

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ

**CUMHURİYET DÖNEMİ
BANKALAR KANUNLARI
VE
İLGİLİ YASAL DÜZENLEMELER**

HAZIRLAYAN

**ABDULLAH TAŞCIOĞLU
TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ
BANKACILIK BİRİM YÖNETİCİSİ**

İSTANBUL - 1998

(Türkiye Bankalar Birliği'nin 208 Sayılı Yayınıdır. Kitabın tüm yayın hakları Türkiye Bankalar Birliği'ne aittir. Kitap, Birliğin yazılı izni olmadan kısmen, tamamen veya değiştirilerek yayınlanamaz. Türkiye Bankalar Birliği bu yayında yer alan bilgilerin yanlışsız olması için gerekli özeni göstermekle birlikte, bu konuda herhangi bir sorumluluk yüklenmez).

HOCAMIZ PROF. DR. SEZA REİSOĞLU'NA ARMAĞANIMIZDIR.

Sunuş

Banka hukukunun temel yasalarından biri kuşkusuz Bankalar Kanunu'dur. Ülkemizde 1933 yılında kabul edilen ve üç yıl yürürlükte kalan 2243 sayılı Mevduatı Koruma Kanunu ilk Bankalar Kanunu olarak nitelendirilebilir. İkincisi, 1936 yılında kabul edilen ve 22 yıl yürürlükte kalan 2999 sayılı Bankalar Kanunu'dur. Türk bankacılığında yeni bir devir açtığından şüphe edilmeyen 7129 sayılı Bankalar Kanunu'nda 28 ve 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameler ile önemli değişiklikler yapılmıştır. 7129 sayılı Bankalar Kanunu 1985 yılında yerini 3182 sayılı Bankalar Kanunu'na bırakmıştır. Bankalar Kanununun yanı sıra Ödünç Para Verme İşleri ile ilgili yasal düzenlemeler de bankaları yakından ilgilendirmektedir.

Türkiye Bankalar Birliği, bu çalışma ile bugüne kadar çeşitli Kanun veya Kanun Hükmünde Kararnameler ile değişikliğe uğramış olan Bankalar Kanunları ve ödünç para verme işleri ile ilgili yasal düzenlemeleri bir araya getirmeyi amaçlamıştır. Bu çalışmayı yapan Türkiye Bankalar Birliği Araştırma ve Bankacılık Grubu Bankacılık Birim Yöneticisi Abdullah Taşcıoğlu'na, katkı ve yardımlarından dolayı, Türkiye Bankalar Birliği Hukuk Başdanışmanı Prof. Dr. Seza Reisoğlu'na, İstanbul Üniversitesi Öğretim Üyesi ve Türkiye Bankalar Birliği Genel Sekreteri Doç. Dr. Ekrem Keskin'e ve Grup çalışanlarına, Hazine Müsteşarlığı Banka ve Kambiyo Genel Müdürü Adnan Yaylacı'ya, Mevzuat Hazırlama ve Geliştirme Şubesi Müdürü İ. Metin Çetin'e, yazımını titizlikle yapan Grup sekreteri Azize Çakıcı'ya teşekkür ederim.

Bu çalışmanın ilgililere faydalı olmasını dilerim.

Istanbul 1998

Ünal Korukçu

Türkiye Bankalar Birliği
Yönetim Kurulu Başkanı

I. BÖLÜM
Bankalar Kanunları ve İlgili Yasal Düzenlemeler

1. 2243 sayılı Mevduatı Koruma Kanunu

1.1. 2243 sayılı Mevduatı Koruma Kanununda Değişiklik Yapan Kanunlar

- 1.1.1. Mevduatı Koruma Kanununun 8 inci maddesine bir fıkra ilavesine dair 2457 sayılı Kanun
- 1.1.2. Mevduatı Koruma Kanununun sekizinci maddesinin tadiline dair 2806 sayılı Kanun

2. 2999 sayılı Bankalar Kanunu

2.1. 2999 sayılı Bankalar Kanununda Değişiklik Yapan Kanunlar

- 2.1.1. Bankalar Kanununa ek 4196 sayılı kanun
- 2.1.2. Bankalar Kanununa Ek 6112 sayılı Kanun

3. 7129 sayılı Bankalar Kanunu

3.1. 7129 sayılı Bankalar Kanununda Değişiklik Yapan Kanunlar ve Kanun Hükmünde Kararnameler

- 3.1.1. 7129 sayılı Bankalar Kanununa ek 153 sayılı Kanun
- 3.1.2. 7129 sayılı Bankalar Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu Kanuna bir geçici madde eklenmesine dair 301 sayılı Kanun
- 3.1.3. 7129 sayılı Bankalar Kanununun 47 nci maddesinin 2 nci fıkrasının değiştirilmesi ve bu kanuna iki madde eklenmesi hakkında 123 sayılı Kanun
- 3.1.4. 7129 sayılı Bankalar Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine İlişkin 28 sayılı Kanun Hükmünde Kararname
- 3.1.5. Bankalar Hakkında 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararname

3.2. Türkiye Bankalar Birliği ile İlgili Düzenlemeler

- 3.2.1. 7129 sayılı Bankalar Kanunu'nun 57. maddesine İlişkin 4/10820 sayılı Karara Ek Türkiye Bankalar Birliği Ana Nizamnamesi
- 3.2.1.1. 5/1192 sayılı Karara Ek Türkiye Bankalar Birliği Ana Tüzüğü'nün bazı maddelerinin değiştirilmesine Dair Tüzük
- 3.2.1.2. 6/2013 sayılı Karara Ek Türkiye Bankalar Birliği Ana Tüzüğü'nün 12 ve 15'inci maddelerinin değiştirilmesine dair Tüzük
- 3.2.2. 8/2747 sayılı Karara Ek Türkiye Bankalar Birliği Ana Tüzüğü

3.3. 7129 sayılı Bankalar Kanunu Genel Tebliğleri

- 3.3.1. Bankalar Kanunu Genel Tebliği Seri No: 1
- 3.3.2. Bankalar Kanunu Genel Tebliği Seri No: 2
- 3.2.2.1. Bankalar Kanunu Genel Tebliği Seri No: 2/A
- 3.3.3. Bankalar Kanunu Genel Tebliği Seri No: 3
- 3.3.3.1. 3 Seri No'lu Bankalar Kanunu Tebliğine Ek Tebliğ A
- 3.3.4. Bankalar Kanunu Genel Tebliği Seri No: 4
- 3.3.5. Bankalar Kanunu Genel Tebliği Seri No: 5
- 3.3.6. Bankalar Kanunu Genel Tebliği Seri No: 6
- 3.3.7. Bankalar Kanunu Genel Tebliği Seri No: 7
- 3.3.8. Bankalar Kanunu Genel Tebliği Seri No: 8
- 3.3.9. Bankalar Kanunu Genel Tebliği Seri No: 9

3.3.10. Bankalar Hakkında 70 sayılı KHK'ye İlişkin Tebliğler

- 3.3.10.1. Bankalar Hakkında 70 sayılı KHK'ye İlişkin 1 No'lu Tebliğ
- 3.3.10.2. Bankalar Hakkında 70 sayılı KHK'ye İlişkin 2 No'lu Tebliğ
- 3.3.10.3. Bankalar Hakkında 70 sayılı KHK'ye İlişkin 3 No'lu Tebliğ
- 3.3.10.4. Bankalar Hakkında 70 sayılı KHK'ye İlişkin 4 No'lu Tebliğ
- 3.3.10.5. Bankalar Hakkında 70 sayılı KHK'ye İlişkin 5 No'lu Tebliğ
- 3.3.10.6. Bankalar Hakkında 70 sayılı KHK'ye İlişkin 6 No'lu Tebliğ
- 3.3.10.7. Bankalar Hakkında 70 sayılı KHK'ye İlişkin 7 No'lu Tebliğ
- 3.3.10.8. Bankalar Hakkında 70 sayılı KHK'ye İlişkin 8 No'lu Tebliğ

3.4. 7129 sayılı Bankalar Kanununa İlişkin Genelge

- 3.4.1. 7129 sayılı Bankalar Kanunu'nun 10. Maddesi Uygulamasına İlişkin 13 Aralık 1974 tarihli Maliye Bakanlığı Genelgesi
- 3.4.1.1. 7129 sayılı Bankalar Kanunu'nun 10. Maddesi Uygulamasına İlişkin 13 Aralık 1974 tarihli Maliye Bakanlığı Genelgede Değişiklik Yapan Maliye Bakanlığı'nın 20 Temmuz 1978 tarih ve 5283-29/40008 sayılı yazısı

3.5. Banka Kredilerini Tanzim Komitesi

- 3.5.1. Banka Kredilerini Tanzim Komitesi Kararları
- 3.5.1.1. 5/184 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına Ek 9.7.1960 tarih ve 90 sayılı Banka Kredilerini Tanzim Komitesi Kararı
- 3.5.1.2. 5/184 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına Ek 9.7.1960 tarih ve 91 sayılı Banka Kredilerini Tanzim Komitesi Kararı
- 3.5.1.3. 5/387 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına Ek 29.8.1960 tarih ve 95 sayılı Banka Kredilerini Tanzim Komitesi Kararı
- 3.5.1.4. 16.8.1961 tarih ve 105 sayılı Banka Kredilerini Tanzim Komitesi Kararı
- 3.5.1.5. Banka Kredilerini Tanzim Komitesi Kararları Fihristi

4. 7129 sayılı Bankalar Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ilişkin 31.8.1979 tarihli ve 28 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Bankalar Hakkında 22.7.1983 tarihli ve 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin değiştirilerek Kabulü Hakkında 3182 sayılı Kanun

- 4.1.** 3182 sayılı Bankalar Kanununda Değişiklik Yapan Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnameler
- 4.1.1. İcra ve İflas Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine ve 3182 sayılı Bankalar Kanununun 92, 93 ve 94 üncü Maddeleri ile Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 500 üncü Maddesinin Yürürlükten Kaldırılmasına dair 3222 sayılı Kanun'un 47, 48 ve 49. maddeleri.
- 4.1.2. 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu, 3182 sayılı Bankalar Kanunu, 2983 sayılı Tasarrufların Teşviki ve Kamu Yatırımlarının Hızlandırılması Hakkında Kanun, 2985 sayılı Toplu Konut Kanunu, 7.11.1985 tarihli ve 3238 sayılı Kanun, 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununda değişiklik yapılması ve 1177 sayılı Tütün Tekeli Kanununun bazı maddelerinin Yürürlükten Kaldırılması ve Kamu İktisadi Teşebbüslerinin Özelleştirilmesi Hakkında 3291 sayılı Kanun'un 6, 7, 8, 9, 18 ve 19. maddeleri.
- 4.1.3. Sermaye Piyasasının Teşviki, Sermayenin Tabana Yaygınlaştırılması ve Ekonomiyi Düzenlemede Alınacak Tedbirler ile 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ve 3182 sayılı Bankalar Kanununda değişiklik yapılması hakkında 3332 sayılı Kanun'un 17, 18 ve 22. maddeleri.
- 4.1.4. 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine, 3182 sayılı Bankalar Kanununun İki maddesinin yürürlükten kaldırılmasına dair 3494 sayılı Kanun'un 61, 63 ve 64. maddeleri.
- 4.1.5. Sermaye Piyasası Kanununda Değişiklik yapılmasına, Bankalar Kanununun Bir maddesinin değiştirilmesine ve 35 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin bazı maddelerinin yürürlükten kaldırılmasına dair 3794 sayılı Kanun'un 38, 40 ve 41. maddeleri
- 4.1.6. 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nda değişiklik yapılmasına ilişkin 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname
- 4.1.7. 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nda değişiklik yapılmasına ilişkin 538 sayılı Kanun Hükmünde Kararname
- 4.1.8. Vergi Kimlik Numarası Kullanımının Yaygınlaştırılması ve Noterlik Kanunu, İcra ve İflas Kanunu, Tapu Kanunu, Karayolları Trafik Kanunu, Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkında Kanun, Bankalar Kanunu, Posta Kanunu ile Pasaport Kanununda değişiklik yapılması hakkında 4358 sayılı Kanun'un 3. maddesinin (g), (h) fıkraları ile Geçici 1., 6. ve 7. Maddeleri
- 4.2.** 3182 sayılı Bankalar Kanununa İlişkin Bakanlar Kurulu Kararları
- 4.2.1. 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 5, 16, 22, 44 ve 45. maddelerindeki parasal miktarları yeniden belirleyen 85/9855 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı
- 4.2.2. 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 5, 16, 44 ve 45. maddelerindeki parasal miktarları yeniden belirleyen 88/12576 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı

- 4.2.3. 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 44 ve 45. maddelerindeki parasal miktarları yeniden belirleyen 91/2166 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı
- 4.2.4. 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 5, 16 ve 22. maddelerindeki parasal miktarları yeniden belirleyen 92/2875 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı
- 4.2.5. 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 5, 16, 36, 44 ve 45. maddelerindeki parasal miktarları yeniden belirleyen 93/4189 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı
- 4.2.6. 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 32 nci maddesine İlişkin Bankalarca Tesisi Gereken Karşılıklar Hakkında 85/10128 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı
 - 4.2.6.1. 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 32 nci maddesine İlişkin Bankalarca Tesisi Gereken Karşılıklar Hakkındaki 85/10128 sayılı Karar'da Değişiklik yapılmasına İlişkin 87/11440 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı
 - 4.2.6.2. 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 32 nci maddesine İlişkin Bankalarca Tesisi Gereken Karşılıklar Hakkındaki 88/12937 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı
 - 4.2.6.3. 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 32 nci maddesine İlişkin Banka Kredilerinin Niteliklerine Uygun Olarak Muhasebeleştirilmesi, Değerlendirilmesi ve Kredi Karşılıkları Hakkında 97/10497 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı
- 4.2.7. 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 74 üncü, 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu'nun 5 inci ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 17 nci maddelerine göre yürürlüğe konulan "Serbest Bölgelerde Banka Kurulması ve Yabancı Bankaların Şube Açma Esaslarına dair 90/999 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı
- 4.2.8. 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 59 uncu maddesine ilişkin Türkiye Bankalar Birliği Statüsü ile İlgili 85/10145 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı
- 4.2.8.1. 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 59 uncu maddesine göre yürürlüğe konulan Türkiye Bankalar Birliği Statüsü'nün bazı maddelerinde değişiklik yapılmasına İlişkin 94/5894 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı

4.3. 3182 sayılı Bankalar Kanununa İlişkin Yönetmelikler

- 4.3.1. Bankalar Kanunu'nun 5 inci ve 6 ncı maddelerine ilişkin olarak Hazine Müsteşarlığınca yayımlanan "Bankaların Kuruluş ve Faaliyete Geçme Esaslarına İlişkin Yönetmelik"
- 4.3.1.1. Hazine Müsteşarlığınca yayımlanan Bankaların Kuruluş ve Faaliyete Geçme Esaslarına İlişkin Yönetmelik'te Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- 4.3.2. Hazine Müsteşarlığınca yayımlanan 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 14 üncü maddesine İlişkin Bankaların Şube Açma Esaslarına İlişkin Yönetmelik
- 4.3.2.1. Devlet Bakanlığınca yayımlanan Bankaların Şube Açma Esaslarına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- 4.3.3. Hazine Müsteşarlığınca yayımlanan Yeminli Mali Müşavirlerin Bankalar Kanunu'nun 46 ncı Maddesine Göre Yapacakları Tasdike İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik
- 4.3.4. Hazine Müsteşarlığınca yayımlanan ve 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 54 üncü maddesine istinaden hazırlanan "Bankalarda Bağımsız Denetim Yapacak Kuruluşlara İlişkin Esaslar Hakkında Yönetmelik"
- 4.3.4.1. Hazine Müsteşarlığınca yayımlanan Bankalarda Bağımsız Denetim Yapacak

4.4. 3182 sayılı Bankalar Kanununa İlişkin Tebliğler

- 4.4.1. Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcılığınca yayımlanan 3182 sayılı Bankalar Kanununa Dair 1 No’lu Tebliğ
- 4.4.2. Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcılığınca yayımlanan 3182 sayılı Bankalar Kanunu’na Dair 2 No’lu Tebliğ
- 4.4.3. Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığınca yayımlanan 3182 sayılı Bankalar Kanunu’na İlişkin 3 No’lu Tebliğ
- 4.4.4. Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığınca yayımlanan 3182 sayılı Bankalar Kanunu’na İlişkin 4 No’lu Tebliğ
- 4.4.5. Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığınca yayımlanan 3182 sayılı Bankalar Kanunu’na İlişkin 5 No’lu Tebliğ
- 4.4.6. Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığınca yayımlanan 3182 sayılı Bankalar Kanunu’na İlişkin 6 No’lu Tebliğ
- 4.4.7. Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığınca yayımlanan 3182 sayılı Bankalar Kanunu’na İlişkin 7 No’lu Tebliğ
- 4.4.8. Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığınca yayımlanan 3182 sayılı Bankalar Kanunu’na İlişkin 8 No’lu Tebliğ
- 4.4.9. Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığınca yayımlanan 3182 sayılı Bankalar Kanunu’na İlişkin 9 No’lu Tebliğ
- 4.4.10. Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığınca yayımlanan 3182 sayılı Bankalar Kanunu’na İlişkin 10 No’lu Tebliğ
- 4.4.11. Devlet Bakanlığınca yayımlanan 3182 sayılı Bankalar Kanunu’na İlişkin 11 No’lu Tebliğ
- 4.4.12. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığınca yayımlanan 3182 sayılı Bankalar Kanunu’na İlişkin 12 No’lu Tebliğ
- 4.4.13. Devlet Bakanlığınca yayımlanan 3182 sayılı Bankalar Kanunu’na İlişkin 13 No’lu Tebliğ
- 4.4.14. Devlet Bakanlığınca yayımlanan 3182 sayılı Bankalar Kanunu’na İlişkin 14 No’lu Tebliğ
- 4.4.15. Hazine Müsteşarlığınca yayımlanan 3182 sayılı Bankalar Kanunu’na İlişkin 15 No’lu Tebliğ
- 4.4.16. Hazine Müsteşarlığınca yayımlanan 3182 sayılı Bankalar Kanunu’na İlişkin 16 No’lu Tebliğ
- 4.4.17. Devlet Bakanlığınca yayımlanan 3182 sayılı Bankalar Kanunu’na İlişkin 17 No’lu Tebliğ
- 4.4.18. Devlet Bakanlığınca yayımlanan 3182 sayılı Bankalar Kanunu’na İlişkin 18 No’lu Tebliğ
- 4.4.19. Devlet Bakanlığınca yayımlanan 3182 sayılı Bankalar Kanunu’na İlişkin 19 No’lu Tebliğ
- 4.4.20. Devlet Bakanlığınca yayımlanan 3182 sayılı Bankalar Kanunu’na İlişkin 20 No’lu Tebliğ
- 4.4.21. Devlet Bakanlığınca 3182 sayılı Bankalar Kanunu’nun 32 nci maddesine istinaden yayımlanan Banka Kredilerinin Niteliklerine Uygun Olarak Muhasebeleştirilmesi, Değerlendirilmesi ve Kredi Karşılıkları Hakkında 97/10497 sayılı Karar’a İlişkin 1 Sayılı Tebliğ
- 4.4.22. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığınca 3182 sayılı Bankalar Kanunu’nun 51 nci maddesine ilişkin olarak yayımlanan “Bankaların Konsolide Mali

Tablolar Düzenlemesine ve Konsolide Mali Tabloların İlanına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ

- 4.4.23. Hazine Müsteşarlığı ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca yayımlanan 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 56 ncı, 1567 sayılı Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında Kanun ile buna ilişkin 32 sayılı Karar'ın 6 ve 20 nci 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu'nun 4/I-a,b ve 40/II-a maddelerine dayanılarak yürürlüğe konulan Yabancı Para Net Genel Pozisyon/Sermaye Tabanı Standart Rasyosuna İlişkin Tebliğ
- 4.4.23.1. Hazine Müsteşarlığı ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca yayımlanan Yabancı Para Net Genel Pozisyon/Sermaye Tabanı Standart Rasyosuna İlişkin Tebliğ'de Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ
- 4.4.24. Hazine Müsteşarlığı ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca 3182 sayılı Bankalar kanunu'nun 56'ncı maddesinin 3'üncü fıkrası, 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası Kanunu'nun 4/I-a,b ve 40/II-a maddeleri uyarınca yürürlüğe konulan "Yabancı Para Net Genel Pozisyon/Sermaye Tabanı" ve "Yabancı Para Net Vadeli İşlem Pozisyonu/Sermaye Tabanı" Standart Rasyolarının Bankalarca Hesaplanmasına ve Uygulanmasına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ
- 4.4.25. Hazine Müsteşarlığı ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca yayımlanan Yabancı Para Net Genel Pozisyon/Sermaye Tabanı Standart Rasyosunun Bankalarca Hesaplanmasına ve Uygulanmasına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ
- 4.4.26. Hazine Müsteşarlığından 3182 sayılı Bankalar kanunu'nun 56'ncı maddesinin 3'üncü fıkrası uyarınca yürürlüğe konulan Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ

4.5. 3182 sayılı Bankalar Kanunu'na İlişkin Genelgeler

- 4.5.1. "Bankalarca Tesisi Gereken Karşılıklar" Hakkında 88/12937 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ve Aynı Tarihde Yürürlüğe Giren Sözkonusu Karar'a İlişkin 4 No'lu Tebliğ ile İlgili Olarak Uygulamada Ortaya Çıkan Tereddütleri Gidermek Amacıyla Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'na Yayımlanan 19.10.1988 tarih ve 79239 sayılı Genelge
- 4.5.1.1. Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'na Yayımlanan 19.10.1988 tarih ve 79239 sayılı Genelge'de Değişiklik Yapan 23.10.1989 tarih ve 73205 sayılı Genelge
- 4.5.1.2. Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'na Yayımlanan 23.10.1989 tarih ve 73205 sayılı Genelge ile Değişik 19.10.1988 tarih ve 79239 sayılı Genelge'de Değişiklik Yapan 14.10.1992 tarih ve 49769 sayılı Genelge
- 4.5.1.3. Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'na Yayımlanan 23.10.1989 tarih ve 73205 sayılı, 14.10.1992 tarih ve 49769 sayılı Genelge ile Değişik 19.10.1988 tarih ve 79239 sayılı Genelge'de Değişiklik Yapan 5.7.1995 tarih ve 28330 sayılı genelge

II- BÖLÜM

Ödünç Para Verme İşleri ile İlgili Yasal Düzenlemeler

1. [1865 tarihli Murabaha Nizamnamesi](#)
2. [2279 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Kanunu](#)
 - 2.1. 2279 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Kanununda Değişiklik Yapan Kanunlar ve Kanun Hükmünde Kararname
 - 2.1.1. Ödünç Para Verme İşleri Kanununun bazı maddelerini değiştiren 3399 sayılı Kanun
 - 2.1.2. Ödünç Para Verme İşleri Kanununun bazı maddelerini değiştiren 3399 sayılı kanunun 1 inci maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna iki madde ilavesi ve 2279 sayılı kanunun 17 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında 5841 sayılı Kanun
 - 2.1.3. Ödünç Para Verme İşleri Kanununun bazı hükümlerinin değiştirilmesine dair Geçici 18 sayılı Kanun
 - 2.1.4. Ödünç Para Verme İşleri Kanununun bazı hükümlerinin değiştirilmesine dair Geçici Kanuna geçici bir madde ilavesine dair Geçici 36 sayılı Kanun
 - 2.1.5. Ödünç Para Verme İşleri Kanununun 9 uncu maddesinin tadiline ve bu Kanuna bir madde eklenmesine dair 302 sayılı Kanun
 - 2.1.6. Ödünç Para Verme İşleri Kanunu'nda Değişiklik Yapan 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu'nun 69, 70 ve 71. maddeleri.
 - 2.1.7. 279 Sayılı Ödünç Para Verme İşleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair 2520 sayılı Kanun
 - 2.1.8. Ödünç Para Verme İşleri Hakkında 90 sayılı Kanun Hükmünde Kararname
 - 2.1.8.1. Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine İlişkin 545 sayılı Kanun Hükmünde Kararname

I. BÖLÜM

BANKACILIĞA İLİŞKİN YASAL DÜZENLEMELER

1. 2243 sayılı Mevduatı Koruma Kanunu

2243 sayılı Tasarrufu koruma kanun lâyihası hakkında esbabı mucibe

(4. Dönem TBMM Zabıt Ceridesi Sıra Sayısı: 239)

Nakdi ve seyyal tasarrufların bu gün haiz olduğu kuvvet ve ehemmiyet ve bunların teşvik edilmesindeki iktisadi, içtimai ve mali faideler arz ve izahtan müstağnidir.

Bunu emin kılmak ve her türlü tehlikeden mümkün olduğu kadar uzak bulundurmak ise Devletin mühim vazifeleri sırasına geçmiştir. Halk tasarrufatını teshil için tasarruf sandıkları; zirai kooperatifler, posta tasarruf sandıkları gibi müesseseler vücuda getirmek ve bunları emin bir vaziyette tutmak ne kadar lazımsa bankaların tabi

tutulması icap eden murakabe de tasarrufatı teşvik ve himaye noktasından o kadar zaruridir.

Bu sebeple milyonlarca halkın milyonlarca parasına vaziüyet olan bankalar muasır devletlerde birer amme müessesesi telakki edilmiş ve bu teşekküller ticaret kanunlarının şirketler için lüzumlu gördüğü murakabe usulleri haricinde sıkı ve devamlı murakabe altına alınmıştır.

Filhakika bizde de bankacılık ve milli tasarrufu teşvik hususu ihmal edilmemiş ise de bu hususta da en yüksek muvaffakiyetler Cumhuriyet devrinde temin edilebilmiştir.

Bir taraftan milli bankalarımız mühim inkişaflara mazhar olmuş ve 1920 senesinde milli para ve milli sermaye ile müteşekkil banka adedi 10 ve sermaye miktarı (17 793 959) liradan ibaret iken bu gün faaliyette bulunan bankamız adedi (44) ve sermayeleri yekûnu (76 195 850) liraya baliğ olmuştur.

Diğer cihetten zirai kredi kooperatifleri, tasarruf sandıkları tesisi hususi kanunlarla teşvik edilmiş ve aynı zamanda milli bankalarımız kumbaralar, aile ve tasarruf cüzdanları tesis ve mütemadiyen halkı teşvik ettiği kadar Milli tasarruf cemiyeti de bu vadede devamlı muvaffakiyetli gayretler göstermiştir.

Milli paramızı koruma için alınan tedbirler ve paramızın fiili istikrarı da nakdi tasarrufat ve mevduatın terğip ve teşvikinde pek mühim bir rol ifa ettiği hassaten kayda şayandır. Bu şümullü gayretlerin ve halkımızdaki hayat ve tasarruf kabiliyetinin neticelerini tebarüz ettirmek için şu rakamların burada da arzı faideli telakki edildi.

Bankalardaki aile, tasarruf sandıkları ve kumbaraların mevduatı yekûnu 1920 senesinde (10 000 000) liradan ibaret iken bu miktar peyderpey yükselerek 1931 gayesinde (38 000 000) liraya ve vadeli tevdiat (9 000 000) dan (21 000 000) liraya baliğ olmuştur.

Aile ve kumbara tasarrufatı sahipleri 1920 senesinde 1838 kişi iken 1931 gayesinde bu miktar 106 223 kişiye varmıştır. Başlayan bu hayırlı ve feyizli hareketin kuvvetle inkişaf edeceği tabiidir. Buna mukabil Türk kanunlarına tevfikân müteşekkil bankalar için yalnız ticaret kanununun şirketlerin sureti murakabesine dair olan hükümlerinden ve ecnebi memleketlerde müesses olup ta Türkiyede şube açan bankalar için de 1330 tarihinde ecnebi şirketlerin Türkiye’de tabi olacağı ahkâmı natık olan kanundaki hükümlerden başka murakabe usulleri tesis edilmiş değildir.

Bu gün memleketimizde vücut bulan milli ve ecnebi bankaların Devlet ve halkımızın itimadına hak kazanacak şekilde dürüst çalıştığına memnuniyetle şahit olmakla beraber bunları ve bundan sonra küşat edilebilecek bankaları hususi bir murakabeye tabi tutmamak dışten, tırnaktan arttırdığı parasını bankalarda saklayan halkın hukukunu ihmal sayılabilir.

Bu murakabe vazifesini ifa aynı zamanda memleketteki nakit harekâtını yakından tetkik ve bundan emin bir cereyan vermek imkânını da temin edecektir.

Bu itibarla muasır Devletlerce tedvin ve tatbik edilmiş kanunları ve memleketimizin ihtiyaçlarını göz önüne alarak hazırlanan layihada ticaret serbestisine karışılmamış ve Hükümet müdahalesi en zaruri ve mübrem ihtiyaçlara hasredilmiş ve murakabe vazifesi de Hükümetin bankalarla en çok alaka ve teması bulunan bir şubesi olmak itibari ile Maliye vekaletine bırakılmıştır. Bu mülâhaza ve mütalealarla hazırlanan merbut layihanın:

Birinci ve ikinci maddelerinde bankaların tevdiat kabul edebilmesi için Maliye vekâletinden izin alması ve izin alma şekli tespit edilmiştir. Bazı Devletlerde bankaların faaliyete başlayabilmesi bile Maliyeden izin istihsaline tabi tutulmuş ise de Layiha; mevduatı koruma maksadile tanzim edildiğine göre ticaret kanunlarına tevfikân teşekkül eden bankaların yalnız mevduat kabulü hususunda izin istemeleri hakkında bir hüküm vazı maksada kâfi görülmüştür.

Üçüncü maddesinde tevdiat kabul edebilecek bankaların sermaye hadleri faaliyette bulunacakları şehirlerin nüfusuna göre tespit edilmiş ve en az (100 000) Lira sermayeye malik olmaları şart kılınmıştır ki bugünkü milli bankalarımız arasında sermayesi bu nispete baliğ olmayan mühim bir banka yoktur. Büyük şehirlerde büyük bankalar mevcut olduğuna ve mahiyeti halkça kolaylıkla bilinemeyecek olan küçük sermayeli bankaların herhangi bir maksatla pek yüksek faizler vererek kendine yapılacak tevdiatı teşvik etmesi ve bunu hüsnü istimal etmemesi mümkün olabileceğine göre sermaye hadlerinin şehir nüfuslarına nispet edilmesi lüzumlu görülmüştür.

Dördüncü maddesine kanunun neşrinden sonra sermayelerini muayyen hadlere iblağ etmeyen bankaların mevduatı hakkında yapılacak muamele de derpiş edilmiştir.

Filhakika üçüncü madde ile ecnebi memleketlerde müesses olup Türkiye’de şube açan bankaların da muayyen nispetlerden dun olmamak kaydile memleketimize sermaye tefrik etmesi şart kılınmış olduğuna göre ya mevduat kabulünden feragat veya buna devam halinde memlekete sermaye ayırmak hususunda bu bankaları muhtar bulundurabilmek için bu hükmün vazı zaruri görülmüştür. Ecnebi bankaların memleketimizde muhtelif ve müspet iktisadi rolleri olduğu tabi ise de sermayesinden memlekete hiç bir şey tefrik etmeksizin halkımızın tevdiatını kabule devam etmeleri muvafık görülmemiştir.

Beşinci maddesinde ticari mevduatla tasarruf mevduatı tarif ve tefrik edilmiştir. Bütün mevduatın emniyet altında bulunması müstelzem ise de tüccar parası seyyal ve seyyar olduğu kadar sahibinin de daimi murakabesi altında bulunduğuna göre bu paralar tüccar olmayan ve ekserisi, memur, asker ve müstahdemlerden ve parasını bizzat işletmeyen kadın ve çocuklardan ibaret olan ve piyasayı tetkik ve takip imkânını bulamayan eşhasın tasarrufatı derecesinde murakabe ve himayeye muhtaç olmadığı tabiidir. Bu sebeple bunlar için aşağıki maddelerde ayrı hükümler vazı bu tefriki zaruri kılınmıştır.

Altıncı maddesinde tasarruf mevduatına mukabil bankaların kasalarında bulundurmaları icap eden karşılıkların asgari hadleri gösterilmiş ve tasarruf mevduatı karşılıklarından pek küçük bir kısmının da merkez bankasına yatırılması iltizam edilmiştir.

Tespit edilen nispetler bankalarda teknik icabı olarak bulundurulması müteamil olan hadlerin asgarisini teşkil eder.

Yedinci maddesinde tasarruf mevduatı eshabına bankalardaki karşılıklardan bir imtiyaz temin edilmek istenilmiştir ki lahiyanın tasarruf mevduatı için iltizam ettiği kuvvetli müeyyidelerden birini teşkil eder ve bu tasarrufatı emniyet altına alabilir.

Sekizinci maddesinde sermayeler ile nispetle kabul edilecek tasarruf mevduatının azami hadleri gösterilmiş ve yalnız esasen ziraat bankası kefalet altında bulunması sebebiyle Ziraat Bankası ile İstanbul Emniyet Sandığı hadleri tevhit edilmiştir.

Dokuzuncu maddesinde banka sermayeleri tevdiatın şekli istimali hakkında bazı kayıtlar derpiş edilmiştir. Bu meyanda İş Bankası gibi memleket haricinde şube açan bankalarımızın döviz ihtiyaçları ve yine Türk kanunlarına tevfikân teşkil edilmiş olmasına rağmen sermayeleri ecnebi parası olan ve aynı zamanda memleket haricinde mühim şube ve teşkilatları bulunan Osmanlı ve Selanik bankalarının hususiyetleri nazarı itibara alınmıştır. Ecnebi bankalarının tefrik edilecek sermayelerinin memlekette kalması ve milli tevdiatımızın hariçte plase edilememesi ise memleketimizin muhtaç olduğu sermaye ve mevduatın mazhar edilmesi icap eden emniyet noktasından zaruri görülmüştür.

Onuncu maddesinde ecnebi bankalarının hariçteki merkez ve şubelerinin duçar olacakları zararın memleketimizdeki şubelerine sari olmayacağı hakkında bir hüküm vazı istenilmektedir. Hariçten gelecek herhangi bir tehlikeden tasarrufatımızı korumak için bu hüküm pek lüzumlu görülmüştür.

On birinci maddesinde ihtiyat akçelerinin balığ olacağı asgari miktar diğer anonim şirketler için kabul olunan asgari haddin iki misline iblağ edilmiştir.

On ikinci maddesinde bankaların sermayeleri ile mevduatı istimal hususunda bazı takyidat vaz edilmiş ve riskin dağıtılması maksadı ile her şahısa yapılacak ikraz hadlerinin azamisi tespit edilmiştir ki bankalardaki teamül ve teknik esasları bu ahkâmı müeyyet bulmuştur. Ancak, sermayesi üç milyonu tecavüz eden bankalar için bu takyide zaruret görülmemiştir.

On üçüncü maddesinde bankaların üçer aylık ve yıllık hesaplarını Maliye vekâletine vermeleri ve bunların muayyen bir formül ve model altında tanzim edilmesi lüzumunu natiktir. Ecnebi bankalar için de tatbikatı teshil edecek kolaylıklar düşünülmüştür.

On dördüncü maddesinde tasarruf erbabının azami bin lirası hacizden istisna edileceği tasrih edilmiştir. Filhakika tasarruf sandıkları hakkındaki kanunda bu hüküm aynen mevcut bulunmuş ve medeni hayatın ve taksimi amalin icaplarına göre zaruri ve tasarrufatı teşvik noktasından faideli olacağı mülahaza edilmiştir.

On beşinci maddesinde bankaların hisse senetli şirketler halinde bulunması yazılıdır. Bunun da murakabeyi teshil noktasından faideleri olduğu kadar fiiliyata da mutabakatı vardır.

On altı ve on yedinci maddelerde kimlerin tevdiat kabul edebileceği ve bunlardan hangilerinin bu kanun hükümleri haricinde kalacağı tespit edilmiştir.

On sekizinci maddesinde bankalardaki alelümum mevduatın sahibi tarafından son muamele veya talep tarihinden itibaren on sene aranılmadığı takdirde Hazine'ye verilmesine dair bir hüküm vazedilmiştir. Vakıa ahkâmı umumiyeye göre müruru zamandan medyunun istifade etmesi icap edeceği şeklinde bir mütalea varit olabilirse de on sene gibi kanunlarımızın dava için müruru zaman müddeti olarak kabul ettiği bir müddet içinde mevduat sahiplerinin ya ölmüş veya gaip olmuş veyahut mevduatı herhangi bir sebeple unutmuş olması gibi sebeplerle bankalardaki mevduatını aramaması neticesi olarak bunları bankalara terketmek muvafık görülememektedir. Binaenaleyh bunların mezkûr müddet hitamında Hazineye devredilmesi ve ancak sahiplerinin, varislerinin Hazinece aranılması ve ancak ilk ilan tarihinden itibaren dört sene hitamında Devlet hesabına geçirilmesi düşünülmüştür. Bu suretle fert ve Devlet hakkı telif edilmiş olacaktır. Fransa'da Haziran 1920 tarihinde yeni varidat membaları ihdas eden kanunda da bu esas kabul edilmiştir.

On dokuzuncu maddesinde bundan evvelki maddeye müteallik ceza hükümleri tasrih edilmiştir.

Yirminci maddesinde de bu kanun hükümlerinin sureti tatbikini murakabe hususundaki ahkâm tasrih edilmiştir. Bazı devletlerde bu murakabeye ticaret kanunu mucibince şirketlerce tayin edilen murakıplar da teşrik edilmiş ve ancak bunların şirket umumi heyetlerince sureti intihabı takyit edilmiş ise de şirket ve müessesatın dahili işlerine ve ticaret kanunları ile mahfuz haklarına müdahaleden ictinap edilerek murakabenin temini için masrafları Devletçe temin edilmek üzere lüzumu kadar yeminli muhasibin Maliye ve İktisat vekâletlerince müştereken tayini şekli tercih edilmiş ve bu madde ona göre tedvin edilmiştir.

Yirmi birinci maddesinde mesleki sırların müfettiş ve murakıplar tarafından muhafazası hakkında cezai müeyyideler vazedilmiştir.

Yirmi ikinci ve yirmi üçüncü maddelerde bu kanunun tatbikini müeyyet cezalarla tespit edilmiş ve son 24 ve 25 inci maddeleri de eşkâli kanuniyeyi natık bulunmuştur.

Kanun No: 2243

Kabul tarihi: 30.05.1933

(5/6/1933 tarih ve 2419 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.)

Madde 1- Türk kanunlarına tevfikân teşekkül etmiş olup elyevm faaliyette bulunmakta olan bankalar bu kanunun neşri tarihinden ve bundan sonra teşekkül edip faaliyete geçecek olan bankalar teşekküllerinden itibaren iki ay zarfında Maliye vekâletine birer beyanname vermeğe mecburdurlar. Bu beyannamelerde:

a) Bankanın unvan ve tesis tarihi,

b) Türkiyede ve ecnebi memleketlerdeki merkez ve şubelerinin bulundukları mahallerin isimleri,

c) Sermayeleri miktarile bunun ne kadarının tediye edilmiş ve ne kadarının henüz tediye edilmemiş bulunduğu,

ç) Muhtelif nevi ihtiyat akçelerinin miktarları,

d) İştigal ettikleri muamele nevileri gösterilir.

Ayrıca beyannamelere bankanın teşekkülüne ait vesaik sureti musaddakaları ile son bilânçoları raptolunur.

Madde 2- Ecnebi memleketlerde teşekkül etmiş olup, Türkiyede şube açmak suretile faaliyette bulunan veya bundan sonra Türkiyede şube açarak faaliyete geçecek olan bankalar da birinci madde hükmüne tâbidirler.

Bunlar tarafından verilecek beyannamelerde:

a) Bankanın unvanı ve hangi memleket kanununa göre teşekkül ettiği ve merkezinin bulunduğu mahal,

b) Türkiye dahilinde açtıkları şubelerin bulundukları mahal ve bunların açılma tarihi,

c) Türkiyedeki şubelerine bu kanun mucibince tahsis ettikleri sermaye miktarları,

ç) İştigal ettikleri muamele nevileri gösterilir ve şubelerinin açılmasına müteallik vesaikin musaddak suretleri beyannamelere raptolunur.

Bu bankaların (C) fıkrası mucibince Türkiyede şubelerine tahsis ettikleri sermayenin Türk parasına tahvil edilmiş olması lâzımdır.

Madde 3- İkinci maddede yazılı bankalardan elyevm Türkiyede müteaddit şubesi hali faaliyette bulunanlar bu kanunun neşri tarihinden ve bundan sonra müteaddit şube açmak suretile faaliyette bulunacaklar ikinci şubelerini açtıkları tarihten itibaren 45 gün zarfında Maliye Vekâletine ayrıca bir beyanname vermek suretile Türkiye dahilinde bulunan şubelerinden birini bütün şubelerini temsile mezun ve salâhiyettar idare merkezi olmak üzere tayine mecburdurlar.

Madde 4- Birinci ve ikinci maddeler mucibince verilecek beyannameler üzerine Maliye vekâleti bu kanun hükümlerine tevfikân her bankanın mevduat kabulüne salâhiyettar olup olmadığını tayin ve beyannamelerin tevdi tarihinden itibaren bir ay zarfında keyfiyeti kendilerine tebliğ eder.

Madde 5- Mevduat kabul edebilmek için Türk kanunlarına tevfikân teşekkül eden bankaların tediye edilmiş sermayeleriyle bilûmum ihtiyat akçeleri balığının ve ecnebi memleketlerde teşekkül edip Türkiyede şube açmak suretile faaliyette bulunan bankaların Türkiyedeki şubelerine tahsis edilmiş sermaye miktarlarının ilk tesis masarifi hariç olmak üzere:

Nüfusu iki yüz elli binden fazla olan şehirlerde en az 1.000.000 lira;

Nüfusu yüz binden fazla ve iki yüz elli binden aşağı olan yerlerde en az (500.000) lira;

Nüfusu elli binden fazla ve yüz binden aşağı olan yerlerde en az (125.000) lira;

Nüfusu elli binden aşağı olan yerlerde en az (50.000) lira olması şarttır.

Bir şehirde mevcut müteaddit şubeler bu hadlerin hesabında bir şube itibar olunur. Muhtelif şehirlerde şubeleri mevcut bankalar için bu madde mucibince aranacak sermaye haddi merkez ve şubelerinin bulundukları şehirlere ait hadler ayrı ayrı hesap ve cemedilmek suretile tesbit olunur.

Madde 6- Bu kanunun neşri tarihinde tediye edilmiş veya Türkiye'ye tahsis olunmuş sermayeleri beşinci maddede muayyen hadlere baliğ olmayan bankalardan sermayelerini arttırmağa teşebbüs edeceklerini beyannamelerile birlikte Maliye vekâletine bildirenler altı ay ve sermayelerini tezyit için esas mukavelenamelerini tadil zaruretinde oldukları takdirde bir sene müddet verilir ve bu müddet zarfında mevduat kabul edebilmek salâhiyetleri devam eder. Sermayeleri muayyen hadlere baliğ olmamakla beraber arttırmak teşebbüsünde bulunacaklarını bildirmemiş bulunan bankalarla kanunun neşri tarihinden itibaren üç ay nihayetinde sermayelerini arttırmağa teşebbüs edeceklerini bildirerek müddet almış oldukları halde yukarıki fıkra mucibince sermayelerini arttırmamış olanlar müddetlerinin inkızasında ellerindeki mevduattan vadesizleri derhal ve ihbara tâbi olanları mezkûr tarihlerde ihbar edilmiş addedilerek muayyen ihbar müddetinin hitamında ve vadeliileri de muayyen vadelerinin hulûlünde sahiplerine iadeye mecburdurlar. Her ne suretle olursa olsun bu mevduattan sahiplerine iade edilemeyenler iadesi lâzımgeldiği tarihten itibaren iki ay içinde bankalar tarafından sahipleri namına Cümhuriyet merkez bankasına devrolunur.

Madde 7- Mevduat kabulüne mezun bankalar hesaplarında, ticarî mevduatla tasarruf mevduatını ayırmağa mecburdurlar. Alelûmum Devlet ve Devlet müessesatı ile idarei hususiye ve belediyelerin ve bunlara ait müesseselerle menafii umumiyyeye hadim cemiyetlerin ve aleliltâk banka ve şirketlerle ticarethanelere ait olmak üzere tacirlerin mevduatı ticarî mevduat ve bunlardan maadasının mevduatı da tasarruf mevduatı sayılır.

Madde 8- Bankalar vadeli, vadesiz ve ihbara tâbi tasarruf mevduatının karşılığını teşkil etmek üzere aşağıda gösterilen nisbetler dairesinde kasalarında karşılık ihtiyat bulundurmağa mecburdurlar:

- a) Vadesiz veya en çok bir ay vadeli veya bir ay evvel ihbara tâbi mevduat için %30,
- b) Bir aydan ziyade veya bir seneden az vadeli veya bu müddetle ihbara tâbi mevduat için % 20,
- c) Bir sene ve daha ziyade vadeli veya bu müddetle ihbara tâbi mevduat için %10.

Madde 9- Tasarruf tevdiatının sekizinci maddeye göre bankaca mahfuz tutulacak yüzdeleri o tevdiatın imtiyazlı karşılığı olup bankanın diğer alacaklıları tarafından bu karşılık haczedilemez.

Madde 10- Bir bankanın kabul edebileceği tasarruf mevduatı yekûnu, tediye veya Türkiye'ye tahsis edilmiş sermaye ile ihtiyat akçeleri mecmuunun beş yüz bin liradan aşağı olan bankalarda üç mislini ve beş yüz bin liradan fazla olan bankalarda beş mislini geçemez.

Ziraat bankası ile İstanbul Emniyet sandığının kabul edecekleri tasarruf mevduatı yekûnu bu iki müessesenin sermaye ve ihtiyat akçeleri mecmuuna göre hesap olunur.

Madde 11- Türk kanunlarına tevfikân teşkil edilmiş ve edilecek olan bankalar Maliye vekâletinin tesbit ve müsaade edebileceği nisbeti geçmemek şartıyla sermayelerinin bir kısmını ecnebi memleketlerde kullanabilirler. Bu müsaade her muamele için münferiden veya icabına göre her banka için muayyen hadlere kadar umumî bir şekilde verilebilir. Bu kanunun neşri tarihine kadar ecnebi memleketlerde şube açmış olan Türk bankalarının bu şubelere tahsis ettikleri sermayeden ne miktarını mezkûr şubelere bırakabilecekleri Maliye vekâleti ile alâkadar banka arasında tesbit olunur. Ecnebi memleketlerde teşekkül edip Türkiye'de şube açmış olan bankalar, Türkiye'deki şubelerine tahsis ettikleri sermayeyi ve alelûmum bankalar kabul ettikleri mevduatı ecnebi memleketlerde plâsman ve tevdiat suretile istimal edemeyecekleri gibi Türk borsalarında kote olmayan esham ve tahvilât iktisabında ve bunlara mukabil kredi küşadında kullanamazlar. Türk kanunlarına göre teşkil edilmiş bankaların ecnebi memleketlerdeki şubelerine tahsis edecekleri sermaye aslî sermayelerinden tenzil ve bakiyesi beşinci maddedeki nisbetlere esas ittihaz olunur.

Madde 12- Türk kanunlarına tevfikân teşkil edilen ve tasarruf mevduatı kabul eden bankaların ihtiyat akçeleri sermayelerinin yüzde ellisine balığ oluncaya kadar safî kârlarından her sene en az yüzde beşinin ihtiyat akçesi hesabına tefrik ve ilâvesi mecburidir.

Madde 13- Hususî kanunlarla vazedilen hükümler ve Maliye vekâletile ve bankalar arasında yapılan muameleler müstesna olmak üzere hiç bir banka hakikî veya hükmî bir şahsa tediye veya Türkiye'ye tahsis edilmiş sermaye ve ihtiyat akçesi mecmuunun yüzde onunu tecavüz eden bir meblâğ ikraz ve bu miktarı mütecaviz kredi küşadına ve teminat itasına muvafakat edemez. Ancak umumî hizmetler ifa eden imtiyazlı şirketlerle belediyelere ve vilayet hususî idarelerine ve menafii umumiye'ye hâdim müesseselerle mülhak ve hususî bütçelerle idare olunan müesseselere veya menkul ve gayrimenkul kıymetler veya ticaret eşyası üzerine rehin ve ipotek mukabilinde her hangi bir şahsa yapılacak ikrazat ve küşadına muvafakat edilecek kredi ve verilecek teminat tediye veya Türkiye'ye tahsis edilmiş sermaye ve ihtiyat akçeleri mecmuunun yüzde otuzuna kadar çıkabilir.

Tediye veya Türkiye'ye tahsis edilmiş sermaye ve ihtiyat akçesi yekûnu üç milyon liradan ziyade olan bankalar bu madde hükümlerinden müstesnadır.

Madde 14- Bankalar üç aylık vaziyetlerini gösterir hesap hülâsalarını ve senelik bilânçolarını Maliye ve İktisat vekâletlerince müştereken tesbit edilecek formüle muvafık olarak tanzim ederler. Üç aylık hülâsalar bu devre muamelelerine dair birer raporla birlikte ve heyeti umumiye'ye tayin edilen murakıplar tarafından tasdikli olarak taallûk ettiği devrenin hitamından itibaren nihayet üç ay içinde ve senelik bilânçolarla kâr ve zarar hesapları da meclisi idare ve murakıp raporlarıyla birlikte heyeti

umumiyelerinin toplanma tarihinden itibaren bir ay içinde bankalar tarafından Maliye vekâletine verilir ve bilânçolar aynı müddet zarfında biri resmî gazete olmak üzere en az iki gazete ile neşir ve ilân olunur. Ecnebi memleketlerde teşekkül edip Türkiyede şube açmış olan bankaların bilânço ve hesap hulâsaları Türkiyedeki muamelelerine münhasır olmak üzere idare merkezi ittihaz ettikleri şube tarafından tanzim ve murakıpları bulunmadığı takdirde mezkûr şube müdür ve başmuhasebecileri tarafından tasdik edilmek ve alelûmum bankalarca bilânço ve hesap hulâsalarında Türk parası esas tutulmak lâzımdır.

Madde 15- Türk kanunlarına tevfikân teşkil edilmiş ve edilecek bankaların anonim veya hisse senetli komandit veya limitet şirket halinde olması şarttır. Hususî kanunlarla teşkil olunan bankalar ve emniyet sandığı bu kayitten müstesnadır.

Madde 16- Bu kanun mucibince mevduat kabulüne mezun olanlardan maada hiç bir fert ve müessese meslek edinerek mevduat kabul edemez. Ancak tasarruf sandıkları hakkındaki 1711 numaralı kanun hükmü mahfuz olduğu gibi resmî ve hususî daire ve müessese ve şirketler de sırf kendi memur ve müstahdemlerine ait olmak üzere sıhhî ve içtimâî yardım, ihtiyat ve tasarruf temini maksatları ile teşkil edilen sandıklar kendi azasına münhasır olmak üzere mevduat kabul edebilirler.

Bu kabîl sandıklar statüleri dahilinde faaliyette bulunmakla beraber mevcutlarının beş yüz liradan fazlasını millî bankalara tevdiya mecburdurlar.

Madde 17- Bankalar ile emanet veya hesabı cari suretile para kabul edebilecek bilûmum müesseselerde, mevcut naktî ve aynî mevduat ile emanet ve hesabı carî şeklindeki her türlü matlubat için, bu banka ve müesseselerin her sene başı, hilâfına tahriirî talepleri olmadıkça, ashabı namına hesap hulâsaları göndermeleri mecburidir. Bu kabîl mevduat, emanet ve matlubattan en son talep veya muamele tarihinden itibaren, on sene geçtiği halde ashabı tarafından aranılmamış olanları, bu müddetin hitamından itibaren altı ay zarfında, banka ve müesseseler tarafından sahiplerinin isim ve hüviyetleri ve malûm olan adresleri ve haklarının faizile beraber balığ olduğu miktarlar gösterilmek suretile tanzim edilecek bir cetvel ile Maliye vekâleti emrine, Cümhuriyet merkez bankasına tevdi olunur. Bu kanunun neşri tarihinde, banka ve müesseseler yedinde bulunup, on seneden beri muamele görmemiş veya sahipleri tarafından aranılmamış olan mevduat, emanet ve hesabı cari şeklindeki her türlü matlubat hakkında da bu hüküm tatbik edilir.

Cümhuriyet merkez bankasına cetvelile birlikte tevdi olunacak bu kabîl haklar mezkûr banka tarafından tevdi tarihinden itibaren dört sene müddetle muhafaza ve bu müddet zarfında sahip veya varislerini tahkika çalışmakla beraber her sene başı ashabı namına tebliğât icra ve gazeteler ile de sahip veya varislerinin bankaya müracaatları ilân olunur. Dört sene hitamında sahibi veya varisi çıkmayan mevduat, emanet ve hesabı cari matlupları, Devlete intikal eder.

Türkiyede faaliyette bulunan bankalar, muamelelerini tasfiye etmek istedikleri takdirde, keyfiyeti gazetelerle ilân ve sahiplerine de tebliğ ederek ellerinde bulunan mevduat, emanet ve hesabı cari matluplarını vadeli olsalar bile vadelerini beklemeksizin, iki ay zarfında iadeye ve bu müddet zarfında sahibi müracaat etmeyen mevduatı Maliye vekâleti emrine, Cümhuriyet merkez bankasına tevdi mecburdurlar. Cümhuriyet merkez bankası, bu suretle tevdi olunan tasarruf mevduatı hakkında bu maddede gösterilen on ve dört sene müddetlerine göre muamele eder.

Madde 18- On yedinci madde mucibince Maliye vekâleti emrine, Cümhuriyet merkez bankasına tevdi edilmesi lâzımgelen mevduat, emanet ve hesabı cari matluplarını ketim, hile ve ihmal veya sair bir suretle vaktinde ihbar ve tevdi etmeyen banka ve müesseselerden tevdi icap eden bu haklar muayyen bedel veya kıymetlerinin bir misli fazlasile istifasına ve yüz liradan aşağı olmamak üzere bin liraya kadar ağır para cezası alınmasına mahkûm edilir.

Madde 19- Bu kanun hükümlerinin tatbikine nezaret vazifesile mükellef olmak üzere Maliye ve İktisat vekâletlerince müştereken lüzumu kadar yeminli (bankalar murakıbi) unvanlı memurlar intihap ve tayin olunur. Bu murakıpler yeminlerini İcra Vekilleri Heyeti huzurunda yaparlar.

Bankalar murakiplerinin haiz olacakları vasıfları ve şartları ve çalışma tarzları da Maliye ve İktisat vekâletlerince müştereken tesbit edilir.

Bankalar murakipleri hiç bir suretle bankalardan mevduat sahiplerinin isimlerini havi cetvel isteyemezler.

Bankalar murakiplerinden teftiş ve murakabe münasebetile muttali olacakları sırları ifşa edenler Devlet teşkilât ve vazifelerinde ve bankalarda bir daha istihdam edilmezler. Bundan başka bu gibiler yüz liradan aşağı olmamak üzere bin liraya kadar ağır para cezası ve bir aydan aşağı olmamak üzere hapisle de cezalandırılırlar.

Madde 20- Bu kanun hükümlerine muhalif muamelelerde bulunan veya Maliye vekâleti yahut bankalar murakipleri tarafından bu kanuna müsteniden istenen malûmatı vermekten istinkâf veya bankalar murakiplerinin serbestçe vazife görmelerine mümanaat eden bankaların salâhiyetli memurları ilk defasında yüz liradan aşağı olmamak üzere bin liraya kadar ağır para cezasına mâhkum edilirler. Tekerrürü halinde bu ceza üç misline kadar çıkarılır ve mevduat kabulüne mezun olanların izinleri de Maliye vekâletince kaldırılabilir.

Madde 21- Banka meclisi idare azalarının heyeti umumiyelerinden ve müdür, muhasip ve salâhiyetli memurlarının meclisi idarelerinden müsaade olmaksızın doğrudan doğruya veya dolayısıyla kendi bankalarile ticari muamele yapmaları memnudur.

Bu hükme muhalif hareket edenler ve yukarıki fıkra yazılı müsaade alınmaksızın muameleyi yapan âmiri ita sıfatında bulunanlar yüz liradan bin liraya kadar ağır para cezasına ve üç aya kadar hapse mahkûm edilirler.

Madde 22- Bilûmum banka memurlarından mensup oldukları müesseseye ait sırları ifşa edenler veya müesseseye müteallik malûmatı kendi lehlerine kullananlar üç aya kadar hapis veya bin liraya kadar ağır para cezasile veya bu cezaların her ikisile cezalandırılırlar.

Madde 23- Cümhuriyet merkez bankası muamelâtile murakabesi hakkında 1715 numaralı kanun hükmü mahfuzdur.

Madde 24- Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 25- Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

1.1. 2243 sayılı Mevduatı Koruma Kanununda Değişiklik Yapan Kanunlar

1.1.1. Mevduatı Koruma Kanununun 8 inci Maddesine Bir Fıkra İlâvesine Dair Kanun

Kanun No: 2457

Kabul Tarihi: 28/5/1934

(30 Mayıs 1934 tarih ve 3872 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

Madde 1- 2243 numaralı mevduatı koruma kanununun 8 inci maddesine aşağıdaki fıkra ilâve edilmiştir:

Bankalar kasalarında nakten bulundurmağa mecbur oldukları karşılık ihtiyatın azamî yüzde ellisini Maliye Vekâletinin muvafakatini almak şartile faiz getiren menkul kıymetlere tahvil etmekte muhtardırlar.

Bunların ihtiyarı ile yapacakları bu muamele, mevduat sahiplerinin mevduatlarını nakten geri almak haklarını hiç bir suretle tahdit edemez.

Madde 2- Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3- Bu kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

1.1.2. Mevduatı Koruma Kanununun Sekizinci Maddesinin Tadiline Dair Kanun

Kanun No: 2806

Kabul tarihi: 14.06.1935

(22/06/1935 tarih ve 3035 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

Madde 1- 2243 numaralı mevduatı koruma kanununun sekizinci maddesi aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir:

Bankalar vadeli, vadesiz ve ihbara tâbi tasarruf mevduatının karşılığını teşkil etmek üzere aşağıda gösterilen nisbetler dairesinde kasalarında karşılık ihtiyat bulundurmağa mecburdurlar:

- a) Vadesiz veya en çok bir ay vadeli veya bir ay evvel ihbara tâbi mevduat için % 30,
- b) Bir aydan ziyade veya bir seneden az vadeli veya bu müddetle ihbara tâbi mevduat için % 20,
- c) Bir sene ve daha ziyade vadeli veya bu müddetle ihbara tâbi mevduat için %10.

Bankalar kasalarında nakden bulundurmağa mecbur oldukları bu karşılık ihtiyatları kısmen veya tamamen, Maliye vekâletinin muvafakatini almak şartile faiz getiren kıyemi menkuleye yatırabilirler.

Bankaların ihtiyarlarıyla yapabilecekleri bu muamele, mevduat sahiblerinin icabında mevduatlarını nakden geri almak haklarını hiç bir suretle tahdid etmez.

İşbu karşılıkları, mevduatın iadesinde istimale mecbur oldukları takdirde, aldıkları menkul kıymetlerin derhal nakde çevrilmesi Hazinece temin olunur.

Madde 2- Mevduatı koruma kanununun 8 inci maddesine bir fıkra ilâvesine dair olan 28-V-1934 tarih ve 2457 sayılı kanun kaldırılmıştır.

Madde 3- Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 4- Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

2. 1999 sayılı Bankalar Kanunu

Bankalar Kanunu Esbabı Mucibe Lâyihası

(V. Devre TBMM Zabıt Ceridesi Sıra Sayısı 204)

Millî ekonomi hayatımızda ve ilerleyişimizdeki önemli mevki ve rollerini, millî tasarruf ile yakın ve sıkı münasebetlerini göz önünde tutarak bankalar mevzuunun, bütün esaslı cepheleri içine alan, ana bir kanun ile tanzim edilmesi lüzumuna inanmış bulunuyoruz.

Millî hayatımıza kök saldığını şükranla görmekte olduğumuz bankalarımız yalnız sermaye ve ihtiyaç akçelerini değil fakat bunlardan çok daha ehemmiyetli menabii idare etmektedirler. Böyle sınırları geniş salâhiyetlere tekabül eden mesuliyetlerin muvazeneyi temin edecek ehemmiyetle olması lâzımdır.

Gerek ticaret kanununun hükümleri ve gerek bu mevzuda ilk adımın ifadesi olan mevduatı koruma kanununun tedvin ettiği esaslar bu bakımdan kâfi değildir.

Bundan dolayı bankalar mevzuunun iktisadî, hukukî ve idarî bütün cephelerini derpiş eden bir ana kanuna katî lüzum ve ihtiyaç vardır. Bu ana kanun, tecrübe senelerinin icab ettirdiği tadilât ile takviye edilmiş olarak mevduatı koruma kanununun prensiplerini de içine almıştır.

Bir taraftan millî tasarruf ve sermayeye lâyük olduğu teminatı bahşeylemek, diğer taraftan bankaların sarsılmaz temeller üzerinde inkişafına hızvermek ülküsü ile bu kanun lâyihasını Yüksek huzuruza sunuyoruz.

Lâyihanın birinci maddesi bu kanunun hükümlerine tâbi bulunan malî müesseseleri tesbit eylemek suretile kanunun tatbik ve şümul sahasını tayin eylemektedir.

Lâyihanın ikinci maddesi, şirketlerin teşekkülüne dair ticaret kanunlarının vazeylediği ahkâm ve merasimin umumî hatlarını mahfuz bulundurmakla beraber banka muamelesi yapmak isteyen müesseseleri, bu muameleleri yapabilmek için, Maliye ve İktisad vekâletlerinin bu hususta verecekleri müşterek bir iznin istihsaline mecbur eylemektedir. Memleketin malî ve ekonomik hayatında bankaların oynadığı rolün

ehemmiyeti nazarı dikkate alınarak bu müesseselerin faaliyeti her iki vekâletin müştereken verecekleri izne bağlanmak suretile Hükûmetin bankalar tesis ve faaliyetini yakından takib etmesi esbabı temin edilmiştir.

“Banka” kelimesinin her isteyen tarafından her çeşid iş için “Unvanı ticaret” olarak kullanılabilmesi imkânı, ammenin vicdanında bu kelimenin takarrür etmiş mefhumundan tasarruf erbabı aleyhine bazı suiniyet sahiplerinin, istifade teminine kalkışmaları ihtimali düşünüldüğünden bu kelimenin ancak bu kanunun çerçevesine giren malî müesseseler tarafından unvanı ticaret olarak istimal edilebileceğinin tasrihinde faide görülmüş ve ikinci maddede bu esas tesbit olunmuştur.

Bankaların anonim, limitet veya hisse senetli komandit şirket halinde teşekkül edebilmesi için üçüncü maddeye vaz edilen hüküm bu ticaret şirketi şekillerinin daha emniyetli olduğu kanaatine dayanmaktadır.

Hususî kanunlarla teşkil edilen malî müesseselerle emniyet sandığının tarzı teşekkülleri emniyet verici bir mahiyette bulunduğundan, bunlar yukarıdaki kayıttan istisna edilmişlerdir.

Lâyihanın dördüncü ve beşinci ve altıncı maddeleri halen mevcut bankalarla, ileride teşekkül edecek bankaların teessüs ve teşekkül şartlarını hakkile takip ve murakabe edebilmek maksadile yazılmıştır.

Mevduatı koruma kanununda yer bulmuş olan bu maddelerin mevzuunu teşkil eden beyannamelerin muhteviyatı kontrol edildikten sonra bankaların adeta sicillerinin tutulmasına esas teşkil edecektir.

Bununla beraber bu maddelerde: beyannamelerde mevzuu bahs sermayenin tediye edilmiş sermaye olması, ecnebi bankaların beşinci maddenin son fıkrası mucibince Türkiye’ye tahsis ettikleri sermayeyi “aynî” olarak tesis edemeyip “nakid” olarak Türk parasına tahvil ettikten sonra sermaye hesabına ithal eylemeleri mecburiyeti gibi prensipler vazih ve kati olarak ifade kılınmıştır. “Mevduat kabulü” mevzuunun ekonomik ehemmiyeti ve şümülü aşikâr bulunduğundan esasen bütün ticarî şirketlerle umumî murakabe bakımından alâkası bulunan İktisad vekâletinin mevduatı kabul edecek bankalara bu hususta verilecek izinde, Maliye vekâleti ile müştereken vazife ve mesuliyet alması muvafık görüldüğünden yedinci madde bu esasa göre hazırlanmıştır.

Sekizinci madde ile bankaların mevduat kabulünde, tediye edilmiş sermaye, ihtiyat sermaye ve diğer ihtiyatlarının baliğine göre bir kıstas kabul edilmek suretile bir teminat vücade getirilmiştir. Mevduatı koruma kanununda yer bulmuş olan bu prensip ve şehir nüfuslarına göre vaktile konulmuş olan nisbetler olduğu gibi muhafaza edilmiştir. Burada hâkim olan düşünce: küçük ve orta bankaların emniyetli, tedbirli ve ölçülü olmak şartile çalışmalarına müsaade etmek ve kendilerine inkişaf imkânları bırakmaktır.

Dokuz, on, on bir ve on ikinci maddeler: Bir bankanın muhtelif idare uzuvları arasında salâhiyetlerin makul ve mantikî bir şekilde taksimi, bu salâhiyetlerin idarenin icaplarına göre tahdidi sağlam, verimli ve rasyonel bir banka idaresinin ilk esas şartıdır. Bu tedbir, bankalarda dahilî iyi ve muntazam bir teşkilât yaratacağı gibi

vaziyetin bu suretle vuzuh kazanamsı indî karar ve hareketleri önleyecek ve icabında mesuliyetlerin tesbitini de kolaylaştıracaktır.

Dokuz, on, on bir ve on ikinci maddeler bu esasları tesbit eylemektedir.

Bankaların dahilî teşkilâtına aid olan bu fasıl mesuliyet ve cezaya taallûk eden fasıl ile yakından alâkadardır. Gerek cezaî ve gerek hukukî mesuliyetlerin filiyatta tecelli edememesi ve nazari kılması ekseriya mesul makamların ve şahısların salâhiyetlerinin vazih olarak tesbit edilmemesinden neşet eylediği, mesuliyetlerin tayinini mümkün kılan âmillerin başında: “Salâhiyet makamlarının vuzuhla tesbiti” geldiği düşünülerek bu esaslar hazırlanmış ve bu esaslara mesuliyetin muhtelif makamlar arasında yayılıp erimesine mahal vermeyecek bir şekil verilmiştir.

Lâyiha dokuzuncu madde ile banka idaresinde “İdare komitesi” namile yeni bir uzuv tesis etmektedir. Umumî müdürlük ile idare meclisi arasında yer alan bu komite kanunda ve esas mukavelede gösterilen hudutlar içinde işlerin idare meclisine havalesinden doğacak uzamalarını önleyen karar verici bir organ olacaktır.

Umumî müdürü de içine alan bu idare komitesi bankanın gidişi ve hayatı ile yakından ve daimî olarak alâkadar bulunacak ve böylece umum müdürlük ile idare meclisi arasında filiyatta görülen uzaklık ve bundan mütevellid mahzurlar ortadan kalkacaktır. Bir banka idaresinin hukukî, idarî, malî ve iktisadî cepheleri bakımından arzeylediği müşkülât nazari itibare alınırsa idare komitesinin daimî olarak vazife görmesi zarureti kolaylıkla anlaşılır.

Ecnebi bankaların onuncu maddenin sonuncu fıkrasına tevfikân, Türkiye’deki idare merkezlerinde, tesis edecekleri idare komitesi azaları da daimî bir tarzda vazife ifa edeceklerdir. Lâyihanın sarahati karşısında Türkiye dışında bulunan bir zatın bu vazife ile tavzifine imkân yoktur. Lâyihanın kolladığı gaye mesul makam ve unsurların tesbiti olduğuna göre bunların idare merkezinde bulunmaları kanunun ruhuna nazaran şarttır. İdare komitesinin, bu günkü filî bir boşluğu doldurmak ve mevcut mahzurları ortadan kaldırmak maksadile, tesis edilmesine göre bu uzuv, ticaret kanunu hükümlerine tevfikân idare meclisinin haiz olduğu salâhiyetleri ve maruz bulunduğu mesuliyetleri hiç bir veçhile tahdid etmiş veya zaafa uğratmış değildir. Lâyiha, on birinci maddesindeki hükümle idare komitesini idare meclisinin daimî murakabesi altına koymak suretile idare meclisini bu mürakabeyi ifaya mecbur tutmaktadır.

Lâyihanın on ikinci maddesi mesuliyetlerin tesbitini mümkün kılacak makul ve yerinde bir tedbiri havidir.

On üçüncü madde idare komitesinin salâhiyetine dahil meselelerdeki, kararlarının resen infaz edilebilmesini bu kararların ittıfakla verilmesi haline hasretmekle bir taraftan bu kararların ittihazında büyük bir ihtiyat ve itidal fireni koymakta, diğer taraftan ekseriyetle verilen kararların tatbikını idare meclisinin tasvibine talik ederek idare meclisinin banka idaresi üzerindeki vazife ve mesuliyeti prensibinin mahfuz bulunduğunu tebarüz ettirerek bu meclisin salâhiyetlerini zayıflatabilecek her hangi açık bir kapı bırakmak istemediğini göstermektedir.

Lâyiha çok esaslı addettiğimiz yeni bir prensip getirmektedir ki, bu da her hangi bir şekilde kredi mevzuuna temas eden tekliflerin ancak bankanın teknik uzvu olan umum müdürlük tarafından tahrirî olarak gelmesi şartile müzakereye mevzu teşkil edebilmesidir.

On dördüncü madde: Bankaların millî hayat ve millî ekonomi sahalarındaki ehemmiyetli rolü ve bir bankayı idare edenlerin yalnız kendilerini intihap etmiş olan hissedarların banka sermayesindeki hisselerini kullanmadıkları ve bilâkis sermaye ve ihtiyat akçelerinden daha geniş, çok geniş membaları idare ettikleri düşünülürse bunların bütün zekâ kabiliyet ve mesailerini bu mühim vazifeye hasretmeleri zarureti kendiliğinden anlaşılır.

Bir bankanın idaresi mesuliyetini omuzlarına almış olanların bulundukları makamlara verilmiş salâhiyetlerden istifade ederek her hangi bir şekil ve surette mensup oldukları müessesenin menabiini ve itibarını şahsî menfaat ve kazançlarına vasita ittihaz etmeleri ihtimalini önlemek diyebiliriz ki, bu lâyihaın temelini teşkil eylemektedir.

Sunduğumuz lâyiha bu ana temel prensibi her tedbirin üstünde tutmaktadır. Çünkü bir Bankanın emniyet ve inkişafının her hangi bir tedbirden ziyade o bankayı idare edenlerin şuurlu faaliyetine, vazife ve mesuliyet duygularının çerçevelediği teşebbüs kabiliyetlerine ve zekâ ve meharetlerine, müdebbirane hareketlerine ve şahsî menfaatlerini idareye hâkim kılmamalarına bağlı olduğuna kani bulunuyoruz.

Kanunların koyacağı hiç bir müdahale tertibi ve murakabe usulü yukarıda yazdığımız vasıfları haiz bulunmayan bir banka idaresinin arzettiği boşlukları dolduramaz ve zaafı gideremez.

Hissedarların idare uzuvlarını seçerken, seçtikleri şahıslarda bu vasıfların mevcut bulunduğuna kanaat getirmeleri bu hissedarların menfaatlerinin temini bakımından da ayrıca ehemmiyeti haiz bir keyfiyettir.

Millî tasarrufu ve bankaları hakikaten korumanın, aktiflerini sağlam bulundurmanın en müessir ve kestirme yolu bankaları idare etmek vazife ve mesuliyetini deruhte edenlere filî ve hakikî mesuliyetlerini kanun dili ile anlatmak, bu kanun hükümlerine aykırı hareketlerinden tevellüd edecek hukukî ve cezaî mesuliyetlerden kurtulabilmelerine imkân olmadığını katıyet ve vüzuh ile ifade eylemektir.

Bu tedbirin doğrudan doğruya Devlet müdahalesinden ziyade, bu sahada emniyet verici neticeler temin edeceğine kaniiz. Bankaların gerek yüksek idare uzuvlarını ve gerek teknik teşkilâtında vazife alanları şuurlu bir mesuliyet havası içinde çalıştırılacak olan bu usul, doğrudan doğruya müdahalenin arzettiği mahzurları da ortadan kaldırmaktadır. Çünkü doğrudan doğruya müdahale, hassas olan kredi mekanizmasını sarsabilmek tehlikesini göstermekle beraber, aynı zamanda da Devlete büyük bir mesuliyet teveccühünü de icab ettirebilecek mahiyettedir.

On beşinci madde: Bu madde, iki hükmî şahsiyet arasındaki münasebetleri imkânsız bırakacak bir tarzda on dördüncü maddenin yanlış tefsire uğramaması için konulmuş bir tavzih maddesidir.

Lâyiha, mevzuatımızda mevcut olmayan yeni esaslar ve prensipler vazetmektedir. Bu yeni esas ve prensipleri hiç bir suretle makable teşmil etmek gibi bir maksad

gözetilmediğine ve gayenin tabii yollardan giderilerek, bankalarda sarsıntı tevliid etmeden ıslahat vücuda getirmek olduğuna göre vaziyetleri bu kanun hükümlerine uymayanları intibakı kolaylaştıran bir “mühlet” verilmesi zaruri görülmüş ve on sekizinci madde buna temin için yazılmıştır. Lâyiha, halkın bankalara karşı beslediği emniyet ve itimadı bir kat daha sağlamlaştırmak gayesini güttüğünden bu emniyet ve itimadı lüzumsuz ve faidesiz bir tarzda sarsabilecek menfi tedbirlerden kaçınmıştır.

Ondokuzuncu maddenin tetkikinden anlaşılacağı veçhile lâyiha daha ziyade bankaların kendi kendilerini sıkı ve ciddî bir murakabeye tâbi tutmalarını istilzam etmektedir.

Konulan cezaî mesuliyetlerin ağırlığı ve bu mesuliyetlerin tesbitinin kolaylığı bu murakabeyi kuvvetlendirecek mahiyettedir. Lâyiha para ve hapis cezasından maada yeni bir hüküm getirmektedir. Bu yeni hüküm banka idaresi vazife ve mesuliyetini deruhte edenlerden bu kanun hükümlerine aykırı hareket etmiş olanlar hakkında, bankanın iflâsı halinde, iflâs hükümlerinin tatbik edilmesi keyfiyetidir. Bu suretle “müflis” addolunanlar hiç bir banka ve şirket idare meclisi ve komitesinde aza, murakip ve müdür olamayacaklardır.

Yine yeni bir esas olarak bu madde ile, mürakiplerin, banka idare meclisi, idare komitesi reis ve azalarile müdür ve memurlarının bu kanun hükümlerine aykırı olarak yapacakları hareketleri vesikalara dayanarak heyti umumiyyeye hitaben tanzim edecekleri raporda zikretmeleri ve bu raporun birer suretini Maliye ve İktisad vekâletlerine tevdi eylemeleri mecburiyeti konulmuştur.

Ceza ve mesuliyet faslındaki maddelerin ihtiva ettikleri şiddetli hükümler nazarı itibare alınırsa murakiplerin kanun ve şirket esas mukavelesine muhalif hareketleri gizlemek cesaretinde bulunamayacaklarını tabîî görürüz. Hissedarlar heyeti umumiyesi namına icra edilen murakabeyi kuvvetlendirmek için lâyihaın aldığı bu tedbiri hem daha pek çok müessir, hem de (Banka) denilen ticrî teşekküllerin bünyesine ve çalışma mekanizmasına daha uygun bulmaktayız.

Lâyiha, murakiplerin hissedarlar heyeti umumiyesine hitaben tanzim edecekleri raporda derçedecekleri maddelerin vesikalara müstenid olmasını istemektedir. Kabul edilen bu esas kanun ve şirket esas mukavelesine dayanan tenkitler için en geniş bir serbestî temin etmekle beraber murakipleri, idare edenlerle aralarında mevcut olabilecek şahsî vaziyetlerden dolayı bankanın itibarının sarsılmasına kadar gidebilecek indî beyanattan da meneylemektedir. Raporlarda, kanun ve esas mukavele hükümlerine muhalif hareketlere dair vesikaya istinad etmeksizin derçedilecek indî ve hilâfî hakikat beyanat, bu raporları imza eden murakipler için mesuliyeti davet edecektir.

Yirminci madde: (Kredi muameleleri): mevduat kabulüne mezun olan bankaların, mevduatın emniyeti ve seyyaliyeti bakımından plâsmanlarında bazı emniyet ve seyyaliyet prensiplerine riayete mecbur tutulmaları lüzumlu ve faydalı telâkki edildiğinden lâyiha bu nevi bankaların plâsmanları için bazı umumî kaideler vazetmiştir.

Mevduatı koruma kanunu bu sahada sermaye ve ihtiyat akçelerinin yekûnuna nazaran bir had koymak suretile ilk adımı atmış ise de: üç milyon liradan fazla sermayesi

bulunan bankalar hariç bırakıldığından hükmün şümulü ve tesiri pek mahdud kalmıştır. Fakat şunu da derhal ilâve edelim ki; dikkatli, sağlam muhakemeli çalıştığı ekonomik muhiti, memleket ve dünya konjontürünü çok yakından takib edebilen, kredi talep edenin solvabilitesini süratle tahlil edip sezebilen teknik unsurların yerine hiç bir tedbir kaim olamaz.

Solvabilite mevzuu çok girift ve muğlâk bir mevzudur. Hadler, prensipler, kredi şekilleri hep solvabilite denilen âmil iyi teşhis edildikten sonra kıymet ve mana bulur. Maamafih öyle ana prensipler de vardır ki, her muntazam bankanın çalışmasına bu prensiplerin hâkim olması lâzımdır. İşte lâyihada yer bulan prensipler bunlardır. Bu ana prensiplere riayet etmeyenler ceza ve mesuliyet faslının hükümlerine tâbi tutulacağından bankanın plâsmanları, pratik ve normal bir şekilde emniyet ve sağlamlık elde etmiş olacaktır. Bu prensipler aynı zamanda bankanın likiditesini de filen ve hakikaten arttırmış bulunacaktır. Kanaatimizce bir bankanın likiditesini arttırmanın en müessir ve pratik usulü riyazî bir nisbet ifadesinden ziyade, her hangi bir şekilde olursa olsun, aşırı denecek derecede bağlantılara sebebiyet veren muamelelerden cezaî müeyyidelerle bankayı menetmektedir.

Bankaların kredi muamelelerine aid fasılda, lâyiha şu prensiplerden kuvvetle ilham almıştır:

a) Hem bankaların emniyet ve likiditesini arttırmak,

b) Hem de ekonomik yükseliş ve ilerleyiş hareketimizin seyrini lüzumsuz bir kredi deflasyonu ile felce ve akamete uğratmamak, bu maksatları temin için lâyiha bankaların teşebbüs kabiliyet ve imkânlarını lüzumsuz bir tarz ve derecede takyid ve tahdid etmemiş ve bankaların çalışma saha ve imkânlarını lüzumsuz bir tarz ve derecede daraltmamış ve böylece bu malî müesseselerin randmanlarını da düşünmüştür. Kanaatimizce, bankaların itibarları, hiç şüphesiz ki, bir çok âmiller arasında randman derecelerine de tâbidir.

Mevduatına memleket ekonomik konjontürünün şartları ile mütenasib ve makul bir faiz veremeyen;

Aksiyonerlerine yine memleket ekonomik konjontürünün şartlarına uygun ve mümasil müesseselerin tevzi ettikleri temettü seviyesine yaklaşır bir “temettü” dağıtamayan bir bankanın ayakta durmasına imkân yoktur. Böyle bir banka hayatiyetini kaybederek yıkılmağa mahkûmdur.

Halbuki bu lâyiha ile ermek istediğimiz gaye bankaları kanunî mecburiyetlerle çalışamayacak, kâr yapamayacak bir hale getirerek yıkmak değil, bilâkis onları esaslı islâhata tâbi tutarak gerek kendileri ve gerek memleket ekonomisi için çok daha faydalı bir hale getirmektir.

Yirmi dördüncü madde: Bu madde münasebet ile memleketimizde henüz teessüs etmiş bir “Sermaye marşesi” bulunmadığını tebarüz ettirmek gerektir. Böyle bir marşe olmayınca millî tasarrufun millî ekonomik hayatına ve onun muhtelif istihsal şubelerine iştiraki ve bunların veriminden “gelir” beklemesi ancak millî bankaların kanal ile mümkün olabileceği müşahadesine varılır.

Bankalar millî sermaye toplayıcı, tevzi edici vazifelerinden başka böylece bir de millî sermayeyi kısmen işletici rolünü de - hususî şartlarımızın icabı olarak - ifa etmektedirler.

Bu objektif müşahade bir de memleketimizin, aşırı derecede cihazlanmış, her istihsal şubesinde sürprodüksiyona uğramış ülkelerle mukayese edilemeyeceği mütaleası ile tamamlanırsa memleketin ve bankaların yüksek menfaatlerine uygun “emniyetli yol ve usul” kendiliğinden ortaya çıkmış olur. Yirmi dördüncü madde işte bu muhakeme silsilesinden doğmuştur.

Yirmi dördüncü maddedeki sanayi tabiri en şümüllü mânasında kullanılmış olup maden, orman teşebbüslerini de ihtiva etmektedir.

Yirmi yedinci madde: Lâyiha yirmi yedinci madde ile bankacılığımız için çok önemli ve faydalı bir yenilik getirmektedir. “Kredi verme” mevzuunda en mühim tedbir: Kredi isteyen hakikî vaziyetini tetkik ederek öğrenebilmektir. Bu ise; hakikate yakın bir tarzda ancak: borçlanacak olanın hesaplarının tetkiki ile mümkün olabilir. Lâyihanın yirmi yedinci maddesi bu tetkiki mecburî kılmakla bankalar için en kuvvetli bir emniyet unsuru ihdas etmiş oluyor. Bu mecburiyet bankaya muhtaç olanları da azamî derecede düzgün ve muntazam defter tutmağa sevk etmekle iş hayatında terbiye edici ve kurtarıcı bir rol oynayacaktır. Küçük esnaf kredileri tabiatile bu hükmün dışında kalmış bulunacaktır.

Lâyiha: bu maddede zikredilen hesap vaziyetini almadan kredi vermiş olanları bu kanunun “ahkâmı âmiresine” aykırı hareket etmiş saymaktadır. Bu itibarla müşterilerin, kredi isteyen iş adamlarının, tüccarın en zayıf ve nazik tarafını istismar ederek yani hesap vaziyeti istememek suretile diğer bankalara karşı gayri kanunî rekabete teşebbüs edecek olan müesseselerin dirijanları ceza ve mesuliyet faslının hükümlerine tâbi bulunacaklardır.

Lâyiha mevduat ve karşılık bahislerinde aşağıdaki esaslara dayanmaktadır.

a) Hususî bir himayeye muhtaç olan hakikî tasarruf mevduatı sahipleridir. Çünkü bu gibi tasarruf erbabı mevduat kabul eden müesseselerin hakikî vaziyetini, ilerleyiş ve gerileyişini bir kelime ile gidişini yakından takip ve tetkik etmek imkânlarına maddeten malik değillerdir. Bunların büyük bir ekseriyeti iş ve ticaret aleminin dışında bulundukları tehlikeli vaziyetlerden vakit ve zamanile haberdar olmaları pek müşkül ve tesadüfe bağlı gibidir.

Halbuki diğer mevduat sahiplerinin mühim bir ekseriyeti iş ve ticaret hayatında faal rol oynayan kimseler olduklarından bankalarla temasları daimidir. Bundan başka bu nevi mevduatın bir kısmı bankaların gişelerine nakten yatırılmış değildir. Bunlar bizzat bankanın açtığı kredilerin mevzuu olan hesaplardan alâkadarların alacaklı hesaplarına yapılan münakale neticesinde “hesaben” bir mevcudiyet iktisap ederler.

Ancak şu varki bu mevduatı bankanın bilânçosunda ve hesaplarında nakten yatırılmış mevduattan da tefrike imkân yoktur. Bundan dolayı hakiki tasarruf mevduatının karakterlerini bir hususi madde ile tebarüz ettirmek zarureti vardır. Mevduatı koruma kanunu bu tarifi tüccar ve iş adamlarının şahsî ve ailevî tasarruflarını da içine alan bir genişlikte yapmıştır. Bu tarif lâyhada da aynen yer bulmuştur.

Lâyiha tasarruf mevduatı sahiplerine şimdiye kadar mevzuatımızda mevcut olmayan çok şümullü ve (tasarrufu hakkile teşvik edici, koruyucu) bir hukukî garanti getirmektedir. Tasarruf mevduatı sahibi bankanın bütün aktifî üzerinde, tasarruf mevduatının yüzde kırkına müsavi bir miktar için imtiyazlı alacaktır.

Mevduatı koruma kanunu tasarruf mevduatına vasatî yüzde yirmi, yirmi beş olarak bir karşılık tefrik ettirmekte ve bunu da haciz edilememek üzere tasarruf sahiplerinin karşılığı addetmekte idi. Fakat bu karşılığın muhafazası bankalara tevdi edilmişti. Eğer banka bu karşılığı iki murakabe arasında kendi muamelâtı nakdiyesi ve vezne muameleleri için kullanacak olursa bu “kanuni rehin hakkı” tamamen nazarî ve hayalî bir vaziyete düşecekti. Böylece bir vaziyette de, tatbik edilecek cezai müeyyideler pek gayri kâfi hatta gayri mevcut idi.

Bu itibarla bankalar kanunu lâyihası, seri bir inkişaf seyri takip eden millî tasarruf hareketine lâyük olduğu ciddi ve hakikî, ehemmiyeti inkâr edilemeyecek bir teminat bahşetmektedir.

Bir bankanın aktifî, bu müessesenin bütün alacaklarını, menkul ve gayrimenkullerini hulâsa mamelekinde mevcut varlığın tamamını ifade eder.

Lâyihanın yeni bir başka hükmü de iflâs vukuunda tasarruf mevduatının imtiyazlı kısmının tasfiye neticesi beklenmeksizin sahiplerine tediyesini istemek suretile tecrübelerin verdiği mühim bir neticeyi tesbit eylemektedir.

Umumiyetle iflâs vukuunda tasfiyenin neticelerini alabilmek için oldukça uzun bir müddetin geçmesine ihtiyaç hâsıl olmakta ve bu müddet içinde hakikî tasarruf erbabı müşkil vaziyette kalmaktadır.

b) Bu iki hükümden maâda lâyiha bir teminat unsuru daha ihtiva etmektedir. Bankalar taahhütlerine karşı bulunduracakları umumî disponipliteden mâada kabul eyledikleri mevduatın yüzde on beşine muadil ayrıca bir munzam karşılık tesis etmek mecburiyetindedirler.

Bankalara bu emniyet tedbirine intabak için mühlet verilmiş ve munzam karşılığın tesisinde bu maksatla tedricî bir sistem takip olunmuştur. (Beş sene) bu munzam karşılığın bilhassa Devlet dahilî istikraz tahvilâtından müteşekkil bulunması iki mühim fayda temin etmektedir:

I- Memleket borsalarında nazım rolü oynanabilmesi imkân ve vesaitinin mevcudiyeti bu tahvilâtın kıymetlerinin muhafazası için en değerli bir teminattır.

II- Bu tahvilâtın mühim bir gelir getirmesi randıman bakımından bankalar için büyük ehemmiyeti haizdir. Çünkü: verimsiz, gelir getirmeyen bir karşılığın kaybettirdiği kazancı riskli, tehlikeli teşebbüslerle elde etmeğe mahal yoktur.

Mevduatın azalması nisbetinde bu munzam karşılığın tenezzüle tekabül eden kısmının derhal nakte tahvil, taahhüd ve mecburiyeti Devlet ve Hazine için mutlaklıdır. Hazine, muamelâtı naktiyesini bunu karşılayacak surette idare ve tanzim edecektir.

İlk mubayaa fiatine nazaran bankaların, fiat tebeddülü yüzünden, her hangi bir zarara duçar olmamaları lâyiha'nın sarîh düşüncesidir. Lâyiha'nın tasdikli fiatten maksadı: Kontrolü temin olup bu kayid mezkûr tahvilâtın Merkez bankasından mubayaası mecburiyetini ifade etmez.

Otuz dördüncü madde: Bu maddedeki hak, umumî mevzuatımız bakımından çok sarîh ve mutlak olmakla beraber her hangi bir yanlışı tefsire mahal bırakmamak üzere lâyhada bir defa daha katîyetle ifade edilmiş olmasında fayda görülmüştür.

Bütün bu emniyet tedbirlerinden başka bankaların kabul edebilecekleri tasarruf mevduatı için de (Azamî bir had) kabul eden mevduatı koruma kanununun bu husustaki hükümleri bu lâyhada yer bulmuş ve yalnız nisbetler, tediye edilmiş sermaye ve ihtiyat akçeleri yüksek olan bankalar lehine ufak bir tadile tâbi tutulmuştur.

Otuz beşinci madde: (Muhtemel riskler karşılığı): Bu madde, bankaları uzun müddet, ticaret kanunun 462 nci maddesinin ve esas mukavelelerinin mecburî kıldığı ihtiyatlardan başka bir provizyon ayırmağa mecbur etmekle bu müesseselerin bünyelerini kuvvetlendirmek gayesini takib etmektedir.

Tecrübe göstermiştir ki bazı malî müesseseler senelerce yüksek temettü tevzi ettikleri halde (mecburî ihtiyat akçesi olan yüzde beşlerden gayri) şimdiye kadar esaslı bir ihtiyat tefrikini düşünmemişlerdir.

Bankalar ihtiyatları için 2395 numaralı kazanç vergisi kanununun on dördüncü maddesi mucibince vergi de vermeyeceklerdir.

Otuz altı, otuz yedi ve otuz sekizinci maddeler: Defterler, üç aylık hesap hulâsaları ve blânçolar hakkında mevduatı koruma kanununun bu meselelere dair ihtiva ettiği prensipler takviye edilmek suretile bu kanun lâyihasında yer bulmuştur.

Otuz dokuzuncu maddenin istihdaf ettiği gaye şudur: Türk tasarruf erbabının bankaların Türkiye'ye aid blânçolarını takip edebilmeleri lâzımdır. Blânçolar ve ilân etmek keyfiyeti yalnız bir kısım bankalara hasr ve tahdid edilemez. Bu mecburiyetin bütün bankalara teşmili zaruridir.

Kırkinci madde: Bu madde mevduatı koruma kanununun prensiplerini aynen ihtiva etmektedir:

a) Memleket dışındaki faaliyetler için sermaye çıkarmak müsaadeye bağlıdır.

b) Ecnebi memleketlerde teşekkül edip Türkiye'de şube açmış bankalar Türkiyede'ki şubelerine tahsis ettikleri sermayeyi veya alelûmum bankalar kabul ettikleri mevduatı ecnebi memleketlerde plâsman ve tevdiat suretile istimal edemezler ve Türk borsalarında kote olmayan esham ve tahvilât iktisabında ve bunlara mukabil kerdî küşadında kullanamazlar.

Kanunun yukarıda tasrih ettiğimiz ahkâmı âmiresine riayet etmemek, mevduat kabul eden bankalar için bu husustaki iznin geri alınmasını istilzam edeceği gibi, banka dirijanları için de hukukî ve cezaî hükümlerin tatbikini intaç eyleyecektir.

Bu itibarla lâyiha mevduatı koruma kanununun bu mühim prensipleri için kuvvetli ve müessir müeyyideler getirmektedir.

Blânço ve üç aylık hesap hulâsaları formülleri Maliye ve İktisad vekâletlerince müştereken tesbit edileceğine ve her üç ayda bir defa alâkadarlarca bu vekâletlere birer nüshası tevdi edileceğine göre Devlet namma bu vekâletlerin tehlikeli vaziyetleri vakit ve zamanile görebilmeleri mümkün olabilecektir.

Kırk birinci madde: Bankalar muhabirleri ve şubelerile hesap mutabakatı elde etmeden senelik blânçolarını kapatamazlar. Çünkü blânço başka türlü hakiki vaziyeti gösteremez. Bundan başka, mutabakat elde edilmediği takdirde bir takım suistimallerin gizlenmesi ihtimali vardır.

Kırk ikinci madde: Ticaret kanununun 66 ncı maddesinin zikrelediği “musaddak kopye defteri” son sistem yazı ve hesap makineleri kullanan malî müesseseler için maksatsız bir mükellefiyet haline girmiştir. Esasen kazanç vergisi kanununun 15 nci maddesine göre bu kanunun 2 nci maddesinde zikir edilen ticarî teşebbüsler muayyen şartlar dahilinde kopye defteri tutmakla mükellef değildirler. Bununla beraber lâyiha bu istisnaiyeti senelik blânçoları yekûnu on milyon Türk lirasını geçen bankalara hasreylemiştir.

(Kırk üç, kırk dört ve kırk beşinci maddelerle on dördüncü maddenin son fıkrası) Mesuliyet ve ceza faslı:

Bu kanunun hükümlerine yani bazı esaslı emniyet ve seyyaliyet prensiplerine riayet edilmek şartile, lâyiha bankaların jestiyon salâhiyet ve mesuliyetini tamamen hissedarlar heyti umumiyesince müntehap idare meclisine ve onun içinden seçilecek idare komitesine ve bankanın teknik uzvu olan umum müdürlüğe bırakmıştır.

Fakat bu salâhiyet ve teşebbüs hakkının tabiî bir karşılığı olarak ta başkalarına aid servetleri, millî tasarrufu işletenlerin muayyen saha ve mevzulardaki cezaî ve hukukî mesuliyetleri sarih olarak tesbit olunmuştur.

Bu hükümler gerek millî tasarruf ve gerek bankanın bütün alacaklıları için en müessir ve pratik bir teminat teşkil etmektedir. Bununla beraber bir taraftan hüsnü niyet sahibi dirijanların haksız yere mesul olmamalarını temin için de lâyihada icap eden hükümler konulmuştur. Diğer taraftan mesuliyetin nazari kalmaması için idare faslında esaslı tedbirler alınmıştır.

Bu lâyihanın istihdaf ettiği gayelerden biri de halkın ve tasarruf sahiplerinin suiniyet erbabına karşı himaye ve müdafaasıdır. Bu suretle başka bir cepheden halka ve tasarruf sahiplerine muhtaç oldukları malî emniyet havasını temindir. Bir bankanın kuruluşuna; hisse senetlerine ve tahvilâtına dair hilâfı hakikat, halkı aldaticı, iğfal edici neşriyatta bulunularak “Mali dolandırıcılık” etmek isteyenlerin bu hareketlerine mâni olmak üzere lâyihanın kırk beşinci maddesi yazılmıştır.

Kırk altıncı madde: Hissedarlarının malı olduğu kadar memleketin de malı olan ve millî iktisad hayatında çok önemli vazifeler görmesi icap eden bankaların hakikate mugayir şayialar ve neşriyat ile şantaj, tehdit ve sair gazez mahsulü veya gayrimeşru

menfaat celbi gayesini güden hareketler yüzünden sarsılmamalarını temin eden 46 ncı maddenin tedvinine lüzum görülmüştür.

Tecrübe bir bankanın itibarının halk nazarında hakikate uymayan neşriyat ve şayialar ile ihlâl edilmesinin pek kolay olduğunu göstermiştir. Maamafih madde yalnız suiniyet erbabının hareketlerini mene matuf olup objektif tenkitler her zaman mümkün, hakikate muhalif olmamak şartile tenkit salâhiyeti daima gayri mahduttur.

Kırk yedinci madde: Hemen bütün garp memleketlerinde tatbikat sahasına girmiş olan “İfşayi sır” cürmünü tecziye etmekle beraber mensub olduğu müesseseye müteallik malûmatı müesseseden başkaları lehine kullananlar için de cezaî müeyyide tayin etmiştir.

Kırk dokuzuncu ve ellinci maddeler: (Yeminli bankalar mürakipleri) bu madde yeminli bankalar murakıplerinin kontrol salâhiyetlerini bankanın kredi tevzi ve idaresine teşmil etmektedir. Kredi mevzuu gibi nazik ve mulâk bir işe yeminli de olsa Devlet murakıplerinin direkt müdahalesi, tahrirî ve şifahî istihzalarda bulunması istihdaf edilen maksat ve gayeyi temin edemeyeceği gibi aksine banka ve kredi sisteminde lüzumsuz sarsıntı tevlit edebilir.

Bankaları riskten koruyacak en müessir çare: “Salâhiyet” ve “Teşebbüs” mefhumları mukabilinde “Hakikî mesuliyet” mefhumunu vazeden düsturdur.

Yukarıda arzylediğimiz veçhile: Mesele yalnız kanunen tesbit edilecek kredi hadlerine riayet etmekten, kanunen menedilecek kredi şekillerini tatbik etmemekten ibaret değildir. Asıl mesele bu kredilerden müstefit olacakların solvabilitesinin bütün anasırı ile birlikte tahlil ve teşhis edebilmektedir.

Kredi idare ve tevzii dışında kanun lâyihası yeminli murakıplere mühim vazifeler tahmil etmektedir. Eğer bu vazifeler hakkile ifa edilir ve elde edilecek blânço ve hesap hulâsaları da meslekî tecrübe ve vukufun verebileceği bir görüş kuvvetile tahlil ve tetkik olunursa, Devlet tehlikeli vaziyetleri vakit ve zamanile görebilir ve umumî mevzuatı kanuniyemiz hükümleri dahilinde tehlikeyi önleyebilecek tedbirler alabilir.

Müteferrik hükümler madde elli bir ve elli iki: Sahipsiz mevduata aid olup mevduatı koruma kanunundan aynen alınmıştır. Şu kadar ki 3035 tarihli amortisman sandığı kanunu mevzubahs mühleti 4 seneden 2 seneye indirmiş bulunduğundan burada ona göre tadilât yapılmıştır.

Madde elli dört: Mevduatı koruma kanunu: mevduat kabulüne mezun olmadığı halde mevduat kabul eden şahıs ve müesseseler için bir kanunî müeyyide ihtiva etmediğinden bu madde ile bu noksanı doldurmuş oluyoruz.

Elli beşinci maddenin son fıkrası: Millî bankayı tarif etmektedir. Bu lâyiha nasıl (Banka) kelimesinin gelişi güzel unvanı ticaret olarak kullanılmasına mâni olmak istiyorsa, “Milli banka” sıfatının da haksız yere kullanılmamasını temin edecek hükümler koymaktadır.

Bu suretle: Diğer hususî kanunlarda mevzubahs olan millî banka tabiri bu fıkradaki vasıf ve şartları haiz bankalara aittir.

Elli altıncı madde: Bu lâyiha, yukarıda arzyleliğimiz veçhile, kanunî mevzuatımızda şimdiye kadar mevcut olmayan yeni esaslar ve prensibler vazetmektedir. Nasıl bazı muameleler için intibak mühleti verilmiş ise idarî teşkilât ve esas mukavelenin tadili ve bu kanun hükümlerine uydurulması için de bir sene mühlet verilmektedir.

Elli sekizinci madde: Bu kanunun hükümleri dairesinde beyannameler alınıp vaziyet yeniden tesbit edinceye kadar tasarruf mevduatı sahiplerinin himayesiz kalmaması için derpiş olunmuş ve bir intikal devresine aid hükümleri ihtiva etmekte bulunmuştur.

Kanun No: 2999

Kabul Tarihi: 1/6/1936

(9 Haziran 1936 tarih ve 3325 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

I- Umumi hükümler

Madde 1- Türk kanunlarına göre kurulmuş ve kurulacak bankalar ile ecnebi memleketlerde teşekkül etmiş olup Türkiyede şube açmak suretile faaliyette bulunan veya bundan sonra Türkiyede şube açarak faaliyete geçecek olan bankalar bu kanun hükümlerine tabidirler.

Madde 2- Birinci maddede yazılı bankaların anonim, limitet veya hisse senedli komandit şeklinde şirket olmaları şarttır. Hususî kanunlarla teşkil olunan bankalar ve Emniyet Sandığı ile sermayesi tamamen yabancı bir Devlete aid bankalar bu hükümden müstesnadır.

Madde 3- Banka muameleleri yapmak üzere teşekkül edecek limitet ve hisse senedli komandit şirketler dahi anonim şirketler hakkında Ticaret Kanununun 280 inci maddesinde yazılı mezuniyet usulüne tabidirler. Bu mezuniyet anonim, limitet ve hisse senedli komandit şeklindeki banka şirketlerine Maliye ve İktisad Vekillerinin müşterek teklifleri üzerine verilir.

Türkiyede banka muamelesi yapacak ecnebi şirketlerle sermayesi Devlete aid ecnebi bankalar dahi Türkiyede teessüslerinden evvel Maliye ve İktisad Vekâletlerinin müşterek teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetinden hususî bir mezuniyet istihsaline mecburdurlar.

Yukarıdaki fıkralarda yazılı mezuniyeti almamış olanlar ticaret unvanlarında banka kelimesini kullanamazlar ve banka muamelesi de yapamazlar.

Madde 4- Türk kanunlarına göre kurulmuş ve kurulacak bankalarla ecnebi memleketlerde teşekkül edip Türkiyede şube açmak suretile çalışan ve çalışacak olan bankalar bu kanunun neşrinden sonra açacakları her şube için 3 üncü maddede yazılı hükümler dairesinde izin almağa mecburdurlar.

Madde 5- Birinci maddede yazılı bankalardan bugün mevcut olanlar bu kanunun neşri tarihinden, bundan sonra kurulacak ve faaliyete geçecek olanlar teessüsleri tarihinden itibaren iki ay içinde Maliye ve İktisad Vekâletlerine birer beyanname vermeğe mecburdurlar.

Bunlardan:

1- Türk kanunlarına göre kurulmuş ve kurulacak bankaların beyannamelerinde:

- A) Bankanın unvanı ve tesis tarihi,
- B) Türkiyede ve ecnebi memleketlerdeki merkez ve şubelerinin bulundukları mahallerin isimleri,
- C) Sermayesi miktarile bunun ne kadarının tediye edilmiş ve ne kadarının henüz tediye edilmemiş bulunduğu,
- Ç) Muhtelif nevi ihtiyat akçelerinin miktarları,
- D) İştigal ettiğı muamele nevileri gösterilir.

Bu beyannameye bankanın teşekkülüne aid vesikaların musaddak suretleriyle son bilânçosu bağlanır.

2- Ecnebi memleketlerde teşekkül etmiş olup Türkiyede şube açmak suretile faaliyette bulunan veya bundan sonra Türkiyede şube açarak faaliyete geçecek olan bankalar beyannamelerinde:

- A) Bankanın unvanı ile hangi memleket kanununa göre teşekkül ettiğini ve merkezinin bulunduğu mahalli,
- B) Türkiye dahilindeki şubelerin bulundukları mahaller ile bunların açılma tarihlerini,
- C) Türkiyedeki şubelerine bu kanun mucibince tahsis ettikleri tediye edilmiş sermaye miktarını,
- Ç) İştigal ettikleri muamele nevilerini,
- D) Bankanın hangi tarihte teessüs ettiğini,
- E) Sermaye miktarı ile bunun ne kadarının tediye edilmiş ve henüz ne kadarının tediye edilmemiş bulunduğunu,
- F) Muhtelif ihtiyat akçelerinin miktarlarını,
- G) Merkezi bulunan memleketlerle diğer memleketlerdeki şubelerinin bulundukları mahallerin isimlerini gösterirler ve şubelerinin açılmasına müteallik vesikaların musaddak suretlerini bu beyannamelere bağlarlar.

Bu bankaların, (C) bendi mucibince Türkiyedeki şubelerine tahsis ettikleri tediye olunmuş sermaye Türk parasına nakid olarak tahvil ve sermaye hesabına ithal edilir.

Madde 6- Türkiyede şube açmak suretile faaliyette bulunan ecnebi bankalardan bu gün Türkiyede birden fazla şubesi faaliyette bulunanlar bu kanunun neşri tarihinden, bundan sonra birden fazla şube açmak suretile faaliyette bulunacaklar ikinci şubelerini

açtıkları tarihten itibaren bir buçuk ay içinde Maliye ve İktisad Vekâletlerine ayrıca birer beyanname vererek Türkiye'deki şubelerinin birini diğer şubeleri temsile mezun ve salâhiyetli idare merkezi olmak üzere tayine mecburdurlar.

Madde 7- Beşinci madde mucibince verilecek beyannameler üzerine Maliye ve İktisad Vekâletleri bu kanun hükümlerine göre her bankanın mevduat kabulüne salâhiyetli olup olmadığını birlikte tayin ve beyannamelerin tevdi tarihinden itibaren iki ay içinde keyfiyeti kendilerine tebliğ ederler.

Madde 8- Mevduat kabul edebilmek için Türk kanunlarına göre teşekkül eden bankaların tediye edilmiş sermayeleriyle bilûmum ihtiyat akçeleri baliğinin ve ecnebi memleketlerde teşekkül edip Türkiye'de şube açmak suretile faaliyette bulunan bankaların Türkiye'deki şubelerine tahsis ettikleri tediye edilmiş sermaye miktarlarının ilk tesis masrafları hariç olmak üzere:

Nüfusu 250 binden fazla olan şehirlerde en az bir milyon lira,

Nüfusu 100 binden fazla ve 250 binden aşağı olan yerlerde en az 500 bin lira,

Nüfusu 50 binden fazla ve 100 binden aşağı olan yerlerde en az 125 bin lira,

Nüfusu 50 binden aşağı olan yerlerde en az 50 bin lira olması şarttır.

Muhtelif şehirlerde şubeleri bulunan bankalar için bu madde mucibince istenilen sermaye haddi, merkez ve şubelerinin bulundukları şehirlere aid hadler ayrı ayrı hesap ve cem edilmek suretile tesbit olunur. Bir şehirdeki şubeler bu hadlerin hesabında bir şube itibar olunur.

II- Bankaların dahili teşkilâtı

A) İdare

Madde 9- Anonim şirket olarak kurulan bankalarda ticaret kanununda gösterilen idare uzuvlarından başka bu kanunda yazılı vazifeleri ifa etmek üzere idare meclisi tarafından idare meclisine dahil olanlar arasından seçilen iki aza ile umumî müdürden mürekkep üç kişilik bir idare komitesi bulunur.

Banka Umum Müdürü idare meclisinin tabiî azasıdır.

Ticaret Kanununun idare meclisine verdiği salâhiyetler mahfuzdur.

Madde 10- Limitet veya hisseli komandit şirketi şeklinde kurulan bankalarda idare komitesi ticaret kanunu ve esas mukavelenameleri hükümlerine göre umumî heyetleri veya şerikleri tarafından seçilecek iki zat ile şirketin müdüründen tereküb eder.

Altıncı madde mucibince ecnebi bankaların Türkiye'deki idare merkezlerinde idare meclisi ve idare komitesi salâhiyet ve mesuliyetini haiz olmak üzere bankanın merkez müdürünün dahil bulunduğu ayrıca üç kişilik bir idare uzvu tesis olunur.

Madde 11- İdare meclisi, idare komitesinin faaliyetini murakabe etmekle mükelleftir.

İdare meclisi azalarından her biri idare komitesinden, bu komitenin faaliyeti hakkında her türlü malûmatı istemeğe, münasib göreceği her nevi kontrolü yapmağa salâhiyetlidir.

Madde 12- İdare komitesi kararları, aralarında açık bırakılmamak ve satır aralarında çıkıntı olmamak şartile Ticaret Kanununun 69 uncu maddesi mucibince tasdik edilmiş bir deftere kayıd edilir ve her kararın altı komite reis ve azaları tarafından imzalanır.

Madde 13- İdare komitesinin ittifakla verdiği kararlar doğrudan doğruya, ekseriyetle verdiği kararlar idare meclisinin tasvibinden sonra infaz olunur. Her hangi bir içtimaa iştirak edemeyecek surette mazereti zuhur eden idare komitesi azası yerine vazife görmek üzere, anonim şirketlerde idare meclisi ve limitet ve hisseli komandit şirketlerde umumî heyetler veya şerikler tarafından iki de yedek aza seçilir.

Madde 14- Bir bankanın idare meclisi ve idare komitesi reis ve azalarının ve murakıplarının ve banka adına imza koymağa salâhiyetli müdür veya memurların doğrudan doğruya veya muvazaa yolu ile bankadan her ne şekilde olursa olsun kredi almaları, bankaya lehlerine olarak kefalet veya teminat verdirmeleri yahut menfaat rabitasile bağlı oldukları eşhas ve müesseseler lehine kredi, kefalet veya teminat verilmesini temin ettirmeleri ve bankaların da bu nevi muameleleri yapmaları yasaktır.

Madde 15- Bir bankanın kendi tesis ettiği veya sermayesinin en az % 25 ine malik olmak şartile şerik bulunduğu bir müessese idare meclisinde bulunan kimseler aynı zamanda bu bankanın idare meclisinde bulunacak olurlarsa idare meclisinde bulundukları müessesenin banka ile muamele yapması memnu değildir.

Madde 16- Bir bankanın idare meclisi ve idare komitesi reis ve azaları Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 245 inci maddesinin 3 numaralı bendinde yazılı derecelerde karabeti bulunan kimselere taallûk eden kredi, teminat ve kefalet taleplerinin müzakeresine iştirak edemezler ve bu işler hakkında rey veremezler.

Madde 17- Bankalar, kendi memurlarına gerek doğrudan doğruya ve gerek muvazaa yolile ödünç para ve lehlerine teminat veremezler ve kefil olamazlar.

B) Hissedarlar Umumî Heyeti adına murakıplar

Madde 18- Ticaret Kanunu hükümlerine göre seçilen murakıplar banka idare meclisi, idare komitesi reisi ve azalarile müdür ve memurlarının bu kanun hükümlerine ve bankanın esas mukavelesine aykırı hareketlerini gördükleri takdirde bunları vesikalara dayanarak şirket heyeti umumiyesine hitaben tanzim edecekleri raporda zikretmeğe mecburdurlar. Bu murakıplar raporlarının birer suretini Maliye ve İktisad Vekâletlerine gönderirler.

III- Kredi muameleleri ve karşılıklar

Madde 19- Bir banka, hakikî veya hükmî bir şahsa nakid, mal, kefalet ve teminat şekil ve mahiyetinde veya her hangi bir şekil ve surette kendi tahsil edilmiş sermaye ve ihtiyat akçelerinin % 10 undan fazla kredi veremez.

Ancak altın veya dahilî istikraz tahvilâtı terhini mukabilinde açılacak kredilerde bu haddin % 60 a, ihracat mallarına aid vesaik mukabilinde açılacak kredilerde % 20 ye, ticaret malları mukabilinde açılacak kredilerde % 15 e çıkarılması caizdir.

Aşağıdaki fıkralarda gösterilen muameleler yukarıki fıkralardaki takyidlere tâbi değildir:

A) Devletle veya hükmî şahsiyeti haiz Devlet müesseseleri veya sermayesi Devletçe mevzu bankalarla müştereken hissedar bulundukları milli sanayi iştirakleri,

B) En az % 51 nisbetinde sermayesine sahip bulundukları müesseselerle yapacakları muameleler,

C) Hususî kanunlarla vazedilen hükümlere göre yapılan muameleler,

D) Maliye Vekâletile yapılan muameleler,

E) Vadesinin hulûlüne en fazla iki sene kalan Hazine bonolarının iskontosuna aid muameleler,

F) Karşılığı nakid veya Devlet dahilî istikraz tahvilâtı olan teminat mektuplarına aid muameleler,

G) Bankaların kendi aralarındaki muameleler,

H) Maliye ve İktisad Vekâletlerinin kabul edecekleri ecnebi bankaların mukabil kefaleti ile verilen kefalet mektupları.

Madde 20- A - Hakikî veya hükmî bir şahsa verilecek nakid, mal, kefalet ve teminat şekil ve mahiyetinde veya her hangi bir şekil ve surette yekûnu tediye edilmiş sermayenin % onunu geçmiyen ve 25 bin liradan az olan krediler banka esas mukavelesinin ve dahilî nizamnamesinin koyduğu kayıd ve şartlara göre banka umum müdürlüğünce veya kendilerine verilen salâhiyet dahilinde şube müdürlüklerince açılır.

B) Hakikî veya hükmî bir şahsa verilecek nakid, mal, kefalet ve teminat şekil ve mahiyetinde veya her hangi bir şekil ve surette yekûnu tediye edilmiş sermayenin %10 unu geçmemek üzere 25 000 den fazla ve 200 bin liradan az olan krediler banka umum müdürünün tahrirî teklifi ve idare komitesinin kararı ile açılır.

C) Hakikî veya hükmî bir şahsa verilecek nakid, mal, kefalet ve teminat şekil ve mahiyetinde veya her hangi bir şekil ve surette yekûnu 200 000 lirayı geçen krediler umum müdürün tahrirî teklifi üzerine munhasıran idare meclisinin kararı ile açılır.

Tediye edilmiş sermayesi 200 000 liradan aşağı bulunan bankalarda A, B, fıkralarında zikredilen hadler 2 000 ve 5 000 liradır.

Madde 21- Hadleri ne olursa olsun açık yani karşılıksız kredi hesabı carileri banka umum müdürlüğünün teklif ve idare meclisinin kararı ile açılır.

Kefalet veya teminat mukabili açılacak borçlu cari hesaplar için salâhiyetler idare meclisince tesbit edilir.

Madde 22- Bankalar doğrudan doğruya veya iştirak tarikile sanayi işlerine, tediye edilmiş sermaye ve ihtiyat akçelerinin yekûnunu aşmayan bir miktara kadar girebilirler.

Ancak Devletle veya hükmî bir şahsiyeti haiz Devlet müesseseleriyle veya sermayesi Devletçe mevzu bankalarla müştereken hissedar bulundukları millî sanayi iştirakleri bu kayda tâbi değildir.

Madde 23- Bankalar, ticaret maksadile gayrı menkul alım ve satımı ile meşgul olamazlar; gayrı menkul üzerine ödünç para veremezler. Ancak alacaklarını sağlamlaştırmak maksadile munzam teminat olarak gayrı menkul ipoteği alabilirler.

Bankalar, kendi işleri için lüzumlu olan gayrı menkuller müstesna, alacaklarından dolayı temellük mecburiyetinde kaldıkları gayrı menkulleri temellük tarihinden itibaren beş sene içinde elden çıkarırlar.

Bu elden çıkarmanın imkânsız veya banka için büyük zararı mucib olacağı hallerde müddet, İktisad Vekilliğinin kararı ile ihtiyaca göre uzatılabilir.

Hususî kanunlara göre gayrı menkul üzerine ikraz için teşekkül etmiş bankalarla Emniyet Sandığı bu maddenin birinci fıkrası hükmünden müstesnadır.

Madde 24- Bankalar, Devlet ve Devlet müesseseleriyle olan veya 500 lirayı geçmiyen muameleler ile kote esham ve tahvilât veya altın terhini mukabilinde açılacak krediler ile Ziraat Bankasınca verilecek ziraî krediler hariç olmak üzere açacakları ticarî krediler, verecekleri kefalet veya teminatlar için bunları istiyenden en son vaziyetini gösteren ve mesul heyet ve mümessillerinin imzalarını taşıyan bir hesap vaziyeti istemeğe mecburdurlar.

Madde 25- Bankalar hesaplarında tasarruf mevduatını diğer mevduattan ayırmağa mecburdurlar.

Devlet ve Devlet müessesatı ile hususî idare ve belediyelerin ve bunlara aid müesseselerin, menafii umumiyeye hâdim cemiyetlerin ve alelîtlak banka ve şirketlerle ticarethanelere aid olmak üzere tacirlerin mevduatı haricindeki mevduat tasarruf mevduatı sayılır.

Madde 26- Bankalar, taahhüdlerine karşı bulunduracakları umumî disponibileden maada, Maliye Vekâletinin muvafakati altında Devlet dahilî istikraz tahvilâtından veya bu tahviller derecesinde faiz getiren diğer menkul kıymetlerden müteşekkil bir munzam karşılık tesis ederler. Bu munzam karşılık üçer aylık hesap vaziyetlerinde gösterilen umum mevduatın en az %15 ine muadil tutulur.

Ancak bu munzam karşılık kanunun neşri tarihinden itibaren ilk takvim senesinin sonuna kadar umum mevduatın % 3 üne,

İkinci yılın sonuna kadar % 6 sına,

Üçüncü yılın sonuna kadar % 9 una,

Dördüncü yılın sonuna kadar % 12 sine,

Beşinci yılın sonuna kadar % 15 ine iblağ olunur.

Mevduatın azalması halinde munzam karşılığın nakde tahvili icab eden kısmı banka tarafından talep vukuunda satın aldıkları Merkez Bankasınca tasdikli fiyat üzerinden Hazinece derhal nakde tahvil edilir.

Madde 27- Bankalar, yukarıki maddede yazılı munzam karşılıkları ayrı bir hesapta gösterirler ve ayrı bir kasada muhafaza ederler. Bunları rehin edemeyecekleri gibi mahiyet ve şekli ne olursa olsun hiç bir muamelede kullanamazlar.

Madde 28- Bir bankanın kabul edebileceği tasarruf mevduatı yekûnu tediye veya Türkiye'ye tahsis edilmiş sermayesile ihtiyat akçeleri mecmuunun:

A) 500 000 liraya kadar olan bankalarda üç mislini,

B) 500 000 liradan 1 000 000 liraya kadar olan bankalarda beş mislini,

C) 1 000 000 liradan 4 000 000 liraya kadar olan bankalarda altı mislini,

Ç) 4 000 000 liradan fazla olan bankalarda yedi mislini geçemez.

Madde 29- Tasarruf mevduatı sahipleri mevduatlarının % 40 ına müsavi bir miktar için bu mevduatı kabul etmiş olan bankanın aktifinde mevcut bütün kıymetler üzerinde imtiyazlı alacaktır.

İflâs vukuunda tasarruf mevduatının imtiyazlı kısmı tasfiye neticesi beklenmeksizin sahiplerine tediye olunur.

Madde 30- Mevduat sahiplerinin mevduatlarını diledikleri anda bankadan nakden geri almak hakları hiç bir suretle takyid ve tahdid edilemez. Mevduat sahibi ile banka arasında vade veya ihbar müddeti hakkında kararlaştırılan şartlar mahfuzdur.

IV- Muhtemel riskler karşılığı

Madde 31- Bankalar Ticaret Kanununun 462 nci maddesinin ve esas mukavelelerinin mecburî kıldığı ihtiyatlardan başka senelik safî kârlarından % 5 ini (ileride vukuu muhtemel zarar karşılığı olarak) ayırmağa mecburdurlar. Bu suretle ayrılan karşılıklardan kazanç vergisi aranmaz.

Bu mecburiyet ihtiyatların yekûnu tediye edilmiş ve Türkiye'ye tahsis olunmuş sermayenin tamamına müsavi oluncaya kadar devam eder ve zarar tahakkuk ettiği zaman bu karşılıktan yapılacak mahsub nisbetinde yeniden karşılık ayrılır.

V- Üç aylık hesap hulâsaları, bilânçolar ve defterler

Madde 32- Bankalar üç aylık vaziyetlerini gösterir hesap hulâsalarını ve senelik bilânçolarını Maliye ve İktisad Vekâletlerince müştereken tesbit edilecek formüle muvafık olarak tanzim ederler.

Üç aylık hulâsalar Heyeti Umumiyece tayin edilen murakıblar tarafından tasdikli olarak taallûk ettiği devrenin hitamından itibaren nihayet üç ay içinde ve senelik bilânçolarla kâr ve zarar hesapları da meclisi idare ve murakıblar raporlarile birlikte heyeti umumiyelerinin toplanma tarihinden itibaren bir ay içinde bankalar tarafından Maliye ve İktisad Vekâletlerine verilir ve bilânçolar aynı müddet zarfında, biri Resmî Gazete olmak üzere, en az iki gazete ile neşir ve ilân olunur.

Madde 33- Ecnebi memleketlerde teşekkül edip Türkiyede şube açmış olan bankaların bilânço ve hesap vaziyetleri Maliye ve İktisad Vekâletlerince müştereken tesbit olunacak formüle uygun olarak tanzim edilir ve Türkiyeye tahsis edilmiş sermayelerini ve Türkiyedeki muamelelerini gösterir. Bu bankalar Türkiyeye aid senelik bilânçolarını müesseselerinin umumî bilançosu ile birlikte ve ayrı olarak yukarıki madde hükümlerine tevfikân Maliye ve İktisad Vekâletlerine tevdi ve neşir ve ilân ederler.

Bu bankaların üç aylık hesap hulâsaları ve senelik bilânçoları ve kâr ve zarar hesapları merkez ittihaz ettikleri şube tarafından tanzim ve idare komitesi azaları ve başmuhasebecileri tarafından imza edilerek murakıbları tarafından tasdik olunur.

Madde 34- Bankalar hesaplarını ve bilânçolarını Türk parası üzerinden tanzim ederler.

Madde 35- Türk kanunlarına göre teşekkül edip ecnebi memleketlerde şube açmış olan bankalar ecnebi memleketlerdeki şubelerine tahsis ettikleri sermaye ile bu şubelerin muamelât ve hesabatını umumî bilânçolarında ayrı olarak gösterirler.

Madde 36- Türk kanunlarına göre teşkil edilmiş ve edilecek olan bankalar Maliye ve İktisad Vekâletlerinin tesbit ve müsaade edeceği nisbeti geçmemek şartile sermayelerinin bir kısmını ecnebi memleketlerde kullanabilirler. Bu müsaade her muamele için ayrı ayrı veya icabına göre her banka için muayyen hadlere kadar umumî bir şekilde verilebilir. Bu kanunun neşri tarihine kadar ecnebi memleketlerde şube açmış olan Türk bankalarının bu şubelere tahsis ettikleri sermayeden ne miktarını o şubelere bırakabilecekleri Maliye ve İktisad Vekâletleriyle alâkalı banka arasında tesbit olunur. Ecnebi memleketlerde teşekkül edip Türkiyede şube açmış olan bankalar, Türkiyedeki şubelerine tahsis ettikleri sermayeyi ve bütün bankalar kabul ettikleri mevduatı Maliye ve İktisad Vekâletlerinin müsaadesini almadan ecnebi memleketlerde plâsman ve tevdiat suretile istimal edemeyecekleri gibi Türk borsalarında kote olmıyan esham ve tahvilâtın iktisabında ve bunlara mukabil kredi küşadında kullanamazlar. Türk kanunlarına göre teşkil edilmiş bankaların ecnebi memleketlerdeki şubelerine tahsis edecekleri sermaye aslî sermayelerinden tenzil ve bakıyesi 26 ncı maddedeki nisbetlere esas iltihaz olunur.

Madde 37- Bankalar, şubelerile ve dahildeki muhabirlerle hesap mutabakatı elde etmeden senelik bilânçolarını kapatamazlar. Ecnebi memleketlerdeki muhabirlerle aralarındaki karşılıklı hesap vaziyetlerinin mutabakatına aid cetvelleri de bilânçolarını tanzimden evvel tesbit etmek mecburiyetindedirler.

Madde 38- Senelik bilânçoları yekûnu 10 000 000 Türk lirasını geçen bankaların Ticaret Kanununda yazılı kopye defterleri yerine muhaberelerinin makina ile alınmış suretlerini tarih ve numara sırasile tertib ve muhafaza ederek yıl sonunda ciltlettirmeleri caizdir.

VI- Yeminli murakıblar

Madde 39- Bu kanunun tatbikını murakabe vazifesi ile mükellef olmak üzere Maliye ve İktisad Vekilliklerince müştereken lüzumu kadar “yeminli murakıb” unvanlı memurlar intihab ve tayin olunur. Bu murakıblara İcra Vekilleri huzurunda yemin verilir.

Yeminli murakıbların haiz olacakları vasıflar ve şartlarla çalışma usulleri Maliye ve İktisad Vekilliklerince tesbit olunur.

Madde 40- Yeminli murakıblar, hiç bir suretle bankalardan mevduat sahiplerinin isimlerinin bildirilmesini isteyemezler. Bankalardan kredi, kefalet, teminat ve sair banka muamele ve hizmetlerinin müfredatı ve alâkalıların isimleri ve hesapları hakkında da malûmat talep edemezler.

VII- Müteferrik hükümler

Madde 41- Bankalarla emanet veya cari hesap suretile para kabul edebilecek bilûmum müesseselerde mevcut nakdî ve aynî mevduat ile emanet ve cari hesap şeklindeki her türlü matlûbat için bu banka ve müesseselerin her sene başı, hilâfına tahriir talepleri olmadıkça, eshabı namına hesap hulâsaları göndermeleri mecburidir. Bu kabil mevduat, emanet ve matlûbattan en son talep veya muamele tarihinden itibaren, 10 sene geçtiği halde eshabı tarafından aranılmamış olanları, bu müddetin hitamından itibaren altı ay zarfında banka ve müesseseler tarafından sahiplerinin isim ve hüviyetleri ve malûm olan adresleri ve haklarının faizleriyle beraber balığ olduğu miktarlar gösterilmek suretile tanzim edilecek bir cetvel ile Maliye Vekâleti emrine Cümhuriyet Merkez Bankasına tevdi olunur. Bu kanunun neşri tarihinde banka ve müesseseler yedinde bulunup 10 senedenberi muamele görmemiş veya sahipleri tarafından aranılmamış olan mevduat, emanet ve cari hesap şeklindeki her türlü matlûbat hakkında bu hüküm tatbik edilir.

Cümhuriyet Merkez Bankasına cetvelile birlikte tevdi olunacak bu kabil haklar mezkûr banka tarafından tevdi tarihinden itibaren iki sene müddetle muhafaza ve bu müddet zarfında sahip veya varislerini tahkika çalışmakla beraber her sene başı eshabı namına tebligat icra ve gazetelerle de sahip veya varislerinin bankaya müracaatları ilân olunur. İki sene hitamında sahibi veya varisi çıkmıyan mevduat, emanet ve cari hesap matlûbları Devlete intikal eder.

Türkiyede faaliyette bulunan bankalar, muamelelerini tasfiye etmek istedikleri takdirde keyfiyeti gazetelerle ilân ve sahiplerine tebliğ ederek ellerinde bulunan mevduat ile emanet ve cari hesap matlûblarını vadeli olsalar bile vadelerini beklemeksizin iki ay zarfında iadeye ve bu müddet zarfında sahibi müracaat etmiyen aynî ve naktî her türlü mevduat ve matlûbatı Maliye Vekâleti emrine Cümhuriyet Merkez Bankasına tevdie zorunludur. Cümhuriyet Merkez Bankası bu suretle tevdi

olunan kıymetler hakkında bu maddede gösterilen on ve iki sene müddetlerine göre muamele icra eder.

Madde 42- Ziraat Bankası ile İstanbul Emniyet Sandığının kabul edecekleri tasarruf mevduatı yekûnu bu iki müessesenin sermaye ve ihtiyat akçeleri mecmuuna göre hesap edilir ve her mevduat kabulü bakımından bir banka addolunur.

Madde 43- Bu kanuna göre mevduat kabulüne mezun olanlardan başka hiç bir ferd ve müessese meslek edinerek mevduat kabul edemez.

Madde 44- Tasarruf Sandıkları hakkındaki 1711, Halk Bankası ve Halk Sandıkları hakkındaki 2284 ve Tarım Kredi kooperatifleri hakkındaki 2836 numaralı kanunlar hükümleri mahfuz olduğu gibi resmî ve hususî daire ve müessese ve şirketlerin sırf kendi memur ve müstahdemlerine aid olmak üzere sıhî ve içtimaî yardım, ihtiyat ve tasarruf temini maksadları ile teşkil ettikleri sandıklar kendi azasına munhasır olmak üzere mevduat kabul edebilirler.

Bu kabil sandıklar statüleri dahilinde faaliyette bulunmakla beraber mevcudlarının beş yüz liradan fazlasını millî bankalara vermeye mecburdurlar.

Türk kanunlarına göre teşekkül etmiş ve sermayesi Türk lirası olarak konulmuş ve sermayesinin ekseriyeti ve murakabesi Türklere aid olan bankalara Milli Banka denir.

Madde 45- Türkiyede halen faaliyette bulunan ve ileride bulunacak olan bilûmum imtiyazlı ve imtiyazsız şirketlerle bankalar 1935 ve bundan sonraki ticarî seneler için senelik kârlarının Ticaret Kanununun 462 nci maddesi mucibince ayırmak mecburiyetinde bulundukları kanunî ihtiyat akçelerinin tamamını, senelik bilânçolarının heyeti umumiyelerince kabul ve tasdikını müteakıb 26 ncı madde mucibince menkul kıymetlere yatırırılar.

Bu banka ve şirketler ileride zararlarını kapatmak üzere bunları satmağa mecbur olurlarsa, 26 ncı madde hükmüne göre Hazinece nakde tahvil edilir.

Bu kanunun 31 inci maddesi mucibince ayrılacak ihtiyat akçeleri de bu madde hükmüne tâbidir.

VIII - Mesuliyet ve ceza

Madde 46- 3 üncü maddenin 2 ve 3 üncü fıkralarında ve 17, 26, 27, 28, 34. maddelerdeki hükümlere aykırı hareket edenlerle 4 üncü maddede ve 5 inci maddenin 1 inci fıkrasında yazılı mecburiyete riayet etmeyenler yüz liradan bin liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir.

Madde 47- 6 ncı maddede yazılı mükellefiyeti yerine getirmeyenlerden bin liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası alınmasına hükmolunur.

Madde 48- 12 ncı maddede yazılı şartlara uygun olmayan kararları imza eden idare komitesi reis ve azaları elli liradan beş yüz liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir. Bu hareket umumî hükümlere göre daha ağır cezayı müstelzim bir cürüm teşkil ettiği takdirde o cürme mahsus ceza tatbik olunur.

Madde 49- 14 üncü madde hükmüne muhalif harekette bulunanlar üç aya kadar hapse ve yüz liradan bin liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler.

Madde 50- 16 ve 18 inci maddeler hükmüne aykırı hareket edenler elli liradan beş yüz liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler.

Madde 51- 19 uncu madde hükümlerine riayet etmeyenler bir aydan bir seneye kadar hapis ve beş yüz liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler.

Bu fiilin tekerrüründe yukarıda yazılı ceza iki kat olarak hükmolunur.

Madde 52 – 23 üncü madde hükümlerine aykırı hareketlerde bulunanlar bir aya kadar hapis ve beş yüz liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasına mahkûm edilirler.

Madde 53- 24 üncü madde hükmüne riayet etmeyenler bir aydan bir seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.

Madde 54- Bir bankanın itibarını kırabilecek hakikate uygun olmıyan şayia çıkaran ve bilerek yanlış haberler yayan kimseler bir aydan bir seneye kadar hapis ve yirmi beş liradan iki yüz liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

Bu hareket Matbuat Kanununda yazılı neşir vasıtalarile yapılırsa bir seneden üç seneye kadar hapis ve yüz liradan 1000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Madde 55- Sıfat ve vazifeleri dolayısıyla vâkıf oldukları bankaya aid sırları makbul bir sebebe müstenid olmaksızın ifşa eden banka mensubları üç aya kadar hapis ve yüz liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler.

Yukarıdaki fıkrada yazılı kimseler bu sırları kendileri veya başkaları için menfaat temini maksadile ifşa ederlerse altı aydan iki seneye kadar hapis ve yüz liradan bin liraya kadar ağır para cezası ile mahkûm edilirler.

Madde 56- Vazifeleri dolayısıyla vâkıf oldukları sırları makbul bir sebebe müstenid olmaksızın ifşa eden yeminli murakıblar üç aydan bir seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.

Bu gibiler Devlet hizmetinde bir daha istihdam edilemezler.

Madde 57- Maliye ve İktisad Vekilliklerince veya yeminli murakıblarca bu kanun hükümlerine göre istenecek malûmatı vermiyen veya yeminli murakıbların bu kanun hükümleri dairesinde vazife görmelerine mümanaat eden bankaların salâhiyetli memurları ilk defasında 100 liradan 1000 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler. Tekerrürü halinde bu ceza üç misline kadar çıkarılır.

Madde 58- Kırk birinci maddeye muhalif harekette bulunanlar 100 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasına mahkûm edilirler. Bundan başka bu gibi banka ve müesseselere tevdi icab eden bu haklar, muayyen bedel ve kıymetlerinin bir misli fazlası ile ödetilir.

Madde 59- Kırk üçüncü madde hükmüne muhalefet edenler 100 liradan 1000 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler. Tekerrür halinde bir aydan bir seneye kadar hapis cezası hükmolunmakla beraber para cezası üç misline çıkarılır.

Madde 60- Aşağıda yazılı hallerde Maliye ve İktisad Vekilliklerinin müşterek kararı ile bankalardan mevduat kabulü izni geri alınabilir:

A- 26, 27 ve 28 inci maddeler hükmüne aykırı hareketlerinden dolayı 46 ncı maddeye göre cezaya mahkûm edilenlerin mensub oldukları bankalarda bu hareketlerin tekerrür etmesinde,

B- 31 inci madde hükmüne riayet etmiyen bankalara İktisad Vekilliğince tebliğ edilecek yazılı ihtar karşı kanun hükmünün yerine getirilmemesinde ısrar edilirse,

C- 57 nci maddeye göre ceza görenlerin mensub olduğu bankalar bu cezayı istilzam eden hareketlerinde devam ederlerse.

Madde 61- Aşağıda yazılı hallerde bankanın kapatılmasına da mahkemelerce hükmolunur:

A- 5 inci maddenin son fıkrasına göre Türkiyedeki şubelerine tahsis ettikleri tediye olunmuş sermayelerini beyanname verdikleri tarihten itibaren üç ay içinde nakid olarak Türk parasına çevirip sermaye hesabına ithal etmezlerse,

B- Altıncı maddeye göre müddeti içinde idare merkezi tayin olunmazsa,

C- 34 üncü madde hükmüne muhalefetten dolayı 46 ncı maddeye göre ceza hüküm ve infaz olunduktan sonra ceza görenlerin mensub oldukları bankalar bu hareketlerinde devam ederlerse,

D- Muvakkat 3 üncü maddedeki mecburiyeti yapmazlarsa.

Madde 62- Bir bankanın iflâsı halinde o bankanın idare meclisi, idare komitesi reis ve azaları ile imzaları bankayı ilzam eden müdür ve memurların bu kanuna aykırı hareketleri iflâsa sebep olmuş ise Maliye ve İktisad Vekillikleri ile bu vekillikleri temsil eden makamların talebi üzerine bunların da şahsen iflâslarına karar verilir ve haklarında İcra ve İflas Kanununun 5, 6 ve 7 nci babları hükümleri tatbik olunur.

Madde 63- Ticaret Kanununun mesuliyeti mutazammın hükümleri mahfuzdur.

Madde 64- Bu Kanunda yazılı suçlardan dolayı takibat icrası, Maliye ve İktisad Vekillikleri yahut bu vekillikleri temsil eden makamlar tarafından Cümhuriyet Müddeiumumiliklerine müzekkere yazılarak istenilmesine bağlıdır.

Cümhuriyet Müddeiumumileri takibata mahal olmadığına karar verirlerse yukarıki fıkra yazılı makamlar Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 165 inci maddesine göre kendilerine tebliğ edilecek bu kararlara karşı itiraza salâhiyetlidirler.

Madde 65- Bu kanunda yazılı cürümlerin mesulleri şahsen tayin edilmemiş bulunan hallerde cezaî mesuliyet, kanun hükmünü yerine getirmekle mükellef olan idare

meclisi ve idare komitesi reis ve azalarından ve imzaları ile bankayı ilzama salâhiyetli müdür ve memurlardan cezayı müstelzim fiili işlemiş ve buna iştirak etmiş veya bu hususta emir vermiş olanlara racidir.

IX- Son Maddeler

Madde 66- Cümhuriyet Merkez Bankası teşkilâtı ile muamelatı ve murakabesi hakkındaki 1715 numaralı kanun hükümleri mahfuzdur.

Madde 67- Mevduatı Koruma hakkındaki 2243 ve mezkur kanunun 8 inci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki 2806 numaralı kanunlar mülgadır.

Muvakkat Madde 1- Mevcud bankaların idare meclisi reis ve azalar ile murakıplarının, müdür ve memurlarının kendi bankalar ile yaptıkları ve 14 ve 17 nci maddelerin menettiği muameleler bu kanunun neşri tarihinden itibaren beş sene içinde tasfiye edilir.

Ancak idare meclisi reis ve azalar ile murakıplar kendi bankalar ile giriştikleri ve 14 ve 17 nci maddelerin menettiği muamelelerine bu kanunun neşri tarihinde nakid, mal, kefalet, teminat şekil ve mahiyetinde veya her hangi şekil ve surette tahakkuk etmiş bulunan miktarı geçmemek üzere üç sene müddetle devam edebilirler. Dördüncü sene başından itibaren bu muameleler kesilir ve beşinci sene sonunda tasfiye ikmal olunur.

Muvakkat Madde 2- Mevcut bankalar beş sene içinde vaziyetlerini bu kanunun 22 nci ve 23 üncü maddeleri hükümlerine uydurmağa mecburdurlar. Ancak mevcut ipotek mukavelelerinin müddetleri mahfuzdur.

Muvakkat Madde 3- Bu kanunda verilen mühletler müstesna, bütün bankalar bu kanunun neşri tarihinden itibaren bir sene içinde esas mukavelelerini ve dahili teşkilatlarını bu kanun hükümlerine uydurmağa mecburdurlar.

Muvakkat Madde 4- 2243 numaralı Mevduatı Korumu Kanunu mucibince verilmiş olan mevduatı kabul salâhiyeti bu kanunun beşinci ve yedinci maddelerine göre yapılacak muamelelerin intacına kadar devam eder.

Madde 68- Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 69- Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

2.1. 2999 sayılı Bankalar Kanununda Değişiklik Yapan Kanunlar

2.1.1. Bankalar Kanununa Ek Kanun

Kanun No : 4196

Kabul tarihi : 3/4/1942

(8 Nisan 1942 tarih ve 5078 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

Madde 1- 1/6/1936 tarih ve 2999 sayılı kanunun 26 ncı maddesinde yazılı % 15 nispeti % 20 ye yükseltilmiştir.

Madde 2- Bu kanun neşri tarihinden itibaren meri'dir.

Madde 3- Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

2.1.2. Bankalar Kanununa Ek Kanun

Kanun No: 6112

Kabul Tarihi : 3/7/1953

(10 Temmuz 1953 tarih ve 8454 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.)

Madde 1- Bankalar, 2999 sayılı kanunun 4196 sayılı kanunla muaddel 26 ncı maddesi gereğince tesis edecekleri % 20 nispetindeki munzam karşılıkları Amortisman Sandığı hesabına Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına nakden tevdi etmekle mükelleftirler.

Amortisman Sandığı, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasındaki hesabına tevdi olunan bu karşılıklara mukabil bankalara, vâdesiz ve bir seneye kadar vâdeli olarak kabul ettikleri mevduata tekabül eden kısımlar için % 3, bir sene ve daha fazla vâdeli mevduata tekabül eden kısımlar için de % 4 faiz öder.

İşbu faiz nispetleri, Ödünç Para Verme Kanununun bazı maddelerini değiştiren 5841 sayılı kanunun 3 üncü maddesindeki nispetlerde bir değişiklik yapıldığı takdirde, Maliye Vekâletince yeniden ayarlanabilir.

Mevduatın azalması halinde, Bankalar, tevdi edecekleri hesap vaziyetlerine göre bu azalmaya tekabül eden karşılığın kendilerine ödenmesini Amortisman Sandığından talep edebilirler.

Amortisman Sandığı bu talepleri yerine getirmekle mükellef olup bunun için gerekli karşılığı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasında bulundurmak mecburiyetindedir. Bu paralar Hazinesin kefaleti altındadır.

Madde 2- Bankalar, 2999 sayılı kanunun 4196 sayılı kanunla muaddel 26 ncı maddesi ve 5072 sayılı kanunun munzam karşılık tesisine taallûk eden hükmü mucibince mubayaa ettikleri tahvillerden, işbu kanunun yayımı tarihinde munzam karşılık olarak ellerinde bulunanları, itfa tarihlerine kadar, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına yatırılması icap eden munzam karşılıklar yerine aynen muhafaza ederler.

Bankalar bu tahvilleri terhin edemiyecekleri gibi mahiyet ve şekli ne olursa olsun hiç bir muamelede de kullanamazlar.

Madde 3- Bankalar, işbu kanunun yayımı tarihinde nezdlerinde mevcut mevduata nazaran tahville tesis edilememiş olan munzam karşılıkların tekabül ettiği mebalığı derhal ve 2 ncı madde mucibince aynen muhafazaya mezun bulundukları tahvillerden itfa olunanların bedellerini de tahsil ettikçe Amortisman Sandığı hesabına Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına yatırmakla mükelleftirler.

Madde 4- İşbu kanun hükümlerine aykırı hareket eden bankalar hakkında 2999 sayılı kanunun 46 ve 60 ıncı maddelerinde yazılı müeyyideler uygulanır.

Madde 5- 1999 sayılı kanunun 26 ncı maddesinde ve 5072 sayılı kanunda mevcut hükümlerden işbu kanuna aykırı olanları ilga edilmiştir.

Madde 6- Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

Madde 7- Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye Vekili memurdur.

3. 7129 sayılı Bankalar Kanunu

Esbabı Mucibe

(XI. Devre TBMM Zabıt Ceridesi Sıra Sayısı 121)

1936 senesinden beri meriyette bulunan 1999 numaralı Bankalar Kanununun yerine kaim olmak üzere hazırlanmış olan işbu kanun lâyihası ile, bankacılığımıza bugünün icaplarına uygun yeni bir hüviyet verilmesi istihdaf edilmektedir.

Bu itibarla, lâyiha'nın hazırlanmasına âmil olan sebeplerle ihtiva ettiği başlıca hükümlere geçmeden önce, memleketimizde bankacılığın tarihi üzerinde durularak, millî bankacılığımızın mebdinden bugüne kadar geçirdiği tekâmül safhalarının kısaca tebarüz ettirilmesinde fayda mülâhaza edilmektedir.

Memleketimizde bankacılığın bir meslek olarak teessüs ve inkişafı, diğer memleketlere kıyasen, pek yeni sayılabilir. Filhakika, birçok Avrupa memleketlerinde bankacılığın tarihi 16 ncı asra kadar geri gittiği halde, memleketimizde bankacılığın ancak bir asırlık bir mazisi vardır.

Bilindiği gibi, geçen asrın ortalarına gelinceye kadar memleketimizde banka muamelelerine benzer muameleler münferit sarraflar veya bankerler tarafından yapılmakta idi. İlk defa 1847 senesinde İstanbul Bankası (Banques de Constantinople) adı ile bir banka kurulmuş ve bunu takibeden senelerde de muhtelif yabancı bankalar tarafından İstanbul'da bâzı şubeler açılmıştı. Ancak, millî bankacılık hareketinin Mithat Paşa ile başladığını ifade etmek lâzımdır. Filhakika mumaileyhin Niş ve Tuna valiliklerinde bulunduğu sırada zürraa mutedil faizle kredi temin etmek maksadı ile 1863 senesinde Pirut kasabasında "Memleket Sandığı" adı ile kurmuş olduğu mahallî kredi teşkilâtı ilk millî kredi müessesemizi teşkil etmektedir ki, sonradan "Menafi Sandıkları" adını alan bu teşkilât bugünkü Ziraat Bankasının nüvesi olmuştur.

Keza, ilk millî tasarruf müessesemiz olarak kabul edilmesi lâzımgelen Emniyet Sandığı da yine mumaileyhin himmeti ile kurulmuş bulunmaktadır.

İkinci Meşrutiyetin ilânından Cumhuriyete kadar devam eden devirde Adapazarı İslâm Ticaret Bankası, Konya İktisadi Millî Bankası, Karaman Millî Bankası, Millî Aydın Bankası, Akşehir Bankası ve saire gibi birçok yeni müesseselerin kurulduğu görülmekte ise de, isimlerinden de anlaşılacağı veçhile bunlar daha ziyade, mahdut sermayeli mahallî teşebbüsler mahiyetinde idi. Bu devrede faaliyete geçen bankaların içinde en ehemmiyetlisi 1917 senesi başlarında 4 milyon lira sermaye ile İstanbul'da kurulan İtibarı Millî Bankası olup; bu da harb ve mütareke senelerinde birçok zorluklarla karşılaştıktan sonra 1927 de İş Bankası ile birleşmiştir.

Yukarda adı geçen bankalar ve hususiyle İtibarı Millî Bankası, memlekette banka fikrini yaymak ve personel yetiştirmek suretiyle millî bankacılığımıza mühim hizmetler ifa etmiş olmakla beraber sermaye noksanı, kapitülasyonların mevcudiyeti ve devamlı harbler gibi sebeplerle millî bankacılığımızın bu devrede de beklenen inkişaf imkânını bulamadığı görülmektedir.

Millî bankacılığımızın hakiki mânası ile teessüs ve inkişafı Cumhuriyet devrinde olmuştur. Filhakika, 1925 ten bu tarafa gerek Devlet sermayesi ile ve gerek hususi müteşebbisler tarafından birçok bankalar kurulmuş bulunmaktadır.

Bu arada bilhassa 1950 den sonra memleket ekonomisinde müşahede edilen büyük inkişafa muvazi olarak bankacılık sahasında da süratli bir terakki kaydedilmiş ve son dört sene zarfında birçok yeni bankalar kurulduğu gibi mevcut bankaların sermaye ve ihtiyatları ile iş hacımlarında da büyük artışlar vukubulmuştur.

Nitekim 1950 Haziran ayı sonunda mevcut 46 bankanın şube adedi 228, ajans adedi 321, itibari sermayeleri yekûnu 1 milyar 1 milyon 22 bin 852 lira, ödenmiş sermayeleri yekûnu 431 milyon 28 bin 787 lira ve ihtiyatları yekûnu 128 milyon 782 bin 288 lira iken 1955 Mart ayı sonunda memleketimizde faaliyette bulunan bankaların sayısı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve Türkiye Sınai Kalkınma Bankası hariç 52 ye, şube adedi 599 a, ajans adedi 552 ye, itibari sermayeleri yekûnu 2 milyar 288 milyon 521 bin 647 liraya, ödenmiş sermayeleri yekûnu da 1 milyar 274 milyon 197 bin 113 liraya ve ihtiyatları yekûnu da 304 milyon 350 bin 605 liraya yükselmiş bulunmaktadır.

Diğer taraftan, 1950 yılı Haziran sonu itibariyle bankalardaki umumi mevduat yekûnu 1 milyar 118 milyon 786 bin 660 lira, bankalarca açılan krediler yekûnu da 1 milyar 563 milyon 816 bin 268 lira iken 1955 Mart ayı sonunda mevduat yekûnu iki misline yakın bir artış kaydederek 3 milyar 438 milyon 335 bin 904 liraya ve krediler yekûnu da iki mislinden fazla artarak 5 milyar 138 milyon 779 bin 410 liraya balığ olmuştur. 1925 ten sonra ehemmiyetli birer iktisadi müessese olarak bankaların iktisadi faaliyetlere iştirak etmeleri, bu vâdide bâzı kanuni tedbirlerin alınmasını zaruri kılmıştır. Nitekim bankaların inkişafı ile beraber memlekette bir mevduat hareketi doğmuş ve evvelce iddihar mevzuu olan ferdî tasarrufların mevduat şeklinde bankalara yatırılmasına başlanmıştır. Ancak bu hareketin devam ve inkişafı için, mevduatın korunması mevzuunda bâzı emniyet tedbirlerinin alınması lâzımdı. Bu maksatla 30 Mayıs 1933 tarihli ve 2243 sayılı Mevduatı Koruma Kanunu neşrolundu. Mezkûr kanunda bankaların mevduat kabul etmek için haiz olmaları lâzım gelen şartlar tesbit edilmiş ve mevduat sahiplerinin haklarını koruyan bâzı esaslar vaz'edilmişti.

Ancak, Mevduatı Koruma Kanununun tatbikine başlanmasından bir müddet sonra, bu hükümlerin ihtiyaca kâfi gelmediği görüldü. Mevduatın yanında diğer bankacılık muamelelerinin de bir kül halinde ele alınması lâzım geliyordu. Bu sebeple 9.VI.1936 da 2999 numaralı Bankalar Kanunu meriyete vaz'edildi.

Bankaların faaliyetini toplu olarak kavramak maksadı ile hazırlanmış olan bahis mevzuu kanun malûm olduğu üzere bankaların kuruluş şekli, dahilî teşkilâtı, kredi muameleleri ve karşılıklar, muhtemel riskler karşılığı, hesap hulâsaları ve bilânço ve

defterlerle kanunun tatbikatını kontrolle vazifelendirilen yeminli bankalar murakıpları ve kanuna muhalefet halinde tatbik edilecek cezai müeyyideler hakkında hükümler ihtiva etmekte ve bu bakımdan Mevduatı Koruma Kanununa nazaran daha ileri bir merhaleyi ifade eylemekte ise de, tatbikattan alınan neticeler 19 seneden beri meriyette bulunan mezkûr kanunda bâzı mühim noksan ve kusurların mevcudolduğunu göstermiş bulunmaktadır. Filhakika bahis mevzuu kanunun kuruluş ve idareye mûtaallik hükümleri bankaların emin bir şekilde faaliyette bulunmalarına kifayet etmediği gibi mevduat ve krediler hakkında mevcut hükümler de bâzı mühim noksanları ihtiva etmekte ve bilhassa 1950 den sonra iktisadi ve malî sahada kaydedilen pek geniş ve şümüllü inkişafın yarattığı yeni şartların icaplarına intibak edememektedir.

Bu suretle mer'î kanun kendisinden beklenen fonksiyonu artık ifa edemez hale gelmiş bulunduğundan, birçok mevzularda noksan ve kifayetsiz kaldığı görülen bu kanunun yerine kaim olmak üzere, millî ekonomimizin bugünkü ulaştığı inkişaf seviyesinin icaplarına uygun yeni bir lâyiha hazırlanması zaruri görülmüştür.

Esasen İkinci Dünya Harbi ve onu takibeden yıllarda bankaların iktisadi hayatın mihrakları haline gelmesi dolayısıyla birçok medeni memleketler, bu mevzu mûtaallik kanunlarında mühim tadil ve ilâveler yapmak, mevduatın korunmasını ve banka kredilerinin tanzimini istihdaf eden yeni hükümler vaz'etmek lüzum ve zarureti duymuşlardır.

Başlıca hükümleri aşağıda arz ve izah edilmiş bulunan yeni kanun lâyihasının hazırlanması sırasında, başta; bankacılık sisteminin en fazla gelişmiş olduğu Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere, İsviçre, Almanya ve Fransa gibi yabancı memleketlerdeki mevzuat ve tatbikat gözden geçirilerek, mevcut müessese ve hükümlerden memleketimizdeki ekonomik ve sosyal şartlara intibak edebilecek olanlardan geniş ölçüde istifade edilmiştir.

Bundan başka, yukarda arz edilen çalışmaların muhassalâsı olan bir ön - proje üzerinde mevcut başlıca bankalarımızın mütalâası alınmak suretiyle, kanunun tatbikatında birinci derecede vazife gören bu müesseselerin idare edenleri ile ilim adamlarımızın kıymetli fikir ve görüşlerinin de lâyihada yer almasına imkân verilmiştir.

Takdim kılınan lâyiha, 11 fasıl halinde 86 maddeyi ihtiva etmektedir.

Bankaların kuruluş, faaliyet ve murakabe safhalarını kavrayacak şekilde sistematik bir tasnifi ihtiva eden mezkûr fasıl ve maddelerde yer almış olan başlıca esaslar, fasıllar itibariyle, aşağıda arz edilmiştir.

Fasıl: I

Bu fasılda “ilk hükümler” başlığı altında kanunun şümülü tâyin edilmekte ve metinde geçen bâzı tâbirlerin tarifleri verilmektedir.

Birinci maddede, hususi kanunlarla kurulmuş bankalara ait hükümler mahfuz tutulmak suretiyle Sümerbank, Etibank, Ziraat Bankası, İller Bankası, Denizcilik Bankası, Türkiye Emlâk Kredi Bankası gibi teşekküllerin kanuni statüleri mucibince

yapmakta bulundukları vazifelerin ifası sırasında ve bilhassa kanunen tesis ve finanse etmekle vazifeli oldukları teşekkül, müessese ve işletmeleriyle olan münasebetlerinde kendi kanunlarında yazılı hükümlerin cari olması temin edilmiştir.

İkinci maddede, tatbikatta müşahade edilen tereddüt ve müşkülleri önlemek maksadiyle, şube, banka şubesi, ödenmiş sermaye, Türkiye'ye tahsis edilmiş sermaye, ihtiyat akçesi gibi metinde çok geçen bâzı mefhumların tarifi yapılmıştır.

Fasıl: II

İkinci fasıl “kuruluş” başlığı altında bankaların kuruluşlarına, hisse senedi ve ortaklara, müessislerin şahsi durumlarına, asgari sermayeye, mezuniyet istihsaline ve bu hususta lüzumlu şartlara, banka ve banka şubelerinin açılmasına, yabancı bankaların Türkiye'deki merkezlerine ve bankacılık muamelelerine müsaade olunmasına mütaallik hükümleri muhtevidir.

Bankaların münhasıran anonim şirket şeklinde kurulmalarında lübuın ve fayda mülâhaza edilmektedir. Şöyle ki, bankacılık bugün ulaştığı tekâmül safhasında, yalnız ortakların menfatını istihdaf eden alelûmum ticaret şirketlerinden farklı bir mahiyet iktisabeylemiştir. Bu bakımdan, iktisadi hayattaki yeri ve ehemmiyeti gittikçe artan bu müesseseler için, idare ve murakabelerindeki demokratik esaslar ve temsil ettikleri sermaye kudreti ile anonim şirketler, bankaların bünye ve fonksiyonları ile en iyi tarzda imtizacedebilecek şirket şekli olarak görülmektedir.

Esasen memleketimizde revaç bulan hukuki şekil de bu olup, şimdiye kadar kurulan bankaların hemen hepsi bu şekilde taazzuv etmiş bulunmaktadır.

Dört ve beşinci maddelerdeki kayıtlarla, bankacılıkla iştigal etmek üzere kurulacak anonim şirketlerde sermayenin ve netice itibariyle şirketin sevk ve idaresinin muayyen ellerde toplanmaması ve şirket sermayesini ellerinde bulunduran şahısların açıkça belli olmasının temini istihdaf edilmiştir.

Bankaların yukarda belirtilen ehemmiyet ve hususiyetleri dolayısıyla bunda lüzum ve fayda mülâhaza edilmektedir.

Aynı mülâhaza ile, 6 ncı maddede, mer'i kanunun 8 nci maddesindeki hükme mütenazır bir hükümle, bankaların, faaliyet mahallerine göre asgari bir malî kudrete sahibolmaları şart kılındığı gibi, 7-13 üncü maddelerde de faaliyete geçmeden önce mezuniyet istihsalı esası kabul edilmiş ve mezuniyetin itası için lüzumlu şartlar tesbit edilmiştir.

Bu münasebetle şu noktayı da belirtmek yerinde olur ki; yukarda zikredilen kayıtlar vaz'edilirken, mevcut bankaların yeni şartlara intıbakı için bir intikal devresine ihtiyaçları olduğu göz önünde tutulmuş ve bunu teminen muvakkat 1 ve 2 nci maddelerde, 4 ncü madde için iki senelik ve 6 ncı madde için de 3 senelik bir müddet derpiş edilmiştir.

Mezkûr maddelerde mevcut kayda göre, bu müddetler icabında temdidedilebilecektir.

Fasıl: III

Üçüncü fasıl, “Teşkilât ve organlar” başlığı altında 14 - 23 üncü maddeleri ihtiva eylemektedir. Aslında basit ve şeklî hâdiseleri kavriyan bahis konusu hükümlerin izahı gerektiren bir tarafı bulunmamakla beraber, bunların tedvinine hâkim olan prensibin açıklanmasında fayda mülâhaza edilmektedir. Şöyle ki; yukarda da belirtildiği veçhile, bankacılıkla müştakil anonim şirketlerde, mevzuun hususiyetine binaen, Ticaret Kanununun Anonim şirketlerin idaresi için derpiş eylediği hükümlerden farklı hükümlere ihtiyaç vardır. Çünkü, her hangi bir sahada faaliyet gösteren bir anonim şirketin kötü idare edilmesinin neticeleri yalnız hissedarlarını alâkalandırdığı halde, bankacılık mevzuunda çalışan bir anonim şirketin idaresi, başta, sayısı milyonları aşan mevduat sahipleriyle birlikte geniş bir müşteri kütlesini ve bir kül halinde millî ekonominin işleyişini ve emin bir şekilde inkişafını ve bizzat bankalarımızın emin bir şekilde çalışmalarını ilgilendirmektedir.

Bu itibarla, bu fasılda hissedarların reye iştirakleri, İdare Meclisi ve murakıplar, İdare Meclisi Reis ve âzalarının hisseleri, bankalarda çalışması memnu olanlar, İdare Komitesi, İdare Komitesinin murakabe edilmesi, İdare Komitesinin kararları, murakıpların vazifeleri hakkında hususi hükümler sevki lüzumlu görülmüştür.

Esasen buna mütenazır hükümler mer’i kanunda da mevcut olup, bu defa mezkûr hükümler tatbikattan alınan neticelere göre yeniden tedvin edilmiştir.

Fasıl: IV

Bu fasılda mevduata ait hükümler yer almıştır.

24 - 32 nci maddeleri ihtiva eden faslın 24 - 31 inci maddelerinde yer alan hükümler esasen mer’i kanunda mevcut olup, mezkûr hükümler bugünün şartlarına göre yeniden gözden geçirilerek ikmal ve itmam edilmiş bulunmaktadır.

Bu cümleden olmak üzere, mer’i kanunda tasarruf mevduatı sahiplerine % 40 nispetiyle tanınmış olan imtiyazlı alacaklı sıfatı, tasarruf hareketlerindeki inkişaf göz önünde bulundurularak daha geniş bir görüşle % 50 ye çıkarıldığı gibi bankaların daha rahat bir şekilde çalışmasını temin için, kabul edilebilecek tasarruf mevduatı için tesbit edilmiş olan limitler de yükseltilmiştir.

Yine bu fasılda yer almış olan 32 nci maddede, mevduatla doğrudan doğruya alâkalı olan banka ikramiyeleri mevzuu ele alınmış bulunmaktadır.

Bankaların ikramiye tertibetmek suretiyle tasarruf mevduatı sahiplerine temin ettikleri munzam menfaatlerin, tasarruf hareketini teşvik maksadına mâtuf olduğu ve tasarruf mevduatının artmasında az çok rolü bulunduğu kabul edilebilir. Ancak, muhtelif bankalar arasındaki rekabet dolayısıyla, bu ikramiyelerin şeklinin birçok hallerde bankacılık vakar ve ciddiyetiyle telifi mümkün olmıyan ve bizzat bankaları dahi rahatsız eden bir mahiyet almış olduğu da bir vakıdır.

Diğer taraftan rekabet dolayısıyla bahis mevzuu menfaatlerin devamlı şekilde artması keyfiyeti de, kredi maliyetlerini yükseltmektedir.

Bu sebeple, kanunda bu mevzuu muayyen esaslara bağlamakta fayda mülâhaza edilmiş ve bu maksatla tedvin edilmiş olan bahis mevzuu madde ile Banka Kredilerini Tanzim Komitesi ile Bankalar Birliğine munzam vazifeler verilmiştir.

Fasıl: V

Bu fasıl kanuni karşılıklar ve ihtiyatlara mütâallik hükümleri ihtiva etmektedir.

Teklif edilen hükümler mer’i kanunda esasen mevcut olup, mezkûr hükümler bu defa bir fasıl halinde toplanmış ve bu arada da mevzuun icabettirdiği elâstikiyeti temin etmek maksadiyle, mer’i kanunda seyyanen % 20 olarak tesbit edilmiş bulunan munzam karşılık nispeti, vâdeli mevduatta % 15 - % 25, vâdesiz mevduatta da % 20 - % 25 şeklinde değiştirilmiştir.

Tatbik edilecek karşılık nispeti, memleketin umumi iktisadi durumu gözönünde bulundurularak zaman zaman Banka Kredilerini Tanzim Komitesi tarafından tesbit ve ilân edilecektir.

Fasıl: VI

Bu fasılda “Kredi muameleleri” başlığı altında kredi had ve faizleri, bankaların iştirakleri ile İdare Meclisi Reis ve âzalarının akrabalarına açılacak krediler, bankanın idare uzuvlarının kredi açma salâhiyetleri, açık krediler, kredi açılırken mustakrizden hesap vaziyeti istenmesi ve Banka Kredilerini Tanzim Komitesine mütâallik hükümleri yer almıştır.

Bahis mevzuu hükümlerin büyük bir kısmı esasen mer’i kanunda da mevcut bulunmaktadır. Bu defa mezkûr hükümler şimdiye kadarki tatbikattan alınan neticelere göre ıslah edilmiştir.

Bu cümleden olmak üzere, bir bankanın hakiki veya hükmi bir şahsa açabileceği kredi, mer’i kanunda ve birçok memleketlerin mevzuatında olduğu gibi, bankanın ödenmiş sermaye ve ihtiyatlarının % 10 u ile tahdidedilmekle beraber, memleketin iktisadi kalkınması bakımından birinci derecede ehemmiyeti haiz bulunan sanayi, maadin, enerji, büyük nafia hizmetleri, nakliyat ve ihracat işlerinde kullanılmak üzere açılan kredilerde bu had % 25 olarak tesbit edilmiştir.

Diğer taraftan iktisadi hayatın icapları göz önünde bulundurularak, mevzua elâstikiyet vermek lüzumu da derpiş edilmiş bulunmaktadır. Teklif edilen şekle göre, yukarda zikredilen hadler mutlaka olmayıp, İcra Vekilleri Heyeti kararıyla, iktisadi icaplara göre % 25 nispetinde azaltılıp çoğaltılabilecektir.

Bu fasılın getirdiği yeniliklerden bir diğerini de 47 nci maddede yazılı “Banka Kredilerini Tanzim Komitesi” teşkil eylemektedir.

Bilindiği gibi, zamanımızda bankaların murakabesi, mevduatın korunması ve kredilerin tanzim ve ayarlanması şeklinde hulâsa edilebilecek iki ana gayenin tahakkukunu istihdaf eylemektedir. İkinci Dünya Harbini takibeden devrede birçok memleketler, bilhassa kredilerin tanzimi meselesini ön - plânda tutmuşlardır. Bu prensip üzerinde mutabık kalındıktan sonra, kredilerin muhtelif faaliyet sahalarına

tevziinde söz sahibi olacak ihtisas sahibi bir teşekkülün lüzumu kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

Nitekim Fransa’da Millî Kredi Konseyi, İtalya’da Vekâletlerarası Kredi Komitesi bu vazifeyi görmekte ve takibedilecek kredi politikasının ana hatlarını çizmektedirler. Diğer birçok memleketlerde ve bu arada Yunanistan ve Mısır’da da buna benzer teşekküller mevcuttur.

Memleketimizde kredi kaynaklarının henüz istenildiği kadar gelişmemiş bulunması hasebiyle kredinin en elverişli sahalarda kullanılması lüzumu, diğer memleketlere nazaran daha kesif bir ihtiyaç halinde kendini hissettirmektedir.

Bu maksatla, yeni tasarıda Maliye ve İktisat ve Ticaret Vekâletleri Müsteşarları veya Müsteşar Muavinleri, Hazine Umum Müdürü veya vazifeli Umum Müdür Muavini, İç Ticaret Umum Müdürü veya vazifeli Umum Müdür Muavini, T.C. Merkez Bankası İdare Meclisi Reisi, T.C. Merkez Bankası Umum Müdürü veya vazifeli Umum Müdür Muavini ile Bankalar Birliği İdare Heyetinin kendi âzası arasından seçeceği bir mümessil ve ödenmiş sermaye ve ihtiyatları yekûnu 5 milyon liradan fazla bankaların kendi aralarından iki sene için seçecekleri beş umum müdürden müteşekkil bir “Banka Kredilerini Tanzim Komitesi” nin kurulması teklif edilmiştir.

Resmî ve hususi sektörün ihtisas sahibi elemanlardan teşekkül eden bu komiteden banka kredilerinin tanzimi mevzuunda mühim hizmetler beklenmektedir.

Fasıl: VII

Bu fasıl bankaların işletme ve iştiraklerine mütaallik hükümleri ihtiva etmektedir.

Mer’i kanunun tatbikatında görülen en mühim noksanlardan birini de bankaların işletme ve iştirakleriyle olan münasebetlerinin tanzim edilmemiş olması teşkil etmektedir. Filhakika, kanunda bankaların işletme ve iştiraklerine tahsis edebilecekleri sermaye miktarı hakkında bir kayıt olmadığı gibi, bankaların sermayelerinin en az % 51 ine sahip bulundukları müesseseler, kredi hakkındaki % 10 tahditten de istisna edilmiş olduğundan, halen bâzı bankalar birer âmme müessesesi olmak vasfından uzaklaşarak, kanunların himayesi altında topladıkları mevduatı kendi ticari teşebbüslerinde kullanmakta ve adetâ birer hususi finansman müessesesi olarak faaliyette bulunmaktadır.

Bu itibarla, lâyihada bankaların iştiraklerine veya doğrudan doğruya kuracakları müessese ve ortaklıklara tahsis edebilecekleri sermayeleri yekûnunun, ödenmiş veya Türkiye’ye tahsis edilmiş sermayeleriyle ihtiyatları mecmuunun % 10 u ile tahdidi derpiş olunmuştur. Ancak, sanayi, maadin, enerji, nakliyat ve büyük nafia hizmetleriyle ihracat, bankacılık ve sigortacılık bu hükümden istisna edilmiş olup, bu suretle, banka kredilerinde olduğu gibi, bankaların iştirakleri de memleketimizin iktisaden kalkınmasında hayati ehemmiyeti haiz faaliyet sahalarına kanalize edilmek istenmiştir.

Bu fasılda, bankaların ticaret yapma memnuiyetine ve gayrimenkul üzerine muamele yapma tahdidine mütaallik olarak sevk edilen hükümler esasen mer’i kanunda da

mevcut olup, bu defa mezkûr hükümler tatbikattan alınan neticelere göre itmam edilmek suretiyle yeniden yazılmıştır.

Fasıl: VIII

Bu fasıl, hesap hulâsaları, bilânço ve defterlere ait hükümleri ihtiva etmekte olup, teklif edilen esaslar mer'î kanunun 32, 33, 34, 35, 37 ve 38 inci maddelerinde mevzu hükümlerin hemen hemen aynı olduğundan burada üzerinde ayrıca durulmasına lüzum görülmemiştir.

Fasıl: IX

Bu fasıl müteferrik hükümlerle murakabeye mütaallik hükümleri ihtiva etmektedir.

Müteferrik hükümler meyanında bulunan Bankalar Birliğine mütaallik 57 nci madde hükmü, bankalar arasında tesanüt temini ve gayrimeşru rekabeti bertaraf edecek tedbirleri ittihaz eylemek maksadiyle tedvin olunmuştur.

Bu suretle, öteden beri bizzat bankalar tarafından da duyulan bir ihtiyacın karşılanmış olacağı ve bu sayede memleketimizde bankacılığın bir meslek olarak daha ziyade inkişaf imkânını bulacağı ümidedilmektedir.

Murakabeye mütaallik 61 ve 62 nci maddelerle, bankaların murakabesi meselesi yeniden tanzim edilmiş bulunmaktadır. Bu cümleden olmak üzere, mer'î kanunda yeminli murakıpler hakkında mevcut hükümler muhafaza edilmekle beraber, murakıplerin vazife ve salâhiyetleri tatbikattan alınan neticelere göre yeniden tesbit edildiği gibi, diğer memleketlerdeki tatbikat göz önünde bulundurularak, Maliye Vekâletine, muayyen hallerin hudüsü halinde, alâkalı bankalar nezdine hususi murakıp tâyin etmek selâhiyeti de tanınmıştır.

Diğer taraftan, bankaların murakabesinden istihdaf edilen gayenin ancak bilgi ve karakter bakımından matluba muvafık elemanlarla istihsal edilebileceği göz önünde bulundurularak, lâyhada bankalar yeminli murakıplığının maliye müfettişliği ve hesap uzmanlığı gibi ayrı bir meslek olarak taazzuvu derpiş edilmiştir. Bu hususla ilgili mütemmim hükümler Maliye Vekâleti Teşkilât Kanununda yer alacaktır.

Bundan başka yine bu faslın 63 ncü maddesinde yer alan bir hükümle bankaların birleşmesi halinde olunacak muamele gösterilmiştir ki, bu da mer'î kanunda derpiş edilmemiş hükümlerden birini teşkil etmektedir.

Fasıl: X

Bu fasılda cezai hükümler toplanmıştır.

Bundan önceki fasıllarda vaz'edilmiş bulunan mecburiyet ve mükellefiyetler muvacehesinde müeyyide mefhumu tabîî bir zaruret olarak kendini hissettirmekte olup, aksi halde mevzu hükümler ne kadar vazîh ve mükemmel olursa olsun tatbikatta beklenen neticenin istihsal edilemeyeceği aşikârdır.

Kaldı ki, bu husus kanun hükümlerine riayet ederek çalışan bankalarla diğer müessese ve şahısların hukukunu korumak bakımından da bir zaruret teşkil etmektedir.

Bu esastan mülhem olarak teklif edilmiş olan mezkûr hükümlerin tedvininde, mer'î kanunda mevcut müeyyideler esas alınmakla beraber, şimdiye kadar olan tatbikattan alınan nitecelere göre, bunlara, ceza hukukunun umumi prensipleri dairesinde bâzı ilâveler yapılmıştır.

Diğer taraftan, bizzat bankaları vikaye ve emin bir şekilde çalışmalarını temin maksadiyle, banka mensuplarının ve diğer alâkalıların bankayı ızrar edecek bâzı fiilleri de cezai müeyyide altına alınmıştır.

Fasıl: XI

Lâyihanın son faslını teşkil eden bu fasılda mahfuz ve mülga hükümlerle kanunun tatbikatı ile ilgili intikal devrine mütaallik muvakkat hükümler ve meriyet hükümleri yer almış bulunmaktadır.

Kanun No: 7129

Kabul Tarihi: 23/6/1958

(2 Temmuz 1958 tarih ve 9944 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

I- İlk Hükümler

Kanunun şümulü

Madde 1- Türkiyede kurulmuş ve kurulacak bankalar ile yabancı memleketlerde teşekkül etmiş olup da Türkiye’de şube açmak suretiyle faaliyette bulunan veya bundan sonra Türkiye’de şube açarak faaliyete geçecek olan bankalar bu kanun hükümlerine tabidir.

Bu kanunda sarahat olmıyan ahvalde umumi hükümler tatbik olunur.

Hususi kanunlarla kurulmuş bankalara ait hükümler mahfuzdur.

Tarifler

Madde 2- Bu kanunun tatbikatında, aşağıdaki tâbirlerin ifade ettikleri mânalar karşılarında gösterilmiştir.

1. Millî Banka: Türk kanunlarına göre teşekkül etmiş ve sermayesi Türk parası olarak konulmuş ve sermayesinin ekseriyeti ve idare ve murakabesi Türklere ait olan bankalara millî banka denir.

2. Şube veya banka şubesi: Ayrıca tasrihe lüzum kalmaksızın bankaların şube, ajans ve banka muamelâtı ile iştigal eden sabit veya seyyar büroları gibi her türlü mahallî teşkilâtını ifade eder.

3. Ödenmiş veya Türkiye’ye tahsis edilmiş sermaye: Bankanın, muayyen bir hesap devresi sonunda fiilen ödenmiş veya Türkiye’ye tahsis ve tediye edilmiş

sermayesinden bilânçoda görülen ve ihtiyatlarla karşılanamıyan zarar düşüldükten sonra kalan bakıyedir.

4. İhtiyat akçeleri: Bu kanunun 35 inci maddesine, bankaların kendi statülerine ve Türk Ticaret Kanununun 466 ve 467 nci maddelerine göre ayrılan ihtiyatlar yekûnundan, mevcut ise, zararların mahsubu sonunda elde edilen bakıyedir.

II- Kuruluş

Bankaların kuruluşları

Madde 3- Bankaların anonim şirket şeklinde kurulmaları şarttır. Türkiye’de banka muameleleri yapacak yabancı bankaların, tâbiyetlerini taşıdıkları memleket kanunlarına göre anonim şirket veya muadili bir statüye sahip olmaları lâzımdır. Bu kanunun neşri tarihinde mevcut millî bankalarla halen Türkiye’de şubesi bulunan yabancı bankalar, hususi kanunlarına göre teşkil olunan veya sermayesinin tamamı yabancı bir Devlete ait bankalar ve İstanbul Emniyet Sandığı bu hükümden müstesnadır.

Hisse senedi ve ortaklar

Madde 4- Bankacılıkla iştigal etmek üzere kurulacak anonim şirketlerde:

- 1- Hisse senetlerinin nakit mukabili ihraç edilmesi ve en az % 51 inin nama muharrer olması,
- 2- Hisse senetlerinin itibari kıymetlerinin 1.000 lirayı geçmemesi,
- 3- Bütün hisse senetlerinin menkul kıymetler borsasına kote edilmesi,
- 4- Reye iştirak hakkını haiz hissedar adedinin 20 den az olmaması, Mecburidir.

Müessislerin şahsi durumları

Madde 5- 7 nci madde mucibince mezuniyet istihali için yapılacak müracaat evrakına şirket müessislerinin, Maliye ve Ticaret Vekâletlerince hazırlanmış bir numuneye uygun şekilde ve noter huzurunda tanzim ve imza edecekleri birer beyanname eklemeleri mecburidir.

Bu beyannamelere, müessislerin:

- 1- İsimleri ve ikametgâhları;
- 2- Müracaat tarihine kadar hangi işlerle ve ne müddet meşgul oldukları;
- 3- Son beş sene içindeki yıllık gelirleri;
- 4- Mahkûmiyetleri bulunup bulunmadığı, varsa hangi suçlardan tevellüt ettiği ve cezaların nev’i ve miktarları;

5- Ticari ihtilâflardan dolayı şahsan ve idaresi ile mükellef bulundukları şirketlerin tazminat ödemeye mahkûm edilip edilmedikleri, edilmişlerse miktarları;

6- Nama ve hâmiline muharrer hisse senetlerinden satınalmayı deruhde edecekleri miktarlar;

İle Maliye ve Ticaret Vekâletlerince lüzum görülecek diğer malûmat dercedilir.

Asgari sermaye

Madde 6- Türkiye’de teşekkül eden bankaların tediye edilmiş sermayeleri ile ihtiyat akçeleri balığının ve yabancı memleketlerde teşekkül edip Türkiye’de şube açmak suretiyle faaliyette bulunan bankaların Türkiye'deki şubelerine tahsis ettikleri tediye olunmuş sermayeleri ile Türkiye'deki ihtiyat akçeleri yekûnunun en az 2 milyon lira olması şarttır.

Bu miktar, nüfusu 1 milyondan fazla şehirlerde 5 milyon liradan ve nüfusu 500 binden fazla 1 milyondan az şehirlerde 3 milyon liradan az olamaz.

Bankaların, yukarıdaki esaslar dahilinde, şubelerine tahsis edecekleri sermaye miktarlarının;

1- Nüfusu 1 milyondan fazla şehirlerde en az 5 milyon lira,

2- Nüfusu 500 binden fazla ve 1 milyondan az şehirlerde en az 3 milyon lira,

3- Nüfusu 250 binden fazla ve 500 binden az olan şehirlerde en az 2 milyon lira,

4- Nüfusu 100 binden fazla ve 250 binden az olan şehirlerde en az 1 milyon lira,

5- Nüfusu 50 binden fazla ve 100 binden az olan şehirlerde en az 500 bin lira,

6- Nüfusu 50 binden az şehir ve kasabalarda en az 250 bin lira, olması şarttır.

Muhtelif şehir ve kasabalarda şubeleri bulunan bankalar için, en az sermaye miktarı, banka merkezi nüfusu en fazla olan şehirde addedilmek suretiyle hesap ve tesbit olunur.

Yukarıdaki hadlerin hesabında bir bankanın aynı şehir ve kasaba hudutları içindeki şubeleri bir şube itibar olunur.

Muhtelif şehirlerde şubeleri bulunan bankalar için bu maddede derpiş edilen sermaye hadleri merkez ve şubelerinin bulundukları şehir ve kasabalara ait hadler ayrı ayrı hesap ve cem edilmek suretiyle tesbit olunur.

Ödenmiş sermaye ve ihtiyatları yekûnu 10 milyon liradan fazla olan bankaların, nüfusu 20 binden az şehir ve kasabalarda açacakları şubeleri için en az 50 bin lira ve nüfusu 20 bin ile 50 bin arasındaki şehir ve kasabalarda açacakları şubeler için de en

az 100 bin lira sermaye ayırmalarına, Ticaret Vekâletinin mütalâası alındıktan sonra Maliye Vekâletince izin verilebilir.

Bankalar, umumi nüfus sayımlarından sonra ilk neticelerinin İstatistik Umum Müdürlüğü tarafından neşrini takibeden bir yıl içinde şubelerine tahsis etmeleri gereken sermaye miktarlarını bu madde hükümlerine göre tezyide mecburdurlar.

İstanbul Emniyet Sandığı, asgari sermayeye mütaallik kayıtlardan müstesnadır.

Mezuniyet istihsalı

Madde 7- Banka muameleleri yapmak üzere teşekkül edecek anonim şirketlerin müessisleri Maliye ve Ticaret Vekâletlerinin müşterek teklifleri ile İcra Vekilleri Heyetinden mezuniyet istihsal etmeye mecburdurlar.

Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kurulmuş bir anonim şirketin sonradan banka statüsünü iktisap ve banka muameleleri yapabilmesi İcra Vekilleri Heyetinden yukarıdaki fıkra hükümlerine göre ayrıca mezuniyet istihsaline bağlıdır.

Bir bankanın teşekkülüne mezuniyet verilebilmesi için, yapılacak tetkikat ve tahkikat sonunda şirket statüsünün bu kanun hükümlerine uygun olduğunun ve müessislerin muhilli haysiyet ve namus bir cürümden dolayı mahkûmiyetleri bulunmadığının tesbit edilmiş olması lâzımdır.

Bankalar, statülerinde yapacakları tadilât için Ticaret Vekâletinden mezuniyet istihsal etmeye mecburdurlar.

Ticaret Vekâleti mezkûr mezuniyeti vermeden önce Maliye Vekâletinin muvafakatini alır.

Türkiye'de şube açmak isteyen yabancı bankalar

Madde 8- Türkiye'de şube açacak yabancı bankalar, teessüslerinden evvel, Maliye ve Ticaret Vekâletlerinin müşterek teklifleri üzerine İcra Vekilleri Heyetinden mezuniyet istihsaline mecburdurlar.

Bu mezuniyetin verilebilmesi için, İcra Vekilleri Heyetince lüzum görülecek hususi şartlardan başka yabancı bankanın statüsünün bu kanuna aykırı hükümler ihtiva etmemesi ve bankanın müesses bulunduğu memlekette mer'i mevzuata aykırı hareketlerden dolayı mevduat kabul veya bankacılık muameleleri ile iştigalden menedilmemiş olması şarttır.

Verilen mezuniyetin iptali veya mezuniyet almamış olanların banka ve benzeri kelimeleri kullanmaları memnuiyeti

Madde 9- Kuruluşu için mezuniyet verilen bankalarla, Türkiye'de şube açmak üzere mezuniyet istihsal eden yabancı bankalardan, mezuniyet itası tarihinden itibaren bir sene içinde faaliyete geçmiyen veya her hangi bir şekilde faaliyetlerine fasılasız

olarak en az bir sene müddetle ara veren bankaların bu mezuniyetleri, Maliye Vekâletinin teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetince iptal olunur.

7 ve 8 inci maddelerde yazılı mezuniyeti almamış olanlarla yukardaki fıkra mucibince mezuniyeti iptal edilmiş bulunanlar, banka muameleleri yapamıyacakları, ticaret unvanlarında veya ilân ve reklâmlarında banka kelimesini kullanamıyacakları gibi; ticari unvanlarında banka muameleleri ile iştigal ettikleri intibânı yaratacak hiçbir kelime veya tâbiri de kullanamazlar.

Şubeler için mezuniyet istihsali ve faaliyetleri tatil edilen şubeler hakkında malûmat verme mükellefiyeti

Madde 10- Türkiye'de kurulmuş veya kurulacak bankalarla yabancı memleketlerde teşekkül edip Türkiye'de şube açmak suretiyle faaliyette bulunan ve bulunacak olan bankaların, bu kanunun neşrinden sonra açacakları her şube için Maliye Vekâletinden müsaade almaları mecburidir.

Bu müsaade Ticaret Vekâletinin muvafakatı alındıktan sonra verilir.

Şubelerinden bir veya bir kaçının faaliyetini tatil veya tasfiye etmek isteyen bankalar, keyfiyeti bu husustaki kararın alındığı tarihten itibaren en geç 15 gün içinde Maliye ve Ticaret Vekâletlerine bildirmeye mecburdurlar.

T.C. Merkez Bankası müstesna olmak üzere, hususi kanunla kurulmuş bankalar da bu madde hükümlerine tabidirler.

Banka veya banka şubelerinin açılması şartları

Madde 11- Bir veya müteaddit bankanın veya banka şubesinin müesses bulunduğu bir şehir veya kasabada yeniden banka veya banka şubesi açmak talebinde bulunanlar, o mahaldeki iktisadi faaliyetlerin veya o mahalle olan muamele ve münasebetlerinin yeni bir banka veya banka şubesi açılmasına ihtiyaç göstermesi sebeplerini etraflı bir şekilde izah eden rapor ve vesikaları müracaat evrakı meyanına rapdetmekle mükelleftirler.

Maliye Vekâletince; o mahalde yeni bir banka veya banka şubesi açılmasında bir mahzur bulunup bulunmadığı hususunda, lüzum görüldüğü takdirde, bankalar yeminli murakıpları veya vazifelendirilecek diğer uzuvlar vasıtasıyla mahallinde gereken tetkikat yaptırıldıktan sonra bu mevzuda tanzim edilecek raporlar ile alâkalı bankanın müracaatına mesnet teşkil eden vesaik, Ticaret Vekâleti ile Bankalar Birliğine gönderilerek mütalâaları alınır.

İcra kılınan tetkikat ve alınan mütalâalar neticesinde bahis mevzuu mahalde yeni bir banka veya banka şubesi açılmasının mahzurlu olduğu neticesine varıldığı takdirde, keyfiyet Maliye Vekâletince İcra Vekilleri Heyetine arz olunur.

İcra Vekilleri Heyetince de aynı mahzur vârit görüldüğü takdirde bir sene müddetle o mahalde banka veya banka şubesi açılmak üzere yeni talepler kabul edilmez.

Teessüsten sonra verilecek beyannameler

Madde 12- İcra Vekilleri Heyetinden mezuniyet alındıktan ve Türk Ticaret Kanunu hükümlerine uygun şekilde Ticaret Mahkemesince kuruluşu tasdik ve ticaret siciline tescil ve ilân edildikten sonra bankalar, Maliye ve Ticaret Vekâletlerine birer beyanname vererek bankacılık muamelelerine ve mevduat kabulüne başlamak üzere ayrıca müsaade talep etmeye mecburdurlar.

Bunlardan:

A) Türk kanunlarına göre kurulan bankaların beyannamelerinde;

1. Bankanın unvanı ve kuruluş tarihi,
2. Türkiye ve yabancı memleketlerdeki merkez ve şubelerinin bulundukları mahallerin isimleri,
3. Sermayesi miktarıyla bunun ne kadarının tediye edilmiş ve ne kadarının henüz tediye edilmemiş bulunduğu,
4. Varsa muhtelif nevi ihtiyat akçelerinin miktarları,
5. İştigal edecekleri muamele nevileri, gösterilir.

Bu beyannameye bankanın teşekkülüne ait vesikaların musaddak suretleri ile tesis bilânçosu bağlanır.

B) Yabancı memleketlerde teşekkül etmiş olup da Türkiye’de şube açarak faaliyete geçecek olan bankalar da beyannamelerinde:

1. Bankanın unvanı ile hangi memleket kanunlarına göre teşekkül ettiğini ve merkezin bulunduğu mahalli,
2. Türkiye dâhilindeki şubelerinin bulundukları mahallerle bunların açılma tarihlerini,
3. Türkiye’deki şubelerine bu kanun mucibince fiilen tahsis ettikleri tediye edilmiş sermaye ve varsa ihtiyat akçesi miktarlarını,
4. İştigal ettikleri muamele nevilerini,
5. Bankanın hangi tarihte teessüs ettiğini,
6. Sermaye miktarı ile ne kadarının tediye edilmiş ve ne kadarının henüz tediye edilmemiş bulunduğunu,
7. Muhtelif ihtiyat akçelerinin miktarlarını,
8. Merkezinin bulunduğu memleketle diğer memleketlerdeki şubelerinin bulundukları mahallerin isimlerini,

Gösterirler ve şubelerin açılmasına mütaallik vesikaların ve son bilânçolarının musaddak suretlerini bu beyannameye eklerler.

Yabancı bankaların (3) numaralı bent mucibince Türkiye'deki şubelerine tahsis ettikleri tediye olunmuş sermaye ve varsa ihtiyat akçelerinin döviz olarak Türkiye'ye getirilmesi ve Merkez Bankasına satıldıktan sonra ait olduğu hesaplara ithal edilmesi mecburidir.

Türkiye'de şube açmak suretiyle faaliyette bulunan yabancı bankalar ikinci şubelerini açtıkları tarihten itibaren iki ay içinde Maliye Vekâletine ayrıca bir beyanname vererek Türkiye'deki şubelerinden birini diğer şubeleri temsile mezun ve salâhiyettar idare merkezi olmak üzere tâyine mecburdurlar.

Bankacılık muamelelerine ve mevduat kabulüne müsaade ve mevduat
kabul salâhiyetinin iptali

Madde 13- 12 nci madde mucibince verilecek beyannameler üzerine Maliye Vekâleti, alâkalıların işbu kanunda yazılı şartları yerine getirip getirmediğini bankacılık muamelelerine ve mevduat kabulüne başlamak üzere kanunun lüzumlu kıldığı vasıfları haiz bulunup bulunmadıklarını tetkik ve Ticaret Vekâletinin mütalâasını aldıktan sonra durumları uygun bulunanlara beyannamenin tevdi tarihinden itibaren en geç iki ay zarfında gerekli müsaadeyi verir.

Yapılan tetkikat neticesinde durumları uygun bulunmayanlara ıslâh ve noksanlarını ikmal için münasip bir müddet verilir. Bu müddet zarfında yeniden müracaat edenler hakkında birinci fıkra hükümlerine göre tekrar yapılan tetkikat sonunda durumları uygun bulunmayanlara keyfiyet tebliğ ve 9 uncu maddenin birinci fıkrası hükmüne göre muamele olunur.

Yukarıdaki hükümlere göre müsaade almış bankaların tevdiat kabul etmelerinde bilâhara mahzur görülmesi halinde, Maliye Vekâletinin talebi üzerine İcra Vekilleri Heyetince Banka Kredilerini Tanzim Komitesinin mütalâası alındıktan sonra mevduat kabul salâhiyeti daimî veya muvakkat olarak alâkalı bankanın bütün teşkilâtına veya mütaaddit şubelerine şâmil olmak üzere ref edilebilir.

III- Teşkilât ve Organlar

Hissedarların reye iştiraki

Madde 14- Bankalar, umumi heyetlerinde, reye iştirak edebilmek için her hissedarın sahip olması icabeden asgari hisse miktarı hiç bir suretle 20 hisse senedinden daha fazla olarak tesbit edilemez.

İdare meclisi, murakıplar ve birinci derecede imza yetkisini
haiz diğer uzuvlar

Madde 15- Bankaların idare meclisleri beş kişiden ve murakıplar da iki kişiden az olamaz.

Banka umum müdürü, idare meclisinin tabii âzasıdır.

Bu kanun hükümlerine aykırı hareketlerinden dolayı hapis cezası ile cezalandırılan kimseler ile muhilli haysiyet ve namus bir cürümden dolayı mahkûmiyeti bulunanlar, ile müflesler, banka idare meclisi reis ve âzalıkları ile murakıplık, veya umum müdürlük veya umum müdür muavinliği vazifelerinde veya birinci derecede imza yetkisini haiz diğer vazifelerde istihdam olunamazlar.

İdare meclisi reis ve âzalarının hisseleri

Madde 16- Banka idare meclisi reis ve âzalarından her birinin şirket sermayesinin asgari % 1 ini temsil eden hisse senedine sahip olmaları ve idare meclisine seçilmelerini mütaakip bu hisse senetlerini Merkez Bankasına ve mümkün olmadığı hallerde Maliye Vekâletinin göstereceği bankalardan birine makbuz mukabilinde yatırmaları mecburidir. Ancak, şirket sermayesinin % 1 i ve 20 bin lirayı mütecaviz ise fazlası aranmaz.

Devlet daire ve müesseseleri ile bankalar ve diğer teşekküllerin ve şirketlerin memurları bu daire ve müesseselerle bankalar, teşekküller ve şirketleri temsilen idare meclisine seçildikleri takdirde, bunlara terettübeden hisse senedi tevdi mükellefiyeti alâkalı daire, müessese, banka, teşekkül veya şirketler tarafından yerine getirilebilir.

Türkiye’de faaliyette bulunan yabancı bankaların idare komitesi reis ve âzaları da Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası veya mümkün olmadığı takdirde Maliye Vekâletinin göstereceği bankalardan birine, bu maddenin birinci fıkrasında yazılı meblâğı yatırmakla mükelleftirler.

Yukarıdaki hükümler gereğince tevdi olunan hisse senetleri veya teminat akçeleri bir borca karşılık gösterilemez, terhin ve haczedilemez.

Bankalarda çalışması memnu olanlar

Madde 17- Menkul kıymetler ve kambiyo borsaları acenteleri ile esham ve tahvilâtın alım ve satımı ve piyasaya ihracı işleriyle uğraşanlar veya devamlı olarak bu işlerle müştakil şirketlerin (Bankalar hariç) idaresinden mesul olan ortakları veya idare meclisi reis ve âzaları ile müdürleri hiçbir bankada idare meclisi reis ve âzası, murakıp, umum müdür, umum müdür muavini veya birinci derecede imza salâhiyetini haiz müdür, memur veya müstahdem olarak vazife deruhde edemezler.

Bankalar, teşkilâtlarında vazife almış olan bu gibi kimselerin işlerine derhal son vermeye mecburdurlar.

Yemin

Madde 18- Banka idare meclisi reis ve âzaları ile banka umum müdürleri ve umum müdür muavinleri veya yabancı bankaların idare komitesi reis ve âzaları intihap veya tâyinlerini takibeden bir hafta içinde mahallî ticaret mahkemesine müracaatla tâyin edilecek günde mezkûr mahkeme huzurunda; vazifelerinin devamı müddetince,

bankanın işlerini tam bir dikkat ve dürüstlük ile idare edeceklerine, bilerek ve isteyerek kanun hükümlerine aykırı hareket etmiyeceklerine ve ettirmeyeceklerine dair yemin etmekle mükelleftirler.

Bankaların bu husustaki müracaatları mahkemelerce müstacel mevattan addolunur.

Yemin zabıtlarının mahkemece tasdikli birer sureti Maliye Vekâletine gönderilir. İdare meclisi reis ve âzaları ile umum müdür ve umum müdür muavinleri ve yabancı bankaların idare komitesi reis ve âzaları usulü dairesinde yemin etmedikleri takdirde, vazife göremezler.

İdare komitesi

Madde 19- Anonim şirket şeklinde kurulan bankalarda Türk Ticaret Kanununda gösterilen idare uzuvlarından başka bir kanunda yazılı vazifeleri ifa etmek üzere idare meclisi tarafından, idare meclisi âzaları arasından seçilen iki âza ile umum müdür veya vekilinden mürekkep üç kişilik bir idare komitesi kurulur.

Bu kanunun mer'iyete girmesinden önce limitet ve hisseli komandit şirket şeklinde kurulmuş bankalarda idare komitesi, Türk Ticaret Kanunu ve Esas mukavelenameleri hükümlerine göre umumi heyetleri veya şerikleri tarafından seçilecek iki âza ile şirketin müdüründen tereküp eder.

Yabancı bankaların, 12 nci madde mucibince belli edilecek, Türkiye'deki idare merkezlerinde idare meclisi ve idare komitesi salâhiyet ve mesuliyetini haiz olmak üzere bankanın merkez müdürünün de dâhil bulunduğu üç kişilik bir idare uzvu tesis olunur.

Her hangi bir içtimaî iştirak edemiyecek surette mazereti zuhur eden idare komitesi âzası yerine vazife görmek üzere iki yedek âza seçilir.

İdare komitesi kararları

Madde 20- İdare Komitesinin ittifakla verdiği kararlar doğrudan doğruya, ekseriyetle verdiği kararlar idare meclisinin tasvibinden sonra infaz olunur.

İdare komitesi karar defteri

Madde 21- İdare komitesi kararları, aralarında açık bırakılmamak ve satır aralarında çıkıntı olmamak şartıyla, tarih ve numara sırasıyla Türk Ticaret Kanununun defterlere mütaallik hükmü mucibince tasdik edilmiş müteselsil sayfa numaralı bir deftere metnin sıhhatinden hiçbir veçhile şüpheyi davet etmiyecek şekilde günü gününe kaydedilir ve her kararın altı komite âzaları tarafından imza olunur.

Ancak, iş hacmi kesif bankalarda, Maliye Vekâletinin müsaadesi ile ve yıl sonlarında ciltlettirilmek kaydıyla yukarıda yazılı defter yerine yaprakları tasdikli ve müteselsil sıra numaralı kalamoza kullanılması caizdir.

İdare komitesinin murakabe edilmesi

Madde 22- İdare meclisi, idare komitesinin faaliyetini murakabe etmekle mükelleftir.

İdare meclisi âzalarından her biri idare komitesinden, bu komitenin faaliyeti hakkında her türlü malûmatı istemeye ve lüzumlu göreceği her çeşit kontrolü yapmaya salâhiyetlidir.

Murakıpların vazifeleri

Madde 23- Murakıplar, banka idare meclisi reis ve âzaları, idare komitesi âzaları ile müdür ve memurlarının bu kanun hükümlerine ve bankanın esas mukavelenamesine aykırı hareketlerini gördükleri takdirde bunları vesikalara dayanarak şirket umumi heyetine hitaben tanzim edecekleri raporda zikretmeye mecburdurlar.

Murakıplar raporlarının birer suretini tanzim tarihinden itibaren bir hafta içinde Maliye Vekâletine göndermekle mükelleftirler.

IV- Mevduata Ait Hükümler

Mevduat kabulüne mezun olmıyanlar

Madde 24- Bu kanuna veya hususi kanunlarına göre mevduat kabulüne mezun olanlardan başka hiçbir hakikî veya hükmi şahıs, aslen veya fer'an meslek edinerek mevduat kabul eyliyemez.

Hususi teşekküler

Madde 25- Resmî ve hususi idare, müessese ve şirketler ile mesleki teşekküller de yalnız kendi memur ve müstahdemlerine ait olmak üzere sıhhi ve içtimai yardım, ihtiyat ve tasarruf temini maksatları ile teşkil edilen sandıklarda kendi âzalarına munhasır olmak üzere mevduat kabul edebilirler.

Bu kabil sandıklar statüleri dâhilinde faaliyette bulunmakla beraber nakit mevcutlarının 5.000 liradan fazlasını millî bankalara mevduat olarak yatırmaya yahut Devlet Tahvili veya Amortisman ve Kredi Sandığı tahvili almaya mecburdurlar.

Mevduat neveleri

Madde 26- Bankalar hesaplarında resmî mevduatla ticari mevduatı, bankalar mevduatını ve tasarruf mevduatını yekdiğerinden ayırmaya ve bunları vâdeli ve vâdesiz olarak bir tasnife tabi tutmaya mecburdurlar.

Bir sene ve daha fazla vâdeli mevduat, vâdeli mevduat addolunur.

1. Resmî mevduat: Genel ve katma bütçeli daire ve müesseselere, mahallî idarelere, kanunla kurulmuş mütedavil sermayeli teşekküllere, mahkemelere, icra ve iflâs dairelerine, tereke hâkimliklerine ve kanunla kurulmuş içtimai sigorta müesseselerine ait mevduat, resmî mevduat sayılır.

2. Ticari mevduat: Her nevi ortaklıklara, tüccarların ticarethanelerine ve firmalarına, cemiyet, kooperatif ve birliklerin ticarî işletmelerine, iktisadi Devlet teşekkülü

halindeki işletmelerle Devlet veya mahallî idarelerin vaz'ettikleri sermaye ile kurulmuş şirketlere ve bunlara bağlı teşebbüs ve müesseselere ait mevduat ticari mevduattır.

3. Bankalar mevduatı: Bankaların (İktisadi Devlet Teşekkülü halindeki bankalar dâhil) yekdiğerine yaptıkları mevduat bu gruba dâhildir.

4. Tasarruf mevduatı: Resmî ve ticari mevduatla bankalar mevduatı dışında kalan bircümle mevduat tasarruf mevduatı ad ve itibar olunur.

Tasarruf mevduatının imtiyazları

Madde 27- Tasarruf mevduatı sahipleri, mevduatlarının % 50 sine müsavi bir miktar için bu mevduatı kabul etmiş olan bankanın aktifinde mevcut bütün kıymetler üzerinde imtiyazlı alacaklıdırlar.

İflâs vukuunda tasarruf mevduatının imtiyazlı kısmı tasfiye neticesi beklenmeksizin sahiplerine tediye olunur.

Tasarruf mevduatının âzami nispetleri

Madde 28- Bir bankanın kabul edebileceği tasarruf mevduatı yekûnu, tediye veya Türkiye'ye fiilen tahsis edilmiş sermayesiyle ihtiyat akçeleri mecmuunun:

1. 2 milyon liradan 5 milyon liraya kadar olan bankalarda 7 mislini,
2. 5 milyon liradan 10 milyon liraya kadar olan bankalarda 8 mislini,
3. 10 milyon liradan 25 milyon liraya kadar olan bankalarda 10 mislini,
4. 25 milyon liradan 50 milyon liraya kadar olan bankalarda 12 mislini,
5. 50 milyon liradan daha fazla olan bankalarda 15 mislini,

Geçemez.

Ancak; % 50 karşılığı 33 üncü madde hükümleri dâhilinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde Amortisman ve Kredi Sandığı adına açılmış bulunan karşılık hesabına yatırılmak şartıyla, bankalar yukardaki nispetler fevkinde mevduat kabul edebilirler. Bu nevi mevduat için ayrıca 33 üncü madde mucibince karşılık aranmaz.

Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası ve İstanbul Emniyet Sandığı

Madde 29- Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası ile İstanbul Emniyet Sandığının kabul edecekleri tasarruf mevduatı yekûnu bu iki müessesenin sermaye ve ihtiyat akçeleri mecmuuna göre hesap edilir ve her ikisi tasarruf mevduatı kabulü bakımından bir banka addolunur.

Mevduatın çekilmesi

Madde 30- Borçlar kanununun rehinlere ve alacağın devir ve temlikine mütaallik hükümleri ile diğer kanunların verdiği yetkiler ve tahmil ettiği mükellefiyetler mahfuz kalmak şartıyla, mevduat sahiplerinin mevduatlarını diledikleri, anda bankalardan nakten geri almak hakları hiçbir suretle takyit ve tahdit edilemez.

Mevduat sahibi ile banka arasında vâde ve ihbar müddeti hakkında kararlaştırılan şartlar mahfuzdur.

Ancak, vâdeli ve ihbarlı mevduatın vâde ve ihbar müddetinden önce çekilmesine bankaların muvafakati halinde tatbik olunacak âzami faiz nispeti mevduatın yapıldığı tarihle çekiliş tarihleri arasındaki müddete göre hesaplanır. Daha önce mudie ödenmiş veya hesabına tahakkuk ettirilmiş fazla faizler mevduattan tenzil edilir.

Mevduatta zamanaşımı

Madde 31- Bankalar ve emanet veya cari hesap suretiyle para kabul edebilecek bilumum müesseselerde mevcut nakdî ve aynî mevduat ile emanet ve cari hesap şeklindeki her türlü matlubat için (Cari hesap şeklinde olmayan muvakkat mahiyetteki hesaplar hariç) bu banka ve müesseselerin her sene başı hilâfına tahrirî talepleri olmadıkça, sahipleri namına hesap hulâsaları göndermeleri mecburidir.

Her türlü mevduat, emanet ve matlubattan son talep, muamele veya mudiin herhangi bir şekilde yazılı talimatı tarihinden itibaren on sene geçtiği halde sahipleri tarafından aranılmamış olanları, bu müddetin hitamını takibeden takvim yılı başından itibaren 6 ay içinde banka ve müesseseler tarafından sahiplerinin isim ve hüviyetleri ve malûm olan adresleri ve haklarının faizleriyle beraber balığ olduğu miktarlar gösterilmek suretiyle tanzim edilecek bir cetvel ile Maliye Vekâleti emrine Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına tevdi olunur.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, kendisine tevdi olunan bu kabîl haklardan 25 liradan fazla olanlarını tevdi tarihinden itibaren 5 sene müddetle muhafaza etmek ve bu müddet içinde sahip veya vârisleri tahkika çalışmakla beraber her sene başında gazetelerle de sahip veya vârislerinin bankaya müracaatları lüzumunu ilân eder. Sahip veya vârisi çıkmayan mevduat, emanet ve cari hesap matlupları 5 senenin hitamında, 25 liraya kadar olan kıymetler bu müddeti beklemeksizin Devlete intikal eder.

Amortisman ve Kredi Sandığı hakkındaki 6115 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin Ç fıkrası hükmü mahfuzdur.

Tasarruf mevduatı sahiplerine munzam menfaatler

Madde 32- Bankalar munhasıran tasarruf mevduatı sahiplerine kur'a ile tevzi edilmek üzere tasarrufu teşvik ikramiyeleri tertibedebilirler.

Bankalarca bu madde hükmüne göre tevzi edilebilecek ikramiyelerin her yıl tatbik olunacak miktarı ve nispeti ile şekil, şart, mahiyet ve nevileri Bankalar Birliğinin mütalâası alınarak Banka Kredilerini Tanzim Komitesi tarafından tesbit edilir.

Şu kadar ki, kur'aya esas olarak tâyin edilecek asgari mevduat miktarı, vâdeli olanlarda, vâdesiz mevduat için tesbit edilmiş vâhidin yarısından fazla olamaz ve diğer şartlar vâdeli mevduat aleyhine değiştirilemez.

Mevduat kabulüne yeniden izin verilen bankalarda iznin verildiği yılı takibeden iki takvim yılı sonuna kadar tertibedilecek tasarrufu teşvik ikramiyeleri balığının âzami miktarını, bu bankaların ödenmiş sermaye ve ihtiyatlarını gözönünde tutarak Banka Kredilerini Tanzim Komitesi tâyin eder.

V- Umumi Disponibilite, Kanuni Karşılık ve İhtiyatlar

Umumi disponibilite ve kanuni karşılıklar

Madde 33- Bankaların taahhütlerine karşı bulunduracakları umumi disponibilitenin asgari nispeti, Banka Kredilerini Tanzim Komitesince tâyin olunur.

Bankalar, yukardaki fıkra mucibince, tesis edilecek umumi disponibiliteden başka Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde Amortisman ve Kredi Sandığı adına açılmış bir hesapta munzam karşılık tesis etmekle mükelleftirler. Bu munzam karşılığın üç aylık hesap vaziyetlerinde umumi mevduattan bankalar mevduatının tenzilinden sonra kalacak bakıyeye nispeti, vâdeli mevduatta % 10 dan aşağı ve % 20 den fazla vâdesiz mevduatta % 20 den aşağı % 25 ten fazla olmamak üzere, memleketin umumi, iktisadi durumu gözönünde bulundurularak, zaman zaman Banka Kredilerini Tanzim Komitesi tarafından tesbit olunur.

Amortisman ve Kredi Sandığı, Merkez Bankası nezdindeki hesabına tevdi edilen bu munzam karşılıklara mukabil vâdesiz mevduata tekabül eden karşılıklar için % 3, vâdeli mevduata tekabül eden karşılıklar için % 4,5 faiz öder.

Üçer aylık hesap hulâsalarına göre mevduatın azalması veya karşılık nispetinin indirilmesi hallerini, alâkadar bankalar, Amortisman ve Kredi Sandığına bildirirler veya azalma veya indirmeye tekabül eden karşılığın serbest bırakılmasını talebederler. Amortisman ve Kredi Sandığı bu talepleri derhal yerine getirmekle mükelleftir. Karşılık hesabına yatırılan paralar Hazinesin kafaleti altındadır.

Bankalar, üçer aylık hesap vaziyetlerine göre mevduatlarında vâkı artışa tekabül eden munzam karşılıkları, bu hesap vaziyetlerinin verilme müddeti içinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde Amortisman ve Kredi Sandığı hesabına yatırmakla mükelleftirler.

Karşılık nispetlerinin artırılması halinde de bankalar, mezkûr hesaptaki munzam karşılıklarını kararın mer'iyete vaz'ı tarihinden itibaren üç ay içinde yeni nispetlerin icabettirdiği miktara çıkarırlar.

Kanuni karşılık hesapları

Madde 34- Bankalar, yukardaki maddede yazılı munzam karşılıkları ayrı bir hesapta gösterirler. Bunları mahiyet ve şekli ne olursa olsun, hiçbir muamelede kullanamazlar. Ve 33 üncü maddede yazılı maksattan gayrı bir husus için karşılık gösteremezler.

Muhtemel zararlar karşılığı

Madde 35- Türkiye’de faaliyette bulunan bilcümle bankalar Türk Ticaret Kanununun ve esas mukavelenamelerinin mecburi kıldığı ihtiyatlardan başka senelik sâfi kârlarından % 5 ini “ileride vukuu muhtemel zararlar karşılığı” olarak ayırmaya mecburdurlar.

Bu mecburiyet, ayrılan karşılıkların yekûnu tediye edilmiş veya Türkiye’ye tahsis olunmuş sermayenin tamamına müsavi oluncaya kadar devam eder ve zarar tahakkuk ettiği zaman bu karşılıktan yapılacak mahsuplar tamamen ikmal edilinceye kadar yeni karşılık ayrılır.

İhtiyat akçelerinin kullanılması

Madde 36- Bankalar, senelik kârlarından Türk Ticaret Kanununun bu husustaki hükmü mucibince ayırmak mecburiyetinde bulundukları kanuni ihtiyat akçeleri ile yukardaki madde mucibince tesis edecekleri muhtemel zarar karşılıklarının tamamını senelik bilânçolarının heyeti umumiyelerince kabul ve tasdikını müteakip bir ay içinde, mubayaa kıymetleri üzerinden, Devlet iç istikraz tahvillerine veya Amortisman ve Kredi Sandığı tahvillerine yatırır.

Vâkı zararların Türk Ticaret Kanununun bu husustaki hükmü veya bu kanunun 35 inci maddesi mucibince tesis edilmiş bulunan ihtiyatlardan karşılanması icabettiği hallerde, bankalar, zikri geçen tahvilleri piyasaya satmakta veya diledikleri şekilde elden çıkarmakta serbesttirler. Bankalar istedikleri takdirde sözü geçen tahviller, ihraç bedeline geçmiş günler faizinin ilâvesi ile elde edilecek kıymet üzerinden Amortisman ve Kredi Sandığı tarafından derhal satın alınır.

Yıllık bilânçolarına göre yeniden tahvil satın alınması gereken hallerde, bankalar, bilânçolarının tasdikı tarihinden itibaren bir ay içinde borsadan veya diledikleri yerlerden tahvil tedarik edebilecekleri gibi, Amortisman ve Kredi Sandığı da ihraç bedeline geçmiş günler faizinin ilâvesi ile elde edilecek kıymet üzerinden ihtiyaç miktarında Devlet iç istikraz tahvili veya kendi tahvillerini satmaya mecburdur.

Sandığın tahvilât mevcudu vâkı talepleri karşılamaya kâfi gelmediği takdirde tahvil temin edinceye kadar alâkalı bankalar mevzuubahis ihtiyatlarını Amortisman ve Kredi Sandığı namına Merkez Bankasına tevdiat olarak yatırmaya mecburdurlar.

İşbu tevdiata en son çıkarılan ikramiyesiz Devlet tahvillerinin faizi tatbik edilir.

Tahvillerin kayıt ve muhafazası

Madde 37- Bankalar, 36 ıncı madde gereğince satın aldıkları tahvilleri Türk Ticaret Kanununun bu husustaki hükmü mucibince tasdikli bir deftere kaydetmeye ve bu tahvilleri hususi bir kasada saklamaya ve her talep vukuunda bankalar murakıplarının kontrolüne hazır bulundurmaya mecburdurlar.

Defterin şekli ve kayıtların ne gibi muamelâtı ihtiva edeceği Maliye Vekâletince tâyin ve tesbit olunur.

Bu tahviller rehin edilemeyeceği gibi mahiyet ve şekli ne olursa olsun hiçbir muamelede kullanılamaz.

Maliye Vekâletince lüzum görüldüğü takdirde, yapılacak tebligat tarihinden itibaren 15 gün içinde mevzuubahis tahvillerin Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına veya mümkün olmadığı takdirde T.C. Ziraat Bankasına tevdi mecburidir.

VI- Kredi Muameleleri

Kredi hadleri

Madde 38- Bir banka, hakikî ve hükmî bir şahsa doğrudan doğruya veya bilvasıta nakit, mal, kefalet ve teminat şekil ve mahiyetinde veya herhangi bir şekil ve suretle kendi tediye edilmiş veya Türkiye'ye fiilen tahsis olunmuş sermayesi ile ihtiyat akçeleri yekûnunun % 10 undan fazla kredi veremez, kefaletlerini kabul edemez veya tahvillerini satın alamaz.

Ancak, sanayi, maadin, enerji, nafia hizmetleri, nakliyat ve ihracat işlerinde kullanılmak üzere açılan ve fiilen bu işlerde kullanıldığı tevsik edilen kredilerde bu haddin % 25 e çıkarılması caizdir.

Tevsikin ne suretle yapılacağı, Banka Kredilerini Tanzim Komitesinin mütalâası alındıktan sonra Maliye Vekâletince neşir ve ilân edilir.

Banka Kredilerini Tanzim Komitesinin mütalâası alındıktan sonra Maliye Vekâletinin teklifi üzerine bu hadleri % 25 nispetinde artırmaya veya eksiltmeye İcra Vekilleri Heyeti yetkilidir.

Bu maddenin tatbikinde;

Hakikî şahısların,
İdare meclisi reisi, âzası, umum müdürü, umum müdür muavini, müdürü bulundukları veya sermayesinin % 10 undan fazlasına sahip oldukları (Ortaklık nispetinin tâyininde, ana, baba, karı, koca ve çocukların hisselerinin yekûnu bir tek şahsa ait hisse ad ve itibar olunur.) ortaklık ve müesseselere,

Menfaat rabitası ile bağlı bulundukları şahıs şirketlerine, kredi açılması gibi muameleler bilvasıta kredi verilmesi addedilir.

Aşağıdaki bentlerde gösterilen muameleler yukardaki takyitlere tabi değildir.

1. Banka Kredilerini Tanzim Komitesinin mütalâası alındıktan sonra İcra Vekilleri Heyetince tesbit ve ilân olunacak kayıt ve şartlar dâhilinde:

Bankaların en az % 25 sermayesine sahip bulundukları sanayi, maadin, enerji, nafia hizmetleri, nakliyat ve ihracat işleri ile müştakil teşekküllerine, münhasıran bu işlerinde kullanılmak üzere açtıkları krediler; (Ancak, bu muameleler her ne suretle olursa olsun üçüncü şahıslara kredi temini maksadına mâtuf olamazlar.)

2. Hususî kanunlarla vaz'edilen hükümlere göre yapılan muameleler;

3. Maliye Vekâleti ile yapılan muameleler;
4. Vâdesinin hulûlüne en az iki sene kalan Hazine bonoları; Hazine kefaletini haiz bonolar karşılığında yapılan muameleler;
5. Karşılığı nakit veya Devlet iç istikraz ve Amortisman ve Kredi Sandığı tahvilâtı olan teminat mektuplarına ait muameleler;
6. Bankaların kendi aralarındaki her nevi muameleler;
7. Maliye Vekâletince kabul edilecek ecnebi bankaların veya mümasili itibar müesseselerinin Maliye Vekâletince kabul edilecek muayyen limitler dâhilindeki mukabil kefaleti ile verilen kefalet mektupları.

Bankaların iştiraklerine kredi

Madde 39- Bir bankanın kendi müessese veya iştiraklerinin heyeti umumiyesine veya bu müesseseler ve iştiraklerin kefaletleri ile diğer hakikî ve hükmi şahıslara açacağı bilcümle kredilerin heyeti umumiyesinin yekûnu, bankanın tediye ve Türkiye'ye fiilen tahsis edilmiş sermaye ve ihtiyatları yekûnunun % 20 sini tecavüz edemez.

38 inci madde hükmü mahfuzdur.

Kredi faizleri

Madde 40- Bankalar, her ne suret ve şekilde olursa olsun kendilerine kredi açtıkları hakikî ve hükmi şahıslardan kanunen tesbit edilen had ve nispetler fevkinde faiz tahsil edemezler veya fiilen bu nispetler fevkinde faiz tahsiline müncer olan muamelelerde bulunarak menfaat temin edemezler.

Bir bankanın:

1. İştirakleri ile sermayesinin tamamı bankaya ait teşebbüs ve ortaklıklarının,
2. Banka idare meclisi reis ve âzaları ile umum müdürlerinin,
3. Banka ortaklarının;
4. İdare meclisi reis ve âzaları ile umum müdürlerinin ve banka sermayesinin % 10 undan fazlasına sahip ortakların fiilen idare ve kontrolleri altında bulunan teşebbüs ve ortaklıkların;

Tavassutu veya garantisi ile açılan kredilerde bu teşebbüs ve ortaklıklara ve şahıslara garanti komüsyonu veya ücreti, iştirak geliri gibi haklarla veya her ne nam ile olursa olsun ödenen paraların heyeti mecmuası faiz nispet ve hadlerini tesbit eden kanunların tatbikatı bakımından bankaca tahsil edilmiş faiz, komüsyon ve ücret ad ve itibar edilir.

Banka mensuplarına kredi

Madde 41- Bir bankanın idare meclisi reis ve âzalarının ve murakıplarının, banka umum müdürü ve umum müdür muavinlerinin, banka adına kredi açmaya salâhiyetli müdürlerinin, memurlarının ve müstahdemlerinin doğrudan doğruya veya muvazaa yolu ile ve her ne şekilde olursa olsun bankadan kredi almaları, bankaya lehlerine olarak kefalet veya teminat verdirmeleri yahut menfaat rabıtası ile bağılı oldukları eşhas ve müesseseler lehine kredi, kefalet veya teminat verilmesini temin ettirmeleri ve bankaların da bu nevi muameleleri yapmaları memnudur.

Sonradan, lehine kredi açılması memnu hale gelen şahısların her türlü kredileri altı ay içinde tasfiye olunur.

Bu maddenin tatbikinde; kanun veya statü mucibince bir hükmi şahsın idare ve murakabesinde bulunan veya sermayesinin % 10 undan fazlasına sahip olan hakikî şahıs (Ortaklık nispetinin tâyininde ana, baba, karı, koca ve çocukların hisselerinin yekûnu bir tek şahsa ait hisse ad ve itibar olunur) hükmi şahsa menfaat rabıtası ile bağılı sayılır.

Ancak, bankalar kendi mensuplarına teminat mukabilinde üç maaşa kadar kredi açabilirler.

İdare meclisi âzalarının akrabalarına kredi

Madde 42- Bir bankanın idare meclisi ve idare komitesi reis ve âzaları Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 245 inci maddesinin 3 numaralı bendinde yazılı derecelerde karabeti bulunan kimselere taallûk eden kredi, teminat ve kefalet taleplerinin müzakeresine iştirak edemezler ve bu işler hakkında rey veremezler.

Bankaların kendilerine ait müesseseler

Madde 43- Bir bankanın kendi tesis ettiği veya sermayesine iştirak ettiği bir müessese veya ortaklığın idare meclisinde bulunan kimselerin aynı zamanda bu bankanın idare meclisinde bulunması, mezkûr müessese ve ortaklığın banka ile muamele yapmasına mâni değildir.

Kredi açma salâhiyetleri

Madde 44- Hakikî veya hükmi bir şahsa verilecek nakit, mal, kefalet ve teminat şekil ve mahiyetinde veya herhangi bir şekil ve suretteki kredilerden;

1. Yekûnu tediye edilmiş veya Türkiye'ye fiilen tahsis olunmuş sermaye ve ihtiyat akçelerinin % 10 unu geçmemek üzere 150 bin liraya kadar olanları, Banka Esas Mukavelenamesinin ve Dahilî Nizamnamesinin koyduğu kayıt ve şartlara göre banka umum müdürlüğünce veya kendilerine verilen salâhiyet dâhilinde şube müdürlüklerince,

2. Keza yekûnu tediye edilmiş veya Türkiye'ye fiilen tahsis olunmuş sermaye ve ihtiyat akçelerinin % 10 unu geçmemek üzere 150 bin liradan fazla ve 750 bin liradan az olan krediler, umum müdürlüğün yazılı teklifi ve İdare Komitesinin kararı ile,

3. 750 bin lirayı aşan krediler umum müdürlüğün tahrirî teklifi üzerine munhasıran idare meclisinin kararı ile,

Açılabilir.

Açık krediler

Madde 45- 44 üncü maddede sermaye ve ihtiyatlar bakımından vaz'edilen hadleri geçmemek ve banka Esas Mukavelenamesinin ve Dahilî Nizamnamesinin koyduğu şartlara tabi olmak üzere küşadedilecek açık (Yani şahsi taahhüde istinaden tek imzalı) kredilerden;

1. 25 bin liraya kadar olanları umum müdürlükçe re'sen,
2. 25 bin liradan fazla ve 50 bin liradan az olanları İdare Komitesi kararı ile,
3. 50 bin liradan fazla olanları idare meclisi kararı ile,

Açılır.

Müstakrizden hesap vaziyeti istenmesi

Madde 46- Bankalar, Devlet ve Devlet müesseseleri ile olan veya 3 500 lirayı geçmeyen muameleler ile tevdiat mukabili ikrazlar ve borsada kote esham ve tahvilât, Hazine bonoları ve Hazine kefaletini haiz bonolar veya altın terhini mukabilinde açılacak krediler ve Ziraat Bankasınca munhasıran çiftçilere verilecek zirai krediler hariç olmak üzere, açacakları krediler ve verecekleri kefalet veya teminatlar için, talep sahiplerinden Bankalar Birliği tarafından tespit edilecek nümunesine uygun şekilde en son hesap vaziyetlerini gösteren yetkili heyet ve mümessillerinin imzalarını taşıyan bir hesap vaziyeti almaya mecburdurlar. Bu hesap vaziyetlerinin kredilerin devamı müddetince her hesap yılı sonu itibariyle de alınmasına devam edilir.

Hususi kanunları gereğince gayrimenkul ipoteği mukabilinde kredi açmaya salâhiyetli bulunan bankaların ve Emniyet Sandığının ticari kredi haricindeki ikraz muamelelerinde hesap vaziyeti aranmaz.

Banka Kredilerini Tanzim Komitesi

Madde 47- Bu kanunla verilen işleri yapmakla ve memleketteki iktisadî faaliyetlerin icaplarına göre banka plâsmanları üzerinde keyfiyet ve kemiyet bakımından tanzim tedbirleri ittihazına ve umumi kredi hacmı ile umumi kredi hacmı içinde muhtelif kredi nevilerinin sektörler ve mevzular itibariyle tevezzüü tarzını ayarlamaya mâtuf kararlar almak ve bu kanunun tatbikatı ile veya alehtiak bankacılık ve kredi mevzuları ile ilgili hususlarda Hükümetçe tevdi edilecek mevzularda istişari mütalâalar vermekle vazifeli "Banka Kredilerini Tanzim Komitesi" kurulur.

Bu komite; Maliye Vekili, Ticaret Vekili, Çalışma Vekili, Hazine Umum Müdürü, İç Ticaret Umum Müdürü, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Umum Müdürü, Amortisman ve Kredi Sandığı Umum Müdürü, Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Umumi Kâtibi, ödenmiş sermaye ve ihtiyatları yekûnu 5 milyon liradan fazla bankaların umum müdürlerinin kendi aralarından iki sene için seçecekleri dört umum müdür ile ödenmiş sermaye ve ihtiyatları yekûnu 5

milyon liradan az banka umum müdürlerinin kendi aralarından iki sene için seçeceği bir umum müdürden ve Bankalar Birliği mümessilinden teşekkül eder.

Komiteye Maliye Vekili, bulunmadığı zamanlarda Ticaret Vekili riyaset eder.

Komitenin kararları, İcra Vekilleri Heyetinin tasdiki ile tekemmül eder.

Komite resmi daire ve teşekküllerle bankalardan ve risk santrali teşkilâtından lüzum göreceği malûmatı almaya ve risk santralizasyonu mevzuunda tedbirler ittihazına yetkilidir.

Komite bürosunda çalışacak kimselere verilecek ücret İcra Vekilleri Heyeti kararı ile tesbit olunur. Bu ücretlerle büronun diğer masrafları Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca karşılanır.

VII – İşletme ve İştirakler

Bankaların iştirakleri

Madde 48- Bankaların iştiraklerine veya doğrudan doğruya kuracakları müessese ve ortaklıklarına tahsis edecekleri sermayelerin umumi yekûnu ödenmiş veya Türkiye'ye fiilen tahsis olunmuş sermayeleri ile ihtiyatları yekûnunun % 10 unu tecavüz edemez.

Ancak, memleketin iktisadi kalkınması için lüzumlu ve munhasıran sanayi, maadin, enerji, nafia, nakliyat ve ihracat işleri ile müştakil veya munhasıran bu sahalara kredi açmak üzere kurulmuş iştirakleri ve teşebbüsleri bu hükümden müstesnadır.

Yatırım bankalarına ait hükümler hususi kanunla tanzim edilir.

Bankaların doğrudan doğruya veya bilvasıta sermayelerinin % 20 sine sahip bulundukları iştirakleri; ana banka hisse senetlerini satın alamazlar, rehin olarak kabul edemezler ve mukabilinde avans veremezler.

Emtia ticareti yapma memnuiyeti

Madde 49- 48 inci madde hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, bankalar ticaret maksadı ile emtia alım ve satımı ile meşgul olamazlar. Meskûk ve külçe halinde altın alım satımı bu hüküm dışında kalır.

Bankalar, alacaklarından dolayı temellük mecburiyetinde kaldıkları ticari emtiayı temellük tarihinden itibaren 9 ay zarfında elden çıkarırlar. Elden çıkarmanın imkânsız veya banka için büyük bir zararı mucibolacağı hallerde veya diğer muhik sebepler tahtında Maliye Vekâleti, Ticaret Vekâletinin mütalâasını da almak suretiyle bu müddeti uzatabilir.

Gayrimenkul üzerine muamele

Madde 50- Bankalar, ticaret maksadı ile gayrimenkul alım ve satımı ile meşgul olamazlar veya gayrimenkul ipoteği mukabilinde kredi açamazlar.

Ancak, uzun vâdeye münker olmamak şartıyla Banka Kredilerini Tanzim Komitesinin tâyin edeceği hâd içinde açılacak kısa vâdeli ticari krediler mukabilinde veya kredinin kullanılması tarihinden itibaren en erken 4 ay sonra tahsilinde tehlike bulunması veya bu müddet içinde hâdis olacak fevkalâde sebeplerin bulunması halinde bankaların munzam teminat olarak gayrimenkul teminatı kabul etmeleri caiz olduğu gibi, ziraat, sanayi, maadin, enerji, nafia, nakliye ve ihracat işlerine mâtuf kredilerle, Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununun veya hususi şartnamelerinin hükümlerine göre resmî daire ve müesseselere, İktisadi Devlet Teşekküllerine, banka ve şirketlere hitaben ihaleye vaz'ettikleri çeşitli işler için ve Devlet Şûrasına, mahkemelere ve vergi ve icra dairelerine hitaben bunlar tarafından talebedilen mevzular için verilecek teminat mektupları karşılığı olarak gayrimenkul ipoteği alabilirler.

Bankaların gayrimenkul ipoteği karşılığında her ne suretle olursa olsun müşterilerine kredi temini maksadı ile başka bankalara hitaben teminat mektubu vermeleri memnudur.

Bankalar, Banka Kredilerini Tanzim Komitesince ittihaz edilen kararlara uygun olarak bankacılık muamelelerini tedvir etmek üzere muhtaç bulundukları miktar ve vüsatın fevkinde her hangi bir suretle gayrimenkul iktisab edemeyecekleri gibi gayrimenkul inşaat ve ticareti ile müştakil iştirakler kuramazlar ve bu maksatla kurulmuş teşekküllere iştirak edemezler ve kredi açamazlar.

Bankaların iştirakleri ile iştiraklerinin şerik olduğu müesseseler işgal mevzularının icabettirdiği iş yeri, fabrika, imalâthane ve müştemilâtı ile emsali gayrimenkuller haricinde Banka Kredilerini Tanzim Komitesinin müsaadesi olmaksızın gayrimenkul iktisabedemezler.

Bankalar alacaklarından dolayı temellük mecburiyetinde kaldıkları gayrimenkulleri, temellük tarihinden itibaren üç sene içinde elden çıkarmaya mecburdurlar. Bu müddet içinde elden çıkarılması imkânsız veya banka için büyük zararı mucip olacağı hallerde müddet Maliye Vekâleti tarafından uzatılabilir.

Hususi kanunlara göre gayrimenkul üzerine ikrazat yapmalarına izin verilen bankalarla Emniyet Sandığı ve bu kanuna tabi bankaların yabancı memleketlerdeki şubeleri bu maddenin birinci fıkrası hükümlerinden müstesnadır.

VIII- Hesap Hulâsaları, Bilânço ve Muhafaza Edilecek Vesaik

Hesap hulâsaları ve bilânçolar

Madde 51- Bankalar, üç aylık hesap hulâsalarını ve senelik bilânçoları ile kâr ve zarar hesaplarını, Ticaret Vekâleti ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve Bankalar Birliğinin mütalâaları alındıktan sonra Maliye Vekâletince tesbit edilecek formüle mutabık olarak tanzim ederler.

Bankaların iştiraklerine açmış oldukları krediler ile iştiraklerine yatırdıkları sermayenin 39 ve 48 inci maddelere göre tasnif edilmiş durumunu üç aylık hesap hulâsaları ile senelik bilânçolarında diğer muamelelerinden ayrı olarak göstermeye mecburdurlar.

Üç aylık hesap hulâsaları mevcut ise umumi heyetçe tâyin edilen murakıplar tarafından tasdikli olarak taallûk ettikleri üç aylık devrenin hitamından itibaren en geç iki ay içinde ve senelik bilânçolarla kâr ve zarar hesapları da idare meclisi ve murakıpları raporları ile birlikte umumi heyetlerin toplantı tarihinden itibaren bir ay içinde, bankalar tarafından Maliye ve Ticaret Vekâletleriyle Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına verilir ve bilânçolar aynı müddet zarfında biri Resmî Gazetede olmak üzere en az iki gazete ile neşir ve ilân olunur.

Ayrıca, bankalar, vaziyet cetvellerine nazaran bir ay evvelki ay sonu itibariyle başlıca kredi ve mevduat nevilerini ve umumi yekûnlarını gösterir birer cetveli aynı veçhile mûtaakıp ayın sonuna kadar tevdi etmeye mecburdurlar.

Yabancı bankalara ait cetvel ve bilânçolar

Madde 52- Yabancı memleketlerde teşekkül edip de Türkiye’de şube açmış olan bankaların bilânço ve hesap vaziyetleri, Ticaret Vekâleti ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının ve Bankalar Birliğinin mütalâaları alındıktan sonra Maliye Vekâletince tesbit olunacak formüle uygun olarak tanzim edilir ve Türkiye’ye fiilen tahsis edilmiş sermayeleri ile Türkiye’deki muamelelerini gösterir.

Bu bankalar Türkiye’ye ait senelik bilânçoları ile kâr ve zarar hesaplarını müesseselerinin son bilânçosu ile birlikte yukardaki madde hükümlerine tevfi kan Maliye ve Ticaret Vekâleti ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına tevdi ve neşir ve ilân ederler.

Bu bankaların üç aylık hesap hulâsaları ve senelik bilânçoları ve kâr ve zarar hesapları merkez ittihaz ettikleri şubeleri tarafından tanzim ve İdare Komitesi âzaları ve salâhiyetli muhasebecileri tarafından imza olunur.

Para vâhidi

Madde 53- Bankalar hesaplarını ve bilânçolarını Türk parası üzerinden tanzim ederler.

Bilânçonun tanzim şartı

Madde 54- Bankalar, şubeleri ile ve dâhil ve hariçteki muhabirleri ile hesap mutabakatı elde etmeden senelik bilânçolarını kapatamazlar.

Mektup ve vesikaların muhafazası

Madde 55- Bankalar, aldıkları mektuplarla faaliyetleri ile ilgili vesikaların asıllarını veya mümkün olmadığı ahvalde sıhhatlerinden şüpheyi davet etmiyecek birer suretlerini usulleri dairesinde muntazam bir şekilde muhafaza etmeye ve yazdıkları mektupları makine ile alınmış birer suretlerini tarih ve numara sırası ile tertipederek, yıl sonunda ciltlettirip saklamaya mecburdurlar.

Yabancı memleketlerdeki şubeler

Madde 56- Türkiye’de teşekkül edip yabancı memleketlerde şube açmış olan bankalar, yabancı memleketlerdeki şubelerine tahsis ettikleri sermaye ile bu şubelerin muamelât ve hesabatını gösterir bir cetveli Maliye ve Ticaret Vekâletleri ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına senelik bilânçoları ile birlikte tevdi ederler.

IX- Müteferrik Hükümler ve Murakebe

Bankalar Birliği

Madde 57- Bu kanunun mer’iyete vaz’ı tarihinden itibaren en geç 6 ay içinde bankacılık meslekinin inkişafı, bankalar arasında tenasüt temini ve haksız rekabeti bertaraf edecek tedbirleri ittihaz ve tatbik etmek maksadiyle hükmi şahsiyeti haiz “Bankalar Birliği” kurulur. Birliğin ana nizamnamesi Ticaret Vekâleti ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’nın mütalâaları alındıktan sonra Maliye Vekâletinin teklifi ve İcra Vekilleri Heyetinin kararı ile mer’iyete vazedilir.

Türkiye’de faaliyette bulunan bütün bankalar, Bankalar Birliğine âza olmakla mükelleftirler.

Bankalar, bu mükellefiyeti kuruluşları tarihinden itibaren 3 ay içinde yerine getirirler.

Bankalar, Birlik nizamnamesi hükümlerine riayete ve birliğin selâhiyetli organlarının alacağı kararları tatbika mecburdurlar.

Masrafların tesbit ve taksimi

Madde 58- Bankalar Birliğinin masrafları, her takvim yılı başında âza bankalar arasında, ana nizamname mucibince tesbit olunacak rey adedlerine göre mütenasiben taksim edilir. Bankalar, kendilerine isabet eden masraf hisselerini her sene Şubat ayı sonuna kadar Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde açılacak hususi bir hesaba yatırmakla mükelleftirler.

Sermaye ve mevduatın yabancı memlekette kullanılması

Madde 59- Türkiye’de teşkil edilmiş ve edilecek olan bankalar, Maliye Vekâletinin tesbit ve müsaade edeceği nisbeti geçmemek şartıyla, sermayelerinin bir kısmını yabancı memleketlerde kullanabilirler. Bu müsaade, her muamele için ayrı ayrı ve icabına göre her banka için, muayyen hadlere kadar umumi bir şekilde verilebilir.

Yabancı memleketlerde teşekkül edip Türkiye’de şube açmış olan bankalar, Türkiye’deki şubelerine tahsis ettikleri sermayeyi ve bütün bankalar kabul ettikleri mevduatı, Maliye Vekâletinin müsaadesini almadan yabancı memleketlerde plâsman ve tevdiat suretiyle istimal edemeyecekleri gibi, Türk Borsalarında kote olmıyan yabancı esham ve tahvilâtın iktisabında ve bunlara mûtaallik kredi küşadında da kullanamazlar.

Türkiye’de teşkil edilmiş bankaların yabancı memleketlerdeki şubelerine tahsis edecekleri sermaye, bu kanunun ikinci maddesinde zikredilen sermayelerinden tenzil

ve bakıyesi kanunun tatbikatında Türkiye’de ödenmiş sermaye ad ve muhtelif maddelerdeki nispetlere esas ittihaz olunur.

Bankaların murakabesinde Hükümetin salâhiyeti

Madde 60- Bankalar yeminli murakıplarınca yapılan tetkikat neticesinde bankanın malî bünyesinin taahhütlerini karşılamıyacak derecede zaafa uğramış bulunduğu veya bu vaziyetin tahakkuk etmek üzere olduğunun tesbiti halinde; Maliye Vekâletinin teklifi üzerine Hükümet, Banka Kredilerini Tanzim Komitesinin de mütalâasını aldıktan sonra, muvakkat bir idare meclisi teşkil ve gerekli bilcümle tedbirleri ittihaz etmek üzere Maliye Vekiline salâhiyet verebilir.

Bankalar yeminli murakıpları

Madde 61- Bankalar kanunu ile diğer kanunların bankalarla ilgili hükümlerinin tatbikatı, Maliye Vekâletine bağlı bankalar yeminli murakıp ve muavinleri tarafından murakebe edilir. Bankalar yeminli murakıpları ile murakıp muavinlerine Ankara’da Asliye Ticaret Mahkemesi huzurunda yemin ettirilir. Murakıp ve murakıp muavinleri yemin etmedikçe re’sen murakabe vazifesi göremezler.

Yeminli murakıp muavinleri mevzuları ile ilgili kollarda yüksek tahsil yapmış namzetler arasından imtihanla seçilerek memuriyete alınırlar. En az üç sene yeminli murakıp muavinliği yaptıktan sonra ehliyet imtihanında muvaffak olanlar müşterek kararla yeminli murakıp tâyin edilirler. Dışarıdan yeminli murakıp tâyin olunamaz. Maliye müfettiş ve muavinleri ile maliye hesap uzman ve muavinlerinin, diledikleri takdirde, dereceleri ile bankalar yeminli murakıplıklarına veya muavinliklerine tâyinleri caizdir.

Bankalar yeminli murakıpları ve murakıp muavinleri bankalar ile bankaların teşebbüs ve iştiraklerinden birinci fıkrada yazılı kanunlar hükümleri ile alâkalı görecekları bütün malûmatı istemiye ve bunların bilcümle evrak, kayıt ve defterlerini tetkik etmeye salâhiyetli olup, bankalarla alâkalı iştirak, teşebbüs ve ortaklıklar da istenen malûmatı vermek ve evrak, kuyudat ve defterleri tetkike hazır tutmakla mükelleftirler.

Devlet daire ve teşekkülleri, Banka Kredilerini Tanzim Komitesi, Bankalar Birliği ve benzeri teşekküller ile risk santrali teşkilâtı istenecek her türlü malûmatı, mahrem dahi olsa, bankalar yeminli murakıplarına verirler.

Yeminli murakıpların mesai tarzı bir talimatname ile tanzim edilir.

Hususi murakıp tâyini

Madde 62- Maliye Vekâleti:

1. Mevduat kabul yetkisi daimî veya muvakkat olarak ref olunan,
2. 60 ıncı maddede derpiş edilen Hükümet selâhiyeti, haklarında fiilen kullanılan,
3. Kanunun 66, 67 ve 71 inci maddeleri mucibince daimî veya muvakkat olarak faaliyetten meni talebi ile mahkemeye verilen,

4. Mahkeme kararı ile daimî veya muvakkat olarak faaliyetten men'ine hükmedilen,
5. Heyeti umumiye kararı ile veya sair sebeplerle tasfiyesine karar verilen,

Bankalar nezdinde bir veya müteaddit hususi murakıp tâyin edebilir. Hususi murakıplar, nezdlerinde tâyin edildikleri bankaların bilcümle muamelât ve kaynaklarını kontrol etmek, tevdiat sahiplerinin hukukunu korumak üzere alınması icabeden tedbirleri derhal banka idare meclisine, tasfiye memurlarına tavsiye ve Maliye Vekâletine arz etmek, vazifeleri ile mükelleftirler.

Devir veya birleşme

Madde 63- Türkiye’de faaliyette bulunan bankalardan her hangi biri, yerli veya yabancı bir banka ile birleşmek veyahut mudileri ile alacaklılarına karşı mevcut vecibeleri dâhil olmak üzere düyunatını Türkiye’de faaliyette bulunan bir veya müteaddit yerli veya yabancı bankaya devretmek istediği takdirde keyfiyeti bir yazı ile derhal Maliye Vekâletine bildirmeye mecburdur.

Maliye Vekâleti, Ticaret Vekâleti ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının da mütalâasını aldıktan sonra birleşme veya devir talebini kabule şayan gördüğü takdide, keyfiyeti bankanın hissedarı, mudi, alacaklı ve borçlularına 15 gün müddetle biri Resmî Gazete olmak üzere en az iki gazete ile ilân eder.

İlân tarihinden itibaren üç ay içinde bir itiraz vâki olmadığı veya vâki itirazlar muhik görülmediği ve birleşme veya devir alâkalıların menfaatlerine münafi bulunmadığı takdirde; birleşme veya devir muamelelerinin icrasına Maliye Vekâletince müsaade olunur.

Tasfiye ve faaliyetin tatili

Madde 64- Türkiye’de faaliyette bulunan bankalar muamelelerinin tatil veya tasfiye etmek istedikleri takdirde, keyfiyeti gazetelerle ilân ve mevduat sahipleri ile alacaklılarına veya bu durumda sayılabilecek şahıslara ve müesseselere tebliğ ederek ellerinde bulunan bilûmum aynî ve nakdî her türlü mevduat ile emanet ve cari hesap matluplarını ve borçlarını, vâdeli olsalar bile, vadelerini beklemeksizin iki ay zarfında iadeye ve bu müddet zarfında sahibi müracaat etmiyen aynî ve nakdî her türlü mevduat ve matlubatı Maliye Vekâleti emrine Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına tevdi mecburdurlar. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, bu suretle tevdi olunan kıymetleri 10 sene müddetle her yıl başında usulüne göre ilân etmek suretiyle muhafaza eder. Bu müddetin hitamında 31 inci maddedeki esaslar dâhilinde muamele yapılır.

Tasfiye memurlarının vazifeleri

Madde 65- İflâsına hükmedilen bankalar ile tasfiyesine karar verilen veya mahkemece kapatılmasına hükmedilen bankaların muamelâtını tasfiye etmek üzere İcra ve İflâs Kanunu hükümlerine tevfikân teşkil edilen İflâs idaresi veya tâyin olunan tasfiye memurları, tasfiye safahatı hakkında Maliye Vekâletine her ay sonunda rapor vermekle mükelleftirler.

Maliye Vekâleti, bankalar yeminli murakıpları vasıtasıyla iflâs idaresinin ve tasfiye memurlarının bu kanunun tatbikatı ile ilgili muamelâtını tetkik ettirmek salâhiyetini haizdir.

X- Cezai Hükümler

Madde 66- Bu kanunun 7 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları ile 8 inci maddesinin birinci fıkrası mucibince mezuniyet istihsal etmeden veya 13 üncü maddede yazılı müsaadeyi almadan bankacılık muameleleri ile iştigale veya mevduat kabulüne başlıyan veya 24 üncü madde hükmüne aykırı olarak mevduat kabul eden hükmi şahısların işlerini fiilen idare eden vazifeli ve alâkalı idare meclisi reis ve âzaları veya umum müdür, umum müdür muavinleri veya müdürleri 5000 liradan 25000 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilmekle beraber 6 aydan bir seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.

24 ncü madde hükmüne aykırı hareket eden hakikî şahıslar da bu madde hükmüne tâbidirler.

Ayrıca, Maliye Vekâletinin talebi üzerine bu müessese ve teşekküllerin muvakkat veya daimî olarak faaliyetten men'ine mahkemece karar verilebilir.

Madde 67- Maliye Vekâletinden müsaade istihsal ettikten sonra bu kanunun 6 ncı maddesi ile 8 inci maddenin son fıkralarında yazılı hususlardan her hangi birine aykırı durumları tesbit edilen bankalar, Maliye Vekâletince kendilerine yapılacak tebligat tarihinden itibaren 6 ay içinde bu durumlarını ıslâh etmedikleri takdirde, bankaların veya şubelerinin muvakkat veya daimî olarak faaliyetten men'ine mahkemece karar verilebilir.

Madde 68- Kanunun 10, 14, 17, 18, 19, 21, 23, 26, 30, 31, 34, 37, 41, 42, 44, 45, 46, 51, 52, 54, 55, 56, 59, 61 ve 65 inci maddeleri ile 15 inci maddesinin son fıkrasında yazılı mükellefiyet ve mecburiyetleri yerine getirmiyen veya bu mükellefiyet ve mecburiyetlere riayet etmiyen veya bankalar yeminli murakıpları ile 62 nci maddede yazılı hususi murakıpların vazifelerini ifalarına mümanaat eden bankaların, vazife ve alâkalarına göre, idare meclisi reisi veya âzaları veya murakıplar veya umum müdür veya umum müdür muavinleri veya idareci veya memurları veya tasfiye memurları 1000 liradan 10000 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler.

Madde 69- Kanunun 28, 33, 35 ve 36 ncı maddelerinde yazılı hükümlere ve hadlere riayet etmiyen bankalar, Maliye Vekâletince kendilerine yapılacak tebligata bir aydan az olmamak üzere bildirilecek müddetler içinde bu durumlarını ıslah etmedikleri takdirde, bankaların, vazife ve alâkalarına göre, İdare Meclisi Reisi veya âzaları veya umum müdür veya umum müdür muavinleri veya memurları 10 000 liradan az olmamak üzere ağır para cezasına mahkûm edilirler.

Madde 70- Kanunun 32, 38, 39, 40, 47, 48, 49, 50, 63 ve 64 üncü maddelerinde yazılı hükümlere riayet etmiyen bankaların ve 50 nci maddenin 3 üncü fıkrası hükmüne aykırı hareket eden iştirakleri ve iştiraklerinin şerik olduğu müesseselerin işlerini fiilen idare eden vazifeli ve alâkalı İdare Meclisi Reis ve âzaları ile umum müdür,

umum müdür muavinleri ve müdürleri 5000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezası ile birlikte 6 aydan iki seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.

Şu kadar ki; yukarıda yazılı maddelerin hükümlerine muhalefet bankaya veya iştirak müesseselerine veya alâkalı şahıslara menfaat teminini hedef tuttuğu veya bu nevi hareketler neticesinde fiilen böyle bir menfaat temin edilmiş olduğu takdirde, ağır para cezası 10 000 liradan az olmamak üzere bu menfaatlerin 5 misli olarak hükmedilir.

Bankaların, kanunun 49 ve 50 nci maddeleri hükümlerine muhalif olarak iktisabettikleri menkul ve gayrimenkul malların mahkûmiyet hükmü ile birlikte satılarak tasfiyelerine karar verilir.

Satış ve tasfiye İcra ve İflâs Kanunu hükümlerine tevfikân adliye icra memurları tarafından yapılır. Satış bedelinden satış ve tasfiye masrafları tenzil edilerek artan bankaya verilir.

Yukarıdaki fıkra gereğince satış bedelinden tenzil olunacak masraflar evveleminde Maliye Vekâleti bütçesinin mahkeme harçları tertibinden avans suretiyle ödenir.

Madde 71- 68, 69 ve 70 inci maddelerde yazılı cezayı müstelzim fiil ve hareketler, alâkalı bankanın emin bir şekilde çalışmasını haleldar edecek mahiyette bulunduğu takdirde, mezkûr maddelerde yazılı cezalara ilâveten, Maliye Vekâletinin talebi üzerine bu gibi bankaların daimî ve muvakkat olarak faaliyetten men'ine mahkemece karar verilir.

Madde 72- 57 ve 58 nci maddelerde yazılı mükellefiyetlere riayet etmeyen bankalara tatbik olunacak para cezaları Bankalar Birliği Umumi Heyetince tesbit ve karara bağlanır. Ancak bu para cezaları on bin lirayı geçemez.

Para cezaları Birliğin yazacağı müzekkere üzerine Adliye İcra Dairesince tahsil ve Birliğe gelir kaydolunur.

Salâhiyetli icra dairesi, Birliğin merkezinin bulunduğu mahal icra dairesidir.

Birliğin yazacağı bu müzekkereler İcra ve İflâs Kanununun muaddel 68 inci maddesinde gösterilen vesikalardan maduttur.

Hakikate aykırı vesaik tanzimi

Madde 73- Maliye ve Ticaret Vekâletleri ile T.C. Merkez Bankasına verilen hesap hulâsalarında, veya neşir ve ilân olunan bilâçolarda yapılan sahte beyanlardan dolayı bu vesikaları imza edenler 6 aydan 5 seneye kadar hapis ve 10 000 liradan az olmamak üzere ağır para cezasına mahkûm edilirler.

Sırların ifşası

Madde 74- Sıfat ve vazifeleri dolayısıyla vâkıf oldukları, bankaya veya bankanın müşterilerine ait sırları salâhiyetli mercilerden gayrisine ifşa eden banka mensupları

ile sair vazifeliler, bir aydan bir seneye kadar hapis cezası ve 500 liradan 2000 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler.

Yukarıdaki fıkrada yazılı kimseler bu sırları kendileri veya başkaları için menfaat temini maksadiyle ifşa ederlerse 6 aydan 2 seneye kadar hapis ve 1000 liradan 5000 liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılmakla beraber, ayrıca, daimî veya muvakkat olarak bankalarda istihdamdan men edilmelerine veya memuriyetten mahrumiyetlerine de hükmolunur.

Bu madde hükmü banka mensupları ile sair vazifelilerin işlerinden ayrılmaları halinde de ayrıldıkları tarihten itibaren üç sene müddetle tatbik olunur.

Bankalar yeminli murakıplarının mesuliyetleri

Madde 75- Vazifeleri dolayısıyla vâkıf oldukları sırları salâhiyetli mercilerden gayrisine ifşa eden bankalar yeminli murakıpları ve muavinleri 6 aydan 2 seneye kadar hapis cezasına ve 2000 liradan az olmamak üzere ağır para cezasına mahkûm edilirler.

Yukarıdaki fıkrada yazılı kimseler bu sırları kendileri veya başkaları için menfaat temini maksadiyle ifşa ederlerse, 1 seneden 3 seneye kadar hapis cezasına ve 5000 liradan az olmamak üzere ağır para cezasına mahkûm edilmekle beraber, ayrıca daimî veya muvakkat olarak memuriyetten mahrumiyetlerine ve bankalarda istihdamdan men edilmelerine de hükmolunur.

Bu madde hükmü yukarıda yazılı kimselerin vazifelerinden ayrılmaları halinde de ayrıldıkları tarihten itibaren üç sene müddetle tatbik olunur.

Asılsız neşriyat ve haber yayma

Madde 76- Bir bankanın itibarını kırabilecek veya şöhretine veya servetine zarar verebilecek bir hususu isnadeden veya bu yolda asılsız haber yayanlar üç aydan iki seneye kadar hapis, 500 liradan 5000 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler.

Bu fiilin, Basın Kanununda yazılı neşir vasıtalarından biri ile veya radyo ile işlenmesi veya nakledilmesi halinde 6 aydan 3 seneye kadar hapis ve 1000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezasına hükmolunur.

Umumi hükümlerin mahfuziyeti

Madde 77- Bankaların veya mesul şahıslarının bu kanunda suç teşkil eden hareket ve fiilleri başka kanunlara göre de cezayı müstelzim bulunduğu ahvalde haklarında en ağır cezayı ihtiva eden kanun maddesi tatbik olunur.

İflâsın mesulleri

Madde 78- Bir bankanın iflâsı halinde o bankanın idare meclisi, idare komitesi reisi ve âzaları ile umum müdür, muavinleri, müdür ve imzaları bankayı ilzam eden memurlarının bu kanuna aykırı hareketleri iflâsa sebep olmuş ise Maliye Vekâletinin

talebi üzerine gerekirse bunların şahsen iflâslarına mahkemece karar verilebilir. Ve haklarında İcra ve İflâs Kanununun 5, 6 ve 7 nci bapları hükümleri tatbik olunur.

Türk Ticaret Kanunu hükümlerinin mahfuziyeti

Madde 79- Türk Ticaret Kanununun mesuliyeti muntazammın hükümleri mahfuzdur.

Vazifeli merci

Madde 80- Bu kanunda yazılı suçlardan dolayı takibat icrası, Maliye Vekâleti tarafından Cumhuriyet Müddeiumumiliğine müzekkere yazılmasına bağlıdır. Bu müzekkere ile Maliye Vekâleti aynı zamanda müdahil sıfatını iktisabeder.

Cumhuriyet Müddeiumumileri takibata mahal olmadığına karar verirlerse, Maliye Vekâleti, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa göre kendisine tebliğ edilecek bu kararlara karşı itiraza salâhiyetlidir.

74 ve 76 ıncı maddelerde yazılı suçlardan dolayı alâkalı bankaların dâva açma hakkı mahfuzdur.

Bu kanunda yazılı suçlar Asliye Ceza Mahkemelerinde 3005 sayılı kanun hükümlerine göre rüyet olunur. Mahkeme hükmünden evvel de bu kanunda yazılı muvakkat veya daimî olarak faaliyetten men'i kararı verilir.

Para cezalarının tahsili

Madde 81- Bu kanunda zikredilen para cezalarında hükmi şahısların mesuliyeti Türk Ticaret Kanununun 65 inci maddesine göre tayin olunur.

Para cezaları hükmi şahıslardan Âmme Alacaklarının Tahsil Usulü hakkındaki kanun hükümleri mucibince tahsil edilir.

XI- Mahfuz ve Mülga Hükümler

Madde 82- Türkiye Sınai Kalkınma Bankası tevdiat kabul etmediği müddetçe bu kanun hükümlerine tâbi tutulamaz.

Mülga hükümler

Madde 83- a) 2999 sayılı Bankalar Kanunu ek ve tadilleri ile,

b) 5072 sayılı kanunla değiştirilen 4060 sayılı kanunun bankalarla ortaklıklara mütealîk hükümlerinin; Tasarruf Sandıkları hakkındaki 1711 sayılı kanun ve Ecnebi Şirketler hakkındaki 30 Teşrinisani 1330 tarih ve 49 sayılı Muvakkat Kanun ile 10 Ağustos 1331 tarihli Zeylinin bu kanuna muhalif olan hükümleri mer'iyetten kaldırılmıştır.

Bankalar yeminli murakıplığı teşkilâtı

Madde 84- 3656 sayılı kanuna bağı (1) sayılı cetvelin Maliye Vekâletine ait kısmından ilişik (1) sayılı cetvelde gösterilen kadrolar kaldırılmış ve bunun yerine ilişik (2) sayılı cetvelde yazılı kadrolar konulmuştur.

Muvakkat madde 1- Bu kanunun neşri tarihinde mevcut bankalar, kanunun neşrini takibeden (6) ay içinde esas mukavelelerini işbu kanunda yazılı hükümlere intibak ettirmeye ve Bankalar Birliğinin kuruluşu tarihinden itibaren bir ay zarfında bu Birliğe âza olmaya mecburdurlar.

Muvakkat Madde 2- Bu kanunun neşri tarihinde mevcut bankalar, sermaye ve ihtiyatlarını, kanunun neşri tarihinden itibaren üç sene içinde 6 ncı maddede yazılı miktarlara iblâğ etmeye mecburdurlar.

Yabancı bankaların, bu kanunun neşri tarihinde mevcut ihtiyatlarından, kanunların ayrılmasını mecbur tutmadığı miktarlar, asgari sermaye ve ihtiyatlar yekûnunun hesabında nazara alınmaz.

Başka mahalde şubesi bulunmayan ve bu kanunun neşri tarihinde, nüfusu 60 binden az olan mahallerde kurulmuş olan mahallî bankalar için 6 ncı maddedeki asgari sermaye miktarları aranmaz.

Yukardaki vasıfları haiz mahallî bankalar, tediye edilmiş sermaye ve ihtiyatları yekûnunu, bu kanunun neşri tarihinden itibaren üç sene içinde 500 000 liraya iblâğ etmeye mecburdurlar. Bu bankaların 28 inci maddeye göre kabul edebilecekleri tasarruf mevduatı yekûnu tediye edilmiş sermayeleri ile ihtiyat akçeleri yekûnunun 3 mislini geçemez.

Bu maddedeki müddetleri, zaruri hallerde, uzatmaya Maliye Vekâleti mezundur.

Muvakkat Madde 3- Bankalar, mevduatın 26 ncı madde gereğince tasnifini bu kanunun yürürlüğe vaz'ı tarihinden itibaren 6 ay zarfında ikmal ve müteakip üç aylık hesap hulâsalarında göstermeye mecburdurlar.

Muvakkat Madde 4- Bankalar, 2999 sayılı kanunun 4196 ve 5072 sayılı kanunlarla muaddel 26 ncı maddesi mucibince mubayaa ettikleri tahvillerden bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte kanuni karşılık olarak ellerinde bulunanları, itfa tarihlerine kadar, işbu kanunun 33 üncü maddesi mucibince Amortisman ve Kredi Sandığı adına Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına yatırılması icabeden kanuni karşılıklar yerine muhafaza etmeye yetkilidirler. Ancak bu takdirde:

a) Kanunun yürürlük tarihindeki mevduatları yekûnundan tahvillerin mubayaa kıymetlerine göre tahville karşılanmıyan kısım ile ellerindeki tahvillerden itfa olunanların temsil ettikleri kanuni karşılıkları Amortisman ve Kredi Sandığı adına Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına üç ay içinde yatırmakla mükelleftirler.

b) Yukarıda yazılı tahviller işbu kanunun 37 nci maddesi hükümleri dairesinde kayıt ve muhafaza edilir ve aynı hükümlere tâbidirler.

Muvakkat Madde 5- Bankalar, 39, 48 ve 49 uncu maddeler hükümlerine aykırı muamelelerin tasfiyesini 50 nci maddede yazılı ihtiyaçlarından fazla gayrimenkullerin tasfiye ve satışını işbu kanunun yürürlüğe vaz'ı tarihinden itibaren 3 sene içinde ikmal etmeye mecburdurlar.

Zaruri hallerde Maliye Vekâleti, Ticaret Vekâletinin de mütalâasını almak şartıyla bu müddeti uzatmaya yetkilidir.

Bu müddet zarfında tasfiye edilmeyen gayrimenkuller alâkalıların cezai mesuliyetleri baki kalmak şartıyla adliye icra dairelerince, İcra ve İflâs Kanunu hükümlerine tevfikân satılarak tutarlarından masraflar tenzil edildikten sonra bakıyesi bankaya verilir.

Yukardaki fıkra gereğince satış bedelinden tenzil edilecek olan masraflar evvel emirde Maliye Vekâleti bütçesinin mahkeme harçları tertibinden avans suretiyle ödenir.

Bu kanunun neşri tarihinde mevcut bankaların, kanunun neşrinden evvel, diğer bankaların sermayelerine iştirak suretiyle tahsis ettikleri miktarlar 48 inci maddedeki % 10 nispetinin hesabında nazara alınmaz.

Muvakkat Madde 6- Bu kanunun mer'iyete girdiği tarihte mevcut bankalar, 16 ve 18 inci maddelerde yazılı mükellefiyetleri bu kanunun mer'iyete girdiği tarihten itibaren iki ay içinde yerine getirmekle mükelleftirler.

Muvakkat Madde 7- Bu kanunun neşri tarihinde mevcut olup 7/2/1956 tarihli ve 4/6620 sayılı kararname ile kurulmuş bulunan "Banka Kredilerini Tanzim Komitesi"nce ittihaz edilmiş bilcümle kararlar, bu kanunun 47 nci maddesi ile kurulan Komitece hilâfına karar alınmadıkça, işbu yeni komite tarafından ittihaz olunmuş kararlar gibi hüküm ifade eder.

Muvakkat Madde 8- Bu kanunun mer'iyete girdiği tarihte bankalar yeminli murakıplığında bulunanlar, ayrı bir tâyin muamelesine lüzum olmaksızın yeni kadrolara geçirilirler.

Maliye Vekâleti, yeni kadrolar mecmuunun üçte biri nispetinde, teftiş, murakabe ve bankacılık sahasında ihtisas sahibi kimseler arasından, bir yıl müddetle, imtihanla bankalar yeminli murakıbbı tâyinine yetkilidir.

Muvakkat Madde 9- Yukardaki muvakkat maddeler hükümlerine aykırı hareket eden bankalarla bu bankaların vazifeli idareci ve memurları 1, 2, 3 ve 6 ncı muvakkat maddelere aykırı fiiller için 68 inci madde; 4 üncü muvakkat maddeye aykırı fiiller için 69 uncu madde ve 5 inci muvakkat maddeye aykırı fiiller için de 70 inci madde hükümlerine göre ve aynı esaslar dahilinde cezalandırılırlar.

Madde 85- Bu kanunun 11, 38, 39, 40, 41, 48, 49, 61, 84 üncü maddeleri ile muvakkat 8 inci maddesi kanunun neşri tarihinde, diğer maddeleri neşrinden üç ay sonra mer'iyete girer.

Madde 86- Bu kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

3.1. 7129 sayılı Bankalar Kanununda Değişiklik Yapan Kanunlar ve Kanun Hükümünde Kararnameler

3.1.1. 7129 sayılı Bankalar Kanununa Ek Kanun

Kanun No: 153

Kabul tarihi : 6/12/1960

(13 Aralık 1960 tarih ve 10679 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

Madde 1- 7129 sayılı Bankalar Kanununun 33 üncü maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir:

Fevkalâde hallerde vâkı olacak mevduat çekilişi dolayısıyla bankaların üçer aylık hesap hulâsalarına mütenazır olarak tanzim edecekleri aylık hesap vaziyetlerine istinaden mevduat azalmasına tekabül eden karşılığın serbest bırakılması Amortisman ve Kredi Sandığından istenebilir.

Bu halde Amortisman ve Kredi Sandığına tediyeinin yapılması, fevkalâde hallerin mevcudiyetinin Maliye Bakanlığınca kabulüne mütevakıftır.

Madde 2- 7129 sayılı Bankalar Kanununun 60 ıncı maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir:

Maliye Bakanı tarafından yukardaki fıkrada yazılı salâhiyetin istihsalini mütaakıp bu maddede yazılı hale duçar olmuş bankaların, faaliyetlerine devamları mümkün görülmediği takdirde, tedricen tasfiyelerine karar verilebilir.

Tedricen tasfiye karar ve muamelâtında Türk Ticaret Kanunu ve Bankalar Kanununun tasfiyeye mütaallik hükümleri tatbik edilmez.

Bu tasfiye, Maliye Bakanının ödenmiş sermaye ve ihtiyatları yekûnu 50 milyon liradan fazla olan bankalar arasından, tâyin edeceği bir bankanın nezaretinde ve malî ve teknik yardımı ile icra edilir.

Tasfiye neticesinde tahassul edecek nihai ve katî açık (Hissedarların sermaye hisseleri hariç olmak üzere bankanın pasifi ile aktifi arasındaki fark) bu kanunun ek birinci maddesi gereğince tesis edilecek fondan, tasfiyeye nezarete memur bankaya ödenir.

Madde 3- 7129 sayılı kanuna aşağıdaki maddeler eklenmiştir:

Ek Madde 1- Haklarında bu kanunun 60 ıncı maddesi uyarınca tedrici tasfiye kararı verilen bankaların katî ve nihai açıklarının karşılanması için Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde bir fon tesis edilmiştir.

Bankalar, yıl sonu bilânçolarındaki tasarruf ve ticari mevduat toplamının binde yarısını nispetinde bir meblâğı ertesi yılın beşinci ayı sonuna kadar bu fona yatırırlar. Bu mükellefiyeti yerine getirmiyen bankalar hakkında işbu kanunun 69 uncu maddesi hükmü uygulanır.

Bu fondan tediye Banka Kredilerini Tanzim Komitesi kararına müsteniden Maliye Bakanlığınca yaptırılır. Tasfiyeye nezarete memur edilecek bankaya, tesbit olunacak ihtiyaç nispetinde, bahis konusu fondan Maliye Bakanlığınca aynı esas dâhilinde avans verilebilir.

Fonun âzami limiti, toplanan mebalığın limiti tecavüzü veya tediye dolayısıyla mevcudun limitin dununa düşmesi halinde yapılacak muamele yukarıdaki esaslar dâhilinde Banka Kredilerini Tanzim Komitesince tesbit edilir.

Fon mevcudu maksadı temine yetmediği zaman; Maliye Bakanlığının teklifi üzerine Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından fona, Banka Kredilerini Tanzim Komitesince tesbit olunacak miktarda ve tâyin edilecek tediye ve itfa şekil ve şartları dâhilinde ikrazda bulunulur.

Ek Madde 2- 1 inci ek madde gereğince bankalar tarafından fona yapılacak tediye Kurumlar Vergisi matrahının tesbitinde masraf addolunur.

Madde 4- Bu kanun neşri tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 5- Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

3.1.2. 7129 sayılı Bankalar Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine ve Bu Kanuna Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun

Kanun No: 301

Kabul Tarihi: 12/5/1961

(18 Mayıs 1961 tarih ve 10810 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır)

Madde 1- 7129 sayılı Bankalar Kanununun 28 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 28- Bir bankanın kabul edebileceği tasarruf mevduatı yekûnu, tediye veya Türkiye’ye fiilen tahsis edilmiş sermayesiyle ihtiyat akçeleri mecmuunun:

1. 2 milyon liradan 5 milyon liraya kadar olan bankalarda 7 mislini,
2. 5 milyon liradan 10 milyon liraya kadar olan bankalarda 8 mislini,
3. 10 milyon liradan 25 milyon liraya kadar olan bankalarda 10 mislini,
4. 25 milyon liradan 50 milyon liraya kadar olan bankalarda 12 mislini,
5. 50 milyon liradan daha fazla olan bankalarda 15 mislini geçemez.

Ancak; % 50 karşılığı 33 üncü madde hükümleri dahilinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdindeki karşılık hesabına yatırılmak şartıyla, bankalar yukarıdaki nispetler fevkinde mevduat kabul edebilirler. Bu nevi mevduat için ayrıca 33 üncü madde mucibince karşılık aranmaz.

Madde 2- 7129 sayılı Bankalar Kanununun 153 sayılı kanunla muaddel 33 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 33- Bankalar taahhütlerine karşı bulunduracakları umumi disponibilitenin asgari nispeti Banka Kredilerini Tanzim Komitesince tâyin olunur.

Bankalar yukarıdaki fıkra mucibince tesis edecekleri umumi disponibiliteden başka Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde açılacak hususi bloke birer hesapta nakten munzam karşılık tesis etmekle mükelleftirler. Bu munzam karşılığın, işbu kanunun 51 inci maddesinde zikri geçen aylık mevduat cetvellerinde umumi mevduattan bankalar mevduatının tenzilinden sonra kalacak bakiyeye nispeti vâdeli mevduatta % 10 dan aşağı ve % 35 den fazla, vâdesiz mevduatta % 20 den aşağı ve % 45 ten fazla olmamak üzere memleketin umumi iktisadi durumu gözönünde bulundurularak zaman zaman Banka Kredilerini Tanzim Komitesince tespit olunur.

Karşılık nispetlerinin artırılmasına mütaallik Banka Kredilerini Tanzim Komitesince alınacak kararlar ancak kararın tekemmül ederek mer'iyete girdiği tarihi takip eden ay başından itibaren vâkı olacak mevduat artışlarına tatbik olunur.

Bankalar, aylık mevduat cetvellerine göre bu mevduatlarında vâkı artışa tekabül eden munzam karşılıkları, mezkûr aylık cetvellerinin verilme müddeti içinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasındaki hususi hesaba yatırmak mecburiyetindedirler.

Yukarıdaki fıkra gereğince Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına yatırılacak munzam karşılıkların en çok % 20 si, Banka Kredilerini Tanzim Komitesince tespit ve Bakanlar Kurulunca tasvip edilecek esaslar dairesinde Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası zirai finansmanlarına tahsis edilebilir.

Aylık mevduat cetvellerine göre mevduatın azalması halinde ilgili bankalar keyfiyeti Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına bildirerek azalmaya tekabül eden karşılığın iadesini talep edebilirler. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası bu talepleri derhal yerine getirmekle mükelleftir. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, mevduatı olağanüstü çekilmekte olan ilgili bankanın talebi halinde, aylık mevduat cetvelinin verilmesini beklemeksizin azalmaya tekabül eden karşılığı derhal iade eder.

Karşılık nispetlerinin indirilmesi halinde yeni nispetler kararın tekemmül ederek mer'iyete girdiği ayın başından itibaren vâkı mevduat artışlarına tatbik olunur. İşbu karar aynı zamanda karşılıkların da iadesini mutazammın bulunuyorsa, kararda tesbit olunacak esaslara göre Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası gerekli iadeyi derhal yapar.

Karşılık nispetlerinin indirilmesi veya mevduat azalışı dolayısıyla gerekli iadenin Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasındaki hesaptan karşılanmaması halinde bu madde gereğince zirai finansmana tahsis edilen karşılıklardan iade zarureti hâsıl olduğu takdirde bu tediye Hazinesin kefaleti altında Amortisman ve Kredi Sandığındaki karşılık hesabından derhal yapılır.

Madde 3- 7129 sayılı Bankalar Kanununun 69 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 69- Kanunun 28, 35 ve 36 inci maddelerinde yazılı hükümlere ve hadlere riayet etmeyen bankalar, Maliye Bakanlığınca ve 33 üncü madde hükümlerine riayet

etmiyen bankalar, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na kendilerine yapılacak tebligat üzerine ve bir aydan az olmamak kaydıyla bildirilecek müddetler içinde bu durumlarını ıslâh etmedikleri takdirde bankaların vazife ve alâkalarına göre İdare Meclisi Reisi veya âzaları veya Umum Müdür veya Umum Müdür muavinleri veya memurları 10.000 liradan az olmamak üzere ağır para cezalarına mahkûm edilirler.

Madde 4- 7129 sayılı Bankalar Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir:

Geçici Madde 10- Bu kanunun yürürlüğe girmesinden evvel Amortisman ve Kredi Sandığı adına yatırılmış olan munzam karşılıklar Hazinesin kefaleti altında mezkûr Sandıkta kalır ve bu karşılıklar hakkında aşağıdaki hükümler tatbik olunur.

a) Amortisman ve Kredi Sandığı bu hesaptaki karşılıklara Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın aynı karşılıklar için bu kanun mucibince tatbik edeceği faiz nispetini uygular.

b) Mevduatın azalması veya karşılık nispetlerinin indirilmesi dolayısıyla bankalara iade gerektiği ahvalde karşılık farkları Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası hesaplarında mevcut imkânlardan karşılanamadığı takdirde fazlası Hazinesin kefaleti altında Amortisman ve Kredi Sandığındaki hesaptan iade olunur.

Madde 5- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 6- Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

3.1.3. 7129 sayılı Bankalar Kanununun 47 nci Maddesinin 2 nci Fıkrasının Değiştirilmesi ve Bu Kanuna İki Madde Eklenmesi Hakkında Kanun

Kanun No: 123

Kabul tarihi : 29/11/1962

(7 Aralık 1962 tarih ve 11276 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.)

Madde 1- 7129 sayılı kanunun 47 nci maddesinin 2 nci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Bu komite; Maliye, Ticaret, Sanayi ve Çalışma Bakanları, Hazine Genel Müdürü, İç Ticaret Genel Müdürü, Sanayi Dairesi Reisi, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Genel Müdürü, Amortisman ve Kredi Sandığı Genel Müdürü, Türkiye Ticaret ve Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Genel Sekreteri, ödenmiş sermaye ve ihtiyatları yekûnu beş milyon liradan fazla bankaların genel müdürlerinin kendi aralarında iki sene için seçecekleri dört genel müdür ile ödenmiş sermaye ve ihtiyatları yekûnu beş milyon liradan az olan banka genel müdürlerinin kendi aralarından iki sene için seçeceği bir genel müdür ile Kalkınma ve Yatırım Bankaları Genel Müdürlerinin kendi aralarından iki sene için seçecekleri bir Genel Müdülden ve Bankalar Birliği Genel Sekreterinden teşekkül eder.

Madde 2- 7129 sayılı kanuna aşağıdaki maddeler eklenmiştir:

Ek Madde 3- Kalkınma ve Yatırım Bankalarının kuruluş ve faaliyetlerine, Maliye ve Ticaret Bakanlıklarının müşterek teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca mezuniyet verilir ve statüleri Bakanlar Kurulunun tasdikinden geçirilir.

Bu bankaların statülerinde yapılacak değişiklikler de Bakanlar Kurulunun tasvibine bağlıdır.

Ek Madde 4- Kalkınma ve Yatırım Bankalarının kuruluş ve faaliyetleri, bu kanunun 1, 3, 5, 8, 9, 10, 41, 42, 47, 57, 58 ve 61 inci maddeleri hükümlerine tabidir.

Bu hükümlere riayet etmeyen bankaların yetkilileri hakkında, bu kanunun, tutumlarına uyan 66, 67, 68, 70, 80 ve 81 inci maddeleri uygulanır.

Mevduat kabul etmemeleri kaydı ile, Kalkınma ve Yatırım Bankalarının kuruluş ve faaliyetleri hakkında bu kanunun yukarıda sayılan maddeleri dışındaki hükümleri uygulanmaz.

Madde 3- 7129 sayılı kanunun 48 inci maddesinin 3 üncü fıkrasındaki “Yatırım bankalarına ait hükümler hususi kanunla tanzim edilir” hükmü kaldırılmıştır.

Madde 4- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 5- Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

3.1.4. 7129 sayılı Bankalar Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine İlişkin 28 sayılı Kanun Hükmünde Kararname

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar Tetkik
Dairesi Başkanlığı
Sayı: 101 - 1/20/02414

31.8.1979

Millet Meclisi Başkanlığına

“7219 sayılı Bankalar Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine İlişkin Kanun Hükmünde Kararname” bugünkü Resmi Gazetede yayımlanmış ve Anayasanın 64 üncü maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca ilişik olarak gönderilmiştir.

Gereğinin yapılmasını izinlerine saygıyla sunarım.

Bülent Ecevit
Başbakan

7129 Sayılı Bankalar Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine İlişkin
Kanun Hükmünde Kararname Tasarısı

Genel Gerekçesi
(17. Dönem TCMB Zabıt Ceridesi Sıra Sayısı:276)

Dördüncü beş yıllık kalkınma planında da öngörüldüğü üzere, belirlenen sektörel üretim ve yatırım hedeflerinin kredi gereklerinin yeterli ölçüde sağlanması, bu kredilerin etkinlikle, yöreler ve gelir grupları açısından dengeli gelişmeyi gözeterek biçimde kullanılması ilkeleri dikkate alınarak, bankacılık sistemine tasarrufları planlanan ekonomik ve toplumsal hedeflere yöneltecek yapı ve işleyiş kazandırılması amacıyla ve 2171 sayılı Yetki Kanununa dayanılarak 7129 sayılı Bankalar Kanununun bazı maddelerinin, günün koşullarına uygun bir biçimde yeniden düzenlenmesi gerekli görülmüştür.

Bu tasarı ile,

- a) Banka sahipliğinin yaygınlaştırılarak sermayenin belli ellerde toplanmasının önlenmesi,
- b) Kararlara katılmada küçük pay sahiplerine de olanak tanınması,
- c) Holdingleşme ve banka sahipliği arasındaki karşılıklı ilişkiler gözönünde bulundurularak, bankaların belirli sermaye gruplarının eline geçmesi yoluyla halktan toplanan mevduatların belirli kişilerce kullanılmasının önüne geçilmesi,
- d) Bankaların sermayelerini artırmalarını özendirmek amacıyla aynı kent içinde de olsa, her şube için ayrı sermaye ayrılmasının sağlanması,
- e) Mevcut parasal limitlerin günün koşullarına uygun hale getirilmesi,
- f) Yurt dışında çalışan mühendislik ve müteahhitlik firmalarının banka teminat alımlarını kolaylaştırmak amacıyla bankalar arasında işbirliği yapılmasını sağlayacak hükümler getirilmiştir.

Madde Gerekçeleri

Madde 4- Yürürlükteki Kanunda 20 olarak saptanmış bulunan “oya katılma hakkına sahip” ortak sayısı, bankaların halka açık ortaklar haline gelmelerini sağlamak amacıyla artırılarak 100 ortağa çıkarılmış.

Bankaların, sermayelerinden çok halktan topladıkları fonları kullandıkları gerçeği dikkate alınarak, belli sayıda kişinin bu fonların kullanımındaki aşırı etkinliğini önlemek için bir kişinin, ailenin ya da grubun banka sermayelerindeki payları sınırlandırılmış,

Ayrıca, bu değişikliklerin etkisini artırıp denetimi mümkün kılabilmek için, banka hisse senetlerinin % 51 olan ada yazılı kısmı % 100 'e çıkarılmış,

bulunmaktadır.

Yürürlük maddesindeki hükümde belirtilen uyum dönemi sonunda, ada yazılı hale getirilmeyen ya da yasal oranlara indirilmeyen sermaye paylarının sahipleri, yasal hüküm yerine getirilinceye değin, hissedarlık haklarından yararlanamayacaklardır.

Madde 6- Bankaların şube sayılarını öz sermayeleriyle uyumlu hale getirmek ve şubelerin ülke düzeyinde daha dengeli dağılımını sağlamak amacıyla, bir bankanın aynı kent sınırları içindeki şubelerini tek şube itibar eden yürürlükteki madde hükmü kaldırılarak, merkez şube dışında açılacak her şube için ayrı sermaye ayrılması görülmüştür.

Ayrıca, her bankanın sahip olması gereken en az sermaye tutarı, para değeri dikkate alınarak, 25 milyon liraya yükselmiştir.

Maddedeki sermaye tutarı gerektiğinde ilerideki yıllarda, Bankalar Kurulu tarafından üç katına kadar artırılabilir.

Madde 14- Yürürlükteki, madde, anasözleşmeye bir hüküm konulmak suretiyle, ortakların genel kurulda oy kullanma hakkını 20 pay senedine sahip olmaları koşuluna bağlı tutabilme olanağını vermektedir. Büyük paylar yanında küçük pay sahiplerinin de kararlara katılabilmesini sağlamak amacıyla maddenin Türk Ticaret Kanunundaki ilke doğrultusunda değiştirilmesi yoluna gidilmiştir.

Vekil olarak oy kullanma olanağı kısıtlanmak suretiyle de 4 üncü madde ile getirilen düzenlemenin etkisiz hale gelmesi önlenmiştir.

Yapılan bu değişikliklere banka genel kurulları daha demokratik hale getirilmekte ve halka açık şirket anlayışı pekiştirilmektedir.

Madde 26- Tasarruf sayılmayacak paraların tasarruf mevduatına tanınan ayrıcalıklardan yararlanmasını önlemek amacıyla bu tür mevduat yeniden tanımlanmış, evvelce bu grup içinde gösterilen paraların diğer mevduat türü içinde yer alması sağlanmış,

Sadece 1 yıldan fazla vadeli mevduat yerine vade kaydı taşıyan bütün mevduatın vadeli mevduat olarak kabulü yoluna gidilmiş,

Resmi mevduatı kabul edebilecek bankaların Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenmesine olanak verilmiş,

Kalkınma ve yatırım bankalarının diğer bankalardan uzun vadedeki fon sağlamalarını kolaylaştırıcı bir hükme yer verilmiş,

Yukarıda belirtilen nedenlerle, madde uygulamadaki duraksamaları giderecek biçimde de yeniden düzenlenmiş

bulunmaktadır.

Madde 28- Bankaların kabul edebileceği tasarruf mevduatı kabul sınırları, 20 yıllık parasal genişleme dikkate alınarak yeniden düzenlenmiştir.

Tasarruf mevduatı kabul sınırını aşan bankaların T.C. Merkez Bankasına yatıracakları mevduat munzam karşılığı oranına da esneklik kazandırılmıştır.

Madde 31- Sahipleri tarafından 10 yıl aranmadığı için Hazineye kalması söz konusu olan mevduat tutarları günün parasal değerleri seviyesine yükseltilmiş, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nca Resmi Gazete ile bir kez ilanı öngörülmüş ve reşit olmayan küçüklere ait mevduatın zamanaşımı konusuna açıklık getirilmiştir.

Madde 38- Sermaye ve yedeklerin % 25'ine kadar kredi verilebilmesi olanağı kalkınma planı yıllık programlarında gösterilen sektörlerle tanınmak suretiyle durağan bir kredi teşviki anlayışı yerine dinamik bir kredi özendirme anlayışına yönelinmiştir.

Büyük bayındırlık işleri yapan, yurt dışında iş alan veya dış kredi sağlayan girişimcilerin gereksinme duydukları teminat mektuplarının bankalar tarafından daha geniş biçimde karşılanabilmesi olanağı yaratılmıştır.

20 yıllık uygulama ve gelişme nedenleriyle yürürlükteki maddenin dolaylı kredi tanımı yeniden yapılmıştır.

Maddenin istisnaları arasında getirilen yeni hükümlerle;

Bir banka tarafından karşılanamayacak boyuttaki teminat mektuplarının, oluşturulacak bir bankalar konsorsiyumu tarafından verilebilmesi olanağı yaratılmıştır.

Bankaların yabancı para üzerinden yaptıkları işlemlerle kur değişikliğinden doğan farkların kredi sınırları dışında tutulması sağlanmıştır.

Madde 39- 38'inci maddede yapılan değişikliğe paralel olarak, bankaların belirli sektörlerde çalışan, %20'nin üzerinde sermayesine katıldıkları iştiraklerine açabilecekleri krediler de sınırsız olmaktan çıkarılarak kredi sınırları içine alınmış, halktan toplanan paraların iştirakler lehine ayrıcalıklı kullanımı önlenmiştir.

Madde 44 ve 45- Banka yetkili organlarının bir gerçek veya tüzel kişiye açabilecekleri teminatlı kredilerle açık kredilerin tutarı günün parasal değerleri gözönünde tutularak yeniden düzenlenmiş ve bunların Maliye Bakanlığı tarafından zaman zaman ayarlanabilmesine olanak verilmiştir.

Madde 46- Bankaların, hesap durumu olmadan verebilecekleri kredi tutarı 3.500 liradan 25 bin liraya yükseltilmiş ve bu tutarın 3 kata kadar da artırabilmesi sağlanmıştır.

Kredi müşterilerinin bankaya verdiği hesap durumları ile vergi dairelerine verdikleri bilanço ve hesap özetleri arasındaki farklılığı giderici yönde önlemler getirilmiştir.

Madde 48- Bankaların iştiraklerine yatıracakları sermaye oranının (yani % 10'unun) istisnaları yeniden belirlenmiştir. İstisnadan yararlanacak iştiraklerin faaliyet gösterdiği sektörlerin kanunda sayılmasından vazgeçilerek kalkınma planı ile ilişki kurmak bakımından, yıllık programlarda belirtilecek sektörlerin esas alınması yoluna gidilmiştir.

Gereksinme duyulan konularda kanunla kurulacak ortaklıklara, kalkınma ve yatırım bankalarına, ihtisas bankalarının özel giderlerini gerçekleştirmek üzere kuracakları ortaklıklara yatırılacak sermayelerin de sınırlandırılmaması ulusal ekonomi bakımından yararlı görülmüştür.

Bankaların büyük hissedarlarının yöneticilerinin kuracakları ortaklıklara, bankaların ve belirli iştiraklerinin de katılması suretiyle kaynak sağlamaları yasaklanmıştır.

Madde 50- Yürürlükteki maddenin ipotekli kredi işlemlerine getirdiği karışık ve yetersiz düzenleme ortadan kaldırılarak, bankaların taşınmaz mal üzerine hangi işlemleri yapamayacakları ve hangi işlemleri yapabilecekleri konusunda açık ve ayrıntılı hükümler getirilmiştir. Bu arada bankaların, büyük şehirlerimizdeki konut gereksinmesi dikkate alınarak, toplu ve sosyal konut yapacaklara kredi açabilmesi, bu krediyi ipotek karşılığı olarak da verebilmesi olanağı yaratılmıştır.

Madde 54- Bankaların bütün defter ve kayıtları arasında uyum bulunması doğal bir muhasebe ilkesi olmakla beraber, uygulamada aksine örnekler saptandığından, bu ilkenin yasal bir zorunluluk haline getirilmesi gerekli görülmüştür.

Madde 60- Bir bankanın mali bakımdan güç duruma düşmesi halinde Hükümetin müdahale yetkisini düzenleyen yürürlükteki hükümler, bu konuda başarılı sayılabilecek bir deneme istisna edilirse özellikle müdahale sonrasında alınabilecek önlemlerin kapsamını tayindeki güçlükler nedeniyle uygulamada iyi sonuçlar vermemiştir. Tasfiye halinde işlemlerin uzamasına, para değerindeki değişimler sonucu mevduat sahiplerinin zarara uğramalarına mani olunamamıştır. Tasfiye fonundan ödenecek kati ve nihai açığın hissedarlar dışında bütün banka alacaklılarının alacaklarını içerecek şekilde tanımlanması dolayısıyla da sözü edilen fon aşırı mali yük altında kalmış ve adil olmayan bir sigorta fonu görünümünü kazanmıştır.

Maddede yapılan değişiklikler yukarıda sayılan sakıncaları ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır :

Maliye Bakanlığına, bankanın parasal bakımdan güç duruma düşmesinden önce de kimi önlemler alma yetkisi tanımıştır.

Mali bakımdan güç duruma düştüğü için idaresine müdahale edilen bir bankanın tasfiyesine karar verilmeden önce, başka bir banka ile birleştirilmesi veya devri olanakları araştırılabilecek, aktif ve pasifini devralacak bankaya tasfiye fonundan faizsiz ödünç şeklinde mali yardım da yapılabilecektir.

Madde 61- Bankalar Yeminli Murakıp ve Muavinlerinin bankaları murakabedeki etkinliklerini artırmak üzere, bankaları ilgilendiren başlıca kanun hükümleri bu defa açıkça belirtilmiş ve karşıt inceleme yapabilme olanağı sağlanmak suretiyle de incelemelerin bütünlüğü ilkesine işlerlik kazandırılmıştır.

Ceza Maddeleri: 66, 68, 69, 70, 72, 73, 74, 75, 76

Yirmi yıl önceki para değerlerini yansıtan para cezaları etkinlik sağlayacak biçimde yükseltilmiş ve önceki maddelerde yer alan değişikliklere uygun eklemeler yapılmıştır.

Karar Sayısı : KHK/28

(31 Ağustos 1979 tarih ve 16740 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

Madde 1- 23/6/1958 günlü ve 7129 sayılı Bankalar Kanununun 4, 6, 14, 26, 28, 31, 38, 39, 44, 45, 46, 48, 50, 54, 60, 61, 66, 68, 69, 70, 72, 73, 74, 75 ve 76 ncı maddeleri aşağıdaki biçimde değiştirilmiştir.

Hisse senedi ve Ortaklar:

“Madde 4- Bankacılıkla uğraşmak amacıyla kurulmuş ve kurulacak Anonim Ortaklıklarda;

1. Hisse senetlerinin nakit karşılığında çıkarılması ve tamamının ada yazılı olması,
2. Hisse senetlerinin itibari değerlerinin 10 bin lirayı geçmemesi,
3. Bütün hisse senetlerinin menkul kıymetler borsasına kote edilmesi,
4. Ortak sayısının yüzden az olmaması,
5. Çalışanların çoğunluğunun yararlandığı yardım ve sosyal güvenlik vakıfları, dernekleri ve sandıkları ile sendikalara ait sermaye payları toplamının % 40 dan; diğer ortakların herbirine ait sermaye payının (ana, baba, kardeş, eş ve çocuklar ile bunların sermayesinin çoğunluğuna tek başına ya da birlikte sahip oldukları ortaklıklara ait paylar bir tek kişiye ait sayılır) % 30 dan fazla olmaması,

zorunludur.

Kamu İktisadi Teşebbüsü durumunda olan ya da sermayesinin çoğunluğuna kamu kurumlarının sahip olduğu bankalar için 4 ve 5 nci bent hükümleri uygulanmaz.

Ortak sayısının yüzden aşağı düşmesine ve 5 nci bentde yazılı sınırların aşılmasına yol açan işlemler pay defterine kaydolunmaz.

Belirlenen süre sonunda ada yazılı duruma getirilemeyen hamiline yazılı eski hisse senetleri ile yasal sınırlar üzerinde sermaye payı sahipleri bu maddenin 1 inci ve 5 inci fıkralarındaki koşullar yerine getirilinceye kadar temettü hariç ortaklık haklarından yararlanamazlar.

Bu maddenin 5 inci bendindeki oranların aşılması halinde;

a) Pay sahiplerince sermaye artırımını dolayısıyla ortaya çıkabilecek rüçhan hakları kullanılmaz,

b) Yeni pay senedi satın alınmaz,

Yukardaki hükümlere aykırı işlemler geçersizdir.”

En az sermaye:

“Madde 6- Türkiye’de kurulan bankaların ödenmiş sermayeleri ile yedek akçeleri ve yabancı ülkelerde kurulmuş olup Türkiye’de şube açarak çalışan bankaların Türkiye’ye ayırdıkları sermaye ve yedek akçeleri toplamı 25 milyon liradan az olamaz.

Bankaların merkez şubesi dışında açılmış ve açılacak her şubesi için ayrıca;

1. Nüfusu 1 milyondan fazla olan kentlerde 5 milyon lira,
2. Nüfusu 500 binden fazla 1 milyondan az olan kentlerde 3 milyon lira,
3. Nüfusu 50 binden fazla 500 binden az olan kentlerde 1 milyon lira,
4. Nüfusu 50 binden az olan kentlerde 500 bin lira sermaye ayırmaları,

zorunludur.

Bankalar, genel nüfus sayımlarından sonra geçici sonuçların Devlet İstatistik Enstitüsünce yayımlanmasını izleyen bir yıl içinde en az sermaye tutarlarını bu madde hükümlerine göre ayarlamak zorundadırlar.

Başka yerde şubesi bulunmayan ve nüfusu 250 binden az olan kentlerdeki bankalar için bu maddedeki en az sermaye tutarları aranmaz.

Ödenmiş sermaye ve yedek akçelerin tutarı 100 milyon liradan az olan bankalar için yukarıdaki tutarlar % 50 oranında uygulanır.

Bu maddede yazılı en az sermaye tutarları, Ticaret Bakanlığının olumlu görüşü alınarak Maliye Bakanlığının önerisi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından üç katına kadar aktarılabilir.

İstanbul Emniyet Sandığı için bu madde hükümleri uygulanmaz.”

Genel Kurulda Oya Katılma:

“Madde 14- Genel Kurulda ortakların sahip oldukları pay sayısı kadar oy hakları vardır.

Esas sermayenin % 10 ve daha fazlasına sahip ortaklar ile idare meclisi başkan ve üyeleri ve birinci derecede imza yetkisine sahip olanlar vekil olarak oy kullanamazlar.

İkinci fıkra dışında kalan kimselerin vekil olarak kullanabilecekleri oy sayısı 50'yi ve banka sermayesini temsil eden payların % 1'ini geçemez.”

Mevduat çeşitleri:

“Madde 26- Bankalar, mevduat hesaplarını aşağıdaki türlere göre birbirinden ayırmak ve bunları vadelerine göre sınıflandırmak zorundadırlar.

1. Resmî Mevduat: Genel ve katma bütçeli daire ve kurumlara, yerel yönetimlere, kanunla kurulmuş döner sermayeli kuruluşlara, mahkemelere, savcılıklara, icra ve iflâs dairelerine, tereke hâkimliklerine ve kanunla kurulmuş Sosyal Sigorta Kurumlarına ait mevduat resmî mevduattır.

2. Ticarî Mevduat: Gerçek kişilerin ticarî işletmelerine, kooperatifler dahil her çeşit ortaklıklara, vakıflar, dernekler, sendikalar, birlikler ve meslekî kuruluşların kurdukları veya katıldıkları ticarî işletmelere, Kamu İktisadî Teşebbüsleri ile bunların işletme ve kuruluşlarına, genel ve katma bütçeli daire ve kuruluşlarla yerel yönetimlerin ticarî işletmelerine ait mevduat ticarî mevduattır.

3. Bankalar Mevduatı: Bankaların (Kamu iktisadî teşebbüsü halindeki bankalar ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası dahil) ve özel kanunlarına göre mevduat kabulüne yetkili kılınan kuruluşların birbirlerine yaptıkları mevduat bankalar mevduatıdır.

4. Tasarruf Mevduatı: Gerçek kişilerce bu nam altında bankalara yatırılan paralar ile vakıflara, dernek ve birliklere, sendikalara, kanunla veya bir kanuna dayanarak kurulmuş tasarruf sandıklarına ve bu kanunun 25 inci maddesinde belirtilen sandıklara ait mevduat tasarruf mevduatıdır.

5. Diğer Mevduat: Yukarıda sayılanların dışında kalan her türlü mevduat diğer mevduat sayılır.

Resmî mevduatı kabul edebilecek bankalar Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenebilir.

Kalkınma ve Yatırım Bankalarının diğer bankalardan 1 yıl ya da daha uzun vade ile sağladıkları paralar mevduat kabul edilmez.”

Tasarruf mevduatı kabul sınırı:

“Madde 28- Bir bankanın kabul edebileceği tasarruf mevduatı tutarı, ödenmiş ya da Türkiye'ye ayrılmış sermayesiyle yedek akçeleri toplamı:

1. 50 milyon liraya kadar olan bankalarda 12 katını,
2. 50 milyon liradan 250 milyon liraya kadar olan bankalarda 15 katını,
3. 250 milyon liradan 1 milyar liraya kadar olan bankalarda 18 katını,

4. 1 milyar liradan 2 milyar liraya kadar olan bankalarda 20 katını,

5. 2 milyar liradan fazla olan bankalarda 22 katını,

geçemez.

Ancak, uygulanan en yüksek mevduat munzam karşılık oranının % 50 fazlası üzerinden Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasındaki hesaba yatırılmak koşuluyla, bankalar yukarıdaki sınırlar üzerinde tasarruf mevduatı kabul edebilirler.”

Mevduatta zamanaşımı:

“Madde 31- Bankalar ve mevduat kabulüne yetkili diğer kuruluşlar, mevduat sahiplerine, aksine yazılı istekleri olmadıkça her yıl Ocak ayı içinde birer hesap özeti gönderirler.

Her türlü mevduat, emanet ve alacaklardan son istem, işlem ya da mudiin herhangi bir şekilde yazılı talimatı tarihinden başlayarak on sene geçtiği halde sahipleri tarafından aranmamış olanları, bu sürenin bitişini izleyen takvim yılı başından başlayarak 6 ay içinde banka ve kurumlarca sahiplerinin isim, kimlik, adresleri ve haklarının faizleriyle birlikte ulaştıkları tutarlar gösterilerek düzenlenecek bir cetvel ile Maliye Bakanlığı emrine Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına devredilir.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, devredilen bu tür haklardan 1.000 liradan fazla olanları 5 yıl süre ile saklamak ve bu süre içinde sahip ve mirascılarını araştırmakla beraber en az bir kez Resmi Gazete’de sahip ve mirascılarının bankaya başvurmalarının gereğini duyurur. Sahip ve mirascıları çıkmayan mevduat, emanet ve cari hesap bakiyeleri, 5 yılın bitiminde, 1.000 liraya kadar olanlar ise bu süre beklenmeksizin Hazine hesabına geçirilir.

Küçükler adına ve yalnızca bunlara ödeme yapılmak kaydıyla açtırılan hesaplarda, bu maddede yazılı zamanaşımı süreleri küçüğün reşit olduğu tarihte işlemeye başlar.”

Kredi Sınırları:

“Madde 38- 1) Bir banka, gerçek ya da tüzel bir kişiye doğrudan doğruya veya dolaylı olarak nakit, mal, kefalet, teminat biçiminde ve niteliğinde ya da başka bir biçimde kendi ödenmiş veya Türkiye’ye ayrılmış sermayesi ile yedek akçeleri toplamının % 10 undan fazla kredi veremez, kefaletlerini kabul edemez veya tahvillerini satın alamaz.

2) Bu oran, Kalkınma Planı yıllık programlarında belirtilen sektörlerdeki işlerde ve dış satımda kullanılmak üzere açılan kredilerde % 25 dir. Kalkınma Planı yıllık programlarında belirtilen türlerdeki ortaklıklara açılan krediler ile gerice yörelerdeki işler için kullandırılan kredilerde anılan oran % 30 a kadar artırılabilir. Bu oran önemli projeler için ilgili Bakanlık ve Devlet Planlama Teşkilâtının olumlu görüşü alınması kaydı ile Maliye Bakanlığınca % 40 a kadar artırılabilir.

Ancak, kredinin fiilen bu işlerde kullanıldığının Maliye Bakanlığınca saptanacak biçimde belgelenmesi zorunludur.

Yıllık programlarda belirtilen sektörlerde değişiklik yapılması halinde yukarıda oranlardan yararlanan kredilerin durumu değişmez.

3) İkinci fıkradaki oranların hesabında, teminat mektupları ve kefaletler % 25 oranında nazara alınır. Maliye Bakanlığınca belirlenecek büyük kamu ihaleleri için bu oran % 10 a kadar indirilebilir.

4) Bu maddenin uygulanmasında,

a) Lehine kredi açılan bir gerçek kişinin sermayesinin % 10 ndan fazlasına sahip olduğu ortaklıklar ile Yönetim Kurulu Başkanı, üyesi, genel müdürü, genel müdür yardımcısı, müdürü bulunduğu ortaklıklara,

b) Lehine kredi açılmasa bile,

ba) Bir gerçek kişinin sınırsız sorumlulukla katıldığı ortaklıklara,

bb) Bir gerçek ya da tüzel kişinin sermayesinin en az % 40'ına sahip olduğu ortaklıklara,

bc) Bir gerçek ya da tüzel kişinin ve sermayesinin % 50 sinden fazlasına sahip oldukları ortaklıklarının ayrı ayrı ya da birlikte sermayesinin çoğunluğuna sahip oldukları ortaklıklarına,
açılan krediler bu gerçek ya da tüzel kişiye dolaylı olarak verilmiş kredi sayılır.

Dolaylı kredi ilişkisi içerisinde bulunan gerçek ya da tüzel kişilerin bu krediler için bankaca kabul edilen kefaletleri kredi sınırının hesabında dikkate alınmaz.

Yukarıdaki dolaylı kredi ilişkisinin hesaplanmasında, bir gerçek kişi ile eşine ve reşit olmayan çocuklarına ait paylar bir kişiye ait sayılır.

Bankalar, kredi verdikleri kişilerden, yukarıdaki hükümlerin uygulanmasının gerektirdiği bilgileri almak zorundadırlar.

5) Yukarıdaki hükümler aşağıdaki işlemlere uygulanmaz.

a- Özel kanun hükümlerine göre yapılan işlemler;

b- Maliye Bakanlığı ile ya da bu Bakanlığın uygun görmesi üzerine Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile yapılan işlemler;

c- Vadesinin bitimine en çok iki yıl kalan Hazine Bonoları ve Hazine kefaletini haiz bonolar karşılığında yapılan işlemler;

d- Karşılığı Devlet iç istikraz ve Devlet Yatırım Bankası tahvili olan kredi işlemleri;

e- Bankaların kendi aralarındaki kredi işlemleri;

f- Yabancı bankaların veya benzeri kredi kurumlarının Maliye Bakanlığınca belirlenen limitler içindeki mukabil kefaleti ile verilen kefalet mektupları;

g- Diğer bankaların kendi kredi sınırları içindeki mukabil kefaleti ile verilen teminat mektupları (teminat mektuplarının mukabil kefaletler tutarını aşan kısmı için bu maddedeki sınırlara uyulur.)

h- En az üç bankanın riski paylaşarak yurt dışı ihale işlemleri için verecekleri teminat mektupları;

ı- Dış işlemlerde kur değişikliklerinin doğurduğu kredi aşırımları;

Bankalar, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten önce açtıkları kredilerden bu maddede belirtilen koşullara aykırı olanları, madde hükümlerine uygun hale getirinceye kadar artıramazlar.”

Bankaların iştiraklerine verebileceği kredi toplamı:

“Madde 39- Bir bankanın kendi iştirak ya da kuruluşlarının tümüne ya da bu iştirak ve kuruluşların kefaletleri ile diğer gerçek ve tüzel kişilere açacağı kredilerin toplamı, bankanın ödenmiş ya da Türkiye’ye ayrılmış sermaye ve yedek akçeleri toplamının % 20 sini geçemez.

Bankalar, kalkınma planı yıllık programlarında belirtilen sektörlerde iş yapan iştirak ve kuruluşlarının tümüne, yalnızca bu sektörlerdeki işlerinde kullanılmak ve 38 inci madde hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bir önceki yıl bilançosunda mevcut nakdi kredi tutarının % 15 ine veya ödenmiş ya da Türkiye’ye ayrılmış sermayeleriyle yedek akçeleri toplamının 3 katına kadar kredi verebilirler.

Ancak bu işlemler her ne suretle olursa olsun üçüncü kişilere kredi sağlanması amacına yönelik olamazlar.

Kamu İktisadi Teşebbüsü niteliğindeki iştirak ve kuruluşlara açılan krediler 1 inci ve 2 nci fıkradaki sınırlamalara tabi değildir.

Banka iştiraki deyimi, bankaların sermayesinin en az % 20 sine sahip olduğu ortaklıkları belirtir.

Bankalar, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği günden önce açtıkları kredilerden bu maddede belirtilen koşullara aykırı olanları, madde hükümlerine uygun hale getirinceye kadar artıramazlar.”

Kredi açma yetkileri:

“Madde 44- Gerçek ya da tüzel bir kişiye verilecek kredilerden;

1. Toplamı ödenmiş ya da Türkiye’ye ayrılmış sermaye ve yedek akçelerinin % 10 unu geçmemek üzere 2 milyon liraya kadar olanları banka Genel Müdürlüklerince ya da kendilerine verilen yetki içerisinde bölge ya da şube müdürlüklerince,

2. Toplamı ödenmiş ya da Türkiye'ye ayrılmış sermaye ve yedek akçelerinin % 10 unu geçmemek üzere 2 milyon liradan fazla 10 milyon liradan az olanları Genel Müdürlüğün yazılı önerisi ve idare komitesinin kararı ile,

3. 10 milyon liradan fazla olanları Genel Müdürlüğün yazılı önerisi üzerine yalnızca idare meclisinin kararı ile,

açılabilir.

Yetki sınırlarının saptanmasında bir kişiye ve onun sınırsız sorumlulukla katıldığı ortaklıklara açılan kredilerin toplamı gözönünde tutulur.

Krediler (yabancı bankaların ya da benzeri kredi kuruluşlarının mukabil kefaleti ile verilen kefalet mektupları hariç) ancak adına açıldığı kişilere kullanılabilir.”

Açık Krediler:

“Madde 45- Ödenmiş ya da Türkiye'ye ayrılmış sermaye ile yedek akçeleri toplamının % 10 unu geçmemek üzere verilecek açık (kişisel taahhüde dayanan ve tek imzalı) kredilerden ;

1. 250 bin liraya kadar olanları genel müdürlükçe ya da kendilerine verilen yetki içerisinde bölge ya da şube müdürlüklerince,

2. 250 bin liradan fazla ve 1 milyon liradan az olanları idare komitesi kararı ile,

3. 1 milyon liradan fazla olanları yönetim kurulu kararı ile,

açılır.

Yetki sınırlarının saptanması ve kredilerin kullanılması hakkında 44 üncü madde hükümleri saklıdır.

Kredi açma yetkilerine ilişkin yukarıdaki ve 44 üncü maddedeki sınırlar T.C. Merkez Bankasının görüşü alınmak suretiyle Maliye Bakanlığınca artırılabilir.”

Hesap durumu alınması:

“Madde 46- Bankalar, Devlet ve Devlet Kuruluşları ile olan yada 25 bin lirayı geçmeyen işlemler ile nakit, borsada kote hisse senedi ve tahviller, Hazine Bonoları ve Hazine kefaletini haiz bonolar ya da altın rehin edilmesi karşılığında açılacak krediler ve yalnızca çiftçilere verilecek tarımsal amaçlı krediler dışında açacakları krediler ve verecekleri kefalet ya da teminatlar için, istemde bulunanlardan, Bankalar Birliğince saptanacak örneklerine uygun ve yetkililerin imzalarını taşıyan en son hesap durumunu almak zorundadırlar. Bu hesap durumlarının, kredilerin kullanıldığı sürece her yıl hesap dönemini izleyen 7 ay içinde alınmasına devam edilir.

Kurumlar vergisi ya da yıllık beyanname veren gelir vergisi yükümlüsü olan kredi müşterilerine ait hesap durumlarında bağlı bulunulan vergi dairesi ve hesap

numaralarının gösterilmesi gereklidir. Bu hesap durumlarına vergi dairesine verilen bilanço ya da işletme hesap özeti eklenir.

Özel kanunları gereğince taşınmaz mal ipoteği karşılığında kredi açmaya yetkili bankaların ve İstanbul Emniyet Sandığının ticari kredi dışındaki işlemlerinde hesap durumu aranmaz.

Maliye Bakanlığı, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının görüşünü de alarak birinci fıkrada yazılı 25 bin liralık sınırı üç katına kadar artırmaya yetkilidir.”

İştiraklere sermaye yatırımı:

“Madde 48- Bankaların, iştirak ve kuruluşlarına yatıracakları sermayelerinin toplamı; ödenmiş ya da Türkiye’ye ayrılmış sermayeleri ile yedek akçeleri toplamının % 10’unu geçemez.

Ancak Bankaların;

1. Kalkınma planı yıllık programlarında belirtilecek sektörlerde iş yapan ya da yapacak olan ortaklık ve kuruluşlara,
2. Kanunla kurulan ortaklıklara,
3. Kalkınma ve Yatırım Bankalarına,
4. “İktisadi Devlet Teşekkülleriyle Müesseseleri ve İştirakler Hakkında Kanun” kapsamına giren bankaların, kendilerine verilen özel görevleri gerçekleştirmek amacıyla kuracakları ya da sonradan katılacakları ortaklık ve kuruluşlara,

Yatırmış bulundukları ya da yatıracakları sermayeleri için birinci fıkradaki sınırlayıcı hüküm uygulanmaz.

Yıllık programlarda belirtilen sektörlerde değişiklik yapılması halinde, eski listelere göre sınırlama dışı bırakılan iştiraklerin durumu değişmez.

Bankalar ve sermayesinin % 50 sinden fazlasına sahip oldukları iştirakleri, banka sermayesinin % 10’undan fazlasına sahip olan hissedarların (Kamu kuruluşları dışında) idare meclisi başkan ve üyelerinin, genel müdür ve genel müdür yardımcılarının ayrı ayrı ya da birlikte sermayelerinin % 25 inden fazlasına sahip oldukları ortaklıklara katılamazlar.

Bankaların doğrudan ya da dolaylı olarak sermayelerinin en az % 20’sine sahip bulundukları iştirakleri ana banka hisse senetlerini satın alamazlar, rehin olarak kabul edemezler ve karşılığında avans veremezler.

Bankaların yatıracakları sermaye deymisi, iştirak payını elde etmek için fiilen yapılan ödemeler ile henüz ödenmemiş sermaye taahhüdü toplamını belirtir.

Bankalar, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girmesinden önce, iştiraklerine ayırdıkları sermaye tutarlarını bu madde hükümlerine uygun duruma

getirinceye kadar mevcut iştiraklerine yeniden sermaye ayıramazlar ve yeni iştirakte bulunamazlar.”

Taşınmaz mal üzerine işlemler:

“Madde 50- 1) Bankalar, ticaret amacıyla taşınmaz mal alım ve satımı ile uğraşamazlar ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasıncı alınan kararlara uygun olarak bankacılık işlerini yürütebilmek için gereksindikleri sayı ve vüsatın üstünde herhangi bir biçimde taşınmaz mal edinemezler.

Bankaların, sermayesine % 10’un üstünde katıldıkları ortaklıklarla bunların ortağı olduğu kuruluşların iş konularının gerektirdiği iş yeri, fabrika, imalâthane ve eklentileri gibi taşınmaz mallar dışında taşınmaz mal edinmeleri Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının iznine bağlıdır.

2) Bankalar, taşınmaz mal yapımı işleri ya da ticareti ile uğraşan ortaklıklara katılamazlar ve bu konuda iş yapan gerçek ve tüzel kişilere kredi açamazlar. Ancak aşağıda belirtilen iştirak ve kredilere bu hüküm uygulanmaz.

a) Yol, köprü, baraj, liman, okul ve hastane gibi bayındırlık tesisleri ile sanayi ve turistik tesislerin inşaat taahhüdü ile uğraşan ortaklıklara bankalarca yapılan iştirakler;

b) Yukarıda 2 (a) bendinde belirtilen konularda iş yapan banka iştiraklerine ve diğer gerçek ya da tüzel kişilere yalnızca bu alanlarda kullanılmak üzere açılan krediler;

c) Kendisine ya da eşine ait konutu bulunmayanlara satılmak ya da kiralanmak üzere, nüfusu 100 bini aşan kentlerin belediye sınırları ya da mücavir alanlar içerisinde, imar ve İskân Bakanlığınca onanmış projeleri gereğince toplu ve sosyal konut yapacak kamu kuruluşları ile kooperatiflere ya da bunların müteahhitlerine açılan krediler;

d) Her çeşit taşınmaz mal yapımının taahhüdü işleriyle uğraşan gerçek ve tüzel kişilere verilen teminat mektupları;

3) Bankalar;

a) Tarım, sanayi, madencilik, enerji, bayındırlık, ulaştırma, dışsatım ve turizm işleri ile 2/c bendindeki toplu ve sosyal konut yapımına yönelik krediler;

b) Artırma, Eksiltme ve İhale Kanunu’nun ya da özel şartnamelerinin hükümlerine göre resmi daire ve kurumlara, İktisadi Devlet Teşekküllerine ve müesseselerine, kanunla kurulmuş teşekküllere, banka, ortaklık, dernek ve vakıflara ihaleye koydukları çeşitli işler için ve ayrıca mahkemelere, vergi ve icra daireleriyle gümrüklere hitaben bunlar tarafından istenen konular için verilecek teminat mektupları;

c) Kredi sağlamak amacıyla kalkınma ve yatırım bankalarına ve (a) bendindeki işler için diğer bankalara hitaben verilecek teminat mektupları;

dışında taşınmaz mal ipoteği karşılığında kredi açamazlar.

Yeniden kredi açılmaması koşuluyla, verilen kredilerden tahsili tehlikeye düşenlerin sağlamaştırılması için sonradan ipotek tesis olunabilir.

4) Bankalar, alacaklarından dolayı edinmek zorunda kaldıkları taşınmaz malları, edinme gününden başlayarak 3 yıl içinde elden çıkarmak zorundadırlar. Bu süre içinde elden çıkarmanın olanaksız olduğunun ya da banka için büyük zarar doğuracağının belgelendiği hallerde bu süre Maliye Bakanlığı tarafından uzatılabilir.

Bankalara taşınmaz mal üzerine borç verme konusunda yetki veren özel kanun hükümleri saklıdır. İstanbul Emniyet Sandığı ve bu kanun kapsamına giren bankaların yabancı memleketlerdeki şubelerine 3'üncü fıkra hükmü uygulanmaz."

Hesap Uygunluğu:

"Madde 54- Bankalar, yasal ve yardımcı defterleri ve kayıtları arasında olduğu gibi, şubeleri, yurt içindeki ve dışındaki muhabirleri ile de hesap uygunluğu sağlamadan bilânçolarını kapatamazlar."

Murakabede Hükümetin Yetkileri:

"Madde 60- 1) Bankalar Yeminli Murakıplarınca yapılan inceleme sonucunda, bir bankanın yasalara, bankacılık ve muhasebe ilkelerine aykırı işlemleri nedeniyle malî bünyesinin ciddi şekilde zayıflamakta olduğu anlaşıldığında, 80 inci madde hükmü saklı kalmak kaydıyla, Maliye Bakanlığı uygun bir süre vererek kanuna aykırı durumların düzeltilmesini, bankacılık ve muhasebe ilkelerine uygunluğun sağlanmasını ve malî bünyenin güçlendirilmesini isteyebilir.

2) Verilen süre içinde bankaca gerekli önlemlerin kısmen ya da tamamen alınmaması ve Bankalar Yeminli Murakıplarınca yapılan incelemeler sonucunda Bankanın malî bünyesinin taahhütlerini karşılayamayacak derecede zayıflamış bulunduğu ya da bu durumun gerçekleşmek üzere olduğunun saptanması halinde; T.C. Merkez Bankasının da görüşünü alarak geçici bir Yönetim Kurulu oluşturmaya ve gerekli bütün önlemleri almaya Maliye Bakanı yetkilidir.

Geçici Yönetim Kurulu, göreve başlama gününe göre düzenlenecek ara bilânçosunu ve alınması gereken önlemlere ilişkin görüş ve önerilerini içeren bir raporu en kısa zamanda Maliye Bakanlığına verir.

3) Maliye Bakanı alınan önlemlere karşın Bankanın çalışmasının sürdürülmesine olanak görmediğinde, öncelikle bir başka banka ya da bankalarla birleşme ya da devir olanaklarını araştırır. Bu amaçlar için, bankanın aktif ve pasifini devralacak bankaya, bu Kanunun ek birinci maddesi gereğince tesis olunan Bankalar Tasfiye Fonundan uzun süreli faizsiz ödünç şeklinde malî yardım yapılabilir.

Bu durumdaki bankaların ortaklar genel kurulu ancak Maliye Bakanının gerekli görmesi halinde toplanabilir ve genel kurul kararları Maliye Bakanının onayı ile hüküm ifade eder.

4) Bankanın birleşme ya da devrine olanak bulunmaması durumunda, Hükümet, Maliye Bakanlığının önerisi üzerine tedricen tasfiyesi için Maliye Bakanına yetki verebilir.

Tedrici tasfiye, Maliye Bakanının belirleyeceği bir bankanın gözetiminde ve bu bankanın mali ve teknik yardımı ile yapılır.

Tedricen tasfiye karar ve işlemlerinde Türk Ticaret Kanunu, İcra ve İflas Kanunu ve diğer mevzuatın tasfiye ile ilgili hükümleri ile bu Kanunun tasfiyeye ilişkin diğer maddeleri hükümleri uygulanmaz. Ancak, tasfiye memurlarının işlem ve tasarruflarından doğan borçları dolayısıyla haciz yoluyla takip yapılabilir.

Tedricen tasfiye halindeki bankanın ortakları tasfiye işlemlerine herhangi bir biçimde karışamaz ve hesap isteyemezler.

Tasfiye kararı gününden başlayarak mevduata ve bankanın rehin ile temin edilmemiş borçlarına faiz yürütülmez.

Tedrici tasfiyeye giren bankadaki tasarruf mevduatı, tasfiye sonucu beklenmeden ve Bankalar Tasfiye Fonundan gereksinme oranında verilecek avanslarla karşılanmak suretiyle, en geç 3 yıl içinde hak sahiplerine geri ödenir. Bu sürenin sonunda sahipleri tarafından aranmayan tasarruf mevduatı hesapları bu Kanunun 31 inci maddesi gereğince işlem yapılmak üzere T.C. Merkez Bankasına devredilir.

Tasfiyeye giren bankanın aktifleri, öncelikle tasarruf mevduatının ve tasfiye giderlerinin karşılanması amacıyla Fondan alınmış olan avansların geri verilmesine ayrılır. Bankalar Tasfiye Fonu, yukarıdaki fıkra gereğince ödediği tasarruf mevduatı için toplamı üzerinden tasfiye halindeki bankanın bütün aktifleri üzerinde imtiyazlı alacaklı sıfatını kazanır. Maliye Bakanı, Fon adına bankanın iflasını isteyebilir.

Fondan ödenen tasarruf mevduatının ve tasfiye giderlerinin bankanın aktifleriyle karşılanamayan kısmı, tasfiye sonunda kat'i ve nihai açık olarak Fon tarafından yüklenilir.

5) Bankalar Tasfiye Fonu mevcudunun bu madde gereğince yapılacak ödemeleri karşılamaya yetmediği yıllar için, bankaların Fona bu Kanunun Ek 1 inci maddesinin ikinci fıkrası gereğince yatırmakla yükümlü oldukları tutarların bir katı tutarında ek ödeme yapmalarına, Maliye Bakanlığının önerisi üzerine Bakanlar Kurulunca karar verilebilir. Bu yükümlülüğü yerine getirmeyen Bankalar hakkında bu Kanunun 69 uncu maddesi hükmü uygulanır.

6) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği günde tedricen tasfiye halinde olan bankalar hakkında 7129 sayılı Kanunun 153 sayılı Kanunla değişik 60 ıncı maddesi hükmünün uygulanmasına devam olunur.

Bankaların 5 inci fıkra gereğince Fona ödemekle yükümlü oldukları tutarlar kurumlar vergisi matrahının saptanmasında gider sayılır.”

Bankalar Yeminli Murakıpları:

“Madde 61- Bankalar Kanunu ile diğer Kanunların bankalarla ilgili hükümlerinin uygulanmasının ve her türlü bankacılık işlemlerinin murakabesi; bankaların varlıkları,

alacakları, özkaynakları, borçları, kâr ve zarar hesapları arasındaki ilgi ve dengelerin ve malî bünyeyi etkileyen diğer tüm öğelerin tespit ve tahlili Maliye Bakanına bağlı Bankalar Yeminli Murakıpları ve Muavinleri tarafından yapılır.

Bankalar Yeminli Murakıpları ve Muavinleri; Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun Hükümlerine aykırı hareket eden banka ve ilgilileri hakkında adı geçen Kanunun Ek 1 inci maddesindeki yetkilere ve Bankalar Kanununda yazılı görevleri ile kayıtlı olmak üzere vergi inceleme yetkisine sahip oldukları gibi Devlet Sanayi ve İşçi Yatırım Bankası ve tüm bankaların kuruluş kanunları hükümleri ile diğer kanunların bankalarla ilgili hükümlerinin uygulanmasını da murakabeye yetkilidirler.

Bankalar Yeminli Murakıp ve Muavinleri; bankalar, bankaların iştirak ve müesseseleri ile bunlarla ilişkisi olan gerçek ve tüzel kişilerden yukarıda yazılı kanun hükümleri ile ilgili görecekları bütün bilgileri istemeye, bunların tüm defter, kayıt ve belgelerini incelemeye yetkili olup, bunlar da istenilen bilgileri vermekle, defter, kayıt ve belgeleri incelemeye hazır bulundurmakla yükümlüdürler.

Devlet Daire ve Teşekkülleri, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Türkiye Bankalar Birliği ve benzeri kuruluşlar ile risk santrali teşkilâtı istenecek hertürlü bilgiyi gizli de olsa Bankalar Yeminli Murakıplarına verirler.

Bankalar Yeminli Murakıp Muavinleri konuları ile ilgili dallarda yüksek öğrenim yapmış adaylar arasından sınavla seçilerek memuriyete alınırlar. En az üç yıl Bankalar Yeminli Murakıp Muavinliği yaptıktan sonra yeterlik sınavında başarı gösterenler ortak kararla Bankalar Yeminli Murakıbı olarak atanırlar. Bankalar Yeminli Murakıpları Kurulu Başkanının da Bankalar Yeminli Murakıbı sıfat ve yetkisi vardır.

Bankalar Yeminli Murakıp ve Muavinleri Ankara'da Asliye Ticaret Mahkemesinde yemin etmedikçe murakabe yapamazlar.

Bankalar Yeminli Murakıplarının çalışma yöntemleri bir yönetmelikle düzenlenir.”

Ceza Hükümleri

“Madde 66- Bu Kanunun 7 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları ile 8 inci maddesinin birinci fıkrası ve 13 üncü maddesinde yazılı izinleri almadan bankacılık işlemleri ile uğraşmaya ve mevduat kabulüne başlayan ya da 9 uncu ve 24 üncü madde hükümlerine aykırı olarak mevduat kabul eden tüzel kişilerin işlerini fiilen yöneten görevli ve ilgili yönetim kurulu başkan ve üyeleri ya da genel müdür, genel müdür yardımcısı ya da müdürleri 100 bin liradan 500 bin liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilmekle birlikte, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.

24 üncü madde hükmüne aykırı hareket eden gerçek kişiler için de bu madde hükmü uygulanır.

Ayrıca, Maliye Bakanlığının isteği üzerine bu kuruluş ve teşekküllerin çalışmalarının geçici ya da sürekli olarak yasaklanmasına mahkemece karar verilebilir.”

“Madde 68- Bu Kanunun 10, 14, 16, 17, 18, 19, 21, 23, 26, 30, 31, 34, 37, 41, 42, 44, 45, 46, 51, 54, 55, 56, 59, 61 ve 65 inci maddeleri ile 15 inci maddesinin son fıkrasında yazılı yükümlülük ve zorunlulukları yerine getirmeyen ya da bu yükümlülük ve zorunluluklara uymayan ya da Bankalar Yeminli Murakıpları ve Muavinleri ile 62 nci maddede yazılı hususî murakıplarının görevlerini yapmalarına engel olan ya da istenilen bilgi ve belgeleri vermeyen bankaların ve diğer tüzel kişilerin Yönetim Kurulu Başkanları ya da üyeleri ile murakıpları, genel müdür, genel müdür yardımcıları, memurları, tasfiye memurları ile gerçek kişiler için görev ve ilgilerine göre 50 bin liradan 200 bin liraya kadar ağır para cezası hükmolunacağı gibi, bu fiilleri bankanın emin bir biçimde çalışmasını engelleyici nitelikte görülen banka mensuplarının üç yıl süre ile bankalarda çalışmaları yasaklanır.

Ayrıca, 10 uncu maddeye aykırı olarak izin alınmaksızın açılan veya nakledilen şubelerin mahkemece kapatılmasına karar verilir.”

“Madde 69- Bu Kanunun 28, 35 ve 36 ncı maddelerinde yazılı hükümlere ve sınırlara uymayan bankalar, Maliye Bakanlığınca bir aydan az olmamak kaydıyla bildirilecek süreler içerisinde bu durumlarını düzeltmezlerse bunların Yönetim Kurulu Başkanları ya da üyeleri, genel müdür, genel müdür yardımcıları, memurları görev ve ilgilerine göre 200 bin liradan az olmamak üzere ağır para cezası ile cezalandırılırlar.”

“Madde 70- Bu Kanunun 32, 38, 39, 40, 48, 49, 50, 63 ve 64 üncü maddelerinde yazılı hükümlere uymayan ya da bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 2. maddesinde yazılı yükümlülük ve zorunlulukları süresi içinde yerine getirmeyen bankaların ve 50 inci maddenin 1 inci fıkrası hükmüne aykırı hareket eden iştiraklerin ve iştiraklerin ortak olduğu müesseselerin işlerini fiilen yöneten görevli ve ilgili Yönetim Kurulu Başkan ve üyeleri ile genel müdür, genel müdür yardımcıları ve müdürleri görev ve ilgilerine ve fiile katılma derecelerine göre 100 bin liradan 200 bin liraya kadar ağır para cezası ile birlikte 6 aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.

Şu kadarki; Yukarıda yazılı maddelerin hükümlerine aykırılık bankaya ya da iştirak ve müesseselerine ya da ilgili kişilere yarar sağlamayı hedef tuttuğunda ya da bu tür hareketler sonucunda fiilen böyle bir yarar sağlandığında, ağır para cezası 200 bin liradan az olmamak üzere bu yararların 5 katı olarak hükmedilir.

Bankaların 49 ve 50 inci madde hükümlerine aykırı olarak edindikleri taşınır ve taşınmaz malların, mahkûmiyet hükmü ile birlikte satılarak tasfiyesine karar verilir.

Satış ve tasfiye İcra ve İflâs Kanunu hükümlerine göre adliye icra memurları tarafından yapılır. Satış bedelinden satış ve tasfiye giderleri indirilerek artanı bankaya verilir.

Yukarıdaki fıkra gereğince satış bedelinden indirilecek giderler, önceden Maliye Bakanlığı bütçesinin mahkeme harçları tertibinden avans suretiyle ödenir.”

“Madde 72- Bu Kanunun 57 ve 58 inci maddelerinde yazılı yükümlülüklerle uymayan bankalara uygulanacak para cezaları Bankalar Birliği Yönetim Kurulunca saptanır ve karara bağlanır. Bu para cezaları 200 bin liradan çok olamaz.

Para cezaları, Birliğin yazacağı müzekkere üzerine yetkili Adliye İcra Dairesince tahsil ve Birliğe gelir kaydolunur.

Yetkili İcra Dairesi, Birliğin merkezinin bulunduğu yer icra dairesidir.

Birliğin yazacağı bu müzekkereler İcra ve İflâs Kanunu'nun değişik 68 inci maddesinde gösterilen belgelerden sayılır.”

Sahte belge düzenlenmesi:

“Madde 73- Maliye ve Ticaret Bakanlıkları ile T.C. Merkez Bankasına verilen hesap hülasasında ya da yayımlanan ve ilân olunan bilançolarda yapılan sahte beyanlardan dolayı bunları imza eden kişiler için altı aydan beş yıla kadar hapis ve 200 bin liradan az olmamak üzere ağır para cezası hükmolunur.”

Sırların saklanması:

“Madde 74- Sıfat ve görevleri dolayısıyla öğrendikleri, bankaya ya da bankanın müşterilerine ait sırları bu konuda yasal olarak açıkca yetkili kılınan mercilerden başkasına açıklayan banka mensupları ile diğer görevliler 1 aydan 1 yıla kadar hapis cezası ve 10 bin liradan 40 bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

Birinci fıkrada yazılı kimseler bu sırları kendileri ya da başkaları için yarar sağlamak amacıyla açıklarlarsa, altı aydan 2 yıla kadar hapis ve 20 bin liradan 100 bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılmakla birlikte ayrıca, geçici ya da sürekli olarak bankalarda çalıştırılmalarının yasaklanmasına ya da memuriyetten mahrumiyetlerine de hükmolunur.

Bu madde hükmü banka mensupları ile diğer görevlilerin işlerinden ayrılmalari halinde de ayrıldıkları tarihten başlayarak 3 yıl süre ile uygulanır.”

Bankalar Yeminli Murakıplarının sorumlulukları:

“Madde 75- Görevleri dolayısıyla öğrendikleri sırları yetkili mercilerden başkasına açıklayan Bankalar Yeminli Murakıpları ve Muavinleri için 6 aydan 2 yıla kadar hapis ve 40 bin liradan az olmamak üzere ağır para cezası hükmolunur.

Birinci fıkrada yazılı kimseler sırları kendileri ya da başkaları için yarar sağlamak amacıyla açıklarlarsa, bir yıldan 3 yıla kadar hapis cezasına ve 100 bin liradan az olmamak üzere ağır para cezasına mahkûm edilmekle birlikte ayrıca, sürekli ya da geçici olarak memuriyetten mahrumiyetlerine ve bankalarda çalıştırılmalarının yasaklanmasına da hükmolunur.

Bu madde hükmü yukarıda yazılı kimselerin görevlerinden ayrılmalari halinde de ayrıldıkları tarihten başlayarak 3 yıl süre ile uygulanır.”

Asılsız yayın ve haber yayma:

“Madde 76- Bir bankanın itibarını kırabilecek ya da şöhretine ya da servetine zarar verebilecek bir hususa neden olan ya da bu yolda asılsız haber yayanlar için üç aydan iki yıla kadar hapis, 10 bin liradan 100 bin liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Bu fiilin Basın Kanununda yazılı yayın araçlarından biri ile ya da radyo ve televizyon ile işlenmesi ya da nakledilmesi halinde altı aydan 3 yıla kadar hapis ve 20 bin liradan 200 bin liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.”

Geçici Madde- Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak bankalar, Ana sözleşmelerini iki yıl içinde yeni ve değişen hükümlere uygun duruma getirmek; banka ve banka ortakları, 4 üncü maddede belirtilen koşullara uyabilmek için yapılması gereken işlemleri iki yıl içinde tamamlamak; sermaye ve yedek akçelerini 6 ncı maddede yazılı tutarlara iki yıl içinde çıkarmak; mevduatın 26 ncı maddeye göre tasnifini 31/12/1979 gününe kadar tamamlayarak bilanço ve hesap hulâsalarında göstermek zorundadırlar.

Madde 2- Bu Kanun Hükmünde Kararname yayımı gününde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu Kanun Hükmünde Kararnameyi Bakanlar Kurulu yürütür.

3.1.5 Bankalar Kanunu’na İlişkin 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararname

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar Tetkik
Dairesi Başkanlığı
Sayı: K.K.T.D. 18/101
1/73/05596

22.7.1983

Danışma Meclisi Başkanlığına

Maliye Bakanlığınca hazırlanan “Bankalar Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” ile gerekçesi bugünkü Resmi Gazetede yayımlanmış ve Anayasanın 91 inci maddesine göre ekli olarak gönderilmiştir.
Gereğini arz ederim.

Bülend Ulusu
Başbakan

Bankalar Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Tasarısının Gerekçesi

(17. Dönem TBMM Zabıt Ceridesi Sıra Sayısı: 276)

Genel Gerekçe

1. Bankacılık alanını düzenleyen 23.6.1958 tarih ve 7129 sayılı Bankalar Kanunu çeyrek yüzyıla ulaşan yürürlük dönemi içinde 18, 153, 301, 123, 1211 sayılı Kanunlar ve nihayet 28 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile pek çok değişikliğe uğramış olmakla beraber ekonomik ve sosyal alanda meydana gelen gelişmeleri bir çok yönden karşılayamaz duruma gelmiştir.

2. Bilindiği gibi bankacılık alanındaki düzenlemelerin temelde 2 amacı vardır. Birinci amaç bankalara tevdi edilen mevduatı, başka bir ifade ile tasarrufları korumaktır. Bankalara yatırılan tasarrufların korunmasının aynı zamanda onların teşviki sonucunu doğuracağı ise ayrıca izaha gerek olmayan bir gerçektir. Bu bakımdan, kanun koyucu, ülkeden ülkeye farklılık arz etmekle beraber, bankalar kanunlarıyla mevduatı doğrudan veya dolaylı olarak koruyucu hükümler getirmekte ve bankaların, banka işletmeciliğinin temel ilkeleri olan likidite, emniyet ve rantabilite ilkeleri çerçevesinde kurulmalarını, faaliyet göstermelerini ve denetlenmelerini sağlayacak düzenlemeler yapmaktadır. Bankacılık alanında yapılan düzenlemelerin ikinci amacı ise, banka kaynaklarının ekonominin ihtiyaç duyduğu miktar ve şartlarda karşılanmasını sağlamaktır. Kanun koyucuyu bu amaçla bankacılık kesiminin teşkilatlanmasına ve kaynaklarının kullanımına müdahalelerde bulunmaktadır.

3. Bankalar Hakkında Kanun Hükmünde Kararname tasarısı da temelde bu amaçlarla düzenlemeler getirmektedir. Tasarısının bu temel amaçlar çerçevesinde getirdiği düzenlemelere geçmeden önce düzenleme ihtiyacını doğrudan nedenlere kısaca bir göz atmakta yarar vardır. Tasarının hazırlandığı dönemde bankacılığımızın temel karakteristiklerini şu noktalarda toplamak mümkündür.

a) Gerçek özkaynak, yabancı kaynak, gerekse maliyet ve randımanı itibariyle kaynak tahsis dengelerinin bozulması, kredilerin seyyaliyetini giderek kaybetmesi bankalarımızın mali bünyelerinin bozulmasına yol açmıştır.

b) Düşük faiz politikalarının uygulandığı dönemlerde faiz üzerine rekabet etmeyen, rekabeti ilan, reklam, lüks lokaller ve binalar kurmak ve çok sayıda şubeler açmak suretiyle yapan, pahalı çalışan irrasyonel bir bankacılık örgütlenmesi ortaya çıkmıştır.

c) Özel bankaların büyük çoğunluğunun mülkiyet ve yönetimi muayyen ellerde toplanmıştır. Bunun sonucu olarak, bu bankalar tarafsızlıklarını büyük ölçüde kaybetmiş gerek yönetim ve gerekse kaynakların kullanımında bankacılık ilkelerinden uzaklaşarak mülkiyet ve yönetimlerini ellerinde bulunduranların amaçları doğrultusunda faaliyet gösterir hale gelmişlerdir. Bu durum bazı bankalarda önemli yönetim bozuklukları ve istismar yaratmıştır.

d) Bankacılık faaliyetlerinden sapmalar meydana gelmiş ve bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabulü hususunda yetkili olmayan kişi ve kuruluşların bankacılık yapmaya başladığı ve mevduat kabul ettiği bankaların da bankacılıkla bağdaşmayan ve tasarruf sahiplerini ızzar eden uygulamalara geçtiği gözlenmiştir.

e) Bankaların mali yapıları ve faaliyet hacimleri arasındaki farklar daha da artmış, temerküz hızlanmış , piyasasının homojenliği ve rekabet ortamı daha da bozulmuştur.

f) Ve nihayet bankacılık alanındaki güven giderek azalmaya, bankalara şüphe ve güvensizlik giderek artmaya başlamıştır.

4. Bankalar Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Tasarısı bankacılığımızın yukarıda kısaca açıklanan genel rahatsızlık ve bozukluklarını onarmak ve gidermek üzere hazırlanmıştır. Tasarı, bankacılık alanındaki düzenlemelerin evrensel ilkeleri olan mevduatın korunması ve banka kaynaklarının ekonominin ihtiyaçlarına uygun

olarak kullanılması ilkelerinden hareket etmekte ve bankaların kuruluşunu, yönetimini, çalışma esaslarını, devir, birleşme ve tasfiyeleri ile denetlenmelerini yeniden düzenlemektedir.

II. Madde Gerekçeleri:

BİRİNCİ BÖLÜM Genel Hükümler

Madde 1- Bu madde Kanun Hükmünde Kararnamenin amacını belirlemektedir. Amaç yukarıda değinildiği üzere mevduatı ve dolayısıyla tasarrufları korumak ve ekonomik kalkınmanın gereklerine göre kullanılmalarını sağlamaktır.

Madde 2- Kanun hükmünde kararnamenin kapsamını gösteren bu madde yürürlükteki Kanunun 1 inci maddesinin karşılığı olup dilinin sadeleştirilmesi dışında hiçbir değişiklik yoktur. Buna göre Türkiye'de faaliyet gösteren bütün bankalar bu kararname hükümlerine tabi olacaktır. Kalkınma ve yatırım bankaları mevduat kabul etmedikleri sürece bazı hükümlerden müstesnadır.

Madde 3- Yürürlükteki Kanunun 2 nci maddesi karşılığı olan bu maddeye diğer maddelere açıklık getirmek amacıyla merkez şube ve tekrarları önlemek için özkaynak tanımları eklenmiş özkaynaklardaki değişmelerin bu kararnamenin uygulanmasında 3 aylık dönemler halinde nazara alınması sağlanmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM Bankaların Kuruluşu

Madde 4- Banka kurulmasının Bankalar Kurulunun iznine tabi olduğu bu maddede sarıh bir şekilde ifade edilmiştir. Bu hüküm 7129 sayılı Kanunun 7 nci maddesinde yer almaktadır.

Madde 5- 7129 sayılı Kanunun 4, 7 ve kısmen de 6 ncı maddeleri karşılığı olan bu maddede yapılan değişikliklerle, banka kurulması için gerekli özkaynak tutarı günün şartlarına göre yükseltilmiş, kuruluşun sonra ortakların izlenebilmesi için sermayenin en az % 75'inin gerçek kişilere veya sermayesine gerçek kişilerin sahip olduğu ortaklıklara ait olması şartı getirilmiş, maddenin istisnaları buna göre yeniden düzenlenmiştir. Böylece 28 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile getirilen banka sahipliği sınırlaması kaldırılmakta fakat banka sahiplerinin müteber kimseler olmalarını sağlayacak hükümler getirilmektedir.

Madde 6- Bu maddede yabancı bankaların Türkiye'de şube açma şartları düzenlenmiştir. Birinci fıkranın (c) bendi ile ikinci fıkrası dışındaki hükümler 7129 sayılı Kanunda aynen mevcuttur.

Bankacılığımızın dışa açılma sürecinde ihtiyaç duyabileceği düşüncesi ile maddenin ikinci fıkrasında, Türkiye'de faaliyet gösteren yabancı bankaların kuruldukları ülkeler ile mütekabiliyet şartlarının düzenlenmesine imkân sağlanmıştır.

Madde 7- 7129 sayılı Kanunun 5 inci maddesinde yer alan başvuru şekli, bu maddede dil sadeleştirilerek yeniden düzenlenmiştir.

Madde 8- İzin verilme usulü 7129 sayılı Kanunun 7 nci maddesindeki esaslar muhafaza edilerek, bu maddede gösterilmiştir. Ayrıca, yabancı bankaların Türkiye'de şube açmak için izin talep etmeleri halinde , Bankalar Kuruluna yapılacak öneriye yabancı sermaye mevzuatına göre yetkili daire görüşü eklenmesi hükmü getirilmiştir.

Madde 9- Bu hüküm 7129 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasına tekabül etmektedir. Yürürlükteki 9 uncu madde hükümleri sadeleştirilerek aynen muhafaza edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Bankaların Faaliyete Geçmesi

Madde 10- Kurulştan sonra verilecek beyannameler 7129 sayılı Kanunun 12 nci maddesinde yer almaktadır. Sadece, yabancı bankaların Türkiye'de açtıkları ikinci şubeyi açtıktan sonra bunlardan birini merkez tayin ederek Maliye Bakanlığına bildirme süresi işlemlerde çabukluk sağlamak için iki aydan bir aya indirilmiştir.

Madde 11- Bu madde ile yeni bir hüküm getirilmemiş, 7129 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin 1 ve 2 nci fıkraları, dili sadeleştirilerek yeniden yazılmıştır.

Madde 12- Bu hüküm 7129 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinde kısmen yer almaktadır. Ancak yürürlükteki hükme göre mevduat kabul etmesinde sakınca görülen bir bankanın mevduat kabul yetkisi kaldırılabilmekte fakat bankacılık işlemi yapması önlenememekteydi. Yeni metinle, izinle verilen bankacılık işlemi yapma yetkisinin, kötüye kullanıldığı hallerde kaldırılabilmesi mümkün kılınmıştır.

Madde 13- Bu madde 7129 sayılı Bankalar Kanununun 13, 24 ve 25 inci maddelerinin birleştirilmiş şeklidir. Yürürlükteki kanunda mevduat tanımının bulunmayışı bazı kişi ve kuruluşların çeşitli adlarla mevduat toplamaya yol açtığı ve bu durumu hukuken önleme imkânı olmadığı için mevduatın tanımlanması ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu maddede yer alan tanımla mevduat olarak adlandırılan ve Devlet tarafından himaye ve kontrol edilen fonların kararnamenin öngördüğü usul ve prensipler dışında toplanması ve kullanılması önlenmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM Şubeler

Madde 14- 7129 sayılı Kanunun 10 ve 11 inci maddelerinde yer alan şubelerle ilgili hususlar bu maddeden itibaren daha açık ve anlaşılır şekilde yeniden düzenlenmiştir.

Maddede şube açmanın izne tabi olduğu belirtilmiş, izin verilen yerde açılan daha sonra başka yerlere nakledilerek banka şubelerinin belli merkezlerde yoğunlaşmasını önlemek üzere şube naklinin de izne tabi olduğu açıkça ifade edilmiştir.

Madde 15- Şube açmaya ilişkin esaslar bu maddede basitleştirilmiş, daha anlaşılır bir biçimde kaleme alınmıştır.

Madde 16- 7129 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinde yer alan şubeler için gerekli öz kaynak tutarları, günün şartlarına göre yetersiz kaldığı ve şube sayısının hızla

artırılarak masraflarının banka sisteminin taşıyamayacağı boyutlara ulaşmasını önleyemediği için tespit edilmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrası ile de şube açmayı gerektirmemekle birlikte banka hizmeti götürülmesinin yararlı olacağı yerlerde TCMB'nın muhabirleri tarafından şubelere bağlı büro açılması kolaylaştırılmıştır.

Madde 17- Bu madde ile bankaların mali bünyeleri ve kanuni yükümlülüklerinin yerine getirilmesi göz önünde bulundurularak rasyonelizasyon ve gereğinde idari tedbir mülahazası ile banka şubelerinin birleştirilmesine imkân sağlanmaktadır. Faiz oranlarının düşük olduğu dönemde maliyetine bakılmaksızın açılan pek çok banka şubesi banka mali bünyelerinde olumsuz etki yapmakla beraber, bankalarca olumsuz tereddütlere yol açabileceği endişesi ile kapatılmamaktadır. Bu nedenle Maliye Bakanlığı genel veya banka bazında değerlendirme yaparak birleştirme istemek suretiyle banka mali bünyeleri üzerindeki yükleri hafifletebilecektir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Teşkilat ve Organlar

Madde 18- Bu madde 7129 sayılı Kanunun 28 sayılı Kanun Hükmündeki Kararname ile değişik 14 üncü maddesine karşılıktır. Bu madde esas itibariyle aynen korunmakta, ancak vekâleten oy kullanmadaki hisse tahdidi daha da daraltılarak %10'dan %1'e düşürülmekte ve denetçiler de vekâleten oy kullanma yasağı kapsamına alınmış olmaktadır. Böylece hissedarların banka yönetimi ile daha fazla ilgilenmeleri amaçlanmaktadır.

Madde 19- Bu madde ile banka ile banka genel kurullarında Ticaret Bakanlığı komiseri dışında bir Maliye Bakanlığı temsilcisinin de bulunması suretiyle bankaların genel kurul faaliyetlerinin de gözetim altına alınması sağlanmaktadır.

Madde 20- Bu maddenin birinci fıkrası ile getirilen hüküm yenidir. Kararnamenin 63 üncü maddesine yapılan denetlemeler sonunda bir bankanın mali bünyesinin ciddi bir şekilde zayıflamakta olduğunun tespit edilmesi halinde Maliye Bakanlığı bankadan sermayenin artırılmasını isteyecektir. İşte bu halde Türk Ticaret Kanununun genel nisapları karşısında genel kurulların toplanamamasının yaratabileceği sakıncalar bu hükümle bertaraf edilmektedir. Hükmün uygulanması istisnaidir. Bankalar sermaye artırımlarında esas itibariyle Türk Ticaret Kanunu hükümlerine tabi olacaktır.

Maddenin fıkrası 7129 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin son fıkrasına karşılık olup herhangi bir değişiklik yoktur.

Madde 21- 7129 sayılı Kanunun 15 inci maddesinde mevcut olan yönetim kurulu üyeleri ile ilgili hükme, genel müdürün bulunmadığı hallerde vekilinin yönetim kurulu tabii üyesi olacağı, hükmü eklenerek uygulamada görülen bir tereddüt giderilmiştir.

Diğer taraftan, açıklık ve uygulama birliği sağlamak üzere 7129 sayılı Kanunun 19 uncu maddesine yabancı bankaların Türkiye şubeleri için öngörülen “İdare uzvu”, yönetim kurulu yetki ve sorumluluklarını taşıyan müdürler kuruluna dönüştürülmüştür.

Madde 22- Bu hüküm 7129 sayılı Kanunun 16 ncı maddesine tekabül etmektedir. Yapılan değişiklik, sadece, yönetim kurulu üyelerinin görevlerinden doğan mali sorumlulukları için teminat niteliği taşıyan tevdi yükümlülüğü tutarının günün şartlarına uydurulması şeklinde olmuştur.

Madde 23- 7129 sayılı Kanunda yer alan ve yönetim kurulunun işlerini hafifletmek üzere kurulan idare komitesi münhasıran kredi işlemleri ile görevli olduğu için bu maddede kredi komitesi adıyla yeniden düzenlenmiştir. Diğer taraftan, idare komitesi önceden yalnızca anonim ortaklık şeklindeki bankalarda kurulabiliyor iken, yeni hükümle başka statüdeki bankalara da bu imkân verilmiştir.

Madde 24- Önceden mevcut olmayan bu madde hükmü ile banka üst yönetiminin belli bir birikime ulaşmış, uzmanlık ve tecrübesi olan kimselerden oluşması ve bu suretle kuruluşlarda yönetimden doğan problemlerin asgariye indirilmesi amaçlanmıştır.

Madde 25- 7129 sayılı Kanunun 15 inci maddesindeki denetçilerin ikiden az olamayacağı hükmü muhafaza edilmiş, ortaklar genel kurulu adına hareket eden denetçilerin etkin bir denetim yapabilmeleri için bunlarda yükseköğrenim görme, bankacılık konusunda bilgi ve tecrübe sahibi olma gibi nitelikler aranması öngörülmüştür.

Madde 26- Bu maddede 7129 sayılı Kanunun 23 üncü maddesine tekabül etmektedir. Yürürlükteki hükme göre murakıplar, Bankalar Kanununa ve banka esas mukavelenamesine aykırı işlemleri gördükleri takdirde bunları bir raporla genel kurula bildirmek, raporun bir örneğini de Maliye Bakanlığına göndermekle yükümlü idiler. Uygulamada işlemeyen bu usul terkedilmekte, denetçilerin, banka genel kuruluna hitaben düzenleyecekleri yıllık raporlardan başka bankanın kanun ve kararnameler karşısındaki durumu hakkında her üç ayda bir rapor düzenlemeleri öngörülmektedir. Bu raporların ayrıca gereği için ilgili yerlere gönderilmesi esas getirilmekte, böylece banka genel kurul denetçilerinin daha etkin bir iç denetim yapmasını sağlayacak bir usul konulmaktadır.

Madde 27- Bu madde ile bankaların, müfettiş çalıştırmaları kanuni bir esasa bağlanmaktadır.

Madde 28- Banka yöneticilerinin yemin etme yükümlülüğü 7129 sayılı Kanunun 18 inci maddesinde mevcuttur. Görev ve statüleri esas alınarak denetçilerin de yemin etmesi gerektiği düşünüldüğünden yürürlükteki hüküm, sadece bu konuda yapılan bir ek ile muhafaza edilmiştir. Diğer taraftan maddeye eklenen bir hükümle de yemin etmekle yükümlü kişilerin aynı göreve tekrar seçilmeleri ve atanmalarında yeniden yemin etmeleri şeklinde bugün mevcut uygulama kaldırılmış, böylece ilgili mahkemelerin hayli yüklü olan işlerinin hafifletilmesi amaçlanmıştır.

Madde 29- Bankalar, tasarrufların toplandığı ve ülkenin ekonomik kalkınmasında kullanıldığı önemli mali kuruluşlardır. Banka yöneticiliği de bu açıdan önem kazanmaktadır. Banka sisteminin güven ve istikrar içerisinde faaliyet gösterebilmesi için banka yöneticilerinin mal beyanında bulunması mesleki disiplinin sağlanması bakımından yararlı görülmüştür.

Madde 30- Bu madde 7129 sayılı Kanunun 21 inci maddesine tekabül etmektedir. Ancak madde yeniden düzenlenirken, kredi komitesi karar defterine ek olarak yönetim kurulu, yabancı bankaların müdürler kurallarının tutacağı karar defterleri de özel esas ve usule tabi tutulmuştur.

Madde 31- 7129 sayılı Kanunun 15 ve 17 nci maddelerinde düzenlenmiş olan bankalarda çalıştırılmayacak kişiler, bir bütünlük arz etmek üzere bu maddede birlikte sayılmış, müeyyidelerin etkinliğini ve böylece banka sisteminin disipline edilmesini sağlamak amacıyla yürürlükteki hükümlere ek olarak Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine aykırı hareketlerinden dolayı bir defadan fazla ağır para cezasına mahkûm olanların önemli görevlerde çalıştırılmasının önlenmesi sağlanmıştır.

Diğer taraftan, bankalarda çalışması yasak olan veya sonradan yasak kapsamına giren kişilerin işlerine son verilmesi gerektiği maddede açıkça belirtilmiştir.

ALTINCI BÖLÜM Yedek Akçeler ve Mevduata Ait Hükümler

Madde 32- Bu madde 7129 sayılı Kanunun 35 inci maddesine tekabül etmektedir. Eski hüküm dili sadeleştirilerek aynen muhafaza edilmiştir.

Madde 33- Bu madde 7129 sayılı Kanunun 36 ve 37 nci maddesinin karşılığıdır. Yürürlükteki Kanunda yer alan hükümler yedek akçeler akçeler karşılığında tahvil alınmasını ve muhafazasını amirdir. Denetiminin arz ettiği güçlük yanında tahvillerin aynen muhafazasının yarattığı külfet göz önünde bulundurularak yedek akçeler karşılığında tahvil bulundurma yükümlülüğü kaldırılmış, bu yükümlülüğün Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdindeki tahvil hesabına nakden yatırılmak suretiyle yerine getirilmesi esası benimsenmiştir.

Madde 34- Kararnamenin birinci derecede korumaya aldığı mevduat tasarruf mevduatıdır. Bu amaçla tasarruf mevduatı tanımlanmış ve diğer mevduatın tasnifi Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca tespit olunacak esaslara tabi tutulmuştur. Böylece mevduatın günün şart ve gereklerine göre tasnifine imkân veren esnek bir usul getirilmiştir.

Madde 35- Yürürlükteki Kanunun 30 uncu maddesine tekabül etmektedir. Dilinin sadeleştirilmesi dışında herhangi bir değişiklik yoktur.

Madde 36- 7129 sayılı Kanunun 31 inci maddesine karşılıktır. Yürürlükteki Kanuna göre değişik hükümler şunlardır:

Birinci değişiklik maddedeki 1000 liralık sınırın 5000 liraya çıkarılması ile ilgilidir.

İkinci değişiklik Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına devredilen paraların 5 yıl yerine bir yıl saklanmasıdır.

Böylece bu iki değişiklikle Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının bu işlemlerden doğan iş yükü hafifletilmektedir.

Üçüncü değişiklik, zamanaşımına uğrayan ve sahipleri bulunamayan paraların Hazine yerine tasarruf mevduatı sahiplerinin haklarını korumak üzere kurulmuş olan tasarruf mevduatı sigorta fonuna gelir kaydedilmesidir.

Madde 37- Halen 2279 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Kanununun 9 uncu maddesinde yer alan mevduat faiz oranlarını tespit yetkisi bankalara ait, özel bir düzenlemede yer alması daha uygun olacağından bu Kararnameyle düzenlenmiştir. Esasen mevduat kabul yetkisi münhasıran bankalara ait bulunduğundan konunun yanlış anlama ve uygulamaları ortadan kaldırmak bakımından bankalarla ilgili bir düzenleme kapsamında bulunması bir zorunluluktur.

YEDİNCİ BÖLÜM

Krediler ve Diğer Yatırımlar

Madde 38- 1. Bu madde 7129 sayılı Bankalar Kanununun 28 ve 38 inci maddelerini bünyesinde mezcetmektedir. Şöyleki 7129 sayılı Bankalar Kanununun 28 inci maddesinde bankaların özkaynakları ile kabul ettikleri tasarruf mevduatı arasında bir salvobilite tesis edilmiş iken, tasarıda, özkaynaklarla tasarruf mevduatı arasındaki bir salvobilite oranının yetersizliği göz önünde tutularak daha kapsamlı bir salvobilite ilişkisinin kurulması yoluna gidilmiştir. Buna göre bir bankanın nakdi ve gayri nakdi kredilerinin toplamı özkaynaklarının 20 katı ile sınırlandırılmıştır. Kredilerin genel sınırını teşkil eden bu sınır hiç şüphesiz dönük bir sınır değildir. Bu sınıra ulaşan bankalar daha fazla kredi verebilmek için ya özkaynaklarını artıracaklar, ya da topladıkları kaynakları tamamen risksiz görülen kredilere veya diğer bankalara tahsis edeceklerdir. Böylece özkaynaklarını artırmayan bankaların artan kaynakları ya risksiz kredilere ya da diğer bankalara yönelecek, bu bankaların plasmanlarının artması onları özkaynaklarını artırmak durumunda bırakacaktır. Bu süreç içinde bankalararası fon hareketleri artacağı gibi sistemin özkaynakları sürekli artacaktır.

2. maddenin 2 nci fıkrasında bir bankanın bir gerçek veya tüzelkişiye açabileceği kredilerin azami sınırı belirlenmektedir. Buna göre, bir bankanın bir gerçek veya tüzelkişiye verebileceği azami kredi miktarı genel olarak kendi özkaynaklarının %10'u ile sınırlıdır. Bu oran ekonomik gelişme bakımından önem arz eden ihracat kredilerinde %25'e kadar çıkarılabilecektir. Tabii ki kredilerin fiilen ihracatta kullanıldığı belgelenmek zorundadır. Bir kişiye verilecek genel azami kredi sınırı olan %10'a getirilen ikinci istisna Bakanlar Kurulunca belirlenecek sektör ve yörelerde yapılacak yatırımların finansmanında kullanılmak üzere açılan kredilerdir. Bu alanda yapılacak yatırımların finansmanı için açılan ve fiilen bu alanda kullanıldığı tevsik olunan bir kişiye açılacak kredinin tutarı, bankanın özkaynakları toplamının %75'ine kadar çıkarılabilecektir. Ancak 5 büyük kredinin tutarı banka özkaynaklarının 3 katını ve toplam büyük krediler de banka özkaynaklarının 10 katını aşamayacaktır. Buna göre, 5 büyük kredi açan bir bankanın vereceği her büyük kredinin tutarı, özkaynakların %60'ı ile sınırlı olacak, toplam büyük krediler de özkaynaklarının 10 katını ve 20/1 olan kredi özkaynak ilişkisi içinde bankanın toplam kredilerinin % 50'sini aşmayacaktır. Büyük kredi uygulaması kalkınan ekonominin ihtiyaç duyduğu büyük ölçekli yatırımların finansmanına yöneliktir. Uygulama şekil olarak yenilik arz ediyorsa da esas itibariyle yeni değildir. 7129 sayılı Kanunun 38 inci maddesinde de teşvik mülahazası ile şahsi kredi haddi %30 ve 40 oranlarına kadar çıkarılabilmektedir. Yenilik usuldedir. Bankalar, büyük kredileri açılmalarını izleyen

1 hafta içinde denetleme mercilerine bildirecek, bu suretle büyük krediler daha yakından kontrol altında tutulacaktır.

3.Yürürlükteki Kanundan farklı olarak tasarı dolaylı kredi ilişkisi kapsamına giren bir ilişkili kişi ve kuruluşlar grubuna açılacak azami kredi miktarını, kredi sınırından ayırarak ayrı bir sınıra tabi tutmuştur. Bir banka aralarında dolaylı kredi ilişkisi bulunan bir gruba mensup kişi ve kuruluşların tümüne banka özkaynakları tutarında kredi verebilecektir. Ancak, gruba dahil kişi ve kuruluşlar ayrı ayrı ferdi kredi sınırlarına tabi olacaktır. Bu hüküm, tasarıda dolaylı kredi ilişkisinin daha kapsamlı tanımlanmasından doğabilecek tıkanıklıkları önlemeyi amaçlamaktadır.

4. Maddedeki kredi sınırlamalarının hesabında gayri nakdi krediler %40 oranında nazara alınacaktır. 7129 sayılı Kanunun 28 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 38 inci maddesinde teminat mektupları ve kefaletler %25 oranında nazara alınmaktadır. Ancak bu oran münhasıran teşvik edilen sektörlerle açılan krediler için uygulandığından tasarı bir daraltma getirmemektedir. Ayrıca konsorsiyum suretiyle verilmeleri kaydıyla teminat mektuplarına %20 oranında nazara alınma imkânı sağlanmaktadır. Amaç, riskin mümkün mertebe yayılmasını sağlamaktır.

5. Tasarının 5 inci fıkrasında risksiz işlemler sayılmıştır.

Madde 39- 7129 sayılı Kanunun 28 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 39 uncu maddesine karşılık olan bu maddede bir yandan kredi sınırlamasına tabi iştiraklerin kapsamı genişletilirken diğer yünden gayri nakdi krediler de sınırlama kapsamına alınmıştır. Madde bankaların kendi iştiraklerini finanse eden kuruluşlar olmaktan çıkarılarak daha geniş kesimlere kredi imkânı sağlamalarını amaçlamaktadır. Buna göre bir bankanın maddede belirtilen nitelikteki iştiraklerinin tümüne açacağı kredilerin toplamı, banka özkaynaklarının 3 katını ve tabiidir ki, 38 inci maddedeki 20/1 kredi özkaynak ilişkisi içinde toplam kredilerin %15'ini aşamayacaktır. Her bir iştirake açılan kredi miktarının 38 inci maddede belirtilen ferdi kredi sınırlarına tabi olduğu açıktır.

Madde 40- Bu madde Meri Kanunun 40 ıncı maddesine karşılıktır. Ancak 2279 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Kanununun 9 uncu maddesindeki bankalarla ilgili yetki de takviye edilerek bu maddeye alınmıştır.

Madde 41- Bu madde Meri Kanunun 41 inci maddesine karşılıktır. Tasarı ile, Meri Kanundan farklı olarak banka ortaklarına verilecek krediler de sınırlamaya tabi tutulmuştur. Amaç, bankaların daha geniş kesimleri finanse eden, açık finansman kurumları olmalarını sağlamaktır. Tasarının 1 inci fıkrasına göre her birine açılacak kredi miktarı 38 inci maddedeki ferdi kredi sınırlarına tabi olmak kaydıyla, bir banka, sermayesinin % 5 ve daha fazla oranda sahip olan ortaklarına ve bunların dolaylı kredi ilişkisi içinde bulundukları gerçek ve tüzelkişilerin tümüne kendi özkaynaklarından fazla kredi veremeyecektir. Tabidir ki 38 inci maddede 20/1 olarak öngörülen, toplam kredi - özkaynak ilişkisi içinde toplam kredilerin % 5'i kadardır.

Tasarı, uygulamadaki boşlukları kapatmak amacıyla banka mensuplarına kredi yasağının kapsamını daha da genişletmiştir.

Madde 42- Bu madde 7129 sayılı Bankalar Kanununun 42 nci maddesine tekabül etmektedir. Dilin sadeleştirilmesi dışında bu maddede değişiklik yapılmamıştır.

Madde 43- Bu maddede 7129 sayılı kanunun 43 üncü maddesine karşılıktır. Maddede bir değişiklik yapılmamıştır.

Madde 44- 7129 sayılı Kanunun 28 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 44 üncü maddesine tekabül eden bu maddede, bir yandan banka organlarının kredi açma yetkileri günün şartlarına uygun düzeye çıkarılırken, diğer yandan uygulamada ortaya çıkan sorunların çözülmesi amacıyla, yurt dışı müteahhitlik hizmetleri için yurt dışına verilen teminat mektuplarının mektup lehdarının kredilendirilmesi şartı aranmaksızın verilebilmesine imkân sağlanmıştır.

Madde 45- Meri Kanunun 45 inci maddesine karşılık olan bu maddede banka organlarının açık kredi açma yetkilerinin günün şartlarına uygun düzeye çıkarılmasından başka bir değişiklik söz konusu değildir.

Madde 46- Meri Kanunun 46 ncı maddesine tekabül eden bu maddede yegâne değişiklik maddenin esnek bir yapıya kavuşturulmasından ibarettir. Buna göre, hesap durumu aranmayacak işlemler günün şart ve icaplarına göre Maliye Bakanlığınca tespit olunacaktır.

Madde 47- Bu madde 7129 sayılı Bankalar Kanununun 28 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişiklik 48 inci maddesine karşılıktır. Madde ile meri maddedeki istisnalar kaldırılarak bir bankanın iştiraklerine tahsis edeceği sermayenin toplamı özkaynakları ile sınırlandırılmıştır. İştiraklere tahsis edilen sermaye 38 inci maddedeki kredi - özkaynak ilişkisinde kredi gibi mütalaa edilecektir. Amaç bankaların iştiraklerine tahsis edecekleri kaynakları sınırlandırarak ekonomide daha geniş kesimlere hizmet etmelerini sağlamaktır.

Maddenin 2 nci fıkrası, banka ortakları ile mensuplarına sermaye iştiraki suretiyle kaynak tahsisini önlemeyi amaçlamakta olup Meri Kanunun 48 inci maddesinin 4 üncü fıkrasından aynen alınmıştır.

Madde 48- Bu madde Meri Kanunun 48 inci maddesinin 5 inci fıkrasına karşılıktır. Bankalarla iştirakleri arasında sermaye azaltıcı veya suni sermaye artırıcı işlemler yapılmasını önlemek amacıyla düzenlenen bu maddede, uygulamadaki boşlukları doldurmak amacıyla Meri Kanunundaki %20 iştirak oranı tamamen kaldırılmıştır. Böylece, bankaların iştirakleri, iştirak oranı ne olursa olsun banka sermayesine iştirak edemeyecektir.

Madde 49- Meri Kanunun 49 uncu maddesine karşılık olan bu maddede dilinin sadeleştirilmesi dışında bir değişiklik yapılmamıştır.

Madde 50- Meri Kanunun 50 nci maddesine tekabül eden bu maddede 1, 3 ve 4/c fıkraları dışında bir değişiklik yoktur.

1 inci fıkrada, bir bankanın gayri menkullere yatıracağı kaynakları özkaynakları ile sınırlandırılmıştır. Bu sınırlama aslında yeni değildir. Halen Banka Kredileri Tanzim Komitesinin yürürlükte olan 105 sayılı Kararı ile bankaların bankacılık işleriyle ilgili olarak sahip olacakları gayrimenkullerin defter kıymetleri toplamı özkaynaklarla sınırlıdır. Bu bakımdan getirilen hüküm, bir bakıma mevcut kararın kararname

metnine ithali mahiyetindedir. Hüküm amacı, bankaların topladıkları mevduatı gayrimenkullere yatırarak dondurmalarını ve gayrimenkul spekülasyonunu önlemektir.

3 üncü fıkradaki değişiklik, bankaların iştiraklerinin gayrimenkul edinmelerinin daha etkin şekilde disipline edilmesine yöneliktir. Meri Kanunun 50 inci maddesinin 2 nci fıkrasında yer alan hüküm, iştirak oranlarının açıkça belirtilmesi suretiyle netleştirilmiştir.

4 üncü maddenin (c) bendindeki değişiklik bankaların konut finansmanında daha etkin bir rol oynamalarını sağlamaya yöneliktir. Açılacak konut kredilerinin esas ve şartlarının özel kanunda belirtilmesi daha uygun olacağından kredi verilecek konutlara ilişkin esas ve şartlar metinden çıkarılmış, özel kanunlarındaki esas ve şartlar dahilinde yapan ve yaptırımlar dışında sosyal konut edinmek isteyenlere de kredi verilmesine imkân sağlanmıştır.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Hesap ve Kayıt Düzeni

Madde 51- Maddenin birinci fıkrası hükmü ilk olarak bu Kanun Hükmünde Kararname ile getirilmektedir. Hesap döneminin takvim yılı olarak tespiti ile uygulamada birlik sağlanmaktadır.

Tip bilanço ile kâr ve zarar cetveli ve bunların izahnameye göre düzenlenmesini amir ikinci fıkra hükmü 7129 sayılı Kanunun 51 inci maddesinde mevcuttur. Bu hükme, hesapları ihtiva ettiği işlemlere göre tasnif edebilmek, böylece resmi mercilere gönderilen cetvel ve hesap özetlerinin veya yayımlanarak ilan edilen bilanço ve kâr ve zarar cetvellerinin gerçeğe uygun olarak düzenlenmesini sağlamak, bu belgeler üzerinden yapılacak değerlendirmelere göre bankaların mali bünyelerini yakından izleyebilmek amacıyla, hesapların, Türkiye Bankalar Birliğince düzenlenerek Maliye Bakanlığınca uygun görülecek tek tip hesap planına göre tutulması hükmü eklenmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrası 7129 sayılı Kanunun 52 nci maddesini karşılamaktadır. Yabancı bankalara ait cetvel ve bilançolarla ilgili hükümler, değişiklik yapılmaksızın bu fıkra ve 54 üncü maddede düzenlenmiştir.

Maddenin son fıkrası hükmü 7129 sayılı Kanunun 53 üncü maddesine tekabül etmektedir. Ancak, uygulamaya açıklık getirmek üzere kâr ve zarar cetvellerinin de Türk Parası üzerinden düzenleneceği hükmü eklenmiş, hesap ve işlem kolaylığı sağlamak için de gerek bilançoların, gerekse kâr ve zarar cetvellerinin, kuruluşlar atılarak düzenlenmesi imkânı sağlanmıştır.

Madde 52- Bu madde 7129 sayılı Kanunun 28 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 54 üncü maddesinin karşılığıdır. Yürürlükteki hükme, bankaların, işlemlerini kayıt dışı bırakamayacakları ve gerçek mahiyetlerine uygun düşmeyen bir şekilde muhasebeleştiremeyecekleri hükmü eklenerek hesap ve işlemlerin kontrol dışı bırakılmaması amaçlanmakta ve kanundaki bir boşluk giderilmektedir.

Madde 53- Madde 7129 sayılı Kanunun 55 inci maddesinin karşılığıdır. Yürürlükteki hüküm dili sadeleştirilerek yeniden düzenlenirken, bankaların yazdıkları mektupları ciltlettirme yükümlülüğü kaldırılmış, böylece bankalar önemlice bir masraf ve külfetten kurtarılmıştır. Diğer taraftan saklama zorunluluğu olan defter ve belgelerin fazlalığını yarattığı arşiv genişlemesinin yükünü azaltmak üzere, bunların Maliye Bakanlığının tespit edeceği şartlara göre mikrofilm olarak saklanması imkânı getirilmiştir.

Madde 54- Bu maddede 7129 sayılı Kanunun 51 nci maddesine tekabül etmektedir. Yürürlükteki hükme göre yapılan değişiklikler şöyledir.

Birincisi, bilançoların mahalli gazetelerde yayımlanarak mevduat sahipleri ve diğer kişilerin bilgisinden uzak tutulmasını önlemek amacıyla, yurt çapında yayın yapan bir gazete ile ilanı şart koşulmuştur.

İkincisi, gerçeğe aykırı olduğu tespit edilen bilanço ile kâr ve zarar cetvelinin Maliye Bakanlığının talimatı ile yeniden yayımlanması suretiyle kamuoyunun gerçeğe uygun olmayan bilgilerle yanıltılmasının önüne geçilmektedir.

Diğer taraftan 7129 sayılı Kanunun 52 nci maddesinde mevcut olan yabancı bankalara ait bilançolarla bunların yayımlanmasına ilişkin esaslar, bu maddenin 2 nci fıkrası olarak bu hükümlerde değişiklik yapılmaksızın düzenlenmiştir.

Madde 55- Bu madde 7129 sayılı Kanunun 56 ncı maddesine tekabül etmektedir. Yürürlükteki madde dili sadeleştirilerek aynen muhafaza edilmiştir.

Madde 56- 7129 sayılı Kanunun 51 inci maddesindeki üç aylık hesap özetlerine bu maddede yer verilmiştir. Maddede üç aylık hesap özetlerinin düzenleneceği tarihler ile kimler tarafından imzalanacağı açıkça ifade edilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrası ile Maliye Bakanlığı denetim ve izleme amacıyla bankalardan tespit edilecek örneklerle uygun cetvel ve raporlar istemeye yetkili kılınmıştır. 7129 sayılı Kanunun yürürlükteki 51 inci maddesinde de bankaların Maliye ve Ticaret Bakanlıkları ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına aylık kredi ve mevduat cetveli vermesi zorunludur. Bu kere yeni hükümle cetvel adı zikredilmeyerek uygulamaya esneklik verilmiştir.

Maddenin getirdiği bir yenilik ve Maliye Bakanlığının, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile Türkiye Bankalar Birliğinin görüşlerini alarak, bankaların mali bünyeleri ve kaynaklarının kullanımı ile ilgili standart rasyonlar tespit edebilmesidir. Bu hüküm de uygulama ve kontrolde esneklik sağlayacak, ekonomik konjonktüre göre, bankaların varlıklarını sıhhatli bir şekilde sürdürmesine, risklerinin kontrol altında tutulmasına imkân verecektir. Örnek olarak, kambiyo tahditlerinin kaldırılması halinde bu hükme dayanarak bankaların döviz spekülasyonu yapmaları önenebilecek veya mevcutlarının tümünün uzun vadeli olarak plase edilmesine imkân verilmeyerek mevduatın geri çekilmesi garanti altına alınabilecektir.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Mesleki Disiplin ile Denetime İlişkin Hükümler

Madde 57- Bu hüküm 7129 sayılı Kanunun 57 inci maddesine tekabül etmektedir. Yürürlükteki hükme göre hiçbir değişiklik yoktur.

Madde 58- Bu maddenin ikinci 7129 sayılı Kanunun 57 inci maddesinde mevcuttur. Yürürlükteki hüküm, Bankalar Birliğinin görevleri arasına, bankaların ekonominin ihtiyaçlarına uygun olarak çalışmalarını sağlamak hususu da eklenerek dili sadeleştirmek suretiyle aynen alınmıştır.

Maddenin ikinci fıkrası yenidir. Bankacılık mevzuatının dağınıklığını önlemek, bankalar ile Maliye Bakanlığı arasında iletişim imkânlarını geliştirmek amacıyla öngörülmüştür.

Madde 59- Bankalar Birliğinin tüzüğüne ilişkin bu hüküm 7129 sayılı Kanunun 57 inci maddesinde mevcuttur.

Madde 60- Bu hüküm, 7129 sayılı Kanunun 58 inci maddesini karşılamaktadır. Yürürlükteki hüküm dili sadeleştirilerek aynen alınmıştır.

Madde 61- Bu madde esas itibariyle 7129 sayılı Kanunun 28 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 61 inci maddesinin aynıdır. Ancak geçmiş tecrübelerden yararlanılarak murakıpların bilgi isteme ve inceleme yetkisi üçüncü fıkra ile genişletilmiştir. Bilindiği gibi mevduat kabul edemeyecek kişiler bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 13 üncü maddesinde sayılmış ve mevduatın tanımı yapılmıştır. Geçmiş yıllarda Kanunun bu boşluğundan yararlanarak izin almaksızın mevduat toplayan ve bankacılık işlemi yapan kişi ve kuruluşların bu faaliyetlerinden bilgi edinilmesi ve Kanuna aykırı işlemlerin derhal durdurulması, bankalar yeminli murakıplarının bu kişi ve kuruluşlardan bilgi, isteme veya onları inceleme yetkisinin bulunmaması dolayısıyla mümkün olamamıştır. Bu hüküm, Kanuna aykırı olarak mevduat toplayan veya bankacılık işlemi yapanların denetimi için gerekli görülmüştür.

Maddede yapılan diğer bir değişiklik, üçüncü fıkroda bankalar yeminli murakıp yardımcılarının incelemeleri ile ilgili görecekları bilgileri ilgili mercilerden talep etme yetkisinin açıklığa kavuşturulmasıdır. Murakıp sıfat ve yetkisini haiz olan bankalar yeminli murakıp yardımcılarının yapacakları incelemelerde bazen gerekli bilgileri temin edememeleri dolayısıyla incelemenin eksik kalması ya da gecikmesi bu suretle önlenmektedir.

Madde 62- Bu madde denetleme merciinde daha etkin bir denetim imkânı yaratmak üzere düzenlenmiştir. Birinci fıkra hükmüne göre yapılan denetlemeler sonucunda bu Kanun Hükmünde Kararname ve ilgili diğer mevzuata aykırı ve bankanın emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek nitelikte işlemleri tespit olunan banka mensuplarının bir yandan haklarında cezai kovuşturma yapılmakla beraber Maliye Bakanlığının talebi üzerine bankalarca görevlerine son verilmesi ile ilgilidir. Uygulamada bu kabil işlemleri görülen banka mensupları hakkında cezai kovuşturma yapılmakla beraber bu davaların çok uzun süreler aldığı ve bu süre içinde bu kimselerin görevde kalmasının banka bünyesini tahrip ettiği görülmüştür. Tasarı ile bir idari tedbir mahiyetinde bu kimselerin görevleri ile ilişkilerinin kesilmesi banka mali bünyesi üzerindeki tahripkâr davranışların önlenmesi bakımından zorunlu bulunmaktadır. Görevleri ile ilişkisi kesilen bu kimseler Maliye Bakanlığının izni

olmadıkça bir başka bankada da çalıştırılmayacaklardır. Fıkra hükmü yönetim kurulu ve denetim kurulu dışındaki banka mensuplarını kapsamaktadır. Aynı mahiyetteki işlemleri banka yönetim kuruluna ait olması hali 63 üncü maddenin ikinci fıkrasında düzenlenmiştir.

Maddenin ikinci fıkrası bu Kanun Hükmünde Kararname ve ilgili diğer mevzuata aykırı işlemleri tespit olunan bankaların bu işlemlerini Maliye Bakanlığınca verilecek süre içinde düzeltmemeleri ve mevzuata aykırılıkların giderilmesi ve önlenmesi konusunda bu Bakanlıkça alınması istenen tedbirleri almamaları halinde Maliye Bakanlığının bildirimini üzerine Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası bu bankalarla olan ilişkileri kredi çerçevesinde kredilerin dondurulması, tasfiyesi, kısıtlanması gibi tedbirleri alabilecektir. Sorumlular hakkında cezai kovuşturma saklıdır. Bu suretle denetim etkinliği daha da artmış olacaktır.

Üçüncü fıkra hükmü kamu düzeni ile ilgilidir. Bu Kanun Hükmünde Kararnameye veya özel kanunlarına göre yetkili olmadıkları halde bankacılık veya mevduat kabulü faaliyetine girişenlerin haklarında kanuni kovuşturma yapılmakla birlikte gecikmesinde sakınca görülen hallerde mahkeme kararından önce işyerleri geçici olarak kapatılabilecek, ilan veya reklamları durdurulabilecek veya toplatılabilecektir. Böylece bu gibi davranışların topluma zarar vermesi önlenmiş olacaktır.

Madde 63- Yürürlükteki Kanunun 61 inci maddesine karşılıktır. Madde uygulamada görülen aksaklık ve boşluklar göz önünde bulundurularak takviye edilmiştir.

Birinci fıkra, bir bankanın mali bünyesinin zayıflamakta olduğunun tespiti halinde mali bünyesinin güçlendirilmesine yöneliktir.

İkinci fıkra, birinci fıkraya göre alınması istenen mali bünyeyi güçlendirici tedbirlerin alınmaması veya mali bünyeyi zayıflatan karar ve işlemlerin yönetim kuruluna ait olması halinde banka yönetimine geçici bir yönetim kurulu teşkili suretiyle devletçe el konulmasını düzenlemektedir. Böylece yürürlükteki maddeden farklı olarak banka mali bünyesi tamamen tahrip olmadan müdahale imkânı sağlanmaktadır.

Üç ve dördüncü fıkralar bankanın taahhütlerini karşılayamayacak derecede zaafa düştüğü hallerde alınacak tedbirleri düzenlemektedir. Bu konuda duruma önce yönetime el konularak bankanın mali bünyesini güçlendirici ve ayakta kalmasını sağlayıcı tedbirler alınması konusunda Maliye Bakanına yetki verilmektedir. Bankanın mali bünyesinin bu tedbirlerle güçlendirilmesine imkân görülmeyen hallerde ise mevduat sahiplerinin haklarını korumak ve tasfiyenin yaratacağı olumsuz etkileri ortadan kaldırmak bakımından bankanın devir veya birleştirilmesi hususunda Bakanlar Kuruluna yetki verilmektedir.

ONUNCU BÖLÜM

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu

Madde 64- Bankalara duyulan güveni artırmak suretiyle tasarrufları korumak ve Türk mali sistemine istikrar kazandırmak amacıyla bu Kararname ile ilk olarak mevduat sigortası uygulaması getirilmektedir. Mevduat sigortası uygulaması tasarruf mevduatı ile sınırlı tutulmaktadır. Bunun gerekçesi tasarruf mevduatı dışında kalan mevduat sahiplerinin basiretli davranmaları gerektiğidir. Bu kişiler yayımlanan bilançolara kâr

ve zarar cetvellerine bakarak mevduat hesabı açtıracakları bankayı isabetle seçmek durumundadırlar.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu ayrı bir mal varlığına ve önemli yetkilere sahip olacağından tüzelkişi niteliği bulunacaktır. Fon yönetmelik çerçevesinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca idare ve temsil olunacaktır.

Madde 65- Bu madde Fonun kaynaklarını düzenlemektedir. Fonun kaynakları normal ve olağanüstü olmak üzere iki türdür. Normal kaynakları esas itibariyle bankalarca ödenecek primlerdir. Ayrıca Bankalar Tasfiye Fonu Fona devredilecek, bu Kanun Hükmünde Kararnameye aykırı fiiller dolayısıyla hükmolunacak para cezaları, 36 ncı maddeye göre zamanaşımına uğrayan paralar Fona gelir kaydolunacaktır. Fonun olağanüstü kaynağı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasından sağlanacak avaslardır.

Madde 66- Tasarruf mevduatının sigorta ettirilmesi zorunludur. Bir bankadaki bir kişiye ait en çok 3 milyon lira sigorta kapsamındadır. Bu miktar 76 ncı madde çerçevesinde Bakanlar Kurulunca artırılabilir.

Maddenin üçüncü fıkrası, muhtemel suistimalleri önlemeye yöneliktir.

Madde 67- Bir bankanın mali bünyesinin taahhütlerini karşılayamayacak derecede zayıflaması halinde 63 üncü madde uygulanarak mali bünyesinin güçlendirilmesi ve devir veya birleştirilmesine imkân görülmediği takdirde bankanın mevduat kabul ve bankacılık işlemleri yapma yetkisi Bakanlar Kurulunca kaldırılacak ve tasarruf mevduatı, Maliye Bakanlığınca gösterilecek bir bankaya devrolunacaktır. Devredilen tasarruf mevduatının karşılığı Fon tarafından devralan bankaya yatırılmak suretiyle bu devirle tasarruf sahiplerinin hakları bankanın değişmesi dışında aynı şartlarla devam edecektir.

Bu şekilde tasarruf mevduatı bir başka bankaya devredilen bankanın tasfiyesi için yürürlükteki Kanundan farklı olarak özel bir tasfiye rejimi öngörülmemekte, banka iflas hükümlerine tabi tutulmaktadır.

Madde 68- Bu madde 7129 sayılı Kanunun 78 inci maddesine karşılıktır. Yürürlükteki Kanuna göre yapılan değişiklikler şahsi sorumluluğun iflas dışında 63 üncü maddeye göre hükümetin müdahale etmesi halinde de uygulanması ve sorumlulukları görüldüğü takdirde ortakların da şahsi sorumlulukları yoluna gidilmesinden ibarettir. Bu hüküm ile yürürlükteki Kanunun şahsi sorumluluğu münhasıran iflasa bağlaması ve 60 ıncı maddede sonradan yapılan değişikliklerle iflasın uygulanamaz hale gelmesinden doğan boşluk doldurulmakta ve hükümet müdahalesi halinde de şahsi sorumluluklarına başvurulmasına imkân verilmesi suretiyle yönetimdeki sorumsuzluk ortadan kaldırılmaktadır.

ONBİRİNCİ BÖLÜM

Devir, Birleşme ve Tasfiye

Madde 69- Bu madde 7129 sayılı Kanunun 63 üncü maddesine karşılıktır. Yapılan değişiklik ilandan itibaren 3 ay bekleme usulünün kaldırılmak suretiyle devir ve birleşme sürecinin kısaltılması ve kolaylaştırılmasından ibarettir.

Madde 70- Yürürlükteki Kanunun 64 üncü maddesine karşılık olan bu maddede herhangi bir değişiklik söz konusu değildir.

Madde 71- Bu madde 7129 sayılı Kanunun 65 inci maddesine karşılıktır. Maddede iflas veya tasfiye memurlarının rapor verme yükümlülüğü, daha esnek bir esasa bağlamak amacıyla ayda bir yerine Maliye Bakanlığınca uygun görülen sürelerle bağlanmıştır.

ONİKİNCİ BÖLÜM Çeşitli Hükümler

Madde 72- Bu madde, bankacılığımızın, banka kaynaklarının plan ve program hedeflerine uygun olarak kullanılmasını ve selektif kredi politikasını daha etkin bir şekilde uygulanmasına imkân verecek bir şekilde teşkilatlandırılabilmesi amacıyla düzenlenmiştir.

Madde 73- Bu madde 7129 sayılı Kanunun 59 uncu maddesine karşılıktır. Türkiye’de kurulan bankaların hariçte şube açmaları halen 7129 sayılı Kanunun 10 uncu maddesiyle Türk Parası Kıymetini Koruma Mevzuatına göre yürütülmektedir. Temsilcilik açmak ise sadece Türk Parası Kıymetini Koruma mevzuatı çerçevesinde düzenlenmiş ve izne tabi tutulmuştur. Uygulamada ortaya çıkan tereddütleri gidermek ve bankacılığımızın dışa açıldığı bir dönemde konuyu bankalara özel bir düzenleme kapsamına almakta yarar görüldüğünden dışarıda şube ve temsilcilik açılması bu maddede ayrıca düzenlenmiştir. Maddenin 2 nci fıkrası yürürlükteki 59 uncu maddenin 2 nci fıkrasına tekabül etmekte olup bir değişiklik söz konusu değildir.

Madde 74- Her türlü bankacılık faaliyetinin tek bir kanuni metinde düzenlenmesi esas olduğundan, bu güne kadar 1567 sayılı Kanuna ilişkin Bakanlar Kurulu Kararı ve bu karar uyarınca tebliğlerle düzenlenen yabancı bankaların Türkiye’de temsilcilik açmak suretiyle faaliyeti, bu maddede düzenlenmiştir.

Madde 75- Bankaların aralarındaki rekabeti daha çok ilan ve reklamlarla sürdürmek eğilimi gözönüne alınarak maliyetlerini yükselten bu faaliyetlerin bankacılık vakar ve ciddiyeti içerisinde yürütülmesini sağlamak üzere bu hüküm getirilmiştir. Bankacılık sektörünün iç disiplini sağlayıcı nitelikte bir hükümdür.

Madde 76- Bu hükümle, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin ihtiva ettiği parasal miktar ve sınırların zamanla aşınmasını önlemek ve günün şartlarına intibak ettirilmesini sağlamak suretiyle sık sık kanun değişikliği yapmak gereğini ortadan kaldırmak amaçlanmıştır .

ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM Ceza Hükümleri

Madde 77- Bu maddenin birinci fıkrası 7129 sayılı Kanunun 67 nci ikinci fıkrası 73 üncü, üçüncü fıkrası da 69 uncu maddelerinin karşılığıdır. Cezalar günün şartlarına göre yükseltilmiş ve uygulamada ortaya çıkan boşlukları gidermek üzere gerçeğe aykırı belge düzenlenmesine ilişkin ikinci fıkra hükmü daha kapsamlı bir şekilde düzenlenmiştir.

Madde 78- Bu madde 7129 sayılı Kanunun 70 inci maddesine karşılıktır. Maddedeki birinci değişiklik cezaların günün koşullarına uydurulması amacıyla yapılmıştır.

Diğer taraftan yeminli murakıpların görevlerini yapmalarına engel olunması veya istedikleri bilgi ve belgelerin verilmemesi, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin ve ilgili diğer mevzuatın uygulamasının denetimini imkânsız kılacağından Meri Kanunda öngörülenden daha vahim bir suçtur. Bu bakımdan, daha ağır bir müeyyide altına almak amacıyla yeminli murakıpların görevlerini yapmasına engel olması ve istedikleri bilgi ve belgelerin verilmemesi bu madde kapsamında düzenlenmiştir.

Madde 79- Bu madde 7129 sayılı Kanunun 66 ncı maddesine tekabül etmektedir. Maddedeki para cezaları günün şartlarına uydurulmuş, diğer hükümlerde değişiklik yapılmamıştır.

Madde 80- Bu madde yürürlükteki Kanunun 68 inci maddesine tekabül etmektedir. Maddedeki para cezası günün şartlarına göre yeniden tespit olunmuştur. Banka müfettişleri ile ilgili 27 ve mal bildirimini ile ilgili 29 uncu maddelerin müeyyidesi de bu maddede gösterilmiştir. Ayrıca Bankalar Birliğine üye olmayan bankalar hakkındaki cezaların bu maddeye göre verilmesi öngörülmüştür.

Madde 81- Bu madde yürürlükteki Kanunun 28 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 72 nci maddesinin karşılığıdır. Bu maddeye göre eskiden olduğu gibi Bankalar Birliğince verilebilecek mesleki disiplinle ilgili para cezaları günün şartlarına göre yükseltmekle birlikte Bankalar Birliğine, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna gelir kaydedilmesi esası konulmuştur.

Madde 82- Bu hüküm 7129 sayılı Kanunun 28 sayılı Kanun Hükmündeki Kararname ile değişik 74 üncü maddesine karşılığıdır. Eski hüküm ve para cezaları günün şartlarına uydurularak muhafaza edilmiştir.

Madde 83- Bu hüküm yürürlükteki Kanunun 28 sayılı Kanun Hükmündeki Kararname ile değiştirilen 76 ncı maddesine karşılıktır. Yapılan değişiklik para cezaları günün şartlarına göre yükseltilmesi ve teknolojik gelişmeler dikkate alınarak ikinci fıkraya video'nun eklenmesi ile sınırlıdır.

Madde 84- 7129 sayılı Kanunun 28 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 75 inci maddesinin karşılığıdır. Eski hüküm para cezası günün şartlarına uydurularak aynen alınmıştır.

Madde 85- Bu maddenin birinci fıkrası 7129 sayılı Kanunun 77 nci ikinci fıkrası 79 uncu maddelerinin karşılığıdır. Eski hükümler dili sadeleştirilerek aynen muhafaza edilmiştir.

Madde 86- Bu maddenin birinci, ikinci ve üçüncü fıkraları 7129 sayılı Kanunun 80 inci maddelerinde yer almaktadır.

Açılacak davaların bu Kanuna aykırı fiillerde ihtisaslaşmış bir mahkemede görülmesi, müeyyidelerin önleyici etkinliğini artıracığından, bu Kanun Hükmünde Kararname ile ilgili davaların banka merkezlerinin bulunduğu yerlerde görülmesi ve bu yerlerde

birden fazla Asliye Ceza Mahkemesi varsa davalara 2 numaralı Asliye Ceza Mahkemelerince bakılması esası getirilmiştir.

Diğer taraftan, maddenin son fıkrası ile de mahkemeler koğuşurma ve duruşmalarda bilirkişi teşkilini gerekli gördükleri takdirde özel uzmanlık isteyen bankacılık konusunda mütalaa verecek bu bilirkişilerin resmi bilirkişi listelerinden seçilmesi esası getirilmiştir. Böylece bilirkişi müessesesinin daha etkili biçimde mahkemelere hizmet vermesi sağlanmıştır.

Madde 87- Bu hüküm 7129 sayılı Bankalar Kanununun 81 inci maddesinin karşılığıdır. Yürürlükteki hüküm dili sadeleştirilerek aynan muhafaza edilmiştir.

Madde 88- Bu maddede yer alan hükümler 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 68 inci ve 2279 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Kanununun 17 nci maddesinde yer alan ve 7129 sayılı Kanuna atıf yapan hükümlerdir. 7129 sayılı Kanun yürürlükten kaldırıldığında söz konusu maddelerin müeyyidesiz kalmaması için mevcut hükümlerde hiç bir değişiklik yapılmaksızın bu madde ile intibak sağlanmaktadır.

ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İstisnalar, Saklı ve Kaldırılan Hükümler

Madde 89- Bu maddenin birinci fıkrası 7129 sayılı Kanuna 123 sayılı Kanunla eklenen Ek Madde 4'ün karşılığıdır. Kalkınma ve yatırım bankaları mevduat kabul etmedikçe bu Kanun Hükümünde Kararnamenin mevduat ve kredilerle doğrudan veya dolaylı olarak ilgili bulunan ve maddede sayılmayan hükümleri uygulanmayacaktır.

Maddenin ikinci fıkrası 7129 sayılı Kanunun 26 ncı maddesinin son fıkrasında yer alan hükmün aynen muhafaza edilmiş şeklidir.

Madde 90- Bankacılık sistemi geliştikçe mali piyasalarda bankaların dışında ve bunlara benzer nitelikleri olan kuruluşlar da faaliyete geçmektedir. Avrupa ve Amerika ülkelerinde kredi kira ortaklıkları, yakın ilişkilerde bulunduğumuz Orta Doğu ülkelerindeki kâr ve zarar ortaklığına dayanan teşebbüsler bu tür kuruluşlardır. İleride ülkemizde faaliyet gösterebilecek bu tür kuruluşların faaliyetleri bu Kanun Hükümünde Kararname ile düzenlenmemiştir. Ancak muhtemel gelişmeler gözönüne alınarak bankalar dışındaki bu tür benzeri mali kuruluşların faaliyetlerinin Bakanlar Kurulu Kararları ile düzenlenmesi öngörülmüştür.

Madde 91- Bu maddede yer alan hükümlerin karşılıkları 7129 sayılı Kanunun 6, 29, 46 ve 50 nci maddelerinde yer almaktaydı. Çeşitli maddelere dağılmış olan istisnai hükümler, bu Kanun Hükümünde Kararname ile tek bir maddede toplanmış, sandığın sermayesi bulunmadığından, kredilerin azami sınırı bakımından, bağlı bulunduğu Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasının kredileri ile birlikte sınırlamaya tabi tutulması esası getirilmiştir.

Madde 92- Bu maddede, Kanun Hükümünde Kararnamenin yürürlüğe girmesi ile yürürlükten kaldırılacak hükümleri yer almaktadır.

Madde 93- Kararnamenin uygulama esaslarının Maliye Bakanlığınca çıkarılacak tebliğlerle düzenlenmesi öngörülmüştür.

Geçici Madde 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 - Bu maddelerde yeni esaslara geçiş hükümleri düzenlenmiştir.

Madde 94- Bu madde yürürlük maddesidir.

Madde 95- Bu madde yürütme maddesidir.

Bankalar Kanunu'na İlişkin 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararname

(22.7.1983 tarih ve 18112 (2.mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.)

Birinci Bölüm Genel Hükümler

Amaç

Madde 1- Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin amacı, tasarrufları korumak ve ekonomik kalkınmanın gereklerine göre kullanılmalarını sağlamak üzere bankaların kuruluşunu, yönetimini, çalışma esaslarını, devir, birleşme ve tasfiyeleri ile denetlemelerini düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2- 1) Türkiye'de kurulmuş ve kurulacak bankalar ile yabancı ülkelerde kurulmuş olup da Türkiye'de şube açmak suretiyle faaliyette bulunan veya bundan sonra Türkiye'de şube açarak faaliyete geçecek olan bankalar bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine tabidir.

2) Özel kanunlarla kurulan bankalar da kanunlarındaki hükümler dışında bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine tabidir.

3) Bu Kanun Hükmünde Kararname'de açıklık olmayan hallerde genel hükümler uygulanır.

Tanımlar

Madde 3- Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin uygulanmasında;

1) Milli banka; Türk kanunlarına göre kurulan, sermayesi Türk parası olarak konulan ve sermayesinin çoğunluğu ile yönetim ve denetimi Türklere ait olan bankaları,

2) Banka şubesi; ayrıca belirtilmesine gerek kalmaksızın bankaların şube, ajans ve banka işlemleri veya mevduat kabulü ile uğraşan sabit ya da seyyar büroları gibi her türlü mahalli teşkilatını,

3) Merkez şube; bankaların bu ad altında merkezlerinin bulunduğu yerde açtıkları şubelerini,

4) Ödenmiş sermaye; bankaların, üç aylık hesap özetlerindeki fiilen ödenmiş veya Türkiye'ye ayrılmış ve ödenmiş sermayelerinden, bilançoda görülen zararın yedek akçelerle karşılanamayan kısmı ile yabancı ülkelerdeki şubelerine ayırdığı sermaye düşüldükten sonra kalan bakiyeyi,

5) Yedek akçeler; Bu Kanun Hükmünde Kararname'nin 32'nci maddesine Türk Ticaret Kanununun 466 ve 467'nci maddelerine ve bankaların ana sözleşmelerine göre ayrılan ve bankanın üç aylık hesap özetlerinde görülen yedek akçeler toplamından, varsa, bilanço zararının düşülmesi sonunda elde edilen bakiyeyi,

6) Özkaynak; bankaların ödemiş veya Türkiye'ye ayrılmış sermayeleri ile yedek akçelerinin toplamını,

ifade eder.

İkinci Bölüm

Bankaların Kuruluşu

Kuruluş İzni

Madde 4- Türkiye'de bir bankanın kurulması veya yabancı ülkelerde kurulmuş bir bankanın Türkiye'de şube açması için Bakanlar Kurulu'ndan izin alınması şarttır.

Kuruluş Şartları

Madde 5- 1) Türkiye'deki bankaların;

a) Anonim ortaklık şeklinde kurulmaları,

b) Ortak sayısının 100'den az olmaması,

c) Kurucularının müflis olmaması veya yüz kızartıcı suçlardan mahkumiyetlerinin bulunmaması,

d) Hisse senetlerinin tamamının ada yazılı olması, nakit karşılığı çıkarılması, itibari değerlerinin 100 bin lirayı geçmemesi ve menkul kıymetler ve kambiyo borsasına kote edilmesi,

e) Sermayelerinin en az % 75'inin gerçek kişilere veya şahıs şirketleriyle sermayedeki payları % 10'u aşmamak kaydıyla hisse senetleri ada yazılı ve ortaklarının en az % 51'i gerçek kişi olan sermaye şirketlerine ait olması,

f) Merkez şube dışındaki her şube için sahip olmaları gerekli özkaynak tutarı hariç olmak üzere, özkaynaklarının 1 milyar liradan az olmaması,

g) Ana sözleşmelerinin bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine uygun olması,

şarttır.

2) Birinci fıkranın (e) bendi hükmü;

- a) Genel ve katma bütçeli idarelere,
 - b) İktisadi devlet teşekkülleri ve kamu iktisadi kuruluşları ile bunların müessese ve bağlı ortaklıklarına,
 - c) Tarım satış, kredi ve üretim kooperatiflerine,
 - d) Sermayenin % 20'sini aşmamak kaydıyla mevduat kabul eden milli bankalara,
 - e) Sermayenin % 40'ını aşmamak kaydıyla banka mensuplarının çoğunluğunun kurduğu sendikalar ile yardım ve sosyal güvenlik vakıfları, dernekleri ve sandıklarına,
 - f) Bakanlar Kurulunca uygun görülen yabancı ortaklara,
- ait sermaye payları hakkında uygulanmaz.

- 3) İktisadi devlet teşekkülleri veya kamu iktisadi kuruluşlarının bağlı ortaklığı şeklindeki bankalar 1'inci fıkranın (b) bendi hükmüne tabi değildir.
- 4) Sermayenin % 10 ve daha fazlasını temsil eden veya bir kişiye ait sermaye payının bu oranı aşması sonucunu veren hisse senedi devirleri Maliye Bakanlığının iznine tabidir. Sermayenin % 10 ve daha fazlasına sahip olan ortakların kurucularda aranan nitelikleri taşıması şarttır. Bu nitelikleri kaybeden ortaklar temettü dışındaki ortaklık haklarından yararlanamaz. Bu halde, diğer ortaklık hakları Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından kullanılır.
- 5) Ortak sayısının yüzden aşağı düşmesine yol açan işlemler ile 4'üncü fıkraya göre izin alınmadan yapılan devirler pay defterine kaydolunmaz.
- 6) Hisse senetlerinin ada yazılı olması şartı özel kanunla veya özel kanuna dayanılarak kurulan bankalar hakkında da uygulanır.

Yabancı bankaların Türkiye'de şube açma şartları

Madde 6- 1) Türkiye'de şube açmak suretiyle faaliyet gösteren yabancı bankaların;

- a) Sermayesinin tamamına yabancı bir devletin sahip olduğu bankalar hariç, uyruğunu taşıdıkları ülke kanunlarına göre anonim ortaklık veya eşiti bir statüye sahip olmaları,
- b) Türkiye'ye ayrılan ödenmiş sermayelerinin 5'inci maddede belirtilen miktardan az olmaması,
- c) Ana sözleşmelerin bu Kanun Hükmünde Kararnameye aykırı hükümler taşıyamaması,
- d) Kuruldukları veya faaliyette bulundukları ülkelerde mevzuata aykırı hareketlerinden dolayı mevduat kabul veya bankacılık işlemleri ile uğraşmaktan men edilmemiş olmaları,

e) Yönetim merkezi müdürü ile şube müdürlerinin veya bunların yardımcılarının Türkiye’de mukim veya Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olması,

f) Bakanlar Kurulu’nca gerekli görülecek diğer şartları taşımaları,

şarttır.

2) Türkiye’de şube açan veya açacak olan yabancı bankaların kuruldukları ülkelerde, milli bankaların şube açarak faaliyet göstermek istemeleri halinde, o ülkeler mevzuatına göre tabi olacakları şartlar, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yabancı bankalar için koyduğu şartlardan daha ağır olduğu veya sonradan ağırlaştığı takdirde, Bakanlar Kurulu karşılık olarak ilgili yabancı bankalardan aynı şartları yerine getirmelerini isteyebilir ve bu talebe uymayanların izinlerini iptal edebilir.

Başvuru

Madde 7- Türkiye’de banka kurmak veya yabancı ülkede kurulmuş bankalarca Türkiye’de şube açmak üzere Maliye Bakanlığına verilecek başvuru dilekçelerine;

1) Banka kurulmasında;

a) Kurucuların, Maliye ve Ticaret Bakanlıklarınca hazırlanmış örneğe uygun şekilde ve noter huzurunda düzenleyip imza edecekleri birer beyannamenin,

b) Ortaklık ana sözleşmesinin,

c) Bankanın kurulması nedenlerini ayrıntılı olarak gösteren bir raporun,

d) Maliye Bakanlığı tarafından gerekli görülecek diğer bilgi ve belgelerin,

2) Yabancı bankaların Türkiye’de şube açmalarında ilgili ülke resmi makamlarınca onaylı;

a- Banka ana sözleşmesinin,

b- Türkiye’de şube açılması nedenlerini ayrıntılı olarak açıklayan raporun,

c- Bankanın son beş yıla ait bilanço ve kâr-zarar cetvelleri ile Maliye Bakanlığı’nca istenecek diğer bilgi ve belgelerin,

eklenmesi gerekir.

İzin Verilme Usulü

Madde 8- 1) Maliye Bakanlığı 7’inci maddeye göre yapılan başvuruları inceledikten sonra izin istemini uygun gördüğü takdirde, başvuru dilekçelerini ekleri ile birlikte Ticaret Bakanlığı’na gönderir. İzin istemi Ticaret Bakanlığı tarafından da uygun görüldüğü takdirde, Maliye Bakanlığı izin verilmesini Bakanlar Kurulu’na önerir.

2) Yabancı bankaların Türkiye’de şube açmalarına izin verilmesi için Bakanlar Kurulu’na yapılacak önerilere, 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu ve ilgili mevzuata göre yetkili merciin uygun görüşü eklenir.

3) Verilen izinlere ilişkin Bakanlar Kurulu Kararları Resmi Gazete’de yayınlanır.Yabancı bankaların Türkiye’de şube açmaları için özel şartlar öngörüldüğü takdirde, bunlar kararlarda gösterilir.

Kuruluş İzninin İptali

Madde 9- Kuruluşuna veya Türkiye’de şube açmasına izin verilen bankalardan, izin verilmesine ilişkin Bakanlar Kurulu Kararının yayımından itibaren 1 yıl içinde faaliyete geçmeyen veya herhangi bir şekilde faaliyetlerine sürekli olarak en az 1 yıl süre ile ara veren bankaların bu izinleri Maliye Bakanlığı’nın önerisi üzerine Bakanlar Kurulu’na iptal olunur.

Üçüncü Bölüm Bankaların Faaliyete Geçmesi

Kuruluştan Sonra Verilecek Beyannameler

Madde 10- 1) Kuruluş izni alan bankalardan, Türkiye’de kurulanlar Ticaret Mahkemesince kuruluşları onaylandıktan ve ticaret siciline tescil ve ilan edildikten; yabancı ülkelerde kurulan bankaların Türkiye’deki şubeleri ise ticaret siciline tescil ve ilan edildikten ve Türkiye’ye ayrılan özkaynakları döviz olarak getirilip Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına satılarak karşılığı ilgili hesaplara geçirildikten sonra Maliye ve Ticaret Bakanlıklarına birer beyanname verirler.

2) Türk kanunlarına göre kurulan bankaların beyannamelerinde;

a) Bankanın unvanı ve kuruluş tarihi,

b) Bankanın merkezi ve şubelerinin bulunduğu yerlerin adresleri,

c) Sermaye miktarı ile bunun ne kadarının ödenmiş ne kadarının henüz ödenmemiş olduğu,

d) Varsa yedek akçelerinin türleri ve miktarları,

e) Bankanın yapacağı işlem türleri,

gösterilir ve bu beyannameye bankanın kuruluşuna ait belgelerin noterce onaylı örnekleri ile kuruluş bilançosu bağlanır.

3) Yabancı ülkelerde kurulmuş olup da Türkiye’de şube açarak faaliyete geçecek olan bankalar da beyannamelerinde;

a) Bankanın unvanı ile hangi ülke kanunlarına göre kurulmuş olduğu ve merkezinin bulunduğu yeri,

b) Türkiye’deki şubelerinin bulundukları yerlerle bunların açılma tarihlerini,

- c) Türkiye’deki şubelerine ayırdıkları ve ödedikleri sermaye miktarını,
- d) Uğraştıkları işlem türlerini,
- e) Bankanın hangi tarihte kurulduğunu,
- f) Bankanın sermaye miktarı ile ne kadarının ödenmiş ve ne kadarının henüz ödenmemiş bulunduğunu,
- g) Varsa yedek akçelerinin türleri ve miktarlarını,
- h) Merkezinin bulunduğu ülkede ve varsa diğer ülkelerdeki şubelerinin bulunduğu yerleri,

gösterirler ve Türkiye’deki şubelerin açılmasına ilişkin belgelerin ve son bilançolarının noterce onaylı örneklerini bu beyannameye eklerler.

4) Türkiye’de şube açmak suretiyle faaliyette bulunan yabancı bankalar ikinci şubelerini açtıkları tarihten itibaren en geç 1 ay içinde Maliye Bakanlığı’na ayrıca bir beyanname vererek Türkiye’deki şubelerinden birini diğer şubeleri temsile yetkili ve sorumlu yönetim merkezi olarak göstermek zorundadırlar.

Bankacılık İşlemlerine ve Mevduat Kabulüne İzin

Madde 11- 1) 10’uncu maddede yazılı beyannamenin alınması üzerine Maliye Bakanlığı, ilgililerin bu Kanun Hükmünde Kararname’de yazılı şartları yerine getirip getirmediğini, bankacılık işlemlerine veya mevduat kabulüne başlamak üzere Kanun Hükmünde Kararnamenin gerekli kıldığı nitelikleri taşıyıp taşımadıklarını inceledikten ve Ticaret Bakanlığı’nın görüşünü aldıktan sonra durumları uygun bulunanlara beyannamenin verildiği tarihten itibaren en geç iki ay içinde bankacılık işlemlerine veya mevduat kabulüne başlamak üzere izin verir.

2) Yapılan inceleme sonucunda durumları uygun bulunmayanlara gerekli düzeltmeleri yapmaları ve eksikleri tamamlamaları için uygun bir süre verilir. Bu süre içinde yeniden başvurular hakkında 1’inci fıkra hükümlerine göre yeniden yapılan inceleme sonunda durumları uygun bulunmayanlara sonuç tebliğ olunur ve haklarında 9’uncu maddeye göre işlem yapılır.

Bankacılık İşlemleri Yapma veya Mevduat Kabulü İzinlerinin Kaldırılması

Madde 12- 11’inci maddede yazılı izinleri almış olan bir bankanın bankacılık işlemleri yapmasında veya mevduat kabul etmesinde daha sonra sakınca görülmesi halinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının görüşü alınmak suretiyle Maliye Bakanlığının önerisi üzerine Bakanlar Kurulu bankanın bankacılık işlemleri yapma veya mevduat kabul etme iznini geçici veya sürekli olarak, kısmen veya tamamen ve tüm teşkilatını veya gerekli görülecek şubelerini kapsayacak şekilde kaldırabilir.

Mevduat Kabulüne Yetkili Olmayanlar

Madde 13- 1) Bu Kanun Hükümünde Kararnameye veya özel kanunlarına göre yetkili olanlar dışında hiçbir gerçek veya tüzel kişi, aslen veya fer'an meslek edinerek mevduat kabul edemeyeceği ve bankacılık işlemleri yapamayacağı gibi ticaret unvanları ve her türlü belgeleri ile ilan ve reklamlarında banka kelimesini ya da mevduat kabul ettikleri veya bankacılık işlemleriyle uğraştıkları izlenimini yaratacak hiçbir kelime veya tabiri kullanamazlar.

2) Bu maddenin uygulamasında yazılı veya sözlü olarak veya herhangi bir şekilde, halka duyurulmak suretiyle, faiz veya her ne ad altında olursa olsun bir ivaz karşılığında, istendiğinde veya belli bir vadede aynî veya mislî olarak iade edilmek üzere para alınması mevduat kabulü sayılır.

Kabul edilen para karşılığında mevduat hesap cüzdanı yerine adi veya ticari senetler veya makbuz verilmesi durumu değiştirmez. Ayrıca faiz veya her ne ad altında olursa olsun, bir ivaz taahhüt edilip edilmediğine bakılmaksızın, menkul kıymetlerin ibrazında veya belli bir vadede geri alınacağı taahhüdünü içeren belgeler eşliğinde satılması da mevduat kabulü hükmündedir.

3) Resmi ve özel kuruluşlar ile ortaklıklarda, yalnız kendi çalışanlarına ait olmak üzere sağlık ve sosyal yardım, ihtiyat ve tasarruf sağlama amaçlarıyla kurulan sandıkların münhasıran kendi üyelerinden ve bu amaçlar için topladıkları paralar mevduat sayılmaz. Bu sandıklar statülerine uygun faaliyette bulunmakla birlikte, nakit mevcutlarını milli bankalara yatırmak zorundadırlar.

Dördüncü Bölüm Şubeler

İzin

Madde 14- 1) Bankalar, merkez şubeleri hariç olmak üzere, açacakları veya nakledecekleri her şube için Maliye Bakanlığından izin almak zorundadırlar.

2) Şube açma izinleri Ticaret Bakanlığının uygun görüşü alındıktan sonra verilebilir.

3) Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası hariç olmak üzere, özel kanunla kurulan bankalar da bu madde hükümlerine tabidir.

Şube Açma İzninin Usûl ve Şartları

Madde 15- 1) Bankalarca şube açmak için yapılacak başvurular yılda bir defa olmak üzere ve Maliye Bakanlığınca belirlenecek zamanlarda yapılır. Başvurulara, şube açılacak yerin iktisadi ve ticari durumu ile bankanın o yerde şube açmasını gerektiren nedenleri ayrıntılı bir şekilde açıklayan bir rapor ile Maliye ve Ticaret Bakanlıklarınca gerekli görülecek diğer bilgi ve belgeler eklenir.

2) Şube açma izninin verilmesinde ayrıca ilgili bankanın mali bünyesi, kanuni yükümlülüklerini yerine getirme bakımından genel tutumu, mevduatındaki gelişme gibi hususlar gözönünde tutulur.

3) İzin tarihinden itibaren 1 yıl içinde açılmayan şubeler için verilmiş olan izinler geçersizdir.

Şubeler İçin Gerekli Özkaynak

Madde 16- 1) Türkiye’de kurulmuş ve kurulacak bankalarla yabancı ülkelerde kurulmuş olup da Türkiye’de şube açmak suretiyle faaliyette bulunan veya bulunacak bankalar 5 ve 6’ncı maddelere göre sahip olmaları gereken özkaynaklarına ek olarak ayrıca;

a) Nüfusu 1 milyondan fazla olan şehirlerde açılmış ve açılacak her şube için 100 milyon lira,

b) Nüfusu 500 binden fazla 1 milyondan az olan şehirlerde açılmış ve açılacak her şube için 50 milyon lira,

c) Nüfusu 500 binden az şehir ve kasabalarda açılmış ve açılacak her şube için 25 milyon lira,

özkaynak bulundurmak zorundadırlar.

2) Bankalar, genel nüfus sayımlarından sonra geçici sonuçların Devlet İstatistik Enstitüsünce yayımlanmasını izleyen 1 yıl içinde şubeleri için bulundurmaları gereken özkaynaklarını sayım sonuçlarının gerektirdiği miktara çıkartmakla yükümlüdürler.

3) Bankaların şubelerinden biri nam ve hesabına işlem yapmak üzere fuar, konferans ve benzeri yerlerde açtıkları geçici irtibat büroları ve şanj büroları ile T.C. Merkez Bankasının dahili muhabirleri tarafından Devlet daire ve kuruluşları ve askeri kıt’a ve karargâhlarda açılan sürekli irtibat büroları 1’inci fıkra hükümlerine tabi değildir.

Şubelerin Birleştirilmesi

Madde 17- 1) Maliye Bakanlığı, bankalardan, mali bünyelerini veya kanuni yükümlülüklerinin yerine getirilmesindeki tutumlarını gözönünde bulundurarak, gerektiğinde belirteceği şubelerin birleştirilmesini isteyebilir. Bankalar bu şubelerini Maliye Bakanlığınca verilecek süre içinde birleştirmek ve durumu bu sürenin bitimini izleyen bir hafta içinde anılan Bakanlığa bildirmek zorundadırlar.

2) Şubelerinden bir veya birkaçının faaliyetlerini tatil ve tasfiye etmek isteyen bankaların da durumu, bu konudaki kararın alındığı tarihten itibaren 15 gün içinde Maliye ve Ticaret Bakanlıklarına bildirmeleri şarttır.

Beşinci Bölüm Teşkilat ve Organlar

Birinci Kısım Genel Kurul

Genel Kurulda Oy Hakkı ve Kullanılması

Madde 18- 1) Genel Kurulda ortakların, sahip oldukları pay sayısı kadar oy hakları vardır.

2) Bankaların genel kurullarında, sermayenin % 1 ve daha fazlasına sahip olan ortaklar ile yönetim kurulu başkan ve üyeleri, denetçiler ve birinci derecede imza yetkisine sahip olanlar vekil olarak oy kullanamazlar.

3) İkinci fıkra dışında kalan kimselerin vekil olarak kullanabilecekleri azami oy sayısı, toplam oy sayısının % 1'ini aşamaz.

Temsilci

Madde 19- Banka genel kurullarında, Maliye Bakanlığı bir temsilci bulundurur. Temsilci, genel kurul tutanağını imzalar.

Sermaye Artırımında Özel Karar Nisabı ve Ana Sözleşme Değişikliği

Madde 20- 1) 63'üncü madde uyarınca, banka sermayesinin arttırılmasında Maliye Bakanlığınca zorunluluk olduğu bildirilen hallerde, genel kurulların sermaye arttırımı konusundaki kararları sermayeyi temsil eden toplam oyların % 51'i ile alınabilir.

2) Ticaret Bakanlığı tarafından bankaların ana sözleşme değişikliklerine izin verilebilmesi Maliye Bakanlığının uygun görüşünün alınmasına bağlıdır.

İkinci Kısım Yönetim Organları

Yönetim Kurulu

Madde 21- 1) Bankaların yönetim kurulları 5 kişiden az olamaz. Banka genel müdürü, bulunmadığı hallerde vekili yönetim kurulunun tabii üyesidir.

2) Türkiye'de şube açmak suretiyle faaliyette bulunan yabancı bankaların Türkiye'deki yönetim merkezlerinde, yönetim kurulu yetki ve sorumluluklarını taşıyan, bankanın merkez müdürünün de dahil olduğu üç kişilik bir müdürler kurulu kurulur.

Yönetim Kurulu Üyelerinin Hisse Senedi Tevdi Yükümlülüğü

Madde 22- 1) Banka yönetim kurulu başkan ve üyelerinden her birinin banka sermayesinin en az % 1'ini temsil eden hisse senedine sahip olmaları ve yönetim kuruluna seçilmelerinden sonra bu hisse senetlerini Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına veya bulunmadığı yerlerde Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasına makbuz karşılığında yatırmaları zorunludur. Ancak, banka sermayesinin % 1'i 10 milyon lirayı aşıyorsa fazlası aranmaz.

2) Türkiye’de faaliyette bulunan yabancı bankaların müdürler kurulu başkan ve üyeleri Türkiye’ye ayrılan ve fiilen ödenen sermaye miktarı üzerinden hesaplanan meblağı nakten veya Devlet tahvili olarak yatırmak zorundadırlar.

3) Devlet daire ve kuruluşları ile bankalar ve diğer kurum ve ortaklıkları temsilen seçilen banka yönetim kurulu üyelerinin hisse senedi tevdi yükümlülüğü temsil ettikleri daire, kuruluş, banka, kurum veya ortaklıklar tarafından yerine getirilir.

4) Yukarıdaki hükümler gereğince tevdi olunan hisse senetleri veya teminat akçeleri bir borca karşılık gösterilemez, terhin ve adına tevdi olundukları kişilerin banka yönetim kurul üyeliği görevinden doğan mali sorumlulukları dışında haczedilemez.
Kredi Komitesi

Madde 23- 1) Bankalarda bu Kanun Hükmünde Kararnamede yazılı görevleri yapmak üzere, yönetim kurulu tarafından, üyeler arasından seçilecek iki üye ile banka genel müdür veya vekilinden oluşan bir kredi komitesi kurulur.

2) Türkiye’de şube açmak suretiyle faaliyet gösteren yabancı bankalarda müdürler kurulu aynı zamanda kredi komitesi görevini görür.

3) Herhangi bir toplantıya katılamayacak kredi komitesi üyesi yerine görev yapmak üzere iki yedek üye seçilir.

4) Kredi komitesinin oybirliği ile verdiği kararlar doğrudan doğruya, çoğunlukla verdiği kararlar yönetim kurulunun onayından sonra uygulanır.

5) Yönetim kurulu, kredi komitesinin faaliyetlerini denetlemekle yükümlüdür. Yönetim kurulu üyelerinden herbiri, kredi komitesinden, komitenin faaliyetleri hakkında her türlü bilgiyi istemeye ve gerekli göreceği her türlü kontrolü yapmaya yetkilidir.

Genel Müdür ve Yardımcıları

Madde 24- Banka genel müdür ve yardımcılarının, hukuk, iktisat, maliye, bankacılık veya mühendislik-işletmecilik dallarında yüksek öğrenim görmüş olmaları ve bankacılık veya işletmecilik dallarında, genel müdürlüğe atanacakların en az 10 yıl, genel müdür yardımcılıklarına atanacakların ise en az 7 yıl tecrübe sahibi olmaları şarttır.

Üçüncü Kısım İç Denetim

Denetçiler

Madde 25- 1) Bankaların denetçileri ikiden az olamaz.

2) Denetçilerin yüksek öğrenim görmüş ve bankacılık konusunda bilgi ve tecrübe sahibi kimselerden seçilmeleri şarttır.

Denetçilerin Görevleri

Madde 26- Denetçiler Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre banka genel kuruluna hitaben düzenleyecekleri yıllık raporlardan başka yılbaşından itibaren her 3 ayda bir bankanın bu Kanun Hükmünde Kararname ve diğer mevzuat karşısındaki durumuna ilişkin bir rapor düzenlemek ve düzenledikleri raporları ait olduğu dönemi izleyen 1 ay içinde banka yönetim kuruluna ve Maliye Bakanlığı'na göndermekle yükümlüdürler.

Banka Müfettişleri

Madde 27- Bankaların, işletmelerinin bankacılık ilkelerine ve mevzuatına uygunluğunu denetlemek üzere yeteri kadar müfettiş çalıştırmaları zorunludur.

Dördüncü Kısım Ortak Hükümler

Yemin

Madde 28- 1) Banka yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile yabancı bankaların müdürler kurulu başkan ve üyeleri seçilmeleri veya atamalarından sonra 22'nci maddede yazılı yükümlülüğü yerine getirdiklerini gösteren belgelerle birlikte mahalli ticaret mahkemesine başvurarak, belirtilecek günde sözü geçen mahkeme huzurunda görevlerini tam bir dikkat ve dürüstlük içinde yapacaklarına, kanun hükümlerine aykırı hareket etmeyeceklerine ve ettirmeyeceklerine dair yemin etmekle yükümlüdürler. Bankaların denetçileri ile genel müdür ve yardımcıları da yemin etmek zorundadırlar.

2) Yemin için yapılan başvurular mahkemelerce acele işlerden sayılır. Yemin tutanaklarının mahkemece onaylı bir örneği bankaca yemin tarihini izleyen bir hafta içinde Maliye Bakanlığına gönderilir.

3) Yemin yükümlülüğüne tabi kimseler yemin etmeden göreve başlayamazlar. Bu kimselerin, yeminli bulundukları sürelerin sonunda aynı görevlere tekrar seçilmeleri veya atanmaları halinde yeniden yemin etmeleri gerekmez.

Mal Beyanı

Madde 29- 28'inci maddeye göre yemin yükümlülüğüne tabi olan kimseler ile bankaların Maliye Bakanlığınca belirlenen birinci derecede imza yetkisini haiz diğer görevlerinde bulunanlar göreve başladıkları ve görevden ayrıldıkları tarihler itibarıyla eş ve velayet altındaki çocuklarını da kapsayacak şekilde Maliye Bakanlığına, bu Bakanlıkça tesbit olunacak örneğe uygun olarak mal beyanında bulunmak zorundadırlar. Bu zorunluluk görev süreleri boyunca 5 yılda bir olmak üzere devam eder.

Karar Defterleri

Madde 30- 1) Bankaların yönetim kurulu ve kredi komiteleri ile yabancı bankaların müdürler kurullarının kararları, aralarında açıklık bırakılmamak ve satır aralarında çıkıntı olmamak şartıyla, tarih ve numara sırasıyla Türk Ticaret Kanunu'nun defterlerle ilgili hükümleri gereğince onaylanmış müteselsil sayfa numaralı ayrı birer deftere metnin doğruluğundan hiçbir şekilde şüpheyi davet etmeyecek şekilde günü gününe kaydedilir ve her kararın altı üyeler tarafından imza olunur.

2) İş hacimleri büyük olan bankalarda Maliye Bakanlığının izni ile ve yıl sonlarında ciltlettirilmeleri kaydıyla karar defterleri yerine yaprakları noterce tasdikli ve müteselsil sıra numaralı ayrı kalamoza kullanılması caizdir.

Bankalarda Çalışması Yasak Olanlar

Madde 31- 1) a) Bu kanun Hükmünde Kararname hükümlerine aykırı hareketlerinden dolayı hapis veya bir defadan fazla ağır para cezası ile cezalandırılan kimseler ile yüz kızartıcı suçlardan dolayı mahkum olanlar ve müflisler,

b) Menkul kıymetler ve kambiyo borsaları acentaları ile hisse senetleri ve tahvillerin alım ve satımı ve piyasaya ihracı işleriyle uğraşan gerçek kişilerle bankalar dışında bu işlerle uğraşan tüzel kişilerin yönetiminden sorumlu olan ortakları veya yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile müdürler, hiçbir bankada yönetim kurulu başkanı, üyesi, denetçi, genel müdür, genel müdür yardımcısı veya birinci derece imza yetkisini haiz görevli olarak çalıştırılmazlar.

2) Bankalar bu gibi kimselerin işlerine derhal son vermek zorundadırlar.

Altıncı Bölüm

Yedek Akçeler ve Mevduata Ait Hükümler

Muhtemel Zararlar Karşılığı

Madde 32- 1) Bankalar, Türk Ticaret Kanunu'nun ve ana sözleşmelerinin ayrılmasını zorunlu kıldığı yedek akçelerden başka yıllık safı kârlarının % 5'ini ödenmiş sermayeleri tutarına ulaşıncaya kadar "Muhtemel Zararlar Karşılığı" olarak ayırmak zorundadırlar.

2) Bu karşılıklar ancak zararların mahsubunda kullanılır. Mahsup sonucu ortaya çıkan noksanlık giderilinceye kadar karşılık ayrılmasına devam olunur.

Yedek Akçelerin Kullanılması

Madde 33- 1) Bankalar, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 32'inci ve Türk Ticaret Kanunu'nun 466 ve 467'inci maddelerine göre ayırdıkları kanuni yedek akçelerine tekabül eden bir meblağı yıllık bilançolarının genel kurullarınca onaylanmasını izleyen 15 gün içinde Kanuni karşılık olarak Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde Hazine adına açılacak "Kanuni Yedek Akçeler Karşılığı Devlet Tahvili Hesabına" yatırmak zorundadırlar.

2) Zararların kanuni yedek akçelerle karşılanmasının gerektirdiği hallerde, zararların kapatılması için kullanılan yedek akçelere tekabül eden karşılıklar Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca ilgili bankaya iade olunur.

3) Kanuni Yedek Akçeler Karşılığı Devlet Tahvili hesaplarının tabi olacağı şartlar ve uygulama esasları Maliye Bakanlığınca tesbit ve ilan olunur.

Mevduatın Tasnifi

Madde 34- 1) Bankalar tasarruf mevduatını diğer mevduat hesaplarından ayırmak ve mevduat hesaplarını Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca tesbit edilecek vade ve türlerine göre tasnif etmek zorundadırlar. Mevduat hesaplarının vadesi 6 aydan daha kısa tesbit edilemez.

2) Tasarruf mevduatı, gerçek kişiler tarafından bu nam altında açtırılan ve ticari işlemlere konu olmayan mevduattır. Ancak vadesiz tasarruf mevduatı hesapları üzerine münhasıran çek keşide edilmesi ticari işlem sayılmaz.

Mevduatın Çekilmesi

Madde 35- 1) Medeni Kanununun rehinlere ve Borçlar Kanununun alacağın devir ve temlikine ilişkin hükümleri ile diğer kanunların verdiği yetkiler ve koyduğu yükümlülükler saklı kalmak şartıyla, mevduat sahiplerinin mevduatlarını diledikleri anda geri alma hakları hiçbir suretle sınırlandırılmaz. Mevduat sahibi ile banka arasında vade ve ihbar süresi hakkında kararlaştırılan şartlar saklıdır.

2) Ancak, vâdeli ve ihbarlı mevduatın vâde ve ihbar müddetinden önce çekilmesine bankaların muvafakati halinde uygulanacak azami faiz oranı mevduatın yapıldığı tarihle çekiliş tarihleri arasındaki müddete göre hesaplanır. Daha önce mudie ödenmiş veya hesabına tahakkuk ettirilmiş fazla faizler mevduattan indirilir.

Mevduatta Zamanaşımı

Madde 36- 1) Bankalar mevduat sahiplerine, aksine yazılı talepleri olmadıkça her yıl ocak ayı içinde birer hesap özeti gönderirler.

2) Her türlü mevduat, emanet ve alacaklardan son talep, işlem veya mudiin herhangi bir şekilde yazılı talimatı tarihinden başlayarak 10 yıl geçtiği halde sahipleri tarafından aranmamış olanlar, bu sürenin bitimini izleyen takvim yılı başından itibaren 6 ay içinde bankalarca sahiplerinin isim, kimlik, adresleri ve haklarının faizleri ile ulaştıkları tutarlar gösterilmek suretiyle düzenlenecek bir cetvel ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına devredilir.

3) İkinci fıkra gereğince Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına devredilen mevduat, emanet ve alacaklardan tutarı veya değeri 5000 lirayı aşmayanlar Bankaca Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na intikal ettirilir. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tutar veya değeri 5000 lirayı aşanları Resmi Gazete ile ilân eder. İlândan itibaren 1 yıl içinde sahip veya mirasçılar tarafından aranmayan mevduat, emanet ve alacaklar bu sürenin bitiminde Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na gelir kaydedilir.

4) Küçükler adına ve yalnızca bunlara ödeme yapılmak kaydıyla açtırılan hesaplarda, bu maddede yazılı zamanaşımı süreleri küçükün reşit olduğu tarihte işlemeye başlar.

Mevduata Verilecek Faizler

Madde 37- 1) Mevduata verilecek asgari veya azami faiz oranlarının ve temin edilecek diğer menfaatlerin tesbitine, mevduat faiz oranlarının kısmen veya tamamen serbest bırakılmasına, bunların yürürlük zamanlarını tesbite Bakanlar Kurulu yetkilidir.

2) Bankalar mevduata peşin faiz veremeyecekleri gibi her ne suret ve şekilde olursa olsun mevduat sahiplerine, yukarıdaki fıkraya göre Bakanlar Kurulu'nca alınan karar ve tedbirlere aykırı olarak munzam menfaat temin edemezler ve bunlara aykırılığa yol açacak işlemler yapamazlar.

Yedinci Bölüm Krediler ve Diğer Yatırımlar

Genel Kredi Sınırları

Madde 38- 1) a) Bir bankanın vereceği nakdi krediler ve satınalacağı tahvil ve benzeri menkul kıymetlerin tutarı ile teminat mektupları, kefaletler, aval, ciro ve kabuller gibi gayrinakdi kredilerin toplamı özkaynaklarının 20 katını aşamaz.

b) Vadesi geçmiş nakdi krediler ile gayrinakdi kredilerin nakde tahvil olan bedelleri kaydedildikleri hesaba bakılmaksızın (a) bendi uygulamasında kredi sayılır.

2) a) Bir banka gerçek ya da tüzel bir kişiye nakit, mal, kefalet ve teminat şekil ve mahiyetinde veya herhangi bir şekil ve surette kendi özkaynakları toplamının % 10'undan fazla kredi veremez, kefaletlerini kabul edemez veya tahvil ve benzeri menkul kıymetlerini satınalamaz.

b) Bu oran, kalkınma planı yıllık programlarında belirtilen sektörlerdeki işlerde ve ihracatta kullanılmak üzere açılan ve fiilen bu işlerde kullanılan kredilerde % 25'dir.

c) Bir banka gerçek veya tüzel bir kişiye kalkınma planı yıllık programlarında gösterilecek sektör ve yörelerde yapılacak yatırımların finansmanında kullanılmak üzere yukarıdaki oranların üstünde büyük krediler verebilir. Ancak bir büyük kredinin tutarı banka özkaynakları toplamının % 75'ini, 5 büyük kredinin tutarı banka özkaynakları toplamının 3 katını ve büyük kredilerin toplamı da banka özkaynaklarının 10 katını ve her halde toplam kredilerin yarısını aşamaz. Büyük kredilerin açılmalarını izleyen 1 hafta içinde Maliye Bakanlığı ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına bildirilmesi zorunludur.

d) Yukarıda (b) ve (c) bentlerinde belirtilen kredilerin fiilen açıldıkları işlerde kullanıldığına Maliye Bakanlığınca belirlenecek esas ve usuller dahilinde belgelenmesi zorunludur. Yıllık programlarda gösterilen sektörlerde değişiklik yapılması halinde bu fıkralardaki oranlardan yararlanan kredilerin durumu değişmez.

3) a) Herbirine açılacak kredi miktarı hakkında ikinci fıkradaki sınırlar saklı olmak üzere, bir bankanın dolaylı kredi ilişkisi içinde bulunan gerçek veya tüzel kişilerin tümüne açacağı kredilerin toplamı banka özkaynaklarını aşamaz.

b) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin uygulamasında lehlerine kredi açılıp açılmadığına bakılmaksızın;

(i) Bir gerçek kişi ile eş ve reşit olmayan çocuklarına, bunların sınırsız sorumlulukla katıldıkları veya yönetim ve denetimlerinde bulundukları ortaklıklara,

(ii) Kamu tüzel kişileri hariç olmak üzere bir tüzel kişinin veya (i) bendinde sayılanların sermayelerinin doğrudan veya dolaylı olarak % 10 ve daha fazlasına iştirak ettikleri ortaklıklara,

açılan krediler bir gerçek veya tüzel kişiye dolaylı olarak verilmiş kredi sayılır.

c) Dolaylı iştirak oranı, iştirak oranlarının çarpılması suretiyle hesaplanır.

d) Dolaylı kredi ilişkisi içinde bulunan gerçek ya da tüzel kişilerin bu krediler için bankaca kabul edilen kefaletleri kredi sınırının hesabında dikkate alınmaz.

4) Gayrinakdi krediler bu maddenin uygulamasında % 40 oranında nazara alınır. Bu oran her bankanın riskin en az % 15'ini üstlenmesi ve katılan banka sayısının 3'den az olmaması şartıyla konsorsiyum suretiyle verilecek teminat mektuplarında % 20'dir. Yıllık programlarda gösterilen büyük kamu ihaleleri için verilecek teminat mektuplarında, bu oranlar Maliye Bakanlığından izin alınmak kaydıyla yarı yarıya nazara alınır.

5) Aşağıdaki kredi işlemleri bu maddedeki sınırlamalara tabi değildir.

a) Özel kanun hükümlerine göre yapılan işlemler,

b) Maliye Bakanlığı ile ya da bu Bakanlığın uygun görmesi üzerine iktisadi devlet teşekkülleri, kamu iktisadi kuruluşları ve bunların müessese ve bağlı ortaklıklarıyla yapılan işlemler,

c) Hazine'ce veya Hazine'nin kefaletiyle çıkarılan bono ve tahviller karşılığında yapılan işlemler,

d) Karşılığı nakit olan krediler,

e) Bankaların kendi aralarındaki kredi işlemleri,

f) Diğer bankaların kendi kredi sınırları dahilindeki mukabil kefaletleri ile verilen kredilerin bu kefaletlerle temin edilen kısmı,

g) Dış kredi işlemlerinde kur değişikliklerinin doğurduğu artışlar,

h) T.C. Merkez Bankasından sağlanan reeskont ve avans kredileri için verilen cirolar,

i) T.C. Merkez Bankasının önerisi üzerine Maliye Bakanlığınca kabul edilecek yabancı banka ve kredi kurumlarının bu Bakanlıkça belirlenecek limitler dahilindeki mukabil kefaletlerine dayanılarak verilen teminat mektupları ve kefaletler.

İştirak Kredileri Sınırı

Madde 39- 1) 38'inci madde hükümleri saklı kalmak kaydıyla bir bankanın;

a) Sermayelerinin % 15 ve daha fazlasına sahip olduğu iştirak ve kuruluşlarıyla bunların ayrı ayrı veya birlikte sermayelerinin % 25'inden fazlasına sahip oldukları ortaklık ve kuruluşlara,

b) (a) bendindeki ortaklık ve kuruluşların kefaletiyle diğer gerçek ve tüzel kişilere,

vereceği kredilerin toplamı banka özkaynaklarının 3 katını ve her halde toplam kredilerin % 15'ini aşamaz.

2) İktisadi devlet teşekkülleri ve kamu iktisadi kuruluşlarının bağlı ortaklıkları şeklindeki iştirakler 1'inci fıkradaki sınırlamalara tabi değildir.

Kredi Faizleri

Madde 40- 1) Kredi işlemlerinde alınacak faiz oranları ile temin edilecek diğer menfaatlerin ve tahsil olunacak masrafların nitelik ve azami sınırlarının tesbitine, bunların kısmen veya tamamen serbest bırakılmasına, kredilerin kalkınma planlarının amaçlarına yönlendirilebilmesi için fon kurmaya, kaldırmaya, kaynağını kredilere tahakkuk ettirilen faizlerden veya sair suretlerle sağlamaya ve bunların yürürlük zamanlarını tesbite Bakanlar Kurulu yetkilidir.

2) Bankalar, her ne şekil ve suretle olursa olsun kendilerine kredi açtıkları gerçek ve tüzel kişilerden birinci fıkraya göre belirlenen sınır ve oranlar üzerinde faiz ve masraf tahsil edemezler veya fiilen bu oranlar üzerinde faiz tahsiline yolaçan işlemler yaparak menfaat sağlayamazlar.

3) Bir bankanın;

a) İştirak ve kuruluşlarının,

b) Yönetim kurulu başkanı ve üyeleri ile genel müdürlerinin ve genel müdür yardımcılarının,

c) Banka ortaklarının,

d) Yukarıdaki fıkralarda sayılanların fiilen yönetim ve denetimleri altında bulunan teşebbüs ve ortaklıkların,

aracılığı veya garantisi ile açılan kredilerde bu teşebbüs ve ortaklıklara ve kişilere garanti komisyonu veya ücreti, iştirak geliri gibi hakların veya her ne ad ile olursa

olsun ödenen paraların toplamı faiz oran ve sınırlarını tespit eden kararların uygulaması bakımından bankaca tahsil edilmiş faiz, komisyon ve ücret sayılır.

Banka Ortaklarına ve Mensuplarına Kredi

Madde 41- 1) 38'inci madde hükümleri saklı olmak üzere, bir bankanın sermayesinin % 5 ve daha fazlasına sahip olan ortaklarına ve bunlarla dolaylı kredi kapsamına giren gerçek veya tüzel kişilere vereceği kredilerin toplamı banka özkaynaklarını ve herhalde toplam kredilerin % 5'ini aşamaz.

2) Bankalar;

a) Yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile genel müdür ve genel müdür yardımcılara, kredi açmaya yetkili diğer mensuplarına ve bunlarla dolaylı kredi kapsamına giren gerçek ve tüzel kişilere,

b) (a) bendinde sayılanlar dışında kalan mensupları ile bunların eş ve velayet altındaki çocuklarına,

c) Banka mensuplarının kurduğu veya bunlar için kurulan sandık, dernek, sendika veya vakıflara,

her ne şekil ve suretle olursa olsun kredi veremez, kefaletlerini kabul edemez ve tahvil ya da benzeri menkul kıymetlerini satın alamazlar.

3) Banka mensuplarına teminat karşılığında ve aylık ücretleri toplamının 3 katını aşmamak üzere verilecek krediler ve bu krediler için kabul edilecek kefaletler 2'nci fıkra hükümlerine tabi değildir.

4) Sonradan bu maddeye aykırı hale gelen kredilerin 6 ay içinde tasfiye edilmesi zorunludur. Kredinin vadesi konusunda önceden tespit olunmuş şartlar saklıdır.

Yönetim Kurulu Üyelerinin Akrabalarına Kredi

Madde 42- Bir bankanın yönetim kurulu ve kredi komitesi başkan ve üyeleri Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 245'inci maddesinin 3 numaralı bendinde yazılı derecelerde akrabalığı bulunan kimselere ait kredi, teminat ve kefalet taleplerinin görüşülmesine katılamazlar ve bu işler hakkında oy veremezler.

İştirak ve Kuruluşlarla İşlemler

Madde 43- Bir bankanın iştirak veya kuruluşlarının yönetim kurullarında bulunan kimselerin aynı zamanda bu bankanın yönetim kurulunda bulunması, bu iştirak veya kuruluşun banka ile işlem yapmasına engel değildir.

Kredi Açma Yetkileri

Madde 44- 1) Gerçek ya da tüzel bir kişiye teminat karşılığı verilecek kredilerden;

a) 10 milyon liraya kadar olanları genel müdürlüklerce ya da kendilerine verilen yetki içerisinde bölge veya şube müdürlüklerince,

b) 100 milyon liraya kadar olanları genel müdürlüğün yazılı önerisi ve kredi komitesi kararı ile,

c) 100 milyon liradan fazla olanları, genel müdürlüğün yazılı önerisi üzerine yönetim kurulu kararı ile,

açılabilir.

2) Yetki sınırlarının tespitinde bir kişiye ve onun sınırsız sorumlulukla katıldığı ortaklıklara açılan kredilerin toplamı birlikte dikkate alınır.

3) Krediler, yabancı banka ve benzeri kredi kurumlarının mukabil kefaleti ile verilen teminat mektupları ve Maliye Bakanlığı'na belirlenecek esas ve şartlar dahilinde yurt dışı müteahhitlik hizmetleri için yurt dışına verilen teminat mektupları hariç olmak üzere, ancak adına açıldıkları kişilere kullanılabilir.

Açık Krediler

Madde 45- 1) Bir gerçek ya da tüzel kişiye kişisel taahhüde dayanan ve tek imza karşılığında verilen açık kredilerden;

a) 1 milyon liraya kadar olanları genel müdürlüklerce veya yönetim kurulunca verilen yetki içerisinde, bölge veya şube müdürlüklerince,

b) 10 milyon liraya kadar olanları genel müdürlüğün yazılı önerisi üzerine kredi komitesi kararı ile,

c) 10 milyon liradan fazla olanları genel müdürlüğün yazılı önerisi üzerine yönetim kurulu kararı ile,

açılabilir.

2) 44'üncü maddenin 2 ve 3'üncü fıkrası hükümleri saklıdır.

Hesap Durumu Belgesi Alınması

Madde 46- 1) Bankalar açacakları krediler ve verecekleri kefalet ya da teminatlar için, talepte bulunanlardan T. Bankalar Birliği'nce tespit olunacak örneklerine uygun ve yetkililerin imzalarını taşıyan en son hesap durumunu almak zorundadırlar. Bu hesap durumlarının kredilerin kullanıldığı sürece her yıl hesap dönemini izleyen 7 ay içinde alınmasına devam edilir.

2) Hesap durumu aranmayacak kredi işlemleri Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile Türkiye Bankalar Birliği'nin görüşü alınarak Maliye Bakanlığı'na tespit ve ilan olunur.

3) Kurumlar vergisi ya da yıllık beyanname veren gelir vergisi yükümlüsü olan kredi müşterilerine ait hesap durumlarında bağlı bulunulan vergi dairesi ve hesap

numaralarının gösterilmesi gereklidir. Bu hesap durumlarına vergi dairesine verilen bilanço ya da işletme hesap özeti eklenir.

İştirakler

Madde 47- 1) 38'inci maddenin 1'inci fıkrasındaki sınıra dahil olmak üzere bankaların iştiraklerine yatıracakları kaynakların toplamı özkaynaklarını aşamaz.

2) Bankalar ve sermayelerinin % 50'sinden fazlasına sahip oldukları iştirakleri; kamu kuruluşu şeklinde olanlar hariç banka sermayesinin % 10'undan fazlasına sahip olan ortakların, yönetim kurulu başkanı ve üyelerinin, genel müdür ve genel müdür yardımcılarının ayrı ayrı ya da birlikte sermayelerinin % 25'inden fazlasına sahip oldukları ortaklıklara iştirak edemezler.

Sermaye Azaltıcı İşlem Yasağı

Madde 48- Bir bankanın iştirak ettiği ortaklık ve kuruluşlar, sermayelerine iştirak eden bankanın hisse senetlerini satınalamazlar, rehin olarak kabul edemezler ve karşılığında avans veremezler.

Emtia Ticareti Yapma Yasağı

Madde 49- 1) Bankalar ticaret amacı ile emtia alım ve satımı ile uğraşamazlar. Basılı ve külçe halinde altın alım ve satımı bu hükmün dışındadır.

2) Bankalar, alacaklarından dolayı edinmek zorunda kaldıkları ticari emtiayı edinme tarihinden itibaren dokuz ay içinde elden çıkarırlar. Elden çıkarmanın imkansız veya banka için büyük zarar doğuracağı hallerde veya haklı sebepler bulunduğu takdirde, bu süre Maliye Bakanlığı tarafından uzatılabilir.

Gayrimenkul Üzerine İşlemler

Madde 50- 1) 38'inci maddenin 1'inci fıkrasındaki sınıra dahil olmak üzere bankaların gayrimenkullere yatıracakları kaynakların toplamı özkaynaklarını geçemez.

2) Bankalar, ticaret amacıyla gayrimenkul alım ve satımı ile uğraşamazlar ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na alınan kararlara uygun olarak bankacılık işlerini yürütebilmek için ihtiyaç duydukları sayı ve büyüklüğün üstünde herhangi bir şekilde gayrimenkul edinemezler.

3) Bankaların, sermayesine % 10'un üstünde katıldıkları ortaklıklarla bunların sermayelerinin çoğunluğuna sahip oldukları ortaklık ve kuruluşların iş konularının gerektirdiği işyeri, fabrika, imalathane ve eklentileri gibi gayrimenkuller dışında gayrimenkul edinmeleri Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın iznine bağlıdır.

4) Bankalar, gayrimenkul inşaat veya ticareti ile uğraşan ortaklıklara katılamazlar ve bu konuda iş yapan gerçek ve tüzel kişilere kredi açamazlar. Ancak aşağıda belirtilen iştirak ve kredilere bu hüküm uygulanmaz.

a) Yol, köprü, baraj, liman, okul ve hastane gibi bayındırlık tesisleri ile sanayi ve turistik tesislerin inşaat taahhüdü ile uğraşan ortaklıklara bankalarca yapılan iştirakler;

b) (a) bendinde belirtilen konularda iş yapan banka iştiraklerine ve diğer gerçek ya da tüzel kişilere yalnız bu alanlarda kullanılmak üzere açılan krediler;

c) Özel kanunlarda belirtilen esas ve şartlar dahilinde sosyal konut edinmek veya bu konutları inşa etmek ya da ettirmek üzere açılan krediler;

d) Her çeşit taşınmaz mal yapımının taahhüdü işleriyle uğraşan gerçek ve tüzel kişilere verilen teminat mektupları;

5) Bankalar;

a) Tarım, sanayi, madencilik, enerji, bayındırlık, ulaştırma, ihracat ve turizm işleri ile 4/c bendindeki sosyal konut yapımına yönelik krediler;

b) Artırma, Eksiltme ve İhale Kanunu'nun ya da özel şartnamelerinin hükümlerine göre resmi daire ve kurumlara, iktisadi devlet teşekkülleri, kamu iktisadi kuruluşları ve bunların müesseseleri ve bağlı ortaklıklarına, kanunla kurulmuş teşekküllere, banka, ortaklık, dernek ve vakıflara ihaleye koydukları çeşitli işler için ve ayrıca mahkemelere, vergi ve icra daireleriyle gümrüklere hitaben bunlar tarafından istenen konular için verilecek teminat mektupları;

c) Kredi sağlamak amacıyla kalkınma ve yatırım bankalarına ve (a) bendindeki işler için diğer bankalara hitaben verilecek teminat mektupları; dışında gayrimenkul ipoteği karşılığında kredi açamazlar.

Yeniden kredi açılmaması şartıyla, verilen kredilerden tahsili tehlikeye düşenlerin sağlamlaştırılması için sonradan ipotek tesis olunabilir.

6) Bankalar, alacaklarından dolayı edinmek zorunda kaldıkları gayrimenkulleri, edinme gününden başlayarak 3 yıl içinde elden çıkarmak zorundadırlar. Bu süre içinde elden çıkarmanın imkansız olduğunun ya da banka için büyük zarar doğuracağının belgelendiği hallerde bu süre Maliye Bakanlığı tarafından uzatılabilir.

7) Bankalara gayrimenkul üzerine borç verme konusunda yetki veren özel kanun hükümleri saklıdır.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Hesap ve Kayıt Düzeni

Hesap, Bilânço ve Kâr ve Zarar Cetvellerinde Yeknesaklık

Madde 51- 1) Bankaların hesap dönemi takvim yılıdır.

2) Bankalar hesaplarını ve yıllık bilânçoları ile kâr ve zarar cetvellerini Türkiye Bankalar Birliği tarafından hazırlanıp Maliye Bakanlığının onayı ile yürürlüğe girecek olan tek düzen hesap planı, tip bilanço ve kâr ve zarar cetveli ile bunların uygulanma

ve düzenlenme esaslarına ilişkin izahnameye uygun olarak tutmak ve düzenlemek zorundadırlar.

3) Yabancı bankaların hesap, bilanço ve kâr ve zarar cetvelleri, bunların Türkiye'ye ayırdıkları sermaye ile Türkiye'deki işlemleri gösterir.

4) Bankalar hesaplarını ve bilânçoları ile kâr ve zarar cetvellerini kesirleri dikkate almamak suretiyle Türk Lirası üzerinden düzenlerler.

Hesap Uygunluğu

Madde 52- Bankalar işlemlerini kayıt dışı bırakamayacakları ve gerçek mahiyetlerine uygun düşmeyen bir şekilde muhasebeleştiremeyecekleri gibi kanuni ve yardımcı defterleri ile kayıtları, şubeleri, yurt içi ve yurt dışındaki muhabirleri ile hesap uygunluğu sağlamadan bilançolarını kapatamazlar.

Belgelerin Saklanması

Madde 53- Bankalar aldıkları yazılarla faaliyetleri ile ilgili belgelerin asıllarını veya mümkün olmadığı hallerde sıhhatlerinden şüpheyi davet etmeyecek kopyalarını ve yazdıkları yazıların makine ile alınmış suretlerini tarih ve numara sırası ile düzenliyerek usulleri dairesinde saklamak zorundadırlar. Bunların Maliye Bakanlığınca tesbit olunacak esas ve şartlar dairesinde mikrofilm şeklinde de saklanmaları mümkündür.

Bilanço İle Kâr ve Zarar Cetvelinin İlgili Mercilere Gönderilmesi ve İlanı

Madde 54- 1) Bankalar bilançoları ile kâr ve zarar cetvellerinin denetçilerince onaylı birer örneğini, genel kurullarının toplandığı tarihten itibaren 1 ay içinde yönetim kurulu ve denetçilerinin raporları ile birlikte Maliye ve Ticaret Bakanlıkları ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına tevdi ederek Resmi Gazete ve yurt çapında yayın yapan bir gazete ile ilan etmek zorundadırlar.

2) Türkiye'de şube açmak suretiyle faaliyette bulunan bankaların Türkiye'deki faaliyetlerine ait bilançoları ile kâr ve zarar hesapları Türkiye'deki yönetim merkezleri tarafından düzenlenir ve müdürler kurulları tarafından imzalı olarak merkezlerinin son bilanço ve kâr ve zarar cetvelleri ile birlikte 1'inci fıkradaki mercilere tevdi ve aynı fıkra göre ilan olunur.

3) İlan olunan bir bilanço ve kâr ve zarar cetvelinin gerçeğe aykırı olduğu tesbit olunduğu takdirde, ilgili banka, Maliye Bakanlığının talimatı üzerine 15 gün içinde düzeltilmiş bilanço veya kâr ve zarar cetvelini düzeltme beyanı ile birlikte aynı gazetelerle ilân etmek zorundadır.

Yabancı Ülkelerdeki Şubelerin Hesapları

Madde 55- Türkiye'de kurulan bankalar yabancı ülkelerdeki şubelerine ayırdıkları sermaye ile bu şubelerin işlem ve hesaplarını gösteren bir cetveli yıllık bilançoları ile birlikte Maliye ve Ticaret Bakanlıkları ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına tevdi etmek zorundadırlar.

Üç Aylık Hesap Özetleri İle Diğer Cetveller

Madde 56- 1) Bankalar Mart, Haziran, Eylül ve Aralık ayları sonu itibariyle, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve Bankalar Birliği'nin görüşü alınarak Maliye Bakanlığı tarafından belirlenecek esaslara ve örneğe uygun olarak üç aylık hesap özeti düzenlemek zorundadırlar.

2) Üç aylık hesap özetleri genel müdür ile genel muhasebe müdürü veya sorumlu muhasebeci tarafından imza edilmiş ve mevcutsa denetçiler tarafından onaylanmış olarak Maliye Bakanlığınca belirlenecek süreler içinde bu Bakanlığa ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına gönderilir.

3) Maliye Bakanlığı bu kanun hükmünde kararname uygulamasını izlemek ve denetlemek amacıyla bankalardan belirleyeceği esaslar ve örneklerle uygun olarak düzenlenecek cetvel ve raporlar istemeye, mali bünyeleri ve kaynaklarının kullanımı ile ilgili standart rasyoları Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve Türkiye Bankalar Birliği'nin görüşlerini alarak tesbite yetkilidir. Bankalar istenecek cetvel raporları belirleyeceği esaslar ve örneklerle göre düzenleyerek Maliye Bakanlığına tevdi etmek ve bu Bakanlığın tesbit edeceği rasyolara uymak zorundadırlar.

Dokuzuncu Bölüm Mesleki Disiplin ile Denetime İlişkin Hükümler Birinci Kısım Türkiye Bankalar Birliği

Üye Olma Zorunluluğu

Madde 57- Türkiye'de faaliyet gösteren bütün bankalar, tüzel kişiliği haiz Türkiye Bankalar Birliğine üye olmak zorundadırlar. Bankalar bu yükümlülüğü kuruldukları tarihten itibaren en geç 3 ay içinde yerine getirirler.

Birliğin Görev ve Yetkileri

Madde 58- 1) Türkiye Bankalar Birliği;

- a) Bankacılık mesleğinin gelişmesini temin etmek,
- b) Bankaların birlik ve bankacılık mesleğinin gerektirdiği vakar ve disiplin içinde ekonominin ihtiyaçlarına uygun olarak çalışmalarını sağlamak,
- c) Bankalar arasındaki haksız rekabeti önlemek,

amacıyla gerekli her türlü tedbiri almak ve uygulamakla görevli ve yetkilidir.

2) Birlik bankacılık konusundaki mevzuatı ve aldığı karar ve tedbirlerin uygulamasını takip eder ve Maliye Bakanlığınca alınması istenen tedbirleri alır.

Tüzük

Madde 59- 1) Birliğin organları ve çalışma esasları, Ticaret Bakanlığı ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının görüşleri alındıktan sonra Maliye Bakanlığının önerisi üzerine Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konan tüzüğünde gösterilir.

2) Bankalar Birlik Tüzüğüne ve Birlikçe alınacak karar ve tedbirlere uymak zorundadırlar.

Giderlerin Karşılanması

Madde 60- Türkiye Bankalar Birliği'nin masrafları, her takvim yılı başında, tüzük gereğince tesbit olunacak oy sayısına göre bankalara dağıtılır. Bankalar, kendilerine düşen masraf paylarını her yıl şubat ayı sonuna kadar Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde açılacak özel bir hesaba yatırmak zorundadırlar.

İkinci Kısım Denetim

Bankalar Yeminli Murakıpları

Madde 61- 1) Bu Kanun Hükmünde Kararname ile ek ve değişikliklerinin, diğer kanunların bankalarla ilgili hükümlerinin uygulanmasının ve her türlü bankacılık işlemlerinin denetimi, bankaların varlıkları, alacakları, özkaynakları, borçları, kâr ve zarar hesapları arasındaki ilgi ve dengelerin ve mali bünyeyi etkileyen diğer tüm öğelerin tesbit ve tahlili Maliye Bakanı'na bağlı bir kurul teşkil eden bankalar yeminli murakıpları ve yardımcıları tarafından yapılır.

2) Bankalar yeminli murakıpları ve yardımcıları; Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun hükümlerine aykırı hareket eden banka ve ilgililer hakkında adı geçen Kanunun Ek 1'inci maddesindeki yetkilere ve Bankalar Kanununda yazılı görevleri ile kayıtlı olmak üzere vergi inceleme yetkisine sahip oldukları gibi Devlet Sanayi ve İşçi Yatırım Bankası ve tüm bankaların kuruluş kanunları hükümleri ile diğer kanunların bankalarla ilgili hükümlerinin uygulamasını da denetlemeye yetkilidirler.

3) Bankalar yeminli murakıpları ve yardımcıları; bankalar, bankaların iştirak ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişilerden yukarıda yazılı kanun hükümleri ile ilgili görececekleri bütün bilgileri istemeye, bunların tüm defter, kayıt ve belgelerini incelemeye yetkili olup, bunlar da istenilen bilgileri vermekle, defter kayıt ve belgeleri incelemeye hazır bulundurmakla yükümlüdürler.

4) Devlet daire ve kuruluşları, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Türkiye Bankalar Birliği ve benzeri kuruluşlar ile risk santralı teşkilatı istenecek her türlü bilgiyi gizli de olsa bankalar yeminli murakıplarına ve yardımcılarına verirler.

5) Bankalar yeminli murakıp yardımcıları konuları ile ilgili dallarda yüksek öğrenim yapmış adaylar arasından sınavla seçilerek memuriyete alınırlar. En az üç yıl bankalar yeminli murakıp yardımcılığı yaptıktan sonra yeterlik sınavında başarı gösterenler ortak kararla bankalar yeminli murakıbı olarak atanırlar. Bankalar yeminli murakıpları kurulu başkanının da bankalar yeminli murakıbı sıfat ve yetkisi vardır.

6) Bankalar yeminli murakıpları ve yardımcıları Ankara'da Asliye Ticaret Mahkemesinde yemin etmedikçe denetim yapamazlar.

7) Bankalar yeminli murakıplarının çalışma tarzı bir yönetmelikle düzenlenir.

İdari Tedbirler

Madde 62- 1) Bankalar yeminli murakıplarınca yapılan denetlemeler sonucunda, bu kanun hükmünde kararname ve ilgili diğer mevzuata aykırı ve bankanın emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek nitelikte işlemleri tespit olunan banka mensuplarının, haklarında ayrıca kanuni kovuşturma yapılmakla beraber, Maliye Bakanlığının talebi üzerine görevlerine son verilmesi zorunludur. Bu kimseler, Maliye Bakanlığının izni olmadıkça hiçbir bankada çalıştırılmazlar.

2) Maliye Bakanlığı, bu Kanun Hükmünde Kararname ve ilgili diğer mevzuata aykırı işlemlerini verdiği süre içinde düzeltmeyen ve kanuna aykırılıkların giderilmesi ve önlenmesi konusunda alınmasını istediği tedbirleri almayan bankaların, sorumlular hakkında yapılacak kanuni kovuşturma saklı olmak üzere, avans ve reeskont kredilerinin durdurulmasını, açılan kredilerin geri alınmasını Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasından istemeye, yararlandıkları teşvikleri durdurmaya yetkilidir.

3) Bu Kanun Hükmünde Kararname veya özel kanunlarına göre yetkili olanlar dışında kalan gerçek veya tüzel kişilerin mevduat kabul ettikleri veya bankacılık işlemleri yaptıkları, ticaret ünvanları ve her türlü belgeleri ile ilan ve reklamlarında banka kelimesini ya da mevduat kabul ettikleri veya bankacılıkla uğraştıkları izlenimini veren kelime veya tabirleri kullandıkları tesbit olunduğu takdirde, sorumlular hakkında kanuni kovuşturmaya geçilmekle beraber, gecikmesinde sakınca görülen hallerde, Maliye Bakanının talebi üzerine valiliklerce, bunların işyerleri geçici olarak kapatılabileceği ve ilan ve reklamları durdurulabileceği gibi kanuna aykırı belgelerle ilan ve reklamları toplatılabilir.

Mali Bünyenin Güçlendirilmesi

Madde 63- 1) Denetlemeler sonucunda bir bankanın mali bünyesinin ciddi bir şekilde zayıflamakta olduğunun tespit edilmesi halinde, Maliye Bakanlığı, uygun bir süre vererek banka yönetim kurulundan;

a) Sermayenin artırılmasını veya sermayenin ödenmeyen kısmının tahsilini,

b) Kâr dağıtılmamasını, tahsilinde tehlike görülen alacaklar için karşılık ayrılmasını,

c) Masrafların kısılmasını, yeni personel alımının durdurulmasını,

d) Risk doğurucu işlemlerden kaçınılmasını, plasmanlarının durdurulmasını veya sınırlandırılmasını,

e) Mali bünyenin güçlendirilmesi için benzeri diğer tedbirlerin alınmasını,

isteyebilir. Yönetim Kurulu bu talimata uymak ve aldığı karar ve tedbirleri aylık raporlar halinde Maliye Bakanlığına bildirmek zorundadır.

2) a) Bu Kanun Hükümünde Kararname ve ilgili diğer mevzuata aykırı ve bankanın emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek nitelikte fiilerin ya da banka mali bünyesini zayıflatan karar ve işlemlerin banka yönetim kuruluna ait olması halinde Maliye Bakanlığı bankanın denetçilerinden yeni bir yönetim kurulu teşkili için genel kurulun toplantıya çağrılmasını istemeye yetkilidir. Genel kurul toplanmadığı veya yönetim kurulunun değiştirilmesine karar vermediği ya da seçtiği yeni yönetim kurulu 1'inci fıkraya göre verilecek talimata uymadığı takdirde Maliye Bakanı yönetim kurulunu feshederek yerine geçici bir yönetim kurulu teşkil edebilir.

b) Bankanın geçici yönetim kurulu tarafından yönetildiği dönemde ortaklar genel kurulu ancak Maliye Bakanının gerekli görmesi halinde toplanabilir ve genel kurul kararları Maliye Bakanının onayı ile hüküm ifade eder.

c) Müdahaleyi gerektiren sebeplerin ortadan kalkması halinde geçici yönetim kurulu Maliye Bakanının onayını aldıktan sonra genel kurulu toplantıya çağırarak görevini seçilecek yönetim kuruluna devreder.

d) Geçici yönetim kurulu üyeleri bankalarda çalışanlardan veya bankacılık konusunda bilgi ve tecrübe sahibi kimseler arasından atanır. Bunların ücretleri Maliye Bakanlığı'na tespit olunur ve banka tarafından ödenir.

3) Bankalar yeminli murakıplarınca yapılan incelemeler sonucunda mali bünyesinin taahhütlerini karşılayamayacak derecede zayıflamış bulunduğu ya da bu durumun gerçekleşmek üzere olduğu tespit olunan bir bankanın; yönetimini geçici bir yönetim kuruluna veya bir bankaya ya da birden fazla bankanın iştirak ettiği bir konsorsiyuma tevdi ederek;

a) Likiditesinin güçlendirilmesi amacıyla iştirak ve gayrimenkuller gibi duran varlıklarının kısmen veya tamamen Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından satın alınmasına,

b) Kanuni karşılık yükümlülüklerinin, cezai faizlerini de kaldırmak suretiyle ertelenmesine,

c) Hazine'ye, diğer kamu kurum ve kuruluşlarına, T.C. Merkez Bankası'na ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na olan borçları ile alacaklarını mahsup ve tahkim ile gerektiğinde bunları Hazine iştiraki olarak banka sermayesine dönüştürmeye, bu işlemlerin gerektirdiği meblağları bütçeye gelir, gider ve ödenek kaydetmeye,

d) Mali bünyesinin takviyesi için gerekli göreceği benzeri diğer tedbirleri almaya,

Maliye Bakanı yetkilidir.

4) Yukarıdaki tedbirlerle mali bünyesinin güçlendirilmesine imkân görülemeyen bir bankanın;

a) Bütün aktif ve pasifi ile mevcut veya kurulacak bir bankaya devredilmesine,

b) Bir veya birkaç banka ile birleştirilmesine,

Maliye Bakanının önerisi üzerine Bakanlar Kurulu'na karar verilebilir. Bu halde devir veya birleştirmeye ilişkin esas ve usuller Bakanlar Kurulu kararında gösterilir. Hakkında devir veya birleştirme kararı verilen bankalara Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'ndan mali destek sağlanır.

Onuncu Bölüm Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu

Fonun Kuruluşu

Madde 64- 1) Bankalardaki tasarruf mevduatını sigorta etmek amacıyla tüzel kişiliği haiz Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu kurulmuştur.

2) Fon, Maliye Bakanlığınca hazırlanacak Fon Yönetmeliği dahilinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından idare ve temsil olunur. Fonun idare ve temsili dolayısıyla Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası personeline ayrıca ücret ödenmez.

3) Fon, 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu, 2490 sayılı Artırma, Eksiltme ve İhale Kanunu ile 832 sayılı Sayıştay Kanunu'na tabi değildir.

4) Fon, her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır.

5) Maliye Bakanlığı Fon'un hesap ve işlemlerini denetlemeye ve bu hususta Fon'dan her türlü bilgiyi istemeye yetkilidir.

Fon'un Kaynakları

Madde 65- 1) Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'nun kaynakları;

a) Bankaların yıl sonu bilançolarındaki tasarruf mevduatı tutarı üzerinden, tarifesi ile tahsil zaman ve şekilleri Maliye Bakanlığının önerisi üzerine Bakanlar Kurulunca tesbit olunacak primlerden,

b) Bu Kanun Hükmünde Kararnameye aykırı fiiller dolayısıyla hükmolunacak ara cezalarından,

c) 153 sayılı Kanuna göre kurulan Bankalar Tasfiye Fonu'ndan devralınacak mevcutlardan,

d) 36'ncı maddeye göre zamanaşımına uğrayan mevduat, emanet ve alacaklardan,

e) Fon mevcudunun gelirleri ile sair gelirlerden,

oluşur.

2) Fon mevcudunun ihtiyacı karşılamadığı hallerde Maliye Bakanlığının talebi üzerine Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na Fona avans verilir. Bu avansın miktarı, vadesi, faizi ve sair şartları Maliye Bakanlığınca tesbit olunur.

3) Fon kaynaklarının tahsilinde 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

4) Fon mevcudunun kullanılış şekil ve esasları Fon yönetmeliğinde gösterilir.

5) Bankalarca Fon'a ödenen primler kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider kabul edilir.

Sigortanın Esasları

Madde 66- 1) Mevduat kabul eden bütün bankalar, tasarruf mevduatlarını sigorta ettirmek zorundadır.

2) Bir bankadaki bir kişiye ait azami 3 milyon liralık tasarruf mevduatı mevduat sigortasına tabidir.

3) Bir bankanın sermayesinin % 10 ve daha fazlasına sahip ortakları ile yönetim kurulu başkan ve üyelerine, genel müdür ve genel müdür yardımcılara, kredi açmaya yetkili memurlarına, denetçilerine ve bunların eş ve velayet altındaki çocuklarına ait tasarruf mevduatı sigortaya tabi değildir.

Sigortanın Sonuçları

Madde 67- 1) 63'üncü madde uygulanarak mali bünyesinin güçlendirilmesine ve devir veya birleştirilmesine imkan görülmeyen bir bankanın mevduat kabul ve bankacılık işlemleri yapma yetkisi 12'nci maddeye göre kaldırılır.

2) Mevduat kabul ve bankacılık işlemleri yapma yetkisi kaldırılan bankanın tasarruf mevduatı aynı şartlarla, karşılığı Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'ndan ödenmek suretiyle, Maliye Bakanlığınca tayin olunacak bir bankaya devrolunur.

3) Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu ödediği tasarruf mevduatı için tasarruf mevduatı sahipleri yerine bankanın iflasını ister ve iflas masasına imtiyazlı alacaklı sıfatı ile iştirak eder.

4) İflasına hükmolunan bankanın, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na olan borçları, masanın nakit durumuna göre İcra ve İflas Kanununun 232'inci maddesinde gösterilen sıra cetvelinin kesinleşmesi beklenmeksizin ödenir.

Şahsi Sorumluluk

Madde 68- Bir bankanın ortakları, yönetim kurulu ve kredi komitesi başkan ve üyeleri ile genel müdür, genel müdür yardımcıları, müdürleri ve imzaları bankayı ilzam eden memurları kanuna aykırı karar ve işlemleri ile bankanın iflasına veya hakkında 63'üncü maddenin 3 ve 4'üncü fıkralarının uygulanmasına sebep olmuşlarsa, Maliye Bakanının talebi üzerine, bunların şahsen iflasına mahkemece karar verilebilir. 63'üncü maddenin uygulandığı hallerde bunların şahsi sorumluluğu, çıkarılacak ara veya devir bilançolarına göre tayin olunur.

Onbirinci Bölüm Devir, Birleşme ve Tasfiye

Birleşme veya Devir

Madde 69- 1) Türkiye’de faaliyette bulunan bankalardan birinin diğer bir veya birkaç banka ile birleşmesi veya bütün borç, alacak ve mevduatını Türkiye’de faaliyette bulunan diğer bir bankaya devretmesi Maliye Bakanlığı’nın iznine bağlıdır.

2) Maliye Bakanlığı, devir veya birleşmenin ilgililerin menfaatlerine aykırı düşmeyeceği sonucuna varırsa devir veya birleşme işlemlerine izin verir.

3) İzin tarihinden itibaren 3 ay içinde ilgili bankaların yetkili organlarınca karar alınarak devir veya birleşme işlemlerine geçilmediği takdirde devir izni geçersiz olur.

4) Devir veya birleşmenin Resmi Gazete’de ilanında sonra Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ilgili bankaların mevduat munzam karşılıkları hesaplarından uygun göreceği miktar ve şartlarla devir veya birleşme döneminde iadeler yapabilir.

5) Devir veya birleşme işlemlerinin yürütülmesi ve sonuçlandırılması döneminde, bankalara Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu ve Bankalar Birliği tarafından her türlü mali ve teknik yardım yapılabilir.

Tasfiye veya Faaliyete Son Verilmesi

Madde 70- Türkiye’de faaliyette bulunan bankalar faaliyetlerine son vermek ve bunları tasfiye etmek istedikleri takdirde, durumu Türkiye çapında basımı ve dağıtımı yapılan en az iki gazete ile ilan ve mevduat sahipleri ile alacaklılarına veya bu durumda sayılabilecek kişi ve kurumlara tebliğ ederek ellerinde bulunan ayni ve nakdi her türlü mevduat ile emanet ve cari hesap bakiyelerini vesair borçlarını, vadeli olsalar bile vadelerini beklemeksizin iki ay içinde iadeye ve bu süre içerisinde sahibi başvurmayan ayni ve nakdi her türlü mevduat, emanet ve alacakları Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’na tevdi etmeye mecburdurlar. Merkez Bankası bu suretle verilen değerleri 10 yıl süre ile her yıl başında usulüne göre ilan etmek suretiyle saklar. Bu sürenin bitiminde 36’ncı maddedeki esaslara göre işlem yapılır.

Tasfiye Memurlarının Görevleri

Madde 71- 1) İflasına hükmedilen bankalar ile tasfiyesine karar verilen bankaların işlemlerini tasfiye etmek üzere İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre teşkil olunan iflas idaresi veya tayin olunan tasfiye memurları, tasfiyenin gelişimi hakkında Maliye Bakanlığı’na, bu Bakanlığın uygun göreceği sürelerde rapor vermekle yükümlüdürler.

2) Maliye Bakanlığı, bankalar yeminli murakıpları vasıtasıyla iflas veya tasfiye işlemlerini incelemek yetkisine sahiptir.

Onikinci Bölüm Çeşitli Hükümler

Sektör Bankaları

Madde 72- 1) Banka kaynaklarının kalkınma planı ve yıllık programlarının hedeflerine uygun olarak kullanılmasını ve selektif kredi politikasının etkin bir şekilde uygulanmasını sağlamak amacıyla, Maliye Bakanının önerisi üzerine uygun göreceği kamu bankalarını sektör bankaları olarak görevlendirmeye veya yeni sektör bankaları kurmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

2) Sektör bankalarının görev ve yetkileri; birbirleriyle, diğer bankalarla ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile ilişkileri, yıllık sektörel finansman programlarının hazırlanması, uygulanması ve koordinasyonuna ilişkin esaslar Bakanlar Kurulu kararında gösterilir.

Bankaların Yabancı Ülkelerdeki Faaliyetleri

Madde 73- 1) Türkiye’de kurulan bankaların hariçte şube veya temsilcilik açmaları Maliye Bakanlığının iznine tabidir.

2) Türkiye’de şube açmak suretiyle faaliyet gösteren yabancı bankalar Türkiye’deki şubelerine ayırdıkları sermayeyi ve bütün bankalar mevduat ve sair kaynaklarını Maliye Bakanlığının izni olmadan yabancı ülkelerde plasman, tevdiat ve sair surette kullanamayacakları gibi, Türk borsalarında kote olmayan menkul kıymetlerin alımına veya bunlara ilişkin kredilere tahsis edemezler.

Yabancı Bankaların Temsilcilikleri

Madde 74- Yabancı bankaların mevduat kabul etmemek ve bankacılık işlemleri yapmamak kaydıyla Türkiye’de temsilcilik açmaları Maliye Bakanlığının iznine tabidir.

İlan ve Reklamlar

Madde 75- Bankaların ilan ve reklamları; tür, şekil, nitelik ve miktarları itibariyle Türkiye Bankalar Birliği tarafından Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınarak tesbit olunan esas ve şartlara aykırı olamaz.

Parasal Miktar ve Sınırların Arttırılması

Madde 76- 1) Bakanlar Kurulu, Maliye Bakanlığının önerisi üzerine, bu Kanun Hükmünde Kararnamedeki parasal miktar ve sınırları, 1983 yılı temel olmak üzere, Ticaret Bakanlığınca yayımlanan toptan eşya fiyatları indeksinin gerektirdiği miktar ve sınırları aşmamak kaydıyla arttırmaya yetkilidir.

2) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 38, 39 ve 41’nci maddelerinde yer alan kredi katsayı veya oranları Bakanlar Kurulunca Maliye Bakanlığının önerisi üzerine % 50’yi aşmamak kaydıyla arttırılabilir veya azaltılabilir.

ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM Ceza Hükümleri

Ağır Para Cezası

Madde 77- 1) 5, 6 ve 16'ncı maddelere aykırı durumları tespit olunan bankalar, altı ayı geçmemek üzere Maliye Bakanlığı tarafından verilecek süreler içinde bu durumlarını düzeltmedikleri veya 17'nci maddeye göre verilen şubelerin birleştirilmesi talimatına uymadıkları takdirde haklarında 12'nci maddeye göre işlem yapılabileceği gibi bunların işlerini fiilen yöneten görevli ve ilgili mensupları 500 bin liradan 2 milyon liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler.

2) Bankaların, mahkemelerle resmi dairelere hitaben düzenledikleri veya yayımladıkları belgelerde yapılan gerçeğe aykırı beyanlardan dolayı bu belgeleri veya bunların düzenlenmesine esas olan her türlü belgeleri imza edenler görev ve ilgilerine ve fiile katılma derecelerine göre altı aydan iki yıla kadar hapis ve 500.000.- liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasına mahkûm edilirler.

3) 32 ve 33'üncü maddelerde yazılı yükümlülükleri yerine getirmeyen bankalar Maliye Bakanlığı'na bir aydan az olmamak kaydıyla bildirilecek süreler içerisinde bu durumlarını düzeltmezlerse bunların mensupları hakkında görev ve ilgilerine göre 500 bin liradan az olmamak üzere ağır para cezası uygulanır.

Ağır Para Cezası İle Birlikte Hapis Cezası

Madde 78- 1) 37, 38, 39, 40, 41, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 62, 63, 69 ve 70'inci maddelerinde yazılı hükümlere uymayan bankaların ve 50'nci maddenin 3'üncü fıkrası hükmüne aykırı hareket eden iştiraklerin ve bunların ortağı olduğu kuruluşların işlerini fiilen yöneten mensupları görev ve ilgilerine ve fiile katılma derecelerine göre 500 bin liradan 2 milyon liraya kadar ağır para cezası ile birlikte 6 aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.

2) Şu kadar ki; yukarıda yazılı maddelerin hükümlerine aykırılık bankaya ya da iştirak ve kuruluşlarına ya da ilgili kişilere yarar sağlamayı hedef tuttuğunda ya da bu tür hareketler sonucunda fiilen böyle bir yarar sağlandığında ağır ceza parası 2 milyon liradan az olmamak üzere bu yararların 5 katı olarak hükmedilir.

3) Bankaların 49 ve 50'nci madde hükümlerine aykırı olarak edindikleri menkul ve gayrimenkullerin, mahkûmiyet hükmü ile birlikte satılarak tasfiyesine karar verilir. Satış ve tasfiye İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre adliye icra memurları tarafından yapılır. Satış bedelinden satış ve tasfiye giderleri indirilerek artanı bankaya verilir. Satış bedelinden indirilecek giderler, Maliye Bakanlığı bütçesinin mahkeme harçları tertibinden avans suretiyle ödenir.

4) Bankalar Yeminli Murakıpları ve Yardımcılarının görevlerini yapmalarına engel olan ya da istedikleri bilgi ve belgeleri vermeyen gerçek ve tüzel kişiler hakkında da birinci fıkra hükmü uygulanır.

Ağır Para Cezası İle Birlikte Hapis Cezası ve Faaliyetten Alıkoyma

Madde 79- 1) 4 ve 11'inci maddelerde yazılı izinleri olmaksızın bankacılık işlemleri ile uğraşan veya mevduat kabul eden ya da 13'üncü maddeye aykırı hareket eden gerçek kişiler ile tüzel kişilerin görevli veya ilgili mensupları fiile katılma

derecelerine göre 1 milyon liradan 5 milyon liraya kadar ağır para cezasına mahkum edilmekle birlikte 6 aydan 1 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

2) Ayrıca, Maliye Bakanlığının talebi üzerine, birinci fıkradaki suçları işleyenlerin iş yerlerinin geçici veya sürekli olarak kapatılmasına, ilan ve reklamlarının durdurulması veya toplatılmasına mahkemece karar verilir.

Ağır Para Cezası ile Birlikte Meslekten Alıkoyma ve İzinsiz Açılan Şubelerin Kapatılması

Madde 80- 1) 14, 18, 22, 24, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 34, 35, 36, 42, 44, 45, 46, 57, 66, 71, 72, 73, 74 ve 75'inci maddelerinde yazılı yükümlülük ve zorunluluklara uymayan bankaların işlerini fiilen yöneten ilgili ve görevli mensupları ile tasfiye memurları hakkında fiile katılma derecelerine göre 200 bin liradan 1 milyon liraya kadar ağır para cezasına hükmolunacağı gibi bu fiilleri bankanın emin bir şekilde çalışmasını engelleyici nitelikte görülen banka mensuplarının üç yıl süre ile bankalarda çalışması yasaklanır.

2) Ayrıca 14'üncü maddedeki izin alınmaksızın veya izin verildiği yerden başka bir yerde açılan ya da başka bir yere nakledilen şubeler Maliye Bakanlığının talebi üzerine Valiliklerce kapatılır.

Bankalar Birliğince Verilecek Cezalar

Madde 81- 1) 58, 59 ve 60'ncı maddelerde yazılı yükümlülöklere uymayan bankalara uygulanacak para cezaları 1 milyon liradan çok olmamak üzere Bankalar Birliği Yönetim Kurulunca tespit ve karara bağlanır.

2) Birlik verdiği cezaları bir taraftan ilgili bankaya tebliğ etmekle beraber diğer taraftan tahsil ve gelir kaydı için Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na bildirir.

3) Bu cezalar 15 gün içinde ödenmediği takdirde Fon tarafından 6183 sayılı kanun hükümlerine göre takip ve tahsil olunur.

Sırların Saklanması

Madde 82- 1) Sıfat ve görevleri dolayısıyla öğrendikleri, bankaya ya da müşterilerine ait sırları bu konuda kanunen açıkça yetkili kılınan mercilerden başkasına açıklayan banka mensupları ile diğer görevliler 1 aydan 1 yıla kadar hapis cezası ile 100 bin liradan 500 bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

2) Birinci fıkrada yazılı kimseler bu sırları kendileri ya da başkaları için yarar sağlamak amacıyla açıklarlarsa, altı aydan 2 yıla kadar hapis ve 200 bin liradan 1 milyon liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

3) Bu madde hükmü banka mensupları ile diğer görevlilerin işlerinden ayrılmaları halinde de uygulanır.

Asılsız Yayın ve Haber Yayma

Madde 83- 1) Bir bankanın itibarını kırabilecek ya da şöhretine ya da servetine zarar verebilecek bir hususa sebep olan ya da bu yolda asılsız haberler yayanlar için üç aydan iki yıla kadar hapis, 100 bin liradan 1 milyon liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

2) Bu fiilin Basın Kanunu'nda yazılı ya da radyo, televizyon video gibi yayın araçlarından biri ile işlenmesi ya da nakledilmesi halinde altı aydan 3 yıla kadar hapis ve iki milyon liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Bankalar Yeminli Murakıplarının Sorumlulukları

Madde 84- 1) Görevleri dolayısıyla öğrendikleri sırları yetkili mercilerden başkasına açıklayan Bankalar Yeminli Murakıpları ve yardımcıları için altı aydan iki yıla kadar hapis ve 200 bin liradan az olmamak üzere ağır para cezası hükmolunur.

2) Birinci fıkrada yazılı kimseler sırları kendileri ya da başkaları için yarar sağlamak amacıyla açıklarlarsa, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına ve 500 bin liradan az olmamak üzere ağır para cezasına mahkûm edilmekle birlikte, ayrıca geçici veya sürekli olarak memuriyetten mahrumiyetlerine hükmolunur.

3) Bu madde hükmü yukarıda yazılı kimselerin görevlerinden ayrılmaları halinde de ayrıldıkları tarihten başlayarak 3 yıl süre ile uygulanır.

Genel Hükümlerin Saklılığı

Madde 85- 1) Bankaların veya sorumlu kişilerinin bu kanunda suç teşkil eden hareket ve fiilleri başka kanunlara göre de cezayı gerektirdiği takdirde haklarında en ağır cezayı gerektiren Kanun maddesi uygulanır.

2) Türk Ticaret Kanunu'nun sorumluluğu gerektiren hükümleri saklıdır.

Koğuşturma Usulü

Madde 86- 1) Bu bölümdeki cezalara ilişkin suçlardan dolayı koğuşturma yapılması Maliye Bakanlığı tarafından Cumhuriyet Savcılığına yazılı başvuruda bulunulmasına bağlıdır. Bu başvuru ile Maliye Bakanlığı aynı zamanda müdahil sıfatını kazanır.

2) Cumhuriyet Savcıları koğuşturmaya yer olmadığına karar verirlerse, Maliye Bakanlığı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa göre kendisine tebliğ edilecek bu kararlara karşı itiraza yetkilidir.

3) 82 ve 83'üncü maddede yazılı suçlardan dolayı ilgili bankaların dava açma hakkı saklıdır.

4) Bu maddeye göre açılacak davalar, ilgili bankanın merkezinin bulunduğu yerdeki Asliye Ceza Mahkemelerinde 3005 sayılı Kanun hükümlerine göre görülür. Bu yerlerde birden fazla Asliye Ceza Mahkemesi bulunduğu takdirde bu davalara 2 numaralı Asliye Ceza Mahkemelerinde bakılır.

5) Cumhuriyet savcıları ve mahkemeler yapılacak koğuşturma ve duruşmalarda bilirkişi teşkiline gerek gördükleri takdirde, münhasıran resmi bilirkişi listesinde kayıtlı kişilerden seçecekleri bilirkişilerin görüşlerini alırlar, Resmi bilirkişi listeleri Maliye Bakanlığı tarafından tesbit olunur.

Para Cezalarının Tahsili

Madde 87- 1) Bu kanunda gösterilen para cezalarında tüzel kişilerin sorumluluğu Türk Ticaret Kanunu'nun 65'inci maddesine göre tayin olunur.

2) Para cezaları tüzel kişilerden Âmme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun hükümleri gereğince tahsil edilir.

Diğer Kanunlarla İlgili Hükümler

Madde 88- 1) 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu'nun 43 ve 44'üncü maddelerinde gösterilen zorunluluk ve yükümlülükleri yerine getirmeyen bankalar ile sorumlu organları hakkında 80'inci maddede; aynı Kanunun 40'inci maddesinin II'inci paragrafının (a) bendi uyarınca umumi disponibilite ve mevduat karşılıkları için tesbit edilen oranları süresi içinde tesis etmeyen veya noksan tesis eden bankalar hakkında 77'inci maddenin 3'üncü fıkrasında ve (c) bendi uyarınca Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nca alınan ayarlama kararlarına uymayan bankalar hakkında 78'inci maddede yazılı cezalar uygulanır.

2) Birinci fıkrada sayılan maddeler dolayısıyla koğuşturma yapılması, kanuna aykırılığın T.C. Merkez Bankası'na tespiti halinde bu bankanın bildirmesi üzerine, diğer hallerde bu Banka'nın görüşünü alarak Maliye Bakanlığı tarafından Cumhuriyet Savcılığı'na müzekkere yazılmasına bağlıdır. Bu takdirde, 86 ve 87'nci maddeler hükümleri uygulanır.

3) 1211 sayılı T.C. Merkez Bankası Kanunu'nun 35'inci maddesine aykırı hareket edenler 82'nci madde gereğince cezalandırılırlar.

4) 2279 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Kanunu'na ve ek ve değişikliklerine aykırı hareket edenler hakkında yapılacak koğuşturma 86'ncı madde hükümlerine tabidir.

ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İstisnalar, Saklı ve Kaldırılan Hükümler

Kalkınma ve Yatırım Bankaları

Madde 89- 1) Kalkınma ve yatırım bankalarının kuruluş ve faaliyetleri, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 1, 2, 3, 4, 5/1-a, c, f, g, 6, 7, 8, 9, 14, 15, 17/2, 28, 40, 41, 42, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 61, 73. maddelerine tabidir. Mevduat kabul ettikleri takdirde bu bankaların kuruluş ve faaliyetleri hakkında bu Kanun Hükmünde Kararnamenin diğer hükümleri de uygulanır.

2) Kalkınma ve yatırım bankalarının diğer bankalardan 1 yıl ve daha uzun vade ile sağladıkları paralar mevduat sayılmaz.

Diğer Mali Kuruluşlar

Madde 90- 1) Bankalar dışındaki mali kuruluşların kuruluş ve faaliyetleri bu Kanun Hükmünde Kararname'ye tabi değildir.

2) Bu kuruluşların tabi olacağı esaslar Bakanlar Kurulunca tesbit olunur.

İstanbul Emniyet Sandığı

Madde 91- 1) Türkiye Cumhuriyet Ziraat Bankası ile İstanbul Emniyet Sandığının bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 38, 47 ve 50'nci maddelerinin 1'inci fıkralarına göre açacakları kredilerle iştirak ve gayrimenkullere yatıracakları kaynakların toplamı, bu iki bankanın özkaynakları toplamına göre hesap edilir ve her ikisi bu maddelerin uygulanmasında bir banka sayılır.

2) İstanbul Emniyet Sandığı bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 5 ve 16'ncı maddeleriyle kuruluş amacına yönelik kredileri dolayısıyla 46'ncı maddeye ve 50'nci maddenin 5'inci fıkrasına tabi değildir.

Kaldırılan Hükümler

Madde 92- 1) 7129 sayılı Bankalar Kanunu ile ek ve değişiklikleri yürürlükten kaldırılmıştır.

2) 7129 sayılı Bankalar Kanunu'nun 28'inci maddesine göre tesis edilen mevduat munzam karşılıkları ilgili bankalara iade edilir. Bu Kanun Hükmünde Kararname'nin yürürlüğe girdiği tarihte tahakkuk veya tahsil edilmemiş cezai faizler ve vergileri talep edilmez.

Geçici Madde 1- Bankalar, ana sözleşmelerini ve diğer geçici maddelerle özel bir süre verilmemiş olan hallerde durumlarını, yayımını izleyen 2 yıl içinde bu Kanun Hükmünde Kararname Hükümlerine intibak ettirmek zorundadırlar.

Geçici Madde 2- Geçici 1'nci maddede belirtilen süre sonunda 5'inci maddeye uygun hale getirilmeyen sermaye payları temettü hariç hiçbir ortaklık hakkından yararlanamaz. Bu paylara ait diğer ortaklık hakları, 5'inci madde hükümlerine intibak ettirilmelerine kadar Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından kullanılır.

Geçici Madde 3- Bankalar, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımını izleyen 2 yıl içinde özkaynaklarını 5, 6 ve 16'nci maddelerin gerektirdiği miktarlara çıkarmak zorundadırlar.

Geçici Madde 4- 1) Banka yönetim kurulu üyeleri ile yabancı bankaların müdürler kurulu üyeleri, tevdi etmiş oldukları hisse senedi veya nakdi 6 ay içinde 22'inci maddede belirtilen oran ve miktara çıkarmak zorundadırlar.

2) 24'üncü madde hükmü, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımı tarihinde banka genel müdürlüğünde ve yardımcılıklarında bulunanlar hakkında münhasıran bu görevleri süresince uygulanmaz.

3) Bankaların durumları 25'inci maddeye uymayan denetçileri ilk olağan genel kurula kadar görevlerine devam ederler.

Geçici Madde 5- 29'uncu maddeye göre mal beyanı yükümlülüğüne tabi olanlar ilk beyanlarını, bu Kanun Hükmünde Kararname'nin yayımı tarihi itibariyle ve Maliye Bakanlığınca belirlenecek esaslara göre ve vereceği süre içinde yapmak zorundadırlar.

Geçici Madde 6- Mevduatın bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 34'üncü maddesine göre tasnifine Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasıncı belirlenecek tarihten itibaren başlanır.

Geçici Madde 7- 1) Bankalar, bu Kanun Hükmünde Kararname'nin yayımı tarihinde daha önceki mevzuata uygun olarak açtıkları kredilerden bu Kanun Hükmünde Kararnamede belirtilen şartlara aykırı olanları, Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine uygun hale getirinceye kadar artıramazlar.

2) Bu Kanun Hükmünde Kararnameye göre açılması yasak olan krediler iki yıl içinde tasfiye edilir.

Geçici Madde 8- 1) Bankalar bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımı tarihinden önce, mevzuata uygun olarak yaptıkları iştirakler ve edindikleri gayrimenkulleri bu Kanun Hükmünde Kararnamede gösterilen sınırlara intibak ettirinceye kadar iştiraklerine sermaye yatıramaz ve gayrimenkul edinemezler.

2) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yapılmasını yasakladığı iştiraklerin 2 yıl içerisinde elden çıkarılması zorunludur.

Geçici Madde 9- Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 51 ve 56'ıncı maddelerine göre çıkarılacak olan tekdüzen hesap plânı, tip bilanço ve kâr ve zarar cetveli ile üç aylık hesap özetleri ve aylık mevduat ve kredi cetvelleri ile bunların uygulama ve düzenleme esaslarına ilişkin izahname 1984 yılı sonuna kadar hazırlanır ve 1985 yılı başından itibaren yürürlüğe konulur. Bu tarihe kadar 7129 sayılı Kanun'un 51'inci maddesine göre düzenlenen belge örneklerinin kullanılmasına devam olunur.

Geçici Madde 10- 1) 153 sayılı Kanunla kurulan Bankalar Tasfiye Fonu, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devredilmiştir.

2) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımından önce 7129 sayılı Bankalar Kanunu ile ek ve değişikliklerine göre tedricen tasfiye edilmekte olan bankaların tasfiyelerine aynı hükümler dahilinde devam olunur. Tasfiyeye nezaret eden bankalar bunların alacaklarından 100 bin liraya kadar olanlarını re'sen, 1 milyon liraya kadar olanlarını Maliye Bakanlığının uygun görmesi üzerine terkine yetkilidir.

3) Tedricen tasfiye edilmekte olan bankaların aciz vesikasına bağlı alacakları terkin edilir. Tedricen tasfiye edilen bankalarca verilmiş olan teminat mektupları, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımını izleyen 6'ncı ayın sonunda hükümden düşer.

4) Bankalar Tasfiye Fonundan, tedricen tasfiye edilen bankalara verilen avanslara, verilmiş tarihlerinden itibaren Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının cari genel reeskont faiz oranı üzerinden faiz yürütülür.

Tebliğler

Madde 93- Bu Kanun Hükümünde Kararnamenin uygulama esasları Maliye Bakanlığı'na çıkarılacak tebliğlerle düzenlenir.

Yürürlük

Madde 94- 1) Bu Kanun Hükümünde Kararnamenin;

a) Onüçüncü bölümü dışındaki hükümleri, yayımı tarihinde,

b) Onüçüncü bölümü hükümleri Kararnamenin Kanunlaştığı tarihte, yürürlüğe girer.

2) Onüçüncü bölümde yazılı hükümler yürürlüğe girinceye kadar, 7129 sayılı Bankalar Kanunu'nun suç saydığı fiiller hakkında, bu Kanun'un ceza hükümleri başlıklı X'uncü bölümünde yazılı hükümlerin uygulanmasına devam olunur.

Yürütme

Madde 95- Bu Kanun Hükümünde Kararnameyi Bakanlar Kurulu yürütür.

3.2. Türkiye Bankalar Birliği İle İlgili Düzenlemeler

3.2.1. Türkiye Bankalar Birliği Ana Nizamnamesi

Karar Sayısı: 4/10820

Karar Tarihi: 29/09/1958

(8.10.1958 tarih ve 10027 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.)

I- Birliğin kuruluşu, adı ve merkezi :

Madde 1- Türk kanunlarına göre kurulmuş ve kurulacak bankalar ile yabancı memleketlerde teşekkül etmiş olup da Türkiye'de şube açmak suretiyle faaliyette bulunan ve bulunacak olan bankalar arasında 7129 sayılı Bankalar Kanununun 57 nci maddesi hükmünce merkezi Ankara'da olmak üzere (Türkiye Bankalar Birliği) adıyla hükmi şahsiyeti haiz bir Birlik kurulmuştur.

Türkiye'de faaliyette bulunan bütün Bankalar, bu Birliğe âza kaydolunmağa ve bu Nizamname hükümlerine riayete ve Birliğin salâhiyetli organlarının alacağı kararları tatbika mecburdurlar.

Birlik memleket içinde lüzumlu teşkilât kurabilir.

II- Birliğin gayesi :

Madde 2 - Birliğin gayesi; bankacılık mesleğinin inkişafı, bankalar arasında tesanüt temini ve haksız rekabetin bertaraf edilmesi maksadiyle gerekli kararları ittihaz ve tatbik etmektir.

Birlik bu gayesini encümle :

a) Bankacılık mesleğini geliştirmek maksadiyle her türlü tedbirleri almak;

- b) Bankalar arası münasebetlerde mesleki tesianüdü kuvvetlendirmek;
- c) Âzaları arasında haksız rekabeti bertaraf etmek için lüzumlu bilcümle tedbirleri ittihaz ve tatbik etmek,
- d) İç ve dış münasebetlerde Türkiye Bankacılığını temsil etmek;
- e) Memleket içinde ve dışında bankacılık hareketlerini takip ile toplayacağı malûmatı âzalarına ve alâkalılara ulaştırmak; bankacılık örf, adet ve teamüllerini tesbite ve banka muamelelerinde tatbik olunan usullerde vahdet teminine çalışmak;
- f) Banka ve bankacılık mevzularına taallûk eden hususlarda resmi makam ve heyetlere istişari mahiyette mütalâa beyan eylemek;
- g) Milli tasarrufun teşviki için gerekli faaliyetlerde bulunmak ve yetkili mercilere teklifler yapmak;
- h) Bankalar arasında çıkabilecek ihtilâflarda, tarafların talebi ile hakem tâyin etmek ve hakemlik yapmak;
- i) Banka mensuplarına ait sosyal yardım mevzularını tetkik ile âzalarına tavsiyelerde bulunmak;
- j) Bankalar Kanununun kendisine tahmil ettiği bilcümle vazifeleri ifa eylemek,

Yollariyle tahakkuk ettirmeye çalışır.

III – Bankaların temsili :

Madde 3- Bankalar, Birlikte, Umum Müdürleri (Umum Müdür vazifesi gören murahhas âzaları dahil) ve gaybubetleri halinde tâyin edecekleri muavinleri veya temsil yetkisini haiz mümessilleri tarafından temsil olunur.

IV – Birliğin organları :

Madde 4- Birliğin organları; Umumi Heyet, İdare Heyeti, Umumi Kâtiplik ve Murakıplardan ibarettir.

V – Umumi Heyet :

Madde 5- Birlik Umumi Heyeti, bankaların mümessillerinden tereküp eder.

Umumi Heyet, âdi ve fevkalâde toplantısını Birlik merkezinde veya İdare Heyetinin kararlaştıracağı başka bir mahalde yapar.

Âdi toplantı, her yıl Mayıs ayı içinde İdare Heyetinin karar ve daveti üzerine yapılır. İdare Heyeti, bu toplantıların tarih, mahal ve ruznamesini en az 15 gün evvel bankalarla Maliye ve Ticaret Vekâletlerine iadeli taahhütlü mektupla bildirir.

Fevkalâde toplantı, İdare Heyetinin daveti veya âzanın beşdebirinin yazılı müracaatı veyahut murakıpların göreceği lüzum üzerine yapılır. Bu toplantı da keza en az 15 gün evvel bankalarla Maliye ve Ticaret Vekâletlerine iadeli taahhütlü mektupla bildirilir.

Madde 6- Umumi Heyetin içtima nisabı, âza bankaların yarısıdır. Nisap temin edilemediği takdirde, Umumi Heyet ikinci defa yine en az onbeş gün önceden içtimaa davet edilir. Toplantının geri bırakılması sebepleriyle yeni içtimanın tarih, mahal ve ruznamesi aynı veçhile âzalara, Maliye ve Ticaret Vekâletlerine iadeli taahhütlü mektupla bildirilir. Bu ikinci içtimada âza adedi ne olursa olsun, Heyet toplantı yapmağa ve karar vermeğe salâhiyetlidir.

Madde 7- Umumi Heyette yalnız ruznameye konan maddeler müzakere olunur. Ancak, toplantıda hazır bulunan âzanın en az onda biri tarafından müzakeresi istenilen maddelerin ruznameye konulması mecburidir. Kararlar, rey ekseriyetiyle verilir.

Madde 8- Umumi Heyete, İdare Heyeti reisi başkanlık eder, ayrıca mevcut âza arasından bir reis vekili ve iki kâtip seçilir. Müzakere zabıtları ve kararlar, reis, reis vekili ve kâtipler tarafından imzalanarak muhafaza edilir.

Kararların birer sureti iadeli taahhütlü mektupla bankalara, Maliye ve Ticaret Vekâletlerine gönderilir.

Madde 9- Bankaların umumi heyetteki rey hakları, ödenmiş sermaye ve ihtiyat akçeleri yekûnları ile son bilânçolarındaki mevduat yekûnlarına göre aşağıda gösterildiği veçhile tesbit olunur.

<u>Ödenmiş sermaye, ihtiyatlar ve mevduat yekûnu</u>	<u>Rey Hakkı</u>
10 milyon liraya kadar	1
10 milyon liradan fazla 50 milyon liraya kadar	2
50 milyon liradan fazla 100 milyon liraya kadar	3
100 milyon liradan fazla 250 milyon liraya kadar	5
250 milyon liradan fazla 500 milyon liraya kadar	7
500 milyon liradan fazla 1 milyar liraya kadar	10
1 milyar liradan fazla	15

Umumi Heyette reyler açıktır. Yalnız seçimlerde ve hilâfına Umumi Heyetçe karar verilen hususlarda gizli reye müracaat olunur.

VI – Umumi heyetin vazifeleri :

Madde 10- Umumi Heyet aşağıdaki vazifeleri ifa eder.

- Birliğin yıllık faaliyetine ve hesaplarına dair İdare Heyeti ve murakıplar raporları ile bütçeyi tetkik ve tasdik etmek;
- İdare Heyeti âzalarını, 12 nci madde gereğince, banka gruplarına göre ayrı ayrı seçmek ve reis dâhil, bunlara verilecek huzur hakkını tesbit etmek;

- c) Murakıpları intihap eylemek ve yıllık ücretlerini tesbit etmek;
- d) Birliğin vazife ve gayeleriyle ilgili hususlar hakkında İdare Heyeti veya bankalar tarafından yapılacak teklif ve temennileri müzakere ve lüzumuna göre karar ittihaz etmek ve yeni faaliyet yılı hakkında kararlar almak;
- e) Ana Nizamnamede yapılmasına lüzum görülecek tadiller hakkında Maliye Vekaletine tekliflerde bulunmak;
- f) Umumi Kâtiplikçe hazırlanacak tahkikat evrakına müsteniden, Bankalar Kanununun 72 nci maddesi mucibince, fiilin mahiyetine göre 10.000 lirayı geçmemek üzere bankalara tatbik edilecek para cezalarını tespit etmek ve karara bağlamak, (Bu fıkra hükmünün tatbikında, ilgili banka temsilcisi toplantıya iştirak edemez.)

Madde 11- Umumi Heyet tarafından alınan kararlar, toplantıda hazır bulunmayan bankalar hakkında dahi muteberdir.

VII – İdare Heyeti, intihap şekli, vazife ve salâhiyetleri :

Madde 12- a) İdare Heyeti, yedi bankanın mümessillerinden tereküp eder. Bunlardan üçü, hususi kanunlarla kurulmuş bankalar grubunu (Emniyet Sandığı dâhil); ikisi bunların dışında kalan bankalardan ödenmiş sermaye ve ihtiyatları ile son bilânçolarına göre mevduatları yekûnu 10 milyon liradan fazla ve biri de bu miktarın dununda olan bankalar gruplarını temsil ederler. T.C. Merkez Bankası, İdare Heyetinin tabii âzası olup, Umum Müdürü Riyaset vazifesini ifa eder. Merkez Bankası Umum Müdürünün gaybubeti halinde, bu vazifeyi ifa eylemek üzere İdare Heyeti, âzası arasından bir reis vekili intihap eder.

b) İdare Heyeti Umumi Heyet tarafından iki sene müddetle seçilir. Müddetlerinin hitamında âzaların tekrar seçilmeleri caizdir.

c) İdare Heyeti, en az iki ayda bir defa olmak üzere Birlik merkezinde veya kararlaştırılacak başka bir mahalde toplanır.

Toplantılarda, âzadan en az dördünün bulunması şarttır. Kararlar, ekseriyetle ittihaz ve müsavat halinde Reisin iltihak ettiği tarafın reyî tercih olunur.

d) İdare Heyeti, Birliğin icra organı olup, gayelerine terettüp eden bütün vazifeleri, Umumi Kâtiplik vasıtasıyla ifa ve tedvir eder. Ancak, 7129 sayılı Bankalar Kanununun 47 inci maddesi mucibince, Banka Kredilerini Tanzim Komitesine iştirak edecek Birlik mümessili ile, bu Nizamnamenin 2 inci maddesinin (h) bendi hükmüne tevfiқан Hakem seçmek ve hakemlik yapmak yetkisi İdare Heyeti tarafından kullanılır. Birlik mümessilinin müddeti, kendisini intihap eden heyetin müddetiyle mukayyettir.

VIII – Umumi kâtiplik, vazife ve salâhiyetleri :

Madde 13- Umumi Kâtip, İdare Heyetince tâyin ve ücreti, tesbit edilir. Umumi Kâtip, Birliğin teşkilat kadrolarını, bütçesini, iç talimatnameleri ve muamelâtına müteallik raporları ihzar ile, İdare Heyetinin tetkik ve tasvibine arz eder.

Birlik Muhasebesi ve muhasebe defterleri ile sair defterler ve bilcümle muhaberat, Umumi Kâtiplik Bürosunca tedvir edilir.

Umumi Heyet ile İdare Heyeti kararlarının Bankalara tebliğ ve tatbikini temin etmek, Umumi Kâtiplik vazifesi cümlesindendir.

Umumi Kâtip, Birliği resmi makamlarla mahkemeler huzurunda ve üçüncü şahıslara karşı İdare Heyetine izafeten temsil ve 7129 sayılı Bankalar Kanunu mucibince Birlik tarafından verilmesi gereken mütalâaları ve formülleri ihzar ile, İdare Heyetinin tasvibine arzeder.

Birliği ilzam edecek ve taahhüt altına koyacak evraka vazolur ancak imza hususuna mütaallik salâhiyet, İdare heyetince karara bağlanır.

IX – Hesap ve Muamelâtın Murakabesi :

Madde 14 - a) Umumi Heyet, bir sene müddetle vazife görmek üzere âzası arasından iki murakıp intihap eder. Bunların müddetlerinin hitamında tekrar intihapları caizdir.

b) Murakıplar, bütün hesapları ve muameleleri tetkik ile, Birliğin faaliyeti hakkındaki neticeleri Umumi Heyetin yıllık toplantılarına müşterek bir raporla arzederler.

X – Mali Hükümler :

Madde 15- Birliğin hesap yılı, takvim yılıdır.

Madde 16- Birliğin gelirleri, aşağıdaki kaynaklardan sağlanır.

a) Bankalar Kanununun 58 inci maddesine müsteniden, yukarıdaki Dokuzuncu Madde gereğince tesbit olunan rey adetlerine göre mütenasiben hesaplanan masraf hisseleri;

b) Bankaların bir defaya mahsus olmak üzere verecekleri ve miktarı İdare Heyetince tespit edilecek giriş aidatı;

c) Miktarı Umumi Heyetçe rey adetlerine göre tesbit edilecek yıllık aidat;

d) Bu Nizamnamenin 19 uncu maddesi mucibince tahsil olunacak para cezaları;

e) Her türlü teberrular;

f) Sair gelirler.

Madde 17- Birlik, gayelerinin tahakkukuna lüzumlu gayrimenkulleri İdare Heyeti kararıyla iktisap ve tasarruf edebilir.

Madde 18 - Birlikçe aşağıda yazılı defterler tutulur.

- a) Âza kayıt defteri;
- b) Umumi Heyet ve İdare Heyeti karar defterleri;
- c) Gelen ve giden evrak defterleri;
- d) Gelir ve gider defterleri;
- e) Bütçe ve kesin hesap defterleri;
- f) Demirbaş defteri;
- g) Sair lüzumlu defterler.

XI – Müeyyideler :

Madde 19- Bu Nizamname hükümlerine muhalif harekette bulunan Bankalardan, Kanunun 72 nci maddesine müsteniden; Nizamnamenin 10 uncu maddesinin (f) fıkrası mucibince Umumi Heyet tarafından tesbit edilen para cezası alınır. Umumi Kâtibin iadeli taahhütlü olarak göndereceği tediye mektubunun Bankaya tevdi tarihinden itibaren 15 gün zarfında ödenmeyen para cezaları, Umumi Kâtibin yazacağı müzekkere üzerine Adliye İcra Dairelerince tahsil ve birliğe irat kaydolunur. Salâhiyetli İcra Dairesi Birliğin bulunduğu mahal İcra Dairesidir. Umumi Kâtibin yazacağı bu müzekkereler İcra ve İflâs Kanununun muaddel 68 inci maddesinde gösterilen vesikalardan maduttur.

XII – Son hükümler :

Madde 20- Her ne suretle olursa olsun faaliyetini terk eden veya diğer bir banka ile birleşen bankaların kaydı terkin olunur.

Madde 21 - Halen faaliyette bulunan Bankalar, Bankalar Kanununun muvakkat 1 inci maddesi mucibince işbu Nizamnamenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay ve yeniden kurulan bankaların kuruluşları tarihinden ve yabancı memleketlerde teşekkül etmiş olup da, Türkiye’de ilk defa şube açan Bankalar Şubelerinin de açılış tarihinden başlamak üzere 3 ay zarfında tescilleri yapılmak üzere Birliğe müracaat etmeğe ve son bilançolarını göndermeğe mecburdurlar.

Madde 22- İşbu Nizamname Resmi Gazete’de neşri tarihinden itibaren mer’iyete girer.

3.2.1.1. Türkiye Bankalar Birliği Ana Tüzüğü’nün Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Tüzük

Karar Sayısı: 5/1192

Karar Tarihi: 10/05/1961

(23.05.1961 tarih ve 10812 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

Madde 1- Türkiye Bankalar Birliği Ana Tüzüğü’nün 10, 12, 14, 15 ve 18 inci maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 10 – Umumi Heyet, aşağıdaki vazifeleri ifa eder :

a) Birliğin yıllık faaliyet ve hesaplarına dair İdare Heyeti ve Murakıplar raporları ile bütçeyi tetkik ve tasdik etmek;

b) İdare Heyeti Âzalarını, 12 nci madde gereğince banka gruplarına göre ayrı ayrı seçmek;

c) Murakıpları intihap eylemek;

d) Birliğin vazife ve gayeleri ile ilgili hususlar hakkında İdare Heyeti tarafından yapılacak veya Umumi Heyete arzedilmek üzere her sene Mart ayı sonuna kadar bankalarca İdare Heyetine gönderilecek teklif ve temennileri müzakere ve lüzumuna göre karar ittihaz etmek ve yeni faaliyet yılı hakkında kararlar almak;

e) Ana Tüzükte yapılması lüzum görülecek tadiller hakkında Maliye Bakanlığına tekliflerde bulunmak;

f) Umumi Kâtiplikçe hazırlanacak tahkikat evrakına istinaden ittihaz olunan İdare Heyeti kararına göre, 7129 sayılı Bankalar Kanununun 72 nci maddesi mucibince, fiilen mahiyetine göre 10.000 lirayı geçmemek üzere bankalara tatbik edilecek para cezalarını tesbit etmek ve karara bağlamak (İlgili bankanın temsilcisi bu husustaki kararda reye iştirak edemez).”

“Madde 12 – a) İdare Heyeti, 10 bankanın mümessillerinden tereküp eder. Bunlardan dördü, hususi kanunlarla kurulmuş bankalar grubunu (Emniyet Sandığı dahil); dördü, bunların dışında kalan bankalardan son bilânçolarına göre ödenmiş sermaye ve ihtiyatları ile mevduatları yekûnu 50.000.000 liradan fazla ve biri de 50.000.000 veya bu miktarın dînunda olan bankalar gruplarını temsil ederler. T.C. Merkez Bankası, İdare Heyetinin tabii âzası olup Umum Müdürü Riyaset vazifesini ifa eder.

Reisin bulunmadığı zamanlarda, bu vazifeyi ifa etmek üzere, İdare Heyeti, âzası arasında bir reis vekili intihap eder.

Her grup, kendi temsilcilerini, Umumi Heyet huzurunda, kendi arasında gizli reyle seçer,

İdare Heyeti Âzalarına, ifa ettikleri hizmet için bir ücret verilmez.

b) İdare Heyeti, Umumi Heyet tarafından iki sene müddetle seçilir. Müddetlerinin hitamında âzaların tekrar seçilmeleri caizdir.

Her hangi sebeple olursa olsun, sene zarfında bir âzalık açılırsa, İdare Heyeti, ilk âdi Umumi Heyet toplantısına kadar vazife ifa etmek üzere, münhalin vâkı olduğu gruba dahil bankalar arasından birini, geçici olarak seçer. İlk toplanacak Umumi Heyette, muvakkaten seçilen âzanın mensup olduğu banka grubu, seçimi tasvip eder ise bu âza, etmediği takdirde yeni seçeceği âza, selefinin geri kalan müddetini tamamlar.

c) İdare Heyeti, en az iki ayda bir defa olmak üzere, Birlik Merkezinde veya kararlaştırılacak başka bir mahalde toplanır. Toplantılarda, âzadan en az altısının bulunması şarttır.

Kararlar, ekseriyetle ittihaz ve müsavat halinde, reisin iltihak ettiği tarafın reyini tercih olunur.

d) İdare Heyeti, Birliğin icra organı olup gayelerinin tahakkuk ettirilebilmesi için uhdesine terettüp eden bütün vazifeleri Umumi Kâtiplik vasıtasıyla ifa ve tedvir eder.

İdare Heyeti ayrıca 7129 sayılı Bankalar Kanununun 47 nci maddesi mucibince, Banka Kredilerini Tanzim Komitesine iştirak edecek Birlik mümessilini seçmekle mükellef olduğu gibi, Tüzüğün 2 nci maddesinin (h) bendi hükmüne göre icabında hakem tâyin etmeye ve hakemlik yapmaya da yetkilidir.

Banka Kredilerini Tanzim Komitesine seçilen Birlik mümessilinin vazife süresi, mezkûr Komitenin banka umum müdürleri tarafından müntehap âzalarının vazife müddeti gibi iki yıldır.”

“Madde 14 – a) Umumi Heyet, iki sene müddetle vazife görmek üzere biri kanunla kurulmuş bankalar, diğeri bunların dışında kalan bankalar arasından olmak üzere, iki bankayı murakıp olarak intihap eder.

Her grup kendi murakıbını, Umumi Heyet huzurunda, kendi arasında gizli reyile seçer,

Murakıplara, ifa ettikleri hizmet için bir ücret verilmez.

Her hangi sebeple olursa olsun, sene zarfında bir murakıplık açılırsa, diğeri murakıp ilk âdi Umumi Heyet toplantısına kadar vazife ifa etmek üzere, münhalin vâkı olduğu gruba dâhil bankalar arasından bir bankayı murakıp olarak seçer.

b) Murakıplar, bütün hesapları ve muameleleri tetkik ile, Birliğin faaliyeti hakkındaki neticeleri Umumi Heyetin yıllık toplantılarına müşterek bir raporla arzederler.”

“Madde 15- Birliğin hesap yılı takvim yılıdır.

İdare Heyeti, her takvim yılı başında, Umumi Heyetin tasvibine arzedilmek üzere hazırladığı bütçede yer alan masraflar karşılığı olarak, âza bankalardan geçen yıla ait masraf hisselerini geçmemek üzere, rey adetlerine göre mütenasiben masraf avansı talep edebilir.

İdare Heyeti bu yolda bir karar aldığı takdirde, bankalar kendilerinden talep edilen masraf avansı hisselerini her sene Şubat ayı sonuna kadar, T.C. Merkez Bankası nezdinde açılacak hususi bir hesaba yatırmakla mükelleftirler.

Bütçenin Umumi Heyetçe tasdikını müteakip talep edilecek masraf hissesi karşılığı, evvelce tahsil edilen avans miktarından noksan ise farkı tahsil, fazla ise iade olunur.

Umumi Heyet toplanıp yeni yıla ait bütçeyi tasdik edinceye kadar İdare Heyeti, her ay için geçen yıla ait bütçenin onikide birini aşmamak kaydıyla sarfiyat yapmaya mezdur.

Umumi Heyetçe kabul ve tasdik olunan bütçeye nazaran takvim yılı sonunda fiilen yapılan masraf miktarı, âza bankalar arasında rey adetleriyle mütenasiben taksim ve tutarları, evvelce yatırdıkları masraf hissesi karşılığından mahsup edilerek, yapılan masraf hissesi, tediye ettikleri karşılıktan noksan ise farkı, müteakip yılda talep olunacak masraf hisseleri avansından tenzil ve fazla ise farkı, âza bankalardan talep olunur.”

“Madde 18 – Birlikçe aşağıda yazılı defterler tutulur :

- a) Âza kayıt defteri;
- b) Yevmiye, defterikebir ve lüzumlu yardımcı muhasebe defterleri;
- c) Gelen ve giden evrak defterleri;
- d) Sair lüzumlu defterler.

Umumi Heyet ve İdare Heyeti zabıt ve kararları ile giden muhabere evrakının imzalı kopyaları ayrı ayrı klasörlerde tarih ve numara sırasıyla muhafaza edilir ve sene sonlarında ciltlettirilir.

Madde 2- Bu Tüzük Resmi Gazete ile yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

3.2.1.2. Türkiye Bankalar Birliği Ana Tüzüğü’nün 12 ve 15 inci Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Tüzük

Karar Sayısı: 6/2013

Karar Tarihi: 26/7/1963

(17.08.1963 tarih ve 11483 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

Madde 1- 29/9/1958 tarihli ve 4/10820 sayılı kararname ile yürürlüğe konulan “Türkiye Bankalar Birliği Ana Tüzüğü” nün değişik 12 nci maddesinin (a) bendinin birinci fıkrası ve (c) bendi ile 15 inci maddesinin 4 üncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 12 – a) Yönetim Kurulu 11 bankanın mümessillerinden tereküp eder. Bunlardan dördü, özel kanunlarla kurulmuş bankalar grubunu (Emniyet Sandığı dâhil); dördü bunların dışında kalan bankalardan son bilânçolarına göre ödenmiş sermaye ve ihtiyatları ile mevduatları toplamı 50 milyon liradan fazla, biri 50 milyon veya bu tutardan az olan bankalar gruplarını, diğer biri Kalkınma ve Yatırım Bankaları grubunu temsil eder. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Yönetim Kurulunun tabii üyesi olup Genel Müdürü başkanlık görevini yapar.”

“c) Yönetim Kurulu, en az iki ayda bir defa olmak üzere, Birlik Merkezinde veya kararlaştırılacak başka bir mahalde toplanır. Toplantılarda, üyenin en az yedisinin bulunması şarttır.”

“Madde 15 -
.....
.....

Evvelce tahsil edilen avans tutarı bütçenin Genel Kurulca onanmasını müteakip istenecek gider payı karşılığında noksan ise farkı tahsil, fazla ise geri verilir.”

Madde 2 – Bu Tüzük Resmî Gazete ile yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

3.2.2. Türkiye Bankalar Birliği Ana Tüzüğü

Karar Sayısı: 8/2747

Karar Tarihi: 06/04/1981

(04.05.1981 tarih ve 17330 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

I – Birliğin Kuruluşu, Adı ve Merkezi :

Madde 1 – Türk kanunlarına göre kurulmuş ve kurulacak bankalar ile yabancı ülkelerde kurulmuş olup da Türkiye’de şube açmak suretiyle çalışan ve çalışacak olan bankalar arasında 7129 sayılı Bankalar Kanunu’nun 57 nci maddesi hükmü uyarınca merkezi Ankara’da olmak üzere “Türkiye Bankalar Birliği” adıyla tüzel kişiliği olan bir Birlik kurulmuştur.

Türkiye’de çalışan bütün bankalar bu Birliğe üye olmak ve bu Tüzük hükümlerine uymak ve Birliğin yetkili organlarının alacağı kararları uygulamak zorundadırlar.

Birlik ülke içinde gerekli teşkilâtı kurabilir.

II- Birliğin Amacı :

Madde 2 – Birliğin amacı; bankacılık mesleğinin gelişmesi, bankalar arasında dayanışma sağlanması ve haksız rekabetin ortadan kaldırılması gayesiyle gerekli kararları almak ve uygulamaktır.

Birlik bu amacını başlıca ;

- a) Bankacılık mesleğini geliştirmek gayesiyle her türlü önlemleri almak;
- b) Bankalararası ilişkilerde mesleki dayanışmayı güçlendirmek;
- c) Üyeleri arasında haksız rekabeti ortadan kaldırmak için gerekli bütün önlemleri almak ve uygulamak;

- d) İç ve dış ilişkilerde Türkiye bankacılığını temsil etmek;
 - e) Yurt içinde ve dışında bankacılık hareketlerini izleyerek toplayacağı bilgileri üyelerine ve ilgililere ulaştırmak; bankacılık örf, adet ve teamüllerini saptamaya ve banka işlemlerinde uygulanan usullerde birlik sağlanmasına çalışmak;
 - f) Banka ve bankacılıkla ilgili olan konularda resmi makam ve kuruluşlara istişari mahiyette mütalaa vermek;
 - g) Ulusal tasarrufun teşviki için gerekli çalışmaları yapmak ve yetkili mercilere önerilerde bulunmak;
 - h) Bankalar arasında çıkabilecek anlaşmazlıklarda, tarafların isteği ile hakem atamak ve hakemlik yapmak;
 - i) Banka mensuplarına ait sosyal yardım konularını incelemek ve üyelerine tavsiyelerde bulunmak;
 - j) Bankalar Kanunu'nun kendisine yüklediği bütün görevleri yapmak;
- yollarıyla gerçekleştirmeye çalışır.

III- Bankaların Temsili:

Madde 3 – Bankalar; Birlikte genel müdürleri (genel müdür görevi yapan Murahhas üyeleri dahil) ve bulunmamaları halinde görevlendirecekleri yardımcılarını veya temsil yetkisine sahip mümessilleri tarafından temsil olunur.

IV – Birliğin Organları :

Madde 4- Birliğin organları; Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Genel Sekreterlik ve Denetçilerden ibarettir.

V- Genel Kurul :

Madde 5 – Birlik Genel Kurulu üye bankaların temsilcilerinden oluşur.

Genel Kurul; olağan ve olağanüstü toplantısını Birlik Merkezinde veya yönetim kurulunun kararlaştıracığı başka bir yerde yapar.

Olağan toplantı, her yıl Mayıs ayı içinde Yönetim Kurulunun karar ve çağrısı üzerine yapılır. Yönetim Kurulu bu toplantıların tarih, yer ve gündemini en az 15 gün önce üyelerle Maliye ve Ticaret Bakanlıklarına iadeli taahhütlü mektupla bildirir.

Olağanüstü toplantı, Yönetim Kurulunun çağrısı veya üyelerin beşte birinin yazılı başvurusu yahut denetçilerin göreceği lüzum üzerine yapılır. Bu toplantı da en az onbeş gün önce üyelerle Maliye ve Ticaret Bakanlıklarına iadeli taahhütlü mektupla bildirilir.

Madde 6 – Genel Kurul’un toplantı yeter sayısı üye bankaların yarısıdır. Yeter sayı sağlanamadığı takdirde, Genel Kurul ikinci defa yine en az onbeş gün önceden toplantıya çağrılır. Toplantının geri bırakılması sebepleriyle yeni toplantının tarih, yer ve gündemi aynı şekilde üyelere, Maliye ve Ticaret Bakanlıklarına iadeli taahhütlü mektupla bildirilir. Bu ikinci toplantıda üye sayısı ne olursa olsun, kurul toplantı yapmaya ve karar vermeye yetkilidir.

Madde 7 – Genel Kurulda yalnız gündeme konulan maddeler görüşülür. Ancak, toplantıda hazır bulunan üyelerin en az onda biri tarafından görüşülmesi istenen maddelerin gündeme konulması zorunludur. Kararlar oy çoğunluğu ile verilir.

Madde 8 – Genel Kurula, Yönetim Kurulu Başkanı başkanlık eder, ayrıca mevcut üyeler arasında bir başkanvekili ve iki kâtip seçilir. Görüşme tutanakları ve kararlar başkan, başkanvekili ve kâtipler tarafından imzalanarak saklanır.

Kararların birer örneği iadeli taahhütlü mektupla üyelere, Maliye ve Ticaret Bakanlıklarına gönderilir.

Madde 9 – Üyelerin genel kuruldaki oy hakları; son bilânçolarındaki ödenmiş sermaye ve yedek akçeleriyle mevduatları toplamına göre aşağıda gösterildiği şekilde tespit olunur.

Ödenmiş sermaye, yedek akçeleri ve mevduat toplamı	Oy hakkı
-----	-----
1 milyar liraya kadar	1
1 milyar liradan çok 5 milyar liraya kadar	2
5 milyar liradan çok 10 milyar liraya kadar	3
10 milyar liradan çok 25 milyar liraya kadar	5
25 milyar liradan çok 50 milyar liraya kadar	7
50 milyar liradan çok 100 milyar liraya kadar	10
100 milyar liradan çok	15

Genel Kurulda oylar açıktır. Yalnız seçimlerde ve aksine Genel Kurulca karar verilen hususlarda gizli oya başvurulur. Genel Kurulun karar vermesi halinde başkanvekili ile kâtiplerin seçimi açık oyla yapılabilir.

VI – Genel Kurul Görevleri :

Madde 10 – Genel Kurul aşağıdaki görevleri yapar :

- Birliğin yıllık çalışma ve hesaplarına dair Yönetim Kurulu ve Denetçiler raporlarıyla bütçeyi incelemek ve onamak;
- Yönetim Kurulu Üyelerini, 12 nci madde gereğince, banka gruplarına göre ayrı ayrı seçmek;
- Denetçileri seçmek;

d) Birliğin görev ve amaçlarıyla ilgili konularda Yönetim Kurulu tarafından yapılacak veya Genel Kurula arzedilmek üzere her sene Mart ayı sonuna kadar üyelerce Yönetim Kuruluna gönderilecek öneri ve dilekleri görüşmek ve gerekli kararı almak ve yeni çalışma yılı hakkında kararlar vermek;

e) Tüzükte yapılmasına gerek görülecek değişiklikler hakkında Maliye Bakanlığına önerilerde bulunmak.

Madde 11- Genel Kurul tarafından alınan kararlar toplantıda hazır bulunmayan üyeler hakkında da geçerlidir.

VII- Yönetim Kurulu, Seçim Şekli Görev ve Yetkileri :

Madde 12- a) Yönetim Kurulu 11 bankanın temsilcisinden oluşur. T. C. Merkez Bankası Yönetim Kurulunun tabii üyesidir. Kurulun geriye kalan 10 üyesinden 4'ü özel kanunla kurulmuş bankalar grubunu (Emniyet Sandığı dahil); 5'i bunların dışında kalan bankalardan son bilânçolarına göre ödenmiş sermaye ve yedek akçeleri ile mevduatları toplamı 5 milyar liranın üstünde, 1'i de bu tutardan az olan bankalar gruplarını temsil eder.

Her grup temsilcilerini Genel Kurulda kendi arasından gizli oyla seçer. Yönetim Kurulu üyeleri iki yıl için seçilir. Süreleri sona eren üyeler tekrar seçilebilirler. Her hangi sebeple olursa olsun, yıl içinde, bir üyelik açılırsa Yönetim Kurulu ilk olağan Genel Kurul toplantısına kadar görev yapmak üzere, üyeliğin boşaldığı gruptaki bankalar arasından birini geçici olarak seçer. İlk toplanacak Genel Kurulda, geçici olarak seçilmiş olan üyenin mensup olduğu banka grubu seçimi onaylarsa bu üye, onaylamadığı takdirde yeni seçeceği üye, yerine seçildiği üyenin kalan süresini tamamlar.

Yönetim Kurulu üyelerine yaptıkları görev için bir ücret verilmez.

b) Yönetim Kurulu başkanlık görevini T.C. Merkez Bankası Başkanı yapar. Başkanın bulunmadığı zamanlarda bu görevi yapmak üzere Genel Kurulda yapılan seçimi takip eden ilk toplantıda Yönetim Kurulu, üyeleri arasından, bir Başkanvekili seçer.

c) Yönetim Kurulu, Birlik işleri ihtiyaç gösterdikçe, başkan veya bulunmaması halinde başkanvekilinin onayı ile Genel Sekreterin çağrısı üzerine toplanır. Her üye Yönetim Kurulunun toplantıya çağrılmasını, yazı ile, başkandan isteyebilir. Yönetim Kurulunun en az iki ayda bir toplanması gereklidir.

Yönetim Kurulu, Birlik merkezinde veya başka bir yerde toplanır. Toplantı gündemi Genel Sekreter tarafından üyelere ve denetçilere gönderilir.

Yönetim Kurulunun toplanabilmesi için, üyelere en az yedisinin toplantıya katılması gerekir. Kararlar toplantıda bulunanların çoğunluğu ile alınır. Eşitlik halinde Başkanın katıldığı tarafın oyu tercih olunur.

d)Yönetim Kurulu Birliğin yürütme organı olup, amaçlarının gerçekleştirilebilmesi için kendisine düşen bütün görevleri Genel Sekreterlik aracılığıyla yapar ve yaptırır.

e) Yönetim Kurulu bu Tüzüğün 2 nci maddesinin (h) bendi hükmüne göre gerektiğinde hakem atamaya ve hakemlik yapmaya yetkilidir.

f) Yönetim Kurulu Birliği sorumluluk altına sokacak evraka konulacak imzaya ilişkin yetkileri de karara bağlar.

h) Yönetim Kurulu ayrıca, Bankalar Kanunu'nun 72 nci maddesine dayanarak Kanunun 57 ve 58 inci maddelerinde ve bu tüzükte yazılı yükümlülüklere uymayan bankalara uygulanacak para cezalarını saptar ve karara bağlar.

VIII - Genel Sekreterlik Görev ve Yetkileri :

Madde 13- Genel Sekreteri; Yönetim Kurulu atar ve ücretini saptar. Genel Sekreter, Birliğin kadrolarını, bütçesini, yönetmeliklerini ve işlerine ait raporları hazırlıyarak Yönetim Kurulunun inceleme ve kabulüne sunar.

Birlik muhasebesi ve muhasebe defterleri ile diğer defterler ve bütün yazışmalar Genel Sekreterlik bürosunca tedvir edilir.

Genel Kurul ile Yönetim Kurulu kararlarının üyelere duyurulmasını ve uygulanmasını sağlamak Genel Sekreterin görevlerindendir.

Genel Sekreter, Birliği resmî makamlarla mahkemeler huzurunda ve üçüncü şahıslara karşı Yönetim Kuruluna izafeten temsil eder ve 7129 sayılı Bankalar Kanunu gereğince Birlik tarafından verilmesi gereken mütalâaları ve formülleri hazırlıyarak Yönetim Kurulunun onayına sunar.

IX – Denetçilerin Seçimi, Görev ve Yetkileri :

Madde 14 – a) Genel Kurul, iki yıl süre ile görev yapmak üzere, biri kanunla kurulmuş bankalar diğeri bunların dışında kalan bankalar arasından olmak üzere 2 bankayı Denetçi olarak seçer.

Her grup kendi Denetçisini, Genel Kurulda, kendi arasından gizli oyla seçer. Süreleri sona eren üyeler tekrar seçilebilirler.

Denetçilere, yaptıkları hizmet için bir ücret verilmez.

Her hangi sebeple olursa olsun, yıl içinde bir Denetçilik açılırsa, diğer Denetçi ilk olağan Genel Kurul toplantısına kadar görev yapmak üzere, boşalmanın olduğu gruba dahil bankalar arasından bir bankayı Denetçi olarak seçer.

b) Denetçiler, bütün hesapları ve işlemleri inceleyerek Birliğin çalışmaları hakkındaki sonuçları Genel Kurulun yıllık toplantılarına ortak bir raporla sunarlar.

Denetçiler istedikleri takdirde, oya katılmamak şartıyla Yönetim Kurulu toplantılarında bulunabilirler ve gerekli gördükleri konuları Yönetim Kurulu gündemlerine koydurabilirler.

X – Mali Hükümler :

Madde 15- Birliğin hesap yılı takvim yılıdır.

Yönetim Kurulu, her takvim yılı başında, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere hazırladığı bütçede yer alan giderler karşılığı olarak, üye bankalardan geçen yıla ait gider hisselerini geçmemek üzere, oy sayılarıyla orantılı olarak gider avansı istiyebilir.

Yönetim Kurulu bu yolda bir karar aldığı takdirde, bankalar kendilerinden istenilen gider avansı paylarını, her yıl Şubat ayı sonuna kadar, T.C. Merkez Bankasında açılacak özel bir hesaba yatırmakla yükümlüdür.

Önceden tahsil edilen avans tutarı bütçenin Genel Kurulca onanmasından sonra istenecek gider payı karşılığında eksik ise farkı tahsil, fazla ise geri verilir.

Genel Kurul toplanıp yeni yıla ait bütçeyi onayıncaya kadar Yönetim Kurulu, her ay için geçen yıla ait bütçenin onikide birini aşmamak kaydıyla harcama yapmaya yetkilidir.

Genel Kurulca kabul edilerek onanan bütçeye göre takvim yılı sonunda fiilen yapılan gider tutarı, üye bankalar arasında oy sayılarıyla orantılı olarak bölünür ve tutarları, önceden yatırdıkları gider payı karşılığı ile karşılaştırılarak yapılan gider payı, ödedikleri karşılıktan noksan ise farkı, gelecek yılda istenecek gider payı avansından düşülür ve fazla ise farkı üye bankalardan istenir.

Madde 16- Birliğin gelirleri aşağıdaki kaynaklardan sağlanır :

- a) Bankalar Kanunu'nun 58 inci maddesine dayanarak, yukarıdaki 9 uncu madde gereğince saptanan oy sayılarıyla orantılı olarak hesaplanan gider payları;
- b) Bankaların bir defa için verecekleri ve tutarı Yönetim Kurulunca saptanacak giriş aidatı ;
- c) Tutarı Genel Kurulca oy sayılarıyla orantılı olarak saptanacak yıllık aidat ;
- d) Bu Tüzüğün 19 uncu maddesi uyarınca alınacak para cezaları;
- e) Her türlü bağışlar ;
- f) Sair gelirler.

Madde 17 – Birlik amaçlarının gerçekleşmesi için gerekli gayrimenkulleri Yönetim Kurulu kararı ile iktisap ve tasarruf edebilir.

Madde 18 – Birlikçe aşağıda yazılı defterler tutulur;

- a) Üye kayıt defteri;
- b) Yevmiye, defteri kebir ve gerekli yardımcı muhasebe defterleri;

c) Gelen ve giden evrak defteri;

d) Diğer gerekli defterler ;

Genel Kurul ve Yönetim Kurulu tutanak ve kararları ile giden yazışma evrakının imzalı örnekleri ayrı ayrı klasörlerde tarih ve numara sırasıyla saklanır ve yıl sonlarında ciltletirilir.

XI – Yaptırımlar :

Madde 19 – Bankalar Kanunu’nun 57 ve 58 inci maddeleri ile bu Tüzük hükümlerine aykırı harekette bulunan bankalardan, söz konusu Kanunun 72 nci maddesine dayanılarak Tüzüğün 12 nci maddesinin (h) fıkrası gereğince tutarı Yönetim Kurulunca saptanan para cezası alınır. Genel Sekreterin iadeli taahhütlü olarak göndereceği ödeme mektubunun bankaya verilmiş tarihinden itibaren 15 gün içinde ödenmeyen para cezaları, Genel Sekreterin yazacağı müzekkere üzerine adliye icra dairelerince tahsil ve Birliğe gelir yazılır. Yetkili icra dairesi Birliğin bulunduğu yer icra dairesidir. Genel Sekreterin yazacağı bu müzekkereler İcra ve İflâs Kanunu’nun değişik 68 inci maddesinde gösterilen belgelerdendir.

XII- Son Hükümler :

Madde 20- Her ne suretle olursa olsun çalışmasına son veren veya diğer bir banka ile birleşen üyelerin kaydı silinir.

Madde 21- Bankalar kuruluşları tarihinden ve yabancı ülkelerde kurulup da, Türkiye’de ilk defa şube açan bankalar şubelerinin açılış tarihinden başlamak üzere 3 ay içinde kayıtları yapılmak üzere Birliğe başvurmak ve son bilânçolarını göndermek zorundadırlar.

Madde 22- Bakanlar Kurulunun 29/9/1958 tarihli ve 4/10820 sayılı kararıyla yürürlüğe konulmuş bulunan Türkiye Bankalar Birliği Ana Nizamnamesiyle değişiklikleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 23- Bu Tüzük Resmi Gazete’de yayınlandığı tarihte yürürlüğe girer.

3.3. 7129 sayılı Bankalar Kanunu Genel Tebliği

3.3.1. Bankalar Kanunu Genel Tebliği Seri No: 1

(27/8/1958 tarih ve 9992 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

7129 sayılı Bankalar Kanununun muvakkat 2’nci maddesi 2’nci fıkrası hükmünün şümülü hakkında:

Bilindiği gibi, 7129 sayılı Bankalar Kanununun muvakkat 2’nci maddesinin 2’nci fıkrasında “Yabancı bankaların, bu Kanunun neşri tarihinde mevcut ihtiyatlarından, kanunların ayrılmasını mecbur tutmadığı miktarlar asgari sermaye ve ihtiyatlar yekûnunun hesabında nazara alınmaz” hükmü mevcuttur.

Bu hüküm muvacehesinde:

Kanunun neşri tarihi olan 2 Temmuz 1958 tarihinden önce yabancı bankalar tarafından ihtiyari olarak tefrik edilmiş bulunan ihtiyatların Kanunun 6'ncı maddesinde bahis mevzuu asgari sermayenin hesabında nazarı dikkate alınmaması iktiza eder.

Bu itibarla Kanunun diğer maddelerinde zikri geçen “Türkiye’ye fiilen tahsis edilmiş sermaye ve ihtiyatlar yekûnu” ibaresindeki “ihtiyatlar” tabiri, ihtiyari olarak tefrik edilmiş bulunan ihtiyatları da şümulü içine almaktadır.

3.3.2. Bankalar Kanunu Genel Tebliği Seri No: 2

(8/10/1958 tarihli ve 10027 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

7129 sayılı Bankalar Kanununun 37'nci maddesi ile muvakkat 4'üncü maddesinin sureti tatbiki hakkında:

Bilindiği gibi, 7129 sayılı Bankalar Kanununun 37'inci maddesi ile muvakkat 4'üncü maddesi hükmüne tevfikan bankalar, ileride vukuu muhtemel zarar karşılığı ile Türk Ticaret Kanununun 466'ncı maddesi mucibince tefrik etmek mecburiyetinde bulundukları kanuni ihtiyat akçeleri ve mülga 2999 sayılı Bankalar Kanununun ilgili hükümleri gereğince mevduat karşılıkları mukabilinde mubayaa etmiş oldukları Devlet İç İstikraz Tahvilleri ile Amortisman ve Kredi Sandığı tahvillerini, Türk Ticaret Kanununun bu husustaki hükmüne uyarak tasdikli bir deftere kaydetmekle mükellef bulunmaktadırlar.

Bu itibarla bankaların:

1- 7129 sayılı Kanunun 35 ve 36'ncı maddeleri mucibince senelik sâfi kârlarından ayırmak mecburiyetinde oldukları “ileride vukuu muhtemel zarar karşılığı” ile “kanuni ihtiyat akçeleri” mukabilinde mubayaa ettikleri ve edecekleri mezkûr tahvilleri,

2- Mülga 2999 sayılı Kanun ile bunun ek ve tadillerine mütaallik kanunlar hükümlerine tevfikan mubayaa ettikleri bahis mevzuu tahvillerden, 7129 sayılı Kanunun mer'iyete girdiği 2 Ekim 1958 tarihinde ellerinde bulunanları, ekli nümuneye uygun ve izahnamedeki esaslara göre tasdikli iki ayrı deftere kaydetmeleri iktiza etmektedir.

7129 sayılı Bankalar Kanununun 37 ve muvakkat 4'üncü maddesi hükümlerine tevfikan bankalarca tutulacak tahvil defterinin ihtiva edeceği malûmat:

I- Defterin Sol Yaprağı:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Tahvilin Cinsi	Tertibi	Seri No.	Beherinin İtibari Fiatı	Mubayaa Tarihi	Adedi	Beherinin Alış Fiatı	Tutarı	Tahvil Alımı İçin Yapılan Çeşitli Masraflar Yekûnu	Mubayaa Kıymeti Tutarı
						Lira K.	Lira K.	Lira K.	Lira K.

II- Defterin Sağ Yaprağı:

İtfaya Uğrayan Tahvillerin				15	Giren Tahvillerin		Çıkan Tahvillerin		İcmâl Kalan Tahvillerin	
11	12	13	14		16	17	18	19	20	21
İtfa Tarihi	Seri No	Adedi	İtfa Bedeli		Adedi	Mubayaa Kıymeti Tutarı	Adedi	Mubayaa Kıymeti Tutarı	Adedi	Mubayaa Kıymeti Tutarı
						Lira K.		Lira K.		Lira K.

7129 sayılı Bankalar Kanununun 37 ve muvakkat 4'üncü maddesi hükümlerine tevfikân bankalarca tutulacak tahvil defterlerine mütaallik izahname:

1- Bu sütuna, şimdiye kadar ihraç edilmiş bulunan Devlet iç istikraz ve Amortisman ve Kredi Sandığı tahvillerinden hangi cins mubayaa edilmiş ise o tahvilin ismi yazılacaktır.

2- Bu sütuna, aynı cins tahvillerin tertipleri sıra takibetmek suretiyle yazılacaktır.

3- Bu sütuna satın alınan tahvillerin numaraları yazılacaktır.

4- Bu sütuna, tahvillerin üzerinde yazılı itibari kıymetler yazılacaktır.

5- Tahviller borsadan, borsa dışından veya Amortisman ve Kredi Sandığından mubayaa edildiğine göre bu sütuna mubayaanın yapıldığı tarih yazılacaktır.

6- Bu sütuna, muhtelif itibari kıymetlerde Devlet iç istikraz ve Amortisman ve Kredi Sandığı tahvillerinden ne miktar alındığı yazılacaktır.

7- Bu sütuna, tahvillerin beherinin alış fiyatı yazılacaktır. Mubayaa borsadan yapılmış ise borsa fiyatı, borsa dışında yapılmış ve bu kıymetin üstünde bir fiyatla satın alınmış ise aynı sütuna borsa fiyatı kaydedilecektir.

8- Bu sütuna, alınan tahvil adedi ile beherinin alış fiyatının hasılı zarbından elde edilecek kıymet yazılacaktır.

9- Bu sütuna, kurtaj masraflarıyla tahvil alımı için yapılan posta, nakliye, bendiye, komisyon, sigorta vesair masraflar yazılacaktır.

10- Bu sütuna 8 ve 9 numaralı sütunların yekûnu yazılacaktır.

11- Bu sütuna, itfaya uğrayan tahvillerin karşısına yazılmak suretiyle itfa tarihi,

12- Bu sütuna itfaya uğrayan tahvillerin karşısına yazılmak suretiyle tahvilin seri no'su,

13- Bu sütuna, itfaya uğrayan tahvillerin karşısına yazılmak suretiyle adedi,

14- Bu sütuna, itfaya uğrayan tahvillerin karşısına yazılmak suretiyle tahsil olunan itfa bedeli yazılacaktır.

15- Bu sütuna, giren ve çıkan tahvillerin giriş, çıkış ve bakiye tarihleri yazılacaktır.

16- 17- Bu sütunlara, mevcut ve alınan tahvillerin adedi ile mubayaa kıymetleri tutarı yazılacaktır.

18- 19- Bu sütunlara, itfaya uğrayan tahvillerin adedi ile mubayaa kıymetleri üzerinden çıkışı kaydedilecektir.

20- 21- Bu sütunlara, karşılıklar mukabilinde kalan tahvillerin adedi ile mubayaa kıymeti tutarı yazılacaktır.

Not: İcmâl sütunları borçlu cari hesaplarda olduğu gibi yani giriş-çıkış bakiye şeklinde işletilecek ve karşılıklar mukabilindeki tahvillerin aded ve kıymet hareketini ve bakiyesini gösterecektir. Defterin tutulmasına başlandığı tarihte 1- 10'uncu sütunlara müfredatlı olarak kaydedilen tahvillerin adedi ile mubayaa kıymeti baliğinin yekûnu ve kayıt tarihi 15, 16, 17/20, 21'inci sütunlara bir kalemde yazılacak ve ondan sonra giren, çıkan olursa alâkalı sütunlara kaydedilerek bakiye takibedilecektir. Yeniden alınan ve itfaya uğrayan tahvillerin 1- 14'üncü sütunlara da kaydedilmesi icabettiği tabiidir.

3.3.2.1. Bankalar Kanunu Genel Tebliği Seri No: 2/A
(08/06/1967 tarih ve 12616 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.)

7129 sayılı Bankalar Kanununun 37 ve muvakkat 4 üncü maddeleri hakkında.

Bankalar Kanununun 37 nci maddesi hükmünün verdiği yetkiye müsteniden, 2 seri No.lu Genel Tebliğ ile şekil ve muhteviyatı tespit edilmiş olan "Tahvillerin Kaydına Mahsus zel Defter"ın bir kısım teferruatlı bilgilerle yüklü olması muvacehesinde; bankalar yönünden zaman kaybını önlemek ve murakabeyi kolaylaştırmak

bakımından şekli ve ihtiva edeceği bilgiler ekli örneğe göre yeniden tespit olunmuştur.

Bu itibarla, 2 seri No.lu Tebliğde zikredilen tahvillerin kaydına mahsus özel defterin 1/6/1967 tarihinden itibaren tespit olunan yeni örneğe uygun olarak tutulması gerekmektedir.

Gereğinin ona göre ifası tamamen tebliğ olunur.

ÖRNEK FÖYÜN İŞLEMESİ HAKKINDA İZAHAT:

Bu föy, mübayaa olunan tahvillerin her kupürü için ayrı ayrı olmak üzere açılır. Föyün üst kısmında görülen:

- Hesap ismine: Hangi nevi ihtiyat için satın alınmış ise ona ait umumi ve tali hesap
- Tahvilin cinsi ve tertibine: Satın alınan tahvilin cinsi ve tertibi
- Beherin nominal kıymetine: Satın alınan tahvilin üzerinde yazılı kıymeti. (Tahvilin en küçük ünitesi değil tahvilin üzerinde yazılı kıymeti)
- Kupon vade tarihine: 6 aylık veya yıllık kupon tahsil tarihleri.

Föyün alt kısmında görülen:

- 1- Sütununa, Muhasebe kayıt fişinin tarihi,
- 2- Sütununa, Muhasebe kayıt fişinin No.su,
- 3- Sütununa, Tahvilin üzerinde yazılı No.su,
- 4- Sütununa, Tahvilin alındığı tarih,
- 5- Sütununa, Her tahvilin üzerinde yazılı nominal kıymeti,
- 6- Sütununa, Alınan her bir tahvilin (Mübayaa değeri = Mukayyet değeri)
- 7- Sütununa, Defterin sağ tarafındaki satış veya itfa sebebiyle vaki çıkış kaydı dolayısıyla alacağı puantaj sıra No.su,
- 8- Sütununa, İtfa veya sair suretle portföyden çıkan tahvilin muhasebe fişi tarihi,
- 9- Sütununa, Muhasebe fişinin No.su,
- 10- Sütununa, Tahvilin üzerinde yazılı No.su,
- 11- Sütununa, Her bir tahvilin üzerinde yazılı nominal kıymeti,
- 12- Sütununa, İtfa edilen veya sair suretle portföyden çıkan her bir tahvilin (Mübayaa değeri = Mukayyet değeri)
- 13- Sütununa, Puantaj sıra No.su (ki bu numara aynen 7 No.lu kolona yazılacaktır.)

14 ve 15- Sütunlarına, Kasa mevcudu tahvillerden, işlenen en son fişteki tahvillerin nominal ve mübayaa tutarları yekûnunun düşüldükten sonraki bakiyeleri bir kalemde (Her bir tahvilin çıkışı yapılmak suretiyle bulunacak bakiye değil),

yazılacaktır.

Bu fylerde (7) No.lu kolonda puantaj sıra No.su almamış olanların:

- Nominal değrleri yekûnu = 14 No.lu kolondaki bakiyeye ve

- Mübayaa = Mukayyet değrleri yekûnu da 15 No.lu kolondaki bakiyeye müsavi olacak ve tahvillerin üzerinde yazılı kıymetlere göre her biri için ayrı ayrı açılan bu fylerdeki 15 No.lu kolondaki bakiyeler toplanmak suretiyle, defterikebirle eşitliği sağlanacak ve tahvillerin sayımı kolaylıkla sağlanmış bulunacaktır.

 R N E K

Hesap İsmi :

Beherin nominal kıymeti (TL.) :

Tahvilin Cins ve Tertibi :

Kupon Vade tarihi :

GİRİŞ										ÇIKIŞ										KALAN			
Kayıt		Mübayaa tarihi	Tahvil No.su	Tutarı				Puantaj No	Kayıt		Tahvil No.su	Tutarı				Puantaj No	Nominal		Mübayaa				
Tarihi	Fiş No			Nominal		Mübayaa			Tarihi	Fiş No		Nominal		Mübayaa									
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		(6)		(7)	(8)	(9)	(10)	(11)		(12)		(13)	(14)		(15)				

3.3.3 Bankalar Kanunu Genel Tebliği Seri No: 3

(6/2/1959 tarihli ve 10128 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

7129 sayılı Bankalar Kanununun 38’inci maddesinin 2’nci fıkrasının sureti tatbiki hakkında:

7129 sayılı Bankalar Kanununun 38’inci maddesinin 1’inci fıkrası ile tesbit olunan % 10 had dâhilinde sanayi, maadin, enerji, nafia hizmetleri, nakliyat ve ihracat işlerinde kullanılmak üzere açılan ve fiilen bu işlerde kullanıldığı tevsik edilen kredilerde bu haddin, mezkûr maddenin 2’nci fıkrası cevazına istinaden % 25’e kadar çıkarılabilmesi için gerekli tevsikin ne suretle yapılacağı aynı maddenin 3’üncü fıkrasına istinaden aşağıda yazılı olduğu üzere tesbit olunmuştur:

“Bankaların, 7129 sayılı Kanunun 38’inci maddesinin 1’inci fıkrası mucibince kendi tediye edilmiş veya Türkiye’ye tahsis edilmiş sermayeleriyle ihtiyat akçeleri yekûnunun % 10 haddi dâhilinde açtıkları kredilerde, aynı maddenin 2’nci fıkrasının cevazından istifade ederek bu haddi % 25’e kadar artırmadan evvel, bu yolda bir talepte bulunan hakikî veya hükmi şahıslardan:

a) Sanayi, maadin, enerji, nafia hizmetleri, nakliyat ve ihracat işleriyle filhal meşgul bulundukları hakkında kayıtlı bulundukları ticaret sicili memurluğundan alacakları bir belgeyi;

b) Bankalar Kanununun 46’ncı maddesi hükmüne göre tanzim edilmiş en son hesap vaziyetlerini;

c) Bankadan evvelce, % 10 had dâhilinde almış bulundukları kredileri kendi işlerinde ve nerelerde kullandıklarını, müfredat ve tafsîlâtıyla gösteren ve mukayyet bulundukları odalarca musaddak bir cetveli;

d) Yeniden ve % 10 had üstünde olarak talebettikleri krediyi hangi maksatlar için istimal edeceklerine dair bir beyannameyi;

e) Ayrıca, örneği aşağıda münderiç taahhütnameyi;

almaları gereklidir.

Alınacak bu belgelerden b, d, ve e bentlerinde yazılı olanların, talep sahibi hakikî veya hükmi şahısların yetkili heyet ve mümessillerinin imzalarını taşıması şarttır.

İlgiliden bankaya hitaben alınacak taahhütnamenin metni aşağıda gösterilmiştir:

Bankalar Kanununun 38’inci maddesinin 1’inci fıkrasına istinaden ödenmiş (veya Türkiye’ye tahsis edilmiş) sermayenizle ihtiyat akçeleriniz yekûnunun % 10 haddi dâhilinde bize açmış bulunduğunuz kredinin, bu kere sunulan beyannamede yazılı maksatlarda istimal edilmek üzere, Kanunun aynı maddesinin 2’nci fıkrası cevazına istinaden, en çok % 25’e kadar iblağı halinde, yeniden açacağınız kredilerin tamamını da, evvelce açmış bulunduğunuz gibi işlerinde kullanacağımızı ve bankanızca açılan kredilerden faydalanarak bunları yukarıda yazılı mevzu dışında ve hassaten üçüncü şahısların finansmanında kullanmayacağımızı veya

kullandırmıyacağımızı ve yapılacak tahkik ve tetkikler neticesinde ve her üç ayda bir vereceğimiz hesap vaziyetlerine göre bu taahhüdümüzün yerine getirilmediği kanaati hasıl olduğu takdirde bankanızın, nezdinizde mevcut bilûmum kredilerimizin tamamını derhal kat etmek ve matlubunu muaccelen talebetmek hakkına malik bulunacağını ve bu hususta hiç bir gûna itiraza hakkımız olamayacağını şimdiden kabul ettiğimizi beyan ve taahhüt eyleriz.”

Gereğinin ona göre ifası tamimen tebliğ olunur.

3.3.3.1. 3 Seri Numaralı Bankalar Genel Tebliğine Ek Tebliğ A

(21/6/1960 tarihli ve 10531 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

7129 sayılı Bankalar Kanununun 38’inci maddesinin 2’nci fıkrası gereğince, bankaların, Türkiye’ye tahsis edilmiş sermayeleriyle ihtiyat akçeleri yekûnunun % 25’ine kadar verebileceği krediler için, belediyeler ile ticaret siciline kayıtlı olmıyan resmî daireler ile âmme müesseselerinden aşağıda gösterilen vesikaların talebedilmesine lüzum bulunmamaktadır:

a) “Sanayi, maadin, enerji, nafia hizmetleri, nakliyat ve ihracat işleriyle filhal meşgul bulundukları hakkında kayıtlı oldukları ticaret sicili memurluğundan alacakları vesika,

b) Bankalar Kanununun 46’ıncı maddesi hükmüne göre tanzim edilmiş son hesap vaziyetleri,

c) Bankadan evvelce % 10 had dâhilinde almış bulundukları kredileri kendi işlerinde ve nerelerde kullandıklarını, müfredat ve tafsîlâtıyla gösteren ve mukayyet bulundukları odalarca musaddak cetvel.”

3.3.4. Bankalar Kanunu Genel Tebliği Seri No: 4

(4/4/1959 tarihli ve 10177 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

7129 sayılı Bankalar Kanununun 38 ve 39’uncu maddeleri hakkında:

Bilindiği gibi, 7129 sayılı Bakanlar Kanununun 39’uncu maddesinin ilk fıkrası ile, bir bankanın kendi müessese ve iştiraklerinin heyeti umumiyesine veya bu müesseseler ve iştiraklerin kefaletleri ile diğer hakiki ve hükmi şahıslara açacağı bilcümle kredilerin heyeti umumiyesinin yekûnu, bankanın tediye edilmiş veya Türkiye’ye fiilen tahsis edilmiş sermaye ve ihtiyatları yekûnunun % 20’sini tecavüz edemeyeceği hükme bağlanmış olup, maddenin son fıkrası ile de Kanunun 38’inci maddesi hükmü mahfuz tutulmuş bulunmaktadır.

Bu duruma göre, Banka Kredilerini Tanzim Komitesinin mütalâası alındıktan sonra İcra Vekilleri Heyetince tesbit ve ilân olunacak kayıt ve şartlar dâhilinde bankaların en az % 25 sermayesine sahip bulundukları sanayi, maadin, enerji, nafia hizmetleri, nakliyat ve ihracat işleri ile müştakil teşekküllerine, munhasıran bu işlerinde kullanılmak üzere açacakları krediler ve ayrıca bankaların sermayesinin % 25 inden azına sahip oldukları sanayi, maadin, enerji, nafia hizmetleri, nakliyat ve ihracat işleriyle müştakil teşekküllerine kanunun 38 inci maddesinin ikinci fıkrasına istinaden

ve 3 numaralı Bankalar Kanunu Genel Tebliği esasları dairesinde açtıkları krediler 39 uncu maddenin ilk fıkrasındaki takyidi hükme tabi değildir.

3.3.5. Bankalar Kanunu Genel Tebliği Seri No: 5

(25/11/1959 tarihli ve 10364 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

7129 sayılı Bankalar Kanununun 50’nci maddesinin birinci fıkrası hakkında:

Bilindiği gibi, Medeni Kanunun 765’inci maddesi hükmüne göre, gayrimenkul ipoteği, gayrimenkul rehni şekillerinden biri olup, bu rehnin diğer şekilleri ipotekli borç senedi ve irat senedir.

7129 sayılı Bankalar Kanununun 50’nci maddesinin birinci fıkrası, bankaları, gayrimenkul ipoteği mukabilinde kredi açmaktan men ettiği cihetle, ipotekli borç senedi rehni mukabilinde bankaların kredi açması bu fıkradaki takyidî hükme tabi değildir.

3.3.6. Bankalar Kanunu Genel Tebliği Seri No: 6

(18/5/1960 tarihli ve 10508 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

7129 sayılı Bankalar Kanununun 38, 48 ve 50’nci maddelerinde zikri geçen “sanayi” tâbirine turizm sanayiinin dâhil olduğu hakkında :

6086 sayılı Turizm Endüstrisini Teşvik Kanunu ile turizm faaliyetleri bir endüstri kolu olarak kabul edilmiş bulunduğundan, 7129 sayılı Bankalar Kanununun 38, 48 ve 50’nci maddelerinde zikri geçen “sanayi” tâbirinin şümulüne turizm sanayii de dâhil bulunmaktadır.

Bu itibarla, Turizm Endüstrisini Teşvik Kanunu hükümleri bakımından turizm müessesesi sayılan teşekküller hakkında 7129 sayılı Bankalar Kanununun 38, 48 ve 50’nci maddeleri ile alâkalı taleplerin mezkûr maddelerde zikredilen “sanayi”in tabi olduğu kayıt ve şartlar dairesinde tetkik ve intacı iktiza etmektedir.

3.3.7. Bankalar Kanunu Genel Tebliği Seri No: 7

(20/6/1960 tarihli ve 10530 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

7129 sayılı Bankalar Kanununun 33’üncü maddesinin 4’üncü fıkrasının sureti tatbiki ve 50’nci maddesinde yazılı “kısa vade” tâbirinin şümulü hakkında:

1) Malûm olduğu üzere 7129 sayılı Bankalar Kanunu’nun 33’üncü maddesinin 4’üncü fıkrasında, “üç aylık hesap hulâsalarına göre mevduatın azalması veya karşılık nispetinin indirilmesi hallerini alâkalı bankalar Amortisman ve Kredi Sandığına bildirirler ve azalma veya indirmeye tekabül eden karşılığın serbest bırakılmasını talebederler. Amortisman ve Kredi Sandığı bu talepleri derhal yerine getirmekle mükelleftir” denilmektedir.

Mezkûr fıkra hükmünde tebarüz ettirildiği veçhile, mevduat azalışından mütevellit bu eksilişe tekabül eden karşılığın serbest bırakılması hususunda Amortisman ve Kredi

Sandığından talepte bulunulabilmesi için vâkı azalışın üç aylık hesap vaziyetine müstenit olması gerekmektedir.

Bu itibarla, bankalarca vâkı olacak bu kabil taleplerin Amortisman ve Kredi Sandığına tetkikına esas olmak üzere:

a) Mevduatın azalmış olduğu devreye taallük eden üç aylık hesap hulâsasından bir nüshasının adı geçen Sandığa yapılacak yazılı müracaata eklenmesi,

b) Mevduattaki eksilişin, Kanunun 51'inci maddesi mucibince üç aylık hesap hulâsalarının ilgili mercilere tevdi gerekten 2 aylık müddet içerisinde vuku bulması halinde, hesap hulâsas alınmadan talebin is'afına kanunen imkân olmadığından bu devreye şâmil üç aylık hesap hulâsasının tanziminden sonra mezkûr Sandığa keza hesap vaziyetiyle birlikte müracaat olunması,

icabetmektedir.

2) Kısa vadeli ticari kredilerin malın müstahsilden mubayaa edilmesi, ihracata veya dahilî istihlâke arz edilmek üzere hazırlanması, ambalajlanması, sürüm ve satışı için lüzumlu müddet içinde kasa kolaylığı sağlamak maksadiyle verildiği ve bu işlerin başlangıcı ile neticelenmesinde umumiyetle 4 ilâ 9 aylık bir müddetin teamülden bulunduğu, diğer taraftan, 1715 sayılı T.C. Merkez Bankası Kanununun 38'inci maddesinde vadesi kısa olması iktiza eden reeskont muameleleri mevzuunda en çok 9 aylık bir müddet tanındığı nazarı itibare alınarak, Bankalar Kanununun 50'nci maddesinin ikinci fıkrasında yazılı "kısa vadeli ticari krediler" tâbirinden âzami 9 ay vade ile açılan kredilerin anlaşılması iktiza etmektedir.

3.3.8. Bankalar Kanunu Genel Tebliğ Seri No: 8

(16/11/1979 tarih ve 16811 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.)

7129 sayılı Bankalar Kanununun bazı maddelerinde 28 No.lu Kanun Hükmünde Kararname (KHK/28) ile yapılan değişiklikler dolayısıyla Kanunun belirlenmesini gerekli gördüğü hususlarla uygulama açısından açıklanmasında yarar görülen diğer noktalar aşağıda belirtilmiştir.

Hisse senedi, ortaklar ve en az sermaye hükümlerine uyum:

1.a) 28 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Geçici Maddesi hükmü, bankaların ana sözleşmelerini yeni ve değişen hükümlere uygun duruma getirmeleri, banka ve banka ortaklarının 4'üncü maddede belirtilen koşullara uyabilmeleri için gereken işlemleri tamamlamaları, sermaye ve yedek akçelerini 6'ncı maddede yazılı tutarlara çıkarmaları için bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak iki yıllık süre tanımıştır.

Bu hüküm bankaların 4'üncü maddede belirtilen koşullara uyabilmek ve 6'ncı maddede yazılı tutarları gerçekleştirmek için sözkonusu sürenin sonunu beklemelerini gerektirmez. Aksine, Kanunda yapılan değişikliklerle Kalkınma Planı ve Yıllık Programlar çerçevesinde öngörülen amaç ve hedeflere ulaşılmasında bankalar kesiminin yeni hükümlere süratli uyumu önemli bir katkı oluşturmaktadır. Bu

değişikliklerin bankalar için getirdiği sorumluluklar yanında, bir bütün olarak, bankaların günün koşullarına uygun olanaklara kavuşturulmasını da amaçladığı dikkate alınarak, gerçekleştirilecek uyumun yeni hükümler açısından bütünlüğünün korunması ve en kısa zamanda sonuçlandırılması yararlı olacaktır.

4'üncü maddedeki yeni hükümler gereğince bankaların anasözleşmelerinde yapacakları değişikliklerle ilgili işlemlerin tamamlanması, özellikle 1'inci bent gereğince hamiline yazılı hisse senetlerinin ada yazılı duruma dönüştürülmesinin zaman alabileceği dikkate alınarak, bankalarca işlemlere bir an önce başlanılmalı, hamiline yazılı hisse senetleri ile ilgili olarak gerekli girişimlerde bulunulmalı, bu tür hisse senedi sahiplerinin belirlenmesi ve senetlerin yenileriyle değiştirilmesi için uygun aralıklarla etkin duyurma çabaları gösterilmelidir.

b) Kanunun 4'üncü maddesinin dördüncü paragrafında Geçici Madde ile belirlenen süre sonunda ada yazılı duruma getirilmeyen hamiline yazılı eski hisse senetleri ile yasal sınırlar üzerinde sermaye payı sahiplerinin bu maddenin 1'inci ve 5'inci fıkralarındaki koşullar yerine getirilinceye kadar temettü hariç ortaklık haklarından yararlanamayacakları belirtilmiştir. Burada temettü dışında yararlanılamayacak ortaklık hakları, bu maddedeki yasal sınırları aşan kısımlarla ilgili olmayıp, bu hakların tümünü kapsar. Ancak, yasal sınırlara uyum sağlamak amacıyla yapılacak ana sözleşme değişikliklerinde ortaklık hakları bu sınırlar içinde kullanılabilir.

Şubelere ayrılacak sermaye:

2. 6'ncı maddenin ikinci paragrafında bankaların merkez şubeleri dışında açılmış ve açılacak her şube için 25 milyon liralık en az sermayeye ek olarak ayrıca ayrılmaları gerekli görülen "sermaye" tutarlarından, Türkiye'de kurulan bankalar için ödenmiş sermayeleri ile yedek akçeleri ve yabancı ülkelerde kurulmuş olup Türkiye'de şube açarak çalışan bankalar için Türkiye'ye ayırdıkları sermaye ve yedek akçeleri toplamı anlaşılır.

Kentlerin nüfusunun saptanmasında belediye sınırları içindeki nüfus dikkate alınır.

Kredi sınırlarının belirlenmesi

3.a) 38, 39 ve 48 inci maddeler hükümleri gereğince "Kalkınma Planı Yıllık Programlarında belirtilen sektörler" 1979 Yılı Programı çerçevesinde gerekli belirleme yapıncaya kadar "1979 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair" 7/16844 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki "Yatırımların, İhracatın ve Döviz Kazandırıcı Hizmetlerin Özendirilmesi ve Yönlendirilmesine İlişkin Hükümler"i yürürlüğe koyan 7/17224 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ekinde yer alan "1979 Yılı Genel Teşvik Tablosu"ndaki tüm sektörlerdir.

1980 ve daha sonraki yıllar için, Bankalar Kanunu uygulaması açısından söz konusu sektörler yılı programlarında ya da eklerinde ayrıca belirlenecektir.

b) 38'inci maddenin 2 nci fıkrası hükmü gereğince "Kalkınma Planı Yıllık Programlarında belirtilen türdeki ortaklıklar" 1979 yılı için "1979 Yılı Genel Teşvik Tablosu"nun VII. Bölümünde tanımlı yapılan ortaklıklardır.

1980 ve daha sonraki yıllar için bu tür ortaklıkların tanımı yılı programlarında ya da eklerinde ayrıca belirlenecektir.

c) 38'inci maddenin 2'inci fıkrasında yer alan “Gerice Yörelere” 1979 yılı için “1979 Yılı Genel Teşvik Tablosu”nda “Kalkınmada Öncelikli Yörelere” kapsamında olan illerdir.

1980 ve daha sonraki yıllar için bu yörelere yıl programlarında ya da eklerinde ayrıca belirlenecektir.

d) 38'inci maddenin 2'inci fıkrasında yer alan “dışsatımda kullanılmak üzere açılan krediler” tanımından “İhracat Rejimi Kararı”, “Dışsatımı Düzenleme Kararı” ile “Dışsatım Yönetmeliği” ve “Dışsatımı Özendirme, Yönlendirme ve Geliştirme Kararı”nda ya da bunların yerine geçmek üzere çıkarılacak karar ve yönetmeliklerde belirtilen her türlü dışsatımı gerçekleştirmek amacıyla “İhracat Belgesi”, “İhracat Belgesi ve Ruhsatnamesi”, “Dışsatım Tasarım Belgesi” almış olan dışsatımcılara, bu dışsatımlarda kullanılmak üzere açılan krediler anlaşılır.

Belgelendirme:

4. Bankalar Kanununun 38'inci maddesinin 2'nci fıkrası hükümlerine göre bankalarca açılan kredilerle ilgili işlemlerde aşağıdaki esaslara uyulur:

a) Kalkınma Planı ve yıllık programlarında yer alan sektörlerdeki işlerde kullanılmak üzere açılan kredilerde;

aa) Kredi açılmadan önce, bankaların, kredi isteminde bulunan gerçek ve tüzel kişilerden (i) kayıtlı bulundukları ticaret sicili memurluğundan alacakları tescil belgesinin ve kayıtlı oldukları meslek kuruluşundan alacakları uğraşı alanını belirten belgenin, (ii) Bankalar Kanununun 46'ncı maddesi hükmü gereğince Bankalar Birliği tarafından saptanan örneklerine uygun en son hesap durumunun, (iii) tüzel kişilerden ayrıca anasözleşme ya da ortaklık sözleşmesinin, (iv) yatırım, genişletme ve yenileştirme işlerinde kullanılacak krediler için Teşvik Belgesinin ve yapılabirlik raporunun ya da üretime dönük kullanımlar için istemde bulundukları krediyi hangi amaçlarla, ne tür ve ne miktarda bir üretim sağlamak için kullanacaklarını ve hangi sürede bu üretimi gerçekleştirebileceklerini belirten bir beyannamenin, (v) ayrıca örneği aşağıda gösterilen “yüklenim belgesi”nin birer örneklerini almaları gereklidir.

ab) Kredinin açılmasından sonra fiilen belirtilen sektörlerde ve amacına uygun işlerde kullanılmasının sağlanması ve kovuşturulması krediyi açan bankanın sorumluluğundadır. Bankalar bu denetimi müşterilerinden alacakları üçer aylık hesap durumları, olanaklar ölçüsünde sarf belgeleri ile ve kendi inceleme elemanlarının denetlemeleri ile sağlarlar.

b) Bankalarca kendi ödenmiş veya Türkiye'ye ayrılmış sermayeleri ile yedek akçeleri toplamının % 30'una kadarki sınır içinde Kalkınma Planı yıllık programlarında belirtilen türdeki ortaklıklar ile gerice yörelerdeki işlerde kullanılmak üzere gerçek ve tüzel kişilere açılan kredilerde, bankaların, yukarıda 4 (aa) paragrafı gereğince müşterilerinden almaları gereken belgelere ek olarak, bu kişi ve ortaklıklardan yukarıdaki 3 (b) paragrafında belirlenen tanıma uygun ortaklık olduklarını kanıtlayan

ya da kredinin 3 (c) paragrafı kapsamına giren yörelerdeki işler için kullanılacağını gösteren beyan ve belgeleri almaları gereklidir.

% 30'luk sınır içindeki kredilerden yararlanacak işlerin Kalkınma Planı yıllık programlarında belirlenen sektörlerde olmaları gerekir.

Kredinin açılmasından sonra fiilen amacına uygun işlerde ve yörelerde kullanılmasının sağlanması, kovuşturulması ve denetimi, yukarıda 4 (ab)'deki esaslar çerçevesinde, krediyi açan bankanın sorumluluğundadır.

c) Bankalarca dışsatımda kullanılmak üzere açılan kredilerde:

ca) Dışsatımla ilgili Karar ve bu Karara dayanılarak yayımlanacak Yönetmelik ve sirkülerlere göre dışsatım yapacak gerçek ve tüzel kişilerin Ticaret Bakanlığından almış oldukları "İhracat Belgesi"nin; ihracata bağlı maddeler için "İhracat Belgesi ve Ruhsatnamesi"nin ya da "Dışsatın Tasarım Belgesi"nin bir örneği ile dışsatım türüne göre, yukarıda adı geçen Karar ve Yönetmeliklerde ya da bunların yerine geçmek üzere çıkarılacak Karar ve Yönetmeliklerde belirtilen belge ya da belgelerin örneği (Örneğin, Bakanlığın lisansına veya iznine bağlı malların dışsatımında istenen lisans/tescil beyannamesi gibi) ve ekte verilen taahhütname.

cb) Kredinin açılmasından sonra fiilen dışsatımda ve amacına uygun biçimde kullanılmasının sağlanması ve kovuşturulması krediyi açan bankanın sorumluluğundadır. Bankaların bu denetimi yapmak amacıyla, müşterilerinden alacakları üçer aylık hesap durumları ve gerekli görebilecekleri diğer belgelerle birlikte gümrük idarelerince verilecek "Gümrük Çıkış Beyannamesi"nin ve "Döviz alım bordrosu veya bordrolarının" birer örneğini ya da yürürlükteki mevzuat gereğince bunların yerine geçebilecek belgelerin birer örneğini almaları gerekir.

Dolaylı Kredi

5. 38'inci maddenin (4.) paragrafı dolaylı kredi tanımına açıklık getirmiştir. Maddenin eski şeklinde kendisi bankadan doğrudan kredi almayan "hakiki şahısların" yasada belirtilen ilişkilere sahip oldukları ortaklık, müessese ve şahıs şirketlerine kredi açılması durumunda bu ortaklık, müessese ve şirketlere açılan kredilerin hakiki şahsa dolaylı açılmış kredi sayılıp sayılmayacağı konusunda değişik yorumlar ve farklı uygulamalar ortaya çıkmış idi.

38'inci maddenin yeni şekliyle lehine kredi açılsın ya da açılmasın hakiki veya hükmi bir şahsın, 4'üncü paragrafın (a) ve (b) bentlerinde belirtilen ilişkiler içinde oldukları ortaklıklara açılan kredilerin dolaylı kredi ilişkisinin hesaplanmasında bu hakiki veya hükmi şahsa açılmış sayılacağı hükme bağlanmıştır.

Bankalar, dolaylı kredi ilişkilerini saptayabilmek için, kendilerine kredi açılan kişilerden hesap vaziyeti ile birlikte bu çeşit ilişkilerde bulundukları kişilerin bankanın hangi şubelerinden ne miktarda kredi sağlandığını saptamak zorundadırlar.

Mukabil kefalet ve risk paylaşımı:

6. Bankalar; 38 inci maddenin 5'inci fıkrası (g) bendinde belirtildiği üzere, kendi kredi sınırlarını ancak diğer bankaların kendi kredi sınırları içinde verecekleri mukabil kefaletleri kadar aşarak teminat mektubu verebilirler.

Bu işlemlerde mukabil kefalet veren bankalar kendi kredi sınırları içinde kalmak zorunda oldukları halde, aynı maddedeki (h) fıkrası çerçevesinde en az üç bankanın riski paylaşarak yurt dışı ihale işlemleri için verecekleri teminat mektuplarında katılan bankaların kendi kredi sınırları içinde kalmaları koşulu aranmaz.

Bankaların ortaklaşa verecekleri teminat mektuplarında her bankanın riske katılma oranı bu bankalar arasında varılacak anlaşmaya göre belirlenir.

Kredilerin ancak adına açıldığı kişilere kullanılabileceğini belirten 44'üncü maddenin son fıkrası hükmü bir bankaca kredi açılan gerçek ve tüzel kişiler aracılığı ile üçüncü kişilere kredi sağlanmasını önlemeye yönelik olup yukarıda belirtilen bankalararası mukabil kefalet ve risk paylaşımı suretiyle kredi kullanılması işlemlerine bir engel oluşturmaz.

Kredi sınırları ve yeni hükümler:

7. 38 ve 39 uncu maddelerin son fıkraları gereğince, bankalar bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten önce açtıkları kredilerden bu Kanun Hükmünde Kararname ile yapılan değişiklikler dolayısıyla bu maddelerdeki yeni hükümlere aykırı duruma gelenleri madde hükmüne uygun hale getirinceye kadar arttıramazlar.

Aykırılığın ortaya çıkıp çıkmadığının saptanmasında kullanılan kredi tutarları değil, tahsis edilen kredi limitleri dikkate alınır.

İştiraklere Kredi :

8. 39'uncu madde gereğince bankaların Kalkınma Planı Yıllık Programlarında belirtilen sektörlerde iş yapan iştirak ve kuruluşlarının tümüne verebilecekleri kredi sınırlarının belirlenmesinde, bir önceki yıl bilançosunda mevcut nakdi kredi tutarının % 15 ine veya ödenmiş ya da Türkiye'ye ayrılmış sermayeleriyle yedek akçeleri toplamının 3 katına tekabül eden tutarlardan yüksek olanı dikkate alınır. Nakdi kredi tanımı Bankalar Kanununun 36'ıncı maddesi gereğince satın alınanlar hariç, portföylerinde bulunan tahvilleri de kapsar.

39'uncu maddenin beşinci fıkrasındaki “banka iştiraki” tanımı yalnızca bu madde hükümleri için geçerlidir.

9. Bankalar Kanunu Genel Tebliği-Seri No: 1, 3, 4, 6, 7 kaldırılmıştır.

10. Kredi isteminde bulunan gerçek ve tüzel kişilerce bankalara verilecek “Yüklenim Belgesi (Taahhütname)” örneği aşağıdadır.

Yüklenim Belgesi
(Taahhütname)
Örneği

7129 sayılı Bankalar Yasası'nın 28 sayılı KHK ile değiştirilen 38'inci maddesinin 2'nci fıkrası hükmüne dayanarak, ödenmiş sermayenizle yedek akçeleriniz toplamının en çok % 25 (%30) (%40) sınırı içinde bize açacağınız kredilerin tümünü.....işlerinde (ve..... yöresinde) kullanacağımızı ve bankanızca açılmış kredilerden yararlanarak bunları yukarıda yazılı konu dışında ve özellikle üçüncü kişilerin finansmanında kullanmayacağımızı ya da kullandırmayacağımızı ve yapılacak soruşturma ve incelemeler sonucunda ve her üç ayda bir vereceğimiz hesap durumlarına göre bu yükümlülüğümüzün yerine getirilmediğinin anlaşılması halinde, (x) Bankanızın Bankanızda bulunan kredilerimizin tümünü derhal kesmek ve alacağını muaccel olarak istemek hakkına malik bulunacağını ve bu hususta hiç bir biçimde itiraza hakkımız olamayacağını şimdiden kabul ettiğimizi bildirir ve yükleniriz.

(x) Dışsatımda Kullanılmak üzere kredi istenmesi halinde aşağıdaki bölüm eklenecektir.

“ve Dışsatım Düzenleme Kararında ya da bunun yerine geçmek üzere çıkarılacak Kararlarda belirtilen usulsüzlükleri yapmamız sonucunda ihracat Belgemizin ya da İhracat Belge ve Ruhsatnamemizin iptali halinde ya da Dışsatımı Özendirme, Yönlendirme ve Geliştirme Kararında ya da bunun yerine geçmek üzere çıkarılacak Kararlarda belirtilen koşullara uygun olarak dışsatımı gerçekleştiremediğimiz takdirde”

3.3.9. Bankalar Kanunu Genel Tebliğ Seri No: 9

(17.11.1981 tarih ve 17517 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.)

Madde 1- Bankalar Mevduat Sertifikalarını faiz kuponlu olarak düzenleyemez ve ihraç edemezler.

Madde 2- Bankalar, bankerler veya diğer üçüncü şahıslar aracılığı ile Mevduat Sertifikası pazarlayamazlar.

Madde 3- Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

3.3.10. Bankalar Hakkında 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye İlişkin Tebliğler

3.3.10.1. Bankalar Hakkında 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye İlişkin Tebliğ No : 1

(18 Ağustos 1983 tarih ve 18139 (Mük) sayılı Resmî Gazete’de Yayımlanmıştır.)

Bankalar Hakkında 28/6/1983 tarih ve 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) 22 Temmuz 1983 tarihli 18112 sayılı 2’nci mükerrer Resmî Gazete’de yayımlanmış ve Onüçüncü bölümünde yer alanlar dışında kalan hükümleri yayın tarihi olan 22 Temmuz 1983 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

Uygulamada ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermek ve uygulamaya açıklık ve yeknesaklık kazandırmak bakımından KHK’nin bazı hükümleri hakkında aşağıdaki açıklamaların yapılmasında yarar görülmüştür.

Madde 1- 70 sayılı KHK’nin 2’nci maddesi “Merkez Şube” tanımını getirmiş ve 5’nci maddenin 1’nci fıkrasının (f) bendi hükmü ile Merkez Şubesini 16’nci maddesindeki şubeler için gerekli özkaynak yükümlülüğünün dışında tutmuştur. Bu bakımdan bundan böyle bankaların “Merkez Şube” adı altında tek bir şubeleri bulunacak ve bu şube banka merkezinin bulunduğu yerde olacaktır. Halen merkez şube adı altında birden çok şubeleri bulunan bankaların 70 sayılı KHK’ye uymayan bu şubelerinin adlarını 3 ay içinde değiştirerek durumu Bakanlığımıza ve Ticaret Bakanlığına bildirmeleri gerekir.

Madde 2- 70 sayılı KHK’nin getirdiği diğer bir yenilik, 2’nci maddesinin 4 ve 5’nci fıkralarında, ödenmiş sermaye ve yedek akçelerin bilançoda değil, bu KHK’nin 2’nci maddesine göre düzenlenecek 3 aylık hesap özetlerinde görünen ödenmiş sermaye ve yedek akçeler olduğunun hükme bağlanması ve bunların toplamının özkaynak olarak ifade edilmesidir. Bu itibarla, KHK’nin uygulamasında ödenmiş sermaye ve yedek akçeler üç aylık hesap özetlerine göre 3 aylık dönemler itibariyle nazara alınacaktır.

Yedek akçelerin hesaplanmasında bir değişiklik yapılmamıştır. Ödenmiş sermayeye eklenecek yedek akçeler eskiden olduğu gibi Türk Ticaret Kanunu’nun 466 ve 467’nci maddelerine göre ayrılan kanunî ve ihtiyarî yedek akçeler ve bu KHK’nin 7’nci maddesine göre ayrılan muhtemel zararlar karşılığı ile Bankaların ana sözleşmelerine göre ayrılan yedek akçeler toplamından varsa bilanço zararı indirilerek hesaplanacaktır.

Diğer taraftan, Vergi Usul Kanunu'nun 2791 sayılı Kanunla değişik geçici 7'inci maddesinin 6'ncı bendi uyarınca, bu Kanuna göre yapılan yeniden değerlendirme sonucu bilançonun pasifinde özel bir fon hesabında tutulan değer artışları bu KHK uygulamasında yedek akçelere eklenecek ve özkaynak olarak nazara alınacaktır.

Madde 3- 70 sayılı KHK'nin getirdiği önemli değişiklikler banka sahipliği ile ilgilidir. KHK'nin 5'inci maddesi ile 7129 sayılı Bankalar Kanunu'nda 28 sayılı KHK ile yapılan değişiklikle konulmuş bulunan banka ortaklığındaki tahditler bazı istisnalar dışında kaldırılmıştır. İlke, banka ortaklıklarının bilinmesidir. Bu amaçla bir yandan bankaların hisse senetlerinin ada yazılı olması esası korunurken diğer yandan banka sermayesinin en az % 75'inin;

- Gerçek kişilere,

- Şahıs şirketlerine,

- Herbirinin banka sermayesindeki payı : 10'u aşmamak kaydıyla hisse senetlerinin tamamı ada yazılı olan ve sermayesinin % 51'i gerçek kişi ortaklardan oluşan sermaye şirketlerine ait olması esası getirilmiştir. Bu tahdit maddenin 2'nci fıkrasında sayılan ortakların sermaye payları hakkında uygulanmayacaktır.

Maddenin getirdiği ikinci yenilik, banka sermayesinin % 10 ve daha fazlasına sahip olan banka ortaklarında sürekli olarak, kurucularda aranan müflis olmama veya yüz kızartıcı suçlardan mahkûmiyeti bulunmama şartlarının aranmasıdır. Bu amaçla, banka sermayesinin % 10 ve daha fazlasını temsil eden veya başka bir ortağa ait sermaye payının bu oranı aşması sonucunu veren hisse senedi devirleri izne tabi tutulmuş, kurucularda aranan niteliklere sahip olmayan veya bu nitelikleri kaybeden ortakların temettü dışındaki ortaklık haklarını kullanmaları tahdit edilmiş, bu ortaklara ait payların temettü dışındaki haklarının mevduat sahiplerinin yararı açısından Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından kullanılması öngörülmüştür.

Diğer taraftan, KHK'nin geçici ve 2'nci maddelerine göre 22/7/1983 tarihinden itibaren iki yıl içinde 5'inci madde hükümlerine uygun hale getirilmeyen sermaye paylarının sahipleri sadece temettü almaya hak kazanırlar. Bunlara ilişkin diğer ortaklık haklarının 22/7/1985 tarihinden itibaren KHK hükmünde uygunluk sağlanıncaya kadar Tasarruf Mevduatını Sigorta Fonu tarafından kullanılması hükme bağlanmıştır.

Bu bakımdan gerek bankaların, gerekse banka ortaklarının 22/7/1985 tarihine kadar 5'nci maddeye intibak için gerekli işlemleri tamamlamaları icabeder.

Madde 4- 70 sayılı KHK şubeler için gerekli özkaynak tutarlarını yeniden düzenlemiştir. Kararnamenin 5'nci maddesine göre nerede kurulursa kurulsun, bir bankanın en az 1 milyar lira sermayeye sahip olması gereklidir. Bu sermaye genel müdürlük ve merkez şube için konulduğundan 16'ncı maddeye göre merkez şube için ayrıca sermaye tahsis edilmesi zorunlu değildir.

Bankaların şubelerinden biri nam ve hesabına işlem yapmak üzere fuar, konferans, sergi gibi yerlerde açtıkları geçici irtibat büroları ve şanj büroları ile T.C. Merkez Bankası'nın yurtiçi muhabirleri tarafından Devlet daire ve kuruluşları ve askeri kıt'a

ve karargahlarda açılan sürekli irtibat büroları, adına işlem yaptıkları şube için özkaynak ayrıldığında, ayrıca özkaynak yükümlülüğüne tabi değildir.

Bankalar, 70 sayılı KHK'nin geçici 3'üncü maddesine göre, Kararname'nin yayınlandığı tarihten itibaren 2 yıl içinde, diğer bir ifade ile 22/7/1985 tarihine kadar sermayelerini 5, 6 ve 16'ncı maddelerin gerektirdiği miktarlara çıkarmakla yükümlüdürler.

Madde 5- 70 sayılı KHK'nin 22'nci maddesi, 7129 sayılı Bankalar Kanunu'nun 16'ncı maddesinde yer alan hisse senedi tevdi yükümlülüğünün en az oranını % 1 olarak muhafaza ederken, en üst tutarını 20 bin liradan 10 milyon liraya yükseltmiştir. KHK'nin geçici 4'ncü maddesinin birinci fıkrasına göre bu tutarın, Kararname'nin yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde, başka bir deyişle 22/1/1984 tarihine kadar banka sermayesinin % 1'ine, banka sermayesinin % 1'i 10 milyon lirayı aşıyorsa, 10 milyon liraya çıkarılması zorunludur.

Bu bakımdan, Türkiye'deki bankaların yönetim kurulu üyeleri ile yabancı bankaların Türkiye'deki şubelerinin müdürler kurulu üyelerinin hisse senedi ve teminat akçesi yatırma yükümlülüklerinin bu tarihe kadar anılan miktara çıkarılması ve durumun bankalarca Bakanlığımıza bildirilmesi gereklidir.

Madde 6- Bankalar Hakkında 70 sayılı KHK, 7129 sayılı Bankalar Kanunu'nun 28 sayılı KHK ile değişik 38'nci maddesinde önemli değişiklikler yapmıştır. Bu değişikliklerin uygulaması hakkında aşağıda açıklama yapılmıştır;

a) 70 sayılı KHK'nin "Genel Kredi Sınırları" başlıklı 38'nci maddesinin 1'nci fıkrası ile bir bankanın vereceği nakdi krediler ve satın alacağı tahvil ve benzeri menkul kıymetlerin tutarı ile teminat mektupları, kefaletler, aval, ciro ve kabuller gibi gayrinakdi kredilerin toplamı ile özkaynakları arasında 20/1'lik sürekli bir ilişki kurulmuştur. Takip ve denetim esasları ayrı bir tebliğ ile düzenlenecek olan kredilerle özkaynaklar arasındaki bu ilişki sürekli bir ilişkidir. Başka bir ifade ile krediler özkaynakların 20 katını geçemeyecek veya özkaynaklar kredilerin 1/20'inden az olamayacaktır. Bu ilişkinin mevcudiyetini sürekli olarak sağlamak bakımından bankaların kredi ve özkaynak politikalarını ahenkli bir şekilde uygulamaları şarttır. Özkaynağını arttıramayan bir bankanın, kredileri özkaynaklarının 20 katına ulaştığı takdirde, kredi açmaması sözkonusu değildir. Bu banka 38'nci maddenin 5'nci bendinde belirtilenlerden olmak şartıyla kredi işlemleri yapmaya devam edebilecektir.

Diğer yandan, kredilerle özkaynaklar arasındaki bu ilişkinin hesabında iştirakler ile gayrimenkullerde KHK'nin 47 ve 50'nci maddeleri karşısında kredi gibi mütalâa edilerek kredilere ilâve edilecektir.

Bankaların kredileri ile özkaynakları arasındaki bu ilişkiyi KHK'nin yayımını izleyen iki yıl içinde yani en geç 22/7/1985 tarihinde sağlamaları, kredi ve özkaynak politikalarını bu tarihte sözkonusu oranı aşmayacak şekilde düzenlemeleri gerekir. 2 yıllık geçiş dönemi sonunda özkaynaklarla krediler (İştirak ve gayrimenkuller dahil) arasında 1/20 oranının sağlanmamış olması Kanuna aykırılık olarak değerlendirilecektir.

b) 70 sayılı KHK'nin 38'nci maddesinin 2'nci fıkrası, bir bankanın tek bir kişiye açacağı kredi sınırlarını düzenlemektedir. 2'nci fıkranın (a) ve (b) bentleri, 7129 sayılı Bankalar Kanunu'nun 28 sayılı KHK ile değişik 38'nci maddesinin 1'nci fıkrası ile 2'nci fıkrasının 1'nci cümlesine tekabül etmekte olup bir değişiklik getirmemektedir, (c) fıkrası ise yenidir. Buna göre bir banka özkaynaklarının % 25'i üzerinde büyük krediler açabilecektir. Ancak bu tür kredilerin Yıllık Programlarda gösterilen sektör ve yörelerde yapılacak yatırımların finansmanı için açılması şarttır. 1983 yılı için, büyük kredilerin açılabilmesi için yatırımlar 1983 yılı Genel Teşvik Tablosunda yer alan sektörlerde ve kalkınmada öncelikli yörelerde yapılan yatırımlardır.

Bir büyük kredi banka özkaynaklarının % 75'ini, büyük kredilerin toplamı da, banka özkaynaklarının 10 katını ve her halde toplam kredilerin yarısını geçmeyecek, ayrıca 5 büyük kredinin tutarı özkaynakların 3 katını aşmayacaktır. Bu oranların hesabında gayrinakdi kredilerin maddenin 4'ncü fıkrasında belirtilen oranlarda nazara alınacağı tabiidir. Bankalar açtıkları büyük kredileri açılmalarını izleyen 1 hafta içinde Bakanlığımıza ve T.C. Merkez Bankası'na bildirmek zorundadır. Bu bildirinin tabi olacağı esaslar ayrı bir tebliğde yer alacaktır.

c) 38'nci maddenin 2'nci fıkrasının (b) ve (c) bentlerinde belirtilen kredilerin fiilen açıldıkları işlerde kullanıldığı aşağıdaki şekilde belgelenecektir;

i) Bu bentlerdeki krediler açılmadan önce, bankalarca kredi talep eden kişilerden;

- Kayıtlı bulundukları Ticaret Sicil Memurluğundan alacakları sicil belgesi ile kayıtlı oldukları meslek kuruluşlarından alacakları uğraşı alanını belirleyen belgenin,

- 70 sayılı KHK'nin 46'ncı maddesi uyarınca alınması gereken hesap durumunun,

- Tüzel kişilerden ayrıca anasözleşme ya da ortaklık sözleşmesinin,

- Yatırımla ilgili teşvik belgesi ve yapabilirlik raporunun ya da üretime dönük kullanımlar için talep ettikleri krediyi hangi amaçlarla ne tür ve ne miktarda bir üretim sağlamak için kullanacaklarını ve hangi sürede bu üretimi gerçekleştirebileceklerini belirten bir beyannamenin,

- Ayrıca örneğin Ek : 1'de gösterilen taahhütnamenin,

alınması zorunludur.

ii) İhracatta kullanılmak üzere açılan kredilerde ayrıca, kredinin açılmasından önce, bankalarca kredi talep edenlerden İhracat Kararı ve bu Karara ilişkin yönetmelik ve diğer mevzuata göre alınması gereken belgelerin (İhracat belgesi veya ihracat belgesi ve ruhsatnamesi, ihracat taahhütnamesi gibi) örneklerinin ve kredinin ihracatta kullanıldığını izlemek üzere ihracatın yapıldığını gösteren belgelerin alınması gerekir.

iii) Bankalar, 38'nci maddenin (b) ve (c) bentlerinde belirtilen kredilerin fiilen açıldıkları işler için kullanılıp kullanılmadığını kredilerin amaçlarının gerçekleşip gerçekleşmediğini izlemek suretiyle tesbit ederler.

d) 70 sayılı KHK'nin 38'nci maddesinin 3'ncü fıkrasında dolaylı kredi yeniden düzenlenmiştir. Yeni düzenlemeye göre;

Lehlerine ayrıca kredi açılıp açılmadığına bakılmaksızın,

i) Bir gerçek kişinin;

- Eş ve velâyet altındaki çocuklarına,

- Kendisinin veya eş ve velâyet altındaki çocuklarının sınırsız sorumlulukla katıldıkları veya yönetim ve denetiminde bulundukları ya da doğrudan veya dolaylı olarak sermayelerinin % 10 ve daha fazlasına sahip oldukları ortaklıklara,

ii) Bir tüzel kişinin (Kamu tüzel kişileri hariç) doğrudan veya dolaylı olarak sermayelerinin % 10 ve daha fazlasına sahip oldukları ortaklıklara,

açılan krediler o gerçek veya tüzel kişiye açılmış kredi sayılmaktadır.

Kaldırılan 7129 sayılı Kanun'un 28 sayılı KHK ile değişik 38. maddesinden farklı olarak 70 sayılı KHK'de dolaylı krediler, maddenin 2'nci fıkrasında belirtilen şahıs hadleriyle değil, fakat banka özkaynaklarının toplamı ile sınırlandırılmaktadır. Ancak dolaylı kredi ilişkisi içinde bulunan gerçek ve tüzel kişilerden herbirine açılacak kredi miktarı 2'nci fıkradaki şahıs hadlerine tabidir.

Dolaylı kredinin hesabında esas alınan dolaylı iştirak oranı iştirak oranlarının çarpılması suretiyle hesaplanacaktır. Örneğin Bay (x) A Şirketinin sermayesinin % 50'sine, A şirketi B şirketinin sermayesinin % 50'sine sahipse ve B şirketi de C şirketine % 30 oranında iştirak etmiş ise; Bay (x) in B şirketindeki dolaylı iştirak oranı % 25, C şirketindeki dolaylı iştiraki ise, % 7,5'tur. Bu durumda Bay (x) ile doğrudan veya dolaylı olarak % 10 üzerinde iştirak ilişkisi içinde bulunduğu A ve B şirketlerine açılan kredilerin toplanması gerekecek fakat % 10'un altında kaldığından C şirketine açılan krediler nazara alınmayacaktır. Ancak, Bay (x) in veya eş ve velayet altındaki çocuklarının, bunların sınırsız sorumlulukla katıldıkları veya yönetim ve denetimlerinde bulundukları ortaklıklara doğrudan veya dolaylı olarak (C) şirketinde % 2,5 oranında bir iştiraki daha varsa, örneğin yukarıdaki örneğimizde (A) şirketi (C) şirketine % 5 oranında iştirak etmiş ise Bay (x), (C) şirketine de dolaylı olarak % 2,5 oranında iştirake sahip olduğundan ve (C) şirketindeki dolaylı iştiraki böylece % 10'a ulaştığından, (C) şirketine açılmış krediler de Bay (x)'e açılmış dolaylı krediler olarak hesaba katılacaktır.

e) Maddenin 4. fıkrası ile gayrinakdi kredilerin bu maddenin uygulamasında % 100 oranında değil, % 40 oranında nazara alınacağı, bu oranın her bankanın riskin en az % 15'ini üstlenmesi ve katılan banka sayısının 3'ten az olmaması şartıyla konsorsiyum suretiyle verilecek teminat mektuplarında % 20 olduğu, yıllık programlarda gösterilen büyük kamu ihaleleri için verilecek teminat mektuplarında ise bu oranların, Bakanlığımızdan izin alınması kaydıyla, doğrudan verilenlerde % 20, konsorsiyum suretiyle verilenlerde ise % 10 olarak nazara alınacağı hükme bağlanmıştır. 1983 yılı programında büyük kamu ihalelerinin neler olduğu gösterilmemiş olduğundan, önümüzdeki yılların programları ile bu düzenleme yapıncaya kadar geçecek süre içerisinde, Bakanlığımız izninin alınması yeterlidir.

f) Maddenin 5. fıkrasında sayılan kredi işlemleri, bu maddenin diğer fıkralarında belirtilen sınırlamalara tabi değildir. Fıkranın (a) bendinde belirtilen işlemler 7129 sayılı Bankalar Kanunu ve bu Kanun'un bazı maddelerini değiştiren 28 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'de geçen biçimde aynen korunmuştur. Özel Kanun hükümlerine göre yapılan işlemlerden kasıt, özel kanunlarda açıkça bu maddedeki kredi sınırlarına tabi olmadığı belirtilen kredi işlemleridir. 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile sınırsız kredi işlemleri arasına nakit karşılığı kredi işlemleri ile mükerrerliği önlemek bakımından T.C. Merkez Bankasından sağlanan reeskont ve avans kredileri için verilen cirolar ilave edilmiştir. Yabancı banka ve kredi kurumlarının mukabil kefaletine dayanılarak verilecek teminat mektupları ve kefaletlerle ilgili olarak kontrgarantisi kabul edilecek bankalar ve limitler ayrı bir tebliğ ile tesbit olunacaktır.

Madde 7- KHK'nin 39'ncu maddesinin (a) bendindeki ortaklık ve kuruluşlar,

- a) Bankanın sermayesinin % 15 ve daha fazlasına sahip olduğu,
- b) Banka ile birlikte sermayesinin % 15 ve daha fazlasına sahip olduğu ortaklık ve kuruluşların sermayesinin % 25'inden fazlasına sahip oldukları,
- c) Bankanın sermayesinin % 15 ve daha fazlasına sahip olduğu ortaklık ve kuruluşların birlikte sermayelerinin % 25'inden fazlasına sahip oldukları,

ortaklık ve kuruluşlardır.

Bir örnekle açıklamak gerekirse,

- a) (A) bankasının (B) A.Ş.'de % 16 payı vardır; (B) A.Ş.'ne açılan krediler, bu maddedeki sınırlamalara tabidir.
- b) (A) bankasının (B) A.Ş.'de % 16 (C) A.Ş.'de % 5, (B) A.Ş.'nin (C) A.Ş.'de de % 21 payları vardır. (A) bankası ile % 15'inden fazlasına sahip olduğu (B) A.Ş.'nin (C) A.Ş.'deki payları $% 5 + % 21 = % 26$ olup, % 25'in üzerinde kaldığından (C) A.Ş.'ne açılan krediler maddedeki sınırlamaya tabidir.
- c) (A) bankasının (B) A.Ş.'de % 16, (D) A.Ş.'de % 51, (E) A.Ş.'de ise (B) A.Ş.'nin % 20, (D) A.Ş.'nin % 6 payı vardır. (B) A.Ş. ile (D) A.Ş.'nin (E) A.Ş.'ndeki payları toplamı $(% 20 + % 6 = % 26)$ % 25'i geçtiğinden (E) A.Ş. bu maddedeki sınırlamaya tabidir.

Bu maddede belirtilen ortaklık ve kuruluşlar ile bunların kefaleti ile diğer tüzel kişilere açılacak nakdi veya gayrinakdi kredilerin tutarı, banka özkaynaklarının 3 katını ve her halde toplam kredilerin % 15'ini aşamaz.

Banka özkaynaklarının 3 katı kredilerin % 15'inden fazla dahi olsa, bu krediler toplam kredilerin hiçbir surette % 15'ini geçemez. Örnek olarak özkaynakları 1 milyar lira ve nakdi ve gayrinakdi kredileri toplamı 500 milyon lira olan bir banka bu maddedeki sınırlamalara dahil ortaklık ve kuruluşlara özkaynaklarının 3 katı kadar değil fakat nakdi ve gayrinakdi kredileri toplamının % 15'i olan 75 milyon liraya kadar nakdi ve gayrinakdi kredi verebilecektir.

Diğer taraftan, herbir iştirak açılacak kredilerin sınırları bakımından, bu madde uygulamasında 38'inci madde hükümleri saklı tutulmuştur.

Madde 8- 70 sayılı KHK, 7129 sayılı Bankalar Kanunu'ndan farklı olarak, 38'nci madde hükümleri saklı kalmak kaydı ile bankanın, kendi sermayesinin % 5 ve daha fazlasına sahip olan ortaklarına ve bunlarla dolaylı kredi kapsamına giren gerçek ve tüzel kişilere vereceği kredilerin toplamını banka özkaynakları ile ve herhalde toplam kredilerinin %5'i ile sınırlamıştır. Banka ortaklarından herbirine açılacak kredilerin 38'inci maddedeki şahıs hadlerine tabi olacağı tabiidir.

Maddenin getirdiği bir başka değişiklik, banka mensuplarının kurduğu veya bunlar için kurulan sandık, dernek, sendika ve vakıflara kredi açma yasağıdır. Bu nitelikteki işlemlerin, geçici 7'nci maddenin ikinci fıkrası uyarınca 22/7/1985 tarihine kadar tasfiye edilmesi gerekmektedir.

Maddenin üçüncü fıkrasında yer alan “aylık ücret” deyimini ücretli olarak çalışan banka mensubuna aylık olarak yapılan ücret ödemelerini ifade etmektedir. Bu bakımdan ikramiye, prim, hakkı huzur, ayni ve nakdi sosyal yardım gibi ödemeler “aylık ücret” deyimini kapsamına girmektedir.

Madde 9- Bankaların her türlü gayrimenkule yatıracağı kaynakların toplamı KHK'nin 50'nci maddesinin birinci fıkrasına göre özkaynaklarla sınırlandırılmıştır. Bir riskin tasfiyesi için alacaklar dolayısıyla edinilmek zorunda kalınan ve 3 yıl içerisinde elden çıkarılması gereken, maddenin 6'ncı fıkrasında yazılı gayrimenkuller bu sınırlamanın dışındadır.

Diğer taraftan, “bankalar T.C. Merkez Bankası'nca alınan kararlara uygun olarak bankacılık işlerini yürütebilmek için ihtiyaç duydukları sayı ve büyüklüğün üstünde herhangi bir şekilde gayrimenkul edinemezler” şeklinde ikinci fıkra hükmü, 7129 sayılı Bankalar Kanunu'nun 28 sayılı KHK ile değişik 50'nci maddesinin birinci fıkrası hükmünde fiilen bir değişiklik getirmediğinden, 1211 sayılı T.C. Merkez Bankası Kanunu'nun geçici 7'inci maddesine göre yürürlükte bulunan 105 sayılı Banka Kredilerini Tanzim Komitesi kararı ile ek ve değişikliklerinin edinilecek gayrimenkullerin sayı ve büyüklüğüne ilişkin hükümleri, T.C. Merkez Bankası'nca yeni bir karar alınıncaya kadar hükmünü muhafaza etmektedir.

Madde 10- KHK'nin 51'inci maddesine göre bankaların kullanacakları tip bilançoları ile kâr ve zarar cetvelleri, tek düzen hesap planı ve 56'ncı maddeye göre düzenlemek zorunda oldukları üç aylık özetleri Geçici 9'uncu madde uyarınca 1985 yılı başından itibaren yürürlüğe konulacağından, bu tarihe kadar 7129 sayılı Kanun'un 51'inci maddesine göre tesbit edilmiş belge örnekleri kullanılmaya devam edilecektir.

Diğer taraftan, KHK'nin 51'nci maddesinin 4'üncü fıkrasına göre bankalar hesaplarını ve bilançoları ile kâr ve zarar cetvellerini kesirleri dikkate almamak suretiyle Türk Lirası üzerinden düzenlemek zorundadırlar. KHK ile bu konuda özel bir süre verilmemiş bulunduğundan geçici 1'inci maddeye göre bu zorunluluğa en geç KHK'nin yayımı tarihinden itibaren iki yıl içerisinde uyulması gerekir.

Madde 11- Mevduatın tasnif şekli 70 sayılı KHK ile yeniden belirlenmiştir. Buna göre bankalar tasarruf mevduatını diğer mevduat hesaplarından ayırmak ve mevduat

hesaplarını T.C.Merkez Bankası'na tesbit edilecek vade ve türlere göre tasnif etmek zorundadırlar. Geçici 6'ncı maddeye göre bu yeni tasnife T.C. Merkez Bankası'na tesbit edilecek tarihten itibaren başlanacak, o zamana kadar halen uygulanan tasnife devam edilecektir.

Madde 12- 70 sayılı KHK'nin 92'nci maddesi ile 7129 sayılı Bankalar Kanunu ile ek ve değişiklikleri yürürlükten kaldırılmıştır. Maddenin 2'nci fıkrasında, 7129 sayılı Kanun'un ek ve değişiklikleri ile yürürlükten kaldırılmasının tabii bir sonucu olarak, anılan kanunun kaldırılan 28'inci maddesi gereğince mevduat munzam karşılık oranının % 50 fazlası üzerinden T.C. Merkez Bankası nezdinde tesis edilmiş karşılıkların bankalara iade edileceği hüküm altına alınmıştır. Bu fıkranın 2'nci cümlesinde talep edilmeyeceği belirtilen cezai faiz ve vergilerin sadece kaldırılan 28'inci maddeye göre tesisi gereken munzam karşılıklara ait olduğu tabiidir.

26/6/1983 gün ve 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 93'üncü maddesi uyarınca tebliğ olunur.

YÜKLENİM BELGESİ
(TAAHHÜTNAME)
ÖRNEĞİ

70 sayılı Bankalar Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 38'inci maddesinin 2'nci fıkrası hükmüne dayanarak, ödenmiş sermayenizle yedek akçeleriniz toplamının en çok %25 (75)'ine kadar sınır içinde bize açacağınız kredilerin tümünü.....işlerinde (ve.....yöresinde) kullanacağımızı bankanızca açılmış kredilerden yararlanarak bunları yukarıda yazılı konu dışında ve özellikle üçüncü kişilerin finansmanında kullanmayacağımızı ya da kullandırmayacağımızı ve yapılacak soruşturma ve incelemeler sonucunda ve her ayda bir vereceğimiz hesap durumlarına veya istenilebilecek diğer bilgi ve belgelere göre bu yükümlülüğümüzün yerine getirilmediğinin anlaşılması halinde, (x) Bankanızın, Bankamızda bulunan kredilerimizin tümünü derhal kesmek ve alacağını muaccel olarak istemek hakkında malik bulunacağını ve bu hususta hiç bir biçimde itiraza hakkımız olamayacağını şimdiden kabul ettiğimizi bildirir ve yükleniriz.

(x) İhracatta kullanılmak üzere kredi istenmesi halinde aşağıdaki bölüm eklenecektir.

“ve İhracat Rejimi Kararında ya da bunun yerine geçmek üzere çıkarılacak kararlarda belirtilen usulsüzlükleri yapmamız sonucunda İhracat Belgemizin ya da İhracat Belge ve Ruhsatnamemizin iptali halinde ya da İhracatı Teşvik Kararında ya da bunun yerine geçmek üzere çıkarılacak Kararlarda belirtilen şartlara uygun olarak ihracatı gerçekleştiremediğimiz takdirde.”

3.3.10.2.Bankalar Hakkında 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye İlişkin Tebliğ No: 2

(4 Eylül 1983 tarih ve 18155 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

Bankalar Hakkında 28/6/1983 tarih ve 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’nin 29. maddesinde; 28. maddeye göre yemin yükümlülüğüne tabi kimselerle bankaların Maliye Bakanlığı’nca belirlenen birinci derecede imza yetkisini haiz diğer görevlerinde bulunanların göreve başladıkları ve görevden ayrıldıkları tarihler itibariyle eş ve velâyet altındaki çocuklarını da kapsayacak şekilde mal beyanında bulunacakları, bu zorunluluğun görev süreleri boyunca beş yılda bir olmak üzere devam edeceği hükme bağlanmıştır.

Diğer taraftan, Kararname’nin geçici 5. maddesine göre mal beyanına tabi olanlar, ilk beyanlarını, Kanun Hükmünde Kararname’nin yayımı tarihi itibariyle ve Bakanlığımızca belirlenecek esaslara göre ve vereceği süre içinde yapmak zorundadırlar.

Yukarıdaki hükümler uyarınca banka mensuplarının tabi oldukları mal beyanının kapsam, şekli ve zamanı aşağıda belirtilmiştir.

1- Kapsam :

Bankaların, 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’nin 28. maddesine göre yemin yükümlülüğüne tabi olan mensupları ile yemin yükümlülüğüne tabi olmamakla beraber 29. madde ile Bakanlığımızca belirlenecek mensupları mal beyanına tabidir. Mal beyanı bunların eş ve velâyet altındaki çocuklarını da kapsar.

Buna göre,

A- Yemin yükümlülüğüne tabi

- 1) Yönetim Kurulu Başkanı
- 2) Yönetim Kurulu Üyeleri
- 3) Müdürler Kurulu Başkanı (yabancı bankalarda)
- 4) Müdürler Kurulu Üyeleri (yabancı bankalarda)
- 5) Denetçiler
- 6) Genel Müdür
- 7) Genel müdür yardımcıları

B- Yemin yükümlülüğüne tabi olmayan birinci derecede imza yetkisine sahip mensuplarından krediler müdürü ile şube müdürleri (İktisadi Devlet Teşekkülü halindeki bankaların Şube Müdürleri hariç) mal beyanında bulunmaları uygun görülmüştür.

2- Şekil :

Mal beyanı bu tebliğe ekli örneğe göre yapılır. (Ek: Mal Beyanı Formu) Beyannameler yükümlülerce üzerine “gizlidir” şerhi konulmuş kapalı zarf içerisinde ve tek nüsha olarak banka genel müdürlüklerine verilir.

3- Bildirim Süresi :

A) İlk beyan :

70 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin geçici 5. maddesi uyarınca, ilk mal beyanının Kararname'nin yürürlüğe girdiği 22/7/1983 tarihi itibarıyla yapılması gerekmektedir. İlk beyannameler, bankalarca, beyana tabi kimselerden 30/11/1983 tarihine kadar alınır. Bankalar aldıkları beyannameleri 31/12/1983 tarihine kadar, mal beyanına tabi mensuplarının bir listesi ile birlikte topluca Maliye Bakanlığı (Hazine Genel Müdürlüğü ve MİT Genel Sekreterliğine) gönderirler.

B) Göreve Başlayış ve Ayrılışlarda Mal Beyanı :

Mal beyanına tabi bir göreve başlayan veya bu görevlerden ayrılan banka mensuplarının göreve başlama ve ayrılma tarihleri itibarıyla düzenleyerek bu tarihlerden itibaren bir ay içinde bankalarına verecekleri beyannameler, bankalar tarafından her ay sonunda bir liste ekinde topluca Maliye Bakanlığı'na gönderilir.

C) Genel Mal Beyanı :

Mal beyanında bulunacak banka mensuplarının bu görevlerde bulundukları sürece her beş yılda bir, Temmuz ayı sonu itibarıyla düzenleyecekleri beyannameleri Eylül ayı sonuna kadar bankalarına vermeleri ve bankaların da bunları Ekim ayı sonuna kadar bir liste ekinde Maliye Bakanlığına göndermeleri gerekmektedir. Genel beyanlar son rakamı 0 ve 5'le biten yıllarda yapılır. Bankalar Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye göre mal beyanına tabi bir görevden mal beyanına tabi diğer göreve seçilen veya atanmaların görev değişikliği dolayısıyla yeniden beyanname vermesi zorunluluğu bulunmamaktadır. Bunların, her iki görevdeki süreleri beş yıl olduğu takdirde yukarıda belirtildiği üzere genel beyan yılının Temmuz ayı sonu itibarıyla beyanname vermeleri gerekmektedir.

Mal varlığında önemli değişiklik olanlar değişikliğin vukuu tarihinden itibaren bir ay içinde mal beyannameleri verirler ve bu beyannameler de ay sonlarında Maliye Bakanlığına gönderilir.

28/6/1983 tarih ve 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 29, 93 ve geçici 1. maddeleri uyarınca tebliğ olunur.

FORMUN KULANIMI :

Bu form, 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 29'ncü maddesine tabi banka mensuplarının kendileri ile eş ve velâyetleri altındaki çocuklarının menkul ve gayrimenkul malları ile alacak ve borçlarını göstermek için kullanılır.

Form bir nüsha olarak düzenlenir.

AÇIKLAMA :

Aşağıda gösterilen rakamlar soru bilgi başlıklarına karşılıktır. Gerekli görülmeyen bilgi başlıkları için açıklama yapılmamıştır.

GAYRİMENKUL MALLARI :

4. Cinsi ve Çeşidi :

Bu bölüme beyan sahibinin yurt içinde ve dışında bulunan yapı, arsa, arazi ve madenlerle, Medeni Kanun gereğince gayrimenkul hükmünde bulunan aynı hakları yazılır. Yapılarda (Ahşap, kârgir, betonarme gibi) arazide (tarla, bağ, bahçe, zeytinlik, portakal bahçesi gibi) Madenlerde (krom, bakır gibi) çeşitleri yazılır.

5. Bulunduğu Yer ve Adresi :

Gayrimenkul malların bulundukları yer ve adres yazılır.

7. Pay Miktarı :

Beyan sahibinin veya karı ve kocası veya velayet altındaki çocuklar, gayrimenkulün tamamına sahip değillerse sahip oldukları pay miktarı bu bölüme yazılır.

8. Değer (TL.)

Eğer gayrimenkul mal bir oran dahilinde ise, payı kadar aksi halde tamamının değeri TL. olarak yazılır.

MENKUL MALLAR :

9. Bu bölüme menkul malları kapsayan para, hisse senedi, tahviller ve diğer menkul değerler, altın ve mücevherat ile diğer mallar yazılır.

Para :

Yabancı kağıt paralar, bunların beyan tarihindeki borsa kıymetlerine göre Türk parası değeri ve cinsleri belirtilir.

Hisse Senedi ve Tahviller :

Hisse senedi ve Tahviller, çeşidine göre ve her çeşidin temsil ettiği kıymetlere göre ayrı ayrı yazılır. Yabancı hisse senedi ve tahviller de çeşitleri işaret edilmek suretiyle aynı şekilde yazılır.

Altın ve Mücevherat :

Yabancı altın, külçe altın, altın ziynet eşyası ile her çeşit mücevherat çeşitleri (Reşat, beşibiryerde, Cumhuriyet beşibiryerde, yüzlük altın, küpe, altın bilezik, elmas, elmas iğne, pırlanta küpe gibi) cinsler yazılır.

Diğer Mallar :

1. Motor, sandal, yat, uçak gibi deniz ve hava taşıt araçları.
2. Kamyon, otomobil (hususî ve taksi), motorsiklet gibi motorlu ve motorsuz kara taşıt araçları.

3. Traktör, biçer - döver, pulluk gibi ziraat araç ve aletleri.
4. Pul, silâh ve diğer koleksiyonlar.
5. Antika ve kıymetli tablo, vazo, gümüş sofrta takımı eşyasını kapsayan menkul malların cinsleri bu bölüme yazılır.

ALACAKLARI :

12. Borçlunun Soyadı, Adı :

Borçlunun soyadı, adı varsa sigorta şirketinin adı da yazılır.

13. Alacak Miktarı TL. :

Borçludan alacağı miktar yazılır.

14. Hakların Mahiyeti :

Bu bölüme gayrimenkule ait ayni haklar hariç olmak üzere menkul mallara ait ihtira beratı, alameti-farika, telif hakkı gibi haklar yazılır.

BORÇLARI :

15. Alacaklının Soyadı, Adı :

Alacaklı kişinin soyadı, adı belirtilerek yazılır.

3.3.10.3. Bankalar Hakkında 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye İlişkin

Tebliğ No : 3

(7 Eylül 1983 tarih ve 18158 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.)

Resmî Gazete'nin 22/7/1983 tarihli ve 18112 2. Mükerrer Sayılı nüshasında yayımlanarak yürürlüğe giren Bankalar Hakkında 26/6/1983 tarih ve 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 46'ncı maddesinin 1 ve 2 numaralı fıkraları; bankaların açacakları krediler ve verecekleri kefalet ya da teminatlar için, talepte bulunanlardan T. Bankalar Birliği'nce tesbit olunacak örneklerine uygun ve yetkililerin imzalarını taşıyan en son hesap durumunu almaları, bu hesap durumlarının kredilerin kullanıldığı sürece her yıl hesap dönemini izleyen 7 ay içinde alınmasına devam edileceğini ve hesap durumu aranmayacak kredi işlemlerinin T.C. Merkez Bankası ile T. Bankalar Birliğinin görüşü alınarak Bakanlığımızca tesbit ve ilân olunacağını hükme bağlamıştır.

1) Maddenin Bakanlığımıza verdiği yetkiye dayanılarak, aşağıdaki işlemlerden hesap durumu aranmaması uygun görülmüştür;

A- 1 milyon lirayı geçmeyen işlemler; (T. Halk Bankası'nca küçük esnaf ve sanatkâra, esnaf kefalet kooperatifleri kefaleti ile verilen kredilerde bu sınır 100 bin liradır.)

B- Devlet ve Devlet kuruluşları ve mahalli idareler ile olan işlemler,

C- Özel kanun hükümlerine göre yapılan işlemler,

D- Nakit, Mevduat, Devlet tahvili, Hazine bonoları, Hazine kefaletini haiz bonolar ve altın rehni karşılığı krediler,

E- Yalnızca çiftçilere verilecek tarımsal amaçlı krediler,

F- Özel kanunları gereğince taşınmaz mal ipoteği karşılığında kredi açmaya yetkili bankaların ticari kredi dışındaki işlemleri,

G- Toplu Konut Kanunu'na göre açılacak krediler,

H- Bankaların kendi aralarındaki kredi işlemleri,

I- Yabancı bankaların veya benzeri kredi kurumlarının mukabil kefaleti ile verilen teminat mektubu işlemleri ile kredi cüzdanı dahilinde açılan krediler.

2) Diğer taraftan hesap durumu belgelerinin 7129 sayılı Bankalar Kanunu'nun 46'ncı maddesi gereğince Türkiye Bankalar Birliği tarafından tesbit ve 21/12/1962 tarih ve 141 sayılı tebliğle bankalara duyurulan izahname ve örneğe göre alınmasına 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 46'ncı maddesine göre anılan Birlik tarafından bu izahname ve örnek yeniden tespit edilinceye kadar devam edilir.

Bankalar Hakkında 28/6/1983 gün ve 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 46 ve 93'üncü maddeleri uyarınca tebliğ olunur.

3.3.10.4. Bankalar Hakkında 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye İlişkin

Tebliğ No : 4

(24 Eylül 1983 tarih ve 18171 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.)

Resmî Gazete'nin 22/7/1983 sayılı nüshasında yayımlanarak yürürlüğe giren Bankalar Hakkında 70 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin, 32'inci maddesinin 1'inci fıkrası, Bankaları, Türk Ticaret Kanunu'nun ve anasözleşmelerinin ayrılmasını zorunlu kıldığı yedek akçelerden başka yıllık safî kârlarının % 5'ini ödenmiş sermayeleri tutarına ulaşıncaya kadar "Muhtemel Zararlar Karşılığı" olarak ayırmak 33'üncü maddesinin 1'inci fıkrası da, bu karşılıklar ile Türk Ticaret Kanunu'nun 466 ve 467'nci maddelere göre ayırdıkları kanuni yedek akçelerine tekabül eden, bir meblağı, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde Hazine adına açılacak "Kanuni Yedek Akçeler Karşılığı Devlet Tahvili Hesabı"na yatırmak zorunda olduklarını hükme bağlamıştır.

Söz konusu Kararname'nin 33'üncü maddesinin son fıkrası ile de Kanuni Yedek Akçeler Karşılığı Devlet Tahvili Hesaplarının tabi olacağı şartlar ve uygulama esaslarının tesbit ve ilânı yetkisi Maliye Bakanlığı'na verilmiştir.

Diğer taraftan, 2761 sayılı 1983 Mali Yılı Bütçe Kanunu'nun 45'inci maddesi ile de, çıkarılacak Devlet Tahvillerinin tür, şart ve esaslarını düzenleme ve bankaların kanuni karşılıkları için alacakları tahvillerin türlerini belirleme yetkisi de Maliye Bakanlığı'na tanınmıştır.

Bu yetkiye dayanılarak “Kanuni Yedek Akçeler Karşılığı Devlet Tahvili” hesaplarının tabi olacağı şartlar ile uygulama esasları aşağıdaki şekilde tespit edilmiştir.

1- Bankalar, 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’nin 32’inci ve Türk Ticaret Kanunu’nun 466 ve 467’inci maddelerine göre ayırdıkları kanuni yedek akçelerine tekabül eden bir tutarı yıllık bilançolarının genel kurullarınca onaylanmasını izleyen 15 gün içinde Kanuni Karşılık olarak Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde Hazine adına açılacak “Kanuni Yedek Akçeler Karşılığı Devlet Tahvili Hesabı”na yatırır.

2- Zararların kanuni yedek akçelerle karşılanmasının gerektiği hallerde, zararın kapatılması için kullanılan yedek akçelere tekabül eden karşılıklar, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’nca, söz konusu hesaptan ilgili bankaya iade olunur.

3- Bu hesaplardaki tutarlara vadesiz tasarruf mevduatına uygulanan yıllık faiz oranından, gelir vergisi kesintisi düşüldükten sonra kalan faiz oranında faiz ödenir.

4- Kanuni Yedek Akçeler Karşılığı Devlet Tahvili Hesabı’ndaki tutarlar üzerinden hesaplanacak faiz gelirleri ile hesaptan yapılacak ödemeler ve bu tahvil hesaplarına ilişkin işlemlerin tümü 2791 sayılı 1983 Mali Yılı Bütçe Kanunu’nun 45’inci maddesine göre her türlü vergi, resim ve harçtan müstesnadır.

5- Bu hesapta kayıtlı tutarlar ikinci maddede yazılı haller dışında hiçbir şekilde kullanılamıyacağı gibi, karşılığında 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu’nun 48’inci maddesinde belirtilen esaslar çerçevesinde avans verilemez.

Tebliğ olunur.

3.3.10.5. Bankalar Hakkında 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’ye İlişkin

Tebliğ No : 5

(13 Ekim 1983 tarih ve 18190 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır)

1) 28/6/1983 tarih ve 70 sayılı Bankalar Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 13. maddesinde: “Bu Kanun Hükmünde Kararname’ye veya özel Kanunlarına göre yetkili olanlar dışında, hiçbir gerçek veya tüzel kişi (nin), aslen veya fer’an meslek edinerek mevduat kabul edemeyeceği...” hükme bağlanmış, maddenin 2. fıkrasında “yazılı veya sözlü olarak veya herhangi bir şekilde, halka duyurulmak suretiyle, faiz veya her ne ad altında olursa olsun bir ivaz karşılığında, istendiğinde veya belli bir vadede aynı veya misli olarak iade edilmek üzere para alınması” mevduat kabulü sayılmıştır.

2) Bazı gazetelerin doğrudan doğruya veya pazarlama firmaları vasıtasıyla, televizyon, video, buzdolabı, fırın gibi kur’a ile teslim edilecek dayanıklı tüketim malları karşılığında, ya da otomobil ve benzeri eşyalar ile mesken ikramiyelerine katılma depozitosu olarak, yaygın ilân ve reklam kampanyaları ile halktan para topladıkları gözlenmektedir.

Bu gibi faaliyetler, 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’nin yukarıda belirtilen hükümlerine aykırı olup bu tür kampanyaları düzenleyen gazete pazarlama şirketleri

yetkilileri veya gerçek veya tüzel kişiler hakkında cezai müeyyide uygulamasını gerektirir mahiyettedir.

Ancak malın, bizatihi üreticisi veya üretici firmanın tek satıcısı olan pazarlama şirketi tarafından, müşteriye, siparişinden teslimine kadarki dönemde mal bedeline mahsuben peşin tahsil edilen paralar mevduat niteliğinde olmadığından 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 43'üncü maddesi kapsamında değildir.

3) Bu bakımdan;

a) bundan böyle 2'nci maddenin birinci paragrafında belirtilen faaliyetlere devam edilmesi veya bu gibi faaliyetlerde bulunulması 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 13'ncü maddesi kapsamında addedilerek kanuni kovuşturma açılmasını gerektirmektedir.

b) Daha önce başlatılmış kampanyalarla ilgili olarak,

i. Dayanıklı tüketim mallarının kur'aya göre teslimi karşılığında bu tebliğin yayımı tarihinden önce toplanan paralar, evvelce ilân edilen programlar ve yapılan sözleşmeler çerçevesinde satışı vaadedilen malların, sözleşmelerinde belirtilen sürelerde teslimi suretiyle tasfiye olunur. Teslim olunacak malların bu programların süresi içinde teslim edilmemesi halinde kabul edilen paraların program sonunda ilgililere iadesi şarttır.

ii. İkramiyeye iştirak karşılığında depozito vesair adlar altında toplanan paralar, bu tebliğin yayımı tarihinden itibaren 2 ay içinde sahiplerine iade edilir.

4) Bankalar hakkında 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 93'üncü maddesine dayanılarak çıkarılan bu tebliğ, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

3.3.10.6. Bankalar Hakkında 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye İlişkin Tebliğ No : 6

(29 Kasım 1983 tarih ve 18236 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır)

1- Resmî Gazete'nin 13/10/1983 gün ve 18190 sayılı nüshasında yayınlanan Bankalar Hakkında 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ilişkin 5 No.'lu tebliğin 3'üncü maddesinin (b-i) bölümüne aşağıdaki cümle eklenmiştir: "2'nci maddenin 1'inci paragrafında sözü edilen gazetelerin veya bunların pazarlama firmalarının, okuyucularına dağıtacakları mal mamulleri imal eden firmalarla en geç 13/10/1983 tarihine kadar aktetmiş ve en geç bu Tebliğin yayımlandığı tarihe kadar Maliye Bakanlığına ibraz etmiş oldukları sözleşmeler uyarınca, imalatçı firmalarca gazetelere ya da doğrudan gazetelerin okuyucularına teslimat yapmak üzere 30/9/1984 tarihine kadar süre verilmiştir. Bu tarihten sonra teslimat yapılamaz, okuyucudan para alınamaz. Ancak bu tebliğin yayımı tarihinden önce gazeteler tarafından ilan edilmiş kurallar uyarınca, 30/9/1984 tarihine kadar tesellüm edilen mamule ait bedelin, okuyucu tarafından bu tarihten sonra ödenmesi, gazetelerin bu tebliğin yayımından itibaren en çok bir ay içinde Maliye Bakanlığı'na başvurarak bu hususu belgelendirmeleri ve izin almaları kaydıyla mümkündür."

2- Bankalar Hakkında 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 93'üncü maddesine dayanan bu tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

**3.3.10.7. Bankalar Hakkında 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye İlişkin
Tebliğ No : 7**

(14 Ağustos 1984 tarih ve 18489 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.)

1. Resmî Gazete'nin 24/9/1983 tarih ve 18171 sayılı nüshasında yayımlanan Bankalar Hakkında 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ilişkin 4 no'lu tebliğin 4'üncü fıkrasının 3'üncü bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“ 3- Bu hesaplardaki tutarlara yıllık % 25 oranında faiz ödenir.”

2. Bu tebliğ 1/7/1984 tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

Tebliğ olunur.

**3.3.10.8. Bankalar Hakkında 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye İlişkin
Tebliğ No : 8**

(29.04.1985 tarih ve 18739 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.)

1. 28/6/1983 gün ve 70 sayılı Bankalar Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 13'ncü maddesi ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin olarak 13/10/1983 gün ve 18190 sayılı ve 29/11/1983 gün ve 18236 sayılı Resmî Gazete'lerde yayımlanan 5 ve 6 sayılı tebliğler uyarınca bazı gazetelerin doğrudan doğruya veya pazarlama firmaları vasıtasıyla kur'a ile teslim edilmek üzere açacakları dayanıklı tüketim malları kampanyalarına tek satıcı dahi olsalar bu tebliğin yayımı tarihinden itibaren hiçbir şekilde müsaade verilmez.

2. Bu tebliğ tarihinden evvel verilmiş müsaadelere istinaden yapılmakta olan kampanyaların tasfiyesi için gerekli düzenlemeler 15 gün içerisinde ayrı bir tebliğle belirlenir.

3. Bankalar hakkında 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 93'üncü maddesine dayanılarak çıkarılan yukarıda sözkonusu 5 ve 6 numaralı tebliğler yürürlükten kaldırılmıştır.

4. Bu tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

3.4. 7129 sayılı Bankalar Kanununa İlişkin Genelge

**3.4.1. Bankalar Kanununun 10 uncu Maddesi Uygulamasına İlişkin 13 Aralık
1974 Tarih ve 5283-29/58875 sayılı Genelge**

1. Bankaların yeni şube açmak üzere, Bankalar Kanununun 10 ve 11 inci maddelerine göre yapacakları müracaatlara bu genelgeye ekli örneğe uygun olarak düzenleyecekleri formüllerle 3 nüsha olarak eklenir.

2. Müracaatların incelenip sonuçlandırılmasında uygulanacak kıstasların başlıcaları aşağıda açıklanmıştır. Şube açılacak yerin veya bankanın özellikleri dikkate alınarak bunların dışında da şartlar aranabilir.

Bankalarca açılacak ilk şubeler için (a), (b) ve (c) kıstasları aranmaz.

(a) Uzaklık; bir şehir veya kasaba (belediye) sınırları içinde bir bankaya ait şubeler arasında en az 1 km. uzaklığın bulunması esastır. Bu uzaklıktan daha yakın aralıklarla yeni şube açmak için yapılan müracaatlar kabul edilmez.

Bir bankanın bu genelgenin yürürlüğe girmesinden önce açılmış olan ve aralarında 1 km. den daha az aralık bulunan iki veya daha çok şubesi varsa bu şubelerden herhangi birinden itibaren 3 km. uzaklığı kapsayan alanda yeni şube müsaadesi verilmez; ancak, 1 km. uzaklık içindeki şubelerden birinin bu alana nakline izin verilebilir.

Bu ölçülerin uygulanmasını sağlamak üzere, müracaatlara, şube açılmak istenen yeri ve civarını gösteren basit bir kroki eklenir. Bu krokide, şubenin içinde çalışacağı bina belli ise kesin yeri cadde ve sokak üzerinde gösterilir; belli değil ise şubenin içinde bulunacağı cadde veya sokak kısmı, her iki baştan, bu cadde veya sokağı kesen yollar, kapı numaraları ve tereddüde yer bırakmayacak diğer sabit noktalarla sınırlandırılır. Şube açılacak cadde ve sokak kesiminin herhangi bir noktasından 3 km. uzaklıkta aynı bankanın başka şube veya şubeleri varsa bunların yeri kroki üzerinde işaretlenir. Bu şekilde işaretlenen şubelerden herhangi birine 1 km. uzaklıkta başka şube veya şubeler varsa kroki üzerinde bunlar da, gerektiğinde zincirleme olarak, belirtilir ve yeni şube yerine kapatılması tercih edilen şube ayrıca gösterilir. Bütün bu hususları aynı kroki içinde anlaşılır şekilde belirtmek mümkün olmaz ise, birbiriyle kolayca irtibatlandırılabilir şekilde birden çok krokiler düzenlenebilir.

(b) Tasarruf Mevduatı: Bir şehir veya kasaba (belediye) sınırları içinde en az bir şubesi bulunan bir bankaya aynı sınırlar içinde yeni şube müsaadesi verilmesi için o şehir veya kasabada söz konusu bankanın toplamış olduğu tasarruf mevduatının şube başına ortalaması aynı yerde bulunan bütün banka şubelerine ait tasarruf mevduatı ortalamasının % 60'ından daha az olmaması gereklidir. Aynı şehir sınırları içinde birden çok ilçe bulunduğu takdirde ortalamalar belediye sınırları içindeki ilçeler itibarıyla nazara alınır.

Şube açılacak şehrin nüfusu 100 binden fazla ise şube açacak bankanın o şehir veya ilçedeki şube başına tasarruf mevduatı ortalaması Türkiye'deki genel tasarruf mevduatı toplamının Türkiye'deki bütün banka şubeleri sayısına bölünmesiyle bulunacak genel ortalamanın da % 60'ından daha az olmamalıdır.

(c) Öz Kaynak: Bir şehir veya kasaba (belediye) sınırları içinde birden çok şube ile faaliyette bulunan bankaların günün koşullarına uygun mali güce, yeterli öz kaynağa sahip bulunmaları esastır. Bu gereği yerine getirmek için, şube açma müracaatları incelenirken söz konusu bankanın, Bankalar Kanununun 6. maddesinde belirtilen asgari öz kaynak (sermaye ve ihtiyatlar) miktarlarına ilâveten, aynı şehir sınırı içindeki her şubesi için, bu maddede gösterilen miktarların en az yüzde 10'una sahip olması aranır.

Öz kaynaklar hesaplanırken, bankalar yeminli murakıplarınca bankadaki incelemeler sırasında yapılan değerlendirmeler göz önünde bulundurulur.

(d) Yeni Şube sayısı: Bir bankanın bir takvim yılı içinde açabileceği şubelerin sayısı bir önceki yılın sonunda faaliyet halinde bulunan şubeleri sayısının beşte birini geçemez. Bu sayının üzerinde şube açmaya müncer olacak talepler nazara alınmaz.

(e) Diğer Ölçüler: Yeni şube müracaatları incelenirken, söz konusu bankanın kanuni yükümlülüklerini (mevduat munzam karşılıkları, disponibilite, asgari sermaye, bilgi verme v.s.) yerine getirmekteki tutumu; genel müdürlüğün şubeler üzerindeki yönetim ve denetim bakımından etkenliği; kredi politikası; faaliyetlerinin ve bünyesinin sağlıklı bankacılık ilkelerine uygunluğu; faaliyetlerinin ödemeler dengesi üzerindeki etkisi gibi hususlar ayrıca gözönünde tutulur.

3. Şubelerin müsaade tarihinden itibaren bir yıl içinde açılmaları esastır. Maliye Bakanlığınca kabul edilecek sebeplerin bulunması halinde, binaları kiralanmış olmak kaydı ile bu süre altı aya kadar uzatılabilir. Daha çok süreye zorunluk görüldüğü takdirde, bina, personel v.s konularda herhangi bir bağlantıya girmeden önce Maliye Bakanlığının tasvibinin alınması gereklidir.

4. Bu genelgeye uygun olarak yapılacak şube açma talepleri Maliye Bakanlığınca 1 Ocak 1975 den itibaren kabul edilmeğe başlanacaktır. Daha önce yapılmış, fakat kabul edilmemiş talepler için de aynı esaslara göre yeniden başvurulması gereklidir.

Şube açma müracaat formülleri

Bankanın adı:.....

1. ŞUBENİN ADI VE YERİ

1. 1 Şubenin adı:	:
1. 2 Şehir veya kasabanın (Belediyenin)	:
1.2.1 Adı:	
1.2.2 Nüfusu	:
1.2.3 Hangi köy, bucak, ilçe veya il merkezinde olduğu: bu merkezin bağlı olduğu üstmülki bölümleri	:
1.3 Belediye sınırları içinde birden çok ilçe varsa şube açılacak ilçenin adı	:
1.4 Şubenin açılacağı semt ve mahallenin adı	:
1.5 Şube binası temin imkânları ve bu konuda yapılmış temaslar hakkında bilgi	:

2. ŞEHİR VEYA KASABA (BELEDİYE)DEKİ BANKA ŞUBELERİ

2.1 Müracaatçı bankanın

2.1.1 0 Belediyedeki Şubeleri say-
ısı :

2.1. 2 Belediye sınırları içinde birden
çok ilçe varsa şube açılacak ilçedeki
şubelerin sayısı :

2.1. 3 Şube açılacak yere 1 km.
uzaklığa kadar uzaklıkta şubeleri
varsa adları 1 :

2.1.4 Şube açılacak yere 3 km. uzaklığa 1/
kadar uzaklıkta şubeleri varsa adları

2.2 Diğer Bankaların

2 2 1 0 Belediyedeki Şubeleri sayısı :

2.2.2 Belediye sınırları içinde birden çok
ilçe varsa şube açılacak ilçedeki şubeleri
sayısı :

2.2.3 Şube açılacak yere 1 km. uzaklığa
kadar uzaklıktaki şubelerin adları 1/ :

2.2.4 Şube açılacak yere 3 km. uzaklığa 1/
kadar uzaklıktaki şubelerin sayısı :

3. MÜRACAATÇI BANKADAKİ TASARRUF MEVDUATI

3.1 Bankanın Türkiye'deki 2/ :

3.1.1 Tasarruf mevduatı genel toplamı

3.1.2 Şube sayısı :

3.1.3 Şube başına mevduat ortalaması :

3.2 Şube açılacak belediye sınırları içinde 2/

3.2.1 Tasarruf mevduatı toplamı :

3.2.2 Şube sayısı :

3.2.3 Şube başına mevduat ortalaması :

3.3 Şube açılacak belediye sınırları içinde 2/
birden çok ilçe varsa şubenin bulunacağı
ilçedeki

3.3.2 Şube sayısı :

3.3.3 Şube başına mevduat ortalaması :

3.4 Son üç yıl içinde açılmış şubelerden	:
3.4.1 Yukarıda 3.2.2 ye giren her bir şubedeki son üç bilânço rakamlarına göre tasarruf mevduatı	
3.4.2 Yukarıda 3.3.2 ye giren her bir şube deki son üç bilânço rakamlarına göre tasarruf mevduatı	:
3.5 İlk üç bilânço döneminde toplanacağı tahmin edilen tasarruf mevduatı	:

4. PLASMANLAR 2/

4.1 Bankanın bütün şubeleri tarafından verilen 4.1 1 Bir yıla kadar vadeli nakdi krediler	:
4.1.2 Bir yıldan beş yıla kadar vadeli nakdi krediler	:
4.1.3 Beş yıl ve daha çok vadeli nakdi krediler	:
4.1.4 Limit içi teminat mektupları	:
4.1.5 Limit dışı teminat mektupları	:
4.2 Şube açılacak belediye sınırları içinde mevcut şubeleri tarafından verilen	
4.2.1 Bir yıla kadar vadeli nakdi krediler	:
4.2.2 Bir yıldan beş yıla kadar vadeli nakdi krediler	:
4.2.3 Beş yıl ve daha çok vadeli nakdi krediler	:

5. ÖZKAYNAKLAR 2/

5.1 Ödenmiş sermaye ve ihtiyatlar toplamı (Bankalar K.Md.2)	:
5.2 Bankalar K.nun 6 ncı maddesine göre şubelere tahsisi gerekli sermaye 5.2.1 Mevcut Şubeleri için	:
5.2.2 Henüz açılmamış, fakat müsaadesi alınmış veya müracaatı yapılmış şubeler için	:

5.3 Genelgenin 2 (c) maddesine göre hesap
lanan ek öz kaynak toplamı :

5.3.1 Mevcut şubeler için :

5.3.2 Henüz açılmamış, fakat müsaadesi alın
mış veya müracaatı yapılmış şubeler için :

6. SABİT KIYMETLER VE İŞTİRAKLER 2/ 3/

6.1 Gayri - menkuller toplam değeri :

6.1.1 Banka ihtiyaçlarında kullanılan

6.1.2 İhtiyaç Fazlası :
(İktisap tarihleri itibariyle)

6.2 Menkul Kıymetler

6.3 İştiraklere ayrılan sermaye miktarı :

6.3.1 ödenmiş miktar

6.3.2 Taahhüt edilmiş fakat ödenmemiş
miktar :

7. PERSONEL

7.1 Şubede çalıştırılacak personelin :
unvan ve sayıları

7.2 Bu personelin nasıl temin edileceği :

8. BANKALAR K.NUN 11 NCİ MADDESİNE GÖRE HAZIRLANAN RAPOR

1/ Genelge: Md. 2 (a)

2/ Son yılsonu itibariyle

3/ Amortismanlar düşüldükten sonra

3.4.1.1. 7129 Bankalar Kanunu’nun 10’ncu Maddesi Uygulamasına İlişkin 13 Aralık 1974 Tarih ve BNK: 52/83-29/58875 sayılı Genelgede Değişiklik Yapan Maliye Bakanlığının 20 Temmuz 1978 Tarih ve 5283-29/40008 sayılı Yazısı

3 yılı aşan uygulama sonuçlarına göre yapılan değerlendirmede, söz konusu Genelgede yer alan kıstaslarda, aşağıda belirtilen değişikliklerin yapılmasına gerek görülmüştür.

I- Madde 2- (a) Uzaklık :

aa) Ankara, İstanbul ve İzmir illerinde bir bankaya ait şubeler arasında en az 3 km. uzaklığın bulunması esastır.

Bu kıstasın uygulanmasında:

Ankara ili; Merkez, Altındağ, Çankaya ve Yenimahalle ilçe Merkezlerini,

İstanbul ili: Adalar, Bakırköy, Beşiktaş, Beykoz, Beyoğlu, Eminönü, Eyüp, Fatih, Gaziosmanpaşa, Kadıköy, Sarıyer, Şişli, Üsküdar ve Zeytinburnu İlçe Merkezlerini,

İzmir ili; Merkez ve Karşıyaka İlçe Merkezlerini, kapsar.

Ayrıca, bu illerin yukarıda yazılı İlçe sınırlarına bitişik diğer İlçe veya kasaba (Belediye) sınırları içinde açılacak yeni Şubelerin de bu İllerde mevcut o banka şubelerine en az 2 km. mesafede bulunması şarttır.

Bir bankanın bu değişikliğin yürürlüğe girmesinden önce açılmış veya açılmasına müsaade edilmiş olan ve aralarında 3 km. mesafeden daha az aralıklı iki veya daha çok sayıda şubesi varsa bu şubelerden herhangi birinden itibaren 5 km. uzaklığı kapsayan alanda yeni şube müsaadesi verilmez; ancak, birbirine 3 km. uzaklık içindeki şubelerden birinin bu alana nakline izin verilebilir.

bb) Yukarıda yazılı İller dışında kalan ve nüfusu 100.000 in üzerinde olan diğer İl, İlçe veya Belediye sınırları içinde bir bankaya ait şubeler arasında en az 2 km. uzaklığın bulunması esastır.

Bir bankanın bu değişikliğin yürürlüğe girmesinden önce açılmış veya açılmasına müsaade edilmiş bulunan ve aralarında 2 km. mesafeden daha az aralıklı iki veya daha çok sayıda şubesi varsa bu şubelerden herhangi birinden itibaren 3 km. uzaklığı kapsayan alanda yeni şube müsaadesi verilmez; ancak, birbirine 2 km. uzaklık içindeki şubelerden birinin bu alana nakline izin verilebilir.

cc) Nüfusu 100.000 in altında olan diğer şehir veya kasaba (Belediye) sınırları içinde bir bankaya ait şubeler arasında ise en az 1 km. uzaklığın bulunması esastır.

Yukarıda (aa), (bb) ve (cc) bentlerinde belirtilen uzaklıklardan daha yakın aralıklarla yeni şube açmak için yapılacak müracaatlar kabul edilmez.

Bu ölçülerin uygulanmasını sağlamak üzere, müracaatlara, Şube açılmak istenen yeri ve civarını gösteren ölçekli ve tasdikli bir kroki eklenir. Bu krokide, şubenin içinde çalışacağı bina belli ise kesin yeri cadde ve sokak üzerinde gösterilir; belli değil ise, şubenin içinde bulunacağı cadde ve sokak kısmı, her iki baştan bu cadde veya sokağı kesen yollar, kapı numaraları ve tereddüde yer bırakmıyacak sabit noktalarla sınırlandırılır.

Şube açılacak cadde ve sokak kesiminin herhangi bir noktasından yukarıda (aa), (bb) ve (cc) fıkralarında belirtilen uzaklıklarda aynı bankanın mevcut veya müsaadesi alınmış fakat henüz açılmamış banka şube veya şubeleri varsa, bunların yeri kroki üzerinde işaretlenir. Bu şekilde işaretlenen şubelerden herhangi birine yine aynı uzaklıklarda başka şube veya şubeler varsa kroki üzerinde bunlar da gerektiğinde zincirleme olarak belirtilir ve yeni şube yerine kapatılması tercih edilen şube ayrıca gösterilir. Bütün bu hususları aynı kroki içinde anlaşılır şekilde belirtmek mümkün olmaz ise, birbirleriyle kolayca irtibatlandırılacak şekilde birden çok krokiler düzenlenebilir.

(d) Yeni şube sayısı:

Bir bankaya bir takvim yılı içinde verilebilecek şube müsaade sayısı, o bankanın bir önceki takvim yılı sonunda faaliyet halinde bulunan şubeleri sayısının:

aa) Toplam şube sayısı 500 ün üzerinde olan bankalarda % 5 ini,

bb) Toplam şube sayısı 200-500 arasında olan bankalarda % 15 ini,

cc) Toplam şube sayısı 200 ün altında olan bankalarda % 25 ini

geçemez.

Ancak Bankalarca gerice yörelerde açılacak şubelerin toplamının % 50 si oranında yine gerice yörelerde olmak kaydıyla şube açmalarına izin verilebilir. Bu hesaplamanın yapılmasını sağlamak amacıyla, Bankalar taleplerinde gerice yörelerde açmayı planladıkları şubeleri ayrıca belirteceklerdir.

Gerice Yöreler için yıllık programların ekindeki kalkınmada öncelikli yöreler listesi esas alınır.

Bu sayıların üzerinde şube açmaya müncer olacak talepler nazara alınmaz. Daha önceki yıllarda müsaadesi verilip te yılı içinde açılmayan şubeler sayısı yukardaki miktarlardan ayrıca düşülür.

Bankalar yeni yıl şube açma müracaatlarını bilançolarının onaylanmasını takip eden ilk üç ay içinde ve toplu olarak yapacaklardır.

II- Bu değişikliklere uygun olarak yapılacak şube açma talepleri Bakanlığımızca 1 Ağustos 1978 tarihinden itibaren kabul edilmeye başlanacaktır. Daha önce yapılmış, fakat kabul edilmemiş veya halen Bakanlığımızda mevcut talepler için de aynı esaslara göre yeniden başvurulması gereklidir.

Yukardaki hususların Birliğiniz aracılığı ile bütün Bankalarımıza duyurulması rica olunur.

3.5. Banka Kredilerini Tanzim Komitesi

7129 sayılı Bankalar Kanunu'nun 47'nci maddesinde yer alan Banka Kredilerini Tanzim Komitesi, ilk defa Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkındaki 14 sayılı Karar'a ek 4/6620 sayılı Karar* ile kurulmuştur. Komiteye Bankalar Kanunu'nun söz konusu maddesi ile verilen görevler;

- a) Bankalar Kanunu'nun çeşili maddeleri ile Komitece yapılması istenilen işleri yapmak,
- b) banka plasmanları üzerinde keyfiyet ve kemiyet bakımından düzenlemeler yapmak,
- c) genel kredi tutarları ile genel kredi tutarı içinde çeşitli kredi türlerinin sektörler ve konularına göre dağılım tarzını ayarlamaya yönelik kararlar almak,
- d) Bankalar kanununun uygulaması ile veya bankacılık ve kredi konuları ile ilgili hususlarda Hükümete görüş bildirmek

olarak sayılabilir.

*Türk Parası Kıymetini Koruma Kararı

(14.2.1956 tarih ve 9233 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır)

Madde: 1- 28.7.1955 tarih ve 4/5842 sayılı Kararname ile yürürlüğe konulan Türk Parası Kıymetini Koruma hakkında 14 sayılı Kararın sonuna aşağıdaki madde eklenmiştir.

Ek Madde 1- Maliye Vekili, İktisat ve Ticaret Vekili, Maliye Vekâleti Müsteşarı, İktisat ve Ticaret Vekâleti Müsteşarı, Hazine Umum Müdürü, İç Ticaret Umum Müdürü, T.C. Merkez Bankası Umum Müdürü, Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği, Umumi Katibi, ödenmiş sermaye ve ihtiyatları yekûnu 5 milyon liradan fazla bankaların umum müdürlerinin kendi aralarında iki sene için seçecekleri 3 umum müdürden müteşekkül bir Banka Kredileri Tanzim Komitesi kurulmuştur. Bu Komite memleketin iş ve istihsal hacminin icaplarına ve iktisadi faaliyetlerin arzettiği ihtiyaçlara göre umum kredi hacminin sektörler, mevzular ve neviler itibariyle tevezzü tarzını ayarlamaya matuf kararlar almaya ve lüzumu halinde yıllık bir kredi tevzi planı yapmaya yetkilidir.

Bu kredi tevzi planında yapılacak tadiller de aynı Komite tarafından karara bağlanır.

Bankalar kredi kaynaklarını Komite kararlarının ve kredi tevzi planının umumi esaslar dahilinde kullanmaya her faaliyet sahasına taalluk eden kredi için kendilerine tayin edilen had ve nispetleri tecavüz etmeye mecburdurlar.

Banka kredilerini tanzim komitesine Maliye Vekili bulunmadığı zamanlarda İktisat ve Ticaret Vekili riyaset eder. Komitenin umumi katipliği Merkez Bankası Umum Müdürü tarafından ifa olunur.

Banka kredilerini tanzim komitesi resmi daire ve teşekküllerden ve bankalardan lüzum göreceği malumatı almaya yetkilidir.

Bu komite kararlarına muhalefet 14 sayılı Karar hükümlerine muhalefet sayılır.
(İlgili maddesi alınmıştır.)

Banka kredilerini tanzim komitesinin Bankalar Kanununun bu maddesinde verilen görevlerle ilgili olarak alacağı kararlar Bakanlar Kurulu onayını gerektirmektedir. Komiteye Bankalar Kanunu'nun 47'nci maddesi dışındaki maddeleri ile verilen görevler de bulunmaktadır. Bu görevleri aşağıdadır.

Kanunun 13'üncü maddesine göre mevduat kabul etmelerinde sakınca görülen bankaların Bakanlar Kurulunca mevduat kabul etme yetkilerinin kaldırılmasından önce Komite görüşü alınır. Kanunun 38 inci maddesinde belirtilen % 10 oranının Bakanlar Kurulunca % 25 oranına yükseltilmeden önce Komite görüşü alınır.

Kanunun 38 inci maddesinin 2 nci fıkrasına ödenmiş sermaye ve ihtiyatların %25 oranına kadar verilebilecek kredilerin Bakanlar Kurulunca belirlenmesinden önce Komite görüşü alınır.

Kanunun 38 inci maddesinin istisnalarla ilgili hükümlerinde bankaların memleketin kalkınması ile ilgili iştiraklerine açacakları kredilerin %25 sınırından muaf tutulması hakkındaki Bakanlar Kurulu Kararından önce Komite görüşü alınır.

Kanunun 60 ıncı maddesine göre mali bünyeleri taahhütlerini karşılamayacak derecede zaafa uğrayan bankalar hakkında gerekli önlemleri alma konusunda Bakanlar Kurulu kararından önce Komite görüşü alınır.

Kanunun 32 nci maddesine göre bankalarca tasarruf mevduatı sahipleri için tertip edecekleri tasarrufu teşvik ikramiyelerinin tasarruf mevduatı toplamına veya yeni kurulan bankalarda ödenmiş veya Türkiye'ye tahsis edilmiş sermaye ve ihtiyatlar toplamına oranını ve verilecek ikramiyelerin şekil, şart, içerik ve türlerini saptamak görevi Komiteye verilmiştir.

Kanunun 33 üncü maddesi gereğince kanuni karşılıkların genel mevduat toplamına oranını kanunun vazettiği azami ve asgari oranlar dahilinde saptamak ve uygulamaya koymak görevi Komiteye verilmiştir.

Kanunun 50 nci maddesi gereğince, bankalar ile iştiraklerinin ve iştiraklerinin ortak olduğu kuruluşların gereksinmelerinin üzerinde taşınmaz mal edinebilmeleri için Banka Kredilerini Tanzim Komitesinin bu hususta olumlu karar alması gerekmektedir.

Banka Kredilerini Tanzim Komitesine Bankalar kanunu dışında,

2279 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Kanununun 302 sayılı Kanun ile değişik 9 uncu maddesi,

5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 15 inci maddesine 18.2.1963 tarih ve 199 sayılı Karar ile eklenen 7 nci bendi uyarınca

görev verilmiştir.

7129 sayılı Bankalar Kanunu'nun 47'nci maddesinde belirtilen Komite 1211 sayılı Merkez Bankası Kanunu'nun 69'uncu maddesi ile kaldırılmıştır. 1211 sayılı Kanun'un 40'inci maddesi II-e bendi gereğince Kanun'un yürürlük tarihi olan 26

Ocak 1970 tarihinde Banka Kredilerini Tanzim Komitesi'nin görev ve yetkileri Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na devredilmiştir.

Banka Kredilerini Tanzim Komitesince alınan kararlar, Bankaca aksine karar alınmadıkça, hüküm ifade etmektedir.

3.5.1. Banka Kredilerini Tanzim Komitesi Kararları

3.5.1.1. 5/184 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına Ek Banka Kredilerini Tanzim Komitesi Kararı

Karar sayısı: 90

Karar Tarihi: 9.7.1960

(1.8.1960 tarih ve 10566 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır)

Ödünç para verme işlerinde tatbik edilecek faiz nispetleri ve mevduata verilecek faiz nispetleri aşağıdaki şekilde tespit olunmuştur:

1- Ödünç para verme işlerinde alınacak azami faiz nispeti %12 dir. Ancak zirai kredilerde ve ihracat finansmanlarında bu nispet %10 u geçemez. T.C. Ziraat Bankası'na orta ve uzun vadeli zirai kredilere tatbik edilecek faiz nispeti %7 dir. 5389 sayılı kanun gereğince zikri geçen bankanın tahvil hasıllarında yaptığı ikrazatta tatbik edeceği faiz nispeti %5 dir.

2- Birinci maddede yazılı ihracat finansmanından maksat, kati satışı yapılmış ihraç emtiasının yüklenip sevk evrakı elde edilmeye kadar geçecek müddet zarfında yapılan finansmandır.

3- Ödünç para verme işleriyle müterafik olarak bankaların müşterileri hesabına yaptıkları hizmetler mukabilinde alacakları her türlü komisyonları nispetleriyle ücretler, Türkiye Bankalar Birliğince hazırlanacak bir tarifeye istinaden Banka Kredilerini Tanzim Komitesince tespit olunur.

4- Kanunen mevduat kabulünde mezun olanların kabul edecekleri bilumum mevduata aşağıdaki hadler üstünde faiz verilemez. Ancak bankalar kanununun 32 inci maddesince müsteniden Banka Kredilerini Tanzim Komitesince ittihaaz olunacak kararlar hükümleri mahfuzdur.

a) Vadesiz ve 4 aya kadar vadeli (4 ay dahil) resmi, ticari ve bankalar arası mevduata senevi % 2 ½ ;

b) Vadesiz ve dört aya kadar vadeli (4 ay dahil) tasarruf mevduatına senevi % 3 ½ ;

c) 4 aydan 6 aya kadar (6 ay dahil) vadeli bilumum mevduata senevi % 4;

d) 6 aydan bir seneye kadar (1 sene dahil) vadeli bilumum mevduata senevi % 5;

e) 1 seneden fazla vadeli bilumum mevduata senevi % 6 ½ ;

5- Bankalar Kanunun 33 üncü maddesi gereğince Amortisman ve Kredi Sandığına munzam karşılıklarla mukabil ödenecek faiz nispetleri, vadesiz ve bir seneye kadar vadeli mevduata tekabül eden karşılıklar için %4, bir seneden fazla (1 sene dahil) vadeli mevduata tekabül eden karşılıklar için % 6 ½ olarak tespit olunmuştur.

3.5.1.2. 5/184 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına Ek Banka Kredilerini Tanzim Komitesi Kararı

Karar sayısı: 91

Karar Tarihi: 9.7.1960

(1.8.1960 tarih ve 10566 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır)

Ödünç para verme işleriyle müteferrik olarak, bankaların, müşterileri hesabına yaptıkları hizmet mukabilinde alacakları her türlü komisyonlar ve ücretlerin azami nispet ve tutarları ile bu mevzuda tatbik olunacak umumi hükümler, Türkiye Bankalar Birliğinin de mütalaası alınmak suretiyle, aşağıdaki şekilde tatbik olunmuştur.

Madde 1- Muamele nevine göre bankalarca ödünç para verme işiyle müteferrik olarak müşteriden alınacak komisyon ve ücretler şunlardır.

a) İştiria muameleleri.

Komüsyon:

- Senet tutarı üzerinden senevi

%3 (ibrazlı ve 15 günden aşağı vadeli senetlerin iştiriasından 15 günlük faiz ve komüsyon hesaplanır.) Bankalar İstanbul’daki şubeleri arasında ve İstanbul haricindeki vilayet ve kazalarda da Belediye hudutları dahilinde yapacakları iştiria muamelelerinden komüsyon alamazlar. İstanbul’daki şubelerden maksat, vilayetin Şile, Yalova, Çatalca ve Silivri kazaları haricinde kalan sahasında bulunan şubelerdir.

b) Senedat mukabili krediler:

Komüsyon:

- Senet tutarı üzerinden (Senetlerin vadeleriyle mukayyet olmaksızın) % 1,5

c) Esham ve tahvilat mukabili krediler:

Muhafaza ücreti:

Rehinli menkul kıymetlerin nominal değerleri üzerinden hesap küşat tarihinden itibaren senede bir defa olmak üzere % 1

Kupon tahsil komisyonu:

Tahsil olunan kupon bedeli üzerinden % 0,75

d) Emtia mukabili krediler:

Muhafaza ve Murakabe Komisyonu:

Rehinli emtianın ekspertiz kıymeti üzerinden ve hesap küşat tarihinden itibaren senede bir defa olmak üzere % 1

Ekspertiz ücreti:

Ekspere ödenen hakiki ekspertiz ücreti müşteriden aynen tahsil olunur. Bankanın kadrosuna dahil eksperleri varsa rehinli emtianın ekspertiz kıymeti üzerinden ve hesap küşat tarihinden itibaren senede bir defa olmak üzere % 01 (Asgari 50 lira)

Ardiye ücreti:

a) Banka malı veya kira ile tutulmuş olan depolara konulan rehinli emtiadan alınacak ardiye ücreti, mahalli belediyelerce tespit olunacak tarifeye göre tahsil olunur. Ardiye ücretlerinin belediyelerce tespitinde deponun kirası ve bekçi ücretleri de nazarı itibare alınır.

b) Lehine kredi açılan müşterilerden kiralanan depolar:

Bu depoların ardiye ücretleri, müşteri ile banka arasında akdedilmiş kira mukavelesinde yazılı aylık kira bedelini tecavüz edemez. Yani lehine kredi açılan müşteriden kiralanan depo için kendisine aylık icar bedeli kaç lira ödenecekse aynı miktar bu müşteriden aylık ardiye ücreti olarak tahsil olunur.

Bu nevi depolar için tutulan bekçilere ait ücretler müşteriden aynen tahsil olunur.

Aktarma, manipülasyon masraf ve ücretleri:

Aktarma, manipülasyon masraf ve ücretleri bankaca tesbit olunacak tarifeye göre müşteriden tahsil olunur.

e) Altın mukabili krediler:

Muhafaza ücreti:

Rehinli altınların piyasa rayıcı üzerinden ve hesap küşat tarihinden itibaren senede bir defa olmak üzere % 1

f) İthalat akreditifleri:

Açılış komisyonu:

Akreditif tutarı üzerinden maktuan % 1,5

Temdit komisyonu:

Temdit edilen miktar üzerinden maktuan % 1

g) İthalat ve ihracat vesai ki mukabili krediler:

Vesaik tutarı üzerinden maktuan: % 0,5

h) Zirai krediler:

Ekspertiz ve kontrol ücreti:

Borç bakiyeleri üzerinden senevi % 0,5

i) İpotek karşılığı krediler:

Ekspertiz ücreti:

Talep sırasında, talep edilen kredi miktarı üzerinden maktuan % 0,1
(Asgari komüsyon 50 Lira)

Kredinin küşadında maktuen % 0,4

Tetkik ve kontrol ücreti:

Mesken hesaplarından borç bakiyeleri üzerinden senevi % 0,3

İnşaat ve hazır bina hesapları borç bakiyeleri üzerinden senevi % 0,6

j) Çeşitli teminat karşılığı krediler:

Teminatın mahiyetine göre taalluk ettiği ticari muamele nevine ait komüsyon ve ücret nispetleri tatbik olunur.

Madde 2- Birinci maddede yazılı komüsyon ve ücretlerin tatbikinde aşağıdaki umumi hükümlere riayet olunur:

1- Her hangi bir kredinin vadesinden evvel tahsili, kısmen veya tamamen kullanılmaması, alınan komüsyonun iadesini icab ettirmez.

2- Miktarları yukarıda tespit olunan komüsyon ve ücretler dışında muamelenin gerektirdiği posta, telgraf, telefon ücretleriyle iç ve dış muhabir masrafları (Müşteriden aynen tahsil olunur. Ancak iç muhabirlerin masrafları) arasında tahakkuk ettirebilecekleri komüsyonlar bu tarifede tespit edilmiş bulunan komüsyon hadlerinin % 50 sini geçemez.

3- Her muameleye ait asgari komüsyon 5 lira olarak tespit edilmiştir.

4- Mahiyetten yukarıdaki muamelelere ithali mümkün olup da değişik namlarla yapılmakta olan muamelelerde muamelenin adına değil mahiyetine itibar olunur.

5- Ödünç para verme işleriyle müteferrik olarak bankaların müşterileri hesabına yaptıkları hizmetlerden mahiyetten yukarıdaki pozisyonlara girmeyenlerden senede maktuan % 2 komüsyon alınır.

3.5.1.2. 5/387 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına Ek Banka Kredilerini Tanzim Komitesi Kararı

Karar sayısı: 95

Karar Tarihi: 29.8.1960

(12.10.1960 tarih ve 10627 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır)

Madde 1- 9.7.1960 tarih ve 91 sayılı Banka Kredilerini Tanzim Komitesi Kararının 1 inci maddesinin b fıkrası aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir:

b- Senedat mukabili krediler

Komüsyon

- 1- Senet tutarı üzerinden, senetlerin tahsilini müteakip tahakkuk ve tahsil edilmemek kaydıyla, senevi % 3
- 2- Teminata kabulünü müteakip iadesi veya bilabedel borçlularına teslimi istenen senetler için komüsyon nispetinin üçte ikisi tatbik olunur.
- 3- Beher senet için asgari tahsil ve iade komüsyonu (3) liradır.

Madde 2- 9.7.1960 tarih ve 91 sayılı Banka Kredilerini Tanzim Komitesi kararına 3 üncü madde olarak aşağıdaki hususlar eklenmiştir:

Madde 3-

Aşağıda gösterilen hizmetler bankalar tarafından ödünç para verme işleri ile alakalı olarak ifa edildikleri takdirde karşılarında kayıtlı bulunan nispet ve hadlerden başka menfaat temin olunamaz

I

Muamelenin mahiyeti	Azami Komüsyon Nispeti	Maktu Ücret
1- Teminat mektubu		
-Muvakkat mektuplar	%o 5	15 TL.
-Kati ve avans teminat mektupları	%o10	
a) Muvakkat mektuplar bir ay zarfında iade edilmedikleri takdirde ikinci ayın iptidasından itibaren kati teminat mektupları gibi komisyona tabi olurlar.		
b) Kati ve avans teminat mektupları komüsyonları her üç ayda bir peşin olarak tahsil olunur. Üç aylık devre tam itibar olunur.		
2- Senet tahsili		
-Aynı mahalde	%o 3	3 TL.
-Başka mahalde		
- Adi	%o 4	3 TL.
- Vesikalı	%o 6	6 TL.
3- Havale ve keşideler	%o 4	2,5 TL.

4- Esham ve tahvilat muhafazası		
-Muhafaza (İtibari kıymeti üzerinden senevi)	%o 2	3 TL.
-Kupon tahsili (Kupon bedeli üzerinden)	%o 5	1 TL.
5- Altın muhafaza ücreti		
-Piyasa rayici üzerinden senevi	%o 2	1 TL.
6- Kapalı zarf ve çıkın muhafaza ücreti		
-Tevdi olunan kapalı zarf veya çıkınlardan (Senevi)	.-	10 TL.
7- Memleket dahili akreditifler		
-Banka nezdinde açtırılan akreditifler	%o 4	10 TL.
-Banka tarafından açtırılan akreditifler	%o 4	10 TL.
8- Borsa emirleri		
-Hisse senedi ve tahvil alış ve satışlarında bosa fiyatından hesaplanacak baliğ üzerinden	%o 2	2,5 TL.
9- Bankalar lehine verilen aval ve ciro	%o10	25 TL.
10- İtibar mektupları (Kredi mektupları)	%o 5	5 TL.
11- İhbarat (Firma başına)	.-	25 TL.
12- Kiralık Kasalar		
-Büyük boy (Senevi)	.-	100 TL.
-Orta boy (Senevi)	.-	75 TL.
-Küçük boy (Senevi)	.-	50 TL.
13- Giden kambiyo havaleleri	%o 5	10 TL.
14- Gelen kambiyo havaleleri	%o 1	5 TL.
15- Şirket teşkili veya sermaye artırılması için verilen mektuplar	.-	50 TL.
16- Harici garanti mektupları		
İlk üç aylık devre için	%o15	50 TL.
Müteakip üç aylık devreler ve kesirler için	%o10	50 TL.
17- Serbest emtia		
Ardiye, manipilasyon ücreti merhun emtiadaki ücretin % 25 fazlasını geçemez.		
18- Seyyah çekleri satışı	% 5	5 TL.
19- Gayrimenkul ekspertizi		
-Ekspertiz değeri üzerinden	% 4	50 TL.
20- A.C.H. müşterilerine gönderilen ekstreler		1 TL.
-Ekstre föyü başına		

21- Memleket harici akreditifler (% 100 karşılıklı)

A-İthalat akreditifleri:

Açılış komüsyonu:

Akreditif tutarı üzerinden maktuen %015

Temdit komüsyonu:

Temdit edilen miktar üzerinden maktuen %010

B- İhracat akreditifleri %0 5

II - UMUMİ HÜKÜMLER

1- Miktarları yukarıda tespit olunan komüsyon ve ücretler dışında muamelenin gerektirdiği posta, telgraf, telefon ücretleriyle muhabir masrafları, tahakkuk edecek sigorta ücretleri, kurtaj ve bilümun vergi, resim, harç ve sair masraflar müşteriden aynen tahsil olunur.

Ancak, bankalar kendi aralarında bu tarifede tesbit edilmiş bulunan komüsyon hadlerinin yüzde ellisini tatbik ederler.

2- Mahiyeten yukarıdaki muamelelerle ithali mümkün olup da değişik namlarla yapılmakta olan muamelelerde, muamelenin adına değil mahiyetine itibar edilir.

3-Yalnız imzalattırılmak veya kabule arzedilmek üzere tevdi edilen senetlerle, tahsiline tevdiini müteakıp iadeleri veya bilabedel borçlularına teslimi istenen senetler için tahsil senetlerine ait azami komüsyon nispetlerinin üçte ikisi tatbik olunur.

4- Herhangi bir muamelenin tarifede gösterilen azami komüsyon nispetine göre hesaplanacak ücreti, tarifenin maktu ücret sütununda yazılı meblağın dünunda kaldığı takdirde kaldığı takdirde banka, maktu ücreti tahsil emek hakkına haizdir.

Madde: 3 – Bankaların 7129 sayılı Bankalar Kanununun 52 nci maddesi mucibince tasarruf mevduatı sahiplerine tevzi edilmek üzere tertip edecekleri tasarrufu teşvik ikramiyeleri aşağıdaki şekilde tesbit edilmiştir.

Bankaların 7129 sayılı Bankalar Kanununun 32 nci maddesi mucibince tasarruf mevduatı sahiplerine tevzi edilmek üzere tertip edecekleri tasarruf teşvik ikramiyeleri

Madde 1- Teşvik ikramiyelerinin miktar ve nispetleri:

Mevduat kabulüne mezun olan bankaların 7129 sayılı Bankalar Kanununun 32 nci maddesi hükümlerine göre 1961 yılında verebilecekleri tasarrufu teşvik ikramiyelerinin yekûnen bâliği, kabul etmiş bulundukları tasarruf mevduatı yekûnunun (0/00 7,5) ile tasarruf mevduatının miktarı ile mukayyet olmaksızın her banka için seyyanen kabul edilen (Yedi yüz elli bin) liralık sabit plâfonun mecmuunu geçemez.

Madde 2- İkramiye nispetinin hesaplanması esasları:

1961 yılı için tasarruf mevduatını teşvik ikramiyesi tertip edecek bankalar (1) inci maddede yazılı (Binde yedi buçuk) nispetinin hesaplanmasında, 30 Eylül 1960 tarihi itibariyle tanzim edecekleri üç aylık umumi vaziyetlerinde yer alan tasarruf mevduatı yekûnunu esas ittihaz edeceklerdir.

Ancak, bankaların (Tasarrufu Teşvik İkramiyesi) plânlarını ihzar ettikten sonra kabul ettikleri tasarruf mevduatında üçer aylık umumi vaziyetlerine göre tesbit olunacak artışlar, kendilerine ikramiye plânlarının artırılması imkânını sağladığı takdirde artan miktarın (Binde yedi buçuğunu) geçmemek üzere bundan faydalanabilirler.

(1) inci madde ile bu maddenin birinci ve ikinci fıkraları hükümleri dairesinde hesaplanan tasarrufu teşvik ikramiyesi tutarlarından bir kısmının veya tamamının 1961 yılı içinde kullanılmayarak müteakip senelerde yürürlüğe girecek kararnameler hükümlerine göre tesbit edilecek ikramiye plâfonları fevkinde tevzi edilmek üzere bir provizyon olarak ayrılması caiz değildir.

Madde 3- İkramiye olarak kura ile tevzi olunacak kıymetler:

Tasarrufu teşvik ikramiyesi olarak bankalarca para, Devlet ve Amortisman Sandığı tahvili, gayri mefruş ev veya apartman veya apartman dairesi, arsa, tahsil bursu, hayat sigortası, irat ikramiyesi ve bunlara mümasil, bankacılığın vakar ve itibarını zedelemeyecek vasıfta ve mahiyette faydalı kıymetler tevzi olunabilir. Bu suretle bankalarca dağıtılacak ikramiyelerin bedelleri tutarı (1 ve 2) nci maddeler hükmü dairesinde 1961 yılı için tesbit olunan âzami ikramiye miktarları baliğini hiç bir suretle geçemez.

İkramiye plânları ile müteakip senelere sarî tahsil bursu, irat ikramiyesi, hayat sigortası gibi kıymetleri dağıtan bankaların geçmiş yıllarda yapılmış keşidelerden câri sene içinde bunlara ait olarak ödeyecekleri yıllık veya aylık irat veya prim tutarları da (1 ve 2) nci maddeler hükümleri dairesinde 1961 yılı için tesbit olunan âzami ikramiye limitine dahil olacakları gibi evvelki yıllarda keşide edilmiş bu kabil ikramiyelerin 1961 yılında ödenecek kısmı o yıl keşide suretiyle tevzi edilecek fiilî ikramiye tutarı içinde halka ilân edilemez.

İkramiye olarak dağıtılacak kıymetlerin gayrimenkullere tahsis edilebilecek kısmı, her bankanın senelik ikramiye plânlarının % 50 sini geçemeyeceği gibi, gerek bunların ve gerekse nakit dışında kalan ve bu maddenin birinci fıkrasında tadat olunan kıymetlerle bunlara mümasil kıymetlerin vasıfları ve para olarak tekabül ettikleri değerleri ile ikramiyelerin, bankanın bilumum şubelerine şamil bulunduğu açıkça halka neşir ve ilân olunacaktır.

Kendilerine gayrimenkul veya bu maddenin birinci fıkrasında yazılı kıymetler isabet eden mudiler bunları aynen veya neşir ve ilân edilen bedelini nakden almakta muhayyerdirler.

Mahiyeti ne olursa olsun bilumum krediler ve her bankanın seyyanen ifa, icra ve istihsal edemeyeceği ve binnetice bankalar arasında haksız rekabet tevhit edecek olan ve bu maddenin birinci fıkrasındaki tarifin dışında kalan eşya, ayın veya hizmetler ve

bunlar üzerinden yapılacak her türlü iskonto ve tenzilâtlar ikramiye plânlarına ithal ve ilân olunmazlar.

Ayrıca, bankalar, tasarruf hesabı küşadında veya yeni şubeler açılışında açılış hediye ve hatırası namı altında veya hesabı mevcut tasarruf mevduatı sahiplerine teberrularda bulunmak veya lehlerine her hangi bir masraf ihtiyar etmek veya vergilerini ödemek gibi şekil ve suretlerde nakit, ayın veya hizmet olarak müşterileri lehine hiç bir menfaat temin edemezler. Ancak, bankalarca yılbaşlarında umumiyetle müşterilere gerek evsaf ve gerekse değer itibariyle dağıtılması zaman bakımından da mutad ve müteamel olan takvim, muhtıra defterleri, anahtarlık, para cüzdanı, risale, kitaplar, broşürler, mektep defterleri, mevkuteler ve emsalini ikramiye plân ve plâfonları dışında tevzi ve bunlardan tasarruf mevduatı mudillerini de istifade ettirebilirler. Bu hediyelerin yeni şube veya hesap küşadı ile ilgilendirilmesi ve bunların tevzii ile ilgili olarak ilânda bulunulması da caiz değildir.

İkramiye olarak dağıtılacak gayrimenkullerle bu maddenin birinci fıkrasının şümulüne giren diğer bilumum kıymetlerin veraset ve intikal vergileri, resim ve harçları, ikramiye isabet eden mudilere ait olacaktır. Bankalar senelik ikramiye tutarlarından mahsup suretiyle dahi bu vergileri ödeyemezler.

Madde 4- Senelik keşide adedleri ve keşidelere iştirakte mevduatın miktarı ve bankada kalması gereken asgari müddet:

İkramiye keşideleri senede altı defadan fazla yapılamaz; ancak yeni şubeler küşadı dolayısıyla şubenin açılışını takip eden ay başından itibaren altı ay içinde tertip olunacak mahalli keşideler, bu keşidelerde verilecek ikramiyelerin bedelleri tutarı (1 ve 2) nci maddelerde tesbit olunan âzami hadlerden mahsup edilmek kaydıyla, bu altı keşidenin dışındadır.

Mudilerin ikramiyeye hak kazanabilmeleri için kura numaralarına tekabül eden paralarının son para yatırma gününden keşide gününe kadar devamlı olarak bankada bulunması lâzımdır.

Bankalarca tesbit olunacak son para yatırma günleri keşide tarihine nazaran 60 günden az olamaz. Bu müddetin hesabında son para yatırma ve keşide günleri nazarı itibara alınamaz ve cari yıl içinde tertip edilecek keşidelere ait son para yatırma tarihi de ertesi yıla intikal ettirilemez.

İkramiye keşidelerine iştirak edebilmek için yatırılması gereken asgari mevduat miktarları bankalarca tesbit olunur. Ancak kuraya esas olarak tayin edilecek bu asgari miktar, bir sene ve daha fazla vadeli tasarruf mevduatında, vadesiz mevduat için tesbit edilen vahidin yarısından fazla olamaz ve diğer şartlar vâdeli mevduat aleyhine değiştirilemez.

Keşideler münhasıran bankanın merkezinin veya şubelerinden birinin bulunduğu şehir veya kasabalardan birinde ve şubeler, mahaller itibariyle tefrike tabi tutulmaksızın yapılabilir. Yapılacak keşidelerde, ikramiyelerin, mudiler arasında cinsiyet, yaş, meslek veya tahsil derecesi gibi hususlar gözönüne alınarak veya her ne suretle olursa olsun tefrike tabi tutulması, tecezzi ettirilmesi ve keşide gününde dahi olsa bunlar için

ayrı ayrı keşideler tertibi caiz değildir. Ancak, altı keşideden biri veya bir kaç bu mahiyetteki keşidelere tahsis olunabilir.

Tasarruf mevduatı hesaplarının; bu hesaplara muayyen bir vade ile bir defada veya belli bir süre içinde muayyen zamanlarda yatırılacak mebalîğe göre gruplara ayrılması ve her bir grubun da tekrar çeşitli kıstaslarla tali partilere tefriki suretiyle keşideler tertibi caiz olmadığı gibi banka bürolarının ajansa veya bunların şube haline kalbedilmesi, yahut büro, ajans ve şubelerin hizmet binalarının değiştirilmesi gibi haller dolayısıyla de altı keşide dışında hususi keşide tertip edilemez.

Madde 5- İkramiye plânlarının neşrini müteakip Bankalar Birliğine gönderilmesi:

Bankalar, yukarıda tesbit olunan esaslar dairesinde, yıl zarfında tasarruf mevduatı mudilerine kura ile dağıtacakları ikramiyelerin nakden tutarlarını, ikramiye olarak verecekleri kıymetlerin cins, nevi ve mahiyetlerini, aded ve ayrı ayrı değerlerini (Tahsil bursu, irat ikramiyesi gibi kıymetlerin ayrıca müddet ve yıllık tutarlarını, hayat sigortası müemmen meblâğlarını ve bunların müddet ve primlerini ve evvelki yıllarda keşide edilmiş bu kabil ikramiyelerin 1961 yılında ödenecek kısmını), ay ve gün zikretmek suretiyle son para yatırma ve keşide tarihlerini, kuraya esas olarak tayin edilecek vadeli ve vadesiz mevduat miktarlarını ve sair gerekli her türlü malûmatı, ikramiye plânlarının halka neşir ve ilânından itibaren yedi gün içinde Türkiye Bankalar Birliğine göndermeye ve plânlarında vâkı olacak değişiklikleri de aynı suretle bildirmeye mecburdurlar.

Bankalar ikramiye plânlarıyla ilgili olarak gazete ve radyo ile veya diğer vasıtalarla halka yayınladıkları ilânların broşürlerin vesairenin birer suretini, sabit ilân ve afişlerin mahiyet ve muhtevasını yayımı takip eden yedi gün zarfında Türkiye Bankalar Birliğine göndermekle mükelleftirler.

Madde 6- Bankalar Birliğinin yetkisi ve vereceği karara riayet mükellefiyeti:

Tasarruf mevduatını teşvik ikramiyeleri tertip eden bankaların yukarıda tesbit olunan esaslara uygun olarak ihzar ve neşrettikleri ikramiye plânlarıyla dağıtacakları ikramiyelerin cins, nevi ve mahiyetleri itibariyle mesleğin vakar ve itibarını kırarak veya her ne suretle olursa olsun, bankalar arasında haksız rekabet tevhit edebilecek mahiyette olması veya bankaların bu konuda ihtilâfa düşmeleri hallerinde, 7129 numaralı Bankalar Kanununun 57 nci maddesi mucibince Birliğin selâhiyetli organlarının re'sen veya müracaat üzerine alacağı kararları tatbika bankalar mecburdurlar.

Madde 7- Müteakip yıllar ikramiye plânlarının tesbiti zamanı:

Tasarruf mevduatı mudilerine kura ile tevzi olunacak ikramiyelerin tabi olacağı şartlar Banka Kredilerini Tanzim Komitesince her yıl en geç Eylûl ayına kadar neşir ve ilân olunur.

3.5.1.4. Banka Kredilerini Tanzim Komitesi Kararı ⁽¹⁾

Karar Sayısı: 105

Karar Tarihi: 16.08.1961

7129 sayılı Bankalar Kanunu'nun 50 nci maddesinin 4 üncü fıkrası hükmüne göre bankaların, bankacılık muamelelerini tedvir etmek üzere muhtaç bulundukları gayrimenkuller mevzuunda aşağıdaki karar ittihaz olunmuştur.

Madde 1- Bankaların ifa etmekte oldukları bankacılık muameleleri dolayısıyla ve muamelelerin icabettirdiği miktar ve vüs'at dahilinde iktisap edebilecekleri gayrimenkullerin nev'ileri; Umum Müdürlük ve halen müesses bulundukları yerlerde mevcut şube binalarıyla Bankalar Kanunu hükümleri dairesinde gerekli izin alınmış olmak şartıyla küşat edecekleri yeni şube binaları, arşiv, matbaa binaları ve merhun veya serbest olarak kabul edecekleri emtia için depo binaları ve banka personelinin kültürel ve mesleki bilgilerini arttırmak, sosyal ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurs binaları, revir, dinlenme yerleri, yemekhane, lojman binaları ve bankaların hisseli olarak mülkiyetine katıldıkları takas odası binalarından ibarettir. ⁽²⁾

Bankaların, mahiyetleri yukarıda gösterilen gayrimenkullere yatıracakları kaynakların toplamı özkaynaklarını geçemez. ⁽²⁾

Madde 2- Bankaların sahip bulundukları gayrimenkullerin kıymet mecmuu, yukarıda tayin edilen limiti aştığı takdirde; sermaye ve ihtiyatlarda eksiliş dolayısıyla fazlalığa tekabül edecek kıymette gayrimenkulün, eksiliş tarihinden itibaren yine iki yıl içinde tasfiyesi gerekir. ⁽³⁾

Bu kararın 1 inci maddesinde belirtilen işlerde kullanılmasından vazgeçilen gayrimenkullerin tahsis mahallerinin değiştirilmesinden itibaren yine iki yıl içinde tasfiyesi icabeder. ⁽⁴⁾

Yukarıdaki fıkra da zikri geçen gayrimenkullerin işbu 2 yıllık müddet sonunda tasfiyesi imkânsız veya büyük zarara sebep olacak ise bankalar bu müddetin iki yıl daha uzatılmasını Banka Kredilerini Tanzim Komitesinden talep edebilirler. ⁽⁵⁾

Madde 3- Bu kararın 1 inci maddesinde zikredilen hizmetlerde kullanılmak üzere iktisap edilmiş olan gayrimenkullerden muhik sebeplerle,

- a) Bu hizmetlerde kullanılmaları muvakkat bir müddet için mümkün olmayanların,
- b) Kısmen ihtiyaç fazlası olanların,
- c) Yılın muayyen aylarında bu hizmetlere tahsis edilmeyenlerin, irat temin edecek şekilde kullanılması için bankalar Banka Kredilerini Tanzim Komitesinden hususi müsaade talep edebilirler. ⁽²⁾

(1) 1211 sayılı T.C. Merkez Bankası Kanunun geçici 7 maddesine göre halen yürürlükte bulunan karar için Bkz. : Reisoğlu, **Bankalar Kanunu Şerhi**, Genişletilmiş 2. Baskı, Ankara : Doğu Matbaacılık ve Tic. Ltd. Şti., Ekim 1997, s. 598-599.

(2) 28.4.1984 tarih ve 18385 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Tebliğ ile değiştirilmiştir.

(3) 6.12.1962 tarih, 121 sayılı Karar ile bir yıllık müddet iki yıla çıkarılmıştır.

(4) Bu fıkra 6.12.1962 tarih, 121 sayılı Karar ile ilave edilmiştir.

(5) Bu fıkra 15.9.1967 tarih, 170 sayılı Karar ile ilave edilmiştir.

3.5.1.5. Banka Kredilerini Tanzim Komitesi Kararları Fihristi*

Karar Sayısı	Karar Tarihi	Konusu
1**	19.06.1956	-Faiz hadlerinin Banka Kredilerini Tanzim Komitesince tespit edilmesi hakkında teklif. -Faiz hadlerinin tespit edilmesi hakkında. -Banka kredilerine bir plafon konulması hakkında. -Bankaların gayrimenkul iktisabı hakkında.
2**	17.08.1956	-1 sayılı Kararın bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında. - Yeni banka kuruluşlarında ve şube açılışlarında Banka Kredilerini Tanzim Komitesinin mütalâasının alınması hakkında
3	08.10.1956	-Bazı bankaların şube açmalarına izin verilmesi hakkında.
4	02.11.1956	-50.000 TL.yi aşan gayrimenkul iktisaplarına mütedair müsade talepleri hakkında.
5	07.12.1956	-50.000 TL.yi aşan gayrimenkul iktisaplarına mütedair müsade talepleri hakkında.
6	23.03.1957	-50.000 TL.yi aşan gayrimenkul iktisaplarına mütedair müsade talepleri hakkında.
7	25.03.1957	-50.000 TL.yi aşan gayrimenkul iktisaplarına mütedair müsade talepleri hakkında.
8	12.04.1957	-50.000 TL.yi aşan gayrimenkul iktisaplarına mütedair müsade talepleri hakkında.
9	10.06.1957	-50.000 TL.yi aşan gayrimenkul iktisaplarına mütedair müsade talepleri hakkında.
10	03.07.1957	-50.000 TL.yi aşan gayrimenkul iktisaplarına mütedair müsade talepleri ve kredi limitlerinin yükseltilmesi hakkında.
11	28.06.1957	-50.000 TL.yi aşan gayrimenkul iktisaplarına mütedair müsade talepleri hakkında.
12	06.10.1957	-50.000 TL.yi aşan gayrimenkul iktisaplarına mütedair müsade talepleri hakkında.
13	28.08.1957	-Kredi limilerinin artırılması hakkında.
15	29.03.1958	-Gayrimenkul iktisabı ve kredi limitlerinin artırılması hakkında.
16	17.06.1958	-Gayrimenkul iktisabı ve kredi limitlerinin artırılması hakkında.
17	04.04.1958	-Gayrimenkul iktisabı ve kredi limitlerinin artırılması hakkında.
18	20.07.1958	-Gayrimenkul iktisabı ve kredi limitlerinin artırılması hakkında.
19	21.07.1958	-Gayrimenkul iktisabı hakkında.
20	22.07.1958	-Gayrimenkul iktisabı hakkında.
21**	31.07.1958	-Banka plasmanlarının 30.6.1958 tarihli seviyeleri ile tahdidi hk.
24	22.09.1958	-Gayrimenkul iktisabı ve kredi limitlerinin artırılması hakkında.

25	24.09.1958	-Gayrimenkul iktisabı ve plasman seviyeleri hakkında
26	23.09.1958	-Plasman seviyelerinin yükseltilmesi hakkında
27	23.09.1958	-Gayrimenkul iktisapları ve plasman seviyeleri hakkında
28	29.09.1958	-İştira ve iskonto edilen Hazine kefaletini haiz bonoların, plasman seviyesinin hesabında nazara alınmayacağı hakkında.
29	30.09.1958	-Plasman seviyelerinin yükseltilmesi hakkında.
30	30.09.1958	-Plasman seviyelerinin yükseltilmesi hakkında
31	10.11.1958	-Muhabank, Tümsübank ve İzmir Esnaf ve Ahali bankasının tasfiyesi hakkında
32	24.11.1958	-Plasman seviyelerine limit ilavesi hakkında.
33	03.12.1958	-Plasman seviyelerine limit ilavesi hakkında.
34	19.12.1958	-Kredi takyitleri hakkında.
35	01.12.1958	-Banka Kredilerini Tanzim Komitesi Kararlarının tatbikatına müteallik olarak bir Tali Komite teşkili hakkında.
36	04.12.1958	-Gayrimenkul iktisapları ve plasman seviyelerine limit ilavesi hk.
38	06.12.1958	-Gayrimenkul iktisapları ve plasman seviyelerine limit ilavesi hk.
39	15.12.1958	-Gayrimenkul iktisapları ve plasman seviyelerine limit ilavesi hk.
40**	26.12.1958	-Bankalarca tevzi edilecek ikramiyeler hakkında.
41	06.01.1959	-Plasman seviyelerine limit ilavesi hakkında.
42**	29.01.1959	-Gayrimenkul iktisapları ve munzam mevduat karşılıklarının mevduata nispetlerinin tespiti hakkında.
43**	30.01.1959	-7129 sayılı bankalar Kanunu'nun 38 inci maddesinde belirtilen % 10 nispetinin % 20'ye çıkarılması ve munzam teminat olarak gayrimenkul teminatının kabul edilmesi hakkında.
44	06.02.1959	-Plasman seviyelerine limit ilavesi hakkında.
45**	16.02.1959	7129 sayılı Bankalar Kanunu'nun 50 nci maddesinin 4 üncü fıkrasına göre iktisap edilecek gayrimenkul hakkında.
46	12.03.1959	-Plasman seviyelerine limit ilavesi hakkında.
47	28.04.1959	-Plasman seviyelerine limit ilavesi hakkında.
48**	29.04.1958	-Bankaların taahhütlerine karşı bulunduracakları umumi disponibilibite nispetleri ve bankaların iştiraklerine açacakları krediler hakkında.
49	07.05.1959	-Munzam limit tahsisi hakkında.
50	08.05.1959	-Munzam limit tahsisi hakkında.
51	14.05.1959	-Munzam limit tahsisi hakkında.
52	13.05.1959	-Gayrimenkul iktisapları ve munzam likit tahsisi hakkında.
53	15.05.1959	-Munzam limit tahsisi hakkında.
54	30.06.1959	-Munzam limit tahsisi hakkında.
55	15.07.1959	-Munzam limit tahsisi hakkında.
56	20.08.1959	-Tasarrufu teşvik ikramiyeleri ve munzam limit tahsisi hakkında.
57**	28.09.1959	-Tasarrufu teşvik ikramiyeleri hakkında.
58	30.09.1959	-Limit tahsisi hakkında.
59	06.10.1959	-Limit tahsisi hakkında.
60	07.10.1959	-Limit tahsisi hakkında.

61	09.10.1959	-Limit tahsisi hakkında.
62	13.10.1959	-Limit tahsisi hakkında.
63	19.10.1959	-Bazı ihracat finansmanlarının 30.6.1958 plafonları dışında bırakılması hakkında.
64	21.10.1959	-Bazı kredilerin 30.6.1958 plafonları dışında bırakılması hakkında.
65	13.11.1959	-Munzam limit tahsisi hakkında.
66	20.11.1959	-Munzam limit tahsisi hakkında.
67	25.11.1959	-Munzam limit tahsisi hakkında.
68	02.12.1959	-Munzam limit tahsisi hakkında.
69	24.12.1959	-Munzam limit tahsisi hakkında.
70	26.02.1960	-27 sayılı Kararın 7 inci maddesinin değiştirilmesi hakkında
72	04.03.1960	-Munzam limit tahsisi hakkında.
73	04.03.1960	-Plasman plafonları hakkında.
74	11.03.1960	-“Turizm sanayii” nin “sanayi” tabirine dahil olduğu hakkında.
75	18.03.1960	-Munzam limit tahsisi hakkında.
76	05.04.1960	-Munzam limit tahsisi hakkında.
77	25.04.1960	-Munzam limit tahsisi hakkında.
78	26.04.1960	-Munzam limit tahsisi hakkında.
79	05.05.1960	-Munzam limit tahsisi hakkında.
80	06.05.1960	-Munzam limit tahsisi hakkında.
81	14.05.1960	-Tasarrufu teşvik ikramiyeleri hakkında.
82	16.05.1960	-7129 sayılı Kanunun 50 inci maddesinin 2 nci fıkrasındaki “kısa vade” tabirinin 9 ay olarak telakki edilmesi hakkında.
83	17.05.1960	-Esnaf Kredi Bankasının 7129 sayılı Kanunun 60 ncı maddesinde yazılı hallere duçar olduğu hakkında.
84	18.05.1960	-Maden Kredi Bankasının mevduat kabul yetkisinin ref’i hakkında.
85	20.05.1960	-Sanayi Bankasının tasfiyesi hakkında.
86	20.05.1960	-7129 sayılı Kanunun 38 nci maddesinin 1 inci fıkrasının tefsiri hakkında.
88	04.06.1960	-Esnaf Kredi Bankası A.Ş. nin mevduat kabul yetkisinin kaldırılması hakkında.
89	04.06.1960	-Sanayi Bankası A.Ş. nin mevduat kabul yetkisinin kaldırılması hakkında.
90**	09.07.1960	-Ödünç para verme işlerinde tatbik edilecek faiz nispetleri ve mevduata verilecek faiz nispetlerinin tespiti hakkında.
91**	09.07.1960	-Ödünç para verme işleriyle müterafik olarak bankalarca alınan komisyon ve ücretler hakkında.
92**	09.07.1960	-İhracat finansman ve sanayici kredileri hakkında.
93	09.07.1960	-T.Birleşik Tasarruf ve Kredi Bankası ile T.Bağcılar Bankasının, 7129 sayılı Kanunun 60 ncı maddesinde yazılı hallere duçar olduğu hakkında.
94	09.08.1960	-Doğubank’ın 7129 sayılı Kanunun 60 ncı maddesinde yazılı hallere duçar olduğu, Niğde Bankasının mevduat kabul yetkisinin kaldırılması,

95**	29.08.1960	-İhracat finansmanları hakkında. -91 sayılı Kararın değiştirilmesi, -Bankaların ödünç para verme işleri ile alakalı olarak ifa ettikleri hizmetler mukabilinde alabilecekleri ücret ve komisyonlar hakkında, -Tasarrufu teşvik ikramiyeleri hakkında.
96**	02.09.1960	-92 sayılı Karara bir fıkra eklenmesi hakkında.
97	04.03.1961	-1,2 ve 23 sayılı Kararlar ile kredi takyitlerinin kaldırılması hakkında -Munzam mevduat karşılıkları nispetinin değiştirilmesi hakkında.
98	15.03.1961	-Tütün finansmanı hakkında.
99**	15.03.1961	-91 sayılı Kararın değiştirilmesi hakkında.
100**	15.03.1961	-90 sayılı Kararın 2 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında.
101	15.03.1961	-Ziraat Bankasının tasarrufu teşvik ikramiyeleri hakkında.
102**	05.05.1961	-Bankalar Tasfiye Fonundan yapılacak tahsisler hakkında.
103**	10.05.1961	-30.6.1958 tarihli kredi takyitlerinin kaldırılması, -Munzam mevduat karşılıkları nispetlerinin tespiti, -Faiz hadlerinin değiştirilmesi hakkında.
104**	21.06.1961	-Bankalar Tasfiye Fonundan yapılacak tahsisler hakkında.
105**	16.08.1961	-Bankaların bankacılık muamelelerini tedvir etmek üzere iktisap edebilecekleri gayrimenkuller hakkında.
106**	16.08.1961	-Tasarrufu teşvik ikramiyeleri hakkında.
107**	16.08.1961	-Munzam mevduat karşılıklarına ödenecek faiz hadlerinin tespiti hakkında.
108**	22.09.1961	-Bankalar Tasfiye Fonundan yapılacak tahsisler hakkında.
109**	27.12.1961	-Bankalar Tasfiye Fonundan yapılacak tahsisler hakkında.
110**	27.12.1961	-Tütün ihraç finansmanının müddeti ve tütün ön finansmanı faiz haddinin tespiti hakkında.
111	27.12.1961	-Bankaların T.C.Merkez Bankası nezdindeki ticari reeskont limitlerinin sür'atle kullanılmasını sağlayacak munzam kolaylıklar temini hakkında.
112**	18.04.1962	-Bankalar Tasfiye Fonundan yapılacak tahsisler hakkında.
113	18.04.1962	-Tasfiyeci bankaların üçer aylık raporlar hazırlayarak Komite Genel Sekreterliğine vermeleri hakkında.
114	28.04.1962	-Bankaların donuk riskleri hakkında.
115**	21.06.1962	-Bankalar tasfiye Fonundan yapılacak tahsisler hakkında.
116**	21.06.1962	-Bankalar tasfiye Fonundan yapılacak tahsisler hakkında.
117**	17.07.1962	-Tasarrufu teşvik ikramiyeleri hakkında.
118	17.07.1962	-Sanayie ait orta vadeli kredi temin edecek bir bankanın kurulması hususunda bir Tali Komite teşkili, -T.Bağcılar Bankası, -Faiz, ücret ve komisyon tatbikati hususundaki şikayetler hakkında.
119**	13.11.1962	-43 ve 91 sayılı Kararların değiştirilmesi hakkında.
120	13.11.1962	-Munzam mevduat karşılıklarının % 20 sinin zirai finansmanlara tahsisi, -Tütün ön finansmanları, -İştira muamelelerinde tahsil edilen komisyonun indirilmesi

		teklifinin red edilmesi,
		-Bankalar Kanununda adı geçmeyen bazı müesseselerin mevduatlarının tasarruf mevduatı sayılması icap ettiği hakkında.
121**	06.12.1962	-105 sayılı Kararın değiştirilmesi hakkında.
122	06.12.1962	-T.Emlak Kredi Bankasının “Yapı Tasarrufu” hesaplarının mevduat addedilmemesi , % 20 kanuni karşılıklarından muaf tutulması ve evvelce yatırılmış % 20 lerin Bankaya iadesi, -Munzam mevduat karşılıklarının % 20 sinin zırai finansmanlara tahsisi hususundaki talebin red edilmesi hakkında, -Tütün ön finansman faiz haddinin tesbiti, -Bankaların gayrimenkul iktisapları hakkında.
123**	22.04.1963	-Sağlık Bankasının mevduat kabul yetkisinin muvakkaten kaldırılması hakkında.
124**	22.04.1963	-Bankalar Tasfiye Fonundan yapılacak tahsisler hakkında.
125**	22.04.1963	-Bankalar Tasfiye Fonundan yapılacak tahsisler hakkında.
126	22.04.1963	-Banka Kredilerini Tanzim Komitesi için tali çalışma grupları ihdası, -Gelirleri, Kurumlar Vergisinden muaf menkul kıymetlerin ortalama gider emsali hakkında.
127	17.5.1963	-Tutum Bankası A.Ş. için muvakkat İdare Meclisi teşkili hakkında.
128**	28.6.1963	-Bankalar tasfiye fonundan yapılacak tahsisler hakkında.
129**	22.8.1963	-Tasarrufu teşvik ikramiyeleri hakkında.
130**	22.8.1963	-Gelirleri Kurumlar Vergisinden muaf menkul kıymetlerin “ortalama gider emsalleri”nin tespiti hakkında.
131**	03.12.1963	-107 sayılı Kararın değiştirilmesi hakkında.
132	03.12.1963	-Bankalar tasfiye fonundan yapılacak tahsisler hakkında.
133**	03.12.1963	-Tütünün ön finansman faiz haddinin tespiti hakkında.
134**	03.12.1963	-T.C.Ziraat Bankasının 5389 sayılı Kanun gereğince tahvil hasıllarından yaptığı ikrazat faiz haddinin değiştirilmesi hakkında.
135**	03.12.1963	-İhracat finansmanları ve faiz hadleri hakkında. -Munzam mevduat karşılıklarının % 20 sinin Halk Bankasına tahsis edilmesi teklifinin red edilmesi hakkında.
136	21.12.1963	-Raybank T.A.Ş. için muvakkat İdare Meclisi teşkili hakkında.
137	12.03.1964	-T.Kredi Bankası A.O. için Maliye Bakanlığına yetki verilmesi hakkında.
138**	12.03.1964	-Mevduat karşılıklarının % 20 sinin Ziraat Bankasına tahsisi hakkında.
139**	24.06.1964	-Bir sene ve daha fazla vadeli mevduatlarda munzam mevduat karşılık nisbetinin % 10 olarak tesbiti hakkında.
140**	24.06.1964	-Gayrimenkullerle ilgili 105 sayılı Komite Kararının 1.nci maddesinin ikinci fıkrasının tadili hakkında.
141	24.06.1964	-Banka Kredilerini Tanzim Komitesi için tali çalışma grupları ihdası hakkında.
142**	01.07.1964	-Bankalar Tasfiye Fonundan Raybank için yapılacak tahsis

		hakkında.
143**	25.08.1964	-Sanayi sektörüne ucuz faizle kredi tahsisı hakkında.
144	25.08.1964	-1965 yılında uygulanacak tasarrufu teşvik ikramiyeleri hakkında.
145	25.08.1964	-Akbank T.A.O. nın, Ankara Şubesinin üst iki katının Devlet Yatırım Bankasına kiralaması hakkında.
146**	01.09.1964	-Bankalar Tasfiye Fonundan T.Birleşik Tasarruf ve Kredi B. için yapılacak tahsis hakkında.
147**	01.09.1964	-Ödünç Para Verme işleriyle ilgili 119 sayılı kararın değiştirilmesi hakkında.
148	01.09.1964	-Disponibilite Kararında “Vadesiz mevduatın” tefsiri hakkında.
149	01.09.1964	-Odalar Birliğinin ihracat kredilerine uygulanan faiz had. hakkındaki teklifinin ileride bir tarihte görüşülmesi, -T.İnşaat ve Tesisat Müteah. işveren sendikasının teklifinin ilgili dolayısıyla Maliye Bakanlığına intikali hakkında.
150**	14.12.1964	-Bankalar Tasfiye Fonundan Raybank için yapılacak tahsis hakkında.
151**	10.02.1965	-Tütün ön finansman faiz haddinin tesbiti hakkında.
152**	06.03.1965	-Bankalar Tasfiye Fonundan Tutum Bankası için yapılacak tahsis hakkında.
153**	30.07.1965	-Bankalar Tasfiye Fonundan Raybank için yapılacak tahsis hakkında.
154**	08.09.1965	-1966 yılında uygulanacak tasarrufu teşvik ikramiyeleri hakkında.
155	08.09.1965	-Hizmet binası değiştirilen şubeler için tertip olunacak hususi keşideler hakkında.
157**	01.12.1965	-Disponibilite hakkında 48 sayılı komite kararının tadili, -Bir sene ve daha fazla vadeli mevduatlarda, munzam mevduat karşılık nisbetinin % 20 olarak tesbiti hakkında.
158**	10.02.1966	-Tütün ön finansman faiz haddinin tesbiti hakkında.
159**	14.06.1966	-Bankalar Tasfiye Fonundan Raybank için yapılacak tahsis hakkında.
160**	15.06.1966	-Bankalar Tasfiye Fonundan T.Kredi Bankası için yapılacak tahsis hakkında.
161**	23.09.1966	-Bankalar Tasfiye Fonundan T.Kredi Bankası için yapılacak tahsis hakkında.
162**	12.10.1966	-1967 yılında uygulanacak Tasarrufu teşvik ikramiyeleri hakkında.
163**	10.01.1967	-Bankalar Tasfiye Fonundan Raybank için yapılacak tahsis hakkında.
164	10.03.1967	-Muhtelif daire ve teşekküller tarafından yapılan müracaatların incelenmesi hakkında.
165**	10.03.1967	-Tütün ön finansman faiz haddinin tesbiti hakkında.
166**	10.03.1967	-Bankalar Tasfiye Fonundan Raybank için yapılacak tahsis hakkında.
167**	12.04.1967	-Bankalar Tasfiye Fonundan T.Kredi Bankası için yapılacak tahsis hakkında.
168**	12.09.1967	-Bankalar Tasfiye Fonundan T.Birleşik Tasarruf ve Kredi

		Bankası için yapılacak tahsis hakkında.
169**	15.09.1967	-1968 yılında uygulanacak Tasarrufu teşvik ikramiyeleri hakkında.
170**	15.09.1967	-Gayri menkuller hakkında, evvelce alınmış olan 105 sayılı Karara bir fıkra ve bir madde eklenmesi hakkında.
171	15.09.1967	-T.İş Bankasına ait arsanın, Şehir Çarşısı esnafına kiralanmasına müsaade edildiği hakkında.
172	15.09.1967	-Akbank'ın 2 yıllık müddet zarfında Tasfiye edeceği gayrimenkuller için bu müddetin 4 yıla çıktığı hakkında. -Şekerbank'ın Yalova'da yaptırmış olduğu plaj sitesinin, ihtiyaç dışı aylarda turistler kiralaması hakkında.
173	15.09.1967	-Cari hesap faizlerinin hesaplanması, -Banka komisyonları ile ilgili müracaatlar için teknik komite kurulması hakkında.
174	15.10.1967	-Akbank'ın Ankara Şb. ait binanın üst iki katını, T.C. Merkez Bankasına kiralaması hakkında müsaade.
175**	15.02.1968	-Bankalar Tasfiye Fonundan T. Kredi Bankası için yapılacak tahsis hakkında.
176**	15.02.1968	-Tütün ön finansman faiz haddinin tesbiti hakkında.
177*	02.05.1968	-Mevduat karşılıklarından T.C. Ziraat Bankasına verilen avans'ın 400 milyona çıkarılması hakkında.
178**	19.07.1968	-T.C. Ziraat Bankasının gübre finansmanının 125 milyon lira arttırılması hakkında.
179**	09.09.1968	-Bankalarca 1969 yılında tevzi edilecek ikramiyelerin şekil, şart ve mahiyeti hakkında.
180**	09.09.1968	-Türkiye Kredi Bankasının tasfiyesinde kullanılmak üzere T.İş Bankasına 11.000.000 liranın tahsisi hakkında.
181	09.09.1968	-Sigorta Şirketlerince alınan tahvillere tatbik edilecek nisbetler hakkında.
182	09.09.1968	-Prefinansman hakkında rapor hazırlanması hakkında.
183	09.09.1968	-Bazı banka binalarının diğer bankalara ve üçüncü şahıslara tahsisi hakkında.
184**	22.10.1968	-95 sayılı B.K.T.K. Kararına bir fıkra eklenmesi hakkında.
185**	22.10.1968	-1969 yılında tütün için yurt dışından sağlanan ön finansmanda komisyon dahil faiz nisbetinin % 7 olacağı hakkında.
186**	22.10.1968	-B.K.T.K.'nın 91 sayılı Kararının 2.ci maddesinin değiştirilmesi hakkında.
187**	22.10.1968	-Bankalarca yılın 360 ve 365 gün olarak hesaplanmasının düzenlenmesi hakkında.
188	22.10.1968	-Sümerbank'ın alacak talebinin komitenin yetki ve görevi dışında kaldığı hakkında.
189	22.10.1968	-Bazı konuların teknik komiteye sevki hakkında.
190	22.10.1968	-Münhasıran bankalarca faiz dışında kalan bilumum komisyon ücret ve masrafların ve bunlarla ilgili kararların incelenip Teknik Komitece rapor hazırlanması hakkında.
191**	05.12.1968	-90 sayılı karara ilave yapılması hakkında.
192**	05.12.1968	-143 sayılı Kararın 3 üncü maddesinin değiştirilmesi hakkında.

- 193** 05.12.1968 -Bankaların müşterileri hesabına yaptıkları hizmetler mukabili alacakları Kom.ve ücretlerin azami nisbetleri hakkında.
- 194 22.03.1969 -Banka Komerçiyale İtalyana'nın gayrimenkulü hakkında.
- 195** 07.06.1969 -T.C.Ziraat Bankasına tahsis edilen gübre finansmanının 650 milyona çıkartılması hakkında.
- 196** 29.07.1969 -178 Sayılı Kararla tahsis olunmuş 125 milyon liralık zirai finansman avansının vadesinin 29.07.1970 e kadar ertelenmesi hakkında.
- 197** 09.08.1969 -Bankaların 1970 yılında tevzi edilecek ikramiyelerinin şekil, şart ve mahiyetleri hakkında.
- 198** 21.01.1970 -Tütün için 1970 yılında yurt dışından temin edilecek ön finansman için uygulanacak faiz nisbeti hakkında.

* 14, 22, 23, 37, 71, 87 numaralı Kararlar iptal edilmiştir.

**Resmî Gazete'de yayımlanmıştır,

4. 7129 sayılı Bankalar Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine İlişkin 31.8.1979 Tarihli ve 28 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Bankalar Hakkında 22.7.1983 Tarihli ve 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun

Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret Komisyonu Raporu

(17. Dönem TBMM Zabıt Ceridesi Sıra Sayısı: 276)

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Sanayi ve Teknoloji ve

Ticaret Komisyonu

27.06.1984

Esas No: 1/16-1/17

Karar No: 6

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

7129 sayılı Bankalar Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine ilişkin 26.09.1978 günlü ve 2171 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulunca düzenlenen 23.07.1979 tarih ve 28 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Bankalar Hakkında 05.04.1983 tarih ve 2810 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulunca düzenlenen 28.06.1983 tarih ve 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararname; Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ve Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı temsilcilerinin de katılımıyla Komisyonumuzun 19.06.1984, 20.06.1984 ve 21.06.1984 tarihlerinde yaptığı 7, 8 ve 9 uncu birleşimlerinde yaptığı toplantılarda incelenip görüşüldü.

Komisyonumuz aynı konuları esas alan iki kararnamenin birleştirilerek görüşülmesini karar altına almıştır.

Ancak 7129 sayılı Bankalar Kanununun Bazı Maddelerini Değiştiren 28 sayılı Kanun Hükmünde Kararname; 70 sayılı Bankalar Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 7129 sayılı Bankalar Kanununu yürürlükten kaldırması dolayısıyla, Komisyonumuz halen yürürlükte bulunan 70 sayılı Bankalar Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameyi incelemelerinde esas almıştır. Kararnamenin gerekçesi uygun görülerek maddeleri ayrı ayrı tartışılmış, maddelere ilişkin kabul, ilave ve değişiklikler aşağıda açıklanmıştır.

I. Kararnamenin 1, 2, 3, 5, 6, 11, 13, 23, 26, 31, 33, 38, 56, 61, 62, 63, 65, 76, 89, 90, 91, 92 Geçici Madde 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 ve 93, 94, 95 inci maddelerindeki düzenlemelerin kanunla gerçekleştirilebilmesi sebebi ile Kanun Hükmünde Kararnameye yapılan atıf, kanuna atıf biçiminde düzeltilmiştir.

II. Kararnamenin 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 17, 19, 20, 26, 28, 29, 30, 33, 38, 44, 46, 49, 50, 51, 53, 54, 55, 56, 58, 59, 61, 62, 63, 64, 65, 67, 68, 69, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 86, 88 Geçici Madde 5, 10 ve 93 üncü maddelerinde yer alan Ticaret Bakanlığı ve Maliye Bakanlığı tabirlerinde 14 Aralık 1983 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan Kanun Hükmünde kararnameler ile gerçekleştirilen yeni düzenlemeye uygun olarak gerekli değişiklikler yapılmıştır.

III. Kararnamenin 3 üncü maddesine 1 inci fıkra olarak maddelerindeki tekrarları önlemek için “Bakanlık tanımı” eklenmiştir.

Ayrıca aynı maddenini 5 inci fıkrasında yapılan değişiklikle yedek akçekelerin tanımı basitleştirilerek daha önce kanunun uygulanmasında dikkate alınmayan ihtiyari yedek akçelerin hesaba katılması suretiyle usulüne uygun olarak ayrılmış her türlü yedek akçenin özkaynak sayılmasına imkân verilmiştir.

IV. Kararnamenin 5 inci maddesinin 1 inci fıkrasının (e) bendinde yapılan değişiklikle bankaların sermaye sahiplerinin yetkili organlarca bilinmesini sağlamak ve pay sahibi sermaye şirketlerinin kimlere ait olduğunun ortak çoğunluğu yerine; sermaye çoğunluğu ile tespiti sağlanmıştır.

Maddenin 2 nci fıkrasının (d) bendi ile (f) bendi birleştirilerek; pay sahipliği esasen kontrol altında tutulan bir bankanın başka bir bankayı kontrolü altında bulundurabilmesine Bakanlar Kurulunca gerekli görülen hallerde izin verebilmesini sağlamak amacıyla yeniden düzenlenmiştir.

V. Kararnamenin 12 inci maddesine; Bakanlar Kurulunca kaldırılan bir yetkinin sakıncanın ortadan kalkması halinde ilgili müsteşarlık yerine yine Bakanlar Kurulunca verilmesinin daha uygun olacağı düşünülmüş 2 nci bir fıkra eklenmiştir.

VI. Kararnamenin 13 üncü maddesine; kalkınma ve yatırım bankalarının kullanacakları bazı araçlar dolayısıyla mevduat kabul ettikleri gerekçesi ile Kanunun bütün hükümlerine uymak zorunda bırakılmalarına imkân vereceği düşüncesiyle 4 üncü fıkra ilave edilmiştir.

VII. Kararnamenin 34 üncü maddesinin 1 inci fıkrasının son cümlesi mevduatın vadesinin tespitini tamamen Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına bırakmak ve böylelikle konjoktüre göre faiz politikasının yürütülmesinde vade tespitine esneklik sağlamak için metinden çıkarılmıştır.

VIII. Kararnamenin 38 inci maddesinin 2 - b bendi; ülke kalkınmasında büyük ümitler bağlanan yurt dışı müteahhitlik hizmetlerinin ve ihracatın desteklenmesi amacıyla gerekli düzenleme yapılmıştır.

Aynı maddenin 3/b - (ii) bendinde %10 katılması bankaların yıllık olarak yayınladıkları bilanço ile diğer bir firmada hakimiyet sağlanmayacağı göz önüne alınarak oranın %25’e yükseltilmesi öngörülmüştür.

IX. Kararnamenin 43 üncü maddesi banka personelinin iştiraklerde bankayı temsilen görev almasının, diğer maddelerle aykırılık teşkil etmeyeceği düşüncesiyle değiştirilmiştir

X. Kararnamenin 50 inci maddesinin 5 inci fıkrası ipotek alacaklısı yerine borçluyu himaye eder durumda bulunması ve ipotek yasayı uygulamasının bankaların takdirine bırakılmasını sağlamak amacıyla metinden çıkarılmıştır.

XI. Kararnamenin 56 ıncı maddesinin 3 üncü fıkrası bankaların yıllık olarak yayınladıkları bilanço ile kâr ve zarar cetvelinden başka, ilgili makamlarca

gerektiğinde üç ayda bir malî tablolar veya standart rasyolar düzenlenmesini ve yayımlanmasını istemeye imkân vermek için yeniden düzenlenmiştir.

XII. Kararnamenin 57 inci maddesinde yapılan değişiklikle Anayasanın 135 inci maddesine uygunluğu sağlanmıştır.

XIII. Kararnamenin 59 uncu maddesi; kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu niteliğindeki meslek kuruluşu statüsü taşıyan Türkiye Bankalar Birliği organ seçimleri ile ilgili esasların Anayasaya uygun olarak düzenlenmesini sağlamak amacıyla madde başlığıyla birlikte yeniden kaleme alınmıştır.

XIV. Kararnamenin 63 üncü maddesinde bankacılık sektörünün son derece hassas ve söylentilerden aşırı ölçüde etkileneceği göz önüne alınarak, bankaların mali bünyesinde zaaf unsurları görüldüğü takdirde şüyu bulmadan hükümetçe her türlü tedbirin alınması ve bunun içinde gerekli enstrümanların sağlanmasının gerektiği aksi halde zaafa düştüğü şüyu bulan bir bankanın tekrar düze çıkarılması son derece güç; bazı hallerde ise imkânsız olacağı düşünüülerek maddede yapılan değişikliklerle hükümet yetkilerine bazı ilaveler yapılmıştır.

Ayrıca Bakanlıkça bir bankanın genel kurulundan, mali bünyesinin iyi olmadığını ileri sürerek yönetim kurulunu değiştirmesini istemesi uygulamada çalıştırılması mümkün olmayan bir hükümdür ve madde metninden çıkarılmıştır.

Yukarıda bahsedilen nedenlerden dolayı 63 üncü maddenin 1, 2 ve 3 üncü fıkraları, 1 ve 2 nci fıkra olarak yeniden tanzim edilmiştir.

XV. Kararnamenin 64 üncü maddesinin 3 üncü bendinde yer alan 2490 sayılı Artırma, Eksiltme ve İhale Kanunu tabiri 2886 sayılı Devlet İhale Kanunuyla yürürlükten kaldırılması dolayısıyla madde metni yeniden düzenlenmiştir.

XVI. Kararnamenin 67 inci maddesi; iflasına hükmolunan bir bankanın, İcra, İflas Kanunu hükümlerine göre daha hızlı bir şekilde tasfiyesi suretiyle, sigortaya tabi tasarruf mevduatı dışında alacakları olanların, alacaklarını biran önce tahsili; bankanın yönetiminin geçici bir süre için tasarruf mevduatı, sigorta fonu veya başka bir bankaya verilmesi ve icraî takipleri iflas talebine kadar durdurulması suretiyle bütün alacaklar için eşit işlem yapılması imkânlarını getirecek şekilde düzenlenmiştir.

XVII. Kararnamenin 68 inci maddesinin 4 üncü satırındaki 2 ve 3 üncü fıkralarının ibaresi; 2 veya 3 üncü fıkralarının ibaresi olarak düzeltilmiş ayrıca maddedeki fıkralardan biri dolayısıyla dava açmayı kolaylaştırmak üzere maddeye 2 nci bir fıkra eklenmiştir.

XVIII. Kararnamenin 88 inci maddesinin 2 nci satırındaki hakaret kelimesi hareket olarak düzeltilmiştir.

XIX. Kararnamenin 89 uncu maddesinin 1 inci fıkrasında yapılan değişiklikle kalkınma ve yatırım bankalarının kanunun 40/3, 41/1 inci maddelerine tabi olmaması buna karşılık 43, 58, 59, 60 inci maddelerine tabi tutulması sağlanmaktadır.

İkinci fıkrada yapılan değişiklikle de kalkınma ve yatırım bankalarının, bankalardan kaynak sağlaması ve kredi verdikleri firmalardan para kabulü imkânı getirilmiştir.

XX. Kararnamenin 90 ıncı maddesi; bankalar dışında finans kurumları teşkili için Bakanlar Kuruluna düzenleme yetkisi vermektedir. Bu maddeye göre kurulacak finans kurumları için yapılacak düzenlemeler Türk Ticaret Kanunu ve diğer ilgili kanun hükümlerine göre özel hüküm niteliğinde olduğu takdirde de Bakanlar Kurulu kararında esas olan hükümlerin, Bakanlar Kurulu kararında temas edilmeyen konularda ise Türk Ticaret Kanunu ve ilgili kanun hükmünün uygulanması gerektiği için 2 nci fıkra yeniden düzenlenmiştir.

XXI. Kararnamenin Geçici 9 uncu maddesi, bankaların hesap ve işlemlerini tek düzen hesap planına göre yürütölmelerini, bilanço ve kâr ve zarar cetvelleri ile üç aylık hesap özetleri ve aylık mevduat ve kredi cetvellerini tespit edilecek bir formüle göre düzenlenmesini hükme bağlamıştır. 1.1.1985'te yürürlüğe girecek olan bu belge formüllerin hazırlıkları halen sürdürölmektedir. Yapılan hazırlıkların tamamlanması ve olgunlaştırılması için yürürlüğe girme tarihinin bir yıl ertelenmesi yararlı görölmektedir.

XXII. Kararnamenin 94 üncü maddesi Anayasanın 91 inci maddesi hükümleri gereğince yeniden tanzim edilmiştir.

XXIII. Kararnamenin 4, 16, 18, 21, 22, 24, 25, 27, 32, 35, 36, 37, 39, 40, 41, 42, 45, 47, 48, 52, 60, 66, 70, 81, 82, 83, 84, 85, 87 ve geçici 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

İşbu raporumuz Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Kanun No: 3182

Kabul Tarihi: 24.4.1985

(2 Mayıs 1985 tarih ve 18742 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.)

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç

Madde 1- Bu Kanunun amacı, tasarrufları korumak ve ekonomik kalkınmanın gereklerine göre kullanılmalarını sağlamak üzere bankaların kuruluşunu, yönetimini, çalışma esaslarını, devir, birleşme ve tasfiyeleri ile denetlenmelerini düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2- 1.Türkiye'de kurulmuş ve kurulacak bankalar ile yabancı ölkelerde kurulmuş olup da Türkiye'de şube açmak suretiyle faaliyette bulunan veya bundan

sonra Türkiye’de şube açarak faaliyete geçecek olan bankalar bu Kanun hükümlerine tabidir.

2. Özel kanunlarla kurulan bankalar da kanunlarında yer alan hükümler dışında bu Kanun hükümlerine tabidir.

3. Bu Kanunda açıklık olmayan hallerde genel hükümler uygulanır.

Tanımlar

Madde 3- Bu Kanunun uygulanmasında;

1. Bakanlık; Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı bulunduğu bakanlığı,
2. Müsteşarlık; Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı’nı,
3. Milli banka; Türk kanunlarına göre kurulan, sermayesi Türk parası olarak konulan ve sermayesinin çoğunluğu ile yönetim ve denetimi Türklere ait olan bankaları,
4. Banka şubesi; ayrıca belirtilmesine gerek kalmaksızın bankaların şube, ajans ve banka işlemleri veya mevduat kabulü ile uğraşan sabit ya da seyyar büroları gibi her türlü mahallî teşkilatını,
5. Merkez şube; bankaların bu ad altında merkezlerinin bulunduğu yerde açtıkları şubelerini,
6. Ödenmiş sermaye; bankaların, üç aylık hesap özetlerindeki fiilen ödenmiş veya Türkiye’ye ayrılmış ve ödenmiş sermayelerinden, bilançoda görülen zararın yedek akçelerle karşılanmayan kısmı ile yabancı ülkelerdeki şubelerine ayırdığı sermaye düşüldükten sonra kalan bakiyeyi,
7. Yedek akçeler; bu Kanunun 32 nci maddesine, Türk Ticaret Kanunu ve ilgili kanunlar ile bankaların anasözleşmelerine göre ayrılan ve bankanın üç aylık hesap özetlerinde görülen yedek akçeler toplamından, varsa bilanço zararının düşülmesi sonucunda elde edilen bakiyeyi,
8. Özkaynak; bankaların ödenmiş ve Türkiye’ye ayrılmış sermayeleri ile yedek akçelerinin toplamını,

İfade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Bankaların Kuruluşu

Kuruluş İzni

Madde 4- Türkiye’de bir bankanın kurulması veya yabancı ülkelerde kurulmuş bir bankanın Türkiye’de şube açması için Bakanlar Kurulundan izin alınması şarttır.

Kuruluş şartları

Madde 5- 1. Türkiye'deki Bankaların;

- a) Anonim ortaklık şeklinde kurulmaları,
- b) Ortak sayısının 100'den az olmaması,
- c) Kurucularının müflis olmaması veya yüz kızzartıcı suçlardan mahkûmiyetlerinin bulunmaması,
- d) Hisse senetlerinin tamamının ada yazılı olması, nakit karşılığı çıkarılması, itibarî değerlerinin 100 bin lirayı geçmemesi ve menkul kıymetler ve kambiyo borsasına kote edilmesi,
- e) Merkez şube dışındaki her şube için sahip olmaları gerekli özkaynak tutarı hariç olmak üzere, özkaynaklarının 1 milyar liradan az olmaması,
- f) Anasözleşmelerinin bu Kanun hükümlerine uygun olması,

Şarttır.

2. İktisadi devlet teşekkülleri veya kamu iktisadi kuruluşlarının bağlı ortaklığı şeklindeki bankalar 1 inci fıkranın (b) ve (d) bendi hükümlerine tabi değildir.

3. Sermayenin %10 ve daha fazlasını temsil eden veya bir kişiye ait sermaye payının bu oranı aşması sonucunu veren hisse senedi devirleri Müsteşarlığın iznine tabidir. Sermayenin % 10 ve daha fazlasına sahip olan ortakların kurucularda aranan nitelikleri taşıması şarttır. Bu nitelikleri kaybeden ortaklar temettü dışındaki ortaklık haklarından yararlanamaz. Bu halde, diğer ortaklık hakları Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından kullanılır.

4. Ortak sayısının yüzden aşağı düşmesine yol açan işlemler ile 3 üncü fıkraya göre izin alınmadan yapılan devirler pay defterine kaydolunmaz.

5. Hisse senetlerinin ada yazılı olması şartı özel kanunla veya özel kanuna dayanılarak A.Ş. şeklinde kurulan bankalar hakkında da uygulanır.

Yabancı bankaların Türkiye'de şube açma şartları

Madde 6- 1. Türkiye'de şube açmak suretiyle faaliyet gösteren yabancı bankaların;

- a) Sermayesinin tamamına yabancı bir Devletin sahip olduğu bankalar hariç, uyruğunu taşıdıkları ülke kanunlarına göre anonim ortaklık veya eşiti bir statüye sahip olmaları,
- b) Türkiye'ye ayrılan ödenmiş sermayelerinin 5 inci maddede belirtilen miktardan az olmaması,
- c) Anasözleşmelerinin bu Kanuna aykırı hükümler taşıması,

d) Kuruldukları veya faaliyette bulundukları ülkelerde mevzuata aykırı hareketlerinden dolayı mevduat kabul veya bankacılık işlemleri ile uğraşmaktan men edilmemiş olmaları,

e) Yönetim merkezi müdürü ile şube müdürlerinin veya bunların yardımcılarının Türkiye’de mukim veya Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olması,

f) Bakanlar Kurulunca gerekli görülecek diğer şartları taşımaları,

Şarttır.

2. Türkiye’de şube açan veya açacak olan yabancı bankaların kuruldukları ülkelerde, milli bankaların şube açarak faaliyet göstermek istemeleri halinde, o ülkeler mevzuatına göre tabi olacakları şartlar, bu Kanunun yabancı bankalar için koyduğu şartlardan daha ağır olduğu veya sonradan ağırlaştığı takdirde, Bakanlar Kurulu karşılık olarak ilgili yabancı bankalardan aynı şartları yerine getirmelerini isteyebilir ve bu talebe uymayanların izinlerini iptal edebilir.

Başvuru

Madde 7- Türkiye’de banka kurmak veya yabancı ülkede kurulmuş bankalarca Türkiye’de şube açmak üzere Müsteşarlığa verilecek başvuru dilekçelerine;

1. Banka kurulmasında;

a) Kurucuların, Müsteşarlık ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca hazırlanmış örneğe uygun şekilde ve noter huzurunda düzenleyip imza edecekleri birer beyannamenin,

b) Ortaklık anasözleşmesinin,

c) Bankanın kurulması nedenlerini ayrıntılı olarak gösteren bir raporun,

d) Müsteşarlık tarafından gerekli görülecek diğer bilgi ve belgelerin,

2. Yabancı bankaların Türkiye’de şube açmalarında ilgili ülke resmî makamlarınca onaylı;

a) Banka anasözleşmesinin,

b) Türkiye’de şube açılması nedenlerini ayrıntılı olarak açıklayan bir raporun,

c) Bankanın son 5 yıla ait bilanço ve kâr-zarar cetvelleri ile Müsteşarlıkça istenecek diğer bilgi ve belgelerin,

Eklenmesi gerekir.

İzin verilme usulü

Madde 8- 1. Müsteşarlık 7 nci maddeye göre yapılan başvuruları inceledikten sonra izin istemini uygun gördüğü takdirde, başvuru dilekçelerini ekleri ile birlikte Sanayi

ve Ticaret Bakanlığına gönderir. İzin istemi Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından da uygun görüldüğü takdirde, Bakanlık izin verilmesini Bakanlar Kuruluna önerir.

2. Yabancı bankaların Türkiye’de şube açmalarında izin verilmesi için Bakanlar Kurulu’na yapılacak önerilere, 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu ve ilgili mevzuata göre yetkili merciin uygun görüşü eklenir.

3. Verilen izinlere ilişkin Bakanlar Kurulu kararları Resmî Gazete’de yayımlanır. Yabancı bankaların Türkiye’de şube açmaları için özel şartlar öngörüldüğü takdirde, bunlar kararlarda gösterilir.

Kuruluş izninin iptali

Madde 9- Kuruluşuna veya Türkiye’de şube açmasına izin verilen bankalardan izin verilmesine ilişkin Bakanlar Kurulu kararının yayımından itibaren 1 yıl içinde faaliyete geçmeyen veya herhangi bir şekilde faaliyetlerine sürekli olarak en az 1 yıl süre ile ara veren veya kuruluş kararnamesindeki şartları yerine getirmeyen bankaların bu izinleri Bakanlığın önerisi üzerine Bakanlar Kurulunca iptal olunur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Bankaların Faaliyete Geçmesi

Kuruluştan sonra verilecek beyannameler

Madde 10- 1. Kuruluş izni alan bankalardan, Türkiye’de kurulanlar, Ticaret Mahkemesince kuruluşları onaylandıktan ve ticaret siciline tescil ve ilan edildikten; yabancı ülkelerde kurulan bankaların Türkiye’deki şubeleri ise ticaret siciline tescil ve ilan edildikten ve Türkiye’ye ayrılan özkaynakları döviz olarak getirilip Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına satılarak karşılığı ilgili hesaplara geçirildikten sonra Müsteşarlık ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığına birer beyanname verirler.

2. Türk kanunlarına göre kurulan bankaların beyannamelerinde;

- a) Bankanın unvanı ve kuruluş tarihi,
- b) Bankanın merkezi ve şubelerinin bulunduğu yerlerin adresleri,
- c) Sermaye miktarı ile bunun ne kadarının ödenmiş ne kadarının henüz ödenmemiş olduğu,
- d) Varsa yedek akçelerinin türleri ve miktarları,
- e) Bankanın yapacağı işlem türleri,

Gösterilir ve bu beyannameye bankanın kuruluşuna ait belgelerin noterce onaylı örnekleri ile kuruluş bilançosu bağlanır.

3. Yabancı ülkelerde kurulmuş olup da Türkiye’de şube açarak faaliyete geçecek olan bankalar da beyannamelerinde;

- a) Bankanın unvanı ile hangi ülke kanunlarına göre kurulmuş olduğu ve merkezinin bulunduğu yeri,
- b) Türkiye'deki şubelerinin bulundukları yerlerle bunların açılma tarihlerini,
- c) Türkiye'deki şubelerine ayırdıkları ve ödedikleri sermaye miktarını,
- d) Uğraştıkları işlem türlerini,
- e) Bankanın hangi tarihte kurulduğunu,
- f) Bankanın sermaye miktarı ile ne kadarının ödenmiş ve ne kadarının henüz ödenmemiş bulunduğunu,
- g) Varsa yedek akçelerinin türleri ve miktarlarını,
- h) Merkezinin bulunduğu ülkede ve varsa diğer ülkelerdeki şubelerinin bulunduğu yerleri,

Gösterirler ve Türkiye'deki şubelerin açılmasına ilişkin belgelerin ve son bilançolarının noterce onaylı örneklerini bu beyannameye eklerler.

4. Türkiye'de şube açmak suretiyle faaliyette bulunan yabancı bankalar ikinci şubelerini açtıkları tarihten itibaren en geç 1 ay içinde Müsteşarlığa ayrıca bir beyanname vererek Türkiye'deki şubelerinden birini diğer şubeleri temsile yetkili ve sorumlu yönetim merkezi olarak göstermek zorundadırlar.

Bankacılık işlemlerine ve mevduat kabulüne izin

Madde 11- 1. 10 uncu maddede yazılı beyannamenin alınması üzerine Müsteşarlık, ilgililerin bu Kanun'da yazılı şartları yerine getirip getirmediğini, bankacılık işlemlerine veya mevduat kabulüne başlamak üzere kanunun gerekli kıldığı nitelikleri taşıyıp taşımadıklarını inceledikten ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın görüşünü aldıktan sonra durumları uygun bulunanlara beyannamenin verildiği tarihten itibaren en geç iki ay içinde bankacılık işlemlerine veya mevduat kabulüne başlamak üzere izin verir.

2. Yapılan inceleme sonucunda durumları uygun bulunmayanlara gerekli düzeltmeleri yapmaları ve eksikleri tamamlamaları için uygun bir süre verilir. Bu süre içinde yeniden başvuranlar hakkında 1'inci fıkra hükümlerine göre yeniden yapılan inceleme sonunda durumları uygun bulunmayanlara sonuç tebliğ olunur ve haklarında 9 uncu maddeye göre işlem yapılır.

Bankacılık işlemleri yapma veya mevduat kabulü izinlerinin kaldırılması

Madde 12- 1. 11'inci maddede yazılı izinleri almış olan bir bankanın bankacılık işlemleri yapmasında veya mevduat kabul etmesinde daha sonra sakınca görülmesi halinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının görüşü alınmak suretiyle Bakanlığın önerisi üzerine Bakanlar Kurulu bankanın bankacılık işlemleri yapma veya mevduat

kabul etme iznini geçici veya sürekli olarak, kısmen veya tamamen ve tüm teşkilatını veya gerekli görülecek şubelerini kapsayacak şekilde kaldırabilir.

2. Bu sakıncanın ortadan kalkması halinde mevduat kabul ve bankacılık işlemleri yapma yetkisi Bakanlar Kurulu'na aynı usulde verilebilir.
Mevduat kabulüne yetkili olmayanlar

Madde 13- 1. Bu Kanun veya özel kanunlarına göre yetkili olanlar dışında hiçbir gerçek veya tüzelkişi, aslen veya fer'an meslek edinerek mevduat kabul edemeyeceği ve bankacılık işlemleri yapamayacağı gibi ticaret unvanları ve her türlü belgeleri ile ilan ve reklamlarında banka kelimesini ya da mevduat kabul ettikleri veya bankacılık işlemleriyle uğraştıkları izlenimini yaratacak hiçbir kelime veya tabiri kullanamazlar.

2. Bu maddenin uygulanmasında yazılı veya sözlü olarak veya herhangi bir şekilde, halka duyurulmak suretiyle, faiz veya her ne ad altında olursa olsun bir ivaz karşılığında, istendiğinde veya belli bir vadede aynı veya misli olarak iade edilmek üzere para alınması mevduat kabulü sayılır.

Kabul edilen para karşılığında mevduat hesap cüzdanı yerine adi veya ticari senetler veya makbuz verilmesi durumu değiştirmez. Ayrıca, faiz veya her ne ad altında olursa olsun, bir ivaz taahhüt edilip edilmediğine bakılmaksızın, menkul kıymetlerin ibrazında veya belli bir vadede geri alınacağı taahhüdünü içeren belgeler eşliğinde satılması da mevduat kabulü hükmündedir.

3. Resmi ve özel kuruluşlar ile ortaklıklarda, yalnız kendi çalışanlarına ait olmak üzere sağlık ve sosyal yardım, ihtiyat ve tasarruf sağlama amaçlarıyla kurulan sandıkların münhasıran kendi üyelerinden ve bu amaçlar için topladıkları paralar mevduat sayılmaz. Bu sandıklar statülerine uygun faaliyette bulunmakla birlikte, nakit mevcutlarını milli bankalara yatırmak zorundadırlar.

4. Kalkınma ve Yatırım Bankalarının genel esaslar dairesinde tahvil, bono ve benzeri menkul kıymet ve kıymetli evrak ihracı suretiyle sermaye piyasasından kaynak sağlamaları mevduat sayılmaz.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Şubeler

İzin

Madde 14- 1. Bankalar merkez şubeleri hariç olmak üzere, açacakları veya nakledecekleri her şube için Bakanlıktan izin almak zorundadırlar.

2. Şube açma izinleri Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın uygun görüşü alındıktan sonra verilebilir.

3. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası hariç olmak üzere, özel kanunla kurulan bankalar da bu madde hükümlerine tabidir.

Şube açma izninin usul ve şartları

Madde 15- 1. Bankalarca şube açmak için yapılacak başvurular yılda bir defa olmak üzere ve Müsteşarlıkça belirlenecek zamanlarda yapılır. Başvurulara, şube açılacak yerin iktisadi ve ticari durumu ile bankanın o yerde şube açmasını gerektiren nedenleri ayrıntılı bir şekilde açıklayan bir rapor ile Müsteşarlık ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nca gerekli görülecek diğer bilgi ve belgeler eklenir.

2. Şube açma izninin verilmesinde ayrıca ilgili bankanın mali bünyesi, kanuni yükümlülüklerini yerine getirme bakımından genel tutumu, mevduatındaki gelişme gibi hususlar gözönünde tutulur.

3. İzin tarihinden itibaren 1 yıl içinde açılmayan şubeler için verilmiş olan izinler geçersizdir.

Şubeler için gerekli özkaynak

Madde 16- 1. Türkiye'de kurulmuş ve kurulacak bankalarla yabancı ülkelerde kurulmuş olup da Türkiye'de şube açmak suretiyle faaliyette bulunan veya bulunacak bankalar 5 ve 6'ncı maddelere göre sahip olmaları gereken özkaynaklarına ek olarak en az;

a) Nüfusu 1 milyondan fazla olan şehirlerde açılmış ve açılacak her şube için 100 milyon lira,

b) Nüfusu 500 binden fazla 1 milyondan az olan şehirlerde açılmış ve açılacak her şube için 50 milyon lira,

c) Nüfusu 500 binden az şehir ve kasabalarda açılmış ve açılacak her şube için 25 milyon lira,

Özkaynak bulundurmamak zorundadırlar.

2. Bankalar, genel nüfus sayımlarından sonra geçici sonuçların Devlet İstatistik Enstitüsünce yayımlanmasını izleyen 1 yıl içinde şubeleri için bulundurmaları gereken özkaynaklarını sayım sonuçlarının gerektirdiği miktara çıkartmakla yükümlüdürler.

3. Bankaların şubelerinden biri nam ve hesabına işlem yapmak üzere turizm, fuar, konferans gibi nedenlerle açtıkları geçici irtibat büroları ve şanj büroları ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın dahili muhabirleri tarafından Devlet daire ve kuruluşları ve askeri kıta ve karargâhlarda açılan sürekli irtibat büroları 1 inci fıkra hükümlerine tabi değildir.

Şubelerin birleştirilmesi

Madde 17- 1. Bakanlık bankalardan, mali bünyelerini veya kanuni yükümlülüklerinin yerine getirilmesindeki tutumlarını gözönünde bulundurarak, gerektiğinde belirteceği şubelerin birleştirilmesini isteyebilir. Bankalar bu şubelerini Bakanlıkça verilecek

süre içinde birleştirmek ve durumu bu sürenin bitimini izleyen bir hafta içinde Bakanlığa bildirmek zorundadırlar.

2. Şubelerinden bir veya birkaçının faaliyetlerini tatil ve tasfiye etmek isteyen bankaların da durumu bu konudaki kararın alındığı tarihten itibaren 15 gün içinde Müsteşarlık ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na bildirmeleri şarttır.

BEŞİNCİ BÖLÜM Teşkilat ve Organlar

BİRİNCİ KISIM

Genel Kurul

Genel kurulda oy hakkı ve kullanılması

Madde 18- 1. Genel kurulda ortakların, sahip oldukları pay sayısı kadar oy hakları vardır.

2. Bankaların genel kurullarında, sermayenin %1 ve daha fazlasına sahip olan ortaklar ile yönetim kurulu başkan ve üyeleri, denetçiler ve birinci derecede imza yetkisine sahip olanlar vekil olarak oy kullanamazlar.

3. İkinci fıkra dışında kalan kimselerin vekil olarak kullanabilecekleri azami oy sayısı, toplam oy sayısının %1'ini aşamaz.

Temsilci

Madde 19- Banka genel kurullarında Müsteşarlık bir temsilci bulundurur. Temsilci, genel kurul tutanağını imzalar.

Sermaye artırımında özel karar nisabı ve anasözleşme değişikliği

Madde 20- 1. 64'üncü madde uyarınca, banka sermayesinin artırılmasında Bakanlıkça zorunluluk olduğu bildirilen hallerde, genel kurulların sermaye artırımını konusundaki kararları sermayeyi temsil eden toplam oyların % 51'i ile alınabilir.

2. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından bankaların anasözleşme değişikliklerine izin verilebilmesi Bakanlığın uygun görüşünün alınmasına bağlıdır.

İKİNCİ KISIM Yönetim Organları

Yönetim kurulu

Madde 21- 1. Bankaların yönetim kurulları 5 kişiden az olamaz. Banka genel müdürü bulunmadığı hallerde vekili yönetim kurulunun tabii üyesidir. Bu Kanun'un 24 üncü maddesinde genel müdür için öngörülen şartlar, süre hariç yönetim kurulu üyelerinin yarısından bir fazlası için de aranır.

2. Türkiye’de şube açmak suretiyle faaliyette bulunan yabancı bankaların Türkiye’deki yönetim merkezlerinde, yönetim kurulu yetki ve sorumluluklarını taşıyan, bankanın merkez müdürünün de dahil olduğu üç kişilik bir müdürler kurulu kurulur.

Yönetim kurulu üyelerinin hisse senedi tevdi yükümlülüğü

Madde 22- 1. Banka yönetim kurulu başkan ve üyelerinden her birinin banka sermayesinin en az %1’ini temsil eden hisse senedine sahip olmaları ve yönetim kuruluna seçilmelerinden sonra bu hisse senetlerini Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına veya bulunmadığı yerlerde Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasına makbuz karşılığında yatırmaları zorunludur. Ancak, banka sermayesinin %1’i 10 milyon lirayı aşıyorsa fazlası aranmaz.

2. Türkiye’de faaliyette bulunan yabancı bankaların müdürler kurulu başkan ve üyeleri Türkiye’ye ayrılan ve fiilen ödenen sermaye miktarı üzerinden hesaplanan meblağı nakten veya Devlet tahvili olarak yatırmak zorundadırlar.

3. Devlet daire ve kuruluşları ile bankalar ve diğer kurum ve ortaklıkları temsilen seçilen banka yönetim kurulu üyelerinin hisse senedi tevdi yükümlülüğü temsil ettikleri daire, kuruluş, banka, kurum veya ortaklıklar tarafından yerine getirilir.

4. Yukarıdaki hükümler gereğince tevdi olunan hisse senetleri veya teminat akçeleri bir borca karşılık gösterilemez, terhin ve adına tevdi olundukları kişilerin banka yönetim kurulu üyeliği görevinden doğan mali sorumlulukları dışında haczedilemez.

Kredi komitesi

Madde 23- 1. Bankalarda bu Kanunda yazılı görevleri yapmak üzere, yönetim kurulu tarafından, üyeler arasından seçilecek iki üye ile banka genel müdür veya vekilinden oluşan bir kredi komitesi kurulur.

2. Türkiye’de şube açmak suretiyle faaliyet gösteren yabancı bankalarda müdürler kurulu aynı zamanda kredi komitesi görevini görür.

3. Herhangi bir toplantıya katılamayacak kredi komitesi üyesi yerine görev yapmak üzere iki yedek üye seçilir.

4. Kredi komitesinin oybirliği ile verdiği kararlar doğrudan doğruya çoğunlukla verdiği kararlar yönetim kurulunun onayından sonra uygulanır.

5. Yönetim kurulu, kredi komitesinin faaliyetlerini denetlemekle yükümlüdür. Yönetim kurulu üyelerinden herbiri kredi komitesinden, komitenin faaliyetleri hakkında her türlü bilgiyi istemeye ve gerekli göreceği her türlü kontrolü yapmaya yetkilidir.

Genel Müdür ve yardımcıları

Madde 24- Banka genel müdür ve yardımcılarının hukuk, iktisat, işletmecilik, maliye, bankacılık veya mühendislik-işletmecilik dallarında yükseköğrenim görmüş olmaları ve bankacılık veya işletmecilik dallarında genel müdürlüğe atanacakların en az 10 yıl,

genel müdür yardımcılıklarına atanacakların ise en az 7 yıl tecrübe sahibi olmaları şarttır.

ÜÇÜNCÜ KISIM İç Denetim

Denetçiler

Madde 25- 1. Bankaların denetçileri ikiden az olamaz.

2. Denetçilerin yükseköğrenim görmüş ve bankacılık, hukuk ve muhasebe konularında bilgi ve tecrübe sahibi kimselerden seçilmeleri şarttır.

Denetçilerin görevleri

Madde 26- Denetçiler Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre banka genel kuruluna hitaben düzenleyecekleri yıllık raporlardan başka yılbaşından itibaren her üç ayda bir bankanın bu Kanun ve diğer mevzuat karşısındaki durumuna ilişkin bir rapor düzenlemek ve düzenledikleri raporları ait olduğu dönemi izleyen bir ay içinde banka yönetim kuruluna ve Müsteşarlığa göndermekle yükümlüdürler.

Banka müfettişleri

Madde 27- Bankaların, işlemlerinin bankacılık ilkelerine ve mevzuatına uygunluğunu denetlemek üzere yeterli kadar müfettiş çalıştırmaları zorunludur.

DÖRDÜNCÜ KISIM Ortak Hükümler

Yemin

Madde 28- 1. Banka yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile yabancı bankaların müdürler kurulu başkan ve üyeleri, seçilmeleri veya atanmalarından sonra 22'nci maddede yazılı yükümlülüğü yerine getirdiklerini gösteren belgelerle birlikte mahalli ticaret mahkemesine başvurarak, belirtilecek günde sözü geçen mahkeme huzurunda görevlerini tam bir dikkat ve dürüstlük içinde yapacaklarına, kanun hükümlerine aykırı hareket etmeyeceklerine ve ettirmeyeceklerine dair yemin etmekle yükümlüdürler.

Bankaların denetçileri ile genel müdür ve yardımcıları da yemin etmek zorundadırlar.

2. Yemin için yapılan başvurular mahkemelerce acele işlerden sayılır. Yemin tutanaklarının mahkemece onaylı bir örneği bankaca yemin tarihini izleyen bir hafta içinde Müsteşarlığa gönderilir.

3. Yemin yükümlülüğüne tabi kimseler yemin etmeden göreve başlayamazlar. Bu kimselerin, yeminli bulundukları sürelerin sonunda aynı görevlere tekrar seçilmeleri veya atanmaları halinde yeniden yemin etmeleri gerekmez.

Mal beyanı

Madde 29- 28 inci maddeye göre yemin yükümlülüğüne tabi olan kimseler ile bankaların Müsteşarlıkça belirtilen birinci derecede imza yetkisini haiz diğer görevlerinde bulunanlar göreve başladıkları ve görevden ayrıldıkları tarihler itibariyle eş ve velayet altındaki çocuklarını da kapsayacak şekilde Müsteşarlığa bu Müsteşarlıkça tespit olunacak örneğe uygun olarak mal beyanında bulunmak zorundadırlar. Bu zorunluluk görev süreleri boyunca 5 yılda bir olmak üzere devam eder.

Karar defterleri

Madde 30- 1. Bankaların yönetim kurulu ve kredi komiteleri ile yabancı bankaların müdürler kurullarının kararları, aralarında açıklık bırakılmamak ve satır aralarında çıkıntı olmamak şartıyla, tarih ve numara sırasıyla Türk Ticaret Kanunu'nun defterlerle ilgili hükümleri gereğince onaylanmış müteselsil sayfa numaralı ayrı birer deftere metnin doğruluğundan hiçbir şekilde şüpheyi davet etmeyecek şekilde günü gününe kaydedilir ve her kararın altı, üyeler tarafından imza olunur.

2. İş hacimleri büyük olan bankalarda Müsteşarlığın izni ile ve yıl sonlarında ciltlettirilmeleri kaydıyla karar defterleri yerine yaprakları noterce tasdikli ve müteselsil sıra numaralı ayrı kalamoza kullanılması caizdir.

Bankalarda çalışması yasak olanlar

Madde 31- 1.a) Bu Kanun hükümlerine aykırı hareketlerinden dolayı hapis veya bir defadan fazla ağır para cezası ile cezalandırılan kimseler ile yüz kızartıcı suçlardan dolayı mahkum olanlar ve müflisler,

b) Bankalar dışında menkul kıymetler ve kambiyo borsaları üyesi olan gerçek kişilerle, tüzel kişilerin yönetiminden sorumlu bulunan ortakları veya yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile müdürler, hiçbir bankada yönetim kurulu başkanı, üyesi, denetçi, genel müdür, genel müdür yardımcısı veya birinci derecede imza yetkisini haiz görevli olarak çalıştırılmazlar.

2. Bankalar bu gibi kimselerin işlerine derhal son vermek zorundadırlar.

ALTINCI BÖLÜM

Yedek Akçeler ve Mevduata Ait Hükümler

Muhtemel zararlar karşılığı

Madde 32- 1. Bankalar, Türk Ticaret Kanununun ve anasözleşmelerinin ayrılmasını zorunlu kıldığı yedek akçelerden başka yıllık safi kârlarının % 5'ini ödenmiş sermayeleri tutarına ulaşıncaya kadar “Muhtemel zararlar karşılığı” olarak ayırmak zorundadırlar.

2. Bu karşılıklar ancak zararların mahsubunda kullanılır. Mahsup sonucu ortaya çıkan noksanlık giderilinceye kadar karşılık ayrılmasına devam olunur.

3. Bakanlar Kurulu 1 inci fıkra dışında, bankalarca verilen kredilerin durum ve özelliklerini gözönünde bulundurarak doğabilecek muhtemel zararlar için karşılık ayrılmasına ve bunlara ilişkin usul ve esasları tespiti yetkilidir. Bankaların Bakanlar Kurulu kararı uyarınca ayırmak zorunda kaldıkları karşılıkların teminatsız kalan kredilere tekabül eden kısımları ayrıldıkları yılda kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak kabul edilir.

Yedek akçelerin kullanılması

Madde 33- 1. Bankalar, bu Kanun'un 32'nci ve Türk Ticaret Kanununun 466 ve 467 nci maddelerine göre ayırdıkları kanuni yedek akçelerine tekabül eden bir meblağı yıllık bilançolarının genel kurullarınca onaylanmasını izleyen 15 gün içinde kanuni karşılık olarak Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde Hazine adına açılacak "Kanuni Yedek Akçeler Karşılığı Devlet Tahvili Hesabı"na yatırmak zorundadırlar.

2. Zararların kanuni yedek akçelerle karşılanmasının gerektiği hallerde zararların kapatılması için kullanılan yedek akçelere tekabül eden karşılıklar Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasıyla ilgili bankaya iade olunur.

3. Kanuni Yedek Akçeler Karşılığı Devlet Tahvili hesaplarının tabi olacağı şartlar ve uygulama esasları Müsteşarlıkça tespit ve ilan olunur.

Mevduatın tasnifi

Madde 34- 1. Bankalar tasarruf mevduatını diğer mevduat hesaplarından ayırmak ve mevduat hesaplarını Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na tespit edilecek vade ve türlerine göre tasnif etmek zorundadırlar.

2. Tasarruf mevduatı, gerçek kişiler tarafından bu nam altında açtırılan ve ticari işlemlere konu olmayan mevduattır. Ancak vadesiz tasarruf mevduatı hesapları üzerine münhasıran çek keşide edilmesi ticari işlem sayılmaz.

Mevduatın çekilmesi

Madde 35- 1. Medeni Kanunun rehinlere ve Borçlar Kanununun alacağın devir ve temlikine ilişkin hükümleri ile diğer kanunların verdiği yetkiler ve koyduğu yükümlülükler saklı kalmak şartıyla, mevduat sahiplerinin mevduatlarını diledikleri anda geri alma hakları hiçbir suretle sınırlandırılmaz. Mevduat sahibi ile banka arasında vade ve ihbar süresi hakkında kararlaştırılan şartlar saklıdır.

2. Ancak vadeli ve ihbarlı mevduatın bankaların muvafakatı ile vade ve ihbar müddetinden önce çekilmesi halinde bu mevduata uygulanacak azami faiz oranını tespiti Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Mevduatta zamanaşımı

Madde 36- 1. Bankalar mevduat sahiplerine, aksine yazılı talepleri olmadıkça her yıl Ocak ayı içinde birer hesap özeti gönderirler.

2. Her türlü mevduat, emanet ve alacaklardan son talep, işlem veya mudiin herhangi bir şekilde yazılı talimatı tarihinden başlayarak 10 yıl geçtiği halde sahipleri tarafından aranmamış olanlardan, tutarı veya değeri 5000 lirayı aşan mevduat sahiplerinin mevcut adreslerine bir mektupla bildirildikten sonra tamamının bu sürenin bitimini izleyen takvim yılı başından itibaren 6 ay içinde bankalarca sahiplerinin isim, kimlik, adresleri ve haklarının faizleri ile ulaştıkları tutarlar gösterilmek suretiyle düzenlenecek bir cetvel ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına devredilir.

3. İkinci fıkra gereğince Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına devredilen mevduat, emanet ve alacaklardan tutarı veya değeri 5000 lirayı aşmayanlar Bankaca Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna intikal ettirilir. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tutar veya değeri 5000 lirayı aşanları Resmi Gazete ile ilan eder. İlandan itibaren 1 yıl içinde sahip veya mirasçıları tarafından aranmayan mevduat, emanet ve alacaklar bu sürenin bitiminde Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna gelir kaydedilir.

4. Küçükler adına ve yalnızca bunlara ödeme yapılmak kaydıyla açtırılan hesaplarda, bu maddede yazılı zamanaşamı süreleri küçüğün reşit olduğu tarihte işlemeye başlar.

Mevduata verilecek faizler

Madde 37- 1. Mevduata verilecek asgari veya azami faiz oranlarının ve temin edilecek diğer menfaatlerin tespitine, mevduat faiz oranlarının kısmen veya tamamen serbest bırakılmasına, bunların yürürlük zamanlarını tespiti Bakanlar Kurulu veya Bakanlar Kurulunun yetkilidir.

2. Bankalar mevduata peşin faiz veremeyecekleri gibi her ne suret ve şekilde olursa olsun mevduat sahiplerine yukarıdaki fıkraya göre alınan karar ve tedbirlere aykırı olarak munzam menfaat temin edemezler ve bunlara aykırılığa yol açacak işlemler yapamazlar.

YEDİNCİ BÖLÜM Krediler ve Diğer Yatırımlar

Genel kredi sınırları

Madde 38- 1.a) Bir bankanın vereceği nakdi krediler ve satın alacağı tahvil ve benzeri menkul kıymetlerin tutarı ile teminat mektupları, kefaletler, aval, ciro ve kabuller gibi gayrinakdi kredilerin toplamı öz kaynaklarının 20 katını aşamaz.

b) Vadesi geçmiş nakdi krediler ile gayrinakdi kredilerin nakde tahvil olan bedelleri kaydedildikleri hesaba bakılmaksızın (a) bendi uygulamasında kredi sayılır.

2.a) Bir banka gerçek ya da tüzel bir kişiye* nakit, mal, kefalet ve teminat şekil ve mahiyetinde veya herhangi bir şekil ve surette kendi öz kaynakları toplamının %10'undan fazla kredi veremez, kefaletlerini kabul edemez veya tahvil ve benzeri menkul kıymetlerini satın alamaz.

b) Bu oran, kalkınma planı yıllık programlarında belirtilen sektörlerdeki işlerde, ihracatta ve yurt dışı müteahhitlik hizmetlerinde kullanılmak üzere açılan ve fiilen bu işlerde kullanılan kredilerde % 25'dir. Bu oran Devlet Planlama Teşkilatının olumlu görüşü alınmak kaydıyla Bakanlıkça % 40'a kadar çıkarılabilir.

c) Bir banka gerçek veya tüzel kişiye kalkınma planı yıllık programlarında gösterilecek sektör ve yörelerde yapılacak yatırımların finansmanında kullanılmak üzere yukarıdaki oranların üstünde büyük krediler verebilir. Ancak bir büyük kredinin tutarı banka öz kaynakları toplamının % 75'ini, 5 büyük kredinin tutarı banka öz kaynakları toplamının 3 katını ve büyük kredilerin toplamı da banka öz kaynaklarının 10 katını ve her halde toplam kredilerin yarısını aşamaz. Büyük kredilerin açılmalarını izleyen 1 hafta içinde Müsteşarlığa ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na bildirilmesi zorunludur.

d) Yukarıda (b) ve (c) bentlerinde belirtilen kredilerin fiilen açıldıkları işlerde kullanıldığıının Müsteşarlıkça belirlenecek esas ve usuller dahilinde belgelenmesi zorunludur. Yıllık programlarda gösterilen sektörlerde değişiklik yapılması halinde bu fıkralardaki oranlardan yararlanan kredilerin durumu değişmez.

3. a) Her birine açılacak kredi miktarı hakkında ikinci fıkradaki sınırlar saklı olmak üzere, bir bankanın dolaylı kredi ilişkisi içinde bulunan gerçek veya tüzel kişilerin tümüne açacağı kredilerin toplamı banka öz kaynaklarını aşamaz.

b) Bu Kanun'un uygulanmasında lehlerine kredi açılıp açılmadığına bakılmaksızın;

i) Bir gerçek kişi ile eş ve reşit olmayan çocuklarına, bunların sınırsız sorumlulukla katıldıkları veya yönetim ve denetimlerinde bulundukları ortaklıklara,

* Anayasa Mahkemesi (18.01.1996, 1995/55, 1996/1 RG. 19 Temmuz 1996 Sh. 33) Resmi Gazete'de yayınından itibaren 4 ay sonra yürürlüğe girmek üzere 538 sayılı KHK ile değişik bendi "Tüzel kişilere nakit olarak verilen krediler" yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline karar vermiştir.

ii) Kamu tüzel kişileri hariç olmak üzere bir tüzel kişinin veya (i) bendinde sayılanların sermayelerinin doğrudan veya dolaylı olarak % 25 ve daha fazlasına iştirak ettikleri ortaklıklara,

Açılan krediler, bir gerçek veya tüzel kişiye dolaylı olarak verilmiş kredi sayılır.

c) Dolaylı iştirak oranı, iştirak oranlarının çarpılması suretiyle hesaplanır.

d) Dolaylı kredi ilişkisi içinde bulunan gerçek ya da tüzel kişilerin bu krediler için bankaca kabul edilen kefaletleri kredi sınırının hesabında dikkate alınmaz.

4. Gayri nakdi krediler bu maddenin uygulanmasında % 40 oranında nazara alınır. Bu oran her bankanın riskin en az %15'ini üstlenmesi ve katılan banka sayısının 3'ten az olmaması şartıyla konsorsiyum suretiyle verilecek teminat mektuplarında % 20'dir. Yıllık programlarda gösterilen büyük kamu ihaleleri için verilecek teminat mektuplarında, bu oranlar Bakanlıktan izin alınmak kaydıyla yarı yarıya nazara alınır.

5. Aşağıdaki kredi işlemleri bu maddedeki sınırlamalara tabi değildir.

- a) Özel kanun hükümlerine göre yapılan işlemler,
- b) Bakanlık ile ya da bu Bakanlığın uygun görmesi üzerine İktisadi Devlet Teşekkülleri, Kamu İktisadi Kuruluşları ve bunların müessese ve bağlı ortaklıklarıyla yapılan işlemler,
- c) Hazinece veya Hazinenin kefaletiyle çıkarılan bono ve tahviller karşılığında yapılan işlemler,
- d) Karşılığı nakit olan krediler,
- e) Bankaların kendi aralarındaki kredi işlemleri,
- f) Diğer bankaların kendi kredi sınırları dahilindeki mukabil kefaletleri ile verilen kredilerin bu kefaletlerle temin edilen kısmı,
- g) Dış kredi işlemlerinde kur değişikliklerinin doğurduğu artışlar ile vadesi geçmiş nakdi kredilere tahakkuk ettirilen faizler.
- h) Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'ndan sağlanan reeskont ve avans kredileri için verilen cirolar,
- i) Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının önerisi üzerine Bakanlıkça kabul edilecek yabancı banka ve kredi kurumlarının bu Bakanlıkça belirlenecek limitler dahilindeki mukabil kefaletlerine dayanılarak verilen teminat mektupları ve kefaletler.

İştirak kredileri sınırı

Madde 39- 1. 38 inci madde hükümleri saklı kalmak kaydıyla bir bankanın;

- a) Sermayelerinin % 15 ve daha fazlasına sahip olduğu iştirak ve kuruluşlarıyla bunların ayrı ayrı veya birlikte sermayelerinin % 25'inden fazlasına sahip oldukları ortaklık ve kuruluşlara,
- b) (a) bendindeki ortaklık ve kuruluşların kefaletiyle diğer gerçek ve tüzel kişilere, vereceği kredilerin toplamı banka özkaynaklarının 3 katını ve herhalde toplam kredilerin % 15'ini aşamaz.

2. İktisadi devlet teşekkülleri ve kamu iktisadi kuruluşlarının bağlı ortaklıkları şeklindeki iştirakler 1 inci fıkradaki sınırlamalara tabi değildir.

Kredi faizleri

Madde 40- 1. Kredi işlemlerinde alınacak faiz oranları ile temin edilecek diğer menfaatlerin ve tahsil olunacak masrafların nitelik ve azami sınırlarının tespitine, bunların kısmen veya tamamen serbest bırakılmasına, kredilerin kalkınma planlarının amaçlarına yönlendirilebilmesi için fon kurmaya, kaldırmaya, kaynağını kredilere tahakkuk ettirilen faizlerden veya sair suretlerle sağlamaya ve bunların yürürlük zamanlarını tespiti Bakanlar Kurulu yetkilidir.

2. Bankalar, her ne şekil ve surette olursa olsun kendilerine kredi açtıkları gerçek ve tüzel kişilerden birinci fıkraya göre belirlenen sınır ve oranlar üzerinde faiz ve masraf tahsil edemezler veya fiilen bu oranlar üzerinde faiz tahsiline yol açan işlemler yaparak menfaat sağlayamazlar.

3. Bir bankanın;

a) İştirak ve kuruluşlarının,

b) Yönetim kurulu başkanı ve üyeleri ile genel müdürlerinin ve genel müdür yardımcılarının,

c) Banka ortaklarının,

d) Yukarıdaki fıkralarda sayılanların fiilen yönetim ve denetimleri altında bulunan teşebbüs ve ortaklıkların,

Aracılığı veya garantisi ile açılan kredilerde bu teşebbüs ve ortaklıklara ve kişilere garanti komisyonu veya ücreti, iştirak geliri gibi hakların veya her ne ad ile olursa olsun ödenen paraların toplamı faiz oran ve sınırlarını tespit eden kararların uygulaması bakımından bankaca tahsil edilmiş faiz, komisyon ve ücret sayılır.

Banka ortaklarına ve mensuplarına kredi

Madde 41- 1. 38 inci madde hükümleri saklı olmak üzere, bir bankanın sermayesinin % 5 ve daha fazlasına sahip olan ortaklarına ve bunlarla dolaylı kredi kapsamına giren gerçek veya tüzelkişilere vereceği kredilerin toplamı banka özkaynaklarını ve herhalde toplam kredilerin % 5'ini aşamaz.

2. Bankalar;

a) Yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile genel müdür ve genel müdür yardımcılarının kredi açmaya yetkili diğer mensuplarına ve bunlarla dolaylı kredi kapsamına giren gerçek ve tüzel kişilere,

b) (a) bendinde sayılanlar dışında kalan mensupları ile bunların eş ve velayet altındaki çocuklarına,

c) Banka mensuplarının kurduğu veya bunlar için kurulan sandık, dernek, sendika veya vakıflara,

Her ne şekilde ve surette olursa olsun kredi veremez, kefaletlerini kabul edemez ve tahvil ya da benzeri menkul kıymetlerini satın alamazlar.

3. Banka mensuplarına teminat karşılığında ve aylık ücretleri toplamının 3 katını aşmamak üzere verilecek krediler ve bu krediler için kabul edilecek kefaletler 2'nci fıkra hükümlerine tabi değildir.

4. Sonradan bu maddeye aykırı hale gelen kredilerin 6 ay içinde tasfiye edilmesi zorunludur. Kredinin vadesi konusunda önceden tespit olunmuş şartlar saklıdır.

5. Banka ortağı olan tarım satış, kredi ve üretim kooperatif ve birlikleri ile bunların işletme, kuruluş ve iştiraklerine Bakanlığın uygun görmesi üzerine verilen krediler birinci fıkra hükmüne tabi değildir.

Yönetim kurulu üyelerinin akrabalarına kredi

Madde 42- Bir bankanın yönetim kurulu ve kredi komitesi başkan ve üyeleri Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 245 inci maddesinin 3 numaralı bendinde yazılı derecelerde akrabalığı bulunan kimselere ait kredi, teminat ve kefalet taleplerinin görüşülmesine katılamazlar ve bu işler hakkında oy veremezler.

İştirak ve kuruluşlarla işlemler

Madde 43- Bir bankanın iştirak veya kuruluşlarının yönetim veya denetim kurullarında bulunan kimselerin aynı zamanda bu bankanın mensubu olması bu iştirak veya kuruluşun banka ile işlem yapmasına engel değildir.

Kredi açma yetkileri

Madde 44- 1. Gerçek ya da tüzel bir kişiye teminat karşılığı verilecek kredilerden;

a) 10 milyon liraya kadar olanları, genel müdürlüklerce ya da kendilerine verilen yetki içerisinde, bölge ve şube müdürlüklerince,

b) 100 milyon liraya kadar olanları, genel müdürlüğün yazılı önerisi ve kredi komitesi kararı ile,

c) 100 milyon liradan fazla olanları genel müdürlüğün yazılı önerisi üzerine yönetim kurulu kararı ile

Açılabilir.

2. Yetki sınırlarının tespitinde bir kişiye ve onun sınırsız sorumlulukla katıldığı ortaklıklara açılan kredilerin toplamı birlikte dikkate alınır.

3. Krediler, yabancı banka ve benzeri kredi kurumlarının mukabil kefaleti ile verilen teminat mektupları ve Bakanlıkça belirlenecek esas ve şartlar dahilinde yurt dışı müteahhitlik hizmetleri için yurt dışına verilen teminat mektupları hariç olmak üzere, ancak adına açıldıkları kişilere kullanılabilir.

Açık krediler

Madde 45- 1. Bir gerçek ya da tüzel kişiye kişisel taahhüde dayanan ve tek imza karşılığında verilen açık kredilerden;

a) 1 milyon liraya kadar olanları, genel müdürlüklerce veya yönetim kurulunca verilen yetki içerisinde, bölge veya şube müdürlüklerince,

b) 10 milyon liraya kadar olanları, genel müdürlüğün yazılı önerisi üzerine kredi komitesi kararı ile,

c) 10 milyon liradan fazla olanları, genel müdürlüğün yazılı önerisi üzerine yönetim kurulu kararı ile,

Açılabilir.

2. 44 üncü maddenin 2 ve 3 üncü fıkrası hükümleri saklıdır.

Hesap durumu belgesi alınması

Madde 46- 1.* Bankalar açacakları krediler ve verecekleri kefalet ya da teminatlar için, talepte bulunanlardan Türkiye Bankalar Birliğince tespit olunacak örneklerine uygun ve yetkililerin imzalarını taşıyan en son hesap durumunu almak zorundadırlar. Bu hesap durumlarının kredilerin kullanıldığı sürece her yıl hesap dönemini izleyen 7 ay içinde alınmasına devam edilir.

2. Hesap durumu aranmayacak kredi işlemleri Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile Türkiye Bankalar Birliğinin görüşü alınarak Müsteşarlıkça tespit ve ilan olunur.

3. Kurumlar vergisi ya da yıllık beyanname veren gelir vergisi yükümlüsü olan kredi müşterilerine ait hesap durumlarında bağlı bulunan vergi dairesi ve hesap numaralarının gösterilmesi gereklidir. Bu hesap durumlarına vergi dairesine verilen bilanço ya da işletme hesap özeti eklenir.

* İlgili olarak Türkiye Bankalar Birliği'nin 28.01.1998 tarih ve 1007 sayılı Tebliğine bakınız.
İştirakler

Madde 47- 1. 38 inci maddenin 1 inci fıkrasındaki sınıra dahil olmak üzere bankaların iştiraklerine yatıracakları kaynakların toplamı özkaynaklarını aşamaz.

2. Bankalar ve sermayelerinin % 50'sinden fazlasına sahip oldukları iştirakleri; kamu kuruluşu şeklinde olanlar hariç banka sermayesinin % 10'undan fazlasına sahip olan ortakların, yönetim kurulu başkanı ve üyelerinin, genel müdür ve genel müdür yardımcılarının ayrı ayrı ya da birlikte sermayelerinin % 25'inden fazlasına sahip oldukları ortaklıklara iştirak edemezler.

Sermaye azaltıcı işlem yasağı

Madde 48- Bir bankanın iştirak ettiği ortaklık ve kuruluşlar, sermayelerine iştirak eden bankanın hisse senetlerini satın alamazlar, rehin olarak kabul edemezler ve karşılığında avans veremezler.

Emtia ticareti yapma yasağı

Madde 49- 1. Bankalar ticaret amacı ile emtia alım ve satımı ile uğraşamazlar. Basılı ve külçe halinde altın alım ve satımı bu hükmün dışındadır.

2. Bankalar, alacaklarından dolayı edinmek zorunda kaldıkları ticari emtiayı edinme tarihinden itibaren dokuz ay içinde elden çıkarırlar. Elden çıkarmanın imkansız veya banka için büyük zarar doğuracağı hallerde veya haklı sebepler bulunduğu takdirde, bu süre Müsteşarlık tarafından uzatılabilir.

Gayrimenkul üzerine işlemler

Madde 50- 1. 38 inci maddenin 1 inci fıkrasındaki sınıra dahil olmak üzere bankaların gayrimenkullere yatıracakları kaynakların toplamı özkaynaklarını geçemez.

2. Bankalar, ticaret amacıyla gayrimenkul alım ve satımı ile uğraşamazlar ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na alınan kararlara uygun olarak bankacılık işlerini yürütebilmek için ihtiyaç duydukları sayı ve büyüklüğün üstünde herhangi bir şekilde gayrimenkul edinemezler.

3. Bankaların, sermayesine %10'un üstünde katıldıkları ortaklıklarla bunların sermayelerinin çoğunluğuna sahip oldukları ortaklık ve kuruluşların iş konularının gerektirdiği işyeri, fabrika, imalathane ve eklentileri gibi gayrimenkuller dışında gayrimenkul edinmeleri Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın iznine bağlıdır.

4. Bankalar, gayrimenkul inşaat veya ticareti ile uğraşan ortaklıklara katılamazlar ve bu konuda iş yapan gerçek ve tüzel kişilere kredi açamazlar. Ancak aşağıda belirtilen iştirak ve kredilere bu hüküm uygulanmaz.

a) Yol, köprü, baraj, liman, okul ve hastane gibi bayındırlık tesisleri ile sanayi ve turistik tesislerin inşaat taahhüdü ile uğraşan ortaklıklara bankalarca yapılan iştirakler;

b) (a) bendinde belirtilen konularda iş yapan banka iştiraklerine ve diğer gerçek ya da tüzel kişilere yalnız bu alanlarda kullanılmak üzere açılan krediler;

c) Özel kanunlarda belirtilen esas ve şartlar dahilinde sosyal konut edinmeye veya bu konutları inşa etmek ya da ettirmek üzere açılan krediler;

d) Her çeşit taşınmaz mal yapımının taahhüdü ve inşaat işleriyle uğraşan gerçek ve tüzel kişilere verilen nakdi kredi ve teminat mektupları.

5. Bankalar, alacaklarından dolayı edinmek zorunda kaldıkları gayrimenkulleri, edinme gününden başlayarak 3 yıl içinde elden çıkarmak zorundadırlar. Bu süre

içinde elden çıkarmanın imkansız olduğunun ya da banka için büyük zarar doğuracağının belgelendiği hallerde bu süre müsteşarlık tarafından uzatılabilir.

6. Bankalara gayrimenkul üzerine borç verme konusunda yetki veren özel kanun hükümleri saklıdır.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Hesap ve Kayıt düzeni

Hesap, bilanço ve kâr ve zarar cetvellerinde yeknesaklık

Madde 51- 1. Bankaların hesap dönemi takvim yılıdır.

2. Bankalar hesaplarını ve yıllık bilançoları ile kâr ve zarar cetvellerini Türkiye Bankalar Birliği tarafından hazırlanıp Müsteşarlığın onayı ile yürürlüğe girecek olan tek düzen hesap planı, tip bilanço ve kâr ve zarar cetveli ile bunların uygulanma ve düzenlenme esaslarına ilişkin izahnameye uygun olarak tutmak ve düzenlemek zorundadırlar.

3. Yabancı bankaların hesap, bilanço ve kâr ve zarar cetvelleri, bunların Türkiye'ye ayırdıkları sermaye ile Türkiye'deki işlemlerini gösterir.

4. Bankalar hesaplarını ve bilançoları ile kâr ve zarar cetvellerini kesirleri dikkate almamak suretiyle Türk Lirası üzerinden düzenlerler.

Hesap uygunluğu

Madde 52- Bankalar işlemlerini kayıt dışı bırakamayacakları ve gerçek mahiyetlerine uygun düşmeyen bir şekilde muhasebeleştiremeyecekleri gibi kanuni ve yardımcı defterleri ile kayıtları, şubeleri, yurt içi ve yurt dışındaki muhabirleri ile hesap uygunluğu sağlamadan bilançolarını kapatamazlar.

Belgelerin saklanması

Madde 53- Bankalar aldıkları yazılarla faaliyetleri ile ilgili belgelerin asıllarını veya mümkün olmadığı hallerde sıhhatlerinden şüpheyi davet etmeyecek kopyalarını ve yazdıkları yazıların makine ile alınmış suretlerini tarih ve numara sırası ile düzenleyerek usulleri dairesinde saklamak zorundadırlar. Bunların Müsteşarlıkça tespit olunacak esas ve şartlar dairesinde mikrofilm şeklinde de saklanmaları mümkündür.

Bilanço ile kâr ve zarar cetvelinin ilgili mercilere gönderilmesi ve ilanı

Madde 54- Bankalar bilançoları ile kâr ve zarar cetvellerinin denetçilerince onaylı birer örneğini genel kurullarının toplandığı tarihten itibaren 1 ay içinde yönetim kurulu ve denetçilerinin raporları ile birlikte Müsteşarlık ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına tevdi ederek Resmi Gazete ve yurt çapında yayın yapan bir gazete ile ilan etmek zorundadırlar.

2. Türkiye’de şube açmak suretiyle faaliyette bulunan bankaların Türkiye’deki faaliyetlerine ait bilançoları ile kâr ve zarar hesapları Türkiye’deki yönetim merkezleri tarafından düzenlenir ve müdürler kurulları tarafından imzalı olarak merkezlerinin son bilanço ve kâr ve zarar cetvelleri ile birlikte 1’inci fıkradaki mercilere tevdi ve aynı fıkra göre ilan olunur.

3. İlan olunan bir bilanço veya kâr ve zarar cetvelinin gerçeğe aykırı olduğu tespit olunduğu takdirde, ilgili banka, Müsteşarlığın talimatı üzerine 15 gün içinde düzeltilmiş bilanço veya kâr ve zarar cetvelini düzeltme beyanı ile birlikte aynı gazetelerle ilan etmek zorundadır.

Yabancı ülkelerdeki şubelerin hesapları

Madde 55- Türkiye’de kurulan bankalar yabancı ülkelerdeki şubelerine ayırdıkları sermaye ile bu şubelerin işlem ve hesaplarını gösteren bir cetveli yıllık bilançoları ile birlikte Müsteşarlık ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına tevdi etmek zorundadırlar.

Üç aylık hesap özetleri ile diğer cetveller

Madde 56- 1. Bankalar, Mart, Haziran, Eylül ve Aralık ayları sonu itibariyle, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve Bankalar Birliğinin görüşü alınarak Müsteşarlık tarafından belirlenecek esaslara ve örneğe uygun olarak üç aylık hesap özeti düzenlemek zorundadırlar.

2. Üç aylık hesap özetleri genel müdür ile genel muhasebe müdürü veya sorumlu muhasebeci tarafından imza edilmiş ve mevcutsa denetçiler tarafından onaylanmış olarak Bakanlıkça belirlenecek süreler içinde bu Müsteşarlığa ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına gönderilir.

3. Müsteşarlık bu Kanun uygulamasını izlemek amacıyla bankalardan belirleyeceği esaslar ve örneklere uygun olarak cetvel, rapor ve mali tablolar istemeye, mali bünyeleri ve kaynaklarının kullanımı ile ilgili standart rasyoları, bu rasyolar ile mali tabloların gerekli görüldüğü takdirde yayımlanmasına ilişkin usul ve esasları, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve Türkiye Bankalar Birliğinin görüşlerini alarak tespiti yetkilidir. Bankalar bu cetvel, rapor ve mali tabloları Müsteşarlığa tevdi etmek ve tespit edilecek rasyolara uymak zorundadırlar.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Mesleki Disiplin ile Denetime İlişkin Hükümler

BİRİNCİ KISIM

Türkiye Bankalar Birliği

Üye olma zorunluluğu

Madde 57- Türkiye’de faaliyet gösteren bütün bankalar, tüzel kişiliği haiz Türkiye Bankalar Birliği’ne üye olmak zorundadırlar. Bankalar bu yükümlülüğü, bu Kanunun 11inci maddesine göre bankacılık işlemlerine başlama iznini aldıkları tarihten itibaren en geç 3 ay içinde yerine getirirler.

Birliğin görev ve yetkileri

Madde 58- 1. Türkiye Bankalar Birliği;

- a) Bankacılık mesleğinin gelişmesini temin etmek,
- b) Bankaların birlik ve bankacılık mesleğinin gerektirdiği vakar ve disiplin içinde ekonominin ihtiyaçlarına uygun olarak çalışmalarını sağlamak,
- c) Bankalar arasındaki haksız rekabeti önlemek amacıyla, gerekli her türlü tedbiri almak ve uygulamakla görevli ve yetkilidir.

2. Birlik bankacılık konusundaki mevzuatı ve aldığı karar ve tedbirlerin uygulamasını takip eder ve Bakanlıkça alınması istenen tedbirleri alır.

Organlar ve Statü

Madde 59- 1. Türkiye Bankalar Birliği organ seçimleri bu Kanun’da öngörülen esaslar çerçevesinde gizli oyla ve yargı gözetimi altında gerçekleştirilir.

2. Seçim yapılacak genel kurul toplantısından en az onbeş gün önce seçimlere katılacak üye bankaları ve temsilcilerini belirleyen liste, toplantının gündemini, yerini, gününü, saatini ve çoğunluk olmadığı takdirde yapılacak ikinci toplantıya ilişkin hususları belirten bir yazı ile birlikte üç nüsha olarak Yüksek Seçim Kurulu’nca belirlenecek seçim kurulu başkanı hâkime tevdi edilir. Hâkim gerekli incelemeyi yaparak listeyi ve diğer hususları onaylar; bir sandık kurulu başkanı ve iki sandık kurulu üyesi ile bunlar için birer yedek üye atar. Oy verme işlemi gizli oy, açık tasnif esaslarına göre yapılır. Seçim süresinin sonunda seçim sonuçları tutanakla tespit edilip seçim sandık kurulu başkanı ve üyeleri tarafından imzalanır. Tutanağın düzenlenmesinden itibaren iki gün içinde seçimlere yapılacak her türlü itirazlar hâkim tarafından aynı gün incelenir ve kesin olarak karara bağlanır.

3. Birliğin organları ve çalışma esasları, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının görüşleri alındıktan sonra Bakanlığın önerisi üzerine Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konan statüsünde gösterilir.

4. Bankalar, Birlik Statüsü’ne ve Birlikçe alınacak karar ve tedbirlere uymak zorundadırlar.

Giderlerin karşılanması

Madde 60- Türkiye Bankalar Birliği’nin giderleri Birlik Statüsü gereğince tespit olunan oy sayısına göre bankalara dağıtılır. Bankalar kendilerine düşen masraf paylarını statüde belirtilen süre içinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’nda açılacak bir hesaba yatırmak zorundadırlar.

İKİNCİ KISIM

Denetim

Bankalar yeminli murakıpları

Madde 61- 1. Bu Kanun ile ek ve değişikliklerinin diğer kanunların bankalarla ilgili hükümlerinin uygulanmasının ve her türlü bankacılık işlemlerinin denetimi, bankaların varlıkları, alacakları, özkaynakları, borçları, kâr ve zarar hesapları arasındaki ilgi ve dengelerin ve mali bünyeyi etkileyen diğer tüm unsurların tespit ve tahlili bankalar yeminli murakıpları ve yardımcıları tarafından yapılır.

2. Bankalar yeminli murakıpları ve yardımcıları; Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun hükümlerine aykırı hareket eden banka ve ilgililer hakkında adı geçen Kanunun Ek 1 inci maddesindeki yetkilere ve Bankalar Kanununda yazılı görevleri ile kayıtlı olmak üzere vergi inceleme yetkisine sahip oldukları gibi Devlet sanayi ve İşçi Yatırım Bankası ve tüm bankaların kuruluş kanunları hükümleri ile diğer kanunların bankalarla ilgili hükümlerinin uygulamasını da denetlemeye yetkilidirler.

3. Bankalar yeminli murakıpları ve yardımcıları; bankalar, bankaların iştirak ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişilerden yukarıda yazılı kanun hükümleri ile ilgili görecekları bütün bilgileri istemeye bunların tüm defter, kayıt ve belgelerini incelemeye yetkili olup, bunlar da istenilen bilgileri vermekle, defter kayıt ve belgeleri incelemeye hazır bulundurmakla yükümlüdürler.

4. Devlet daire ve kuruluşları, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Türkiye Bankalar Birliği ve benzeri kuruluşlar ile risk santralı teşkilatı istenecek her türlü bilgiyi gizli de olsa bankalar yeminli murakıplarına ve yardımcılarına verirler.

5. Bankalar yeminli murakıp yardımcılarını konuları ile ilgili dallarda yükseköğrenim yapmış adaylar arasından sınavla seçilerek memuriyete alınırlar. En az üç yıl bankalar yeminli murakıp yardımcılığı yaptıktan sonra yeterlik sınavında başarı gösterenler ortak kararla bankalar yeminli murakıpları olarak atanırlar. Bankalar yeminli murakıpları kurulu başkanının da bankalar yeminli murakıpları sıfat ve yetkisi vardır.

6. Bankalar yeminli murakıpları ve yardımcılarını Ankara'da Asliye Ticaret Mahkemesinde yemin etmedikçe denetim yapamazlar.

7. Bankalar yeminli murakıplarının çalışma tarzı bir yönetmelikle düzenlenir.

İdari tedbirler

Madde 62- 1. Bankalar yeminli murakıplarınca yapılan denetlemeler sonucunda, bu Kanun ve ilgili diğer mevzuata aykırı ve bankanın emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek nitelikte işlemleri tespit olunan banka mensuplarının, haklarında ayrıca kanuni kovuşturma yapılmakla beraber, Bakanlığın talebi üzerine görevlerine son verilmesi zorunludur. Bu kimseler, Bakanlığın izni olmadıkça hiçbir bankada çalıştırılmazlar.

2. Bakanlık, bu Kanun ve ilgili diğer mevzuata aykırı işlemlerini verdiği süre içinde düzeltmeyen ve kanuna aykırılıkların giderilmesi ve önlenmesi konusunda alınmasını istediği tedbirleri almayan bankaların, sorumlular hakkında yapılacak kanuni kovuşturma saklı olmak üzere, avans ve reeskont kredilerinin durdurulmasını, açılan kredilerin geri alınmasını Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasından istemeye, yararlandıkları teşvikleri durdurmayı yetkilidir.

3. Bu Kanun veya özel kanunlarına göre yetkili olanlar dışında kalan gerçek ve tüzel kişilerin mevduat kabul ettikleri veya bankacılık işlemleri yaptıkları, ticaret unvanları ve her türlü belgeleri ile ilan ve reklamlarında banka kelimesini ya da mevduat kabul ettikleri veya bankacılıkla uğraştıkları izlenimini veren kelime veya tabirleri kullandıkları tespit olunduğu takdirde, sorumlular hakkında kanuni kovuşturmaya geçilmekle beraber, gecikmesinde sakınca görülen hallerde, Bakanın talebi üzerine valiliklerce, bunların işyerleri geçici olarak kapatılabileceği ve ilan ve reklamları durdurulabileceği gibi kanuna aykırı belgelerle ilan ve reklamları toplatılabilir.

İdari denetim

Madde 63- Mevduat toplayan bütün bankalara Bakanlık bir denetçi atayabilir. Bu denetçi, bu Kanun ve Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre denetimlerini yapar.

Mali bünyenin güçlendirilmesi

Madde 64- 1. Denetlemeler sonucunda bir bankanın mali bünyesinin ciddi bir şekilde zayıflamakta olduğunun tespit edilmesi halinde Bakanlık uygun bir süre vererek, banka yönetim kurulundan,

- a) Sermayenin artırılmasını veya sermayenin ödenmeyen kısmının tahsilini,
- b) Kar dağıtılmamasını, tahsilinde tehlike görülen alacaklar için karşılık ayrılmasını,
- c) Bir kısım şubelerin kapatılması, yeni personel alımının durdurulması veya sınırlandırılması suretiyle veya benzeri şekilde masrafların kısılmasını,
- d) İştirak veya sabit değerlerin kısmen veya tamamen elden çıkarılmasını,
- e) Risk doğurucu işlemlerden kaçınılmasını, plasmanların durdurulmasını veya sınırlandırılmasını,
- f) Kanun ve kararlara aykırı fiilleri tespit edilen personelin bankayı temsil yetkilerinin kaldırılmasını,
- g) Mali bünyenin güçlendirilmesi için benzeri diğer tedbirlerin alınmasını,

İsteyebilir.

Yönetim Kurulu bu talimat istikametinde gerekli tedbirleri almak ve aldığı karar ve tedbirleri aylık raporlar halinde Müsteşarlığa bildirmek zorundadır.

2. Yönetim Kurulu birinci fıkraya göre alınması istenen tedbirleri kısmen veya tamamen almadığı veya bu tedbirlerin alınmış olmasına rağmen bankanın mali bünyesindeki zayıflama devam ettiği takdirde, Bakan;

a) Bankanın mali bünyesini zayıflatan karar ve işlemlerin yönetim ve denetim kurullarına ait olması halinde, yönetim veya denetim kurulu üyelerinden bir kısmını veya tamamını görevden alarak veya yönetim ve denetim kurulu üye sayısını artırarak bu kurullara üye atamaya,

b) Likiditenin güçlendirilmesi amacıyla iştirak ve gayrimenkuller gibi duran varlıkların kısmen veya tamamen Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu veya başka kurum ve kuruluşlar tarafından satın alınmasını temine,

c) Kanuni karşılık yükümlülüklerini cezai faizleri de kaldırmak suretiyle ertelemeye,

d) Hazineye, T.C. Merkez Bankası'na, diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na olan borçlarıyla alacaklarını mahsup ve tahkim ile gerektiğinde bunları Hazine iştiraki olarak banka sermayesine dönüştürmeye, bu işlemlerin gerektirdiği meblağları bütçeye gelir, gider ve ödenek kaydetmeğe,

e) Mali bünyesinin takviyesi için gerekli göreceği diğer tedbirleri almaya,

Yetkilidir.

3. Yukarıdaki tedbirlere rağmen mali bünyesinin güçlendirilmesine imkan sağlanamayan hallerde bankanın;

a) Bütün aktif ve pasifiyle mevcut veya kurulacak bir bankaya devredilmesine,

b) Bir veya birkaç banka ile birleştirilmesine,

Bakan'ın önerisi üzerine Bakanlar Kurulu'nca karar verilebilir. Bu halde devir veya birleştirmeye ilişkin esas ve usuller Bakanlar Kurulu kararında gösterilir.

Devir veya birleştirmeden dolayı ortaya çıkabilecek zararın Hazinece karşılanacağı Bakanlar Kurulu Kararında belirtilmiş ise, bu bankaların üçüncü kişilerdeki hak ve alacaklarının, takip, tahsil ve tasfiyesi hakkında 6183 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

Hakkında devir veya birleştirme kararı verilen bankalara Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'ndan mali destek sağlanabilir.

ONUNCU BÖLÜM

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu

Fonun Kuruluşu

Madde 65- 1. Bankalardaki tasarruf mevduatını sigorta etmek amacıyla tüzel kişiliği haiz Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu kurulmuştur.

2. Fon, Bakanlıkça hazırlanacak Fon Yönetmeliği dahilinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından idare ve temsil olunur. Fonun idare ve temsili dolayısıyla Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası personeline ayrıca ücret ödenmez.

3. Fon, 1050 Sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ile 832 sayılı Sayıştay Kanunu'na tabi değildir.

4. Fon, her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır.

5. Müsteşarlık Fon'un hesap ve işlemlerini denetlemeye ve bu hususta fondan her türlü bilgiyi istemeye yetkilidir.

Fonun Kaynakları

Madde 66- 1. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'nun kaynakları;

a) Bankaların yıl sonu bilançolarındaki tasarruf mevduatı tutarı üzerinden, tarifesi ile tahsil zaman ve şekilleri Bakanlığın önerisi üzerine Bakanlar Kurulu'na tespit olunacak primlerden,

b) Bu Kanuna aykırı fiiller dolayısıyla hükmolunacak para cezalarından,

c) 153 sayılı Kanuna göre kurulan Bankalar Tasfiye Fonundan devralınacak mevcutlardan,

d) 36 ncı maddeye göre zamanaşımına uğrayan mevduat, emanet ve alacaklardan,

e) Fon mevcudunun gelirleri ile sair gelirlerden, oluşur.

2. Fon mevcudunun ihtiyacı karşılamadığı hallerde Bakanlığın talebi üzerine Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na Fona avans verilir. Bu avansın miktarı, vadesi, faizi ve sair şartları Bakanlıkça tespit olunur.

3. Fon kaynaklarının tahsilinde 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

4. Fon mevcudunun kullanılış şekil ve esasları Fon yönetmeliğinde gösterilir.

5. Bankalarca Fona ödenen primler kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider kabul edilir.

Sigortanın esasları

Madde 67- 1. Mevduat kabul eden bütün bankalar, tasarruf mevduatlarını sigorta ettirmek zorundadır.

2. Bir bankadaki bir kişiye ait azami 3 milyon liralık tasarruf mevduatı mevduat sigortasına tabidir.

3. Bir bankanın sermayesinin %10 ve daha fazlasına sahip ortakları ile yönetim kurulu başkan ve üyelerine, genel müdür ve genel müdür yardımcılara, kredi açmaya yetkili memurlarına, denetçilerine ve bunların eş ve velayet altındaki çocuklarına ait tasarruf mevduatı sigortaya tabi değildir.

Sigortanın sonuçları

Madde 68- 1. 64 üncü maddenin uygulanmasına rağmen mali bünyesinin güçlendirilmesine veya devir veya birleştirilmesine imkan görülemeyen bir bankanın mevduat kabul ve bankacılık işlemleri yapma yetkisi 12 nci maddeye göre kaldırılır.

2. Mevduat kabul ve bankacılık işlemleri yapma yetkisi kaldırılan bankanın tasarruf mevduatı, faiz ve sair menfaatler bakımından devralan bankanın uygulamalarını geçmemek üzere aynı şartlarla, karşılığı Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonundan ödenmek suretiyle Bakanlıkça tayin olunacak bir bankaya devredilir.

3. Bakanlık, hakkında 2 nci fıkra hükmü uygulanan bir bankanın yönetim ve denetimini Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna veya bir bankaya geçici olarak devredebilir.

Bakanlar Kurulu'nun mevduat kabul ve bankacılık işlemleri yapma yetkisinin kaldırılmasına ilişkin kararın Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihten itibaren banka aleyhindeki icra takipleri iflas talebinin kabul veya reddine kadar durur.

4. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu, ödediği tasarruf mevduatı için tasarruf mevduatı sahipleri yerine bankanın iflasını ister ve iflas masasına imtiyazlı alacaklı sıfatıyla iştirak eder.

5. İflasına hükmolunan bir banka için İcra İflas Kanunu'nun 221 inci maddesinin 1 inci fıkrasına göre teşkil olunacak büro, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu temsilcisi katılmaksızın toplanamaz. Söz konusu hükmün 2 nci fıkrası iflasına hükmolunan bankalar hakkında uygulanmaz. İflas İdare Memurları, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunca teklif ve Müsteşarlıkça kabul edilen yeter sayıda kişiden oluşur; iflas idaresinin toplantı ve karar nisabında çoğunluk esası aranır.

6. İflasına hükmolunan bankanın Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna olan borçları, masanın nakit durumuna göre İcra ve İflas Kanunu'nun 232 nci maddesinde gösterilen sıra cetvelinin kesinleşmesi beklenmeksizin ödenir.

7. 5 ve 6'ncı fıkra hükümleri 69 uncu maddeye göre iflasına karar verilenler hakkında da uygulanır.

Şahsi sorumluluk

Madde 69*- 1. Bir bankanın %10 hissesinden fazlasına sahip olan ortakları, yönetim kurulu ve kredi komitesi başkan ve üyeleriyle, genel müdür, genel müdür yardımcılar ve imzaları bankayı ilzam eden memurları kanuna aykırı karar ve işlemleriyle bankanın iflasına veya hakkında 64 üncü maddenin 3 üncü fıkrasının uygulanmasına sebep olmuşlarsa, Bakanın talebi üzerine bunların şahsi sorumlulukları cihetine

gidilerek, şahsen iflaslarına mahkemece karar verilebilir. 64 üncü maddenin uygulandığı hallerde bunların şahsi sorumluluğu çıkarılacak ara veya devir bilançolarına göre tayin olabilir.

2. Mahkemece iflasına karar verilenler hakkındaki takibi, alacaklı sıfatıyla banka iflas idaresi veya devralan banka yürütür. İflas talebi için Bakanlığa başvuru da bunlar tarafından yapılır.

3. Bu madde hükmüne göre iflası istenenler hakkında Mahkemece İcra ve İflas Kanunu'nun 257 nci ve müteakip maddeleri hükmü uygulanır.

ONBİRİNCİ BÖLÜM

Devir, Birleşme ve Tasfiye

Birleşme veya devir

Madde 70- 1. Türkiye'de faaliyette bulunan bankalardan birinin diğer bir veya birkaç banka ile birleşmesi veya bütün borç, alacak ve mevduatını Türkiye'de faaliyette bulunan diğer bir bankaya devretmesi Bakanlığın iznine bağlıdır.

2. Bakanlık, devir veya birleşmenin ilgililerin menfaatlerine aykırı düşmeyeceği sonucuna varırsa devir veya birleşme işlemlerine izin verir.

3. İzin tarihinden itibaren 3 ay içinde ilgili bankaların yetkili organlarınca karar alınarak devir veya birleşme işlemlerine geçilmediği takdirde devir izni geçersiz olur.

4. Devir veya birleşmenin Resmi Gazete'de ilanından sonra Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ilgili bankaların mevduat munzam karşılıkları hesaplarından uygun göreceği miktar ve şartlarla devir veya birleşme döneminde iadeler yapabilir.

5. Devir veya birleşme işlemlerinin yürütülmesi ve sonuçlandırılması döneminde, bankalara Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu ve Bankalar Birliği tarafından her türlü mali ve teknik yardım yapılabilir.

Tasfiye veya faaliyete son verilmesi

Madde 71- Türkiye'de faaliyette bulunan bankalar faaliyetlerine son vermek ve bunları tasfiye etmek istedikleri takdirde, durumu Türkiye çapında basımı ve dağıtımı yapılan en az iki gazete ile ilan ve mevduat sahipleri ile alacaklılarına veya bu

* 1., 2. ve 3. fıkraları Anayasa Mahkemesi'nin 09.11.1995 tarih ve E: 1995/53, K: 1995/57 sayılı Kararı ile "Banka Yönetim Kurulu Başkanı, Yönetim Kurulu Üyeleri ve Genel Müdürü" yönünden iptal edilmiştir.

durumda sayılabilecek kişi ve kurumlara tebliğ ederek ellerinde bulunan ayni ve nakdi her türlü mevduat ile emanet ve cari hesap bakiyelerini vesair borçlarını, vadeli olsalar bile vadelerini beklemeksizin iki ay içinde iadeye ve bu süre içerisinde sahibi başvurmayan ayni ve nakdi her türlü mevduat, emanet ve alacakları Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına tevdi etmeye mecburdurlar. Merkez Bankası bu suretle verilen değerleri 10 yıl süre ile her yıl başında usulüne göre ilan etmek suretiyle saklar, bu sürenin bitiminde 36 ncı maddedeki esaslara göre işlem yapılır.

Tasfiye memurlarının görevleri

Madde 72- 1. İflasına hükmedilen bankalar ile tasfiyesine karar verilen bankaların işlemlerini tasfiye etmek üzere İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre teşkil olunan iflas idaresi veya tayin olunan tasfiye memurları, tasfiyenin gelişimi hakkında Müsteşarlığa bu Müsteşarlığın uygun göreceği sürelerde rapor vermekle yükümlüdürler.

2. Bakanlık bankalar yeminli murakıpları ve yardımcıları vasıtasıyla iflas veya tasfiye işlemlerini incelemek yetkisine sahiptir.

ONİKİNCİ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Sektör bankaları

Madde 73- 1. Banka kaynaklarının kalkınma planı ve yıllık programlarının hedeflerine uygun olarak kullanılmasını ve selektif kredi politikasının etkin bir şekilde uygulanmasını sağlamak amacıyla, Bakanın önerisi üzerine uygun göreceği kamu bankalarını sektör bankaları olarak görevlendirmeye veya yeni sektör bankaları kurmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

2. Sektör bankalarının görev ve yetkileri; birbirleriyle, diğer bankalarla ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile ilişkileri, yıllık sektörel finansman programlarının hazırlanması, uygulanması ve koordinasyonuna ilişkin esaslar Bakanlar Kurulu kararında gösterilir.

Serbest bölgelerde bankacılık

Madde 74- Serbest bölgelerde banka kurulması veya şube açılması ve bu suretle faaliyet gösterilmesi, bu Kanun hükümlerine tabi olur.

Ancak, Bakanlar Kurulu serbest bölge bankacılık faaliyetleri için istisnalar ve off-shore bankacılık faaliyetleri için de yeni düzenlemeler getirmeye yetkilidir.

Türkiye’de fiilen bankacılık faaliyetlerinde bulunmamakla beraber, sadece serbest bölgelere münhasır bankacılık işlemleri yapmak üzere şube açılmasına veya müstakil banka kurulmasına, Bakanlar Kurulunca açılış veya kuruluş şekil ve şartları belirtilmek suretiyle izin verilir.

Bankaların yabancı ülkelerdeki faaliyetleri

Madde 75- 1. Türkiye’de kurulan bankaların hariçte şube veya temsilcilik açmaları Müsteşarlığın iznine tabidir.

2. Türkiye’de şube açmak suretiyle faaliyet gösteren yabancı bankalar Türkiye’deki şubelerine ayırdıkları sermayeyi ve bütün bankalar mevduat ve sair kaynaklarını Müsteşarlığın izni olmadan yabancı ülkelerde plasman, tevdiat ve sair surette

kullanamayacakları gibi, Türk borsalarında kote olmayan menkul kıymetlerin alımına veya bunlara ilişkin kredilere tahsis edemezler.

Yabancı bankaların temsilcilikleri

Madde 76- Yabancı bankaların mevduat kabul etmemek ve bankacılık işlemleri yapmamak kaydıyla Türkiye’de temsilcilik açmaları Bakanlığın iznine tabidir.

İlan ve reklamlar

Madde 77-* Bankaların ilan ve reklamları; tür, şekil, nitelik ve miktarları itibariyle Türkiye Bankalar Birliği tarafından Müsteşarlığın uygun görüşü alınarak tespit olunan esas ve şartlara aykırı olamaz.

Parasal miktar ve sınırların artırılması

Madde 78- 1. Bakanlar Kurulu, Bakanlığın önerisi üzerine, bu Kanundaki parasal miktar ve sınırları 1 Ocak 1983 tarihi temel olmak üzere, Müsteşarlıkça yayımlanan toptan eşya fiyatları indeksinin gerektirdiği miktar ve sınırları aşmamak kaydıyla artırmaya yetkilidir.

2. Bu Kanunun 38, 39 ve 41 inci maddelerinde yer alan kredi katsayı veya oranları Bakanlar Kurulunca Bakanlığın önerisi üzerine % 50’yi aşmamak kaydıyla artırılabilir veya azaltılabilir.

ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Ceza Hükümleri

Ağır para cezası ve hapis cezası

Madde 79- 1. 5, 6 ve 16 ncı maddelere aykırı durumları tesbit olunan bankalar, altı ayı geçmemek üzere Bakanlık tarafından verilecek süreler içinde bu durumlarını düzeltmedikleri veya 17 nci maddeye göre verilen şubelerin birleştirilmesi talimatına uymadıkları takdirde haklarında 12 nci maddeye göre işlem yapılabilmesi gibi bunların işlerini fiilen yöneten görevli ve ilgili mensupları 500 bin liradan 2 milyon liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler.

2. 32 ve 33 üncü maddelerde yazılı yükümlülükleri yerine getirmeyen bankalar Bakanlıkça bir aydan az olmamak kaydıyla bildirilecek süreler içerisinde bu durumlarını düzeltmezlerse bunların mensupları hakkında görev ve ilgilerine göre 500 bin liradan az olmamak üzere ağır para cezası uygulanır.

3. Bankaların, mahkemelerle resmî dairelere hitaben düzenledikleri veya yayımladıkları belgelerde yapılan gerçeğe aykırı beyanlardan dolayı bu belgeleri veya bunların düzenlenmesine esas olan her türlü belgeleri imza edenler görev ve ilgilerine ve fiile katılma derecelerine göre altı aydan iki yıla kadar hapis ve 500 bin liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasına mahkûm edilirler.

* İlgili olarak Türkiye Bankalar Birliği’nin 14.04.1997 tarih ve 1002 sayılı Tebliğine bakınız.

4. 37, 38, 39, 40, 41, 47, 48, 49 uncu maddelere ve 50 nci maddenin 1, 2, 4, 5 nci fıkralarına, 52, 53, 54, 55, 56, 62 ve 71 inci maddeler hükümlerine uymayan Bankaların ve 50 nci maddenin 3 üncü fıkrası hükmüne aykırı hareket eden iştiraklerin ve bunların ortağı olduğu kuruluşların işlerini fiilen yöneten mensupları

5. 51 inci ve 64 üncü maddelerin hükümlerine uymayan bankaların işlerini fiilen yöneten mensupları görev ve ilgilerine ve fiile katılma derecelerine göre 500 bin liradan 2 milyon liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır.

6. Şu kadar ki; yukarıda yazılı maddelerin hükümlerine aykırılık bankaya ya da iştirak ve kuruluşlarına ya da ilgili kişilere yarar sağlamayı hedef tuttuğunda ya da bu tür hareketler sonucunda fiilen böyle bir yarar sağlandığında ağır para cezası 2 milyon liradan az olmamak üzere bu yararların 5 katı olarak hükmedilir.

7. Bankaların 49 ve 50 nci madde hükümlerine aykırı olarak edindikleri menkul ve gayrimenkullerin, mahkumiyet hükmü ile birlikte satılarak tasfiyesine karar verilir. Satış ve tasfiye İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre adliye icra memurları tarafından yapılır. Satış bedelinden satış ve tasfiye giderleri indirilerek artanı bankaya verilir. Satış bedelinden indirilecek giderler, Bakanlık bütçesinin mahkeme harçları tertibinden avans suretiyle ödenir.

8. Bankalar Yeminli Murakıpları ve Yardımcılarının görevlerini yapmalarına engel olan ya da istedikleri bilgi ve belgeleri vermeyen gerçek ve tüzel kişiler hakkında da dördüncü fıkra hükmü uygulanır.

Ağır para cezası ile birlikte hapis cezası ve faaliyetten alıkoyma

Madde 80- 1. 4 ve 11 inci maddelerde yazılı izinleri olmaksızın bankacılık işlemleri ile uğraşan veya mevduat kabul eden ya da 13 üncü maddeye aykırı hareket eden gerçek kişiler ile tüzel kişilerin görevli veya ilgili mensupları fiile katılma derecelerine göre 1 milyon liradan 5 milyon liraya kadar ağır para cezasına mahkum edilmekle birlikte 6 aydan 1 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

2. Ayrıca, Bakanlığın talebi üzerine, birinci fıkradaki suçları işleyenlerin iş yerlerinin geçici veya sürekli olarak kapatılmasına, ilan ve reklamlarının durdurulması veya toplatılmasına mahkemece karar verilir.

Ağır para cezası ile birlikte meslekten alıkoyma ve izinsiz açılan şubelerin kapatılması

Madde 81- 1. 14, 18, 22, 24, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 34, 36, 42, 44, 45, 46, 57, 67, 72, 73, 75, 76 ve 77 nci maddelerde yazılı yükümlülük ve zorunluluklara uymayan bankaların işlerini fiilen yöneten ilgili ve görevli mensupları ile tasfiye memurları hakkında fiile katılma derecelerine göre 200 bin liradan 1 milyon liraya kadar ağır para cezasına hükmolunacağı gibi bu fiilleri bankanın emin bir şekilde çalışmasını engelleyici nitelikte görülen banka mensuplarının üç yıl süre ile bankalarda çalışması yasaklanır.

2. Ayrıca 14 üncü maddedeki izin alınmaksızın veya izin verildiği yerden başka bir yerde açılan ya da başka bir yere nakledilen şubeler Bakanlığın talebi üzerine valiliklerce kapatılır.

Bankalar Birliği'nce verilecek cezalar

Madde 82- 1. 57, 58, 59 ve 60 ıncı maddelerde yazılı yükümlölükler uymayan bankalara uygulanacak para cezaları 1 milyon liradan çok olmamak üzere Bankalar Birliğı Yönetim Kurulu'na tespit ve karara bağlanır.

2. Birlik verdiği cezaları bir taraftan ilgili bankaya tebliğ etmekle beraber diğler taraftan tahsil ve gelir kaydı için Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na bildirir ve basın yoluyla ilan eder.

3. Bu cezalar 15 gün içinde ödenmediğı takdirde Fon tarafından 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre takip ve tahsil olunur.

Sırların saklanması

Madde 83- 1. Sıfat ve görevleri dolayısıyla öğrendikleri, bankaya ya da müşterilerine ait sırları bu konuda kanunen açıkça yetkili kılınan mercilerden başkasına açıklayan banka mensupları ile diğler görevliler 1 aydan 1 yıla kadar hapis cezası ile 100 bin liradan 500 bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

2. Birinci fıkrada yazılı kimseler bu sırları kendileri ya da başkaları için yarar sağlamak amacıyla açıklarlarsa, altı aydan 2 yıla kadar hapis ve 200 bin liradan 1 milyon liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

3. Bu madde hükmü banka mensupları ile diğler görevlilerin işlerinden ayrılmalari halinde de uygulanır.

Asılsız yayın ve haber yayma

Madde 84- 1. Bir bankanın itibarını kırabilecek ya da şöretine ya da servetine zarar verebilecek bir hususa kasten sebep olan ya da bu yolda asılsız haberler yayanlar için üç aydan iki yıla kadar hapis, 100 bin liradan 1 milyon liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

2. Bu fiilin Basın Kanununda yazılı ya da radyo, televizyon, video gibi yayın araçlarından biri ile işlenmesi ya da nakledilmesi halinde altı aydan 3 yıla kadar hapis ve 2 milyon liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Bankalar yeminli murakıplarının sorumlulukları

Madde 85- 1. Görevleri dolayısıyla öğrendikleri sırları yetkili mercilerden başkasına açıklayan Bankalar Yeminli Murakıpları ve yardımcıları için altı aydan iki yıla kadar hapis ve 200 bin liradan az olmamak üzere ağır para cezası hükmolunur.

2. Birinci fıkrada yazılı kimseler sırları kendileri ya da başkaları için yarar sağlamak amacıyla açıklarlarsa, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına ve 500 bin liradan az olmamak üzere ağır para cezasına mahkum edilmekle birlikte, ayrıca geçici veya sürekli olarak memuriyetten mahrumiyetlerine hükmolunur.

Genel hükümlerin saklılığı

Madde 86- 1. Bankaların veya sorumlu kişilerinin bu Kanunda suç teşkil eden hareket ve fiilleri başka kanunlara göre de cezayı gerektirdiği takdirde haklarında en ağır cezayı gerektiren kanun maddesi uygulanır.

2. Türk Ticaret Kanununun sorumluluğu gerektiren hükümleri saklıdır.

Kovuşturma usulü

Madde 87- 1. Bu bölümdeki cezalara ilişkin suçlardan dolayı kovuşturma yapılması Bakanlık tarafından Cumhuriyet Savcılığına yazılı başvuruda bulunulmasına bağlıdır. Bu başvuru ile Bakanlık aynı zamanda müdahil sıfatını kazanır.

2. Cumhuriyet savcıları kovuşturmayaya yer olmadığına karar verirlerse, Bakanlık, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa göre kendisine tebliğ edilecek bu kararlara karşı itiraza yetkilidir.

3. 83 ve 84'üncü maddede yazılı suçlardan dolayı ilgili bankaların dava açma hakkı saklıdır.

4. Bu maddeye göre açılacak davalar, ilgili bankanın merkezinin bulunduğu yerdeki Asliye Ceza Mahkemelerinde 3005 sayılı Meşhud Suçların Muhakeme Usulü Kanunu hükümlerine göre görülür. Bu yerlerde birden fazla Asliye Ceza Mahkemesi bulunduğu takdirde bu davalara 2 numaralı Asliye Ceza Mahkemelerinde bakılır.

5*. Cumhuriyet savcıları ve mahkemeler, yapılacak kovuşturma ve duruşmalarda bilirkişi teşkiline gerek gördükleri takdirde, münhasıran resmi bilirkişi listesinde kayıtlı kişilerden seçecekleri bilirkişilerin görüşlerini alırlar. Resmi bilirkişi listeleri Bakanlık tarafından tespit olunur.

Para cezalarının tahsili

Madde 88- 1. Bu Kanunda gösterilen para cezalarında tüzelkişilerin sorumluluğu Türk Ticaret Kanununun 65 inci maddesine göre tayin olunur.

2. Para cezaları tüzel kişilerden Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri gereğince tahsil edilir.

* Anayasa Mahkemesi'nin 07.12.1995 tarih ve E: 1995/41, K: 1995/61 sayılı Kararı ile iptal edilmiştir. Diğer kanunlarla ilgili hükümler

Madde 89- 1. 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 43 ve 44 üncü maddelerinde gösterilen zorunluluk ve yükümlülükleri yerine getirmeyen bankalar ile sorumlu organları hakkında 79 uncu maddede, aynı Kanunun 40'inci

maddesinin II'nci paragrafının (a) bendi uyarınca umumi disponibilite ve mevduat karşılıkları için tespit edilen oranları süresi içinde tesis etmeyen veya noksan tesis eden bankalar hakkında 79 uncu maddenin 3'üncü fıkrasında ve (c) bendi uyarınca Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca alınan ayarlama kararlarına uymayan bankalar hakkında 79 uncu maddede yazılı cezalar uygulanır.

2. Birinci fıkrada sayılan maddeler dolayısıyla kovuşturma yapılması, kanuna aykırılığın Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca tespiti halinde bu Bankanın bildirmesi üzerine, diğer hallerde bu Bankanın görüşünü alarak Bakanlık tarafından Cumhuriyet Savcılığı'na müzekkere yazılmasına bağlıdır. Bu takdirde, 87 ve 88 inci maddeler hükümleri uygulanır.

3. 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 35 inci maddesine aykırı hareket edenler 83 üncü madde gereğince cezalandırılırlar.

4. 2279 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Kanununa ve ek ve değişikliklerine aykırı hareket edenler hakkında yapılacak kovuşturma 87 nci madde hükümlerine tabidir.

ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bankaların Kredi İşlemlerinden Doğan Alacaklarının Tahsilinin Hızlandırılması

İtirazın kesin olarak kaldırılması

Madde 90- Bankalar, kredi sözleşmeleri gereği açtıkları cari hesap hakkında müşterilerinin kredi sözleşmelerinde belirttikleri adreslerine sözleşmede belirtilen dönemlerde bir hesap özeti göndermek zorundadırlar. Kredi sözleşmesinde gösterilen adresin değiştirilmesi ancak noter aracılığı ile bankaya bildirildiği takdirde hüküm ifade eder.

Hesap özeti gönderme dönemleri sonunda gönderilmesi gereken hesap özetini almadığını iddia eden borçlu, o döneme ait hesap özetini kredi sözleşmesinde belirtilen tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde noter aracılığıyla bankadan istediğini ispat etmedikçe, bunu almış ve içindekilerini kabul etmiş sayılır.

Borçlu, alındığından itibaren 1 ay içinde itiraz edilmemiş bir hesap özetinin gerçeğe aykırılığını ancak borcunu ödedikten sonra dava edebilir.

Bankaların kredi sözleşmeleri ve bunlarla ilgili süresinde itiraz edilmemiş hesap özetleri ile banka tarafından usulüne uygun düzenlenmiş diğer belge ve makbuzlar icra ve iflas Kanunu'nun 68'inci maddesinin 1 inci fıkrasında belirtilen belgelerden sayılırlar. Borçlu, itiraz etmediği hesap özetinin dayandığı belgelerde kendisine izafe edilen imzayı kabul etmiş sayılır. Bu hüküm İcra ve İflas Kanunu'nun 150 (a) maddesinin söz konusu olduğu hallerde de aynen uygulanır.

Azami had ipoteğinin paraya çevrilmesi yolu ile takip halinde icra emri

Madde 91- Bankanın ibraz ettiği akit tablosu kayıtsız ve şartsız bir para borcu ikrarını ihtiva etmese dahi, banka, borçluya ait hesabın kesilmesine ilişkin hesap özetinin noter marifetiyle borçluya gönderildiğine dair noterden tasdikli bir sureti icra

memuruna ibraz ederse icra memuru İcra ve İflas Kanunu'nun 149 uncu maddesi uyarınca işlem yapar. Şu kadar ki, borçlunun noter marifetiyle sekiz gün içinde bu

hesap özetine itiraz etmiş olduğunu ispat etmek suretiyle tetkik merciine şikayette bulunmak hakkı saklıdır. Bu takdirde alacaklı 90 ncı madde çerçevesinde alacağını diğer belgeler ile ispatlayabiliyorsa borçlunun şikayeti reddedilir.

Borçlunun müracaatıyla iflas

Madde 92- Borçlunun kendi iflasını talep etmesi halinde, alacaklılar arasında banka mevcut ise, mahkemeye İcra ve İflas kanununun 44 üncü maddesinin 1 inci fıkrasında öngörülen mal beyanını ibraz etmesi ve iflas talebinde bulunacağını bankaya noter aracılığıyla ihbar ettiğini iflas talebine eklemesi zorunludur. Bu belge mahkemeye ibraz edilmedikçe, iflasa karar verilemez. Bu halde, alacaklı bankalar borçlunun bu talebinin hakkındaki takipleri ertelemek ve borçlarını ödemeyi geciktirmek için yaptığını ileri sürerek talebin reddini isteyebilir.

İflasın ilanı, iflas idaresinin teşkil edilmesi ve kararlarının alacaklı bankalara tebliği

Madde 93- Bankaların da alacaklı olduğu hallerde İcra ve İflas Kanununun 166 ncı maddesi uyarınca iflas kararı kendisine bildirilen iflas idaresi bu kararı Türkiye çapında yayın yapan ve tirajı en yüksek beş gazeteden birinde ve Ticaret Sicili Gazetesinde ilan ettirmekle mükelleftir. Alacaklılara terettüp eden işlemlere ait süreler, iflas, Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edilmiş olmadıkça işlemeye başlamaz.

İflas masasında banka alacağı bulunduğu takdirde, İcra ve İflas Kanununun 223'üncü maddesi uygulanarak iflas idaresinin teşkilinde, bu idare, tüm alacaklıların alacak tutarlarına göre en çok oyu alan iki kişi ile alacaklılar sayısı itibarıyla en çok oy alan bir kişiden oluşur. 68 inci madde hükmü saklıdır.

İflas idaresini temsil eden kimseler, seçilirken aksi kararlaştırılmadıkça, oy çokluğu ile karar verirler.

İflas masasına alacaklı olarak müracaat eden alacaklılar tebligatı kabule elverişli adres göstermek ve Adalet Bakanlığı'na götürü olarak o yıl için belirlenmiş yazı ve tebliğ masrafları için avans vermek suretiyle iflas idaresince alınacak bilcümle kararların kendilerine tebliğini isteyebilirler. Bu muameleyi yaptırmış alacaklılar hakkında iflas idare memurunun kararlarına karşı kanun yolları kendilerine tebliğ tarihinden itibaren işlemeye başlar.

Özel görevli bankaların ipotekli alacaklarının tahsili

Madde 94- 1. 8.6.1984 gün ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 54 üncü maddesinin birinci fıkrasına göre kendilerine özel görevler verilmiş bankalar ticari krediler dışındaki kredi işlemlerinden doğan alacaklarını, ipotekle temin edilmiş olsun veya olmasın İcra ve İflas Kanununda yer alan takip yollarıyla veya bu madde hükümlerine göre tahsil edebilirler.

2. Birinci fıkrada belirtilen bankaların ipotekle temin edilmiş alacaklarının vadelerinde ödenmemesi veya borca muacceliyet verilmesi hallerinde banka

tarafından borçluya ve gayrimenkul üçüncü şahıslara geçmiş ise ayrıca bunlara İcra ve İflas Kanununun 149 uncu maddesinde belirtilen şekilde bir icra emri tebliğ edilir,

gayrimenkul kirada ise kiracılar takipten haberdar edilir. İcra emrinin tebliğini müteakip İcra ve İflas Kanununun 149 (a) ve 33 üncü maddelerine göre işlem yapılır.

3. İcra emri tebliğine süresi içerisinde itiraz olunmadığı veya itiraz icra hakimliğince reddedildiği ve borç, süresinde ödenmediği takdirde ipotekli gayrimenkulün kıymet takdiri yapılır ve başkaca merasime tabi olmaksızın banka tarafından saptanacak rayiç bedel üzerinden 30 gün süre ile gayrimenkulün bulunduğu yerin örf ve adetlerine göre uygun görülecek tarzda ve açık artırma suretiyle satışa çıkarılır.

4. Alıcı çıkmadığı veya verilen bedel satışa esas olmak üzere bankaca saptanan kıymetin yüzde yetmişbeşini bulmadığı ve borç, faiz ve masraflar tutarını karşılamadığı takdirde artırma süresi 10 gün daha uzatılır. 10 gün süreyle uzatılan artırmada verilen bedel gayrimenkule biçilen kıymetin yüzde 75'ini bulmazsa veya borç, faiz ve masraflar tutarını karşılamazsa ihale yapılmaz. Ancak verilen bedel borç, faiz ve masraflar tutarını karşılasa dahi gayrimenkul hiçbir suretle biçilen kıymetin yüzde 50'sinden aşağıya satılamaz.

5. Banka yukarıda belirtilen şartlarla artırmalara iştirak ederek gayrimenkulü satın alabilir. Bu yolla iktisap edilen gayrimenkuller hakkında bu Kanun'un 50 nci maddesi hükmü uygulanmaz.

6. Artırma sonunda bankaca bu hükümler dairesinde gayrimenkulün isteklisine ihalesi veya kendi üzerine alınması yolunda verilecek karar üzerine satış dosyası icra hâkimliğine verilir ve ihale banka tarafından borçluya ve yukarıdaki maddelerde sözü geçen ilgililere tebliğ olunur. Bu tebliğ tarihinden başlayarak 7 gün içinde borçlu ve ilgililer satışa karşı icra hâkimliğinden ihalenin feshini isteyebilirler. Bu itirazlar icra hâkimliğince 10 gün içinde karara bağlanır.

7. İhalenin kesinleşmesi üzerine, ihale, üzerinde kalan kişi veya banka adına tescilin yapılması için aynı hâkimlik tarafından tapuya tezkere yazılır ve gayrimenkul tapuda yeni maliki adına tescil olunur.

8. Bankalarca kredilerin teminatı olarak alınan ipotekler her halde muayyen meblağ ipoteği (re'sulmal ipoteği) kabul edilerek banka alacağını, her zaman faiz ve masrafı ile satış bedelinden mahsup eder. Bakiyesi üzerinde ise gayrimenkulün aynından doğan vergi, resim ve sair Devlet alacağı ve tapu kütüğü hacizler sicilinde mevcut üçüncü şahıs alacakları gayrimenkul üzerindeki diğer ayni haklar dışında bankanın borçlu üzerindeki diğer muaccel alacakları oranında kanuni rehin hakkı doğar ve bankaca bloke veya mahsup edilir.

9. Bu madde hükümlerine göre yapılacak takip işlemlerinin herhangi birine karşı herhangi bir safhada borçlu veya üçüncü kişiler tarafından yapılacak itirazlar ve açılacak davalar takibi durdurmaz.

10. Gayrimenkulün banka adına tesciline kadar borçlu; borç, faiz ve masraflarını ödeyerek kovuşturmanın durdurulmasını isteyebilir.

11. Gayrimenkul, banka adına tapuda tescili tarihinden başlayarak altı ay içinde elden çıkartılmamışsa banka, borçlular veya kanuni mirasçılarının, ödeme gününe kadar birikmiş borcu, ödeme gününde bankanın uyguladığı iskonto oranına göre hesaplanacak faiz ve masrafları ödeyerek gayrimenkulün iadesi ve bu hususun tapuya tescili yolundaki isteklerini kabul eder.

ONBEŞİNCİ BÖLÜM

İstisnalar, Saklı ve Kaldırılan Hükümler

Kalkınma ve yatırım bankaları

Madde 95- 1. Kalkınma ve yatırım bankalarının kuruluş ve faaliyetleri, bu Kanunun 1, 2, 3, 4, 5/1a, c, e, f, 6, 7, 8, 9, 14, 15, 17/2, 28, 40/1-2, 41/2-3-4, 42, 43, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 75, 90, 91, 92 ve 93 üncü maddelerine tabidir. Mevduat kabul ettikleri takdirde bu bankaların kuruluş ve faaliyetleri hakkında bu Kanunun diğer hükümleri de uygulanır.

2. Kalkınma ve yatırım bankalarının bankalardan ve kendi müstakrizlerinden genel esaslar dahilinde sağladıkları her türlü paralar mevduat sayılmaz.

Diğer mali kuruluşlar

Madde 96- 1. Bankalar dışındaki mali kuruluşların kuruluş ve faaliyetleri bu Kanuna tabi değildir.

2. Bu kurumların kuruluşlarına, faaliyetlerine, organlarına, tasfiyelerine, Türk Ticaret Kanununun ve diğer mevzuatın çeke ilişkin hükümlerine tabi olup olmayacağı Bakanlar Kurulunca düzenlenir. Düzenleme dışı kalan hususlarda; Türk Ticaret Kanunu ve ilgili diğer kanun hükümleri uygulanır.

Kaldırılan hükümler

Madde 97- 1. 7129 sayılı Bankalar Kanunu ile ek ve değişiklikleri yürürlükten kaldırılmıştır.

2. 7129 sayılı Bankalar Kanunu'nun 28 inci maddesine göre tesis edilen mevduat munzam karşılıkları ilgili bankalara iade edilir. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihteki tahakkuk veya tahsil edilmemiş cezai faizler ve vergileri talep edilmez.

Geçici Madde 1- Bankalar ana sözleşmelerini ve diğer geçici maddelerle özel bir süre verilmemiş olan hallerde durumlarını 22.7.1985 tarihine kadar bu Kanun hükümlerine intibak ettirmek zorundadırlar.

Geçici Madde 2- Geçici 1 inci maddede belirtilen süre sonunda 5'inci maddeye uygun hale getirilmeyen sermaye payları temettü hariç hiçbir ortaklık hakkından yararlanamaz. Bu paylara ait diğer ortaklık hakları, 5 inci madde hükümlerine intibak ettirilmelerine kadar Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından kullanılır.

Geçici Madde 3- Bankalar 22.7.1985 tarihine kadar özkaynaklarını 5, 6 ve 16 ncı maddelerin gerektirdiği miktarlara çıkarmak zorundadırlar.

Geçici Madde 4- Mevduatın bu Kanunun 34 üncü maddesine göre tasnifine Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasıncı belirlenecek tarihten itibaren başlanır.

Geçici Madde 5- 1. Bankalar, bu Kanun'un yayımı tarihinde daha önceki mevzuata uygun olarak açtıkları kredilerden bu Kanun'da belirtilen şartlara aykırı olanları, Kanun hükümlerine uygun hale getirinceye kadar artıramazlar.

2. Bu Kanun'a göre açılması yasak olan krediler 22.7.1985 tarihine kadar tasfiye edilir.

Geçici Madde 6- 1. Bankalar bu Kanun'un yayımı tarihinden önce, mevzuata uygun olarak yaptıkları iştirakler ve edindikleri gayrimenkulleri bu Kanunda gösterilen sınırlara intibak ettirinceye kadar iştiraklerine sermaye yatıramaz ve gayrimenkul edinemezler.

2. Bu kanunun yapılmasını yasakladığı iştiraklerin 22.7.1985 tarihine kadar elden çıkarılması zorunludur.

Geçici Madde 7- Bu Kanun'un 51 ve 56 ncı maddelerine göre çıkarılacak olan tek düzen hesap planı, tip bilanço ve kâr ve zarar cetveli ile üç aylık hesap özetleri ve aylık mevduat ve kredi cetvelleri ile bunların uygulanma ve düzenlenme esaslarına ilişkin izahname 1985 yılı sonuna kadar hazırlanır ve 1986 yılı başından itibaren yürürlüğe konulur. Bu tarihe kadar 7129 sayılı Kanunun 51 inci maddesine göre düzenlenen belge örneklerinin kullanılmasına devam olunur.

Geçici Madde 8- 1. Bu Kanun'un yayımından önce 7129 sayılı Bankalar Kanunu ile ek ve değişikliklerine göre tedricen tasfiye edilmekte olan bankaların tasfiyelerine aynı hükümler dahilinde devam olunur. Tasfiyeye nezaret eden bankalar bunların alacaklarından 100 bin liraya kadar olanlarını resen, 1 milyon liraya kadar olanlarını Bakanlığın uygun görmesi üzerine terkine yetkilidir.

2. Tedricen tasfiye edilmekte olan bankaların aciz vesikasına bağlı alacakları terkin edilir.

3. Bankalar Tasfiye Fonundan, tedricen tasfiye edilen bankalara verilen avanslara, verilmiş tarihlerinden itibaren Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının cari genel reeskont faiz oranı üzerinden faiz yürütülür.

Geçici Madde 9- Bu Kanun'un 64 üncü maddesinin 3 üncü fıkrasında yer alan 6183 sayılı Kanunun uygulanması ile ilgili olan hüküm, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce Bakanlar Kurulu kararı ile bir bankaya devredilmiş veya birleştirilmiş bulunan bankaların üçüncü şahıslardaki alacaklarının tahsili hakkında da uygulanır.

Devralan banka İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre başlamış olduğu takiplere de devam edebilir.

Tebliğler

Madde 98- Bu Kanunun uygulama esasları Bakanlıkça çıkarılacak tebliğlerle düzenlenir.

Yürürlük

Madde 99- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 100- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

4.1. 3182 sayılı Bankalar Kanununda Değişiklik Yapan Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnameler

4.1.1. İcra ve İflas Kanunu'nun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine ve 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 92, 93 ve 94'üncü Maddeleri İle Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 500'üncü Maddesinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun *

Kanun No: 3222

Kabul Tarihi: 06.06.1985

(15.06.1985 tarih ve 18785 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.)

Madde 47-

b) 24.4.1985 gün ve 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 92, 93 ve 94'üncü maddeleri, yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 48- Bu Kanun yayımı tarihinden bir ay sonra yürürlüğe girer.

Madde 49- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

* İlgili maddeleri alınmıştır

4.1.2. 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu, 3182 sayılı Bankalar Kanunu, 2983 sayılı Tasarrufların Teşviki ve Kamu Yatırımlarının Hızlandırılması Hakkında Kanun, 2985 sayılı Toplu Konut Kanunu, 7.11.1985 Tarihli ve 3238 sayılı Kanun, 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılması ve 1177 sayılı Tütün

Tekeli Kanununun Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılması ve Kamu İktisadi Teşebbüslerinin Özelleştirilmesi Hakkında Kanun*

Kanun No: 3291

Kabul Tarihi: 28.5.1986

(3 Haziran 1986 tarih ve 19126 Sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır)

İkinci Bölüm

24.4.1985 tarihli ve 3182 sayılı Bankalar Kanunu ile ilgili değişiklikler

Madde 6- 3182 sayılı Bankalar Kanununun 3 üncü maddesinin 7 nci fıkrası ile 33 üncü maddesinin birinci fıkrasındaki “bu Kanunun 32 nci maddesi” ibareleri “bu Kanunun 32 nci maddesinin birinci fıkrası” şeklinde değiştirilmiştir.

Madde 7- 3182 sayılı Bankalar Kanununun 63 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

İdari denetim

Madde 63- 1. Mevduat toplayan bütün bankalara Bakanlık bir yönetim kurulu üyesi ve bir denetçi atayabilir. Bu şekilde atanan yönetim kurulu üyesi için 22 nci maddenin 1 inci fıkrasındaki şart aranmaz. Denetçi, bu Kanun ve Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre denetimlerini yapar.

2. Türk Ticaret Kanunu gereğince denetleme kurulu bulunmayan bankalarda yapılacak denetim usulü, Bakanlıkça tespit olunur. Atanan yönetim kurulu üyesi ve denetçilerin özlük haklarına ilişkin ödemeler görevlendirildikleri bankalar tarafından tabi oldukları mevzuat çerçevesinde yapılır.

Madde 8- 3182 sayılı Bankalar Kanununun 66 ncı maddesinin 1 inci fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

a) Bankaların tasarruf mevduatı tutarı üzerinden, tarifesi ile tahsil zaman ve şekilleri Bakanlığın önerisi üzerine Bakanlar Kurulunca tespit olunacak primlerden,

Madde 9- 3182 sayılı Bankalar Kanununun 67 nci maddesinin 2 nci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

2. Sigortaya tabi olacak tasarruf mevduatının tanımını yapmaya, miktarını ve buna ilişkin sair hususları düzenlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Madde 18- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

* İlgili maddeleri alınmıştır.

Madde 19- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

4.1.3. Sermaye Piyasasının Teşviki, Sermayenin Tabana Yayımlaştırılması ve Ekonomiyi Düzenlemede Alınacak Tedbirler ile 5422 sayılı Kurumlar

Vergisi Kanunu, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ve 3182 sayılı Bankalar Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun*

Kanun No: 3332

Kabul Tarihi : 25.3.1987

(31 Mart 1987 tarih ve 19417 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır)

Madde 17- 3182 sayılı Bankalar Kanununun 24’üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Kamu İktisadi Teşebbüsü statüsünde olan bankalar için de, 2’nci maddenin 2’nci fıkrasındaki şart aranmaksızın, bu madde hükmü uygulanır.

Madde 18- 3182 sayılı Kanunun 50 nci maddesinin 6 ncı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

6. Bankalara gayrimenkul üzerine borç verme konusunda yetki veren özel kanun hükümleri saklıdır.

Bakanlar Kurulunca gayrimenkul üzerinde bu maddede belirtilen konularda görev verilen bankalar ile ana statülerinde bu maddede belirtilen konularda kendilerine görev verilen Kamu İktisadi Teşebbüsü statüsündeki bankalar hakkında 1 inci, 2 nci ve 4 üncü fıkra hükümleri uygulanmaz.

Yürütme

Madde 22- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

4.1.4. 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine, 3182 sayılı Bankalar Kanununun İki Maddesinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun*

Kanun No: 3494

Kabul Tarihi: 9.11.1988

(25 Kasım 1988 tarih ve 20000 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

Madde 61- 3182 sayılı Bankalar Kanununun 90 ve 91 inci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 63- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 64- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

* İlgili maddeleri alınmıştır.

4.1.5. Sermaye Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına, Bankalar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesine ve 35 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun*

Kanun No: 3794

Kabul Tarihi: 29.4.1992

(13 Mayıs 1992 tarih ve 21227 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

Madde 38- 3182 sayılı Bankalar Kanununun 13 üncü maddesinin iki numaralı fıkrasının ikinci bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Kabul edilen para karşılığında mevduat hesap cüzdanı yerine adî veya ticarî senetler veya makbuz verilmesi durumu değiştirmez.

Yürürlük

Madde 40- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 41- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

4.1.6. Vergi Kimlik Numarası Kullanımının Yaygınlaştırılması ve Noterlik Kanunu, İcra ve İflas Kanunu, Tapu Kanunu, Karayolları Trafik Kanunu, Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkında Kanun, Bankalar Kanunu, Posta Kanunu İle Pasaport Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun*

Kanun No: 4358

Kabul Tarihi: 02.04.1998

(04.04.1998 tarih ve 23307 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

Madde 3-

g) 3182 sayılı Bankalar Kanununun 52 nci maddesinin 2 numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

2. Bankaların, kimliklerini ve vergi kimlik numaralarını belgelemeyen müşterileri adına mevduat, kredi ve yatırım hesabı açmaları, havale ve diğer bankacılık hizmetlerini vermeleri yasaktır.

h) 3182 sayılı Bankalar Kanununun 96 ncı maddesinin 1 numaralı fıkrasına aşağıdaki hüküm eklenmiştir.

* İlgili maddeleri alınmıştır.

Ancak, 52 nci maddenin 2 nci fıkrasında ve 79 uncu maddenin 4 üncü fıkrasında yer alan hükümler; 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa tabi kurumlar, 7397 sayılı Sigorta Murakabe Kanununa tabi kurumlar, 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanununa tabi kurumlar, 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanunun düzenlenen özel finans kurumları ve yetkili müesseseler hakkında da uygulanır. 52 nci maddenin 2 nci fıkrasında ve bu fıkra da yer alan hükümlerin uygulama usul ve

esasları Hazine Müsteşarlığı'nın bağlı bulunduğu Devlet Bakanlığı ve Maliye Bakanlığınca müştereken düzenlenir.

Geçici Madde 1- Bu Kanunun yayımı tarihinden önceki işlemler için bu Kanun hükümleri uygulanmaz.

Madde 6- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 7- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

4.1.7. Bankalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname

(16 Eylül 1993 tarih ve 21700 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.)

3182 sayılı Bankalar Kanununda değişiklik yapılması; 24/6/1993 tarihli ve 3911 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulu'nca 23/8/1993 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Madde 1- 25/4/1985 tarihli ve 3182 sayılı Kanunun 3 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 3- Bu Kanunun uygulanmasında;

1- Bakan ve Bakanlık; Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın bağlı bulunduğu bakanı ve bakanlığı,

2- Müsteşarlık; Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nı,

3- Banka; Türkiye'de kurulan bankalar ile yabancı bankaların Türkiye'de açılan şubelerini,

4- Banka şubesi; Bankaların elektronik işlem cihazlarından ibaret birimleri hariç şube, ajans ve mevduat kabulü veya diğer bankacılık işlemleri ile uğraşan sabit ya da seyyar büroları gibi her türlü yerel teşkilatını,

5- Ödenmiş sermaye; bankaların üç aylık hesap özetlerindeki fiilen ödenmiş veya Türkiye'ye ayrılmış ve ödenmiş sermayelerinden, bilançoda görülen zararın yedek akçelerle karşılanmayan kısmı düşüldükten sonra kalan tutarı,

6- Yedek akçeler; 32 nci maddenin birinci fıkrası, Türk Ticaret Kanunu ve ilgili kanunlar ile bankaların anasözleşmelerine göre ayrılan ve bankanın üç aylık hesap özetlerinde görülen yedek akçeler toplamından, varsa bilanço zararının düşülmesi sonucunda elde edilen tutarı,

7- Özkaynak; bankaların ödenmiş veya Türkiye'ye ayrılmış sermayeleri ile yedek akçeleri toplamını, ifade eder.”

Madde 2- 3182 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Kuruluş veya Türkiye’de şube açma izni

Madde 4- Türkiye’de bir bankanın kurulması veya yabancı ülkelerde kurulmuş bir bankanın Türkiye’de açacağı ilk şubesi için Bakanlar Kurulu’ndan izin alınması şarttır.”

Madde 3- 3182 sayılı Kanunun 5 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 5- 1.Türkiye’de kurulacak bankaların;

a) Anonim ortaklık olması,

b) Kurucuların müflis veya konkordato ilan etmiş veya taksirli suçlar hariç olmak üzere affa uğramış olsalar dahi ağır hapis veya 5 yıldan fazla hapis yahut zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma ve Devlet sırlarını açığa vurma, vergi kaçakçılığı veya vergi kaçakçılığına teşebbüs suçlarından dolayı hüküm giymiş bulunmaması,

c) Hisse senetlerinin tamamının ada yazılı olması, nakit karşılığı çıkarılması, itibari değerlerinin 10 milyon lirayı geçmemesi ve menkul kıymetler ve kambiyo borsasına kote edilmesi,

d) Ödenmiş sermayelerinin 250 milyar liradan az olmaması,

e) Anasözleşmelerinin bu Kanun Hükümlerine uygun olması, şarttır.

2. Sermayesinin yarısından fazlası genel ve katma bütçeli dairelere, yerel yönetimlere veya kamu iktisadi teşebbüslerine ait bankalar birinci fıkranın (c) bendi hükmüne tabi değildir.

3. Bir gerçek veya tüzel kişinin, sermayenin yüzde 10, yüzde 33 veya yüzde 50’sini temsil eden payları edinmesi veya bir kişiye ait payların bu oranları aşması sonucunu veren hisse devirleri ile bir kişiye ait payların yukarıdaki oranların altına düşmesi sonucunu veren hisse devirleri Müsteşarlığın iznine tabidir.

Bu fıkra uygulamasında 38 inci maddenin üçüncü fıkrasının (b) bendinde belirtilen gerçek ve tüzel kişilere ait paylar bir kişiye ait pay addolunur.

Sermayenin yüzde 10 ve daha fazlasına sahip olacak ortakların kurucularda aranan nitelikleri taşıması şarttır. Bu nitelikleri kaybeden ortaklar ile yukarıdaki izinleri almadan hisseleri edinenler temettü dışındaki ortaklık haklarından yararlanamaz. İntifa hakkı ile oy hakkının edinilmesinde de bu fıkra hükümleri uygulanır.

4. Ortak sayısının 5’ten aşağı düşmesine yol açan işlemler ile üçüncü fıkraya göre izin alınmadan yapılan devirler pay defterine kaydolunmaz.”

Madde 4- 3182 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin 1 numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. Türkiye’de şube açmak suretiyle faaliyet gösterecek yabancı bankaların;

a) Türkiye’ye ayrılan ödenmiş sermayelerinin 5 inci maddede belirtilen miktardan az olmaması,

b) Kuruldukları veya faaliyette bulundukları ülkelerde mevduat kabul etmelerinin veya bankacılık işlemleri yapmalarının yasaklanmamış olması, şarttır.”

Madde 5- 3182 sayılı Kanun’un 7 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Başvuru ve izin

Madde 7- 5 inci ve 6 ncı maddelere göre yapılacak başvurular ile kuruluş veya Türkiye’de şube açma izninin verilmesine ilişkin usûl ve esaslar Müsteşarlıkça çıkarılacak yönetmelikle tespit edilir.”

Madde 6- 3182 sayılı Kanunun 9 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Kuruluş veya Türkiye’de şube açma izninin iptali

Madde 9- Kuruluşa veya Türkiye’de şube açılmasına izin verilmesine ilişkin Bakanlar Kurulu Kararının yayımından itibaren 1 yıl içinde faaliyete geçilmemesi halinde bu izinler geçersiz olur.”

Madde 7- 3182 sayılı Kanunun 10 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 10- Kuruluş veya Türkiye’de şube açma işlemleri tamamlanan bankalar, mevduat kabulü veya bankacılık işlemleri yapma izni almak için bir beyanname ile Müsteşarlığa başvururlar. Bu başvuru ile iznin verilmesine ilişkin usûl ve esaslar Müsteşarlıkça çıkarılacak yönetmelikle tespit edilir.

Türkiye’de şube açmak suretiyle faaliyette bulunan yabancı bankalar ikinci şubelerini açtıkları tarihten itibaren en geç 1 ay içinde Müsteşarlığa ayrıca bir beyanname vererek Türkiye’deki şubelerinden birini diğer şubeleri temsile yetkili ve sorumlu yönetim merkezi olarak göstermek zorundadırlar.”

Madde 8- 3182 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin bir numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. 10 uncu maddede yazılı beyannamenin alınması üzerine Müsteşarlık, ilgililerin bu Kanun’da yazılı şartları yerine getirip getirmediğini, bankacılık işlemlerine veya mevduat kabulüne başlamak üzere Kanun’un gerekli kıldığı nitelikleri taşıyıp taşımadıklarını inceledikten sonra durumları uygun bulunanlara başvuru tarihinden itibaren en geç iki ay içinde bankacılık işlemlerine veya mevduat kabulüne başlamak üzere izin verir.”

Madde 9- 3182 sayılı Kanunun 12 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“3. Herhangi bir şekilde faaliyetlerine sürekli olarak en az 6 ay süre ile ara veren bankalar hakkında da bu madde hükümleri uygulanır.”

Madde 10- 3182 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin 2, 3 ve 4 numaralı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“2. Bu maddenin uygulanmasında yazılı veya sözlü olarak veya herhangi bir şekilde halka duyurulmak suretiyle faiz veya her ne ad altında olursa olsun bir ivaz karşılığında istendiğinde veya belli bir vadede iade edilmek üzere para alınması mevduat kabulü sayılır.

Kabul edilen para karşılığında mevduat hesap cüzdanı yerine adi veya ticari senetler, makbuz veya sertifika verilmesi durumu değiştirmez.”

“3. Resmi ve özel kuruluşlar ile ortaklıklarda, yalnız kendi çalışanlarına ait olmak üzere sağlık ve sosyal yardım, ihtiyat ve tasarruf sağlama amaçlarıyla kurulan sandıkların münhasıran kendi üyelerinden ve bu amaçlar için topladıkları paralar bu Kanun uygulamasında mevduat sayılmaz. Bu sandıklar statülerine uygun faaliyette bulunmakla birlikte, nakit mevcutlarını bankalara yatırmak zorundadırlar.”

“4. Sermaye Piyasası Kanunu hükümlerin göre sermaye piyasası araçları ihracı hakkında bu madde hükümleri uygulanmaz.”

Madde 11- 3182 sayılı Kanunun 14 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Şube açma

Madde 14- 1.Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası hariç sermayesinin yarısından fazlası veya yönetim ve denetimi genel ve katma bütçeli dairelere, kamu iktisadi teşebbüslerine veya yerel yönetimlere ait olan bankalar Bakan'ın izni ile şube açabilirler.

2. Birinci fıkranın dışında kalan bankalar açacakları şubeleri açılış tarihinden en az 30 gün önce Müsteşarlığa bildirmek zorundadırlar. Bir takvim yılı içinde 10 adedin üzerinde şube açılması Müsteşarlığın iznine bağlıdır.

3. Şube açma izninin usûl ve esasları Müsteşarlıkça çıkarılacak bir yönetmelikle tesbit edilir.”

Madde 12- 3182 sayılı Kanunun 19 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 19- Müsteşarlık, banka genel kurullarında bir temsilci bulundurabilir.”

Madde 13- 3182 sayılı Kanunun 20 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Anasözleşme değişikliği

Madde 20- Bankaların anasözleşmelerinin değiştirilmesi Müsteşarlığın uygun görüşünün alınmasına bağlıdır. Bu izin alınmadan yapılan anasözleşme değişikliklerine ilişkin tescil ve ilanlar hükümsüzdür. Sermayenin mevzuata aykırı olarak artırıldığı tespit edilen kısmı özkaynak hesabında dikkate alınmaz.”

Madde 14- 3182 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinin 1 numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. Bankalarda, kredilerle ilgili olarak vereceği görevleri yapmak üzere, yönetim kurulu tarafından, üyeleri arasından seçilecek en az iki üye ile banka genel müdürü veya vekilinden oluşan bir kredi komitesi kurulabilir.”

Madde 15- 3182 sayılı Kanunun 31 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 31- Bu Kanun hükümlerine aykırı hareketlerinden dolayı hapis veya bir defadan fazla ağır para cezası ile cezalandırılan kimseler ile yüz kızartıcı suçlardan dolayı mahkûm olanlar ve müflisler hiçbir bankada yönetim kurulu başkanı, üyesi, denetçi, genel müdür, genel müdür yardımcısı veya birinci derecede imza yetkisini haiz görevli olarak çalıştırılmazlar.Bankalar bu gibi kimselerin imza yetkilerini derhal kaldırmak zorundadırlar.”

Madde 16- 3182 sayılı Kanunun 33 üncü maddesinin 1 numaralı fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Genel Kurulu bulunmayan bankalarda bu süre bilançolarının yönetim kurullarınca onaylandığı tarihten itibaren başlar.”

Madde 17- 3182 sayılı Kanunun 37 nci maddesinin 2 numaralı fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

“Mevduat sahipleri lehine verilecek özel sigorta teminatı bu hükmün dışındadır.”

Madde 18- 3182 sayılı Kanunun 38 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Genel Risk Sınırları

Madde 38- 1. a) Bir bankanın vereceği nakdi krediler ve satın alacağı tahvil ve benzeri sermaye piyasası araçlarının tutarı ile teminat mektupları, kefaletler, aval, ciro ve kabuller gibi gayri nakdi kredilerin toplamı özkaynaklarının 20 katını aşamaz.

b) Vadesi geçmiş nakdi krediler ile gayri nakdi kredilerin nakde tahvil olan bedelleri kaydedildikleri hesaba bakılmaksızın (a) bendi uygulamasında kredi sayılır.

2. a) Bir banka gerçek ya da tüzel bir kişiye nakit, mal, kefalet ve teminat şekil ve mahiyetinde veya herhangi bir şekil ve surette kendi özkaynakları toplamının yüzde 20’sinden fazla kredi veremez, aval ve kefaletlerini kabul edemez veya hisse senetleri hariç, menkul değerlerini satın alamaz.

b) Bu oran ihracatta ve yurt dışı müteahhitlik hizmetlerinde kullanılmak üzere açılan ve fiilen bu işlerde kullanılan kredilerde % 25’dir.

c) Bir adi ortaklık tarafından kullanılmak üzere verilecek krediler, kâr ve zarara katılmaları oranında ortaklara verilmiş kredi sayılır.

3. a) Her birine açılacak kredi miktarı hakkında ikinci fıkradaki sınırlar saklı olmak üzere, bir bankanın dolaylı kredi ilişkisi içinde bulunan gerçek veya tüzel kişilerin tümüne açacağı kredilerin toplamı banka özkaynaklarının yüzde 75'ini aşamaz.

b) Bu Kanunun uygulanmasında lehlerine kredi verilip verilmediğine bakılmaksızın;

i) Bir gerçek kişi ile eş ve velayet altındaki çocuklarına, bunların sınırsız sorumlulukla katıldıkları veya yönetim kurulu başkanı, üyesi, genel müdürü ya da genel müdür yardımcısı oldukları ortaklıklara,

ii) Kamu tüzel kişileri hariç olmak üzere bir tüzel kişinin veya (i) bendinde sayılanların sermayelerinin doğrudan veya dolaylı olarak yüzde 25 ve daha fazlasına iştirak ettikleri ortaklıklara, verilen krediler, bir gerçek veya tüzel kişiye dolaylı olarak verilmiş kredi sayılır.

c) Dolaylı iştirak oranı, iştirak oranlarının çarpılması suretiyle hesaplanır.

d) Dolaylı kredi ilişkisi içinde bulunan gerçek ya da tüzel kişilerin bu krediler için bankaca kabul edilen aval ve kefaletleri kredi sınırının hesabında dikkate alınmaz.

4. Gayrinakdi krediler bu maddenin uygulamasında yüzde 50 oranında nazara alınır. Her bankanın riskin en az %15'ini üstlenmesi ve katılan banka sayısının 3'ten az olmaması şartıyla konsorsiyum şeklinde verilecek teminat mektuplarında bu oran % 25'tir.

4. Aşağıdaki kredi işlemleri bu maddedeki sınırlamalara tabi değildir:

a) Bakanın uygun görmesi üzerine büyük kamu ihaleleri için verilecek teminat mektupları ile Türkiye İhracat ve Kredi Bankası'nın katıldığı konsorsiyumlar şeklinde verilecek teminat mektupları,

b) Bakanın uygun görmesi üzerine sermayesinin yarısından fazlası ayrı ayrı veya birlikte genel ve katma bütçeli dairelere veya kamu iktisadi teşebbüslerine ait kuruluşlarla ve Müsteşarlıkla yapılan işlemler,

c) Hazine ve Kamu Ortaklığı İdaresince veya Hazinesinin kefaletiyle çıkarılan bono ve tahviller karşılığında yapılan işlemler,

d) Karşılığı nakit olan krediler,

e) Bankaların kendi aralarındaki kredi işlemleri,

f) Bankaların kendi kredi sınırları dahilindeki mukabil garantileri ile verilen kredilerin bu garantilerle temin edilen kısmı,

g) Bankaların yabancı para cinsinden verecekleri kredilerde kur değışikliklerinin doğurduğu artışlar ile vadesi geçmiş kredilere tahakkuk ettirilen faiz ve diğer unsurlar; şu kadar ki, limitlerin hesabında aynı kişiye yeni kredi açılması halinde daha önce yabancı para cinsinden verilen krediler müteakiben tahsis edilen kredinin kullandırıldığı tarihteki cari kurdan dikkate alınır,

h) Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Türkiye İhracat ve Kredi Bankası veya Türkiye Kalkınma Bankasından sağlanan reeskont ve avans krediler için verilen cirolar,

i) Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın önerisi üzerine Müsteşarlıkça kabul edilecek yabancı banka ve kredi kurumlarının Müsteşarlıkça belirlenecek limitler dahilindeki mukabil garantilerine dayanılarak verilen gayrinakdi krediler.”

Madde 19- 3182 sayılı Kanunun 39 uncu maddesinin 1 numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değıştirilmiştir.

“1. 38 inci madde hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bankaların;

a) Sermayelerinin yüzde 15 ve daha fazlasına sahip oldukları iştiraklere,

b) (a) bendindeki iştiraklerinin banka iştirak payı dahil ayrı ayrı veya birlikte sermayelerinin yüzde 25’inden fazlasına sahip oldukları ortaklıklara,

c) (a) ve (b) bentlerindeki ortaklıkların kefaleti ile diğer gerçek ve tüzel kişilere, vereceği kredilerin toplamı banka özkaynaklarının iki katını ve herhalde toplam kredilerin %10’unu aşamaz.”

Madde 20- 3182 sayılı Kanunun 41 inci maddesinin 1 ve 3 numaralı fıkraları ile 2 numaralı fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değıştirilmiştir.

“1. 38 inci madde hükümleri saklı kalmak üzere, bir bankanın sermayesinin yüzde 10 ve daha fazlasına sahip olan ortaklarına ve bunlarla dolaylı kredi kapsamına giren gerçek veya tüzel kişilere vereceği kredilerin toplamı banka özkaynaklarının yarısını aşamaz.”

“3. Banka mensuplarına teminat karşılığında ve aylık ücretleri toplamının 5 katını aşmamak üzere verilecek krediler ve bu krediler için kabul edilecek kefaletler ikinci fıkra hükümlerine tabi değildir.”

“a) Yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile genel müdür ve genel müdür yardımcılara, kredi açmaya yetkili diğer mensuplarına, bunların eş ve velayet altındaki çocuklarına ve bunların ayrı ayrı veya birlikte sermayelerinin yüzde 25 ve daha fazlasına sahip oldukları ortaklıklara,”

Madde 21- 3182 sayılı Kanunun 44 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değıştirilmiştir.

“Madde 44- 1. 23 üncü maddede sözügeçen kredi komitesine, genel müdürlüğe, bölge veya şube müdürlüklerine devredilecek kredi açma yetkilerinin kapsam ve sınırları yönetim kurulunca tespit olunur.

Bir gerçek veya tüzel kişiye açılacak kredi sınırının tesbitinde, yönetim kurulu, en fazla, kredi komitesine özkaynakların yüzde beşi, diğer organlara yüzde biri tutarındaki kredi açma yetkisini devredebilir.

2. Yetki sınırlarının tespitinde bir kişiye ve onun sınırsız sorumlulukla katıldığı ortaklıklara açılan kredilerin toplamı birlikte dikkate alınır.

3. Krediler, yabancı banka ve benzeri kredi kurumlarının mukabil garantisi ile verilen teminat mektupları ve Bakanlıkça belirlenecek esas ve şartlar dahilinde yurt dışı müteahhitlik hizmetleri için yurt dışına verilen teminat mektupları hariç olmak üzere, ancak adına açıldıkları kişilere kullanılabilir.”

Madde 22- 3182 sayılı Kanunun 46 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“4. Sermayesinin yarısından fazlasına genel veya katma bütçeli kuruluşların, kamu iktisadi teşebbüslerinin, 3291 sayılı Kanun kapsamına alınan kuruluşların sahip olduğu kurum ve ortaklıklar ve bankalar dışında kalan müşterilere açılacak krediler ve verilecek kefalet ya da teminatların 10 milyar lirayı geçmesi halinde alınacak hesap durumu belgesi ile eki bilanço ve kâr ve zarar cetvellerinin 3568 sayılı Kanuna göre tasdike yetkili yeminli mali müşavirler tarafından tasdik edilmesi şarttır.”

Madde 23- 3182 sayılı Kanunun 47 nci maddesinin 1 numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. Bankalar, ana faaliyet konuları para ve sermaye piyasaları ile sigortacılık olan ve bu konularda özel kanunlarına göre izin ve ruhsat ile faaliyet gösteren mali kurumlar dışındaki bir ortaklığa, bedelsiz olarak edindikleri hisseler dahil, özkaynaklarının en fazla % 15’i oranında iştirak edebilirler. Bu tür ortaklıklara yatırılacak kaynakların toplamı banka özkaynaklarının % 60’ını aşamaz. İştirak olunan ortaklığın sermayesinin % 10’undan az olan iştirak tutarları yukarıda belirtilen limitlerin hesabında dikkate alınmaz.”

Madde 24- 3182 sayılı Kanunun 50 nci maddesinin 1 ve 4 numaralı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. 38 inci maddenin birinci fıkrasındaki sınırlara dahil olmak üzere bankaların edinecekleri gayrimenkullerin kayıtlı değerleri toplamı özkaynaklarının yarısını geçemez.”

“4. Bankalar, münhasıran gayrimenkul ticareti yapan ortaklıklara katılamazlar, bu konuda iş yapan gerçek ve tüzel kişilere kredi açamazlar.”

Madde 25- 3182 sayılı Kanunun 51 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“5. Bankaların konsolide mali tablolar hazırlamaları için gerekli düzenlemeleri yapmaya, konsolidasyona tabi olacak doğrudan ve dolaylı iştirakleri ile yönetim ve denetimine sahip oldukları ortaklıkları, faaliyet alanları ve iştirak oranları itibariyle belirlemeye ve konsolide mali tabloların ilan edilmesi ile ilgili usûl ve esasları tesbite Müsteşarlık yetkilidir.”

Madde 26- 3182 sayılı Kanunun 52 nci maddesinin başlığı “Hesap ve işlemlerin gerçeğe uygunluğu” olarak değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“2. Bakanlar Kurulu, ikili ve çok taraflı uluslararası anlaşmaların gereklerini yerine getirmek amacıyla, bankalara müşterilerinin kimliklerini tespit etme yükümlülüğü getirerek bununla ilgili usûl ve esasları yönetmelikle düzenlemeye yetkilidir.”

Madde 27- 3182 sayılı Kanunun 54 üncü maddesinin 1 ve 2 numaralı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“1. Bankalar bilançoları ile kâr ve zarar cetvellerinin bağımsız denetim kuruluşları ve denetçilerince onaylı birer örneğini genel kurullarının toplandığı tarihten itibaren 3 ay içinde yönetim kurulu ve denetçilerinin raporları ile birlikte Müsteşarlık ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’na tevdi ederek Resmi Gazete ve yurt çapında yayın yapan bir gazete ile ilan etmek zorundadırlar. Genel kurulları bulunmayan bankalarda 3 aylık süre bilanço ile kâr ve zarar cetvellerinin yönetim kurullarınca onaylandığı tarihten itibaren başlar.”

“2. Türkiye’de şube açmak suretiyle faaliyette bulunan bankaların, Türkiye’deki yönetim merkezleri tarafından düzenlenen ve müdürler kurulları tarafından imzalanan Türkiye’deki faaliyetlerine ait bilançoları ile kâr ve zarar cetvelleri, bağımsız denetim kuruluşlarınca onaylandıktan sonra merkezlerinin son bilanço ve kâr ve zarar cetvelleri ile birlikte 1 inci fıkradaki mercilere tevdi ve aynı fıkraya göre ilan olunur.”

“4. Bağımsız denetim kuruluşlarının kuruluş ve çalışma esasları Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’nın da görüşü alınarak Müsteşarlıkça düzenlenir. Bağımsız denetim kuruluşları, bu kanun uyarınca yaptıkları faaliyetler dolayısıyla üçüncü kişilere verecekleri zararlardan sorumludurlar.”

Madde 28- 3182 sayılı Kanunun 57 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 57- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası dışında Türkiye’de faaliyet gösteren bütün bankalar tüzel kişiliği haiz Türkiye Bankalar Birliğine üye olurlar. Bankalar bu yükümlülüğü, bu Kanunun 11’inci maddesine göre bankacılık işlemlerine başlama iznini aldıkları tarihten itibaren en geç 3 ay içinde yerine getirirler.”

Madde 29- 3182 sayılı Kanunun 62 nci maddesinin 1 numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. Bankalar yeminli murakıplarınca yapılan denetlemelerde; bu Kanun veya ilgili diğer mevzuat hükümlerini ihlal ettikleri ve bankanın emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürdükleri tespit edilen banka mensuplarının, haklarında kanuni kovuşturma istenmesini müteakip Bakanlığın talebi üzerine imza yetkilerinin kaldırılması zorunludur. Bu kimseler Bakanlığın izni olmadıkça imza yetkili personel olarak hiçbir bankada çalıştırılmazlar.”

Madde 30- 3182 sayılı Kanunun 64 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 64- 1. Denetlemeler sonucunda bir bankanın mali bünyesinin ciddi bir şekilde zayıflamakta olduğunun tespit edilmesi halinde, Bakan uygun bir süre vererek, banka yönetim kurulundan;

- a) Sermayenin artırılmasını veya sermayenin ödenmeyen kısmının tahsilini,
- b) Kâr dağıtılmamasını, tahsilinde tehlike görülen alacaklar için karşılık ayrılmasını,
- c) Bir kısım şubelerin kapatılması, yeni personel alımının durdurulması veya sınırlandırılması suretiyle veya benzeri şekilde masrafların kısılmasını,
- d) İştirak veya sabit değerlerin kısmen veya tamamen elden çıkarılmasını,
- e) Risk doğurucu işlemlerden kaçınılmasını, kredilerin sınırlandırılmasını veya durdurulmasını, verimsiz veya donuk kredilerin takibiyle ilgili önlemlerin artırılmasını,
- f) Mevzuata aykırı fiilleri ile banka mali bünyesini zayıflattığı tespit edilen personelin bankayı temsil yetkilerinin kaldırılmasını,
- g) Genel kurulun toplantıya çağırılmasını,
- h) Mali bünyenin güçlendirilmesi için gerekli görülecek diğer tedbirlerin alınmasını, isteyebilir.

Yönetim Kurulu bu istikamette gerekli tedbirleri almak ve aldığı karar ve tedbirleri aylık raporlar halinde Müsteşarlığa bildirmek zorundadır.

Bakan, yukarıdaki tedbirleri talep hakkı saklı kalmak kaydıyla, gerektiği takdirde yönetim kurulu, müdürler kurulu veya denetim kurulu üyelerini kısmen veya tamamen görevden alarak veya yönetim ve denetim kurulu üye sayısını artırarak bu kurullara üye atamaya, kanunî karşılık yükümlülüklerini cezai faizlerini kaldırmak suretiyle ertelemek veya düşürmek de dahil olmak üzere mali bünyenin takviyesi için gerekli tüm tedbirleri almaya yetkilidir.

Bu madde gereğince atanan yönetim kurulu üyeleri için 22 nci maddenin 1 inci fıkrasındaki yükümlülük aranmaz.

2. Bakan yukarıdaki tedbirlere rağmen mali bünyesi güçlendirilemeyen bankalar hakkında 68 inci madde hükümlerinin uygulanmasını talep edebilir.

Bu bankalardan sermayesinin tamamı genel ve katma bütçeli dairelere veya kamu iktisadi teşebbüslerine ait olanların devir veya birleştirilmesine, bununla ilgili usûl ve esasları tespiti Bakan yetkilidir.”

Madde 31- 3182 sayılı Kanunun 68 inci maddesinin 1 ve 2 numaralı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve bu maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“1. 64 üncü maddenin uygulanmasına rağmen mali bünyesinin güçlendirilmesine imkân görülemeyen bir bankanın mevduat kabul ve bankacılık işlemleri yapma yetkisi 12 nci maddeye göre kaldırılır.”

“2. Mevduat kabul ve bankacılık işlemleri yapma yetkisi kaldırılan bankanın tasarruf mevduatı sahiplerine 67 nci maddeye göre tespit edilecek miktarlarda yapılacak ödemeler Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından karşılanır.”

“8. Herhangi bir sebeple mevduat kabul ve bankacılık işlemleri yapma yetkileri kaldırılan, faaliyetleri durdurulan, iflas veya tasfiyelerine karar verilen veya konkordato ilan eden yabancı bankaların Türkiye’deki şubeleri hakkında da bu madde hükümleri tatbik edilir. Bu şubelerin mevcut ve alacaklarının yurt dışına transferine ilişkin esaslar Bakanlıkça tespit edilir.”

Madde 32- 3182 sayılı Kanunun 69 uncu maddesinin 1 numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. Bir bankanın %10 hissesinden fazlasına sahip olan ortakları, yönetim kurulu ve kredi komitesi başkan ve üyeleriyle, genel müdür, genel müdür yardımcıları ve imzaları bankayı ilzam eden memurları Kanuna aykırı karar ve işlemleriyle banka hakkında 68 inci maddenin uygulanmasına sebep olmuşlarsa, Bakanın talebi üzerine bunların şahsi sorumlulukları cihetine gidilerek, şahsen iflaslarına mahkemece karar verilebilir.”

Madde 33- 3182 sayılı Kanunun 74 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.
“Kıyı bankacılığı

Madde 74- 1.Türkiye’de münhasıran kıyı bankacılığı faaliyetinde bulunmak üzere banka kurulmasına veya yabancı bankalarca şube açılmasına ilişkin hususlar, faaliyet esas ve alanları, hesap ve kayıt düzeni ile denetim usûlleri Bakanlar Kurulu’nca belirlenir.

2. Münhasıran kıyı bankacılığı faaliyetinde bulunan bankalar hakkında bu Kanun’un diğer maddeleri ile 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu’nun 40, 43 ve 44’üncü maddeleri uygulanmaz.

3. Bu maddenin birinci fıkrası uyarınca alınan Bakanlar Kurulu Kararına aykırı işlemleri tespit edilen bankaların faaliyet izinleri iptal edilir.

4. Kıyı bankacılığı dışında, serbet bölgelerdeki bankacılık faaliyetleri hakkında bu Kanun hükümleri uygulanır.”

Madde 34- 3182 sayılı Kanunun 78 inci maddesinin 1 numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. Bakanlık, Onüçüncü Bölüm hükümleri hariç olmak üzere, bu Kanundaki parasal miktar ve sınırları, 1 Ocak 1993 tarihi temel olmak üzere Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından açıklanan toptan eşya fiyatları indeksinin gerektirdiği miktar ve sınırları geçmemek üzere artırmaya yetkilidir.”

Madde 35- 3182 sayılı Kanunun 83 üncü maddesinin 1 numaralı fıkrasının sonuna aşağıdaki bent eklenmiştir.

“Kredilerin takip ve kontrolü için 47 nci maddede belirtilen mali kurumlar arasında müşterileri ile ilgili olarak doğrudan doğruya veya en az on kurum tarafından kurulacak şirketler vasıtasıyla yapılacak bilgi alışverişi bu hükmün dışındadır.”

Madde 36- 3182 sayılı Kanunun Ondördüncü Bölümünün başlığı “Diğer Hükümler” olarak değiştirilmiş, “Onbeşinci Bölüm” ibaresi ile “İstisnalar, Saklı ve Kaldırılan Hükümler” şeklindeki bölüm başlığı Kanun metninden çıkarılmıştır.

Madde 37- 3182 sayılı Kanunun 3494 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılan 90 ncı maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Yabancı ülke yetkili mercilerinin talepleri

Madde 90- 1. Yabancı ülkelerin kanunlarına göre denetime yetkili mercilerin, kendi ülkelerinde kurulu bankaların Türkiye’deki şubelerinde veya bu bankaların ortak olduğu Türkiye’de kurulu bankalarda denetim yapma ve bilgi isteme taleplerinin yerine getirilmesi Müsteşarlığın iznine bağlıdır.

2. Birinci fıkrada belirtilen mercilerce bu Kanun’un amaç ve kapsamı ile ilgili olarak istenilen bilgilerin karşılıklılık ilkesinin gözetilmesi ve açıklanmaması şartıyla verilmesine Bakanlık yetkilidir.”

Madde 38- 3182 sayılı Kanunun 3494 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılan 91 inci maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Yatırım bankaları ve kalkınma bankalarının faaliyet esasları

Madde 91- Yatırım bankaları ve kalkınma bankalarının faaliyetlerine ilişkin olarak bu kanunda ve ilgili diğer kanunlarda hüküm bulunmayan hususlarda düzenleme yapmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.”

Madde 39- 3182 sayılı Kanunun 3494 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılan 92 ncı maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Yatırım bankaları

Madde 92- Yatırım bankaları sermaye piyasasında faaliyet göstermek, sermaye piyasası araçları kullanılarak sağlanan kaynaklarla yatırım yapmak, işletmelerin etkin bir yönetime ve sağlıklı mali yapıya kavuşmaları amacıyla devir ve birleşme konuları dahil danışmanlık hizmetleri vermek, mevduat kabulü hariç bankacılık işlemleri yapmak üzere kurulurlar.”

Madde 40- 3182 sayılı Kanunun 3494 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılan 93 üncü maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Kalkınma bankaları

Madde 93- Kalkınma bankaları 92 ncı maddede sayılan yatırım bankacılığı faaliyetlerine ek olarak özkaynakları ile idaresi kendilerine bırakılan fon ve benzeri kaynaklardan kredi vermek üzere kurulurlar.”

Madde 41- 3182 sayılı Kanunun 3494 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılan 94 üncü maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Yatırım bankaları ve kalkınma bankalarıyla ilgili ortak hükümler

Madde 94- Yatırım bankaları ve kalkınma bankalarının kuruluş ve faaliyetleri bu Kanunun 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 20, 28, 40/1-2, 41/2-3-4, 42, 43, 46, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61 ve 75’inci maddelerine tabidir.

Bu bankaların kuruluşunda ödenmiş sermaye tutarı 5 inci maddede belirtilen miktarın üçte ikisinden az olamaz.

Bu bankalara talepte bulunmaları halinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’nın görüşü alınmak suretiyle Bakanlığın önerisi üzerine Bakanlar Kurulunca mevduat kabul izni verilebilir. Bu takdirde mevduat kabul eden yatırım bankaları ve kalkınma bankaları bu Kanunun diğer hükümlerine de tabi olurlar.

Yatırım bankaları ve kalkınma bankalarının bankalardan ve kendi müstakrizlerinden genel esaslar dahilinde sağladıkları her türlü paralar mevduat sayılmaz.”

Madde 42- 3182 sayılı Kanunun 95 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Diğer Hükümler

Madde 95- Sermayelerinin yarısından fazlası ayrı ayrı veya birlikte genel ve katma bütçeli dairelere veya kamu iktisadi teşebbüslerine ait olan ve gayrimenkul inşa etmek veya ettirmekle görevli kılınan bankalar için bu Kanun’un 47 ve 50’nci maddelerinde yer alan sınırlamalar Bakan’ın izni ile arttırılabilir. Bu bankalar hakkında 50 nci maddenin 2 ve 4 numaralı fıkra hükümleri uygulanmaz.”

Madde 43- 3182 sayılı Kanunun 8, 15, 16, 17, 45, 63 ve 73 üncü maddeleri ile 18 inci maddesinin 3 numaralı, 20 nci maddesinin 1 numaralı, 50 nci maddesinin 6 numaralı ve 75 inci maddesinin 2 numaralı fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici Madde 1- 1. Bankalar daha önceki mevzuata uygun olarak açtıkları kredilerden, bu Kanun Hükmünde Kararname’de belirtilen sınırlara aykırılık teşkil edenleri 31/12/1995 tarihine kadar Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine uygun hale getirmek zorundadırlar.

2. Bankalar bu Kanun Hükmünde Kararname’de belirtilen sınırlara aykırı olan kredileri Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine uygun hale getirinceye kadar arttıramazlar.

Geçici Madde 2- 1. Bankalar toplam iştirak tutarlarını özkaynaklarının 31/12/1995 tarihine kadar % 85’ine, 31/12/1997 tarihine kadar % 70’ine, 31/12/1999 tarihine kadar % 60’ına indirmek zorundadırlar.

Bir ortaklığa özkaynaklarının % 15’inden yüksek oranda iştirak etmiş bulunan bankalar bu iştiraklerini 31/12/1999 tarihine kadar bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine uygun hale getirirler.

Geçici Madde 3- 1. Bankalar, daha önceki mevzuata uygun olarak edindikleri gayrimenkullerin tutarlarını 31/12/1995 tarihine kadar bu Kanun Hükmünde Kararname'deki sınırlara uygun hale getirmek zorundadırlar.

2. Bankalar, bu Kanun Hükmünde Kararname'deki sınırlara uygunluk sağlanıncaya kadar yeni gayrimenkul edinemezler.

Geçici Madde 4- Bu Kanun Hükmünde Kararname'nin yayımı tarihinden önce 3182 sayılı Kanunun 64 üncü maddesinin üç numaralı fıkrasına dayanılarak yapılan işlemler hakkında eski hükümlerin uygulanmasına devam olunur.

Geçici Madde 5- Bu Kanun Hükmünde Kararnamede çıkarılması öngörülen yönetmelikler bir yıl içinde hazırlanarak yürürlüğe konulur.

Madde 44- Bu Kanun Hükmünde Kararname'nin 11, 21 ve 22 nci maddeleri 1/1/1994 tarihinde, diğer maddeleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 45- Bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

4.1.8. Bankalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin 538 sayılı Kanun Hükmünde Kararname*

(22 Haziran 1994 tarih ve 21968 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.)

3182 sayılı Bankalar Kanununda değişiklik yapılması; 1/6/1994 tarihli ve 3991 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak, Bakanlar Kurulu'na 16/6/1994 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Madde 1- 24.4.1985 tarihli ve 3182 sayılı Kanunun 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 3 üncü maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Madde 3- Bu Kanunun uygulamasında;

1. Bakan ve Bakanlık; Hazine Müsteşarlığı'nın bağlı bulunduğu bakanı ve bakanlığı,
2. Müsteşarlık; Hazine Müsteşarlığını,
3. Banka; Türkiye'de kurulan bankalar ile yabancı bankaların Türkiye'de açılan şubelerini,

* 01.06.1994 günlü, 3991 sayılı Yetki Yasası'na dayanılarak çıkarılmış KHK'nin dayanağı, Anayasa Mahkemesi'nin 29.11.1994 günlü, Esas 1994/68, Karar 1994/80 sayılı kararı ile iptal edilmiştir.

4. Banka şubesi; Bankaların elektronik işlem cihazlarından ibaret birimleri hariç şube, ajans ve mevduat kabulü veya diğer bankacılık işlemleri ile uğraşan sabit ya da seyyar büroları gibi her türlü yerel teşkilatını,

5. Ödenmiş sermaye; bankaların üç aylık hesap özetlerindeki fiilen ödenmiş veya Türkiye'ye ayrılmış ve ödenmiş sermayelerinden, bilançoda görülen zararın yedek akçelerle karşılanmayan kısmı düşüldükten sonra kalan tutarı,

6. Yedek akçeler; 32 nci maddenin birinci fıkrası, Türk Ticaret Kanunu ve ilgili kanunlar ile bankaların anasözleşmelerine göre ayrılan ve bankanın üç aylık hesap özetlerinde görülen yedek akçeler toplamından, varsa bilanço zararının düşülmesi sonucunda elde edilen tutarı,

7. Özkaynak; bankaların ödenmiş veya Türkiye'ye ayrılmış sermayeleri ile yedek akçeleri toplamını;
ifade eder.”

Madde 2- 3182 sayılı Kanunun 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 4 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Kuruluş veya Türkiye’de şube açma izni

Madde 4- Türkiye’de bir bankanın kurulması veya yabancı ülkelerde kurulmuş bir bankanın Türkiye’de açacağı ilk şubesi için Bakanlar Kurulu’ndan izin alınması şarttır.”

Madde 3- 3182 sayılı Kanunun 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 5 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 5- 1.Türkiye’de kurulacak bankaların;

a) Anonim ortaklık olması,

b) Kurucularının müflis veya konkordato ilan etmiş veya taksirli suçlar hariç olmak üzere affa uğramış olsalar dahi ağır hapis veya 5 yıldan fazla hapis yahut zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma veya Devlet sırlarını açığa vurma, vergi kaçakçılığı veya vergi kaçakçılığına teşebbüs suçlarından dolayı hüküm giymiş bulunmaması,

c) Hisse senetlerinin tamamının ada yazılı olması, nakit karşılığı çıkarılması, itibari değerlerinin 100 milyon Lirayı geçmemesi ve menkul kıymetler borsasına kote edilmesi,

d) Ödenmiş sermayelerinin 1 trilyon liradan az olmaması,

e) Anasözleşmelerinin bu Kanun hükümlerine uygun olması,
şarttır.

2. Sermayesinin yarısından fazlası genel ve katma bütçeli dairelere, yerel yönetimlere veya kamu iktisadi teşebbüslerine ait bankalar birinci fıkranın (c) bendi hükmüne tabi değildir.

3. Bir kişinin, banka sermayesinin yüzde 5’i ve daha fazlasını temsil eden payları edinmesi veya bir ortağa ait payların banka sermayesinin yüzde 5, yüzde 20, yüzde 33 veya yüzde 50’sini aşması sonucunu veren hisse edinimleri ile bir ortağa ait payların

yukarıdaki oranların altına düşmesi sonucunu veren hisse devirleri Müsteşarlığın iznine tabidir.

Ortak sayısının 5'ten aşağı düşmesine yol açan işlemler ile bu fıkraya göre izin alınmadan yapılan devirler pay defterine kaydolunmaz. Bu hükme aykırı olarak pay defterine yapılan kayıtlar hükümsüzdür.

Bu fıkra uygulamasında 38 inci maddenin üçüncü fıkrasının (b) bendinde belirtilen gerçek ve tüzel kişilere ait paylar bir kişiye ait pay addolunur.

İntifa hakkı ile oy hakkının edinilmesinde de bu fıkra hükümleri uygulanır.

4. Sermayenin yüzde 5 ve daha fazlasına sahip olacak ortakların kurucularda aranan nitelikleri taşıması şarttır. Bu nitelikleri kaybeden ortaklar temettü dışındaki ortaklık haklarından yararlanamaz. Bu halde, diğer ortaklık hakları Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından kullanılır.”

Madde 4- 3182 sayılı Kanunun 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 6 ncı maddesinin 1 numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.
“1.Türkiye’de şube açmak suretiyle faaliyet gösterecek yabancı bankaların;

a) Türkiye’ye ayrılan ödenmiş sermayelerinin 5’inci maddede belirtilen miktardan az olmaması,

b) Kuruldukları veya faaliyette bulundukları ülkelerde mevduat kabul etmelerinin veya bankacılık işlemleri yapmalarının yasaklanmamış olması,

şarttır.”

Madde 5- 3182 sayılı Kanunun 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 7 nci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Başvuru ve izin

Madde 7- 5 inci ve 6 ncı maddelere göre yapılacak başvurular ile kuruluş veya Türkiye’de şube açma izninin verilmesine ilişkin usûl ve esaslar Müsteşarlıkça çıkarılacak yönetmelikle tespit edilir.”

Madde 6- 3182 sayılı Kanunun 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 9 uncu maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Kuruluş veya Türkiye’de şube açma izninin iptali

Madde 9- Kuruluşa veya Türkiye’de şube açılmasına izin verilmesine ilişkin Bakanlar Kurulu kararının yayımından itibaren 1 yıl içinde faaliyete geçilmemesi halinde bu izinler geçersiz olur.”

Madde 7- 3182 sayılı Kanunun 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 10 uncu maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Madde 10- Kuruluş veya Türkiye’de şube açma işlemleri tamamlanan bankalar, mevduat kabulü veya bankacılık işlemleri yapma izni almak için bir beyanname ile Müsteşarlığa başvururlar. Bu başvuru ile iznin verilmesine ilişkin usûl ve esaslar Müsteşarlıkça çıkarılacak yönetmelikle tespit edilir.

Türkiye’de şube açmak suretiyle faaliyette bulunan yabancı bankalar ikinci şubelerini açtıkları tarihten itibaren en geç 1 ay içinde Müsteşarlığa ayrıca bir beyanname vererek Türkiye’deki şubelerinden birini diğer şubeleri temsile yetkili ve sorumlu yönetim merkezi olarak göstermek zorundadırlar.”

Madde 8- 3182 sayılı Kanunun 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 11 inci maddesinin 1 numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“1. 10 uncu maddede yazılı beyannamenin alınması üzerine Müsteşarlık, ilgililerin bu Kanun’da yazılı şartları yerine getirip getirmediğini, bankacılık işlemlerine veya mevduat kabulüne başlamak üzere Kanun’un gerekli kıldığı nitelikleri taşıyıp taşımadıklarını inceledikten sonra durumları uygun bulunanlara başvuru tarihinden itibaren en geç iki ay içinde bankacılık işlemlerine veya mevduat kabulüne başlamak üzere izin verir.”

Madde 9- 3182 sayılı Kanunun 12 nci maddesine 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile eklenen fıkra aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“3. Herhangi bir şekilde faaliyetlerine sürekli olarak en az 6 ay süre ile ara veren bankalar hakkında da bu madde hükümleri uygulanır.”

Madde 10- 3182 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 2, 3 ve 4 numaralı fıkraları aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“2. Bu maddenin uygulamasında yazılı veya sözlü olarak veya herhangi bir şekilde halka duyurulmak suretiyle faiz veya her ne ad altında olursa olsun bir ivaz karşılığında istendiğinde veya belli bir vadede iade edilmek üzere para alınması mevduat kabulü sayılır.

Kabul edilen para karşılığında mevduat hesap cüzdanı yerine adi veya ticari senetler, makbuz veya sertifika verilmesi durumu değiştirmez.”

“3. Resmi ve özel kuruluşlar ile ortaklıklarda, yalnız kendi çalışanlarına ait olmak üzere sağlık ve sosyal yardım, ihtiyat ve tasarruf sağlama amaçlarıyla kurulan sandıkların münhasıran kendi üyelerinden ve bu amaçlar için topladıkları paralar bu Kanun uygulamasında mevduat sayılmaz.”

“4. Sermaye Piyasası Kanunu hükümlerine göre sermaye piyasası araçları ihracı hakkında bu madde hükümleri uygulanmaz.”

Madde 11- 3182 sayılı Kanunun 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 14 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Şube açma

Madde 14- 1. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası hariç sermayesinin yarısından fazlası veya yönetim ve denetimi genel ve katma bütçeli dairelere, kamu iktisadi teşebbüslerine veya yerel yönetimlere ait olan bankalar Bakan’ın izni ile şube açabilirler.

2. Birinci fıkranın dışında kalan bankalar açacakları şubeleri açılış tarihinden en az 30 gün önce Müsteşarlığa bildirmek zorundadırlar. Bir takvim yılı içinde 10 adedin üzerinde şube açılması Müsteşarlığın iznine bağlıdır.

3. Bu Kanunun 56 ncı maddesine göre yürürlüğe konulan standart rasyoları tutturamayan bankaların şube açmaları Müsteşarlığın iznine tabidir.

4. Şube açma izninin usûl ve esasları Müsteşarlıkça çıkarılacak bir yönetmelikle tesbit edilir.”

Madde 12- 3182 sayılı Kanunun 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 19 uncu maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Madde 19- Müsteşarlık, banka genel kurullarında bir temsilci bulundurabilir.”

Madde 13- 3182 sayılı Kanunun 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 20 nci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Anasözleşme değişikliği

Madde 20- Bankaların anasözleşmelerinin değiştirilmesinde Müsteşarlığın uygun görüşü aranır. Müsteşarlıkça uygun görülmediği takdirde değişiklik tasarıları genel kurul gündemine alınamaz ve genel kurulda görüşülemez. Sicil memuru, Müsteşarlığın uygun görüşü olmaksızın anasözleşme değişikliklerini Ticaret Sicili’ne tescil edemez.

Sermayenin mevzuata aykırı olarak artırıldığı tespit edilen kısmı özkaynak hesabında dikkate alınmaz.”

Madde 14- 3182 Kanunun 23 üncü maddesinin 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 1 numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“1. Bankalarda, kredilerle ilgili olarak vereceği görevleri yapmak üzere, yönetim kurulu tarafından, üyeleri arasından seçilecek en az iki üye ile banka genel müdürü veya vekilinden oluşan bir kredi komitesi kurulabilir.”

Madde 15- 3182 sayılı Kanunun 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 31 inci maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Madde 31- Bu Kanun hükümlerine aykırı hareketlerinden dolayı hapis veya bir defadan fazla ağır para cezası ile cezalandırılan kimseler ile yüz kızartıcı suçlardan dolayı mahkûm olanlar ve müflisler hiçbir bankada yönetim kurulu başkanı, üyesi,

denetçi, genel müdür, genel müdür yardımcısı veya birinci derecede imza yetkisini haiz görevli olarak çalıştırılmazlar.

Bankalar bu gibi kimselerin imza yetkilerini derhal kaldırmak zorundadırlar.”

Madde 16- 3182 sayılı Kanunun 33 üncü maddesinin 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 1 numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“1. Bankalar, bu Kanunun 32 nci maddesinin birinci fıkrası ve Türk Ticaret Kanununun 466 ve 467 nci maddelerine göre ayırdıkları kanuni yedek akçelerine tekabül eden bir meblağı yıllık bilançolarının genel kurullarınca onaylanmasını izleyen 15 gün içinde kanuni karşılık olarak Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde Hazine adına açılacak “Kanuni Yedek Akçeler Karşılığı Devlet Tahvili Hesabı”na yatırmak zorundadırlar. Genel Kurulu bulunmayan bankalarda bu süre bilançolarının yönetim kurullarınca onaylandığı tarihten itibaren başlar.”

Madde 17- 3182 sayılı Kanunun 37 nci maddesinin 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 2 numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“2. Bankalar mevduata peşin faiz veremeyecekleri gibi her ne suret ve şekilde olursa olsun mevduat sahiplerine, yukarıdaki fıkraya göre alınan karar ve tedbirlere aykırı olarak munzam menfaat temin edemezler ve bunlara aykırılığa yol açacak işlemler yapamazlar.

Mevduat sahipleri lehine verilecek özel sigorta teminatı bu hükmün dışındadır.”

Madde 18- 3182 sayılı Kanunun 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 38 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Genel Risk Sınırları

Madde 38-1.a) Bir bankanın vereceği nakdi krediler ve satın alacağı tahvil ve benzeri sermaye piyasası araçlarının tutarı ile teminat mektupları, kefaletler, aval, ciro ve kabuller gibi gayri nakdi kredilerin toplamı özkaynaklarının 20 katını aşamaz.

b) Vadesi geçmiş nakdi krediler ile gayri nakdi kredilerin nakde tahvil olan bedelleri kaydedildikleri hesaba bakılmaksızın (a) bendi uygulamasında kredi sayılır.

2.a) Bir banka gerçek ya da tüzel bir kişiye nakit, mal, kefalet ve teminat şekil ve mahiyetinde veya herhangi bir şekil ve surette kendi özkaynakları toplamının yüzde 20’sinden fazla kredi veremez, aval ve kefaletlerini kabul edemez veya hisse senetleri hariç, menkul değerlerini satın alamaz.

b) Bu oran ihracatta ve yurt dışı müteahhitlik hizmetlerinde kullanılmak üzere açılan ve fiilen bu işlerde kullanılan kredilerde % 25’dir.

c) Bakan sermayesinin yarısından fazlası ayrı ayrı veya birlikte genel ve katma bütçeli dairelere veya kamu iktisadi teşebbüslerine ait kuruluşlara açılan kredileri özkaynaklarının % 60’ına kadar artırabilir.

d) Bir adi ortaklık tarafından kullanılmak üzere verilecek krediler, sorumlulukları oranında ortaklara verilmiş kredi sayılır.

3.a) Her birine açılacak kredi miktarı hakkında ikinci fıkradaki sınırlar saklı olmak üzere, bir bankanın dolaylı kredi ilişkisi içinde bulunan gerçek ve tüzel kişilerin tümüne açacağı kredilerin toplamı banka özkaynaklarının yüzde 75'ini aşamaz.

b) Bu Kanunun uygulamasında lehlerine kredi verilip verilmediğine bakılmaksızın;

i) Bir gerçek kişi ile eş ve velayet altındaki çocuklarına, bunların sınırsız sorumlulukla katıldıkları veya yönetim kurulu başkanı, üyesi, genel müdürü ya da genel müdür yardımcısı oldukları ortaklıklara,

ii) Kamu tüzel kişileri hariç olmak üzere bir tüzel kişinin veya (i) bendinde sayılanların sermayelerinin doğrudan veya dolaylı olarak yüzde 25 ve daha fazlasına iştirak ettikleri ortaklıklara,

verilen krediler, bir gerçek veya tüzel kişiye dolaylı olarak verilmiş kredi sayılır.

c) Dolaylı iştirak oranı, iştirak oranlarının çarpılması suretiyle hesaplanır.

d) Dolaylı kredi ilişkisi içinde bulunan gerçek ya da tüzel kişilerin bu krediler için bankaca kabul edilen aval ve kefaletleri kredi sınırının hesabında dikkate alınmaz.

4. Gayrinakdi krediler bu maddenin uygulamasında yüzde 50 oranında nazara alınır. Her bankanın riskin en az %15'ini üstlenmesi ve katılan banka sayısının 3'ten az olmaması şartıyla konsorsiyum şeklinde verilecek teminat mektuplarında bu oran % 25'tir.

5. Aşağıdaki kredi işlemleri bu maddedeki sınırlamalara tabi değildir:

a) Bakanın uygun görmesi üzerine büyük kamu ihaleleri için verilecek teminat mektupları ile Türkiye İhracat ve Kredi Bankası'nın katıldığı konsorsiyumlar şeklinde verilecek teminat mektupları,

b) Hazine ile veya, Hazine ve Kamu Ortaklığı İdaresince veya Hazinenin kefaletiyle çıkarılan bono ve tahviller karşılığında yapılan işlemler,

c) Karşılığı nakit olan krediler,

d) Bankaların kendi aralarındaki kredi işlemleri,

e) Diğer bankaların kendi kredi sınırları dahilindeki mukabil garantileri ile verilen gayrinakdi krediler ile ihracatta kullanılmak üzere açılan ve fiilen bu işlerde kullanılan kredilerin bu garantilerle temin edilen kısmı,

f) Bankaların yabancı para cinsinden verecekleri kredilerde kur değişikliklerinin doğurduğu artışlar ile vadesi geçmiş kredilere tahakkuk ettirilen faiz ve diğer unsurlar; şu kadar ki, limitlerin hesabında aynı kişiye yeni kredi tahsisi halinde daha önce yabancı para cinsinden verilen krediler müteakiben tahsis edilen kredinin kullandırıldığı tarihteki cari kurdan dikkate alınır,

g) Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve Türkiye İhracat ve Kredi Bankasından sağlanan reeskont ve avans kredileri için verilen cirolar,

h)* Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın önerisi üzerine Müsteşarlıkça kabul edilecek yabancı banka ve kredi kurumlarının Müsteşarlıkça belirlenecek limitler dahilindeki mukabil garantilerine dayanılarak verilen gayrinakdi krediler.”

Madde 19- 3182 sayılı Kanunun 39 uncu maddesinin 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 1 numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki 3 numaralı fıkra eklenmiştir.

“1. 38’inci madde hükümleri saklı kalmak kaydıyla bankaların;

a) Sermayelerinin yüzde 10 ve daha fazlasına sahip oldukları iştiraklerine,

b) (a) bendindeki iştiraklerinin banka iştirak payı dahil ayrı ayrı veya birlikte sermayelerinin yüzde 25’inden fazlasına sahip oldukları ortaklıklara,

c) (a) ve (b) bentlerindeki ortaklıkların kefaleti ile diğer gerçek ve tüzel kişilere,

vereceği kredilerin toplamı banka özkaynaklarının iki katını aşamaz.”

“3. Bankalar 1 inci fıkroda belirtilen iştiraklerine açtıkları krediler ile bunlarla ilgili veya müterafik işlemler için uyguladıkları kredi faiz oranları ile komisyon ve ücretleri tespit tarihinden itibaren 15 gün içerisinde Müsteşarlığa ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’na bildirmek zorundadırlar.”

Madde 20- 3182 sayılı Kanunun 41 inci maddesinin 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 1 ve 3 numaralı fıkraları ile 2 numaralı fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiş ve maddeye aşağıdaki 6 numaralı fıkra eklenmiştir.

“1. 38’inci madde hükümleri saklı kalmak kaydıyla bir bankanın sermayesinin yüzde 10 ve daha fazlasına sahip olan ortaklarına ve bunlarla dolaylı kredi kapsamına giren gerçek veya tüzel kişilere vereceği kredilerin toplamı banka özkaynaklarının yarısını aşamaz.”

“3. Banka mensuplarına teminat karşılığında ve aylık ücretleri toplamının 5 katını aşmamak üzere verilecek krediler ve bu krediler için kabul edilecek kefaletler ikinci fıkra hükümlerine tabi değildir.”

* İlgili bankalar listesi için Türkiye Bankalar Birliği’nin 22 Haziran 1998 tarih ve 2375 sayılı yazısı ekinde yer alan Hazine Müsteşarlığı’nın 10.06.1998 tarih ve 35117 sayılı yazısına bakınız.

“a) Yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile genel müdür ve genel müdür yardımcılara, kredi açmaya yetkili diğer mensuplarına, bunların eş ve velayet altındaki çocuklarına ve bunların ayrı ayrı veya birlikte sermayelerinin yüzde 25 ve daha fazlasına sahip oldukları ortaklıklara,”

“6. Bankalar, kendi ortak ve mensuplarına açtıkları krediler ile bunlarla ilgili veya müterafik işlemler için uyguladıkları kredi faiz oranları ile komisyon ve ücretleri

tespit tarihinden itibaren Müsteşarlığa ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na bildirmek zorundadırlar.”

Madde 21- 3182 sayılı Kanunun 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 44 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 44- 1. 23 üncü maddede sözügeçen kredi komitesine, genel müdürlüğe, bölge veya şube müdürlüklerine devredilecek kredi açma yetkilerinin kapsam ve sınırları yönetim kurulunca tespit olunur. Yetki devri veya yönetim kurulunca kredi açılması genel müdürlüğün yazılı önerisi üzerine olur.

Bir gerçek veya tüzel kişiye açılacak kredi sınırının tesbitinde, yönetim kurulu, en fazla, kredi komitesine özkaynakların yüzde beşi, diğer organlara yüzde biri tutarındaki kredi açma yetkisini devredebilir.

2. Yetki sınırlarının tespitinde bir kişiye ve onun sınırsız sorumlulukla katıldığı ortaklıklara açılan kredilerin toplamı birlikte dikkate alınır.

3. Krediler, banka ve benzeri kredi kurumlarının mukabil garantisi ile verilen teminat mektupları ve Bakanlıkça belirlenecek esas ve şartlar dahilinde yurt dışı müteahhitlik hizmetleri için yurt dışına ve uluslararası ihaleler için yurtiçine verilen teminat mektupları hariç olmak üzere, ancak adına açıldıkları kişilere kullanılabilir.”

Madde 22- 3182 sayılı Kanunun 46 ncı maddesinin başlığı “Kredilerin izlenmesi” şeklinde düzenlenmiş ve maddeye 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile eklenen 4 numaralı fıkra aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“4. Sermayesinin yarısından fazlasına genel veya katma bütçeli dairelerin, kamu iktisadi teşebbüslerinin, 3291 sayılı Kanun kapsamına alınan kuruluşların sahip olduğu kurum ve ortaklıklar ve bankalar dışında kalan müşterilere açılacak krediler ve verilecek kefalet ya da teminatların 10 milyar lirayı geçmesi halinde alınacak hesap durumu belgesi ile eki bilanço ve kâr ve zarar cetvellerinin genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine uygunluğunun 3568 sayılı Kanuna göre tasdiğe yetkili yeminli mali müşavirler tarafından tasdik edilmesi şarttır.

Bakanlık, bu fıraya göre yapılacak tasdikle ilgili usûl ve esasları, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Türkiye Bankalar Birliği ve Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği'nin görüşlerini almak suretiyle tespite yetkilidir.”

Madde 23- 3182 sayılı Kanunun 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 47 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 47-1 Bankalar, ana faaliyet konuları para ve sermaye piyasaları ile sigortacılık olan ve bu konularda özel kanunlarına göre izin ve ruhsat ile faaliyet gösteren mali kurumlar dışındaki bir ortaklığa bedelsiz olarak edindikleri hisseler dahil, özkaynaklarının en fazla %15'i oranında iştirak edebilirler. Bu tür ortaklıklara yatırılacak kaynakların toplamı banka özkaynaklarının %60'ını aşamaz.

İştirak olunan ortaklığın sermayesinin %10'undan az olan iştirak tutarları yukarıda belirtilen limitlerin hesabında dikkate alınmaz.

2. Bankalar ve sermayelerinin %50'sinden fazlasına sahip oldukları iştirakleri; kamu kuruluşu şeklinde olanlar hariç banka sermayesinin %10'undan fazlasına sahip olan ortakların, yönetim kurulu başkanı ve üyelerinin, genel müdür ve genel müdür yardımcılarının ayrı ayrı ya da birlikte sermayelerinin %25'inden fazlasına sahip oldukları ortaklıklara iştirak edemezler.

3. Bu Kanuna göre yürürlüğe konulan standart rasyoları tutturamayan bankalar, hiçbir surette yeni iştirak edinemezler.”

Madde 24- 3182 sayılı Kanunun 50 nci maddesinin 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 1 ve 4 numaralı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. 38 inci maddenin birinci fıkrasındaki sınırlara dahil olmak üzere bankaların edinecekleri gayrimenkullerin amortismanlar düşüldükten sonraki kayıtlı değerleri toplamı özkaynaklarının yarısını geçemez.

Yeniden değerlendirme yapılarak özkaynaklara ilave edilen fonlar, bu maddedeki sınırlamanın hesaplanmasında %50 oranında dikkate alınır.”

“4. Bankalar, münhasıran gayrimenkul ticareti yapan ortaklıklara katılamazlar, bu konuda iş yapan gerçek ve tüzel kişilere kredi açamazlar.”

Madde 25- 3182 sayılı Kanunun 51 inci maddesine 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile eklenen 5 numaralı fıkra aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiş ve maddeye aşağıdaki 6 numaralı fıkra eklenmiştir.

“5. Bankaların konsolide mali tablolar hazırlamaları için gerekli düzenlemeleri yapmaya, konsolidasyona tabi olacak doğrudan ve dolaylı iştirakleri ile yönetim ve denetimine sahip oldukları ortaklıkları, faaliyet alanları ve iştirak oranları itibariyle belirlemeye ve konsolide mali tabloların ilan edilmesi ile ilgili usûl ve esasları tesbite Müsteşarlık yetkilidir.”

“6. Müsteşarlık, bankaların kayıtlarının sağlıklı bir şekilde izlenmesini teminen yardımcı defterler tutulmasını zorunlu kılmaya ve bu defterlerle ilgili usûl ve esasları tespiti yetkilidir.”

Madde 26- 3182 sayılı Kanunun 52 nci maddesinin başlığı “Hesap ve işlemlerin gerçeğe uygunluğu” şeklinde değiştirilmiş ve 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 2 numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“2. Bakanlar Kurulu, ikili ve çok taraflı uluslararası anlaşmaların gereklerini yerine getirmek amacıyla, bankalara müşterilerinin kimliklerini tespit etme yükümlülüğü getirerek bununla ilgili usûl ve esasları yönetmelikle düzenlemeye yetkilidir.”

Madde 27- 3182 sayılı Kanunun 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 54 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 54-1. Bankalar bilançoları ile kâr ve zarar cetvellerinin bağımsız denetim kuruluşları ve denetçilerince onaylı birer örneğini genel kurullarının toplandığı tarihten itibaren 3 ay içinde yönetim kurulu ve denetçilerinin raporları ile birlikte Müsteşarlık ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’na tevdi ederek Resmi Gazete ve yurt çapında yayın yapan bir gazete ile ilan etmek zorundadırlar. Genel kurulu bulunmayan bankalarda 3 aylık süre bilanço ile kâr ve zarar cetvellerinin yönetim kurullarınca onaylandığı tarihten itibaren başlar.

2. Türkiye’de şube açmak suretiyle faaliyette bulunan bankaların, Türkiye’deki yönetim merkezleri tarafından düzenlenen ve müdürler kurulları tarafından imzalanan Türkiye’deki faaliyetlerine ait bilançoları ile kâr ve zarar cetvelleri, bağımsız denetim kuruluşlarınca onaylandıktan sonra merkezlerinin son bilanço ve kâr ve zarar cetvelleri ile birlikte 1 inci fıkradaki mercilere tevdi ve aynı fıkraya göre ilan olunur.

3. Bankalar, 1 ve 2 nci fıkralara göre ilan edilecek bilanço ile kâr ve zarar cetvellerinde, bağımsız denetim kuruluşlarının bunların genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine uygun olup olmadığına dair açıklamalarına yer vermek zorundadırlar.

4. İlan olunan bir bilanço veya kâr ve zarar cetvelinin gerçeğe aykırı olduğu tespit olunduğu takdirde, ilgili banka, Müsteşarlığın talimatı üzerine 15 gün içinde düzeltilmiş bilanço veya kâr ve zarar cetvelini düzeltme beyanı ile birlikte aynı gazetelerle ilan etmek zorundadır.

5. Bağımsız denetim kuruluşlarının kuruluşlarına, çalışmalarına, faaliyetlerinin geçici veya daimi olarak durdurulmasına ilişkin esaslar Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’nın da görüşü alınarak Müsteşarlıkça düzenlenir. Bağımsız denetim kuruluşları, bu kanun uyarınca yaptıkları faaliyetler dolayısıyla üçüncü kişilere verecekleri zararlardan sorumludurlar.”

Madde 28- 3182 sayılı Kanunun 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 57 nci maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Madde 57- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası dışında Türkiye’de faaliyet gösteren bütün bankalar tüzel kişiliği haiz Türkiye Bankalar Birliğine üye olurlar.

Bankalar bu yükümlülüğü, bu Kanunun 11 inci maddesine göre bankacılık işlemlerine başlama iznini aldıkları tarihten itibaren en geç 3 ay içinde yerine getirirler.”

Madde 29- 3182 sayılı Kanunun 62 nci maddesinin 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 1 numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“1. Bankalar yeminli murakıplarınca yapılan denetlemelerde; bu Kanun veya ilgili diğer mevzuat hükümlerini ihlal ettikleri ve bankanın emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürdükleri tespit edilen banka mensuplarının, haklarında kanuni kovuşturma istenmesini müteakip Bakanlığın talebi üzerine imza yetkilerinin kaldırılması zorunludur. Bu kimseler Bakanlığın izni olmadıkça imza yetkili personel olarak hiçbir bankada çalıştırılmazlar.”

Madde 30- 3182 sayılı Kanunun 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 64 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 64-1. Denetlemeler sonucunda bir bankanın mali bünyesinin ciddi bir şekilde zayıflamakta olduğunu tespit edilmesi halinde, Bakan uygun bir süre vererek, banka yönetim kurulundan;

- a) Sermayenin artırılmasını veya sermayenin ödenmeyen kısmının tahsilini veya sermaye benzeri kredi temin edilmesini,
- b) Kâr dağıtılmamasını, tahsilinde tehlike görülen alacaklar için karşılık ayrılmasını,
- c) Bir kısım şubelerin kapatılması, yeni personel alımının durdurulması veya sınırlandırılması suretiyle veya benzeri şekilde masrafların kısılmasını,
- d) İştirak veya sabit değerlerin kısmen veya tamamen elden çıkarılmasını,
- e) Risk doğurucu işlemlerden kaçınılmasını, kredilerin sınırlandırılmasını veya durdurulmasını, verimsiz veya donuk kredilerin takibiyle ilgili önlemlerin artırılmasını,
- f) Mevzuata aykırı fiilleri ile banka mali bünyesini zayıflatmış tespit edilen personelin bankayı temsil yetkilerinin kaldırılmasını,
- g) Genel kurulun toplantıya çağırılmasını,
- h) Mali bünyenin güçlendirilmesi için gerekli görülecek diğer tedbirlerin alınmasını, isteyebilir.

Yönetim Kurulu bu istikamette gerekli tedbirleri almak ve aldığı karar ve tedbirleri aylık raporlar halinde Müsteşarlığa bildirmek zorundadır.

Bakan, yukarıdaki tedbirleri talep hakkı saklı kalmak kaydıyla, gerektiği takdirde bankanın yönetim kurulu, müdürler kurulu veya denetim kurulu üyelerini kısmen veya tamamen görevden alarak veya yönetim ve denetim kurulu üye sayısını artırarak bu kurullara üye atamaya, kanunî karşılık yükümlülüklerini Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın da görüşünü alarak cezai faizlerini kaldırmak suretiyle ertelemek veya düşürmek de dahil olmak üzere mali bünyenin takviyesi için gerekli tüm tedbirleri almaya yetkilidir.

Bu madde gereğince atanan yönetim kurulu üyeleri için 22 nci maddenin 1 inci fıkrasındaki yükümlülük aranmaz.

2. Yukarıdaki tedbirlerin alınmasının istenilmesine bağlı olmaksızın Bakan bankanın yönetimini Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın da görüşünü alarak Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na tevdi etmeye veya banka hakkında 68 inci madde hükümlerinin uygulanmasını talep etmeye yetkilidir.

Bu bankalardan sermayesinin tamamı genel ve katma bütçeli dairelere veya kamu iktisadi teşebbüslerine ait olanların devir veya birleştirilmesine, bununla ilgili usûl ve esasları tespiti Bakan yetkilidir.

1 inci fıkranın uygulanmasına rağmen mali bünyenin güçlendirilmesine imkan görülemeyen yatırım bankaları ve kalkınma bankalarının bankacılık işlemlerini yapma izni 12'nci maddeye göre kaldırılır.”

Madde 31- 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 65'inci maddesinin başlığı ile 1 numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Fon'un Kuruluş, Görev ve Yetkileri”

“1. Bankacılıkta güven ve istikrarı korumak ve bankaların mali bünyelerini güçlendirmek, gerektiğinde yeniden yapılandırmak ve bankalardaki tasarruf mevduatını sigorta etmek amacıyla tüzel kişiliği haiz Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu kurulmuştur.

Fon, 64 üncü maddeye göre yönetimi kendisine tevdi edilen banka ile ilgili olarak tevdi tarihi itibarıyla düzenlenecek bilançoysu esas almak suretiyle,

a) Sigorta kapsamında bulunan mevduat tutarını aşmamak ve sermayenin asgari %51'ine sahip olmak kaydıyla bankanın zararlarını devralmak,

b) Sermayenin asgari %51'ine sahip olduğu,

i) Bankanın yönetim ve denetim kurullarını değiştirmek; riskli alacaklarını, iştirak paylarını, menkul ve menkul sayılabilecek değerlerini ve gayrimenkullerini nakden veya vadeli olarak devralmak ve sermayesini artırmak veya azaltmak da dahil bankanın yeniden yapılandırılmasına yönelik tüm tedbirleri almak,

ii) Bankayı, yönetimi kendisine tevdi edilen başka bir bankaya devretmek veya böyle bir bankayla birleştirmek,

c) İktisap ettiği her türlü menkul, gayrimenkul, iştirak ve alacaklar ile üstlendiği taahhütleri ticari usûller çerçevesinde nakde dönüştürme, tahsil ve ödemeye yönelik vade uzatma, bonifikasyon, uzlaşma, takas, teminata bağlamak gibi tedbirleri almak veya bu amaçla veya iktisap ettiği banka hisse senetlerinin satışı amacıyla bankanın devredilen aktif ve pasifini garanti etmek, mevduat sahipleri dahil banka alacaklılarının alacaklarına karşılık kısmen veya tamamen hisse senedi vermek,

d) Yukarıdaki tedbirlere rağmen mali bünyesi güçlendirilemediği takdirde veya banka zararının sigorta edilmiş bulunan mevduat tutarını aşması halinde banka hakkında 68'inci maddenin uygulanmasını Bakanlıktan talep etmek,

hususlarında yetkili ve görevlidir.

(a) bendi çerçevesinde yapılacak ödemelere tekabül eden tutarlar karşılığını temsil eden hisse senetlerinin mülkiyeti başka bir işleme gerek kalmaksızın Fon'a intikal eder. Bu takdirde, ortakların payları Fon'a devredilen hisseler oranında azaltılır.

Fon tarafından devralınan varlıklar veya üstlenilen yükümlülüklerle ilgili olarak devreden bankanın üçüncü şahıslara karşı sahip olduğu bütün haklar, devir işlemi ile başka bir hukuki işleme gerek kalmaksızın Fon'a intikal eder.

Fona intikal eden varlıklar ile teminatların Fon adına kaydı veya tescili işlemleri ilgili mercilerce Fonun talebi üzerine ayrıca bir işleme gerek duyulmaksızın yapılır.

Yukarıdaki fıkralar gereğince yapılacak sermaye artırımı veya azaltılması, hisselerin devredilmesi veya bankanın birleştirilmesi işlemleri Türk Ticaret Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın tescil edilir.”

Madde 32- 3182 sayılı Kanunun 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 68 inci maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Madde 68- 1. 64 veya 65 inci maddelerde belirtilen tedbirlerin bir kısmının veya tamamının uygulanmasına rağmen mali bünyesinin güçlendirilmesine imkan görülemeyen veya mali bünyesinin bu tedbirler uygulansa dahi güçlendirilemeyecek derecede zayıflamış olduğu tesbit edilen bir bankanın bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izni 12 nci maddeye göre kaldırılır.

2. Bakan, bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izni kaldırılan bir bankanın yönetim ve denetimini, tasarruf mevduatı sahiplerine sigorta kapsamında gerekli ödemelerin yapılması, banka aleyhine sonuç yaratmayan başlamış işlemlerin sonuçlandırılması, bankadan alacaklı olan kişilerin hak ve menfaatlerinin korunması, kredilerin ve diğer alacakların tahsiline devam edilmesi ve benzeri işlemlerin gerçekleştirilmesi hususunda görevli ve yetkili olmak üzere Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna veya bir bankaya geçici olarak devredebilir.

3. Bakanlar Kurulu’nun mevduat kabul ve bankacılık işlemleri yapma yetkisinin kaldırılmasına ilişkin kararın Resmi Gazete’de yayımlandığı tarihten itibaren banka aleyhindeki icra takipleri iflas talebinin kabul ve reddine kadar durur.

4. Mevduat kabul ve bankacılık işlemleri yapma yetkisi kaldırılan bankanın tasarruf mevduatı sahiplerine 67 nci maddeye göre tesbit edilecek miktarlarda yapılacak ödemeler Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından karşılanır.

5. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu, ödediği tasarruf mevduatı için tasarruf mevduatı sahipleri yerine bankanın iflasını ister ve iflas masasına imtiyazlı alacaklı sıfatıyla iştirak eder.

6. İflasına hükmolunan bir banka için İcra İflas Kanununun 221 inci maddesinin 1 inci fıkrasına göre teşkil olunacak büro, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu temsilcisi katılmaksızın toplanamaz. Söz konusu hükmün 2 nci fıkrası iflasına hükmolunan bankalar hakkında uygulanmaz. İflas İdare Memurları, Tasarruf Mevduat Sigorta Fonunca teklif ve Müsteşarlıkça kabul edilen yeter sayıda kişiden oluşur; iflas idaresinin toplantı ve karar nisabında çoğunluk esası aranır.

7. İflasına hükmolunan bankanın Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna olan borçları, masanın nakit durumuna göre İcra ve İflas Kanununun 232 nci maddesinde gösterilen sıra cetvelinin kesinleşmesi beklenmeksizin ödenir.

8. 6 ve 7 nci fıkra hükümleri 69 uncu maddeye göre iflasına karar verilenler hakkında da uygulanır.

9. Herhangi bir sebeple mevduat kabul ve bankacılık işlemleri yapma yetkileri kaldırılan, faaliyetleri durdurulan, iflas veya tasfiyelerine karar verilen veya konkordato ilan eden yabancı bankaların Türkiye’deki şubeleri hakkında da bu madde hükümleri tatbik edilir. Bu şubelerin mevcut ve alacaklarının yurt dışına transferine ilişkin esaslar Bakanlıkça tesbit edilir.”

Madde 33- 3182 sayılı Kanunun 69 uncu maddesinin 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 1 numaralı fıkrası ile 2 numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. Bir bankanın %5 hissesinden fazlasına sahip olan ortakları, yönetim kurulu ve kredi komitesi başkan ve üyeleriyle, genel müdür, genel müdür yardımcıları ve imzaları bankayı ilzam eden memurları Kanuna aykırı karar ve işlemleriyle banka hakkında 68 inci maddenin uygulanmasına sebep olmuşlarsa; Bakanın, banka iflas idaresinin veya devralan bankanın başvurusuna istinaden veya re’sen talebi üzerine, bunların şahsi sorumlulukları cihetine gidilerek, şahsen iflaslarına mahkemece karar verilebilir. Bu hüküm Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu hakkında uygulanmaz.”

“2. Mahkemece iflasına karar verilenler hakkındaki takibi, alacaklı sıfatıyla banka iflas idaresi veya devralan banka yürütür.”

Madde 34- 3182 sayılı Kanunun 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 74 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Kıyı bankacılığı

Madde 74- 1. Türkiye’de münhasıran kıyı bankacılığı faaliyetinde bulunmak üzere banka kurulmasına veya yabancı bankalarca şube açılmasına ilişkin hususlar, faaliyet esas ve alanları, hesap ve kayıt düzeni ile denetim usûlleri Bakanlar Kurulunca belirlenir.

2. Münhasıran kıyı bankacılığı faaliyetinde bulunan bankalar hakkında bu Kanun’un diğer maddeleri ile 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu’nun 40 inci maddesi uygulanmaz.

3. Bu maddenin birinci fıkrası uyarınca alınan Bakanlar Kurulu Kararına aykırı işlemleri tespit edilen bankaların faaliyet izinleri iptal edilir.

4. Kıyı bankacılığı dışında, serbest bölgelerdeki bankacılık faaliyetleri hakkında bu Kanun hükümleri uygulanır.

Madde 35- 3182 sayılı Kanunun 83 üncü maddesinin 1 numaralı fıkrasına 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile eklenen bent aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Kredilerin takip ve kontrolü için 47 nci maddede belirtilen mali kurumlar arasında müşterileri ile ilgili olarak doğrudan doğruya veya en az on kurum tarafından kurulacak şirketler vasıtasıyla yapılacak bilgi alışverişi bu hükmün dışındadır.”

Madde 36- 3182 sayılı Kanunun 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik Ondördüncü Bölümünün başlığı “Diğer Hükümler” olarak yeniden düzenlenmiştir.

Madde 37- 3182 sayılı Kanun’un 3494 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılan ancak 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yeniden düzenlenen 90 ıncı maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Yabancı ülke yetkili mercilerinin talepleri

Madde 90- Yabancı ülkelerin kanunlarına göre denetime yetkili mercilerin, kendi ülkelerinde kurulu bankaların Türkiye’deki şubelerinde veya bu bankaların ortak olduğu Türkiye’de kurulu bankalarda denetim yapma ve bilgi isteme taleplerinin yerine getirilmesi Müsteşarlığın iznine bağlıdır.

Bu mercilerce istenilen bilgiler Müsteşarlık veya Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından karşılıklılık ilkesinin gözetilmesi ve açıklanmaması şartıyla verilebilir.”

Madde 38- 3182 sayılı Kanunun 3494 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılan ancak 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yeniden düzenlenen 91 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir.

“Yatırım bankaları ve kalkınma bankalarının faaliyet esasları

Madde 91- Yatırım bankaları ve kalkınma bankalarının faaliyetlerine ilişkin olarak bu kanunda ve ilgili diğer kanunlarda hüküm bulunmayan hususlarda düzenleme yapmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.”

Madde 39- 3182 sayılı Kanunun 3494 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılan ancak 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yeniden düzenlenen 92 nci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir.

“Yatırım bankaları

Madde 92- Yatırım bankaları sermaye piyasasında faaliyet göstermek, sermaye piyasası araçları kullanılarak sağlanan kaynaklarla yatırım yapmak, işletmelerin etkin bir yönetime ve sağlıklı mali yapıya kavuşmaları amacıyla devir ve birleşme konuları dahil danışmanlık hizmetleri vermek, mevduat kabulü hariç bankacılık işlemleri yapmak üzere kurulurlar.”

Madde 40- 3182 sayılı Kanunun 3494 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılan ancak 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yeniden düzenlenen 93 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Kalkınma bankaları

Madde 93- Kalkınma bankaları 92 nci maddede sayılan yatırım bankacılığı faaliyetlerine ek olarak özkaynakları ile idaresi kendilerine bırakılan fon ve benzeri kaynaklardan kredi vermek üzere kurulurlar.”

Madde 41- 3182 sayılı Kanunun 3494 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılan ancak 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yeniden düzenlenen 94 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Yatırım bankaları ve kalkınma bankalarıyla ilgili ortak hükümler

Madde 94- Yatırım bankaları ve kalkınma bankalarının kuruluş ve faaliyetleri bu Kanunun 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 20, 28, 31, 40/1-2, 41/2-3-4, 42, 43, 46, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 64 ve 75’inci maddelerine tabidir.

Bu bankaların kuruluşunda ödenmiş sermaye tutarı 5’inci maddede belirtilen miktarın üçte ikisinden az olamaz.

Bu bankalara talepte bulunmaları halinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’nın görüşü alınmak suretiyle Bakanlığın önerisi üzerine Bakanlar Kurulunca mevduat kabul izni verilebilir. Bu takdirde mevduat kabul eden yatırım bankaları ve kalkınma bankaları bu Kanunun diğer hükümlerine de tabi olurlar.

Yatırım bankaları ve kalkınma bankalarının bankalardan ve kendi müstakrizlerinden genel esaslar dahilinde sağladıkları her türlü paralar mevduat sayılmaz.”

Madde 42- 3182 sayılı Kanunun 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 95 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Diğer hükümler

Madde 95- 1. Sermayelerinin yarısından fazlası ayrı ayrı veya birlikte genel ve katma bütçeli dairelere veya kamu iktisadi teşebbüslerine ait olan ve gayrimenkul inşa etmek veya ettirmekle görevli kılınan bankalar için bu Kanun’un 47 ve 50 nci maddelerinde yer alan sınırlamalar Bakan’ın izni ile artırılabilir. Bu bankalar hakkında 50 nci maddenin 2 ve 4 numaralı fıkra hükümleri uygulanmaz.

2- Bakanlar Kurulu’nca, kanunla kurulmuş bankalar ile sermayelerinin yarısından fazlası ayrı ayrı veya birlikte genel ve katma bütçeli dairelere veya kamu iktisadi teşebbüslerine ait olan bankalara konuları ile ilgili olarak görev verilebilir. Gerektiğinde bu görev için yapılacak ödeme miktarı Bakanlar Kurulu Kararında belirtilir. Bu görevden doğan zarar ve mahrum kalınan kâr 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’nin 35 inci maddesindeki esaslar dahilinde Hazine’ce karşılanır.

3. Bakanlık, Onüçüncü Bölüm hükümleri hariç olmak üzere, bu Kanundaki parasal miktar ve sınırları, 1 Ocak 1994 tarihi temel olmak üzere Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından açıklanan toptan eşya fiyatları indeksinin gerektirdiği miktar ve sınırları geçmemek üzere artırmaya yetkilidir.”

Geçici Madde 1- Bu Kanun Hükmünde Kararname’nin yayımı tarihinden itibaren iki yıl süre ile, muhtemel zararlar karşılıkları, bilançonun kesinleşmesinden önce zararlarla mahsup edildiği takdirde, Kanuni Yedek Akçeler Karşılığı Devlet Tahvili Hesabı’na yatırılan tutarlar serbest bırakılır.

Geçici Madde 2- Bankalar daha önceki mevzuata uygun olarak açtıkları kredilerden 3182 sayılı Kanun'un bu Kanun Hükmünde Kararname ile değiştirilen hükümlerine aykırılık teşkil edenleri 31.12.1996 tarihine kadar Kanun hükümlerine uygun hale getirmek zorundadırlar.

Bankalar, 3182 sayılı Kanun'un bu Kanun Hükmünde Kararname ile değiştirilen hükümlerine aykırı olan kredileri Kanun hükümlerine uygun hale getirinceye kadar artıramazlar.

Geçici Madde 3- 3182 sayılı Kanunun 38 inci maddesinin 2/b bendindeki oran, bu Kanun Hükmünde Kararname'nin yayımı tarihinden 31.12.1997 tarihine kadar %50 olarak uygulanır.

Geçici Madde 4- Faiz ve döviz kurlarındaki artışlar nedeniyle 1994 yılında kredi hesaplarına tahakkuk ettirilen faizler ile kur farkları ayrı bir hesapta izlenir ve 31.12.1997 tarihine kadar 3182 sayılı Kanun'un 38 ve 39 uncu maddelerindeki sınırlamaların hesabında dikkate alınmaz.

Geçici Madde 5- 1. Bankalar, toplam iştirak tutarlarını özkaynaklarının 31.12.1995 tarihine kadar % 85'ine, 31.12.1997 tarihine kadar % 70'ine, 31.12.1999 tarihine kadar % 60'ına indirmek zorundadırlar.

2. Bankaların bir ortaklığa özkaynaklarının en fazla %15'i oranında iştirak edebilecekleri hükmü, halen % 15 oranının üzerinde bulunan iştiraklerde 31.12.1999 tarihinden itibaren uygulanır.

Geçici Madde 6- Bankalar, daha önceki mevzuata uygun olarak edindikleri gayrimenkullerin tutarlarını 31.12.1996 tarihine kadar 3182 sayılı Kanun'un bu Kanun Hükmünde Kararname ile değiştirilen hükümlerine uygun hale getirmek zorundadırlar.

Bankalar, 3182 sayılı Kanun'un bu Kanun Hükmünde Kararname ile değiştirilen hükümlerine uygunluk sağlayıncaya kadar yeni gayrimenkul edinemezler.

Geçici Madde 7- 3182 sayılı Kanun'un 54 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkrasında yer alan, bilançolar ile kâr ve zarar cetvellerinin bağımsız denetim kuruluşları ve denetçilerce onaylanacağına dair hüküm 1.1.1996 tarihinden itibaren uygulanır.

Geçici Madde 8- Bu Kanun Hükmünde Kararname'nin yayımı tarihinden önce 3182 sayılı Kanunun 64 üncü maddesinin üçüncü fıkrasına dayanılarak yapılan işlemler hakkında eski hükümlerin uygulanmasına devam olunur.

Geçici Madde 9- Bu Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 3182 sayılı Kanun'da çıkarılması öngörülen yönetmelikler bir yıl içinde hazırlanarak yürürlüğe konulur.

Madde 43- Bu Kanun Hükmünde Kararname yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 44- Bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

4.2. 3182 sayılı Bankalar Kanununa İlişkin Kararlar

4.2.1. 3182 sayılı Bankalar Kanunu’nun 5, 16, 22, 44 ve 45. maddelerindeki parasal miktarları yeniden belirleyen 85/9855 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı

Karar No. 85/9855

Tarihi :11.9.1985

(21.9.1985 tarih ve 18875 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

3182 Sayılı Bankalar Kanunu’nun;

- 1- 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendindeki miktar 2 milyar 500 milyon lira,
 - 2- 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bendlerindeki miktarlar sırasıyla, 250 milyon, 125 milyon ve 62 milyon 500 bin lira,
 - 3- 22 nci maddesinin birinci fıkrasındaki miktar 25 milyon lira,
 - 4- 44 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bendlerindeki miktarlar, sırasıyla, 25 milyon, 200 milyon ve 200 milyon lira,
 - 5- 45 inci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bendlerindeki miktarlar, sırasıyla 2 milyon, 20 milyon ve 20 milyon liraya,
- çıkarılmıştır.
- 6- Kanunun geçici 3 üncü maddesi hükmü saklı kalmak kaydıyla, Bankalar anasözleşmelerini ve durumlarını, 22/7/1985 tarihinden itibaren 2 yıl içinde bu Kararname hükümlerine intibak ettirmek zorundadırlar.

4.2.2. 3182 sayılı Bankalar Kanunu’nun 5, 16, 44 ve 45. maddelerindeki parasal miktarları yeniden belirleyen 88/12576 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı

Karar No. 88/12576

Tarihi : 2.2.1988

(4.3.1988 tarih ve 19744 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

- 1- 3182 sayılı Bankalar Kanunu’nun,
 - a) 5. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendindeki miktar, 5 milyar liraya,
 - b) 16. maddesinin 1. fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerindeki miktarlar sırasıyla 500 milyon, 250 milyon ve 125 milyon liraya,
 - c) 44. maddesinin 1. fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerindeki miktarlar sırasıyla 50 milyon, 500 milyon ve 500 milyon liraya,
 - d) 45. maddesinin 1. fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerindeki miktarlar, sırasıyla 5 milyon, 50 milyon ve 50 milyon liraya,
- çıkarılmıştır.

2- Bankalar özkaynaklarını 1/1/1989 tarihine kadar bu Kararname hükümlerine intibak ettirmek zorundadırlar.

4.2.3. 3182 sayılı Bankalar Kanunu’nun 44 ve 45. maddelerindeki parasal miktarları yeniden belirleyen 91/2166 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı

Karar No. 91/2166

Tarihi : 23.8.1991

(11.9.1991 tarih ve 20988 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

3182 sayılı Bankalar Kanununun ;

1- 44 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerindeki 2/2/1988 tarihli ve 88/12576 sayılı Kararname ile artırılan miktarlar, sırasıyla 250.000.000,- (ikiyüzellimilyon), 2.500.000.000, (ikimilyarbeşyüzmilyon) ve 2.500.000.000,- (ikimilyarbeşyüzmlilyon) liraya,

2- 45 inci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerindeki mezkûr Kararname ile artırılan miktarlar, sırasıyla 25.000.000, (yirmibeşmilyon), 250.000.000 (ikiyüzellimilyon) ve 250.000.000, (ikiyüzellimilyon) liraya,

çıkarılmıştır.

4.2.4. 3182 sayılı Bankalar Kanunu’nun 5, 16 ve 22. maddelerindeki parasal miktarları yeniden belirleyen 92/2875 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı

Karar No. 92/2875

Tarihi : 22.3.1992

(22.4.1992 tarih ve 21207 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

1- 3182 sayılı Bankalar Kanunu’nun;

a) 5 inci maddesinin 1 inci fıkrasının (e) bendindeki miktar, 20 milyar liraya,

b) 16 ncı maddesinin 1 inci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerindeki miktarlar sırasıyla 2 milyar, 1 milyar ve 500 milyon liraya,

c) 22 nci maddesinin 1 inci fıkrasındaki miktar 200 milyon liraya,

çıkarılmıştır.

2- Bankalar özkaynaklarını 1/1/1993 tarihine kadar bu Kararname hükümlerine intibak ettirmek zorundadırlar.

4.2.5. 3182 sayılı Bankalar Kanunu’nun 5, 16, 36, 44 ve 45. maddelerindeki parasal miktarları yeniden belirleyen 93/4189 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı

Karar No. 93/4189

Tarihi : 1.3.1993

(7.4.1993 tarih ve 21545 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

3182 sayılı Bankalar Kanununun,

a) 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendindeki miktar 5 milyon, (e) bendindeki miktar ise 50 milyar liraya,

b) 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bendlerindeki miktarlar, sırasıyla, 5 milyar, 2 milyar 500 milyon ve 1 milyar 250 milyon liraya,

c) 36 ncı maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarındaki miktar 250 bin liraya,

d) 44 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendindeki miktar 500 milyon lira, (b) ve (c) bendlerindeki miktar ise 5 milyar liraya,

e) 45 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendindeki miktar 50 milyon liraya, (b) ve (c) bendlerindeki miktar ise 500 milyon liraya, çıkarılmıştır.

2- Bankalar özkaynaklarını 31.12.1994 tarihine kadar bu Kararname hükümlerine intibak ettirmek zorundadırlar.

4.2.6. Bankalar Kanununun 32 nci Maddesi Gereğince Bankalarca Tesisi Gereken Karşılıklar Hakkında Karar

Karar Sayısı: 85/10128

(11 Aralık 1985 tarih ve 18955 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

Madde 1- Bankalarca, bu kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra açılan kredilerden doğan alacaklarından temerrüde düşen kısmı için temerrüt tarihinden itibaren aşağıda gösterilen süreler sonunda ve karşılarında gösterilen oranlarda karşılık ayrılır ve bu karşılıklar, 3 aylık hesap özetleri ve bilânçolarında gösterilir:

A- Genel Olarak

a) 9 uncu ayın sonunda en az % 25

b) 15 inci ayın sonunda en az % 50

c) 21 inci ayın sonunda en az % 75

d) 27 nci ayın sonunda en az % 100’dür.

B- Tarımsal Kredilerde

Tarımsal kredilerde karşılık oranları:

a) 12 nci ayın sonunda en az % 5

b) 24 üncü ayın sonunda en az % 6

c) 36 ncı ayın sonunda en az % 16

d) 48 nci ayın sonunda en az % 26'dır.

Müteakip yıllarda karşılık oranları, % 100'e ulaşıncaya kadar, her yıl en az 10'ar puan artırılır.

C- Teminatlı Kredilerde

Teminatlı kredilerde bu oranların yarısı uygulanır.

Madde 2- Bu Kararnamenin uygulanmasında alacağın teminatlı sayılabilmesi için karşılığında; banka teminat mektubu, gayrimenkul ipoteği, gemi ipoteği, ticari işletme rehni, menkul rehni, borsada kote hisse senedi ve tahvil rehni, gelir ortaklığı senedi rehni, kamu kuruluşlarından ve bankalardan olan doğmuş alacakların rehni, temlik veya Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na belirlenecek sair teminatın bulunması gereklidir. Şu kadar ki; gayrimenkul ipoteği, gemi ipoteği ve ticari işletme rehninde ipotek veya rehnin limiti, derecesi ve ekspertiz değerinin; menkul rehninde ekspertiz değerinin, hisse senedi ve tahvil rehninde borsada belirlenen değerinin banka alacağını karşılayan miktarına itibar edilir.

Ancak, yukarıda belirtilen şekilde ayrılan karşılıkların toplamı bankalarca fiilen kullandırılan nakdi ve gayrinakdi krediler ile tahsili gecikmiş alacaklar toplamının yüzde ikisinden az ise, aradaki fark yıl sonunda serbest karşılık olarak ayrılır. Tarımsal kredilerde bu oran, binde bir'dir. Serbest karşılıklar bilançonun pasifinde gösterilir.

Madde 3- Bu kararnamenin uygulanmasında temerrüt hali, cari hesaplarda hesabın kat edilmesiyle, diğer alacaklarda ise, alacağın tahsili gereken tarihte ödenmemesiyle teşekkül eder.

Tahakkuk ettirilmeyen faizler ve temerrüt faizleri için karşılık ayrılmaz. Temerrüt faizleri ancak tahsil edildiği tarihte kâr-zarar hesabına intikal ettirilir.

Madde 4- Bu kararname uyarınca ayrılacak karşılıkların tamamı, bankalarca gider yazılır. Teminatlı alacaklar dışındaki alacaklar için gider yazılan meblağlar, Kurumlar Vergisi yönünden de gider sayılır.

Madde 5- İlgili Kanun, kararname ve tebliğlerle teşkil edilmiş fonlardan yetkili mercilerin talimatı ile tahsis olunan ve riski aracı bankalara ait bulunmayan krediler ile tarımsal destekleme kredilerinde bu kararname hükümleri uygulanmaz.

Geçici Madde 1- Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten önce açılmış kredilerden doğan temerrüde düşmüş alacaklar için aşağıda gösterilen süre ve oranlarda karşılık ayrılır;

a) 18 inci ayın sonunda en az % 5

b) 24 üncü ayın sonunda en az % 8

c) 30 uncu ayın sonunda en az % 12

- d) 36 ıncı ayın sonunda en az % 16
- e) 42 nci ayın sonunda en az % 25
- f) 48 inci ayın sonunda en az % 35
- g) 54 üncü ayın sonunda en az % 50
- h) 60 ıncı ayın sonunda en az % 65
- ı) 66 ıncı ayın sonunda en az % 80
- i) 72 nci ayın sonunda en az % 100

Teminatlı krediler ile tarımsal kredilerde bu oranların yarısı uygulanır. Tarımsal kredilerde müteakip yıllar için karşılık oranları, % 100 oranına ulaşınca kadar her yıl en az 25 puan artırılır.

Geçici Madde 2- 83/7242 Sayılı Kararname ile tasfiye için Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasına intikal eden alacaklar için bu kararname hükümleri uygulanmaz.

Geçici Madde 3- 2 nci maddenin ikinci fıkrasındaki % 2 serbest karşılık oranı;

- a) 1986 yılında % 1.00,
- b) 1987 yılında % 1.25,
- c) 1988 yılında % 1.50,
- d) 1989 yılında % 1.75,

olarak uygulanır.

Madde 6- Bu karar, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 7- Bu kararı Bakanlar Kurulu yürütür.

4.2.6.1. 2/2/1987 Tarihli ve 87/11440 sayılı Kararnamenin Eki Karar

Karar Sayısı: 87/11440

(11 Şubat 1987 tarih ve 19369 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

Madde 1- 5/12/1985 tarihli ve 85/10128 sayılı Kararnamenin 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 2- Bu Kararname’nin uygulanmasında alacağın teminatlı sayılabilmesi için karşılığında, banka teminat mektubu, gayrimenkul ipoteği, gemi ipoteği, ticari işletme rehni, menkul rehni, borsada kote hisse senedi ve tahvil rehni, gelir ortaklığı senedi rehni, kamu kuruluşlarından ve bankalardan olan doğmuş alacakların rehni, temlik ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’nca belirlenecek sair teminatın bulunması

gereklidir. Şu kadar ki; gayrimenkul ipoteği, gemi ipoteği ve ticari işletme rehninde ipotek veya rehni limiti, derecesi ve ekspertiz değerinin, menkul rehninde ekspertiz değerinin, hisse senedi ve tahvil rehninde borsada belirlenen değerinin banka alacağını karşılayan miktarına itibar edilir.

Ancak, yukarıda belirtilen şekilde ayrılan karşılıkların toplamı, bankalarca fiilen kullandırılan nakdi ve gayrinakdi krediler ile tahsili gecikmiş alacaklar toplamının yüzde ikisinden az ise, aradaki fark yıl sonunda serbest karşılık olarak ayrılır. Tarımsal kredilerde bu oran binde birdir. Gayrinakdi krediler, bu fıkranın uygulanmasında % 40 oranında nazara alınmıştır.

3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 38 inci maddesinin 5 inci fıkrasındaki kredi işlemleri için bu maddedeki karşılıklar ayrılmaz.

Serbest karşılıklar bilançonun pasifinde gösterilir.”

Madde 2- Bu Karar 31/12/1986 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu Kararı Bakanlar Kurulu yürütür.

4.2.6.2. Bankalarca Tesisi Gereken Karşılıklar Hakkında Karar

Karar Sayısı: 88/12937

(23.5.1988 tarih ve 19820 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

Amaç:

Madde 1- Bu Karar'ın amacı, nakdi ve gayrinakdi krediler için bankaların ayıracakları karşılıkları belirlemek, kredilerde bu Karar açısından kredi değerliliğinin yitirilmesi ve temerrüt hallerini tanımlamak ve bunların uygulanmasına ilişkin esas ve şartları düzenlemektir.

Tanımlar:

Madde 2- Bu Karar'da geçen bazı kavramlar aşağıda açıklanmaktadır.

a) Kredi değerliliğinin yitirilmesi hali

Bu Karar'ın uygulanmasında kredi değerliliğinin yitirilmesi hali, borçlunun özkaynaklarının borcun vadesinde ödenmesini karşılamada yetersiz bulunması, borçlunun borç ödeme gücünden önemli ölçüde yoksun olması, borçlunun işletme sermayesinin işletme ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalmasını ifade eder.

b) Temerrüt Hali

Bu Karar'ın uygulanmasında temerrüt hali, borçlu cari hesap şeklinde çalışan kredilerde,

- Kullandırılan kredinin belirlenen vade tarihinden veya hesabın kat edilmesinden itibaren bir ay içinde ödenmemesi,
- Hesap limitinin en çok bir ay sürekli olarak aşılması,
- Üçer aylık dönemler itibariyle tahakkuk ettirilecek devre sonu faizinin bir ay içinde ödenmemesi,
- Devre sonu faizlerinin ve vadesi gelen ana paranın bankaca tekrar finanse edilmesi veya herhangi bir şekilde kredi limitinin aşımı halinde yeni kredi açılarak aşımın giderilmesi,
- Vade bitiminden önce kredi limitlerinin artırılması,

hallerinden birinin veya birkaçının birlikte bulunması; diğer kredilerde ise, ana para ve/veya faizinin tahsil edilmesi gereken tarihten itibaren bir ay içinde ödenmemesi sonucu teşekkül eder.

Borçlu cari hesap şeklindeki çalışan kredilerde, devre sonu faizleri ile kanuni yükümlülüklerden doğan kesintiler ancak hesabın kat edilmesinde ana paraya ilave edilebilir.

c) Özel Takip

Bankaca borçlunun kredi değerliliğinin yitirdiğinin tesbiti halinde, alacakların tümü özel takibe alınarak gerekli kayıtlar tesis edilir. Özel takibe alınan borçlunun kredi değerliliğini yeniden kazandığının tesbiti halinde, bu alacaklar özel takipten çıkarılabilir.

d) İdari Takip

Temerrüt halinin doğması ile alacağın tamamı idari takibe alınır.

e) Kanuni Takip

Bu Karar'ın uygulanmasında, idari takibe intikal ettirilmiş bir alacağın idari takibe intikal ettirildiği tarihten itibaren 3 ay içerisinde kısmen veya tamamen tahsil edilememesi halinde, alacağın tahsil edilemeyen kısmı bu süre için tahakkuk ettirilecek kredi faiziyle birlikte kanuni takipteki krediler hesabına alınır. Bu hesaplara temerrüt faizleri dışında faiz yürütülemez; tahakkuk ettirilen faizler nakden tahsil edilmediği sürece gelir yazılamaz.

Temerrüde düşen alacaklar, bankalarca gerekli görülen hallerde, idari takibe alınmaksızın doğrudan kanuni takibe de alınabilir.

Karşılıklar

Madde 3- Bankalarca bu Karar'ın yürürlüğe girdiği tarihten sonra;

a) Özel takibe alınan kredilerde, özel takibe alınma tarihinden itibaren en az %15 den başlayarak,

i) 12 nci ayın sonunda % 50

ii) 24 üncü ayın sonunda % 100,

b) İdari takibe alınan kredilerde, idari takibe alınma tarihinden itibaren 2 nci ayın sonunda % 15,

c) Kanuni takibe alınan kredilerde, idari takibe alınma tarihinden itibaren,

i) 6 ncı ayın sonunda % 25,

ii) 12 nci ayın sonunda % 50,

iii) 18 inci ayın sonunda % 75,

iv) 24 üncü ayın sonunda % 100,

oranında karşılık ayrılır.

Kurumlar Vergisi Yönünden Gider Sayılma

Madde 4- Bu Karar uyarınca ayrılacak karşılıkların tamamı bankalarca gider yazılır. Bu Kararın uygulanmasında nakit, hamiline yazılı mevduat sertifikası, Devlet İç Borçlanma Senedi, gelir ortaklığı senedi, borsaya kote edilmiş hisse senedi ve tahvil rehni şeklindeki teminatlı alacaklar dışında kalan alacaklar için gider yazılan meblağlar, Kurumlar Vergisi yönünden de gider sayılır.

Aktiften Silme

Madde 5- Kanuni takibe intikal ettirilen bir alacak, % 100 karşılık ayrıldığı tarihten sonra, tahsil edilemediği takdirde, bankaca aktiften silinebilir.

İstisnalar

Madde 6- İlgili Kanun, Kararname ve Tebliğle teşkil edilmiş fonlardan, yetkili mercilerin talimatı ile tahsis olunan ve riski aracı bankalara ait bulunmayan krediler, tarımsal destekleme kredileri, 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun ilgili maddelerine göre tasfiye yoluyla başka bir bankaya intikal eden alacaklar ile 25/3/1987 tarihli ve 3332 sayılı Kanun çerçevesinde yapılan işlemler için bu Karar hükümleri uygulanmaz.

Düzenleme

Madde 7- Bu Karar'ın uygulama esasları Bakanlıkça çıkarılacak tebliğlerle düzenlenir.

Yürürlükten Kaldırılan Kararlar

Madde 8- 5/12/1985 tarihli ve 85/10128 ve 2/2/1987 tarihli ve 87/11440 sayılı Bakanlar Kurulu Kararları yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici Madde 1- Bankalarca, 2/2/1987 tarihli ve 87/11440 sayılı Kararnamenin eki Kararla değişik 5/12/1985 tarihli ve 85/10128 sayılı Kararnamenin eki Karara göre İdari ve kanuni takibe intikal ettirilmiş krediler için ayrılmış bulunan karşılıklar, toplam olarak dikkate alınarak, eksik olan kısımlar, bu Kararın yürürlük tarihinden itibaren 24 ay içinde aşağıda yer alan şekilde, bu Kararda belirtilen esaslara uygun hale getirilir.

- Birinci üç ayın sonunda, bu tarihte bulundurulması gereken karşılık tutarının 1/8'i,
 - İkinci üç ayın sonunda, bu tarihte bulundurulması gereken karşılık tutarının 2/8'i,
 - Üçüncü üç ayın sonunda, bu tarihte bulundurulması gereken karşılık tutarının 3/8'i,
 - Dördüncü üç ayın sonunda, bu tarihte bulundurulması gereken karşılık tutarının 4/8'i,
 - Beşinci üç ayın sonunda, bu tarihte bulundurulması gereken karşılık tutarının 5/8'i,
 - Altıncı üç ayın sonunda, bu tarihte bulundurulması gereken karşılık tutarının 6/8'i,
 - Yedinci üç ayın sonunda, bu tarihte bulundurulması gereken karşılık tutarının 7/8'i,
- ayrılarak 24 üncü ayın sonunda, bu Karar uyarınca bulundurulması gerekli karşılık tutarı tamamlanır.

Geçici Madde 2- Bankalarca 87/11440 sayılı Kararla değişik 85/10128 sayılı Karara göre tesis edilen serbest karşılıklar, bu Karar hükümlerine göre, ayrılacak karşılıklardan düşülür.

Yürürlük

Madde 9- Bu Karar 31/3/1988 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 10- Bu Karar'ı Bakanlar Kurulu yürütür.

4.2.6.3. Banka Kredilerinin Niteliklerine Uygun Olarak Muhasebeleştirilmesi, Değerlendirilmesi ve Kredi Karşılıkları Hakkında 97/10497 sayılı Karar

(11.01.1998 tarih ve 23227 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

Amaç

Madde 1- Bu Karar'ın amacı, bankalarca verilen kredilerin niteliklerine uygun olarak muhasebeleştirilmesi ve değerlendirilmesini düzenleyerek mali tabloların açıklık ve doğruluk ilkelerine göre hazırlanmasını sağlamaktır.

Temerrüd ve Hükümleri

Madde 2- Bu Karar'ın uygulanmasında;

1. Borçlu cari hesap şeklinde kullanılan nakdi kredilerde
 - a) Hesap limitinin en az 30 gün sürekli olarak aşılması
 - b) Dönem faizleri ile fer'ilerinin faiz tahakkuk tarihini izleyen 30 gün içinde tahsil edilememesi,
 - c) Ana para ve faizlerinin hesabın vade veya katedildiği tarihi izleyen 30 gün içinde ödenmemesi,
 - d) Zamanında tahsil edilemeyen faizlerle ana paranın tasfiyesi amacıyla kredinin yenilenmesi veya limitinin artırılması,
2. Diğer nakdi kredilerde ana para ve faizlerin vadeyi izleyen 30 gün içinde tahsil edilememesi,
3. Taksitli kredilerde, aylık taksitlerden birbirini izleyen iki taksidin ödenmemesi veya bir taksidin vadesinden itibaren 60 gün içinde tahsil edilememesi,
4. Gayrinakdi kredilerin tazmin edilen bedellerinin tazmin tarihinden itibaren 30 gün içinde tahsil edilememesi,

hallerinden birinin veya bir kaçının vukuu halinde verilmiş olan kredi temerrüde uğramış sayılır.

Bankalar, temerrüde uğrayan nakdi kredilerini bulundukları kredi hesabından çıkarıp, Tasfiye Olunacak Alacaklar Hesabına aktarmak zorundadırlar. Bu zorunluluk, gayrinakdi kredilerin 30 gün içinde tahsil edilemeyen tazmin bedelleri için de geçerlidir. Temerrüde neden olan kısmın bir ay içinde tahsili halinde alacak ilgili kredi hesabına aktarılır.

Yenilenen ve İtfa Planına Bağlanan Krediler

Madde 3- Temerrüdün münhasıran likidite sıkıntısından kaynaklanmış olması halinde, borçluya likidite gücü kazandırmak ve banka alacağının tahsilini sağlamak amacıyla temerrüde konu alacağın, gerektiğinde ilave kredi de açılarak bir defaya mahsus olmak üzere, bu Karar'ın 9 uncu maddesine göre belirlenecek esas ve usullere uyulmak kaydıyla itfa planına bağlanması ya da yenilenmesi mümkündür. Bu durumda sözkonusu alacak Krediler-Yenilenen ve İtfa Planına Bağlanan Krediler

Hesabına aktarılır ve vadesinde veya itfa planına göre tahsil edildiği sürece özel karşılığa tabi tutulmaz.

Tasfiye Olunacak Alacaklar

Madde 4- Bankalar 3 üncü maddeye göre işleme tabi tutulmamış alacaklarını müteakip maddede belirtilen teminat grupları itibariyle sınıflandırarak takip etmek zorundadırlar.

Teminat Grupları

Madde 5- Tasfiye Olunacak Alacaklar Hesabında kayıtlı alacakların tasnifine esas olacak teminatlar 4 ana grup halinde aşağıda gösterilmiştir.

i- I inci Grup Teminatlar:

- Hazine ve Kamu Ortaklığı İdaresi'nce veya bunların kefaletiyle çıkarılan bono ve tahviller,
- Altın ve diğer kıymetli madenler,
- Türkiye'de faaliyette bulunan bankaların kendi kredi sınırları dahilinde verecekleri kefaletler ve teminat mektupları,
- OECD ülkelerinde faaliyet gösteren ve Bankalar Kanunu'nun 38/5-h bendine göre belirlenen bankaların bu maddeye göre tespit olunan limitler dahilindeki garantileri,
- OECD ülkeleri merkezi yönetimleri ile merkez bankalarının kefaletleri,
- OECD ülkeleri merkezi yönetimleri ile merkez bankalarınca ya da bunların kefaletiyle ihraç edilen menkul kıymetler,
- Firmaların kamu kurumları nezdindeki doğmuş istihkak alacaklarının temliki,

ii- II nci Grup Teminatlar:

- Borsaya kote edilmiş hisse senetleri,
- Varlığa dayalı menkul kıymetler,
- Özel sektör tahvilleri,
- Paraya tahvili kolay menkul kıymetler ile emtiayı temsil eden kıymetli evrak, piyasa değerini aşmayan tutarda rehinli her türlü emtia ile menkuller,
- Ekspertiz kıymeti yeterli olmak kaydıyla, belediye sınırları ve mücavir alan dahilindeki tapulu gayrimenkullerin ipotekleri,

iii- III üncü Grup Teminatlar:

- Kredibilitesi yüksek gerçek ve tüzel kişilerin kefaletleri,

- Gerçek müşteri senetleri,

iv- IV üncü Grup Teminatlar:

İlk üç grup dışında kalan teminat türleri.

Kredi Karşılıkları

Madde 6- a) Genel Karşılık: Bankalar, nakdi kredileri ile 1 inci grup teminata bağlı tasfiye olunacak alacakları toplamının % 1'i ve teminat mektupları, aval ve kefaletleri ile diğer gayrinakdi kredileri toplamının % 0,2'si oranında genel karşılık ayırmak zorundadırlar. Mart, Haziran, Eylül ve Aralık aylarının son günleri itibariyle hesaplanan karşılık miktarları gider yazılarak pasifte Genel Kredi Karşılıkları Hesabında muhasebeleştirilir. Genel Kredi Karşılıkları Hesabında kayıtlı tutarların, Tasfiye Olunacak Alacaklar Hesabının net bakiyesi düşüldükten sonra kalan kısmı Bankalar Kanunu'nun 56 ncı maddesine göre tesis olunan rasyoların hesabında özkaynaklardan sayılır.

b) Özel Karşılıklar: Tasfiye Olunacak Alacaklar Hesabında takip edilen alacaklar için teminatlarına göre ayrılması zorunlu olan asgari karşılık oranları aşağıda gösterilmiştir. Ancak, I inci grup teminatlı alacaklar için karşılık ayrılmaz.

Teminat Grupları					
Karşılığın Ayrılacağı Süre	II. Grup	III. Grup	IV. Grup	Teminatsız	
Alacağın Tasfiye Olunacak Alacaklar Hesabına Alındığı Tarihi Takip Eden 3 üncü Ayın Sonunda	5	10	15	20	
6 ncı ayın sonunda	10	20	25	40	
12 nci ayın sonunda	25	35	50	60	
18 inci ayın sonunda	25	50	75	80	
24 üncü ayın sonunda	25	50	75	100	

Değersiz Alacaklar

Madde 7- Vergi Usul Kanunu'na göre değersiz veya şüpheli hale gelen alacaklar 6 ncı maddedeki süreler beklenmeksizin gider yazılır veya bu alacaklar için % 100 oranında karşılık ayrılır.

İstisnalar

Madde 8- İlgili kanun, kararname ve tebliğlerle teşkil edilmiş fonlardan yetkili mercilerin talimatı ile tahsis olunan ve riski aracı bankalara ait bulunmayan krediler, tarımsal destekleme kredileri, 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun ilgili maddelerine göre tasfiye yoluyla başka bir bankaya intikal eden alacaklar ile 25/3/1987 tarihli ve 3332 sayılı Kanun çerçevesinde yapılan işlemler için bu Karar hükümleri uygulanmaz.

Yetki

Madde 9- Hazine Müsteşarlığı'nın bağlı bulunduğu Bakanlık;

a) Bu Karar'da yeralan genel karşılık oranlarını genel olarak veya mali bünyeleri ve kredi portföylerinin niteliğine göre bankalar itibariyle % 100'e kadar arttırmaya ve azaltmaya,

b) Teminat grupları arasında günün şart ve gereklerine göre ayarlama yapmaya, ilave teminatlar belirlemeye,

c) Bu Karar'ın amaç ve ilkeleri çerçevesinde uygulamaya ilişkin usul ve esasları tesbite,

yetkilidir.

Yürürlükten Kaldırılan Hükümler:

Madde 10- 04/05/1988 tarih ve 88/12937 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici Madde 1- Bankalar, krediler ve takipteki alacaklar hesaplarında izledikleri bu Karar'a konu alacaklarını, bu Karar'ın yürürlüğe girmesini takiben Tek Düzen Hesap Planında gerekli değişiklikler yapıldıktan sonra en geç bir ay içerisinde bu Karar'a uygun şekilde göstermek zorundadırlar.

Geçici Madde 2- Bu Karar'ın 3 üncü maddesi, Karar'ın yürürlük tarihi itibariyle takip hesaplarında izlenmekte olan alacaklar için de uygulanır.

Geçici Madde 3- Bankalarca 88/12937 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'na göre tesis edilmiş olan karşılıklar, 31.03.1998 tarihine kadar, bu Karar uyarınca ayrılması gereken Özel Karşılıklar Hesabına ve aşan tutar ise Genel Karşılıklar Hesabına aktarılır. Genel karşılıkların eksik kalan kısmı 31.3.1998 tarihinden başlamak üzere 3'er aylık dönem sonlarında eşit taksitler halinde 2 nci yılın sonuna kadar tamamlanır. Yürürlük

Madde 11- Bu Karar, 31.12.1997 tarihinden geçerli olmak üzere, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 12- Bu Kararı Bakanlar Kurulu yürütür.

4.2.7. Serbest Bölgelerde Banka Kurulması ve Yabancı Bankaların Şube Açma Esaslarına Dair Karar

Karar Sayısı: 90/999

(20.10.1990 tarih ve 20671 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.)

Madde 1- Serbest bölgelerde, off-shore bankacılığı faaliyetlerinde bulunulması da dahil, tüm bankacılık işlemlerini yapmak üzere banka kurulması ve yabancı bankaların şube açması, 3182 sayılı Bankalar Kanunu'na tabi olmaksızın, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanlığın iznine tabidir.

Madde 2- Serbest bölgelerde banka kurulması veya şube açılması için gerekli şartları belirlemeye, bu suretle faaliyete geçecek bankaların diğer serbest bölgelerde de şube açmalarına izin vermeye 1 inci maddede belirtilen Bakanlık yetkilidir.

Madde 3- Serbest bölgelerde şube açan veya kurulan bankalar faaliyetleri bakımından dışarıda yerleşik sayılırlar.

Türkiye'de yerleşik kişiler tarafından bu bankalardan temin edilen krediler, yurtdışından sağlanan kredi hükmündedir.

Madde 4- Serbest bölgelerde kurulan veya şube açan bankalar;

- a) Yapacakları bankacılık işlemlerinde Bankalar Kanunu'na tabi değildirler.
- b) Türkiye'de yerleşik kişilerden, (Türkiye'de kurulu Bankalar hariç) mevduat kabul edemez, bono, tahvil ve benzeri kıymetler ihraç etmek suretiyle ödünç toplayamazlar,
- c) 1567 sayılı Kanun ve buna ilişkin karar, tebliğ ve talimatlar ile 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ve sermaye piyasasına ve borsalara ilişkin sair mevzuat çerçevesinde menkul değer alıp satabilirler. Ancak borsa üyesi olamazlar, sermaye piyasasında aracılık faaliyetlerinde bulunamazlar.

Madde 5- Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı, bu bankaların faaliyetleri ile ilgili olarak hesap ve kayıt düzenine dair usul ve esasları belirlemeye, kuruluş ve faaliyete ilişkin işlemlerin bu Karar hükümlerine uygunluğunu denetlemeye yetkilidir.

Madde 6- Türkiye'de kurulu bulunan bankaların serbest bölgelerde şube açmaları ve faaliyetleri, 3182 sayılı Bankalar Kanunu hükümlerine tabidir.

Madde 7- Bu Karar yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 8- Bu Kararı Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın bağlı olduğu Bakanlık yürütür.

4.2.8. Türkiye Bankalar Birliği Statüsü

Karar Sayısı: 85/10145

(24 Aralık 1985 tarih ve 18968 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.)

I- Birliğin Kuruluşu, Adı ve Merkezi

Madde 1- Türk kanunlarına göre kurulmuş ve kurulacak bankalar ile yabancı ülkelerde kurulmuş olup da Türkiye'de şube açmak suretiyle çalışan ve çalışacak olan bankalar arasında 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 57'nci maddesi hükmü uyarınca

merkezi Ankara’da olmak üzere “Türkiye Bankalar Birliği” adıyla tüzel kişiliği olan bir Birlik kurulmuştur.

Türkiye’de çalışan bütün bankalar bu Birliğe üye olmak ve bu Statü hükümlerine uymak ve Birliğin yetkili organlarının alacağı kararları uygulamak zorundadır. Bankalar, 3182 sayılı Kanunun 11’inci maddesine göre bankacılık işlemlerine başlama iznini aldıkları tarihten itibaren 3 ay içinde kayıtları yapılmak üzere Birliğe başvurmak ve son bilânçolarını göndermek zorundadırlar. Her ne suretle olursa olsun çalışmasına son verilen veya diğer bir banka ile birleşen üyelerin kayıtları silinir.

Birlik ülke içinde gerekli teşkilatı kurabilir.

II- Birliğin Amacı:

Madde 2- Birliğin amacı bankacılık mesleğinin gelişmesini; bankaların dayanışma, birlik ve bankacılık mesleğinin gerektirdiği vakar ve disiplin içinde ekonominin ihtiyaçlarına uygun olarak çalışmalarını sağlamak ve haksız rekabeti önlemek üzere gerekli kararları almak ve uygulamaktır.

Birlik bu amacını başlıca,

- a) Bankacılık mesleğini geliştirmek gayesiyle her türlü önlemleri almak;
 - b) Bankalararası ilişkilerde mesleki dayanışmayı güçlendirmek;
 - c) Üyeleri arasında haksız rekabeti ortadan kaldırmak için gerekli bütün önlemleri almak ve uygulamak;
 - d) İç ve dış ilişkilerde Türkiye bankacılığını temsil etmek;
 - e) Yurt içinde ve dışında bankacılık hareketlerini izleyerek toplayacağı bilgileri üyelerine ve ilgililere ulaştırmak; bankacılık örf, âdet ve teamüllerini saptamaya ve banka işlemlerinde uygulanan usullerde birlik sağlanmasına çalışmak;
 - f) Banka ve bankacılıkla ilgili olan konularda resmî makam ve kuruluşlara iştirari mahiyette mütalâa vermek;
 - g) Ulusal tasarrufun teşviki için gerekli çalışmaları yapmak ve yetkili mercilere önerilerde bulunmak;
 - h) Bankalar arasında çıkabilecek anlaşmazlıklarda, tarafların isteği ile hakem atamak ve hakemlik yapmak;
 - i) Banka mensuplarına ait sosyal yardım konularını incelemek ve üyelerine tavsiyelerde bulunmak;
 - j) Bankalar Kanunu’nun kendisine yüklediği bütün görevleri yapmak;
- yollarıyla gerçekleştirmeye çalışır.

III- Bankaların Temsili:

Madde 3- Bankalar, Birlikte genel müdürleri (genel müdür görevi yapan Murahhas üyeleri dahil) ve bulunmamaları halinde görevlendirecekleri yardımcılarını veya temsil yetkisine sahip mümessilleri tarafından temsil olunur.

IV- Birliğin Organları:

Madde 4- Birliğin organları Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Genel Sekreterlik ve Denetçilerden ibarettir.

V- Genel Kurul

Madde 5- Birlik Genel Kurulu üye bankaların temsilcilerinden oluşur.

Genel Kurul, olağan ve olağanüstü toplantısını Birlik Merkezinde veya Yönetim Kurulunun kararlaştıracağı başka bir yerde yapar.

Olağan toplantı her yıl Mayıs ayı içinde yapılır. Yönetim Kurulu bu toplantının yerini, gününü, saatini, gündemini ve çoğunluk olmadığı takdirde yapılacak ikinci toplantıya ilişkin hususları kararlaştırır. Ancak ilk toplantı günü ile ikinci toplantı arasındaki süre bir haftadan daha az olarak tesbit edilemez.

Yönetim Kurulunun bu kararı Genel Sekreterlikçe ilk toplantı tarihinden en az onbeş gün önce üyelere, Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığına ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığına iadeli taahhütlü mektupla bildirilir. Seçim yapılacak genel kurul toplantılarında ayrıca, üye bankaları ve temsilcilerini belirleyen liste, toplantı ile ilgili olarak Yönetim Kurulu kararında yer alan hususları belirten bir yazı ile birlikte, üç nüsha olarak Yüksek Seçim Kurulunca belirlenecek seçim kurulu başkanı hakime tevdi edilir.

Olağanüstü toplantı, Yönetim Kurulunun çağrısı veya üyelerin beşte birinin yazılı başvurusu yahut denetçilerin göreceği lüzum üzerine yapılır. Bu toplantı da, yukarıda 3'üncü fıkrada belirtilen şekilde, en az on beş gün önce Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığına, Sanayi ve Ticaret Bakanlığına ve organ seçimi yapılacaksa seçim kurulu başkanı hakime bildirilir.

Madde 6- Genel Kurulun toplantı yeter sayısı üye banka sayısının yarısıdır. Birinci toplantıda yeter sayı sağlanamazsa ikinci toplantıda üye sayısı ne olursa olsun kurul toplantı yapmağa ve karar almağa yetkilidir.

Madde 7- Genel Kurulda yalnız gündeme konulan maddeler görüşülür. Ancak, toplantıda hazır bulunan üyelerin en az onda biri tarafından görüşülmesi istenen maddelerin gündeme konulması zorunludur. Kararlar oy çoğunluğu ile verilir.

Madde 8- Genel Kurula, Yönetim Kurulu Başkanı başkanlık eder, ayrıca mevcut üyeler arasından bir başkan vekili ve iki kâtip seçilir. Görüşme tutanakları ve kararlar başkan, başkan vekili ve kâtipler tarafından imzalanarak saklanır.

Seçim yapılan genel kurul toplantılarında seçim kurulu başkanı hakim tarafından bir sandık kurulu başkanı ve iki sandık kurulu üyesi ile bunlar için birer yedek üye atanır.

Seçimlerde oy verme işlemi gizli oy, açık tasnif esaslarına göre yapılır. Seçim süresinin sonunda seçim sonuçları tutanakla tesbit edilip seçim sandık kurulu başkanı ve yeleri tarafından imzalanır. Tutanağın düzenlenmesinden itibaren iki gün içinde seçimlere yapılacak her türlü itirazlar hakim tarafından aynı gün incelenir ve kesin olarak karara bağlanır.

Kararların birer rneği iadeli taahhütlü mektupla üyelere Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığına ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığına gönderilir.

Madde 9- yelerin genel kuruldaki oy hakları son bilânçolarında yer alan özkaynakları ile mevduatları (döviz tevdiat hesapları dahil) toplamına göre aşağıda gösterildiği şekilde tesbit olunur:

zkaynak ve Mevduatları Toplamı Oy Hakkı

10 milyar liraya kadar olan bankalar 1 oy
10 milyardan 50 milyar liraya kadar olan bankalar 2 oy
50 milyardan 100 milyar liraya kadar olan bankalar 3 oy
100 milyardan 250 milyar liraya kadar olan bankalar 5 oy
250 milyardan 500 milyar liraya kadar olan bankalar 7 oy
500 milyardan 750 milyar liraya kadar olan bankalar 9 oy
750 milyardan 1.000 milyar liraya kadar olan bankalar 11 oy
1.000 milyardan 1.500 milyar liraya kadar olan bankalar 15 oy
1.500 milyardan itibaren her 250 milyar liralık dilim için 1 ilave oy

Genel Kurul, bu oy haklarına esas olan zkaynak - mevduat tutarlarını iki katına kadar artırmağa yetkilidir.

Genel Kurulda oylar açıktır. Yalnız seçimlerde ve aksine Genel Kurulca karar verilen hususlarda gizli oya başvurulur. Genel Kurulun karar vermesi halinde başkan vekili ile kâtiplerin seçimi açık oyla yapılabilir.

VI- Genel Kurulun Görevleri:

Madde 10- Genel Kurul aşağıdaki görevleri yapar:

a) Birliğin yıllık çalışma ve hesaplarına dair Yönetim Kurulu ve Denetçiler raporlarıyla bütçeyi incelemek ve onamak,

b) Yönetim Kurulu üyelerini, 12'nci madde gereğince banka gruplarına göre ayrı ayrı seçmek,

c) Denetçileri seçmek,

d) Birliğin görev ve amaçlarıyla ilgili konularda Yönetim Kurulu tarafından yapılacak veya Genel Kurula arzedilmek üzere her sene Mart ayı sonuna kadar yelerce Yönetim Kuruluna gönderilecek öneri ve dilekleri görüşmek ve gerekli kararı almak ve yeni çalışma yılı hakkında kararlar vermek,

e) Statüde yapılmasına gerek görülecek değişiklikler hakkında Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığına önerilerde bulunmak.

Madde 11- Genel Kurul tarafından alınan kararlar toplantıda hazır bulunmayan üyeler hakkında da geçerlidir.

VII- Yönetim Kurulu, Seçim Şekli, Görev ve Yetkileri

Madde 12- a) Yönetim Kurulu 11 bankanın temsilcisinden oluşur. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Yönetim Kurulunun tabii üyesidir. Kurulun geriye kalan 10 üyesinden 4'ü kamu iktisadi teşebbüsü veya bağlı ortaklık statüsüne sahip veya özel kanunla kurulan ticari bankalar grubunu; 4'ü bunların dışında kalan ticari bankalardan son bilânçolarında yer alan özkaynakları ile mevduatları (dövizli tevdiat hesapları dahil) toplamı 25 milyar lira ve daha fazla olan bankalar grubunu; 1'i bu tutarın altında kalan ticari bankalar grubunu; 1'i de kalkınma ve yatırım bankaları grubunu temsil eder. Genel Kurul bu fıkradaki 25 milyar liralık sınırı iki katına kadar artırmağa yetkilidir.

Her grup temsilcilerini Genel Kurulda kendi arasından gizli oyla seçer. Yönetim Kurulu üyeleri iki yıl için seçilir. Süreleri sona eren üyeler tekrar seçilebilirler. Herhangi sebeple olursa olsun, yıl içinde, bir üyelik açılırsa Yönetim Kurulu ilk olağan Genel Kurul toplantısına kadar görev yapmak üzere, üyeliğin boşaldığı gruptaki bankalar arasından birini geçici olarak seçer. İlk toplanacak Genel Kurulda, geçici olarak seçilmiş olan üyenin mensup olduğu banka grubu seçimi onaylarsa bu üye, onaylamadığı takdirde yeni seçeceği üye, yerine seçildiği üyenin kalan süresini tamamlar.

Yönetim Kurulu üyelerine yaptıkları görev için bir ücret verilmez.

b) Yönetim Kurulu Başkanlık görevini T.C. Merkez Bankası Başkanı yapar. Başkanın bulunmadığı zamanlarda bu görevi yapmak üzere Genel Kurulda yapılan seçimi takip eden ilk toplantıda Yönetim Kurulu, üyeleri arasından bir Başkan Vekili seçer.

c) Yönetim Kurulu, Birlik işleri ihtiyaç gösterdikçe Başkan veya bulunmaması halinde Başkan Vekilinin onayı ile Genel Sekreterin çağrısı üzerine toplanır. Her üye Yönetim Kurulunun toplantıya çağırılmasını, yazı ile Başkandan isteyebilir. Yönetim Kurulunun en az iki ayda bir toplanması gereklidir.

Yönetim Kurulu, Birlik merkezinde veya başka bir yerde toplanır. Toplantı gündemi Genel Sekreter tarafından üyelere ve denetçilere gönderilir.

Yönetim Kurulunun toplanabilmesi için, üyelerden en az yedisinin toplantıya katılması gerekir. Kararlar toplantıda bulunanların çoğunluğu ile alınır. Eşitlik halinde Başkanın katıldığı tarafın oyu tercih edilir.

d) Yönetim Kurulu Birliğin yürütme organı olup, amaçlarının gerçekleştirilebilmesi için kendisine düşen bütün görevleri Genel Sekreterlik aracılığıyla yapar ve yaptırır.

e) Yönetim Kurulu bu Statünün 2'nci maddesinin (h) bendi hükmüne göre gerektiğinde hakem atamaya ve hakemlik yapmaya yetkilidir.

f) Yönetim Kurulu Birliği sorumluluk altına sokacak evraka konulacak imzaya ilişkin yetkileri de karara bağlar.

h) Yönetim Kurulu ayrıca, 3182 sayılı Kanunun 82'nci maddesine dayanarak Kanunun 57, 58, 59 ve 60'ıncı maddelerinde ve bu Statüde yazılı yükümlülüklerle uymayan bankalara uygulanacak para cezalarını saptar ve karara bağlar.

VIII- Genel Sekreterlik Görev ve Yetkileri:

Madde 13- Genel Sekreteri, Yönetim Kurulu atar ve ücretini saptar. Genel Sekreter, Birliğin kadrolarını, bütçesini, yönetmeliklerini ve işlerine ait raporları hazırlayarak Yönetim Kurulunun inceleme ve kabulüne sunar.

Birlik muhasebesi ve muhasebe defterleri ile diğer defterler ve bütün yazışmalar Genel Sekreterlik bürosunca tedvir edilir.

Genel Kurul ile Yönetim Kurulu kararlarının üyelere duyurulmasını ve uygulanmasını sağlamak Genel Sekreterin görevlerindendir.

Genel Sekreter, Birliği resmi makamlarda, mahkemeler huzurunda ve üçüncü şahıslara karşı Yönetim Kuruluna izafeten temsil eder ve 3182 sayılı Kanun gereğince Birlik tarafından verilmesi gereken mütalâaları ve formülleri hazırlayarak Yönetim Kurulunun onayına sunar.

IX- Denetçilerin Seçimi, Görev ve Yetkileri:

Madde 14- a) Genel Kurul iki yıl süre ile görev yapmak üzere, biri kamu iktisadi teşebbüsü veya bağlı ortaklık statüsüne sahip bankalar ile özel kanunla kurulan bankalar, diğeri bunların dışında kalan bankalar arasından olmak üzere 2 bankayı Denetçi olarak seçer.

Her grup kendi Denetçisini, Genel Kurulda, kendi arasından gizli oyla seçer. Süreleri sona eren üyeler tekrar seçilebilirler.

Denetçilere, yaptıkları hizmet için bir ücret verilmez.

Herhangi sebeple olursa olsun, yıl içinde bir Denetçilik açılırsa, diğer denetçi ilk olağan Genel Kurul toplantısına kadar görev yapmak üzere, boşalmanın olduğu gruba dahil bankalar arasından bir bankayı Denetçi olarak seçer.

b) Denetçiler, bütün hesapları ve işlemleri inceleyerek Birliğin çalışmaları hakkında sonuçları Genel Kurulun yıllık toplantılarına ortak bir raporla sunarlar.

Denetçiler istedikleri takdirde, oya katılmamak şartıyla Yönetim Kurulu toplantılarında bulunabilirler ve gerekli gördükleri konuları Yönetim Kurulu gündemlerine koydurabilirler.

X- Mali Hükümleri:

Madde 15- Birliğin hesap yılı 1 Temmuzda başlayan 12 aylık dönemdir.

Genel Kurulda kabul edilen bütçede yer alan gider payları bu Statünün 9'uncu maddesine göre saptanan oy haklarıyla orantılı olarak üyeler arasında bölüştürülür.

Her üye hissesine düşen gider payını Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasında açılan özel bir hesaba Haziran ayı içinde yatırmak zorundadır.

Madde 16- Birliğin gelirleri aşağıdaki kaynaklardan sağlanır:

- a) Bankalar Kanunu'nun 60'ıncı maddesine dayanarak, yukarıdaki 9'uncu madde gereğince saptanan oy sayılarıyla orantılı olarak hesaplanan gider payları,
- b) Bankaların bir defa için verecekleri ve tutarı Yönetim Kurulunca saptanacak giriş aidatı,
- c) Tutarı Genel Kurulca oy sayılarıyla orantılı olarak saptanacak yıllık aidat
- d) Bir önceki yıldan devreden gelir fazlaları,
- e) Her türlü bağışlar,
- f) Sair gelirler.

Madde 17- Birlik amaçlarının gerçekleşmesi için gerekli gayrimenkulleri Yönetim Kurulu kararı ile iktisap ve tasarruf edebilir.

Madde 18- Birlikçe aşağıdaki yazılı defterler tutulur.

- a) Üye kayıt defteri,
- b) Yevmiye defteri, defteri kebir ve gerekli yardımcı muhasebe defterleri,
- c) Gelen ve giden evrak defteri,
- d) Diğer gerekli defterler

Genel Kurul ve Yönetim Kurulu tutanak ve kararları ile giden yazışma evrakının imzalı örnekleri ayrı ayrı klasörlerde tarih ve numara sırasıyla saklanır ve yıl sonlarında ciltlettirilir.

XI- Yaptırımlar:

Madde 19- 3182 sayılı Kanunun 57, 58, 59 ve 60'ıncı maddeleri ile bu Statü hükümlerine aykırı hareketleri nedeniyle Statünün 12/h maddesine dayanılarak hükmolunan para cezaları, Kanunun 66'ncı maddesine göre tahsil edilmek üzere Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na bildirilir.

XII- Son Hükümler:

Geçici Madde 1- Birliğin 1985 yılı bütçesinde yer alan gider payları 9’uncu maddeye göre belirlenen oy haklarına göre yeniden hesaplanır ve yapılmış olan ödemeler buna göre ayarlanır.

Geçici Madde 2- 1/1/1986 – 30/6/1986 dönemi için Yönetim Kurulunca 1985 yılı bütçesinin yarısını geçmemek üzere bir ara bütçe yapılır. Bu döneme ait giderler oy haklarıyla orantılı olarak üyeler arasında bölüştürülür.

Ara bütçe ilk olağan Genel Kurulun onayına sunulur.

Geçici Madde 3- Bu Statünün yürürlüğe girdiği tarihte mevcut Yönetim Kurulu, yapılacak ilk Genel Kurul toplantısına kadar görevine devam eder. Bu toplantıda, Yönetim Kurulunun yapısı Statünün 12/a maddesine uygun hale getirilir.

Madde 20- Bakanlar Kurulunun 6/4/1981 tarihli kararıyla yürürlüğe konulmuş olan Türkiye Bankalar Birliği Ana Tüzüğü yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 21- Bu Statü Resmi Gazete’de yayınlandığı tarihte yürürlüğe girer.

4.2.8.1. Türkiye Bankalar Birliği Statüsü’nün Değiştirilmesi Hakkında Karar

Karar Sayısı: 94/5894

(25 Eylül 1994 tarih ve 22062 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

Madde 1- 5/12/1985 tarihli ve 85/10145 sayılı Kararnamenin eki Türkiye Bankalar Birliği Statüsü’nün 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “merkezi Ankara’da olmak üzere” ifadesi “merkezi İstanbul’da olmak üzere” olarak değiştirilmiştir.

Madde 2- Aynı Statünün 2 nci maddesinin ikinci fıkrasının (d) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki (k) bendi eklenmiştir.

“d) İç ve dış ilişkilerde Türkiye bankacılığını temsil etmek ve tanıtmak için gerekli girişimlerde bulunmak, gerektiğinde kamuoyuna bankacılık konusunda aydınlatıcı bilgi vermek.”

“k) Bankaların; müşterileri hesabına yaptıkları hizmetler karşılığında tahsil edecekleri komisyon, ücret ve masrafların, açtıkları krediler ve bunlarla ilgili veya müterafik işlemler için uygulayacakları kredi faiz oranları, komisyon ve ücretlerin, mudilerine ödeyecekleri mevduat faizlerinin azami oran ve sınırlarının tespitine ilişkin olarak bankalara yönelik tavsiye kararları almak;”

Madde 3- Aynı Statünün 3 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 3- Bankalar, Birlikte yönetim kurulu başkanı, Murahhas üye, genel müdür veya genel müdür vekilinden birisi tarafından temsil olunur. Bunların mazeret nedeniyle bulunamamaları halinde bir genel müdür yardımcısına temsil yetkisi verilebilir. Ancak Birlik yönetim kurulu başkanlığı ile yönetim kurulu başkan vekilliği görevini seçilen bankanın genel müdürü yürütür.”

Madde 4- Aynı Statünün 9 uncu maddesinin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmış, birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Üyelerin genel kuruldaki oy hakları yıl sonu bilançolarında yer alan aktif toplamının sektör aktif toplamına bölünmesiyle bulunan her 1/1000 (binde biri) için bir oydur. 1/1000 (binde bir)’in altında kalan üyeler genel kurulda bir oya sahiptir. Oy hesabında kalan 0.5/1000 (binde yarım) ve yukarısı için bankaların oy adedine bir ilave yapılır.”

Madde 5- Aynı Statünün 10 uncu maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki (b) bendi eklenmiş ve b, c, d, e bentleri de c, d, e, f bentleri olarak değiştirilmiştir.

“b) Her banka bir oy kullanmak kaydıyla, yıl sonu bilançolarına göre aktif toplamı en büyük ilk on banka arasından Yönetim Kurulu Başkanı’nı seçmek,”

Madde 6- Aynı Statünün 12 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 12- Yönetim Kurulu 13 bankanın temsilcisinden oluşur.

a) Yönetim Kurulu’na seçilecek üyelerin gruplar itibariyle dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

1. Kamu iktisadi teşebbüsü veya bağlı ortaklık statüsüne sahip veya özel kanunla kurulan ticari bankalardan oluşan gruptan 4 üye,
2. Bunların dışında kalan ticari bankalardan yıl sonu bilançolarına göre aktif toplamı en büyük ilk altı bankadan oluşan gruptan 4 üye,
3. Aktif toplamı itibariyle yukarıdaki grubu teşkil eden altı bankadan sonra gelen diğer ticari bankalardan oluşan gruptan 3 üye,
4. Kalkınma ve yatırım bankaları grubundan 1 üye,
5. Sermayelerinin yüzde 50’den fazlası yabancılara ait olan bankalar ile Türkiye’de şubesi bulunan yabancı bankalar grubundan 1 üye,
olmak üzere, Genel Kurul’da her grupça kendi aralarında gizli oyla seçilmek suretiyle Yönetim Kurulu teşkil edilir.

b) Yönetim Kurulu üyeleri iki yıl için seçilir. Süresi dolan üyeler tekrar seçilebilir. Herhangi bir sebeple dönem içinde bir üyelik açılır ise, Yönetim Kurulu ilk olağan Genel Kurul toplantısına kadar görev yapmak üzere üyeliğin boşaldığı gruptaki bankalar arasından bir bankayı geçici olarak Yönetim Kurulu üyeliğine seçer. İlk toplanacak Genel Kurul’da, geçici olarak seçilmiş üye bankanın üyeliği onaya sunulur. Genel Kurul bu üyeliği onaylamadığı takdirde yeni seçeceği üye, yerine seçildiği üyenin kalan süresini tamamlar. Yönetim Kurulu üyelerine yaptıkları bu görev için ücret verilmez.

c) Yönetim Kurulu, 2 yıl süre ile görev yapmak üzere üyeleri arasından bir Başkan Vekili seçer. Herhangi bir nedenle Yönetim Kurulu Başkanlığı’nın boşalması halinde Başkan Vekili bir sonraki Genel Kurul’a kadar Başkanlık görevini üstlenir.

d) Yönetim Kurulu, Birlik işleri ihtiyaç gösterdikçe Başkan veya bulunmaması halinde Başkan Vekilinin onayı ile Genel Sekreterin çağrısı üzerine toplanır. Her üye Yönetim Kurulu'nun toplantıya çağırılmasını yazı ile Başkan'dan isteyebilir. Yönetim Kurulu'nun en az iki ayda bir toplanması gerekir. Yönetim Kurulu, Birlik merkezinde veya başka bir yerde toplanır. Toplantı gündemi Genel Sekreter tarafından üyelere ve denetçilere gönderilir. Yönetim Kurulu'nun toplanabilmesi için üyelere en az yedisinin toplantıya katılması gerekir. Kararlar toplantıda bulunanların çoğunluğu ile alınır. Eşitlik halinde Başkanın katıldığı tarafın oyu tercih edilir.

e) Yönetim Kurulu Birliğin yürütme organıdır.

1. Yönetim Kurulu Başkanı Birliği temsil eder ve yönetim kurulu kararlarının uygulanmasından sorumludur.

2. Yönetim Kurulu bu Statünün 2 nci maddesinin (h) bendi hükmüne göre gerektiğinde hakem atamaya ve hakemlik yapmaya yetkilidir.

3. Yönetim Kurulu, Birliği sorumluluk altına sokacak evraka konulacak imzaya ilişkin yetkileri de karara bağlar.

4. Yönetim Kurulu ayrıca 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 82 nci maddesine dayanarak adı geçen Kanunun 57, 58, 59 ve 60 ıncı maddelerinde ve bu statüde yazılı hükümlere uymayan bankalara uygulanacak para cezalarını saptar ve karara bağlar”

Madde 7- Türkiye Bankalar Birliği Statüsünün 14 üncü maddesinin (a) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“a) Genel Kurul iki yıl süre ile görev yapmak üzere yönetim kurulunda temsil edilmeyen bankalar arasından 12 nci maddenin birinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendinde yer alan bankalardan 1, (2) numaralı alt bendinde yer alan bankalardan 1 ve (3) numaralı alt bendinde yer alan bankalardan 1 olmak üzere 3 bankayı denetçi olarak seçer.

Denetçiler gizli oyla seçilirler. Süreleri sona eren denetçiler tekrar seçilebilirler. Denetçilere yaptıkları hizmet için bir ücret verilmez.

Her hangi sebeple olursa olsun, yıl içinde bir denetçilik açılırsa, diğer denetçiler boşalan denetçiliğin ait olduğu gruptan ilk olağan Genel Kurul toplantısına kadar görev yapmak üzere bir Bankayı denetçi olarak seçer.”

Madde 8- Türkiye Bankalar Birliği Statüsünün 15 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Yasal zorunluluk nedeniyle Türkiye Bankalar Birliği üyeliğinin son bulması halinde peşin tahsil edilen gider payları iade edilmez.”

Madde 9- Aynı Statünün 19 uncu maddesinde yer alan “Statünün 12/h maddesine” ifadesi “Statünün 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinin (4) numaralı alt bendine” olarak değiştirilmiştir.

Madde 10- Aynı Statünün 5, 8 ve 10 uncu maddelerinde geçen “Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı” ibareleri “Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı” olarak değiştirilmiştir.

Geçici Madde 1- Gider paylarının 9 uncu maddeye göre hesaplanması, 1995-1996 bütçe döneminden itibaren uygulanır.

Geçici Madde 2- Statünün yayımı tarihinden itibaren 60 gün içinde toplanacak olağanüstü Genel Kurul’da bu Statüye uygun olarak Yönetim Kurulu ve Denetçilerin seçimi yapılır.

Geçici Madde 3- Birlik merkezinin Ankara’dan İstanbul’a nakledilmesi işlemleri 31/12/1994 tarihine kadar gerçekleştirilir.

Madde 11- Bu Kararın 8 inci maddesi 1/7/1993 tarihinde, diğerleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 12- Bu kararı Hazine Müsteşarlığı’nın bağlı olduğu Bakan yürütür.

4.3. 3182 sayılı Bankalar Kanununa İlişkin Yönetmelikler

4.3.1. Bankaların Kuruluş ve Faaliyete Geçme Esaslarına İlişkin Yönetmelik

(21.6.1995 tarih ve 22320 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

Amaç

Madde 1- Bu Yönetmeliğin amacı, 3182 sayılı Bankalar Kanunu’nun 5 inci ve 6 ncı maddelerinde belirtilen şartlar çerçevesinde Türkiye’de banka kurulmasına, yabancı ülkelerde kurulmuş bir bankanın Türkiye’de şube açmasına ve bunların faaliyete geçmelerine ilişkin esasları düzenlemektir.

Hukuki Dayanak

Madde 2- Bu Yönetmelik, 25/4/1985 tarihli ve 3182 sayılı Bankalar Kanunu’nun 7 nci ve 10 uncu maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Türkiye’de Banka Kurulmasına İlişkin Başvuru

Madde 3- Türkiye’de banka kurmak üzere Hazine Müsteşarlığı’na verilecek başvuru dilekçelerine,

1. Kurucuların Yönetmelik ekindeki örneklere (EK: 1 ve EK: 2) uygun şekilde ve noter huzurunda düzenleyip imza edecekleri birer beyannamenin,
2. Ortaklık anasözleşme taslağının,
3. Kurulacak bankanın faaliyet konuları hakkındaki analizler ile kuruluştan itibaren 3 yıllık hedefleri içeren proforma bilanço ile kâr ve zarar cetvellerini de içerecek şekilde hazırlanacak olan, bankanın kurulma nedenlerini ayrıntılı olarak gösteren bir raporun,

4. Kurucuların müflis olmadıklarına ilişkin Asliye Ticaret Mahkemelerinden ve konkordato ilan etmiş olmadıklarına ilişkin İcra Tetkik Hakimliklerinden alınacak belgelerin,
5. Kurucuların Kanun'un 5 inci maddesinin 1 inci fıkrasının (b) bendinde sayılan suçlardan mahkûmiyetlerinin bulunmadığına ilişkin Cumhuriyet Savcılığından alınacak adli sicil belgelerinin,
6. Kurucu tüzel kişilerin kurulacak bankaya ortak olunmasına ilişkin yönetim kurulu kararlarının birer örneğinin,
7. Kurucu tüzel kişilerin kuruluşu ile ilgili Ticaret Sicili Gazetesinin; bunların ortakları, pay oranları ve tutarlarını gösteren listelerin, faaliyet konuları, yatırım ve işletme alanları hakkında ayrıntılı açıklamalar ile 1/6/1989 tarih ve 3568 sayılı Kanun'a göre yetkili yeminli mali müşavirlerce onaylanmış son beş yıla ait bilanço ile kâr ve zarar cetvellerinin,
8. Kurucuların vergi ve prim borcu bulunmadığına ilişkin ilgili vergi daireleri ve Sosyal Sigortalar Kurumundan alınacak belgelerin,
9. Kurucuların, vergi dairelerince onaylı son beş yıla ilişkin gelir veya kurumlar vergisi beyannameleri ile eklerinin ve bunların sahip olduğu gayrimenkullere ilişkin belediyelerin ilgili birimlerince onaylı emlak beyannamelerinin,
10. Sermaye payı % 5'in üzerindeki ortakların kurucu beyannamelerinde belirtilen mevduat ve kredi hesaplarına ilişkin bilgilerin tevsiki amacıyla, ilgili bankalarca Hazine Müsteşarlığı'na hitaben düzenlenecek belgelerin,
11. Gerçek kişi kurucularla, tüzel kişi kurucuların sermayesinin %10 ve daha fazlasına sahip gerçek kişi ortakların ve kurulacak bankada görevlendirilmesi düşünülen yönetim kurulu üyeleri, genel müdür ve genel müdür yardımcılarının son on yılda mali bir kurumda görev alıp almadıklarına ilişkin bilgileri de kapsayacak biçimde ayrıntılı özgeçmişlerinin,
12. Kurucu gerçek veya tüzel kişileri temsile yetkili kişi veya kişilere verilmiş vekaletname örneklerinin,

eklenmesi gerekir.

Yabancı Bankaların Türkiye'de Şube Açmasına İlişkin Başvuru

Madde 4- Yabancı ülkelerde kurulmuş bankalarca Türkiye'de şube açmak üzere Hazine Müsteşarlığı'na verilecek başvuru dilekçesine,

1. Banka anasözleşmesinin,
2. Türkiye'de şube açılmasına ilişkin yönetim kurulu kararının,

3. Türkiye'de şube açılması nedenlerini ayrıntılı olarak açıklayan bir raporun,
4. Bankanın son 5 yıla ait bilanço ve kâr zarar cetvellerinin,
5. Bankanın kurulduğu veya faaliyette bulunduğu ülkede mevduat kabul etmesinin veya bankacılık işlemleri yapmasının yasaklanmamış olduğuna ve faaliyetlerinde herhangi bir kısıtlama bulunmadığına ilişkin ilgili resmi makamdan alınmış belgenin,
6. Bankanın son genel kuruluna ilişkin tutanaklarla, sermayenin %5'inden fazlasına sahip ortakların bankanın merkezinin bulunduğu ülkenin yetkili makamlarınca onaylı bir listesinin,
7. Bankanın merkezinin bulunduğu ülke mevzuatına göre inceleme ve onay yetkisi bulunan bağımsız denetim kuruluşlarından biri tarafından her yıl yapılacak incelemeye ilişkin raporların Hazine Müsteşarlığı'na tevdi edileceğine dair taahhütnamenin,

eklenmesi gerekir.

Yukarıda belirtilen belgelerin ilgili ülke resmi makamlarınca onaylanmış ve Türkiye Büyükelçiliği'nce tasdik edilmiş olması ve başvuruya bu belgelerin noter onaylı tercümelerinin de eklenmesi zorunludur.

İzin Verilme Usulü

Madde 5- Bu Yönetmeliğin 3 üncü ve 4 üncü maddelerine göre yapılan başvurular incelendikten ve 14/1/1970 tarih ve 1211 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesi uyarınca Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın da görüşü alındıktan sonra izin istemi uygun görüldüğü takdirde, Hazine Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanlık, izin verilmesini Bakanlar Kurulu'na önerir.

Kuruluştan Sonra Yapılacak İşlemler

Madde 6- Kuruluş veya Türkiye'de şube açma işlemlerinin tamamlanmasından sonra, mevduat kabul etme ve/veya bankacılık işlemleri yapma yetkisi almak üzere Yönetmelik ekinde örneğe (EK: 3) uygun şekilde düzenlenecek bir beyanname ile, Hazine Müsteşarlığı'nca yapılacak incelemeler ve Bankalar Kanunu'nun 9 uncu maddesinde belirtilen 1 yıllık süre dikkate alınarak, bankanın kuruluşuna izin veren Bakanlar Kurulu Kararı'nın yayımı tarihinden başlayarak en geç 10 uncu ayın sonuna kadar Hazine Müsteşarlığı'na başvurulur.

Hazine Müsteşarlığı'nca, faaliyet izni için başvuran bankanın sermayesinin nakit olarak ödenip ödenmediği, bankacılık işlemlerini, gerçekleştirebilecek ölçüde teknik donanım ve yeterli personelin bulunup bulunmadığı, yönetici düzeyindeki

personelin yeterli sayıda ve kanuni şartları haiz olup olmadığı, bankanın yönetimine ilişkin olarak iç düzenlemelerin yapılıp yapılmadığı hususları incelenir ve Bankalar Kanunu'nun 11 inci maddesine göre yapılan değerlendirmeyi müteakip mevduat kabulüne ve/veya bankacılık işlemlerine başlama izni verilir. Bu iznin verilmesinden önce; Hazine Müsteşarlığınca yapılacak tebligata istinaden 2/7/1964 tarih ve 492 sayılı Harçlar Kanunu'na bağlı (8) sayılı tarifeyle 24/6/1994 tarih ve 4008 sayılı Kanun'un 34 üncü maddesi ile eklenen finansal faaliyet izin belgesi harç yükümlülüğünün yerine getirildiğine ilişkin belge Hazine Müsteşarlığı'na ibraz edilir.

Faaliyete geçiş tarihi, faaliyete geçtikten sonra en geç on gün içinde Hazine Müsteşarlığına bildirilir.

Yürürlük

Madde 7- Bu Yönetmelik yayım tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 8- Bu Yönetmelik hükümlerini Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan yürütür.

EK: 1

KURUCULAR BEYANNAMESİ
(Tüzel Kişiler)

-TÜZEL KİŞİNİN ÜNVANI :
-MERKEZİ VE KURULUŞ TARİHİ :
-SERMAYESİ :
-ADRESİ :
-FAALİYET KONUSU :

-SON BEŞ YILA AİT BAZI BİLANÇO BÜYÜKLÜKLERİ (MİLYAR TL.)

NET KÂRI (ZARARI) ¹	ÖZKAYNAKLARI	AKTİF TOPLAMI
--------------------------------	--------------	---------------

19.YILI			
19. YILI			
19. YILI			
19..YILI			
19..YILI			

-İŞTİRAKLERİ²

	ŞİRKETİN ADI	FAALİYET TÜRÜ	SERMAYESİ	HİSSE TUT.
1)				
2)				
3)				
4)				
5)				
6)				
7)				
8)				

SAHİP OLDUĞU GAYRİMENKULLER³

	YERİ	CİNSİ	PAFTA	ADA	PARSEL
1)					
2)					
3)					
4)					
5)					
6)					
7)					
8)					

-MENKUL KIYMETLER (AYRINTILI)^{4 *5}

-TAAHHÜT EDİLEN SERMAYENİN KARŞILANACAĞI KAYNAKLARIN AYRINTILI DÖKÜMÜ:

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

- ÇALIŞTIĞI BANKALAR (MİLYAR TL.)^{6*7}

	1	2	3	4	5
BANKA ADI					
ŞUBE ADI					

MEVDUAT:

VADELİ

VADESİZ

KREDİLER :

MİKTARI

TÜRÜ

VADESİ

6 7 8 9 10

BANKA ADI

ŞUBE ADI

MEVDUAT:

VADELİ

VADESİZ

KREDİLER :

MİKTARI

TÜRÜ

VADESİ

-BANKALAR DIŞINDA DİĞER GERÇEK VE TÜZEL KİŞİLERE BORÇLAR⁸:

ALACAKLININ ADI MİKTARI TÜRÜ VADESİ

1)

2)

3)

4)

5)

-ŞİRKETİN VEYA ŞİRKET SERMAYESİNİN %10'UNDAN FAZLASINA SAHİP GERÇEK VE TÜZEL KİŞİLERİN SON BEŞ YIL İÇERİSİNDE YURTİÇİ VEYA YURTDIŞI BANKALARDAN KULLANDIĞI KREDİLERİN YASAL TAKİBE UĞRAYIP, UĞRAMADIĞI:

İMZA :

TARİH :...../...../199.....

FORMDA AYRILAN BÖLGELERİN YETERLİ GELMEMESİ HALİNDE EK FORM KULLANILABİLİR.

1 Vergi karşılığı ayrıldıktan sonraki tutar yazılacaktır.

2 İştirak oranı, iştirak edilen şirketin sermayesinin %5 veya daha fazlası ise doldurulacaktır.

3 Sahip olunan tüm gayrimenkuller bu alana yazılacaktır.

4 Tahvil, bono, altın, değerli taş ve madenler, vs. bu kısma yazılacaktır.

5 İştiraklere ait hisse senetleri hariç tutulacaktır.

6 Aynı bankadan birden fazla türde kredi kullanılıyorsa ayrı ayrı gösterilecektir.

7 Aynı bankanın birden fazla şubesi ile çalışılmakta ise ayrı ayrı gösterilecektir.

8 Şirket sermayesinden %5 veya daha fazla oranda olan borçlar yazılacaktır.

EK: 2

KURUCULAR BEYANNAMESİ
(Gerçek Kişiler)

-ADI SOYADI :
-DOĞUM YERİ VE TARİHİ :
-UYRUĞU :
-ANA ADI :
-BABA ADI :
-İKAMETGAH ADRESİ :
-ÖĞRENİM DURUMU (AYRINTILI) :
-MESLEĞİ VE GÖREV ÜNVANI :
-HALEN ÇALIŞTIĞI İŞ :

YERİNİN ADI, ADRESİ :

-DAHA ÖNCE ÇALIŞTIĞI YERLER

	ÇALIŞILAN YER ¹	SÜRESİ	GÖREV ÜNVANI
1)			
2)			
3)			
4)			

-SON BEŞ YILA AİT YILLIK GELİRLERİ (MİLYAR TL):

	NET GELİR
19.... YILI	
19.... YILI	
19.... YILI	
19.... YILI	
19.... YILI	

-ORTAĞI BULUNDUĞU ŞİRKETLER²:

	ŞİRKETİN ADI	FAALİYET TÜRÜ	SERMAYESİ	HİSSE TUTARI
1)				
2)				
3)				
4)				
5)				
6)				

-SAHİP OLDUĞU GAYRİMENKULLER³:

	YERİ	CİNSİ	PAFTA	ADA	PARSEL
1)					
2)					
3)					
4)					
5)					
6)					

-MENKUL KIYMETLER (AYRINTILI)^{4*5}:

-TAAHHÜT EDİLEN SERMAYENİN KARŞILANACAĞI KAYNAKLARIN AYRINTILI DÖKÜMÜ:

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)
- 6)

-ÇALIŞTIĞI BANKALAR (MİLYAR TL.)^{6*7:}

	1	2	3	4	5
BANKA ADI					
ŞUBE ADI					
MEVDUAT:					
VADELİ					
VADESİZ					
KREDİLER :					
MİKTARI					
TÜRÜ					
VADESİ					
	6	7	8	9	10
BANKA ADI					
ŞUBE ADI					
MEVDUAT:					
VADELİ					
VADESİZ					
KREDİLER :					
MİKTARI					
TÜRÜ					
VADESİ					

-BANKALAR DIŞINDA DİĞER GERÇEK VE TÜZEL KİŞİLERE BORÇLAR:

	ALACAKLININ ADI	MİKTARI	TÜRÜ	VADESİ
1)				
2)				
3)				
4)				
5)				

-DAHA ÖNCE, TÜRKİYE'DE VEYA BAŞKA BİR ÜLKEDE MALİ SEKTÖRDE FAALİYET GÖSTERMEK AMACIYLA İZİN İÇİN BAŞVURU YAPILIP YAPILMADIĞI; EĞER BAŞVURU REDDEDİLMİŞ VEYA ALINAN İZİN İPTAL EDİLMİŞ İSE NEDENLERİ:

-DAHA ÖNCE ÇALIŞTIĞI HERHANGİ BİR KURUM/KURULUŞÇA İŞİNE SON VERİLMİŞ OLUP OLMADIĞI; VERİLMİŞ İSE NEDENLERİ:

-SON BEŞ YIL İÇERİSİNDE YURTIÇI VEYA YURTDIŞI BANKALARDAN KULLANDIĞI KREDİLERİN YASAL TAKİBE UĞRAMIŞ OLUP OLMADIĞI:

-ORTAĞI BULUNULAN ŞİRKETLERİN SON BEŞ YIL İÇERİSİNDE YURTIÇI VEYA YURTDIŞI BANKALARDAN KULLANDIĞI KREDİLERİN YASAL TAKİBE UĞRAMIŞ OLUP OLMADIĞI:

-HAKKINDA AÇILMIŞ BİR DAVANIN BULUNUP BULUNMADIĞI; VAR İSE DAVANIN KONUSU:

İMZA :

TARİH :...../...../199.....

FORMDA AYRILAN BÖLGELERİN YETERLİ GELMEMESİ HALİNDE EK FORM KULLANILABİLİR.

- 1 Çalışılan kurumun, işverenin ya da şirketin adı ya da ticari ünvanı belirtilecektir.
- 2 İştirak oranı, iştirak edilen şirketin sermayesinin %5 veya daha fazlası ise doldurulacaktır.
- 3 Sahip olunan tüm gayrimenkuller bu alana yazılacaktır.
- 4 Tahvil, bono, altın, değerli taş ve madenler, vs. bu kısma yazılacaktır.
- 5 Ortağı bulunduğu şirketler bölümünde belirtilen şirketlerin hisseleri hariç tutulacaktır.
- 6 Aynı bankadan birden fazla türde kredi kullanılıyorsa ayrı ayrı gösterilecektir.
- 7 Aynı bankanın birden fazla şubesi ile çalışılmakta ise ayrı ayrı gösterilecektir.

EK: 3

....../...../..... Tarih sayılı Bakanlar Kurulu Kararı İle Kuruluşuna İzin Verilen
..... Bankası A.Ş.'nin Mevduat Kabul Etme ve/veya Bankacılık
İşlemleri Yapma İzin Talebine İlişkin Beyanname

Bankanın Ünvanı :

Bankanın Adresi :

Ödenmiş Sermaye Tutarı :

Anasözleşmenin Tescil Tarihi:

Yetkili İmzalar

Ekler: 1-Kuruluş Bilançosu

2-Anasözleşme

3-Ticaret Siciline Tescil Belgesi

4-Kuruluş Ticaret Sicil Gazetesi

5-Sermaye Ödemesine İlişkin Mahkeme Onayı

6-Yönetim Kurulu Üyeleri, Genel Müdür ve Yardımcılarının İsimleri ile Özgeçmişleri

4.3.1.1. Bankaların Kuruluş ve Faaliyete Geçme Esaslarına İlişkin Yönetmelik’te Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
(26 Mart 1997 tarih ve 22945 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

Madde 1- 21/6/1995 gün ve 22320 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Bankaların Kuruluş ve Faaliyete Geçme Esaslarına İlişkin Yönetmeliğin 3 üncü maddesinin 5 numaraları bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“5 . Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü veya Cumhuriyet Savcılıklarından, Hazine Müsteşarlığına verilmek üzere Ek (4)’de yer alan örneğe uygun olarak düzenlenecek dilekçe ile talep edilecek arşiv kaydını da içeren adli sicil belgelerinin,”

Yürürlük

Madde 2- Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 3- Bu Yönetmelik hükümlerini Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan yürütür.

EK: 4

ADLİ SİCİL VE İSTATİSTİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NE
(.....) CUMHURİYET SAVCILILIĞI'NA

.../.../199

..... kuruluş izni için HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI'na
verilmek üzere adli sicil ve arşiv kayıtlarımın çıkarılarak tarafıma verilmesi
hususunda gereğini arz ederim.

İMZA

SOYADI :
ADI :
BABA ADI :
ANA ADI :
DOĞUM YERİ/TARİHİ :

NÜFUSA KAYITLI OLDUĞU YER

İL :
İLÇE :
MAHALLE/KÖY :
CİLT NO :
AİLE SIRA NO :
SIRA NO :
ADRES :

ADLİ SİCİL VE ARŞİV KAYITLARINDA.....'IN
SABİKA KAYDINA RASTLANMAMIŞTIR/RASTLANMIŞTIR.

.../.../199

ADLİ SİCİL VE İSTATİSTİK
GENEL

MÜDÜRLÜĞÜ

(.....CUMHURİYET SAVCILILIĞI)

4.3.2. Bankaların Şube Açma Esaslarına İlişkin Yönetmelik

(21.6.1995 tarih ve 22320 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.)

Amaç

Madde 1- Bu Yönetmeliğin amacı, 3182 sayılı Bankalar Kanunu'na göre Türkiye'de faaliyet gösteren bankaların şube açmalarına ilişkin esasları düzenlemektir.

Hukuki Dayanak

Madde 2- Bu Yönetmelik, 25/4/1985 tarihli ve 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 14 üncü maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Şube Açma

Madde 3- Bankaların elektronik işlem cihazlarından ibaret birimleri hariç şube, ajans ve mevduat kabulü veya diğer bankacılık işlemleri ile uğraşan, serbest bölgelerde açılanlar da dahil sabit ya da seyyar büroları, Bankalar Kanunu uygulamasında şube addedilir. Şubelerin hangi tür bankacılık işlemleri ile iştigal edecekleri hususu bankaların kendi ihtiyarındadır.

Sermayesinin yarıdan fazlası veya yönetim ve denetimi genel ve katma bütçeli idarelere, Kamu İktisadi Teşebbüslerine veya yerel yönetimlere ait bankalar, Bankalar Kanununun 56 ncı maddesine göre yürürlüğe konulan standart rasyoları tutturamayan bankalar ve bir takvim yılında 10 adedin üzerinde şube açmak isteyen bankalar, şube açma izni almak üzere Hazine Müsteşarlığına başvururlar.

Bu başvurular, şube açılmasını gerektiren nedenleri ayrıntılı bir şekilde açıklayan bir rapor ve son üç yıl içerisinde açılan şubelerin yıllık kâr ve zarar durumlarını gösteren belgeler ile birlikte her yıl Ocak ve Haziran ayları içinde yapılır.

Bankanın mali bünyesi, kanuni yükümlülükleri yerine getirmedeki genel tutumu gibi hususlar dikkate alınarak yapılacak değerlendirme sonucunda şube açma izni verilir. Bu izinler verildikleri takvim yılında kullanılmak üzere geçerlidir.

Süresi 15 iş gününü aşmamak üzere geçici süre ile ve bankaya ait şubelerden birinin nam veya hesabına işlem yapmak üzere fuar, konferans, sergi gibi yerlerde ya da tahsilat işlemleri yapma amacıyla ilgili kuruluşlar bünyesinde açılacak irtibat ve şanj büroları sürekli teşkilat olarak addedilmediğinden bu Yönetmelik hükümlerine tabi değildir.

Bankalar Kanunu'nun 14 üncü maddesine istinaden bankaların izne tabi bulunmaksızın açacakları şubelerin açılış tarihleri ile adreslerinin Hazine Müsteşarlığı'na 30 gün önceden bildirilmesi gerekmektedir.

Şubelerin Nakli, Birleştirilmesi, İsim Değişikliği ve Kapatılması

Madde 4- Bir ilde bulunan bir şubenin başka bir İl'e taşınması yeni şube açma esaslarına tabidir. Aynı il sınırları içerisinde şube nakilleri ile şubelerin isminin değiştirilmesi, birleştirilmesi ya da kapatılması için önceden izin alınması gerekli değildir. Ancak, şube nakline, isim değişikliğine, şube birleştirme ya da kapatmaya ilişkin olarak tesis edilen işlemlerden Hazine Müsteşarlığı'na, bu işlemlerin tamamlanmasından başlayarak 15 gün içerisinde bilgi verilmesi, nakledilen ve ismi değiştirilen şubelerin yeni isim ve adresinin bildirilmesi gerekmektedir.

Yürürlük

Madde 5- Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 6- Bu Yönetmelik hükümlerini Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan yürütür.

5.3.2.1. Bankaların Şube Açma Esaslarına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

(17 Haziran 1998 tarih ve 23375 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.)

Madde 1- 21/6/1995 tarih ve 22320 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Bankaların Şube Açma Esaslarına İlişkin Yönetmeliğin 3 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 3- 1) Bankaların elektronik işlem cihazlarından ibaret birimleri hariç şube, ajans ve mevduat kabulü veya diğer bankacılık işlemleri ile uğraşan serbest bölgelerde açılanlar da dahil sabit veya seyyar büroları, Bankalar Kanunu uygulamasında şube sayılır.

2) Sermayesinin yarısından fazlası veya yönetim ve denetimi genel ve katma bütçeli idarelere, kamu iktisadi teşebbüslerine veya yerel yönetimlere ait bankalar, Bankalar Kanunu’nun 56 ncı maddesine göre yürürlüğe konulan standart rasyoları tutturamayan bankalar ve bir takvim yılında 10 adedin üzerinde şube açmak isteyen bankalar şube açma izni almak üzere Hazine Müsteşarlığına başvururlar.

3) Bankalar Kanunu’nun 56 ncı maddesine göre yürürlüğe konulan standart rasyoları tutturan bankaların 10 adedin üzerinde şube açmaları, bir takvim yılında açabilecekleri şube sayısı o takvim yılı içinde nakden gerçekleştirdikleri sermaye artış tutarının 1 milyon ABD doları karşılığı Türk Lirasına bölünmesi suretiyle bulunacak sayıyı geçmemek kaydıyla Hazine Müsteşarlığının iznine tabidir.

4) Bankalar Kanununun 56 ncı maddesine göre yürürlüğe konulan standart rasyoları tutturamayan bankaların şube açmaları, bir takvim yılında açabilecekleri şube sayısı o takvim yılında nakden gerçekleştirdikleri sermaye artış tutarının 2 milyon ABD doları karşılığı Türk Lirasına bölünmesi suretiyle bulunacak sayıyı geçmemek kaydıyla Hazine Müsteşarlığının iznine tabidir.

5) Şube açma izinlerinin verilmesinde izin isteyen bankanın mali bünyesi ve kanuni yükümlülükleri yerine getirmedeki genel tutumu gibi hususlar dikkate alınır. Bu izinler verildikleri takvim yılında kullanılmak üzere geçerlidir.

6) Şube açma müracaatları izin istenen şubelerin açılmasını gerektiren nedenleri ayrıntılı bir şekilde açıklayan rapor ve son üç yıl içerisinde açılan şubelerin yıllık kâr ve zarar durumlarını gösteren belgelerle birlikte yapılır.

7) Süresi 15 iş gününü geçmemek üzere geçici olarak ve şubelerden birine bağlı olarak fuar, konferans, sergi gibi yerlerde ya da tahsilat veya ödeme işlemleri yapmak amacıyla bir kuruluş bünyesinde açılacak irtibat ve şanj büroları bu Yönetmelik hükümlerine tabi değildir.

8) Bankalar Kanunu'nun 14 üncü maddesine istinaden bankaların izne tabi olmaksızın açacakları şubelerin açılış tarihleri ile adreslerinin Hazine Müsteşarlığı'na 30 gün önceden bildirilmesi gerekir.”

Madde 2- Aynı Yönetmeliğe aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“Geçici Madde 1- Bu Yönetmeliğin yayımından önce 1998 yılı içinde yapılmış olan nakit sermaye artırımları şube açma taleplerinin değerlendirilmesinde dikkate alınır.”

Madde 3- Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 4- Bu Yönetmelik hükümlerini Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan yürütür.

4.3.3. Yeminli Mali Müşavirlerin Bankalar Kanunu'nun 46 ncı Maddesine Göre Yapacakları Tasdike İlişkin Usûl ve Esaslar Hakkında Yönetmelik

(31.5.1995 tarih ve 22299 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

Amaç

Madde 1- Bu Yönetmeliğin amacı, bankalarca sermayesinin yarısından fazlasına genel ve katma bütçeli dairelerin, kamu iktisadi teşebbüslerinin, 28/5/1986 tarih ve 3291 sayılı Kanun kapsamına alınan kuruluşların sahip olduğu kurum ve ortaklıklar ile bankalar dışında kalan müşterilere açılacak krediler ve verilecek kefalet ya da teminatların 30 milyar lirayı geçmesi halinde 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 46 ncı maddesi gereğince alınacak hesap durumu belgesi ile eki bilanço ve kâr ve zarar cetvellerinin yeminli mali müşavirlerce tasdikine ilişkin usûl ve esasları düzenlemektir.

Hukuki Dayanak

Madde 2- Bu Yönetmelik 3182 sayılı Kanun'un 46 ncı maddesinin 4 üncü fıkrasına istinaden hazırlanmıştır.

Tasdik Amacı

Madde 3- Tasdikin amacı hesap durumu belgesi ve eklerinin mevzuat hükümlerine, Türkiye’de uygulanan muhasebe ilkeleri ile muhasebe standartlarına uygun şekilde düzenlenmesini sağlamaktır.

Tasdikin Kapsamı

Madde 4- Yeminli mali müşavirlerce tasdiki yapılacak belgeler; bankalarca açılacak krediler ve verilecek kefalet ya da teminatların 30 milyar lirayı geçmesi halinde talepte bulunanlardan alınacak ve Bankalar Kanunu'nun 46 ncı maddesine istinaden Türkiye Bankalar Birliği tarafından tespit edilen hesap durumu belgesi ile eki bilanço ve kâr ve zarar cetvelleridir.

Tasdik amacıyla yapılacak denetimde uyulacak esaslar ve kapsamı hakkında 1/6/1989 tarih ve 3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu gereği uygulanan çalışma usul ve esaslarındaki denetim ile ilgili hükümler uygulanır.

Tasdik Raporu

Madde 5- Yeminli mali müşavirlerce tasdik işlemi Yönetmelik ekinde yer alan esaslara uygun raporun düzenlenmesinin ardından hesap durumu belgesi ile eki bilanço ve kâr ve zarar cetveline bu belgenin mevzuata, Türkiye'de uygulanan muhasebe ilkelerine ve muhasebe standartlarına uygun olarak düzenlendiğine dair şerh verilmek suretiyle yapılır.

Bilanço ve kâr ve zarar cetveli Türkiye'de uygulanan muhasebe ilkelerine ve muhasebe standartlarına uygun olarak düzenlenmediği takdirde, tasdik raporu 3568 sayılı Kanun'un uygulama hükümlerine göre şartlı olabilir.

Sözkonusu şerhin altı yeminli mali müşavir tarafından isim ve ünvan yazılarak imzalanır.

Tasdik yapacak yeminli mali müşavirlerin Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği tarafından sürekli yayımlanacak yetki sirkülerinde yer almaları gerekir.

Tebliğler

Madde 6- Hazine Müsteşarlığı bu Yönetmelik kapsamında yapılacak tasdike ilişkin denetim standartları ile diğer uygulama esaslarını tebliğlerle düzenlemeye yetkilidir.

Diğer Hususlar

Madde 7- Bu Yönetmelikte belirtilmeyen hususlarda 3568 sayılı Kanun ve bu Kanun'a ilişkin mevzuat hükümleri uygulanır.

Yürürlük

Madde 8- Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 9- Bu Yönetmelik hükümlerini Hazine Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakan yürütür.

Bankalar Kanunu'nun 46 ncı Maddesine Göre Bankalarca
Kredi Müşterilerinden Alınacak Hesap Durumu Belgesi
ve Eki Bilanço ve Kâr ve Zarar Cetveli İle Mali
Açıklayıcı Notların Tasdikine İlişkin
Raporun Düzenlenme Esasları

Tasdik Raporu (Ek 1)'de yer alan "Rapor Kapağı" ile (Ek 2)'de yer alan "Rapor Düzeni"ne uygun olarak hazırlanacaktır.

1. İSTENİLECEK BELGELER

Tasdik raporunun düzenlenmesinde son üç yıllık döneme ilişkin aşağıdaki belgelerden yararlanılır;

- a) Bilanço ve gelir tabloları (vergi dairesince tasdikli),
- b) Bankalara verilen Hesap Durum Belgeleri,
- c) Dönem sonu kesin mizanları,
- d) Kanuni defterler,
- e) Genel Kurul Belgeleri (hazirun cetveli, faaliyet raporu, murakıp raporu ve saire),
- f) Mali tabloların dipnotları ile ilgili bilgileri içeren yazı,
- g) Kredi sözleşmeleri,
- h) Kuruluşun, değişiklik ve sermaye artırımına ait Ticaret Sicil Gazeteleri,
- i) Son yıla ait Gelir, Kurumlar, Katma Değer Vergisi, Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi, Damga Vergisi Beyannameleri ve tahakkuk fişleri,
- j) Varsa onay dönemleri ile ilgili denetim ve tasdik raporları ve ekleri,
- k) İmza sirküleri aslı ve faaliyet belgesi.

2. YAPILACAK ÇALIŞMALAR

Raporun Genel Bilgiler bölümünde yer alması gereken bilgiler, yukarıda sıralanan belgelerden alınabilecektir. Bu çalışmalar sırasında mümkün olduğunca belgelere sadık kalınması zorunludur. Örneğin iştiğal konusuna ilişkin bilgiler ana sözleşmeden, % 10 paya sahip ortakların isimleri ve adresleri genel kurul hazirun cetvelinden yararlanılarak hazırlanacaktır.

Hesap Durumu Belgesi mali açıklayıcı notları formu, belgelere ve kuruluşun yazılı ve imzalı beyanlarına dayanılarak hazırlanmalıdır.

Aynı şekilde mali tablo dipnotları da kuruluşun yazılı ve imzalı beyanına dayanılarak hazırlanmalıdır.

Usul incelemeleri bölümünde yer alacak hususlar yukarıdaki belgeler incelenmek suretiyle tesbit edilecektir.

Hesap incelemelerinde kuruluşun mali tablolarının büyük defter kayıtlarıyla mutabık olup olmadıkları kontrol edilmelidir. Mali tabloların tasdiki esas itibarıyla bir muhasebe denetimini içerecek ve yapılacak çalışmalar denetim standartlarına uygun olacaktır.

3. RAPORUN SONUÇ KISMINDA YER ALACAK BİLGİLER

Raporun sonuç bölümünde, Bankalar Kanunu'nun 46 ncı maddesi uyarınca, şirketçe düzenlenen ve Yeminli Mali Müşavirlerce onaylanan bilanço, kâr-zarar tablosu (gelir tablosu) ve hesap durumu belgesinin muhasebe ilke ve kurallarına uygun olduğu belirtilecektir.

EK: 1

Rapor Sayısı : YMM/....../..../

....../..../199..

Rapor Ekleri :

Yeminli Mali Müşavirlik
Bankalar Kanununun 46 ncı Maddesine Göre
Hesap Durumu Belgesi ve Eki Bilanço ve Kâr ve Zarar
Cetveli Tasdik Raporu Kapağı

İncelemeyi Yapan Yeminli
Mali Müşavirin ADI SOYADI :
BAĞLI OLDUĞU ODA :
BÜRO ADRESİ :
TEL. NUMARASI :
Dayanak Sözleşmenin TARİHİ :
SAYISI :
Kredi Müşterisinin ADI SOYADI (ÜNVANI) :
ADRESİ :
VERGİ DAİRESİ ve
VERGİ HESAP NO :
TEL. NUMARASI :
MUHASEBECİSİ :
İNCELEME DÖNEMİ :
İNCELEME KONUSU :
SONUÇ :

EK: 2

RAPOR DÜZENİ

I. GENEL BİLGİ

Bu bölümde en az aşağıdaki bilgiler yer alacaktır.

-Kredi müşterisinin adı, soyadı, ünvanı, sermayenin % 10 ve daha fazla payına sahip ortaklarının adları ve adresleri,

-Kredi müşterisinin iştigal konusu,

-Kredi müşterisinin yönetim kurulu başkanı, yönetim kurulu üyeleri, genel müdürü ve genel müdür yardımcılarının ad ve soyadları,

-Kredi müşterisinin ticaret sicil kaydı, sicil numarası,

-Kredi müşterisinin muhasebesinden ve muhasebe denetiminden sorumlu olanların adları ile Serbest Muhasebeci, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir, Yeminli Mali Müşavir ünvanı alıp almadıkları.

II. USUL İNCELEMELERİ

Bu bölümde en az aşağıdaki hususlar tespit edilecektir.

-Yasal defterlerin tasdikine ilişkin bilgiler,

-Defter kayıtlarının kayıt nizamına, muhasebe ilkelerine uygun olup olmadığı,

-Kayıtların belgelere göre yapılıp yapılmadığı.

III. HESAP İNCELEMELERİ

Bu bölümde bilanço ve kâr ve zarar cetvelinin, mali tabloların çıkarılmasına ilişkin usul ve esaslara uygun olarak düzenlendiğine ilişkin açıklamalara yer verilecektir.

IV. ONAYLANAN MALİ TABLOLAR

Bankalar Kanunu'nun 46 ncı maddesine istinaden Türkiye Bankalar Birliği tarafından belirlenen Hesap Durumu Belgesi ile eki bilanço, kâr ve zarar cetveli ile mali açıklayıcı notlar.

V. SONUÇ

EKLER:

1. Yeminli Mali Müşavir tarafından Onaylanmış Bilanço,
2. Yeminli Mali Müşavir tarafından Onaylanmış Gelir Tablosu,
3. Yeminli Mali Müşavir tarafından Onaylanmış Hesap Durumu Belgesi,
4. Mali Açıklayıcı Notlar.

4.3.4. Bankalarda Bağımsız Denetim Yapacak Kuruluşlara İlişkin Esaslar Hakkında Yönetmelik

(21 Mart 1997 tarih ve 22940 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

Amaç ve Kapsam

Madde 1- Bu Yönetmeliğin amacı, bankaların 1211 sayılı Kanun’un 43 üncü maddesi gereğince bir örneği Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’na verilecek olan denetim raporunu hazırlayabilecek ve bunların yayımlanacak bilanço ile kâr ve zarar cetvellerini onaylayabilecek bağımsız denetim kuruluşlarının yetkilendirilmeleri, faaliyetleri ve yetkilerinin kaldırılmasına ilişkin esasları düzenlemektir.

Hukuki Dayanak

Madde 2- Bu Yönetmelik 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 54 üncü maddesi gereğince hazırlanmıştır.

Kısaltmalar

Madde 3- Bu Yönetmelikte geçen;

Bakan: Hazine Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanı,

Müsteşarlık: Hazine Müsteşarlığını,

Merkez Bankası: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasını,

Kuruluş: Bağımsız Denetim Kuruluşunu,

ifade eder.

Yetkilendirilecek Kuruluşların ve Bunların Ortaklarının Nitelikleri

Madde 4- 1. Kuruluşların,

a) Anonim şirket şeklinde kurulmuş olması,

b) Anasözleşmelerinin ilgili mevzuata ve 1/6/1989 tarihli, 3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu'na aykırı olmaması,

c) 1/6/1989 tarihli ve 3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu'na göre kurulmuş bulunan ilgili Meslek Odasına kayıtlı bulunması ve şirket tescil belgesi almış olması,

2) Kuruluş ortaklarının,

a) 1/6/1989 tarihli ve 3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu hükümleri uyarınca ilgili meslek odasına ve çalışanlar listesine kayıtlı yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir olması,

b) Bankacılık alanında ya da çalışanlar listesinde kayıtlı meslek mensubu olarak fiilen denetim işlerinde en az beş yıl çalışmış olması,

c) Birden fazla bağımsız denetim kuruluşunda ortaklığının bulunmaması,

d) Bankalarda bağımsız denetim yapma yetkisi iptal edilmiş olan kuruluşlarda ortak sıfatıyla yer almamış olması,

şarttır.

Başvuru Sırasında Verilecek Bilgi ve Belgeler

Madde 5- Yetki almak için Müsteşarlığa yapılacak başvuruya;

- a) Şirketin kuruluşuna ve varsa anasözleşme değişikliklerine ilişkin ticaret sicili gazeteleri,
 - b) Şirketin kuruluşunu takiben ortaklık yapısında bir değişiklik olması halinde mevcut ortakları ve şirketteki pay oranlarını gösterir, yetkili imzalar tarafından tasdik edilmiş liste,
 - c) İlgili meslek odasından alınacak şirket tescil belgesinin bir örneği,
 - d) Yurtdışında bir bağımsız denetim şirketi ile hukuki bağlantının bulunması durumunda, ilgili yurtdışı şirket ile yapılan sözleşmelerin yetkili imzalar tarafından tasdikli kopyası,
 - e) Ortakların, 1/6/1989 tarihli ve 3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu hükümleri uyarınca yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir ünvanını aldığını ve ilgili meslek odasının çalışanlar listesine kayıtlı olduğunu gösterir belgeler,
 - f) Ortakların ayrıntılı özgeçmişleri,
 - g) Ortakların bu Yönetmeliğin 4 üncü maddesinde belirtilen iş tecrübelerinin tevsikini sağlayan belgeler,
- eklenir.

Yetkilendirme

Madde 6- Bu Yönetmeliğin 4 üncü maddesinde belirtilen koşulları taşıyan ve 5 inci maddesinde belirtilen belgeleri tamamlayan kuruluşlardan, Merkez Bankası'nın da görüşü alınarak yapılacak değerlendirmeler sonucunda Müsteşarlıkça durumu uygun bulunanlara Bakan'ın onayı ile bankalarda bağımsız denetim yapma yetkisi verilir.

Bankalarda bağımsız denetim yapma yetkisi alan kuruluşların ünvanı Türkiye Bankalar Birliği aracılığıyla bankalara duyurulur.*

Kuruluşlar, ortakları ile anasözleşmelerinde meydana gelen değişiklikleri, bir ay içinde Müsteşarlığa bildirmekle yükümlüdürler.

Faaliyet Esasları

Madde 7- Bankalardaki çalışmaların bizzat kuruluşların ortaklarından birinin başkanlığında, kuruluşa istihdam edilen, 1/6/1989 tarihli ve 3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu'na göre meslek mensubu veya stajyer meslek mensubu ünvanına sahip olanlar tarafından yapılması gereklidir. Bankaların bilançoları, kâr ve zarar cetvelleri

ile denetim raporlarının çalışmalara başkanlık eden ortak tarafından isim ve ünvan belirtilmek ve mühür kullanılmak suretiyle imzalanması ve onaylanması şarttır. Kuruluşlar, bankalardaki çalışmalarını bu Yönetmelikte açıklık bulunmayan hallerde 3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu ve buna ilişkin yönetmelik ve tebliğlerde belirlenen esaslara göre yürütmek zorundadır.

Bankaların yıllık bilançoları ile kâr ve zarar cetvellerinin onaylanması ve denetim raporu düzenlenmesi aynı bağımsız denetim kuruluşunca yapılır. Kuruluşlar bu Yönetmeliğin 11 inci maddesi çerçevesinde hazırlayacakları denetim raporlarını yıl sonunu takip eden dört ay içinde tamamlamak ve birer nüshasını Müsteşarlığa, Merkez Bankasına ve ilgili bankaya vermek zorundadırlar.

Bankaların Yüklümlölükleri

Madde 8- Bankalar, her yılın Kasım ayı sonuna kadar o yıl için denetim yaptıracakları kuruluşun adını Müsteşarlığa ve Merkez Bankasına bildirir.

Bankalar, bir örneği Müsteşarlığa ve Merkez Bankasına tevdi edilen raporda yer alan, onaylanmış bilançoları ile kâr ve zarar cetvellerini 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 54 üncü maddesine göre yayımlamak zorundadır.

Bankalar sözleşme süresi içinde denetim yaptırdıkları kuruluşu değiştirmek istediklerinde, durumu gerekçesiyle birlikte Müsteşarlığa ve Merkez Bankasına bildirmek ve Müsteşarlığın onayını almak zorundadırlar.

Bankalarla Kuruluşların İlişkileri

Madde 9- Kuruluşlar ve bu kuruluşlarda her ne nam altında olursa olsun görev yapanlar ile ortakları, denetledikleri bankalarda yönetim ve danışmanlık işleriyle iştikal edemez ve bu bankalarla doğrudan ve dolaylı nakdi ve gayrinakdi kredi ilişkisine giremezler. Bu kişiler, denetledikleri bankaların defterlerini tutamaz, bilanço ile kâr ve zarar tablolarını düzenleyemezler.

* İlgili olarak Türkiye Bankalar Birliği'nin 24.06.1998 tarih ve 2416 ve 3.07.1998 tarih ve 2642 sayılı yazıları ekinde yer alan Hazine Müsteşarlığı'nın 12.06.1998 tarih ve 36379, 29.06.1998 tarih ve 40927 sayı yazılarına bakınız.

Yetkinin İptali

Madde 10- 1) Yönetmelik hükümlerine aykırı hareket ettikleri tespit edilen kuruluşlara Müsteşarlıkça re'sen veya Merkez Bankasının önerisi ve talebi üzerine uygun bir süre verilerek aykırılıkların giderilmesi istenebilir. Aşağıdaki koşulların bir veya birkaçının varlığı halinde Müsteşarlığın önerisi üzerine Bakan, kuruluşun bankalarda denetim yapma yetkisini geçici veya süresiz olarak iptal edebilir.

- a) Verilen süre içinde aykırılıkların giderilmemesi.
- b) Bankanın gerçek durumunu yansıtmayan rapor düzenlenmesi.
- c) Müsteşarlıkça uyarı konusu yapılan hususların tekrar edilmesi.

d) İki hesap döneminden daha uzun bir süre bankalarda bağımsız denetim yapılmaması.

2) Kuruluşun ortaklık yapısı ile anasözleşmesinde meydana gelen değişikliklerin bu Yönetmeliğin 4 üncü maddesinde belirtilen şartların bir ya da birkaçının sağlanamaması sonucunu doğurması halinde kuruluşun denetim yetkisi iptal edilir. Bu husus Müsteşarlıkça Türkiye Bankalar Birliği aracılığıyla bankalara duyurulur.

3) Yetkileri sürekli veya geçici olarak iptal edilen kuruluşların ünvanları yetki iptali gerekçesi ile birlikte ilgili meslek odasına mesleki ahlak ve disiplin yönünden incelenmek üzere Müsteşarlıkça iletilir.

Denetim Raporlarına İlişkin Genel Esaslar

Madde 11- Kuruluşlar tarafından hazırlanacak denetim raporları 3568 sayılı Kanun'a göre çıkarılan yönetmelik ve ilgili diğer mevzuatta yer alan denetimle ilgili çalışma usûl ve esasları dikkate alınmak suretiyle aşağıdaki esaslara göre düzenlenir.

a) Kuruluşlar, Müsteşarlığa ve Merkez Bankası'na gönderilen denetim raporlarında açıkladıkları görüşlerden başka görüşleri içeren denetim raporları düzenleyemezler.

b) Denetim raporunun ilk bölümünde, denetçi görüşleri raporun ilgili bölümlerine atıfta bulunulmak suretiyle özet halinde yer alır.

c) Denetim raporunda, incelenen dönemden önceki yıla ait veriler cari yılın verileri ile karşılaştırmalı olarak gösterilir.

d) (f) veya (g) fıkralarında belirtilen muhasebe standartlarına uymayan işlemlerin bankanın mali tabloları üzerindeki etkisi açıkça belirtilir.

e) Muhasebe politikalarındaki bir önceki yıla göre değişiklik yapılmış ise değişiklik ile birlikte bu değişikliğin bankanın mali tabloları üzerindeki etkisi belirtilir.

f) Denetim raporunun ekinde bilanço ile kâr ve zarar cetvelleri yer alır. Kuruluşlarca, 3182 sayılı Kanun'un 54 üncü maddesine göre, Türkiye'de kurulu bankalarla, yabancı ülkelerde kurulmuş olup Türkiye'de şube açan bankaların bilançoları ile kâr ve zarar cetvellerinin anılan Kanun'un 51 inci maddesi hükmüne dayanılarak belirlenen tek düzen hesap planı, tip bilanço, kâr ve zarar cetveli ve dipnotları ile bunların uygulanmasına ilişkin izahname ile muhasebe ve değerlendirme esaslarına, aynı Kanun'un 52 nci maddesinin 1 inci fıkrası hükümlerine uygunluğu bu Yönetmelik ekinde yer alan örneklere uygun olarak olumlu, olumsuz, şartlı veya çekimser görüş belirtilmek suretiyle onaylanır.

g) Müsteşarlık, Merkez Bankası veya banka tarafından talep edilmesi halinde kuruluş, uluslararası muhasebe standartlarına veya yabancı bir ülkenin muhasebe standartlarına uygunluk denetimi yapabilir. Bu durumda, denetimin hangi standarta uygun olarak gerçekleştirildiği belirtilmek suretiyle ayrı bir rapor düzenlenir.

Denetim Raporlarının İçeriği

Madde 12- 1) Kuruluş tarafından bu Yönetmeliğin 11 inci maddesinde belirlenen esaslar çerçevesinde hazırlanacak rapor aşağıda belirtilen bölümleri içerir;

A) Banka hakkında genel bilgiler:

a) Bankanın hukuki yapısı,

b) Sermaye yapısı, belli başlı hissedarlar, bunların payları ve varsa bu hususlarda yıl içindeki değişiklikler,

c) Yönetim organları, üst düzey yöneticiler ile denetçiler ve varsa bunlarda meydana gelen değişiklikler,

d) Banka yöneticileri ile denetçilerinin nitelikleri,

e) Denetlenen bilanço döneminden sonra bankanın durumunu etkileyebilecek önemli değişiklik ve gelişmelere de yer verilmek suretiyle bankanın faaliyetleri ile faaliyet sonuçlarını içeren özet bilgi,

f) Bankanın iç kontrol sisteminin güvenilirliğine dair banka yönetiminin beyanı ve denetim sonucu bu konuda oluşan görüş.

B) Bu Yönetmeliğin 11 inci maddesinin (f) bendinde belirlenen veya anılan maddenin (g) bendine istinaden talep edilecek raporun dayandığı muhasebe standartları çerçevesinde ana ve önemli alt hesapların herbiri ayrı ayrı belirtilmek ve detaylı bir şekilde incelenmek suretiyle ulaşılan banka hesaplarının sözkonusu standartlara uygunluğuna ilişkin görüş.

2) Konuya ilişkin usûl ve esasların Müsteşarlıkça tespit edilmesi halinde kuruluş, enflasyon muhasebesi standardına göre hazırlanmış olan cetvelleri de inceleyerek, bu cetvelleri ve bunlara dair görüşlerini de ayrı bir bölüm halinde denetim raporuna ekler.

Ek İnceleme

Madde 13- Müsteşarlık veya Merkez Bankası, 12 nci maddede içeriği belirlenen raporlarla ilgili olarak, rapor tespitleri bakımından gerekli görülmesi halinde, aynı madde çerçevesinde aynı veya farklı bir kuruluştan, ek inceleme yapılmasını ve ek rapor tanzim edilmesini isteyebilir. Bu durumda, masraflar denetlenen banka tarafından karşılanır.

Bilgi ve Belgeleri Verme

Madde 14- Bankalar, denetleme sırasında kuruluşlarca gerekli görülen belgeleri bu kuruluşa vermekle yükümlüdür. Aksi takdirde, durum kuruluş tarafından Müsteşarlığa bildirilir.

Olağanüstü Durumlarda Bildirme

Madde 15- Kuruluş, denetleme sırasında bankanın kayıt dışında bıraktığı veya usulüne uygun olarak muhasebeleştirmediği veya benzeri hususların bankanın

durumunu önemli bir şekilde etkileyeceğini tespit ettiği takdirde, raporun tamamlanmasını beklemeksizin, durumu derhal Müsteşarlık ve Merkez Bankasına bildirmekle yükümlüdür.

Gizlilik

Madde 16- Kuruluşlar ve bunların ortakları ve mensupları görevleri sırasında elde ettikleri bilgileri, Müsteşarlık ve Merkez Bankası dışında hiçbir yere veremez ve açıklayamazlar ve herhangi bir surette doğrudan veya dolaylı olarak kendi çıkarları için kullanamazlar.

Tebliğler

Madde 17- Bu Yönetmeliğin uygulama esasları gerekli hallerde Müsteşarlıkça çıkarılacak tebliğlerle düzenlenebilir.

Kaldırılan Hükümler

Madde 18- Devlet Bakanlığı'nın, 9/3/1991 tarih ve 20809 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Bağımsız Denetim Kuruluşlarına İlişkin 2 Numaralı Tebliğ" i ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın, 24/12/1987 tarih ve 19674 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Bağımsız Denetim Kuruluşları Tarafından Yapılacak Banka Denetimleri Hakkında Tebliğ"i yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici Madde 1- Bağımsız denetim yapma yetkisi almış olan kuruluşlar, bu Yönetmeliğin yürürlük tarihinden itibaren 60 gün içinde Müsteşarlığa bankalarda bağımsız denetim yapma yetkilerini yenilemek üzere başvurmadıkları takdirde söz konusu yetkileri geçersiz olur.

Yürürlük

Madde 19- Bu Yönetmelik 1/6/1997 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 20- Bu Yönetmelik hükümlerini Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan yürütür.

EK: 1

.....Bankası A.Ş.'nin 31/12/19.. tarihi itibarıyla düzenlenmiş bilançosu (1/1/19.. – 31/12/19.. dönemine ait kâr ve zarar tablosu) 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 54 üncü maddesi hükümlerine göre incelenmiş ve anılan Kanun'un 51 inci maddesi hükmüne dayanılarak belirlenen tek düzen hesap planı, tip bilanço ve kâr ve zarar cetveli ve dipnotları ile bunların uygulanmasına ilişkin izahname ile muhasebe ve değerlendirme esaslarına, aynı Kanun'un 52 nci maddesinin 1 inci fıkrası hükmüne ve banka kayıtlarına uygun bulunmuştur.

Sorumlu Ortak

İmza
Mühür

Ad, Soyad

Bağımsız Denetim Kuruluşu

İmza

Ad, Soyad

Unvan

İmza

Ad, Soyad

Unvan

EK: 2

.....Bankası A.Ş.'nin 31/12/19.. tarihi itibariyle düzenlenmiş bilançosu (1/1/19.. – 31/12/19.. dönemine ait kâr ve zarar tablosu) 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 54 üncü maddesi hükümlerine göre incelenmiş;

.....
..... hususları dışındaki uygulamalar anılan Kanun'un 51 inci maddesi hükmüne dayanılarak belirlenen tek düzen hesap planı, tip bilanço ve kâr ve zarar cetveli ve dipnotları ile bunların uygulanmasına ilişkin izahname ile muhasebe ve değerlendirme esaslarına ve aynı Kanun'un 52 nci maddesinin 1 inci fıkrası hükmüne ve banka kayıtlarına uygun bulunmuştur.

Sorumlu Ortak

İmza
Mühür

Ad, Soyad

Bağımsız Denetim Kuruluşu

İmza

Ad, Soyad

Unvan

İmza

Ad, Soyad

Unvan

EK: 3

.....Bankası A.Ş.'nin 31/12/19.. tarihi itibariyle düzenlenmiş bilançosu

(1/1/19.. – 31/12/19.. dönemine ait kâr ve zarar tablosu) * (banka kayıtlarına uygun olmakla birlikte banka kayıtları) 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 54 üncü maddesi hükümlerine göre incelenmiş ve anılan Kanun'un 51 inci maddesi hükmüne dayanılarak belirlenen tek düzen hesap planı, tip bilanço ve kâr ve zarar cetveli ve dipnotları ile bunların uygulanmasına ilişkin izahname ile muhasebe ve değerleme esaslarına ve aynı Kanun'un 52 nci maddesinin 1 inci fıkrası hükmüne *(ve banka kayıtlarına) uygun bulunmamıştır.

Sorumlu Ortak

İmza

Mühür

Ad, Soyad

Bağımsız Denetim Kuruluşu

İmza

Ad, Soyad

Unvan

İmza

Ad, Soyad

Unvan

* Bankanın durumuna göre parantez içindeki ifadelerden birine yer verilir

EK: 4

..... Bankası A.Ş.'nin 31/12/19.. tarihi itibariyle düzenlenmiş bilançosu (1/1/19.. – 31/12/19.. dönemine ait kâr ve zarar tablosu) 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 54 üncü maddesi hükümlerine göre incelenmiş ve üzerinde görüş oluşturulamamıştır.

Sorumlu Ortak

İmza

Mühür

Ad, Soyad

Bağımsız Denetim Kuruluşu

İmza

İmza

Ad, Soyad

Ad, Soyad

Unvan

Unvan

4.3.4.1. Bankalarda Bağımsız Denetim Yapacak Kuruluşlara İlişkin Esaslar Hakkında Yönetmelik’de Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik

(30.05.1997 tarih ve 23004 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

Madde 1- 21/3/1997 gün ve 22940 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Bankalarda Bağımsız Denetim Yapacak Kuruluşlara İlişkin Esaslar Hakkında Yönetmelik”in 4 üncü maddesinin 2 nci bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“2) Kuruluş ortaklarının,

a) 1/6/1989 tarihli ve 3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu hükümleri uyarınca denetim yetkisi almış, ilgili meslek odasına kayıtlı yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir olması,

b) Birden fazla bağımsız denetim kuruluşunda ortaklığının bulunmaması,

c) Bankalarda bağımsız denetim yapma yetkisi iptal edilmiş olan kuruluşlarda ortak sıfatıyla yer almamış olması,

şarttır.”

Madde 2- Aynı Yönetmeliğin 5 inci maddesinin (e) ve (g) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“e) Ortakların, 1/6/1989 tarihli ve 3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu hükümleri uyarınca yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir ünvanını aldığını ve ilgili meslek odasına kayıtlı olduğunu gösterir belgeler,

g) Bankalardaki çalışmalara başkanlık edecek ortakların ilgili meslek odasının çalışanlar listesine kayıtlı olduğunu gösterir ve 7 nci maddede belirtilen iş tecrübelerinin tevsikini sağlayan belgeler,”

Madde 3- Aynı Yönetmeliğin 7 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 7- Bankalardaki çalışmaların, bizzat kuruluşların, ilgili meslek odasının çalışanlar listesine kayıtlı ve bankacılık alanında ya da çalışanlar listesinde kayıtlı meslek mensubu olarak fiilen denetim işlerinde en az beş yıl çalışmış ortaklarından birinin başkanlığında, kuruluşda istihdam edilen, 1/6/1989 tarihli ve 3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu’na göre meslek mensubu veya stajyer meslek mensubu ünvanına sahip olanlar tarafından yapılması gereklidir. Bankaların bilançoları, kâr ve zarar cetvelleri ile denetim raporlarının çalışmalara başkanlık eden ortak tarafından isim ve ünvan belirtilmek ve mühür kullanılmak suretiyle imzalanması ve onaylanması şarttır. Kuruluşlar, bankalardaki çalışmalarını bu Yönetmelikte açıklık bulunmayan hallerde 3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu ve buna ilişkin yönetmelik ve tebliğlerde belirlenen esaslara göre yürütmek zorundadır.

Bankaların yıllık bilançoları ile kâr ve zarar cetvellerinin onaylanması ve denetim raporu düzenlenmesi aynı bağımsız denetim kuruluşunca yapılır. Kuruluşlar bu Yönetmeliğin 11 inci maddesi çerçevesinde hazırlayacakları denetim raporlarını yıl sonunu takip eden dört ay içinde tamamlamak ve birer nüshasını Müsteşarlığa, Merkez Bankasına ve ilgili bankaya vermek zorundadır.”

Madde 4- Bu Yönetmelik 1/6/1997 tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 5- Bu Yönetmelik hükümlerini Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan yürütür.

4.4. 3182 sayılı Bankalar Kanununa İlişkin Tebliğler

4.4.1. 3182 sayılı Bankalar Kanununa Dair Tebliğ No : 1

(21.11.1985 tarih ve 18935 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

3182 sayılı Bankalar Kanunu 2 Mayıs 1985 tarih ve 18742 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Uygulamada ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermek ve uygulamaya açıklık ve yeknesaklık kazandırmak amacıyla aşağıdaki hususların açıklanmasında yarar görülmüştür.

1- 3182 Sayılı Bankalar Kanunu’nun 3 üncü maddesi, 70 sayılı KHK’nin 3 üncü maddesinde olduğu gibi “Merkez Şube” tanımını getirmiş ve 5 inci maddenin 1’inci fıkrasının (e) bendi hükmü ile “Merkez Şube” sini 16’ıncı maddesindeki şubeler için gerekli özkaynak yükümlülüğünün dışında tutmuştur. Bu bakımdan bundan böyle bankaların “ Merkez Şube” adı altında tek bir şubeleri bulunacak ve bu şube banka merkezinin bulunduğu yerde olacaktır.

2- Yine 3182 sayılı Kanunun 3 üncü maddesi, 70 sayılı KHK’nin 3 üncü maddesinin 4 ve 5 inci fıkralarında olduğu gibi, ödenmiş sermaye ve yedek akçelerin bilançoda değil, bu Kanunun 56’ncı maddesine göre düzenlenecek 3 aylık hesap özetlerinde görünen ödenmiş sermaye ve yedek akçeler olduğu hükme bağlanmış ve bunların toplamı özkaynak olarak ifade edilmiştir. Bu itibarla, Kanunun uygulamasında ödenmiş sermaye ve yedek akçeler üç aylık hesap özetlerine göre 3 aylık dönemler itibariyle nazara alınacaktır.

Yedek akçelerin hesaplanmasında bir değişiklik yapılmamıştır. Ödenmiş Sermayeye eklenecek yedek akçeler eskiden olduğu gibi Türk Ticaret Kanunu’nun 466 ve 467’nci maddelerine göre ayrılan kanuni ve ihtiyari yedek akçeler ve bu Kanunun 32 inci maddesine göre ayrılan muhtemel zararlar karşılığı ile Bankaların ana sözleşmelerine göre ayrılan yedek akçeler toplamından varsa bilanço zararları indirilerek hesaplanacaktır.

Diğer taraftan, Vergi Usul Kanunu’nun 3094 sayılı Kanunla değişik geçici 11 inci maddesinin 6’ncı bendi uyarınca, bu Kanuna göre yapılan yeniden değerlendirme sonucu bilançonun pasifinde özel bir fon hesabında tutulan değer artışları bu kanun uygulamasında yedek akçelere eklenecek ve özkaynak olarak nazara alınacaktır.

3- 70 Sayılı KHK'nin 5 inci maddesinin banka sahipliği ile ilgili 1 inci fıkrasının (e) bendi ile bu fıkranın uygulanmayacağını belirten durumları ihtiva eden 2 inci fıkraya 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nda yer verilmemiş, maddenin diğer fıkra ve bentlerindeki hükümler aynen korunmuştur.

Kanunun 5 inci maddesinin 3'üncü fıkrasında banka sermayesinin % 10 ve daha fazlasına sahip olan banka ortaklarında sürekli olarak, kurucularda aranan müflis olmama veya yüz kızzartıcı suçlardan mahkumiyeti bulunmama şartları aranmaktadır. Bu amaçla, banka sermayesinin % 10 ve daha fazlasını temsil eden veya başka bir ortağa ait sermaye payının bu oranı aşması sonucunu veren hisse senedi devirleri izne tabi tutulmuş, kurucularda aranan niteliklere sahip olmayan veya bu nitelikleri kaybeden ortakların temettü dışındaki ortaklık haklarını kullanmaları tahdit edilmiş, bu ortaklara ait payların temettü dışındaki haklarının mevduat sahiplerinin yararı açısından Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından kullanılması öngörülmüştür.

4- Kanun, şubeler için gerekli özkaynak tutarlarını belirlemiştir. Kanunun 5 inci maddesine göre nerede kurulursa kurulsun, bir Bankanın en az 1 milyar lira (11/9/1985 tarih ve 85/9955 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 2,5 milyar Liraya çıkarılmıştır.) sermayeye sahip olması gereklidir. Bu sermaye genel müdürlük ve merkez şube için konulduğundan 16'ncı maddeye göre merkez şube için ayrıca sermaye tahsis edilmesi zorunlu değildir.

Bankaların şubelerinden biri nam ve hesabına işlem yapmak üzere fuar, konferans, sergi gibi yerlerde açtıkları geçici irtibat büroları ve şanj büroları ile T.C. Merkez Bankası'nın yurtiçi muhabirleri tarafından Devlet idare ve kuruluşları ve askeri kıt'a ve karargahlarında açılan sürekli irtibat büroları, adına işlem yaptıkları şube için özkaynak ayrıldığından, ayrıca özkaynak yükümlülüğüne tabi değildir.

5- 29/4/1985 tarihinde yayımlanan 70 sayılı KHK'ye ilişkin Tebliğ No. 8 ile sözkonusu Kararnameye ilişkin 5 ve 6 sayılı Tebliğler yürürlükten kaldırılmış ve bazı gazetelerin doğrudan doğruya veya pazarlama firmaları vasıtasıyla kur'a ile teslim edilmek üzere açacakları dayanaklı tüketim malları kampanyalarına tek satıcı dahi olsalar 29/4/1985 tarihinden itibaren müsaade edilmeyeceği ifade edilmiştir.

3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 13 üncü maddesine göre de bu tür faaliyetlerin Kanuna aykırı olmaları nedeniyle, 29/4/1985 tarihinden önce ilgili mevzuat çerçevesinde Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığınca müsaade verilen dayanıklı tüketim maddeleri satış kampanyalarının, müsaade edilen mal çeşit ve miktarı değişmemek, ilân, reklam ve iştirakçi kabul dönemi başlama ve bitirme süresi kesintisiz iki ayı geçmemek kayıtlarıyla sözkonusu sürenin 31/10/1985 tarihine kadar tamamlanması ve malların teslimi ile son taksit işlemlerinin ise 31/12/1987 tarihinde bitirilmesi gerekmektedir.

6- 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 19 uncu maddesinde, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın banka genel kurullarında bir temsilci bulunduracağı belirtilmiştir.

Müsteşarlık temsilcisi, başkanlık divanının yanında kendisine ayrıldığı belirtilen yerden genel kurulu izler ve katılanlar cetveli ile genel kurul tutanağını imzalar.

7- 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameden farklı olarak 3182 sayılı Bankalar Kanunu, 21 inci maddesinin 1 inci fıkrası ile, yönetim kurulu üyelerinin yaridan bir fazlası için hukuk, iktisat, işletmecilik, maliye, bankacılık veya mühendislik işletmecilik dallarında yüksek öğrenim görmüş olmaları şartını getirmiştir.

Buna göre bankaların, durumlarını yukarıda anılan madde hükmüne intibak ettirmeleri ve bunu Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'na gönderecekleri belgelerle tevsik etmeleri gerekmektedir.

Bankalar ayrıca, bundan böyle yönetim kurullarına seçilecek üyelerin öğrenim durumlarıyla ilgili tevsik edici belgeleri de seçimi izleyen 15 gün içinde Müsteşarlığa göndermek zorundadırlar.

8- 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 29 uncu maddesinde, 28 inci maddeye göre yemin yükümlülüğüne tabi kimselerle bankaların Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nca belirlenen birinci derecede imza yetkisini haiz diğer görevlerinde bulunanların göreve başladıkları ve görevden ayrıldıkları tarihler itibariyle eş ve velayet altındaki çocuklarını da kapsayacak şekilde mal beyanında bulunacakları, bu zorunluluğun görev süreleri boyunca beş yılda bir olmak üzere devam edeceği hükme bağlanmıştır.

Yukarıdaki hükümler uyarınca banka mensuplarının tabi oldukları mal beyanının kapsam, şekil ve zamanı aşağıda belirtilmiştir.

Kapsam :

Bankaların, 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 28 inci maddesine göre yemin yükümlülüğüne tabi olan mensupları ile yemin yükümlülüğüne tabi olmamakla beraber 29 uncu madde ile Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nca belirlenecek mensupları mal beyanına tabidir. Mal beyanı bunların eş ve velâyet altındaki çocuklarını da kapsar.

Buna göre,

A- Yemin yükümlülüğüne tabi

- 1- Yönetim kurulu başkanı
- 2- Yönetim kurulu üyeleri
- 3- Müdürler kurulu başkanı (yabancı bankalarda)
- 4- Müdürler kurulu üyeleri (yabancı bankalarda)
- 5- Denetçiler
- 6- Genel müdür
- 7- Genel müdür yardımcıları

B- Yemin yükümlülüğüne tabi olmayan birinci derecede imza yetkisine sahip mensuplarından krediler müdürleri ile şube müdürlerinin (İktisadi Devlet Teşekkülü halindeki bankaların şube müdürleri hariç) mal beyanında bulunmaları uygun görülmüştür.

Şekil :

Mal beyanı bu tebliğe ekli örneğe göre yapılır. (Ek : Mal Beyanı Formu) Beyannameler yükümlülerce üzerine “gizlidir” şehrî konulmuş kapalı zarf içerisinde ve tek nüsha olarak banka genel müdürlüklerine verilir.

Bildirim Süresi :

A) Göreve başlangıç ve ayrılışlarda mal beyanı :

Mal beyanına tabi bir göreve başlayan veya bu görevlerden ayrılan banka mensuplarının, göreve başlama ve ayrılma tarihleri itibariyle düzenleyerek bu tarihlerden itibaren bir ay içinde bankalarına verecekleri beyannameler, bankalar tarafından her ay sonunda bir liste ekinde topluca Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'na gönderilir.

B) Genel Mal Beyanı :

Mal beyanında bulunacak banka mensuplarının bu görevlerde bulundukları sürece her beş yılda bir, temmuz ayı sonu itibariyle düzenleyecekleri beyannameleri Eylül ayı sonuna kadar bankalarına vermeleri ve bankaların da bunları Ekim ayı sonuna kadar bir liste ekinde Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'na (Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğü) göndermeleri gerekmektedir. Genel beyanlar son rakamı 0 ve 5'le biten yıllarda yapılır. Bankalar Kanunu'na göre mal beyanına tabi bir görevden mal beyanına tabi diğer göreve seçilen veya atananların görev değişikliği dolayısıyla yeniden beyanname vermesi zorunluluğu bulunmamaktadır. Bunların, her iki görevdeki süreleri beş yıl olduğu takdirde yukarıda belirtildiği üzere genel beyan yılının Temmuz ayı sonu itibariyle beyanname vermeleri gerekmektedir.

Mal varlığında önemli değişiklik olanlar değişikliğin vukuu tarihinden itibaren bir ay içinde mal beyannamesi verirler ve bu beyannameler de ay sonlarında yukarıda adı geçen yere gönderilir.

9- 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 32 nci maddesinin 1 inci fıkrası, Bankaları, Türk Ticaret Kanunu'nun ve anasözleşmelerinin ayrılmasını zorunlu kıldığı yedek akçelerden başka yıllık safî kârlarının %5'ini ödenmiş sermayeleri tutarına ulaşınca kadar “Muhtemel Zararları Karşılığı” olarak ayırmak, 33 üncü maddesinin 1 inci fıkrası da, bu karşılıklar ile Türk Ticaret Kanunu'nun 466 ve 467 nci maddelerine göre ayırdıkları Kanuni yedek akçelerine tekabül eden bir meblağı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde Hazine adına açılacak “Kanuni Yedek Akçeler Karşılığı Devlet Tahvili Hesabı” na yatırmak zorunda olduklarını hükme bağlamıştır.

Söz konusu Kanunun 33 üncü maddesinin son fıkrası ile de Kanuni Yedek Akçeler Karşılığı Devlet Tahvili Hesaplarının tabi olacağı şartlar ve uygulama esaslarının tesbit ve ilanı yetkisi Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'na verilmiştir.

Bu yetkiye dayanılarak “Kanuni Yedek Akçeler Karşılığı Devlet Tahvili” hesaplarının tabi olacağı şartlar ile uygulama esasları aşağıdaki şekilde tesbit edilmiştir.

1-) Bankalar, 3182 sayılı Kanunun 32 nci ve Türk Ticaret Kanunu'nun 466 ve 467 nci maddelerine göre ayırdıkları Kanuni akçelerine tekabül eden bir tutarı yıllık bilançolarının genel kurullarınca onaylanmasını izleyen 15 gün içinde Kanuni Karşılık olarak Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde Hazine adına açılacak "Kanuni Yedek Akçeler Karşılığı Devlet Tahvili Hesabı" na yatırırlar.

2-) Zararların Kanuni Yedek Akçelerle karşılanmasının gerektiği hallerde, zararın kapatılması için kullanılan yedek akçelere tekabül eden karşılıklar, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nca , sözkonusu hesaptan ilgili bankaya iade olunur.

3-) Bu hesaplardaki tutarlara yıllık %25 oranında faiz ödenir.

4-) Kanuni Yedek Akçeler Karşılığı Devlet Tahvili Hesabı'ndaki tutarlar üzerinden hesaplanacak faiz gelirleri ile hesaptan yapılacak ödemeler ve bu tahvil hesaplarına ilişkin işlemlerin tümü 3140 sayılı 1985 Mali Yılı Bütçe Kanunu'nun 36 ncı maddesine göre her türlü vergi, resim ve harçtan müstesnadır.

İleriki yıllarda yukarıda bahsedilen faiz gelirleri ile ödeme ve işlemlerin, vergi resim ve harçtan müstesna olup olmayacağı, ilgili mali yılı bütçe kanunlarının "İç Borçlanma Tahvilleri" bölümünde belirlenecek esaslarla tesbit olunacaktır.

5-) Bu hesapta kayıtlı tutarlar ikinci maddede yazılı haller dışında hiçbir şekilde kullanılamayacağı gibi karşılığında 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu'nun 48 inci maddesinde belirtilen esaslar çerçevesinde avans verilemez.

10- A) 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 38 inci maddesinin 1 inci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde bir bankanın vereceği nakdi ve gayrinakdi kredileri toplamıyla özkaynakları arasında bir ilişki kurulmuş ve bu madde uygulamasında kredi mütalaa edilecek bazı işlemler belirtilmiştir.

Buna göre bir bankanın vereceği nakdi krediler ve satın alacağı tahvil ve benzeri menkul kıymetlerin tutarı ile teminat mektupları, kefaletler, aval, ciro ve kabuller gibi gayri nakdi kredilerin toplamı özkaynaklarının 20 katını aşamayacaktır.

Ayrıca vadesi geçmiş nakdi krediler ile gayrinakdi kredilerin nakde tahvil olan bedelleri kaydedildikleri hesaba bakılmaksızın bu maddenin (a) bendi uygulamasında kredi sayılacaktır.

Diğer taraftan, kredilerle özkaynaklar arasındaki bu ilişkinin hesabında iştirakler ile gayrimenkuller de Kanunun 47 ve 50 nci maddeleri karşısında krediler ilave edilecektir.

B) Maddenin 2 nci fıkrası, bir bankanın tek bir kişiye açacağı kredi sınırlarını başka bir deyimle ferdi kredi sınırlarını belirlemiştir

Sözkonusu fıkranın (a) bendi 70 sayılı KHK de olduğu gibi aynen korunmuştur. (b) bendine ise, bu bent hükümlerine göre kredilendirilebilecek faaliyet konularına "yurtdışı müteahhitlik hizmetleri" ilave edilmiş ve % 25 olan kredi haddinin Bakanlıkça % 40'a kadar çıkarılabileceği öngörülmüştür.

Fıkranın (c) bendi, büyük kredilere ilişkin olup, buna göre bir banka özkaynaklarının % 25'i hatta % 40'ı üzerinde büyük kredi açabilecektir. Ancak bu tür kredilerin Yıllık programlarda gösterilen sektör ve yörelerde yapılacak yatırımların finansmanı için açılması şarttır. Büyük kredilerin açılabilmesi yatırımlar, kredileri açıldığı yılın Genel Teşvik Tablosunda gösterilen sektör ve yörelerde yapılan yatırımlardır.

Bir büyük kredi banka özkaynaklarının % 75'ini, büyük kredilerin toplamı da banka özkaynaklarının 10 katını ve her halde toplam kredilerin yarısını geçemeyecek; ayrıca 5 büyük kredinin tutarı özkaynakların 3 katını aşmayacaktır. Bu oranların hesabında gayrinakdi kredilerin maddenin 4 üncü fıkrasında belirtilen oranla da nazara alınacağı tabiidir. Bankalar açtıkları büyük kredileri açılmalarını izleyen 1 hafta içinde Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'na ve T.C. Merkez Bankası'na bildirmek zorundadır. Kredi Özkaynak ilişkisi ile büyük kredilere ilişkin bildirim Türkiye Bankalar Birliğinin 16/4/1984 tarih ve 809 sayılı tebliği ekinde belirtilen şekil ve esaslara göre yapılacaktır.

C) 38 inci maddenin 2 nci fıkrasının (b) ve (c) bentlerinde belirtilen kredilerin fiilen açıldıkları işlerde kullanıldığı aşağıdaki şekilde belgelenecektir:

- i-) Bu bentlerdeki krediler açılmadan önce, bankalarca kredi talep eden kişilerden,
 - Kayıtlı bulundukları Ticaret Sicil Memurluğundan alacakları sicil belgesi ile kayıtlı oldukları meslek kuruluşlarından alacakları uğraşı alanını belirleyen belgenin,
 - Kanunun 46 ncı maddesi uyarınca alınması gereken hesap durumunun,
 - Tüzel kişilerden ayrıca ana sözleşme ya da ortaklık sözleşmesinin,
 - Yatırımla ilgili teşvik belgesi ve yapabilirlik raporunun ya da üretime dönük kullanımlar için talep ettikleri krediyi hangi amaçlarla ne tür ve ne miktarda bir üretim sağlamak için kullanacaklarını ve hangi sürede bu üretimi gerçekleştirebileceklerini belirten bir beyannamenin,
 - Ayrıca örneği Ek : 2'de gösterilen taahhütnamenin alınması zorunludur.

ii-) İhracatta kullanılmak üzere açılan kredilerde ayrıca, kredinin açılmasından önce, bankalarca kredi talep edenlerden ihracat Kararı ve bu Karara ilişkin yönetmelik ve diğer mevzuata göre alınması gereken belgelerin (ihracat belgesi veya ihracat belgesi ve ruhsatnamesi, ihracat taahhütnamesi gibi) örneklerinin ve kredinin ihracatta kullanıldığını izlemek üzere ihracatın yapıldığını gösteren belgelerin alınması gerekir.

iii-)Yurtdışı müteahhitlik hizmetleri için ilgililerin Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'ndan alacakları belgenin ibrazı şarttır.

iv-) Bankalar 38 inci maddenin 2 nci fıkrasının (b) ve (c) bentlerinde belirtilen kredilerin fiilen açıldıkları işler için kullanılıp kullanılmayacağını, kredilerin amaçlarının gerçekleşip gerçekleşmediğini izlemek suretiyle tesbit ederler.

D) Kanunun 38 inci maddesinin 3 üncü fıkrasında dolaylı krediye ilişkin hükümler yer almıştır.

Buna göre :

Lehlerine ayrıca kredi açılıp açılmadığına bakılmaksızın :

i-) Bir gerçek kişinin,

- Eş ve velayet altındaki çocuklarına,

- Kendisinin veya eş ve velayet altındaki çocuklarının sınırsız sorumlulukla katıldıkları veya yönetim ve denetiminde bulundukları ya da doğrudan veya dolaylı olarak sermayelerinin % 25 ve daha fazlasına sahip oldukları ortaklıklara,

ii) Bir tüzel kişinin (kamu tüzel kişileri hariç) doğrudan veya dolaylı olarak sermayelerinin % 25 ve daha fazlasına sahip oldukları ortaklıklara,

açılan krediler o gerçek veya tüzel kişiye açılmış kredi sayılmaktadır.

Dolaylı kredi ilişkisi içinde bulunan gerçek ve tüzel kişilerden herbirine açılacak kredi miktarı 2 nci fıkradaki şahıs hadlerine tabi olup, bu kişilerin tümüne açılan kredilerin toplamı banka özkaynaklarıyla sınırlı olacaktır.

Dolaylı kredinin hesabında esas alınan dolaylı iştirak oranı iştirak oranlarının çarpılması suretiyle hesaplanacaktır. Örneğin, Bay (X) (A) şirketinin sermayesinin % 50'sine; (A) şirketi (B) şirketinin sermayesinin % 50'sine sahipse ve (B) şirketi de (C) şirketine % 30 oranında iştirak etmiş ise, Bay (X)'in (B) şirketindeki dolaylı iştirak oranı % 25; (C) şirketindeki dolaylı iştiraki ise % 7,5 tur. Bu durumda Bay (X) ile doğrudan veya dolaylı olarak % 25 ve üzerindeki iştirak ilişkisi içinde bulunduğu (A) ve (B) şirketlerine açılan kredilerin toplanması gerekecek fakat iştirak oranı % 25'in altında kaldığından (C) şirketine açılan krediler dolaylı kredi ilişkisinde dikkate alınmayacaktır. Ancak, Bay (X)'in veya eş ve velayet altındaki çocuklarının, bunların sınırsız sorumlulukla katıldıkları veya yönetim ve denetimlerinde bulundukları ortaklıkların doğrudan veya dolaylı olarak (C) şirketinde % 17,5 oranında bir iştiraki daha varsa; örneğin, yukarıdaki örneğimizde (A) şirketi (C) şirketine % 40 oranında iştirak etmiş ise, Bay (X) de (C) şirketine bu ilişkiden dolayı yukarıdakinden ayrı olarak % 20 oranında dolaylı iştirake sahip olacağından ve böylece (C) şirketindeki bu tür iştirakleri % 25'i aşacağından, (C) şirketine açılmış kredilerin de Bay (X)'e açılmış dolaylı krediler olarak hesaba katılması gerekecektir.

E) Maddenin 4 üncü fıkrası ile gayrinakdi kredilerin bu maddenin uygulamasında % 100 oranında değil, % 40 oranında nazara alınacağı; bu oranın her bankanın riskin en az % 15'ini üstlenmesi ve katılan banka sayısının 3 ten az olmaması şartıyla konsorsiyum suretiyle verilecek teminat mektuplarında % 20 olduğu; yıllık programlarda gösterilen büyük kamu ihaleleri için verilecek teminat mektuplarında ise bu oranların, Bakanlığımızdan izin alınması kaydıyla, doğrudan verilenlerde % 20, konsorsiyum suretiyle verilenlerde ise % 10 olarak nazara alınacağı hükme bağlanmıştır.

F) Gayrinakdi kredilerin 38 inci maddenin uygulanmasında % 40 oranında nazara alınacağı; her bankanın riskin en az % 15'ini üstlenmesi ve katılan banka sayısının

üçten az olmaması şartıyla konsorsiyum suretiyle verilecek teminat mektuplarında bu oranın % 20 olacağı, anılan maddenin 4 üncü fıkrasında belirtilmiştir.

Madde konsorsiyuma katılacak bankalarda yerli-yabancı ayrımı yapmadığından yabancı bankaların da böyle bir konsorsiyumda yer alması mümkün bulunmaktadır. Bu durumda yabancı bankaların da katılmasıyla oluşturulacak konsorsiyumlarca verilecek teminat mektuplarında 3182 sayılı Bankalar Kanununa tabi bankaların kendi paylarına düşen kısım için anılan madde hükmünden yararlanmaları da mümkün olmaktadır.

Ancak, yabancı bankaların, sözkonusu mektuplara en az % 15 oranında katılmaları ve 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 38 inci maddesinin 5 inci fıkrasının (i) bendi uygulaması ile ilgili olarak kontrgarantisi kabul edilecek bankalar arasında bulunmaları gerekmektedir.

G) Maddenin 5 inci fıkrasında sayılan kredi işlemleri, bu maddenin diğer fıkralarında belirtilen sınırlamalara tabi değildir. Fıkranın (a) bendinde belirtilen işlemler 7129 sayılı Bankalar Kanunu ve bu Kanun'un bazı maddelerini değiştiren 28 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'de geçen biçimde aynen korunmuştur. Özel Kanun hükümlerine göre yapılan işlemlerden kasıt, özel kanunlarda açıkça bu maddedeki kredi sınırlarına tabi olmadığı belirtilen kredi işlemleridir. Yabancı banka ve kredi kurumlarının mukabil kefaletine dayanılarak verilecek teminat mektupları ve kefaletlerle ilgili olarak kontrgarantisi kabul edilecek bankalar ve limitler, Türkiye Bankalar Birliği'nin 8/6/1984 tarih ve 813 sayılı Tebliği ile 17/8/1984 tarih ve 18492 sayılı Resmi Gazetede Devlet İhaleleri Genelgesine ek olarak yayımlanmıştır. (X)

11- Kanunun 39 uncu maddesinin (a) bendindeki ortaklık ve kuruluşlar,

a) Bankanın sermayesinin % 15 ve daha fazlasına sahip olduğu,

b) Banka ile birlikte sermayesinin % 15 ve daha fazlasına sahip olduğu ortaklık ve kuruluşların sermayesinin % 25'inden fazlasına sahip oldukları,

c) Bankanın sermayesinin % 15 ve daha fazlasına sahip olduğu ortaklık ve kuruluşların birlikte sermayelerin % 25'inden fazlasına sahip oldukları,

ortaklık ve kuruluşlardır.

Bir örnekle açıklamak gerekirse,

a) (A) bankasının (B) A.Ş. de % 16 payı vardır;

(B) A.Ş. ne açılan krediler, bu maddedeki sınırlamalara tabidir.

b) (A) bankasının (B) A.Ş. de % 16 (C) A.Ş. de % 5, (b) A.Ş. nin (C) A.Ş. de de % 21 payları vardır. (A) bankası ile % 15'inden fazlasına sahip olduğu (B) A.Ş. nin (C) A.Ş. deki payları $% 5 + % 21 = % 26$ olup, % 25'in üzerinde kaldığından (C) A.Ş. ne açılan krediler maddedeki sınırlamaya tabidir.

c) (A) bankasının (B) A.Ş. de % 16, (D) A.Ş. de % 51, (E) A.Ş. de ise (B) A.Ş. nin % 20, (D) A.Ş. nin % 6 payı vardır. (B) A.Ş. ile (D) A.Ş. nin (E) A.Ş. deki payları toplamı ($\% 20 + \% 6 = \% 26$) $\% 25$ i geçtiğinden (E) A.Ş. bu maddedeki sınırlamaya tabidir.

Bu maddede belirtilen ortaklık ve kuruluşlar ile bunların kefaleti ile diğer tüzel kişilere açılacak nakdi veya gayrinakdi kredilerin tutarı, banka özkaynaklarının 3 katını ve her halde toplam kredilerin $\% 15$ 'ini aşamaz.

Banka özkaynaklarının 3 katı kredilerin $\% 15$ 'inden fazla dahi olsa, bu krediler toplam kredilerin hiçbir suretle $\% 15$ 'ini geçemez. Örnek olarak özkaynakları 3 milyar lira ve nakdi ve gayrinakdi kredileri toplamı 2 milyar lira olan bir banka bu maddedeki sınırlamalara dahil ortaklık ve kuruluşlara özkaynaklarının 3 katı kadar (9 milyar lira) değil fakat nakdi ve gayrinakdi kredileri toplamının $\% 15$ 'i olan 300 milyon liraya kadar nakdi ve gayrinakdi kredi verebilecektir.

Diğer taraftan, herbir iştirake açılacak kredilerin sınırları bakımından, bu madde uygulamasında 38 inci madde hükümleri saklı tutulmuştur.

12- Bankalar Kanunu'nun 41 inci maddesi, 38 inci madde hükümleri saklı kalmak kaydı ile bankanın, kendi sermayesinin $\% 5$ ve daha fazlasına sahip olan bütün ortaklarına ve bunlarla dolaylı kredi kapsamına giren gerçek ve tüzel kişilere vereceği kredilerin toplamını banka özkaynakları ile ve herhalde toplam kredilerin $\% 5$ 'i ile sınırlamıştır. Banka ortaklarından herbirine açılacak kredilerin 38 inci maddedeki şahıs hadlerine tabi olacağı tabiidir.

Sözkonusu maddeye göre, banka mensuplarının kurduğu veya bunlar için kurulan sandık, dernek, sendika ve vakıflara kredi açmak mümkün değildir.

Maddenin üçüncü fıkrasında yer alan "aylık ücret" deyimini ücretli olarak çalışan banka mensubuna aylık olarak yapılan ücret ödemelerini ifade etmektedir. Bu bakımdan, ikramiye, prim, hakkı huzur, ayni ve nakdi sosyal yardım gibi ödemeler "aylık ücret" deyimini kapsamına girmemektedir.

13- 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 46'ncı maddesinin 1 ve 2 numaralı fıkraları; bankaların açacakları krediler ve verecekleri kefalet ya da teminatlar için talepte bulunanlardan T. Bankalar Birliği'nce tesbit olunacak örneklerine uygun ve yetkililerin imzalarını taşıyan en son hesap durumunu almaları, bu hesap durumlarının kredilerin kullanıldığı sürece her yıl hesap dönemini izleyen 7 ay içinde alınmasına devam edileceğini ve hesap durumu aranmayacak kredi işlemlerinin T.C. Merkez Bankası ile T. Bankalar Birliği'nin görüşü alınarak Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'na ilan olunacağını hükme bağlamıştır.

Maddenin adıgeçen Müsteşarlığa verdiği yetkiye dayanılarak, aşağıdaki işlemlerden hesap durumu aranmaması uygun görülmüştür.

(1) A- 100 Milyon lirayı geçmeyen işlemler; (Türkiye Halk Bankası'nca küçük esnaf ve sanatkârlara, esnaf kefalet kooperatifleri kefaleti ile verilen kredilerde bu sınır 100 milyon TL'dir. (2)

B- Devlet ve Devlet kuruluşları ve mahalli idareler ile olan işlemler,

C- Özel kanun hükümlerine göre yapılan işlemler,

D- Nakit, Mevduat, Devlet tahvili, Hazine bonoları, Hazine kefaletini haiz bonolar ve altın rehni karşılığı krediler.

E- Özel kanunları gereğince taşınmaz mal ipoteği karşılığında kredi açmaya yetkili bankaların ticari kredi dışındaki işlemleri,

F- Yalnızca çiftçilere verilecek tarımsal amaçlı krediler,

G- Toplu Konut Kanunu'na göre açılacak krediler,

H- Bankaların kendi aralarındaki kredi işlemleri,

I- Yabancı bankaların veya benzeri kredi kurumlarının mukabil kefaleti ile verilen teminat mektubu işlemleri ile kredi cüzdanı dahilinde açılan krediler.

14- Hesap durumu belgelerinin 7129 sayılı Bankalar Kanunu'nun 46'ncı maddesi gereğince Türkiye Bankalar Birliği tarafından tesbit ve 21/12/1962 tarih ve 141 sayılı tebliğle bankalara duyurulan izahname ve örneğe göre alınmasına, 3182 sayılı Kanunun 46'ncı maddesine göre anılan Birlik tarafından bu izahname ve örnek yeniden tesbit edilinceye kadar devam edilir.

15- Bankaların her türlü gayrimenkule yatıracığı kaynakların toplamı Kanun'un 50'nci maddesinin birinci fıkrasına göre özkaynaklarla sınırlandırılmıştır. Bir riskin tasfiyesi için alacaklar dolayısıyla edinilmek zorunda kalınan ve 3 yıl içerisinde elden çıkarılması gereken, maddenin 6'ncı fıkrasında yazılı gayrimenkuller bu sınırlamanın dışındadır.

Diğer taraftan, "Bankalar T.C. Merkez Bankası'nca alınan kararlara uygun olarak bankacılık işlerini yürütebilmek için ihtiyaç duydukları sayı ve büyüklüğün üstünde herhangi bir şekilde gayrimenkul edinemezler." şeklinde ikinci fıkra hükmü, 1211 sayılı T.C. Merkez Bankası Kanunu'nun geçici 7'nci maddesine göre yürürlükte bulunan 105 sayılı Banka Kredilerini Tanzim Komitesi kararı ile ek ve değişikliklerinin edinilecek gayrimenkullerin sayı ve büyüklüğüne ilişkin hükümleri, T.C. Merkez Bankası'nca yeni bir karar alınıncaya kadar uygulanmaya devam olunacaktır.

16- Kanunun 51 inci maddesine göre bankaların kullanacakları tip bilançoları ile kâr ve zarar cetvelleri, tek düzen hesap planı ve 56'ncı maddeye göre bankaların düzenlemek zorunda oldukları üç aylık Hesap özetleri Geçici 7'nci madde uyarınca 1986 yılı başından itibaren yürürlüğe konulacağından, bu tarihe kadar 7129 sayılı Kanun'un 51'inci maddesine göre tesbit edilmiş belge örnekleri kullanılmaya devam edilecektir.

Diğer taraftan Kanun'un 51'inci maddesinin 4'üncü fıkrasına göre bankalar hesaplarını ve bilançoları ile kâr ve zarar cetvellerini kesirleri dikkate almamak suretiyle Türk Lirası üzerinden düzenlemek zorundadırlar.

17- 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 63'üncü maddesi ile Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcılığı'nın mevduat kabul eden bütün bankalara birer denetçi atayabileceği hükmü getirilmiştir.

Buna göre denetçiler, anonim şirket şeklinde kurulu olan bankalara kendi ana sözleşmelerinde belirtilen denetçi sayısına ilaveten atanır ve bu görevleri ile ilgili olarak, genel kurulca seçilen denetçilere tanınan özlük haklarından yararlanır.

18- 2 Mayıs 1985 tarihinde yürürlüğe giren 3182 sayılı Bankalar Kanunu ile 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin geçici 4'üncü maddesi yürürlükten kaldırıldığından, Kanunun 24'üncü maddesi hükmü bundan böyle, halen banka genel müdürlüğünde ve yardımcılıklarında asaleten veya vekaleten bulunanlar hakkında da uygulanacaktır.

Buna göre bankaların, durumlarını Kanunun bu hükmüne intibak ettirmeleri ve bunu, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'na gönderecekleri, genel müdür ve yardımcılarının özgeçmişleri ile öğrenim durumlarını gösterir belgelerle tevsik etmeleri gerekmektedir.

Bankalar ayrıca, bu tevsik edici belgeleri bundan sonra görev alacak genel müdür veya genel müdür yardımcıları ile ilgili olarak da bunların göreve atanmalarını izleyen 15 gün içinde yukarıda anılan Müsteşarlığa göndermek zorundadırlar.

19- Bankalar tasarruf mevduatını diğer mevduat hesaplarından ayırmak ve mevduat hesaplarını T.C. Merkez Bankası'nca tesbit edilecek vade ve türlerine göre tasnif etmek zorundadırlar. Geçici 4'üncü maddeye göre bu yeni tasnife T.C. Merkez Bankası'nca tesbit edilecek tarihten itibaren başlanacak, o zamana kadar halen uygulanan tasnife devam edilecektir.

20- Bankalar Hakkında 70 sayılı KHK'ye ilişkin 1, 2, 3, 4, 7 ve 8 sayılı Tebliğler yürürlükten kaldırılmıştır.

3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 98'inci maddesi uyarınca tebliğ olunur.

BANKA MENSUPLARINA AİT
MAL BEYANNAMESİ

EK: 1

1. Soyadı, Adı:		2. Görevi			3. Göreve Başlama ve Ayrılma Tarihi	
GAYRİ MENKUL MALLARI	4. Cinsi ve Çeşidi	5. Bulunduğu Yer ve Adresi	6. Yüz Ölçümü	7. Hisse Miktarı	8. Değeri TL.	
MENKUL MALLARI	9. Cinsi			10. Adedi	11. Değeri TL.	
ALACAKLARI	12. Borçlunun Soyadı, Adı	13. Alaca Miktarı TL.		14. Hakların Niteliği		
BORÇLARI	15. Alacaklının Soyadı, Adı	16. Borç Miktarı TL.		17. Taksit Miktarı TL.		18. Alın. T.
						19. Bildirim Sahibinin İmzası, Tarih Danga Pulu

FORMUN KULLANIMI :

Bu form, 3182 sayılı Kanun'nun 29 uncu maddesine tabi banka mensuplarının kendileri ile eş ve velayetleri altındaki çocuklarının menkul ve gayrimenkul malları ile alacak ve borçlarını göstermek için kullanılır.

Form bir nüsha olarak düzenlenir.

AÇIKLAMA :

Aşağıda gösterilen rakamlar soru bilgi başlıklarına karşılıktır. Gerekli görülmeyen bilgi başlıkları için açıklama yapılmamıştır.

GAYRİMENKUL MALLARI :

4. Cinsi ve Çeşidi :

Bu bölüme beyan sahibinin yurt içinde ve dışında bulunan yapı, arsa, arazi ve madenlerle, Medeni Kanun gereğince gayrimenkul hükmünde bulunan ayni hakları yazılır. Yapılarda (Ahsap, kargir, betonarme gibi); arazide (tarla, bağ, bahçe, zeytinlik, portakal bahçesi gibi); madenlerde (krom, bakır gibi) çeşitleri yazılır.

5. Bulunduğu Yer ve Adresi :

Gayrimenkul malların bulundukları yer ve adres yazılır.

7. Pay Miktarı :

Beyan sahibinin veya karı ve kocası veya velayet altındaki çocuklar, gayrimenkulün tamamına sahip değillerse sahip oldukları pay miktarı bu bölüme yazılır.

8. Değer (TL.)

Eğer gayrimenkul mal bir oran dahilinde ise, payı kadar, aksi halde tamamının değeri TL. olarak yazılır.

MENKUL MALLAR :

9. Bu bölüme menkul malları kapsayan para, hisse senedi, tahviller ve diğer menkul değerler, altın ve mücevherat ile diğer mallar yazılır.

Para :

Yabancı kağıt paralar, bunların beyan tarihindeki borsa kıymetlerine göre Türk parası değeri ve cinsleri belirtilir.

Hisse Senedi ve Tahviller :

Hisse Senedi ve tahviller, çeşidine göre ve her çeşidin temsil ettiği kıymetlere göre ayrı ayrı yazılır. Yabancı hisse senedi ve tahviller de çeşitleri işaret edilmek suretiyle aynı şekilde yazılır.

Altın ve Mücevherat :

Yabancı altın, külçe altın, altın ziynet eşyası ile her çeşit mücevherat çeşitleri (Reşat, beşibiryerde, Cumhuriyet beşibiryerde; yüzük altın, küpe, altın bilezik, elmas, elmas iğne, pırlanta küpe gibi) cinsleri yazılır.

Diğer mallar :

1. Motor, sandal,yat, uçak gibi deniz ve hava taşıt araçları,
2. Kamyon, otomobil (hususî ve taksi), motosiklet gibi motorlu ve motorsuz kara taşıt araçları,
3. Traktör, biçer-döver,pulluk gibi ziraat araç ve aletleri,
4. Pul, silah ve diğer koleksiyonlar,
5. Antika ve kıymetli tablo, vazo, gümüş sofra takımı eşyasını kapsayan menkul malların cinsleri bu bölüme yazılır.

ALACAKLARI :

12. Borçlunun Soyadı, Adı :

Borçlunun soyadı, adı, varsa sigorta şirketinin adı da yazılır.

13. Alacak Miktarı TL. :

Borçlunun alacağı miktar yazılır.

14. Hakların mahiyeti :

Bu bölüme gayrimenkule ait aynı haklar hariç olmak üzere menkul mallara ait ihtira beratı, alameti-farika, telif hakkı gibi haklar yazılır.

BORÇLARI :

15. Alacaklının Soyadı, Adı :

Alacaklı kişinin soyadı, adı belirtilerek yazılır.

YÜKLENİM BELGESİ
(TAAHHÜTNAME)
ÖRNEĞİ

3182 sayılı Bankalar Kanunu’nun 38’nci maddesinin 2’nci fıkrası hükmüne dayanarak, ödenmiş sermayenizle yedek akçeleriniz toplamının en çok % 25 (40) (75) ine kadar sınır içinde bize açacağınız kredilerin tümünü.....işlerinde

(ve.....yöresinde) kullanacağımızı ve bankanızca açılmış kredilerden yararlanarak bunları yukarıda yazılı konu dışında ve özellikle üçüncü kişilerin finansmanında kullanmayacağımızı ya da kullandırmayacağımızı ve yapılacak soruşturma ve incelemeler sonucunda ve her ayda bir vereceğimiz hesap durumlarına veya istenilebilecek diğer bilgi ve belgelere göre bu yükümlülüğümüzün yerine getirilmediğinin anlaşılması halinde, (X) Bankanızın, Bankanızda bulunan kredilerimizin tümünü derhal kesmek ve alacağını muaccel olarak istemek hakkına da malik bulunacağını ve bu hususta hiçbir biçimde itiraza hakkımız olamayacağını şimdiden kabul ettiğimizi bildirir ve yükleniriz.

(X) İhracatta kullanılmak üzere kredi istenmesi halinde aşağıdaki bölüm eklenecektir. “ve İhracat Rejimi Kararında ya da bunun yerine geçmek üzere çıkarılacak Kararlarda belirtilen usulsüzlükleri yapmamız sonucunda İhracat Belgemizin ya da İhracat Belge ve Ruhsatnamemizin iptali halinde ya da İhracatı Teşvik kararında ya da bunun yerine geçmek üzere çıkarılacak Kararlarda belirtilen şartlara uygun olarak ihracatı gerçekleştiremediğimiz takdirde”

4.4.2.

3182 sayılı Bankalar Kanunu'na Dair Tebliğ No:2

(13.2.1986 tarih ve 19018 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.)

1- Basın ve yayım yoluyla satış kampanyasına iştirakçi kabul ederek satış yapan gerçek ve tüzel kişilerin bu satışlarda uyacakları esaslar Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nca 1211 sayılı Kanunun 4 ve 40'inci maddeleri uyarınca düzenlenmiş bulunmaktadır.

2- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nca düzenlenen, yukarıda sözkonusu edilen satışlarda, uyulması gerekli esaslara aykırılıklar 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 13/2'nci maddesine aykırılık teşkil eder.

3- 3182 sayılı Kanunun 13'üncü maddesindeki aykırılıklar aynı Kanunun 80'inci maddesi uyarınca müeyyidelendirilir.

3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 98'nci maddesi uyarınca tebliğ olunur.

4.4.3. 3182 sayılı Bankalar Kanunu'na İlişkin Tebliğ No: 3

(31.12.1986 tarih ve 19328 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.)

3182 sayılı Bankalar Kanunu'na Dair 1 No.lu Tebliğin 13 üncü maddesinin (a) fıkrasının günün ekonomik koşulları dikkate alınarak aşağıdaki şekilde değiştirilmesi anılan Kanun'un 46 ncı maddesinin 2 nci fıkrası uyarınca uygun görülmüştür.

A- 5 milyon lirayı geçmeyen işlemler: (Türkiye Halk Bankası'nca küçük esnaf ve sanatkârlara, esnaf kefalet kooperatifleri kefaleti ile verilen kredilerde bu sınır 500.000,-TL. dir.)

3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 98 inci maddesi uyarınca tebliğ olunur.

4.4.4. 3182 sayılı Bankalar Kanunu'na İlişkin Tebliğ No : 4

(23.5.1988 tarih ve 19820 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.)

“ Bankalar Kanunu'nun 32 nci Maddesi Gereğince Bankalarca Tesisi Gereken Karşılıklar Hakkında Karar” ile ilgili olarak uygulamada ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermek ve uygulamaya açıklık kazandırmak amacıyla aşağıdaki hususların açıklanmasında yarar görülmüştür.

1- Tanımlar :

Karar'da yer alan bazı ifadeler aşağıda açıklanmıştır.

A- Kredi Değerliliğinin Yitirilmesi Hali :

Bu Karar'ın uygulanmasında kredi değerliliğinin yitirilmesi hali, kredi riskini etkileyen şahsi, mali ve iktisadi faktörlerin bankalarca sürekli değerlendirilerek, kredi değerliliğinin mevcut olup, olmadığının tespit edilmesini ifade etmektedir.

Buna göre; kredi borçlusunun özkaynaklarının borcun vadesinde ödenmesini karşılamada yetersiz bulunması, borçlunun borç ödeme gücünden önemli ölçüde yoksun olması, kredi borçlusunun cari aktifleri ve cari pasifleri arasındaki farka tekabül eden işletme sermayesinin işletme ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalması, borçlunun faaliyetini terk veya önemli sürede durdurması, borçlunun mali durumu hakkındaki bilgi ve belgelerin yetersiz bulunması nedeniyle kredinin normalin üzerinde risk taşıması durumlarında ve bunlara ilave olarak kredi borçlularının kredi geri ödemelerini zamanında ve tam olarak ödenmesini aksatabilecek tüm potansiyel risklerin de dikkate alınması ile kredi müşterilerinin kredi değerliliklerinin devam ettiği veya devam etmediği, belirtilen faktörlerin beraberce değerlendirilmesi sonucu banka ilgilileri tarafından yazılı olarak tespit edilecektir.

Bankalar, açılacak ve açılmış bulunan krediler için, kredi açılmadan evvel yapılacak kredi analizinden ayrı olarak, 3 aylık devrelerle veya bunlara bağlı kalmadan risk tevhit edecek gelişmenin ortaya çıktığından haberdar olduğunda kredi müşterilerinin kredi değerliliğini inceleyecek ve kredi alacağının tamamen veya kısmen özel takibe alınıp alınmayacağına karar vereceklerdir.

Söz konusu hususlar bankaların denetim organlarınca ilgili birimlerde yapılan denetimlerde özellikle gözönünde bulundurularak, yapılan değerlendirmeler, ilgililerce dikkate alınarak gereken işlem yapılacaktır.

B- Temerrüt Hali :

Bankalarca borçlu cari hesaplar şeklinde çalışan kredilerde ;

1- Kullandırılan kredinin belirlenen vade tarihinden veya hesabın kat edilmesinden itibaren bir ay içinde ödenmemesi,

2- Tahsis edilen her bir kredinin kullandırımalarında aşım olması ve bu aşımın bir ay devam etmesi,

3- Üçer aylık dönemler itibariyle tahakkuk ettirilecek devre sonu faizinin bir ay içinde ödenmemesi,

4- Devre sonu faizlerinin ve vadesi gelen ana paranın bankaca tekrar finanse edilmesi veya herhangi bir şekilde kredi limitinin aşımı halinde yeni kredi açılarak aşımın giderilmesi,

5- Vade bitiminden önce kredi limitlerinin artırılması,

hallerinden birinin veya birkaçının tahakkuk etmesi halinde temerrüt hali doğar ve alacağın tamamı idari veya kanuni takibe alınır.

Borçlu cari hesap dışında açılan diğer kredilerde ise, ana para ve/veya faizinin tahsil edilmesi gereken tarihten itibaren bir ay içinde ödenmemesi sonucu temerrüt hali doğar ve temerrüde düşen kısım idari veya kanuni takibe alınır.

C- Borçlu Cari Hesap Şeklinde Çalışan Kredilerde Vade :

Bu tebliğ konusu Karşılıklara İlişkin Karar'daki temerrüt halinin tanımında belirtildiği üzere, borçlu cari hesap şeklinde çalışan tüm krediler vade veya geçerlik süresi

belirlenerek tahsis edilir. Sürenin başlangıcı krediyi veren Banka şubesinde kredinin tesis edildiği tarihtir. Kredi limitleri vade yerine süre belirtilerek tahsis edilmiş ise, kredi vadesi, tesis tarihine belirlenen sürenin ilavesiyle bulunur.

Tebliğ konusu Karar'ın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren açılan kredilerde vade 18 ayı geçemez. Karar'ın yürürlüğe giriş tarihinden önce açılan ve vadesi belirlenmemiş bulunan borçlu cari hesap şeklinde çalışan tüm kredilerde limit vadeleri, Karar'ın yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla mevcut bulunan hesap bakiyesi üzerinden, Bankalarca en geç üç ay içinde tespit edilerek Karar hükümlerine uygun hale getirilir.

Gayrinakdi krediler için vade belirlenme zorunluluğu yoktur. Gayrinakdi krediler tazmin edilip, nakde dönüştüğü anda idari veya kanuni takip hesabına alınarak karşılık ayrılmaya başlanır.

D - Kanuni Takip Aşamasında Faiz :

Kanuni takipteki kredi hesaplarına temerrüt faizi dışında faiz yürütülemez, diğer bir ifadeyle kredilerin sözkonusu hesaba aktarılmasıyla, temerrüt faizi dışında faiz tahakkuk ve reeskontu durdurulur. Faiz tahakkuku durdurulmuş olan kredilerle ilgili olarak, faizden, ancak nakit tahsilat yapıldığında gelir yazılabilir.

II - Kanuni Yükümlülüklerden Doğan Kesintiler :

Karar'ın 2 inci maddesinin (b) fıkrasında belirtilen kanuni yükümlülüklerden doğan esintiler vergi ve fonlara yapılan kesintileri içermektedir. (Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi, Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu kesintileri gibi)

III - Kurumlar Vergisi Yönünden Gider Sayılma :

Bu Karar uyarınca ayrılacak karşılıkların tamamı Bankalarca gider yazılır. Bu Kararın uygulanmasında nakit, hamiline yazılı mevduat sertifikası, Devlet İç Borçlanma Senedi, gelir ortaklığı senedi, borsaya kote edilmiş hisse senedi ve tahvil rehni şeklindeki alacaklar teminatlı olarak kabul edilmiştir. Yukarıda belirtilen teminatlı alacaklar dışındaki alacaklar için gider yazılan meblağlar, Kurumlar Vergisi yönünden de gider sayılacaktır.

IV - İstisnalar :

Karşılık ayrılmasının istisnaları sözkonusu Karar'da sayılmıştır.

Buna göre;

1- İlgili Kanun, Kararname ve Tebliğle teşkil edilmiş fonlardan, yetkili mercilerin talimatı ile tahsis olunan ve riski aracı bankalara ait bulunmayan krediler,

2- Tarımsal destekleme kredileri,

3- 70 sayılı K.H.K. ve 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun ilgili maddelerine göre tasfiye yoluyla başka bir bankaya intikal eden alacaklar,

4- 3332 sayılı Kanun çerçevesinde yapılan işlemler için,

sözkonusu Karar hükümleri uygulanmaz.

V - Yürürlük

Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

4.4.5. 3182 sayılı Bankalar Kanunu'na İlişkin Tebliğ No: 5

(22.6.1989 tarih ve 20203 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.)

Madde 1 - 3182 sayılı Bankalar Kanunu'na dair 1 no.lu Tebliğin 3 no.lu Tebliğ ile değiştirilen 13. Maddesinin (a) fıkrasının, günün koşulları dikkate alınarak aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmesi, anılan Kanunun 46. maddesinin 2. fıkrası uyarınca uygun görülmüştür.

A - 15 milyon lirayı geçmeyen işlemler; (Türkiye Halk Bankası'nca küçük esnaf ve sanatkarlara, esnaf kefalet kooperatifleri kefaleti ile verilen kredilerde bu sınır 3 milyon TL'dir.)

Madde 2 - 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 98. maddesi uyarınca tebliğ olunur.

4.4.6. 3182 sayılı Bankalar Kanunu'na İlişkin Tebliğ No: 6

(26.10.1989 tarih ve 20324 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.)

Bankalar Kanunu'nun 56 ncı maddesinin 3 üncü fıkrası gereğince, bankaların sermaye arttırmalarında ve özkaynaklarının mevcut ve potansiyel riskler nedeniyle oluşacak zarara karşı korunmasında uyulacak "Sermaye Tabanı/Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayrinakdi Krediler ve Yükümlülükler" standart rasyosu ile ilgili tanımlar, uygulama yöntemleri, risk ağırlıkları ve asgari oran aşağıda açıklanmaktadır.

Amaç

Madde 1 - Bu Tebliğin amacı, bankaların özkaynakları ile varlıkları, gayrinakdi kredileri ve yükümlülükleri arasında kurulan ve aşağıda tanımlı verilerek açıklanan "Sermaye Tabanı/Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayrinakdi Krediler ve Yükümlülükler" standart rasyosuna dayanarak; bankaların sermaye arttırmalarının ve özkaynaklarının riski karşılayabilecek belirli bir düzeyde idame ettirilmesinin sağlanması ve bu konuda sermaye yetersizliğinden doğabilecek riskin azaltılmasıdır.

Tanımlar

Madde 2 - Bu Tebliğ'de geçen ve bankalarca uyulması gereken ; "Sermaye Tabanı/Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayrinakdi Krediler ve Yükümlülükler" standart rasyosu ile ilgili tanım ve kavramlar aşağıda açıklanmaktadır.

A - "Sermaye" :

"Sermaye", ana sermaye ve katkı sermayeden meydana gelmiştir.

a- "Ana Sermaye" :

"Ana Sermaye"yi, ödenmiş sermaye (kâr payında kümülatif imtiyaz tanıyan hisse senetleri hariç), kanuni yedek akçeler, ihtiyari ve fevkalade yedek akçeler, muhtemel zararlar karşılığı ile bilanço kârından bünyede bırakılan kısım oluşturur. Ana sermaye hesaplamasında bilanço zararı indirim kalemi olarak dikkate alınır.

b- "Katkı Sermaye":

"Katkı Sermaye", banka sabit kıymet yeniden değerlendirme fonu ile iştirakler ve kuruluşlar sabit kıymet yeniden değerlendirme fonundan oluşur. Katkı sermaye hesabında yeniden değerlendirme fonlarının yarısı dikkate alınır.

Katkı sermayenin, ana sermayenin % 100 ünden fazla olan kısmı sermayenin hesabında dikkate alınmaz.

(1) Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın uygun görüşünün alınması kaydıyla, bankalarca sağlanan ve kalan vadesi 5 yıl ve daha uzun olan sermaye benzeri krediler katkı sermaye içinde mütalaa edilir. Sermaye benzeri krediler ana sermayenin % 50'sinden fazla olamaz.

B- "Sermayeden İndirilen Değerler":

"Sermaye'den İndirilen Değerler"i;

a- Mali İştirakler (bankalar, sigorta şirketleri, finansal kiralama şirketleri ve diğer mali kuruluşlara olan iştirakler),

b- Özel maliyet bedelleri,

c- İlk tesis giderleri,

d- Peşin ödenmiş giderler,

e- İştirakler ve sabit kıymetlerin rayiç değeri bilançoda kayıtlı değerinin altında ise aradaki fark, meydana getirir.

C- "Sermaye Tabanı":

"Sermaye Tabanı", sermayeden, bu Tebliğin 2 nci maddesinin B fıkrasındaki değerlerin indirilmesi suretiyle hesaplanır.

D- "Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayrinakdi Krediler ve Yükümlülükler":

"Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayrinakdi Krediler ve Yükümlülükler", Tebliğ ekinde yer alan cetvelde çeşitli oranlardaki risk ağırlıklarına göre tasnif edilerek gruplandırılmış banka aktif değerleri ile gayrinakdi kredi ve yükümlülüklerden oluşur.

Söz konusu cetvelle ilgili açıklamalar ve değişiklikler Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nca yapılarak ilgililere duyurulur.

Asgari Oran, Hesaplama ve Gönderilme Dönemi

Madde 3- "Sermaye Tabanı/Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayrinakdi Krediler ve Yükümlülükler" standart rasyosu asgari % 8'dir.

Bilanço dönemi sonunda, Bankalarca söz konusu rasyonun % 8 olarak tutturulması gereklidir.

Sermaye Tabanı/Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayrinakdi Krediler ve Yükümlülüklerle ilişkin tabloların bilanço döneminden itibaren Mart ayı sonuna kadar Müsteşarlığa gönderilmesi gereklidir.

Müsteşarlık bankaların mali bünyesini etkileyen diğer faktörleri de dikkate alarak, her bir banka için belirtilen asgari oranın üzerinde bir oranın tesis edilmesini kararlaştırabilir.

Sermaye Arttırımının Şekli

Madde 4- "Sermaye Tabanı/Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayrinakdi Krediler ve Yükümlülükler" standart rasyosunun bilanço yılı sonunda % 8'in altında teşekkül etmesi halinde, sermaye tabanının eksik kısmı, söz konusu bilanço yılını izleyen 6 ay içerisinde tamamlanır. Sermayenin arttırılması halinde, aynı süre içinde arttırılan bedelin tamamının nakden tahsil edilmesi gerekir.

Geçici Madde 1- 2 nci maddenin A-B bendinde belirtilen, yeniden değerlendirme fonunun katkı sermaye içinde dikkate alınış oranı:

- a) 1989 yılı için % 100
- b) 1990 yılı için % 90
- c) 1991 yılı için % 80
- d) 1992 yılı için % 70
- e) 1993 yılı için % 60
- f) 1994 ve daha sonraki yıllar için % 50

olarak uygulanır.

Geçici Madde 2 - 3 üncü maddede belirtilen asgari oran ;

- a) 1989 yılı için % 5
- b) 1990 yılı için % 6
- c) 1991 yılı için % 7
- d) 1992 yılı için % 8

olarak uygulanır.

Yürürlük

Madde 5- Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(1)..... BANKASI'NIN SERMAYE YETERLİLİĞİ
ANALİZ FORMU
(.../.../..... TARİHİ İTİBARIYLA)

I- ANA SERMAYE

- A) Ödenmiş Sermaye
- B) Kanuni Yedek Akçeler
- C) İhtiyari ve Fevkalade Yedek Akçeler
- D) Muhtemel Zararlar Karşılığı
- E) Bünyede Bırakılan Bilanço Kârı
- F) Bilanço Zararı (-)

II- KATKI SERMAYE

- A) Banka Sabit Kıymet Yeniden Değerleme Fonu
- B) İştirakler ve Kuruluşlar Sabit Kıymet Yeniden Değerleme Fonu
- C) Sermaye Benzeri Krediler

III- SERMAYE (I + II)

IV- SERMAYEDEN İNDİRİLEN DEĞERLER

- A) Mali İştirakler (Bankalar, Sigorta Şirketleri, Finansal Kiralama Şirketleri ve diğer mali kuruluşlara olan iştirakler)
- B) Peşin Ödenmiş Giderler
- C) İlk Tesis Giderleri
- D) Özel Maliyet Bedelleri
- E) İştiraklerin ve sabit kıymetlerin rayiç değeri bilançoda kayıtlı değerinin altında ise aradaki fark

A- SERMAYE TABANI (III-IV)

B- RİSK AĞIRLIKLIL VARLIKLAR, GAYRİNAKDİ KREDİ VE YÜKÜMLÜLÜKLER

- A) Risk Ağırlığı % 0 olanlar
- B) Risk Ağırlığı % 20 olanlar
- C) Risk Ağırlığı % 50 olanlar
- D) Risk Ağırlığı % 100 olanlar

TOPLAM

SERMAYE YETERLİLİĞİ STANDART RASYOSU (A/B)

RİSK AĞIRLIĞI
ADI

HESAP

% 0 - NAKİT DEĞERLER

- a- Kasa
- b- Efektif Deposu
- c- Yoldaki Paralar
- d- Alınan Banka Çekleri (Satın Alınan Dövizli Banka Çekleri Hariç)

e- Vadesi Gelmiş Menkul Değerler (% 0 Risk Ağırlığına Tabi Menkul Kıymetlere İlişkin)

- BANKALAR

- T.C. Merkez Bankası Hesabı

- BANKALARARASI PARA PİYASASI

- MENKUL DEĞERLER CÜZDANI

a- Hazine Bonoları

b- Devlet İç Borçlanma Tahvilleri

c- Kamu Ortaklığı İdaresi'nce çıkarılan Gelir Ortaklığı Senetleri

d- Hazinenin kefaletiyle ihraç edilen menkul kıymetler

e- Altın

- MEVDUAT MUNZAM KARŞILIKLARI

- KREDİLER

a- Karşılığı nakit olan krediler

b- Hazine kefaletini haiz krediler

c- Hazinece veya Hazinenin kefaletiyle çıkarılan Menkul Kıymetler Karşılığı Verilen Krediler

d- İlgili Kanun, Kararname ve Tebliğle teşkil edilmiş fonlardan yetkili mercilerin talimatı ile tahsis olunan ve riski aracı bankaya ait bulunmayan fon kaynaklı krediler

e- Bankaların kendi ihraç ettikleri menkul kıymetlerle teminat altına alınan krediler

- KANUNİ YEDEK AKÇELER KARŞILIĞI DEVLET TAHVİLİ HESABI

- T.C.M.B. ÖZEL HESAPLAR

- MUHTELİF ALACAKLAR

- Fonlardan Alacaklar

- DİĞER AKTİFLER

a- Peşin Ödenmiş Vergiler

b- Özel Görev Hesapları

- GARANTİ VE KEFALETLER

a- Cirolar

- TAAHHÜTLER

- Hazinece veya Hazinenin kefaletiyle çıkarılan menkul kıymetler ile Gelir Ortaklığı Senetleri karşılığı yapılan repo işlemleri

% 20 - NAKİT DEĞERLER

- OECD Ülkeleri Bankalarınca Keşide Edilen Satın Alınan Dövizli Banka Çekleri

- Vadesi Gelmiş Menkul Değerler (% 20 Risk Ağırlığına Tabi Menkul Kıymetlere İlişkin)

- BANKALAR HESABI

- a- Yurtiçi Bankalar,
- b- OECD Ülkelerinde Kurulu Yurtdışı Bankalar,
- c- Yurtdışı Merkez ve Şubeler.

- ÖZEL FİNANS KURUMLARI

- MENKUL DEĞERLER CÜZDANI

- Yatırım Fonu Katılma Belgeleri
- OECD Ülkeleri Bankalarınca İhraç Edilen Yada Garanti Edilen Menkul Kıymetler

- KREDİLER

- a- OECD ülkeleri bankalarının mukabil kefaletlerine dayanılarak verilen krediler
- b- OECD ülkeleri bankalarınca veya bu bankaların kefaletiyle ihraç edilen menkul kıymetler teminat alınarak verilen krediler

- GARANTİ VE KEFALETLER

- Akreditifler

- TAAHHÜTLER

- OECD ülkeleri bankalarınca ihraç edilen ya da garanti edilen menkul kıymetler karşılığı yapılan repo işlemleri
- Cayılabılır Taahhütler

- DÖVİZ VE FAİZ HADDİ İLE İLGİLİ İŞLEMLER

%50 - KREDİLER

- İkamet amacıyla kullanılan gayrimenkullerin 1 inci derece ipoteği karşılığı verilen krediler

- GARANTİ VE KEFALETLER

- a- Geçici ve Kesin Teminat Mektupları
- b- Diğer Garanti ve Kefaletler (% 0, % 20, % 100 risk ağırlığı haricindekiler)

- TAAHHÜTLER

- a- Diğer Repo İşlemleri (% 0 ve %20 ve risk ağırlığına tabi tutulanlar hariç)
- b- Senet İhracına Aracılık Taahhütleri
- c- Diğer Taahhütler

- DİĞER NAZIM HESAPLAR

- Menkul değerler ihracına aracılık ve kefalet işlemleri

% 100 - NAKİT DEĞERLER

a- Vadesi Gelmiş Menkul Değerler (% 100 Risk Ağırlığına tabi tutulan Menkul Kıymetlere İlişkin)

b- Satın Alınan Diğer Banka Çekleri (Yabancı Para)

-MENKUL DEĞERLER CÜZDANI

- Diğer Menkul Değerler

- BANKALAR HESABI

- Diğer Yurtdışı Bankalar

- Krediler

- Diğer Nakdi Krediler

- TAKİPTEKİ ALACAKLAR (Net)

-SABİT KIYMETLER-NET- (Özel Maliyet Bedelleri Hariç)

- İŞTİRAKLER

- Mali Olmayan İştirakler (Net)

- MUHTELİF ALACAKLAR (Fonlardan Alacaklar Hariç)

- DİĞER AKTİFLER (İlk tesis ve taazzuv giderleri, özel görev hesapları, peşin ödenmiş giderler, peşin ödenmiş vergiler hesabı hariç)

- GARANTİ VE KEFALETLER

a- Diğer Teminat Mektupları

b- Banka Kabulleri

c- Garanti Verilen Prefinansmanlar

d- Riski Bankaya Rücü Edilebilen Banka Aktif Değerleri ile İlgili Satış İşlemleri

NOT: Faiz ve Gelir Tahakkuk ve Reeskontları ilgili hesabın risk ağırlığına tabidir.

4.4.7. 3182 sayılı Bankalar Kanununa İlişkin Tebliğ No: 7

(20.3.1992 tarih ve 21177 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

3182 sayılı Bankalar Kanunu'na dair 1 No.lu Tebliğin 5 No.lu Tebliğ ile değiştirilen 13 üncü maddesinin (A) fıkrasının, günün koşulları dikkate alınarak aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmesi, anılan Kanunun 46 ncı maddesinin 2 nci fıkrası uyarınca uygun görülmüştür.

"A - 50 milyon lirayı geçmeyen işlemler; (Türkiye Halk Bankası'nca küçük esnaf ve sanatkarlara, esnaf kefalet kooperatifleri kefaleti ile verilen kredilerde bu sınır 10 milyon TL'dir.)"

3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 98 inci maddesi uyarınca tebliğ olunur.

4.4.8. 3182 sayılı Bankalar Kanununa İlişkin Tebliğ No: 8

(1.4.1993 tarih ve 21539 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

Madde 1- 26 Ekim 1989 tarih ve 20324 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 3182 sayılı Bankalar Kanunu'na ilişkin 6 No.lu Tebliğin 2 inci maddesinin A fıkrasının (b) bendinin son paragrafı, aynı Kanun'un 56 ıncı maddesinin 3 üncü fıkrasına istinaden aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın uygun görüşünün alınması kaydıyla, bankalarca sağlanan ve kalan vadesi 5 yıl ve daha uzun olan sermaye benzeri krediler katkı sermaye içinde mütalaa edilir. Sermaye benzeri krediler ana sermayenin % 50'sinden fazla olamaz."

Madde 2- 6 No.lu Tebliğ eki cetvel bu Tebliğ ekinde yer aldığı şekilde değiştirilmiştir.

Madde 3- Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

..... BANKASI'NIN SERMAYE YETERLİLİĞİ
ANALİZ FORMU
(.../.../..... TARİHİ İTİBARI İLE)

I- ANA SERMAYE

- A) Ödenmiş Sermaye
- B) Kanuni Yedek Akçeler
- C) İhtiyari ve Fevkalade Yedek Akçeler
- D) Muhtemel Zararlar Karşılığı
- E) Bünyede Bırakılan Bilanço Kârı
- F) Bilanço Zararı (-)

II- KATKI SERMAYE

- A) Banka Sabit Kıymet Yeniden Değerleme Fonu
- B) İştirakler ve Kuruluşlar Sabit Kıymet Yeniden Değerleme Fonu
- C) Sermaye Benzeri Krediler

III- SERMAYE (I + II)

IV- SERMAYEDEN İNDİRİLEN DEĞERLER

- A) Mali İştirakler (Bankalar, Sigorta Şirketleri, Finansal Kiralama Şirketleri ve diğer mali kuruluşlara olan iştirakler)
- B) Peşin Ödenmiş Giderler
- C) İlk Tesis Giderleri
- D) Özel Maliyet Bedelleri
- E) İştiraklerin ve sabit kıymetlerin rayiç değeri bilançoda kayıtlı değerinin altında ise aradaki fark.

A- SERMAYE TABANI (III-IV)

B- RİSK AĞIRLIKLIL VARLIKLAR, GAYRİNAKDİ KREDİ VE YÜKÜMLÜLÜKLER

- A) Risk Ağırlığı % 0 olanlar
- B) Risk Ağırlığı % 20 olanlar
- C) Risk Ağırlığı % 50 olanlar
- D) Risk Ağırlığı % 100 olanlar

TOPLAM

SERMAYE YETERLİLİĞİ STANDART RASYOSU (A/B)

RİSK AĞIRLIĞI
ADI

HESAP

% 0 - NAKİT DEĞERLER

- a- Kasa
- b- Efektif Deposu

- c- Yoldaki Paralar
- d- Alınan Banka Çekleri (Satın Alınan Dövizli Banka Çekleri Hariç)
- e- Vadesi Gelmiş Menkul Değerler (% 0 Risk Ağırlığına Tabi Menkul Kıymetlere İlişkin)

- BANKALAR

- T.C. Merkez Bankası Hesabı

- BANKALARARASI PARA PİYASASI

- MENKUL DEĞERLER CÜZDANI

- a- Hazine Bonoları
- b- Devlet İç Borçlanma Tahvilleri
- c- Kamu Ortaklığı İdaresince çıkarılan Gelir Ortaklığı Senetleri
- d- Hazinenin kefaletiyle ihraç edilen menkul kıymetler
- e- Altın

- MEVDUAT MUNZAM KARŞILIKLARI

- KREDİLER

- a- Karşılığı nakit olan krediler
- b- Hazine kefaletini haiz krediler
- c- Hazinece veya Hazinenin kefaletiyle çıkarılan Menkul Kıymetler Karşılığı Verilen Krediler
- d- İlgili Kanun, Kararname ve Tebliğle teşkil edilmiş fonlardan yetkili mercilerin talimatı ile tahsis olunan ve riski aracı bankaya ait bulunmayan fon kaynaklı krediler
- e- Bankaların kendi ihraç ettikleri menkul kıymetlerle teminat altına alınan krediler

- KANUNİ YEDEK AKÇELER KARŞILIĞI DEVLET TAHVİLİ HESABI

- T.C.M.B. ÖZEL HESAPLAR

- MUHTELİF ALACAKLAR

- Fonlardan Alacaklar

- DİĞER AKTİFLER

- a- Peşin Ödenmiş Vergiler
- b- Özel Görev Hesapları

- GARANTİ VE KEFALETLER

a- Cirolar

- TAAHHÜTLER

- Hazinece veya Hazinesinin kefaletiyle çıkarılan menkul kıymetler ile Gelir Ortaklığı Senetleri karşılığı yapılan repo işlemleri

% 20 - NAKİT DEĞERLER

- OECD Ülkeleri Bankalarınca Keşide Edilen Satın Alınan Dövizli Banka Çekleri
- Vadesi Gelmiş Menkul Değerler (% 20 Risk Ağırlığına Tabi Menkul Kıymetlere İlişkin)

- BANKALAR HESABI

a- Yurtiçi Bankalar,
b- OECD Ülkelerinde Kurulu Yurtdışı Bankalar
c- Yurtdışı Merkez ve Şubeler

- ÖZEL FİNANS KURUMLARI

- MENKUL DEĞERLER CÜZDANI

a- Yatırım Fonu Katılma Belgeleri
b- OECD Ülkeleri Bankalarınca İhraç Edilen ya da Garanti Edilen Menkul Kıymetler

- KREDİLER

a- OECD ülkeleri bankalarının mukabil kefaletlerine dayanılarak verilen krediler
b- OECD ülkeleri bankalarınca veya bu bankaların kefaletiyle ihraç edilen menkul kıymetler teminat alınarak verilen krediler

- GARANTİ VE KEFALETLER

- Akreditifler

- TAAHHÜTLER

- OECD Ülkeleri bankalarınca ihraç edilen ya da garanti edilen menkul kıymetler karşılığı yapılan repo işlemleri
- Cayılabilir Taahhütler

- DÖVİZ VE FAİZ HADDİ İLE İLGİLİ İŞLEMLER

% 50 - KREDİLER

- İkamet amacıyla kullanılan gayrimenkullerin 1 inci derece ipoteği karşılığı verilen krediler

GARANTİ VE KEFALETLER

a- Geçici ve Kesin Teminat Mektupları
b- Diğer Garanti ve Kefaletler (% 0, % 20, % 100 risk ağırlığı haricindekiler)

- TAAHHÜTLER

a- Diğer repo işlemleri (% 0 ve % 20 risk ağırlığına tabi tutulanlar hariç)

b- Senet İhracına Aracılık Taahhütleri

c- Diğer Taahhütler

- DİĞER NAZIM HESAPLAR

- Menkul değerler ihracına aracılık ve kefalet işlemleri

% 100 - NAKİT DEĞERLER

a- Vadesi Gelmiş Menkul Değerler (% 100 Risk Ağırlığına tabi tutulan Menkul Kıymetlere İlişkin)

b- Satın Alınan Diğer Banka Çekleri (Yabancı Para)

- MENKUL DEĞERLER CÜZDANI

- Diğer Menkul Değerler

- BANKALAR HESABI

- Diğer Yurtdışı Bankalar

- Krediler

- Diğer Nakdi Krediler

- TAKİPTEKİ ALACAKLAR (Net)

-SABİT KIYMETLER-Net- (Özel Maliyet Bedelleri Hariç)

- İŞTİRAKLER

a- Mali Olmayan İştirakler (Net)

- MUHTELİF ALACAKLAR (Fonlardan alacaklar hariç)

- DİĞER AKTİFLER (İlk tesis ve taazzuv giderleri, özel görev hesapları, peşin ödenmiş giderler, peşin ödenmiş vergiler hesabı hariç)

- GARANTİ VE KEFALETLER

a- Diğer Teminat Mektupları

b- Banka Kabulleri

c- Garanti Verilen Prefinansmanlar

d- Riski Bankaya Rücü Edilebilen Banka Aktif Değerleri ile İlgili Satış İşlemleri

NOT: Faiz ve Gelir Tahakkuk ve Reeskontları ilgili hesabın risk ağırlığına tabidir.

4.4.9. 3182 sayılı Bankalar Kanunu'na İlişkin Tebliğ No: 9

(1.4.1993 tarih ve 21539 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

3182 sayılı Bankalar Kanunu'na dair 1. No.lu Tebliğin 7. No.lu Tebliğ ile değiştirilen 13 üncü maddesinin (A) fıkrasının, günün koşulları dikkate alınarak aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmesi anılan Kanun'un 46 ncı maddesinin 2 nci fıkrası uyarınca uygun görülmüştür.

A- 100 milyon lirayı geçmeyen işlemler; (Türkiye Halk Bankası'nca küçük esnaf ve sanatkarlara, esnaf kefalet kooperatifleri kefaleti ile verilen kredilerde bu sınır 20 milyon TL.'dir.)

3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 98 inci maddesi uyarınca tebliğ olunur.

4.4.10. 3182 sayılı Bankalar Kanunu'na İlişkin Tebliğ No:10

(29.9.1993 tarih ve 21713 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

3182 sayılı Bankalar Kanunu'na dair 1. No.lu Tebliğin Resmi Gazete'nin 1.4.1993 gün ve 21539 sayılı nüshasında yayınlanan 9 No.lu Tebliğ ile değiştirilen 13 üncü maddesinin (a) fıkrasındaki Türkiye Halk Bankası'nca küçük esnaf ve sanatkarlara, esnaf kefalet kooperatifleri kefaleti ile kullandırılan kredilere ilişkin 20 milyon TL.lık miktarın 100 milyon liraya yükseltilmesi anılan Kanun'un 46 ncı maddesinin 2 nci fıkrasına istinaden uygun görülmüştür

3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 98 inci maddesi uyarınca tebliğ olunur.

4.4.11. 3182 sayılı Bankalar Kanunu’na İlişkin Tebliğ No : 11

(9 Şubat 1995 tarih ve 22197 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

Bankalar Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına İlişkin 538 sayılı Kanun Hükmünde Kararname 22 Haziran 1994 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu Kanun Hükmünde Kararnamede yer alan değişiklikler de gözönüne alınarak, Kanun’un uygulamasında ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermek, uygulamaya açıklık ve yeknesaklık kazandırmak amacıyla aşağıdaki hususların duyurulmasında yarar görülmüştür.

1. Kanun’un 3 üncü maddesindeki “milli banka” tanımı kaldırılmış olmakla birlikte, diğer kanunlarda yer alan “milli banka” ifadesinden “Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına göre kurulan, sermayesi Türk parası olarak konulan ve sermayesinin çoğunluğu ile yönetim ve denetimi “Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına ait olan” şeklindeki tanımın anlaşılmasında, uygulamanın birliği açısından yarar mütâlâa edilmektedir.

Maddede yapılan değişiklikle yabancı ülkelerdeki şubelere ayrılan sermayenin ödenmiş sermayeden düşülmesi uygulaması kaldırılmıştır.

Ödenmiş sermayeye eklenecek yedek akçeler eskiden olduğu gibi Türk Ticaret Kanunu'nun 466 ve 467 nci maddelerine göre ayrılan kanuni ve ihtiyari yedek akçeler ve bu Kanun'un 32 nci maddesine göre ayrılan muhtemel zararlar karşılıkları ile bankaların ana sözleşmelerine göre ayrılan yedek akçeler toplamından varsa yıl sonu bilançosunda yer alan zararlar indirilerek hesaplanacaktır.

Diğer taraftan, Vergi Usûl Kanunu'nun mükerrer 298 inci maddesi uyarınca, anılan Kanuna göre yapılan yeniden değerlendirme sonucu bilançonun pasifinde özel bir fon hesabında tutulan değer artışları Bankalar Kanunu uygulamasında yedek akçelere eklenecek ve özkaynak olarak dikkate alınacaktır.

2. Kanun'un 5 inci maddesinde yapılan değişikliğe göre bir kişiye ait hisselerin sermayenin % 5, % 20, % 33 ve % 50'sini aşması veya bu oranların altına düşmesi halinde izin alınması gerekmektedir. Örneğin, banka sermayesinin % 10'una tekabül eden miktarda pay sahibi olanların sermayenin % 5'ine tekabül eden miktar kadar daha hisse edinmeleri halinde izin alınmasına gerek bulunmamaktadır. Buna karşılık sermayenin % 15'ine eşdeğer miktarda hissesi olan bir kişi, paylarının sermayenin % 9'una karşılık gelen kısmını bir kişiye, kalanını da bir başka kişiye devrettiği takdirde, hisse oranı % 5'in altına düşeceğinden izin alınması gerekecektir. İzne konu olan hisse edinimleri ile devirlerinde işlemin hukuken tamamlanmasından önce Hazine Müsteşarlığı'na başvuruda bulunulmalıdır.

Kanunun 38 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (b) bendinde belirtilen gerçek ve tüzel kişilere ait hisseler bir kişiye ait pay addolunduğundan bu kişiler arasında yapılacak hisse devirleri izne tabi değildir.

Mülkiyet el değiştirmese dahi, banka yönetimini kontrol olanağı veren intifa hakkı ile oy hakkının edinilmesinde de aynı hükümler cari olacaktır.

Diğer taraftan, halka arz yoluyla satılan tertip ve grubu belirli hisse senetlerinin borsada gerçekleşen devir işlemleri için önceden izin alınması zorunlu bulunmamakta, ancak Bankalar Kanunu'nun 5 inci maddesinin 3 üncü fıkrasında belirtilen oranlara ulaşılması veya bu oranların aşılması sonucunu veren devir işlemlerinde devir alanın bütün ortaklık haklarından yararlanmak istemesi halinde, devir işleminden sonra Hazine Müsteşarlığı'ndan izin almak üzere başvuruda bulunulması ve gerekli iznin verilmesinden sonra iktisap edilen hisse senetlerinin pay defterine kaydettirilmesi gerekmektedir.

Yukarıda sayılan izinleri almadan hisseleri edinenler temettü dışındaki ortaklık haklarından yararlanamayacaklardır. Bu nedenle bankalar, hisse oranlarının % 5, % 20, % 33 ve % 50'yi geçmesi veya bu oranların altına düşmesi hallerinde Hazine Müsteşarlığı'nın yazılı izni olmaksızın pay sahipleri defterine kayıt yapamayacak ve yapılan kayıtlar da hüküm ifade etmeyecektir. Ayrıca, kurucularda aranan niteliklere sahip olmayan veya bu nitelikleri kaybeden ortakların temettü dışındaki haklarını kullanmaları tahdit edilmiş, bu ortaklara ait payların temettü dışındaki haklarının Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından kullanılması öngörülmüştür.

3. Kanun Hükmünde Kararname ile bankaların şube açma usûl ve esasları yeniden düzenlenmiştir. Yapılan değişiklikle, sermayesinin yarıdan fazlası veya yönetim ve denetimi genel ve katma bütçeli idarelere, KİT'lere veya yerel yönetimlere ait

bankaların şube açmaları için, eskiden olduğu gibi Hazine Müsteşarlığı'nın bağlı bulunduğu Bakanın izni gerekmektedir. Diğer bankalar ise her takvim yılı itibarıyla Hazine Müsteşarlığı'ndan şube açma izni almaksızın on şube açabileceklerdir. Ancak, Kanunun 56'ncı maddesine göre yürürlüğe konulan standart rasyoları tutturamayan bankalar ile 10 adedin üzerinde şube açmak isteyen bankalar şube açılmasına ilişkin usûl ve esasların belirlendiği yönetmelikte belirtilen bilgiler ile birlikte yine izin için Hazine Müsteşarlığı'na başvuracaktır.

Bankaların elektronik işlem cihazlarından ibaret birimleri hariç şube, ajans, irtibat bürosu, şanj bürosu, menkul kıymetler merkezi ile mevduat kabulü veya diğer bankacılık işlemleri ile uğraşan sabit ya da seyyar büroları gibi her türlü yerel teşkilatı şubelerle ilgili usûl ve esaslara tabidir.

Diğer taraftan, bankaların şubelerinden biri nam ve hesabına işlem yapmak üzere fuar, konferans, sergi gibi yerlerde çok kısa bir süre için açılacak irtibat ve şanj büroları sürekli teşkilat olarak addedilmediğinden, bunlar için izin alınmasına gerek bulunmamaktadır.

4. Kanun'un 18 inci maddesinin 3 üncü fıkrası 512 sayılı KHK ile yürürlükten kaldırılmıştır. Buna göre, bankaların genel kurullarında vekaleten oy kullanma ile ilgili esaslar, maddenin ikinci fıkrasındaki yasaklama dışında genel hükümlere tabidir.

5. Kanun'un 19 uncu maddesinde yapılan değişiklikle, Hazine Müsteşarlığı'nın banka genel kurullarında temsilci bulundurması zorunluluk olmaktan çıkarılmıştır. Bankalar, eskiden olduğu gibi genel kurul tarihlerini ve gündemlerini 15 gün önceden Hazine Müsteşarlığı'na (Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğü) bildirmeye devam edecekler, Müsteşarlık gerekli gördüğü takdirde temsilci gönderecektir.

Diğer taraftan genel kurula ait toplantı tutanaklarının birer örneğinin genel kurulu izleyen 15 gün içerisinde anılan Müsteşarlığa gönderilmesi gerekmektedir.

Hazine Müsteşarlığı temsilcisinin genel kurul toplantısına katılması halinde, temsilci başkanlık divanının yanında kendisine ayrıldığı belirtilen yerden genel kurulu izler ve katılanlar cetveli ile genel kurul tutanağını imzalar.

6. Bankalar anasözleşme değişiklikleri için doğrudan doğruya Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na başvuracaklardır. Bu hususta Hazine Müsteşarlığı adı geçen Bakanlığa görüş bildirecektir. Hazine Müsteşarlığı tarafından uygun görülmeyen anasözleşme değişiklik tasarıları genel kurul gündemine alınamayacağı gibi, genel kurulda da görüşülemez.

7. Bankalar Kanunu'nun 21 inci maddesinin 1 inci fıkrası ile yönetim kurulu üyelerinin yarıdan bir fazlası için hukuk, iktisat, işletmecilik, maliye, bankacılık veya mühendislik işletmecilik dallarında yükseköğrenim görmüş olmaları şartı öngörülmüştür.

Bu nedenle; bankalar yönetim kurullarına seçilecek üyelerin öğrenim durumlarıyla ilgili tevsik edici belgeleri bu üyelerin seçimini izleyen 15 gün içerisinde Hazine Müsteşarlığı'na göndermek zorundadırlar.

8. Kanun'un 23 üncü maddesinde yapılan bir değişiklikle kredi komitesi teşkili zorunluluk olmaktan çıkarılmıştır. Kredi komitesi olmaması durumunda, komite ile ilgili görevlerin yönetim kuruluna düşeceği tabiidir.

9. Bankalar Kanunu'nun 24 üncü maddesi ile bankaların genel müdür ve yardımcılarının hukuk, iktisat, işletmecilik, maliye, bankacılık veya mühendislik işletmecilik dallarında yükseköğrenim görmüş olmaları ve bankacılık veya işletmecilik dallarında, genel müdürlüğe atanacakların en az 10 yıl, genel müdür yardımcılıklarına atanacakların ise en az 7 yıl tecrübe sahibi olmaları şart koşulmuştur.

Bu nedenle bankalar, genel müdür ve yardımcılarının özgeçmişleri ile öğrenim durumlarını tevsik edici belgeleri, bunların atanmalarını izleyen 15 gün içerisinde Hazine Müsteşarlığı'na göndermek zorundadırlar.

10. 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 29 uncu maddesinde, 28 inci maddeye göre yemin yükümlülüğüne tabi kimselerle bankaların Hazine Müsteşarlığı'na belirlenen birinci derecede imza yetkisini haiz diğer görevlerinde bulunanların göreve başladıkları ve görevden ayrıldıkları tarihler itibariyle eş ve velâyet altındaki çocuklarını da kapsayacak şekilde mal beyanında bulunacakları, bu zorunluluğun görev süreleri boyunca beş yılda bir olmak üzere devam edeceği hükme bağlanmıştır.

Diğer taraftan, 19.4.1990 tarihinde kabul edilen 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu ile mal beyanı verme yükümlülüğüne tabi tutulmaları nedeniyle bundan böyle kamu bankası niteliğindeki bankaların yemin yükümlülüğüne tabi yöneticilerinin sadece anılan Kanun'da belirtilen şekilde mal beyanında bulunmaları, özel bankalarda çalışanların ise aşağıda belirtilen esaslara göre mal beyannamelerini Hazine Müsteşarlığı'na göndermeleri gerekmektedir.

Bankaların, yönetim kurulu başkanları, yönetim kurulu üyeleri, müdürler kurulu başkanları ve üyeleri (Türkiye'de şube açmak suretiyle faaaliyet gösteren bankalarda) denetçileri, genel müdürleri ve genel müdür yardımcıları ile birinci derecede imza yetkisine sahip mensuplarından krediler müdürleri ve şube müdürleri mal beyanında bulunmakla yükümlüdürler.

Mal beyanı, 3628 sayılı Kanun'un ekinde yer alan örneğe göre yapılır. Beyannameler üzerine "gizlidir" şerhi konulmuş kapalı zarf içerisinde ve tek nüsha olarak banka genel müdürlüklerine verilir.

Mal beyanına tabi bir göreve başlayan veya bu görevlerden ayrılan banka mensuplarının, göreve başlama ve ayrılma tarihleri itibariyle düzenleyerek bu tarihlerden itibaren bir ay içinde bankalarına verecekleri beyannameler, bankalar tarafından her ay sonunda bir liste ekinde topluca Hazine Müsteşarlığı'na (Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğü) gönderilir.

Mal beyanında bulunacak banka mensuplarının bu görevlerde bulundukları sürece her beş yılda bir, Temmuz ayı sonu itibariyle düzenleyecekleri beyannameleri Eylül ayı sonuna kadar bankalarına vermeleri ve bankaların da bunları Ekim ayı sonuna kadar bir liste ekinde Hazine Müsteşarlığı'na (Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğü)

göndermeleri gerekmektedir. Genel Mal beyanları son rakamı 0 ve 5 ile biten yıllarda yapılır. Bankalar Kanunu'na göre mal beyanına tabi bir görevden mal beyanına tabi diğer bir göreve seçilen veya atanmaların görev değişikliği dolayısıyla yeniden beyanname vermesi zorunluluğu bulunmamaktadır. bunların her iki görevdeki süreleri beş yıl olduğu takdirde yukarıda belirtildiği üzere genel beyan yılının Temmuz ayı sonu itibariyle beyanname vermeleri gerekmektedir.

Mal varlığında önemli değişiklik olanlar değişiklik tarihinden itibaren bir ay içinde mal beyannamesi verirler ve bu beyannameler de ay sonlarında yukarıda belirlenen esaslara göre gönderilir.

11. 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 32 nci maddesinin 1 inci fıkrası, bankaların, Türk Ticaret Kanunu'nun ve anasözleşmelerinin ayrılmasını zorunlu kıldığı yedek akçelerden başka yıllık safi kârlarının % 5'ini ödenmiş sermayeleri tutarına ulaşıncaya kadar "Muhtemel Zararlar Karşılığı" olarak ayırmak, 33 üncü maddesinin 1 inci fıkrası da bu karşılıklar ile Türk Ticaret Kanunu'nun 466 ve 467 nci maddelerine göre ayırdıkları kanuni yedek akçelerine tekabül eden meblağı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde Hazine adına açılacak "Kanuni Yedek Akçeler Karşılığı Devlet Tahvili Hesabı"na yatırmak zorunda olduklarını hükme bağlamıştır.

Söz konusu Kanun'un 33 üncü maddesinin son fıkrası ile de Kanuni Yedek Akçeler Karşılığı Devlet Tahvili Hesaplarının tabi olacağı şartlar ve uygulama esaslarının tespit ve ilan yetkisi Hazine Müsteşarlığı'na verilmiştir.

Bu yetkiye dayanılarak "Kanuni Yedek Akçeler Karşılığı Devlet Tahvili" hesaplarının tabi olacağı şartlar ile uygulama esasları aşağıdaki şekilde tespit edilmiştir.

a) Bankalar, 3182 sayılı Kanun'un 32 nci ve Türk Ticaret Kanunu'nun 466 ve 467 nci maddelerine göre ayırdıkları yedek akçeler ile muhtemel zararlar karşılıklarına tekabül eden tutarı yıllık bilançolarının genel kurullarınca onaylanmasını izleyen 15 gün içerisinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde Hazine adına açılacak "Kanuni Yedek Akçeler Karşılığı Devlet Tahvili Hesabı"na yatırır. Genel kurulu bulunmayan bankalarda bu süre bilançolarının yönetim kurullarınca onaylandığı tarihten itibaren başlar.

b) Zararların kanuni yedek akçelerle karşılanmasının gerektiği hallerde, zararın kapatılması için kullanılan yedek akçelere tekabül eden karşılıklar Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na söz konusu hesaptan ilgili bankaya iade olunur.

c) Bu hesaplara Hazine Müsteşarlığı'na tespit edilen oranda faiz uygulanır.

d) Bu hesapta kayıtlı tutarlar ikinci maddede yazılı haller dışında hiçbir şekilde kullanılamayacağı gibi, karşılığında 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu'nun 48 inci maddesinde belirtilen esaslar çerçevesinde avans verilemez.

12. 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 38 inci maddesinin 1 inci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde genel risk ve kredi sınırları tespit edilmiştir.

Buna göre bankanın vereceği nakdi krediler ve satın alacağı tahvil ve benzeri menkul kıymetlerin tutarı ile teminat mektupları, kefaletler, aval, ciro ve kabuller gibi

gayrinakdi kredilerin toplamı özkaynaklarının 20 katını aşamayacaktır. Ayrıca vadesi geçmiş nakdi krediler ile gayrinakdi kredilerin nakde tahvil olan bedelleri kaydedildikleri hesaba bakılmaksızın bu maddenin (a) bendi uygulamasında kredi sayılacaktır.

Diğer taraftan, Kanun'un 50 nci maddesi uyarınca bankalarca edinilen gayrimenkuller de genel risk sınırlamasının tespitinde hesaplama dahil edilecektir.

Kanun'un 2 inci maddesinde ödenmiş sermaye tanımında yapılan değişiklik doğrultusunda, bankaların yurtdışındaki şubelerinin açtıkları nakdi ve gayrinakdi krediler ile taahhütleri ve varsa edindikleri gayrimenkuller genel risk sınırlarının hesabında dikkate alınacaktır.

Mali mevzuatımızda son yıllarda yer alan düzenlemeler ve uluslararası mali piyasalarda meydana gelen gelişmeler sonucunda ortaya çıkan işlemlerin bu Kanun'un kredilere ve genel risk sınırlarına ilişkin maddelerinin uygulamasında kredi sayılıp sayılmayacağının tespit edilmesinde, yapılan işlemin banka için herhangi bir risk doğurup doğurmadığı göz önüne alınmalıdır. Bankalar Kanunu'nun 38 inci maddesinde de zikredildiği üzere, bir bankanın vereceği nakdi krediler ve satın alacağı tahvil ve benzeri sermaye piyasası araçlarının tutarı ile teminat mektupları kefaletler, aval, ciro ve kabuller gibi gayrinakdi krediler ile birlikte factoring, forfaiting ve kredi kartı işlemlerinden doğan alacakların da bu kanun uygulamasında risk olarak addedilmesi gerekmektedir.

Bu işlemlerde kredinin kime açılmış sayılacağı hususunun belirlenmesinde banka bakımından nihai riskin kimden doğduğu ve ödeme yükümlülüğünün kime ait olduğu göz önünde bulundurulacak ve Kanun'un ilgili maddelerine göre bu kişiler lehine kredi tahsis edilecektir.

Diğer taraftan kredi kartlarına tahsis edilen limitler gayrinakdi kredi olarak kredi kartlarının kullanımından doğan ve buna ilişkin ödemenin bankalarca gerçekleştirilmesi sonucunda kredi kartı hamilinden talep edilen tutar tahsil edilene kadar nakdi kredi olarak değerlendirilecek ve bu halde tahsis edilen limit ile nakdi kredi haline dönüşen tutar arasındaki fark gayrinakdi kredi olarak izlenmeye devam edilecektir.

Anılan maddenin 2 nci fıkrası, bir bankanın tek bir kişiye açacağı kredi sınırlarını başka bir deyimle ferdi kredi sınırlarını belirlemekte olup, bu fıkra da yapılan değişiklikle bir gerçek veya tüzel kişiye verilebilecek kredi tutarı özkaynakların % 10'undan % 20'sine yükseltilmiş, buna karşılık bankaların yüksek risklere girmelerini önlemek amacıyla aynı fıkranın (b) bendinin kapsamı daraltılmış, (c) bendi ile düzenlenen büyük kredi uygulamasına son verilmiştir. Bu düzenleme sonucunda sadece ihracat ve yurtdışı müteahhitlik hizmetleri için özkaynakların % 25'ine kadar kredi kullandırılabilir. Bu kapsamdaki krediler için kredi tahsis tarihindeki ilgili mevzuat hükümleri geçerli olup, sözkonusu işlem ve hizmetlerin kapsamında daha sonra değişiklik yapılması halinde %25 oranından yararlanan kredilerin durumu değişmeyecektir. Ayrıca, bu oran 538 sayılı Kanun Hükmünde Karaname'nin geçici 3 üncü maddesi uyarınca 31.12.1997 tarihine kadar %50 olarak uygulanacaktır.

Bu kredilerin fiilen açıldıkları işlerde kullanılacağı aşağıdaki şekilde belgelenecektir.

a) Bu krediler açılmadan önce bankalarca kredi talep eden kişilerden,

Kayıtlı bulundukları Ticaret Sicil Memurluğu'ndan alacakları sicil belgesi ile kayıtlı oldukları meslek kuruluşlarından uğraşı alanını belirleyen belgenin,

- Bankalar Kanunu'nun 46 ncı maddesi uyarınca alınması gereken hesap durumunun,

- Tüzel kişilerden ana sözleşme ya da ortaklık sözleşmesinin,

- Ayrıca örneği Ek : 1'de gösterilen taahhütnamenin alınması zorunludur.

b) İhracatta kullanılmak üzere açılan kredilerde ayrıca, kredinin açılmasından önce bankalarca kredi talep edenlerden ilgili mevzuata göre alınması gereken belgelerin (İhracat belgesi veya ihracat belgesi ve ruhsatnamesi, ihracat taahhütnamesi gibi) örneklerinin ve kredinin ihracatta kullanıldığını izlemek üzere ihracatın yapıldığını gösteren belgelerin alınması gerekir.

c) Yurtdışı müteahhitlik hizmetlerinde kullanılmak üzere açılacak kredilerde kredinin açılmasından evvel bankalarca kredi talep edenlerden Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından verilen yurt dışı müteahhitlik belgesinin veya yurtdışı müteahhitlik geçici belgesinin bir örneği ile yurtdışında alınan müteahhitlik işine dair sözleşmenin alınması gerekir.

d) Bankalar, ihracatta ve yurtdışı müteahhitlik hizmetlerinde bu fıkra hükmü çerçevesinde kullandıkları kredilerin fiilen açıldıkları işler için kullanılıp kullanılmadığını kredilerin amaçlarının gerçekleşip gerçekleşmediğini izlemek suretiyle tespit ederler.

Sermayesinin yarısından fazlası ayrı ayrı veya birlikte genel ve katma bütçeli dairelere veya kamu iktisadi teşebbüslerine ait kuruluşlara açılan krediler bankaların başvurusu üzerine özkaynakların % 60'ına kadar Hazine Müsteşarlığı'nın bağlı olduğu Bakan'ın izni ile arttırılabilecektir.

Adi ortaklıklara kullandırılan krediler, 2 nci fıkraya eklenen hükme göre sorumlulukları oranında ortaklara verilmiş kredi sayılacaktır. Yukarıda belirtilen şekilde riske edilmesi kaydıyla, adi ortaklıklar lehine düzenlenecek teminat mektupları metninde bu ortaklığın adının belirtilmesi mümkündür.

Maddenin dolaylı krediye ilişkin 3 üncü fıkrası yeniden düzenlenmiş, bir gerçek kişi ile bir tüzel kişi arasında dolaylı kredi ilişkisinin varlığı için yeterli sayılan "denetiminde bulunma" şartı madde metninden çıkartılmış, "yönetiminde bulunma" şartı ile kastedilen görevler açıkça belirtilmiştir. Ayrıca madde metninde geçen "reşit olmayan çocuklar" ibaresi "velâyet altındaki çocuklar" şeklinde değiştirilmiştir.

Buna göre; lehlerine ayrıca kredi açılıp açılmadığına bakılmaksızın;

a) Bir gerçek kişinin,

- Eş ve velâyet altındaki çocuklarına,

- Kendisinin veya eş ve velâyet altındaki çocuklarının sınırsız sorumlulukla katıldıkları veya yönetim kurulu başkanı, üyesi, genel müdürü ya da genel müdür yardımcısı oldukları ortaklıklara,

b) Bir tüzel kişinin (kamu tüzel kişileri hariç) doğrudan veya dolaylı olarak sermayelerinin % 25 ve daha fazlasına sahip oldukları ortaklıklara,

açılan krediler o gerçek veya tüzel kişiye açılmış kredi sayılmaktadır.

Dolaylı kredi ilişkisi içinde bulunan gerçek ve tüzel kişilerden herbirine açılacak kredi miktarı 2 nci fıkradaki ferdi kredi sınırlarına tabi olup, bu kişilerin tümüne açılan kredilerin toplamı özkaynaklarının % 75'i ile sınırlı olacaktır.

Dolaylı kredilerin hesabında esas alınan dolaylı iştirak oranı iştirak oranlarının çarpılması suretiyle hesaplanacaktır. Örneğin ;

a) (A) şirketi (B) şirketinin sermayesinin % 50'sine, (B) şirketi (C) şirketinin sermayesinin % 50'sine; (B) şirketi de (D) şirketinin sermayesine % 30'una sahip ise, (A) şirketinin; (C) şirketindeki dolaylı iştirak oranı, % 25, (D) şirketindeki iştirak oranı ise % 15 olacaktır. Bu durumda (A) şirketine açılan kredilerin değerlendirilmesinde bu şirket ile doğrudan veya dolaylı olarak % 25 ve üzerinde iştirak ilişkisi içinde bulunan (B) ve (C) şirketlerine açılan krediler (A) şirketi üzerine toplanacak, buna karşılık iştirak oranı % 25'in altında kaldığından (D) şirketine açılan krediler dolaylı kredi ilişkisinde dikkate alınmayacaktır.

a) Bayan/Bay (Y), (A) şirketinin sermayesinin % 80'ine; (A) şirketi (B) şirketinin sermayesinin % 50'sine; (B) şirketi (C) şirketinin sermayesinin % 50'sine, (C) şirketi de (D) şirketinin sermayesinin % 25'ine iştirak etmiş ise (Y)'nin (D) şirketindeki dolaylı iştiraki % 5 olacak ve (D) şirketi dolaylı iştirakler kapsamına alınmayacak, ancak buna ilaveten (Y)'nin eş ve velayet altındaki çocuklarının sınırsız sorumlulukla katıldıkları veya yönetim kurulu başkanı, üyesi, genel müdürü, ya da genel müdür yardımcısı oldukları ortaklıklar doğrudan ve dolaylı olarak (D) şirketinin sermayesine % 20 oranında iştirak etmiş ise, dolaylı iştirak kapsamına (D) şirketi de girecektir.

c) (D) şirketi, Bayan/Bay (Y)'nin veya eş ve velayet altındaki çocuklarının sınırsız sorumlulukla katıldıkları veya yönetim kurulu başkanı, üyesi, genel müdürü ya da genel müdür yardımcısı oldukları bir ortaklık ise ve/veya (Y)'nin veya eş ve velayet altındaki çocuklarının sınırsız sorumlulukla katıldıkları veya yönetim kurulu başkanı, üyesi, genel müdürü ya da genel müdür yardımcısı oldukları başka bir ortaklık (D) şirketine doğrudan veya dolaylı olarak iştirak etmiş ise (D) şirketinin riskleri bu fıkranın (b) bendinin (i) alt bendi hükmüne istinaden (Y)'nin riskleri ile toplanacaktır.

Maddenin 4 üncü fıkrasında yapılan değişiklik ile bu maddenin uygulamasında, gayrinakdi krediler % 50 oranında; her bankanın riskin en az % 15'ini üstlenmesi ve katılan banka sayısının 32'den az olmaması şartıyla konsorsiyum şeklinde verilecek teminat mektupları ise % 25 oranında dikkate alınacaktır.

Madde konsorsiyuma katılacak bankalarda yerli-yabancı ayırımı yapmadığından yabancı bankaların da böyle bir konsorsiyumda yer almaları mümkün bulunmaktadır. Bu durumda yabancı bankaların da katılmasıyla oluşturulacak konsorsiyumlarca

verilecek teminat mektuplarında, 3182 sayılı Kanun’a tabi bankaların kendi paylarına düşen kısım için anılan madde hükmünden yararlanmaları mümkün olmaktadır.

Ancak, yabancı bankaların, söz konusu mektuplara en az % 15 oranında katılmaları ve 3182 sayılı Kanun’un 38 inci maddesinin 5 inci fıkrasının (h) bendine göre kontrgarantisi kabul edilecek bankalar arasında bulunmaları gerekmektedir.

Maddenin sınırlamalara tabi olmayan kredi işlemlerini belirleyen 5 inci fıkrası da yeniden düzenlenmiştir.

Büyük kamu ihaleleri için verilecek teminat mektupları Hazine Müsteşarlığı’nın bağlı bulunduğu Bankanın uygun görmesi halinde maddedeki sınırlamalara tabi olmayacaktır. Bu istisnadan yararlanmak isteyen bankalar açılan ihale hakkında ayrıntılı bilgi içeren bir yazı ile Hazine Müsteşarlığı’na başvuracaklardır.

Türkiye İhracat ve Kredi Bankası’nın katıldığı konsorsiyumlar tarafından verilecek teminat mektupları ayrıca herhangi bir işleme gerek olmaksızın sınırlamaların hesaplanmasına dahil edilmeyecektir.

Bankaların kendi aralarındaki kredi işlemleri, eskiden olduğu gibi 38 inci maddenin istisnaları arasında bırakılmıştır. Ancak, Kanun’un 3 üncü maddesindeki değişiklikle “Türkiye’de kurulan bankalar ile yabancı bankaların Türkiye’deki şubeleri” banka olarak tanımlandığından, 38 inci maddeden istisna olarak değerlendirilen “bankaların kendi aralarındaki kredi işlemleri” tabirinden, Bankalar Kanunu’na tabi yurtiçi bankalar arası kredi işlemlerinin anlaşılması gerekmektedir.

KHK ile yapılan değişikliğe göre, yasal limitler içerisinde kalan yabancı para cinsinden açılmış kredilerde ortaya çıkan kur artışları dikkate alınmayacaktır. Başka bir ifade ile 38 inci maddedeki sınırlamalar içerisinde yabancı para üzerinden verilen Krediler sabitleştirilecektir. Ancak, bu kişiye bankanın yetkili organlarınca Türk Lirası veya döviz cinsinden yeniden kredi tahsis edilmesi halinde, tahsis edilen bu kredinin kullanılması sırasında daha önce istisna tutulmuş kur farkları da limit hesaplarına dahil edilecektir. Burada, yapılan yeni tahsisin Türk Lirası veya yabancı para olması durumu değiştirmeyecektir.

Diğer taraftan, 538 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’nin Geçici 4 üncü maddesi uyarınca, 1994 yılında kredi hesaplarına tahakkuk ettirilen kur farkları ile faizler her bankanın kendi kayıt ve muhasebe sistemlerine uygun olarak ancak yapılacak denetimlerde kolayca tespiti imkan verecek şekilde ayrılarak izlenecek ve 31.12.1997 tarihine kadar Bankalar Kanunu’nun 38 ve 39 uncu maddelerindeki sınırlamaların hesabından istisna edilecektir.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’nın önerisi üzerine Müsteşarlık’ca kabul edilecek yabancı banka ve kredi kurumlarının Müsteşarlık’ca belirlenecek limitler dahilindeki kontrgarantilerine dayanılarak verilen gayrinakdi krediler bu madde hükmünden istisna tutulmaktadır. Ancak, Türkiye’de şube açmak suretiyle faaliyet gösteren bir bankanın merkezi kontrgaranti listesinde yer alsa dahi bu şubenin, merkezinin vereceği kontrgarantiye dayanarak teminat mektubu düzenlemesi halinde, “garanti alan” ile garanti veren” sıfatlarının aynı tüzel kişilikte toplanması nedeniyle

bu risk hukuki açıdan kontrgarantiye dayanmayan teminat mektubu olarak kabul edilmelidir.

13. Bankaların iştiraklerine verilecek kredilere ilişkin 39 uncu maddede yapılan değişikliklerle, bu maddenin uygulamasında iştirak sıfatının tayininde iştirak oranı % 15'den % 10'a indirilmiş ve bankaların iştiraklerine açabilecekleri kredi toplamı banka özkaynaklarının üç katı ile sınırlandırılmış iken iki kata düşürülmüştür. Buna karşılık iştiraklere kullanılan kredilerin herhalde toplam kredilerin % 15'ini geçemeyeceği hükmü kaldırılmıştır.

Bu maddede yer alan sınırların hesabında;

a) Bankaların sermayesinin % 10 ve daha fazlasına sahip olduğu iştiraklere kullanılan,

b) Bankaların sermayesinin % 10 ve daha fazlasına sahip olduğu iştiraklerinin; banka iştirak payı dahil ayrı ayrı veya birlikte sermayelerinin % 25'inden fazlasına sahip oldukları ortaklıklara kullanılan,

c) (a) ve (b) bentlerinde belirtilen ortaklıkların kefaleti ile diğer gerçek ve tüzel kişilere kullanılan,

krediler dikkate alınmayacaktır.

Bu iştirak ve ortaklıklara kullanılan kredilerin toplamı banka özkaynaklarının iki katını aşamaz.

Örneklerle açıklamak gerekirse;

a) (A) bankasının (B) şirketinde % 11 payı vardır. (B) şirketine açılan krediler bu maddedeki sınırlamalar kapsamına girecektir.

b) (A) bankasının (B) şirketinde % 11, (C) şirketinde % 5 payı, (B) şirketinin ise (C) şirketinde % 21 payı vardır. (A) bankası ile sermayesinin % 10'undan fazlasına sahip olduğu (B) şirketinin (C) şirketindeki payları $\% 5 + \% 21 = \% 26$ olup, % 25'in üzerinde kaldığından (C) şirketine açılan krediler maddedeki sınırlamaya tabidir.

c) (A) bankasının (B) şirketinde % 11, (D) şirketinde % 51 payı vardır. (E) şirketinin sermayesinin % 20'sine (B) şirketi, % 6'sına ise (D) şirketi sahiptir. Bu durumda (B) şirketi ile (D) şirketinin (E) şirketindeki payları toplamı $(\% 20 + \% 6 = \% 26)$ % 25'i geçtiğinden (E) şirketine kullanılan krediler bu maddedeki sınırlamaya tabi olacağı gibi, (E) şirketinin kefaleti üzerine diğer gerçek ve tüzel kişilere verilen krediler de bu maddede belirtilen sınırlama hesabında dikkate alınacaktır.

Bu madde kapsamına giren ortaklık ve kuruluşlar ile bunların kefaleti ile diğer tüzel kişilere açılacak nakdi ve gayrinakdi kredilerin tutarı banka özkaynaklarının iki katını aşamaz. Ayrıca her bir iştirake açılacak kredilerin sınırları ve bir bankanın toplam açabileceği krediler bakımından Bankalar Kanunu'nun 38 inci maddesi hükümleri saklı tutulmuştur.

Diğer taraftan, Bankaların iştiraklerine açtıkları krediler ile bunlarla ilgili veya müterafik işlemler için uyguladıkları kredi faiz oranları ile komisyon ve ücretleri tespit tarihi itibarıyla Hazine Müsteşarlığı'na ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na bildirmeleri gerekecektir. Bildirilen oranlarda bir değişiklik olması halinde de değişiklikler 15 gün içerisinde aynı mercilere bildirilecektir.

14. Banka ortaklarına ve mensuplarına verilecek Kredilere ilişkin 41 inci maddede yapılan değişikliklerle;

a) Bu madde uygulamasında ortaklık sıfatının tayininde banka sermayesine sahiplik oranı % 5'den % 10'a yükseltilmiş, buna karşılık 38 inci madde hükümleri saklı kalmak kaydıyla ortaklara doğrudan ve dolaylı olarak açılacak kredi toplamı özkaynakların % 50'si ile sınırlandırılmıştır.

b) Banka mensuplarına dolaylı olarak kullanılacak kredilerin tespitinde 38 inci maddede yer alan dolaylı kredi kavramına atıfta bulunulması hükmü kaldırılmış, bu suretle

banka yöneticilerinin yönetim ve denetiminde bulundukları tüzel kişilere kredi açılmasına hukuken olanak yaratılmıştır.

c) Banka mensuplarına verilebilecek kredi tutarı aylık ücretlerinin 3 katından 5 katına yükseltilmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrasında yer alan “aylık ücret” deyimini yönetim kurulu üyeleri dahil banka mensuplarına bir ay içinde nakit olarak mutaden yapılan net ödemeler toplamını, “kredi” deyimini ise bankaca kredi kartları verilerek kullandırılanlar dahil her türlü krediyi ifade eder.

Bankaların mensup ve ortaklarına açtıkları krediler ile bunlarla ilgili veya müterafik işlemler için uyguladıkları kredi faiz oranları ile komisyon ve ücretleri tespit tarihi itibarıyla Hazine Müsteşarlığı'na ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na bildirmeleri gerekecektir. Bildirilen oranlarda bir değişiklik olması halinde de değişiklikler 15 gün içerisinde aynı mercilere bildirilecektir.

15. Kanun'un 44 üncü maddesi değiştirilmek ve 45 inci maddesi kaldırılmak suretiyle kredi açma yetkileri yeniden düzenlenmiştir.

Buna göre, bankaların yetkili organlarının kredi açma yetkilerinin Kanun'da sayısal olarak tespitinden vazgeçilmiştir. Kredi açma yetkisi esas itibarıyla yönetim kuruluna ait olmakla birlikte yetki devri veya yönetim kurulunca kredi açılması genel müdürlüğün yazılı önerisine istinaden gerçekleştirilecektir. Kredi açma yetkisi, kredi komitesine, genel müdürlüğe, bölge müdürlüklerine veya şube müdürlüklerine devredilebilecektir. Ancak yönetim kurulunca yetkinin kapsam ve sınırları açık ve ayrıntılı olarak, yazılı biçimde ve kredi açılmadan önce devredilmiş olması gerekmektedir. “Kapsam ve sınırlar” tabirinden maksat kredinin tutarı, cinsi, alınacak teminat başta olmak üzere kredi açılmasında mutaden tespiti gereken hususlardır.

Yönetim kurulunun, kredi komitesine, özkaynakların yüzde beşini, diğer organlara yüzde birini aşan kredi açma yetkilerini devretmesi mümkün bulunmamaktadır.

Ayrıca, kredi açmaya yetkili organlarca tahsis edilen kredilerin üzerinde kredi kullandırılmayacağı muhakkaktır.

Maddede sözü edilen özkaynak ibaresi 3 üncü maddede tanımı yapılan özkaynaktır. Bu nedenle üç aylık hesap özetlerinde yer alan ve Kanuna uygun özkaynak tutarı üzerinden yetki devri yapılabilecektir.

Maddenin 3. fıkrasına göre yurtdışı müteahhitlik hizmetleri için yurt dışına ve uluslararası ihaleler için yurtiçine verilen teminat mektuplarının, Kanun hükümlerine uygun olmak ve bankacılık ilke ve teamüllerine göre riske edilmek şartıyla, lehine kredi tahsisi yapılan kişi haricindeki gerçek veya tüzel kişi adına düzenlenmesi mümkündür.

16. 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 46 ncı maddesinin 1 ve 2 numaralı fıkraları; bankaların açacakları krediler ve verecekleri kefalet ya da teminatlar için talepte bulunanlardan Türkiye Bankalar Birliği'nce tespit olunacak örneklerine uygun ve yetkililerin imzalarını taşıyan hesap durumu alınacağını, bu hesap durumlarının kredilerin kullanıldığı sürece her yıl hesap dönemini izleyen 7 ay içinde alınmasına devam edileceğini ve hesap durumu aranmayacak kredi işlemlerinin Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile Türkiye Bankalar Birliği'nin görüşü alınarak Hazine Müsteşarlığı'na ilan olunacağını hükme bağlamıştır.

Maddenin adı geçen Müsteşarlığa verdiği yetkiye dayanılarak, aşağıdaki kredi işlemleri için hesap durumu aranmaması uygun görülmüştür.

A- 400 milyon Lirayı geçmeyen işlemler,

B- Devlet ve Devlet kuruluşları ve mahalli idareler ile olan işlemler,

C- Özel kanun hükümlerine göre yapılan işlemler,

D- Nakit, mevduat, Devlet tahvili, Hazine bonosu, Hazine kefaletini haiz bonolar ve altın rehni karşılığı krediler,

E- Özel kanunları gereğince taşınmaz mal ipoteği karşılığında kredi açmaya yetkili bankaların ticari kredi dışındaki işlemler,

F- Yalnızca çiftçilere verilecek tarımsal amaçlı krediler,

G- Toplu Konut Kanunu'na göre açılacak krediler,

H- Bankaların kendi aralarındaki işlemler,

I- Yabancı bankaların veya benzeri kredi kurumlarının mukabil kefaleti ile verilen teminat mektupları dahilinde açılan krediler,

Bu maddeye eklenen 4 üncü fıkra ile sayılan istisnalar dışında bankalardan 10 milyar Liranın üzerinde kredi alacak veya lehine kefalet ya da teminat verilecek olan gerçek veya tüzel kişilerin tevdi edecekleri hesap durumu belgesi ile buna ekli bilançoların kâr ve zarar cetvellerinin 3568 sayılı Kanuna göre tasdiğe yetkili yeminli mali

müşavirlerce genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine uygunluğunun tasdik edilmesi zorunluluğu getirilmiştir. Bu tasdik konuya ilişkin yönetmelikte belirtilen usûl ve esaslara göre yapılacaktır.

17. Bankaların iştirakleri ile özkaynakları arasındaki oran 538 sayılı KHK ile değiştirilmiştir.

Bankaların bedelsiz hisseler de dahil edinebilecekleri iştirak tutarı, özkaynaklarının % 60'ını geçemeyecek, bankalara, sigorta ve reasürans şirketlerine, para ve sermaye piyasaları ile sigortacılık konusunda özel bir izin ve ruhsat ile faaliyet gösteren mali kurumların sermayelerine tahsis edecekleri fonlar bu oranın hesabında dikkate alınmayacaktır.

Özel bir izin ve ruhsat ile faaliyet gösteren kurumlar, finansal kiralama şirketleri, özel finans kurumları, sermaye piyasası aracı kurumları, risk sermayesi kuruluşları, yatırım danışmanlığı kuruluşları, finansman şirketleri, genel finans ortaklıkları, yatırım ortaklıkları, factoring şirketleri ve yetkili müesseselerdir.

Bir kuruluşun ödenmiş sermayesinin % 10'undan fazlasına sahip olunması ve/veya bir yıl veya daha uzun süreli yatırım amacı güdülmesi halinde sermayesine iştirak edilen kuruluş Bankalar Kanunu uygulamasında iştirak addedilecektir.

Aynı şekilde bir ortaklığa yapılan iştirak, bu ortaklığın sermayesinin % 10'unu aşmıyorsa bu yatırım da portföy yatırımı olarak değerlendirilmekte ve % 60 oranının hesabına katılmamaktadır.

Öte yandan aynı fıkarda yapılan bir değişiklik nedeniyle bankaların bedelsiz hisseler de dahil edinebilecekleri iştirak tutarı 38 inci maddenin 1 inci fıkrasında belirtilen 20 kat sınırının hesabında dikkate alınmayacaktır.

Kanun'un 2 inci maddesinde ödenmiş sermaye tanımında yapılan değişiklik doğrultusunda, faaliyette bulunulan ülkenin mevzuatının şubelerin iştirak edinmesine cevaz vermesi halinde, bankaların yurtdışı şubelerince edinilen iştirakler de bu madde hükümlerine tabi olacaktır.

Kanun Hükmünde Kararname ile getirilen bir başka düzenleme de, bankaların yukarıda belirtilen mali kuruluşlar dışında, bir şirkete, kendi özkaynaklarının % 15 ini aşan tutarda iştirak edemeyecekleri hükmüdür. Buna göre, örneğin özkaynakları tutarı 300 milyar lira olan bir bankanın mali kuruluşlar dışındaki bir iştirakine yatırabileceği tutar, bedelsiz hisseler de dahil 45 milyar Lirayı geçemeyecektir.

Diğer taraftan, özkaynaklar ile iştirakler arasındaki oransal sınırlamalardan bağımsız olarak, Bankalar Kanunu'na istinaden yürürlüğe konulan standart rasyoları tutturamayan bankalar hiçbir şekilde yeni iştirak edinemeyeceklerdir.

Kanun Hükmünde Kararname'nin Geçici 5 inci maddesi ile yukarıdaki oranlara intibak süresi verilmiştir. Buna göre mali kuruluşlar ile sermayesinin en fazla % 10'una iştirak edilen ortaklıklar hariç, iştiraklerine yatırdıkları tutar özkaynaklarının % 60'ını aşan bankalar, bu oranı 31.12.1995 tarihine kadar % 85'e, 31.12.1997 tarihine kadar % 70'e, 31.12.1999 tarihine kadar ise, % 60'a indirmek zorundadırlar.

Halihazırda iştiraklerinin özkaynaklarına oranı % 60'ın altında olan bankalar için böyle bir intibak süresi sözkonusu değildir.

Aynı şekilde, bir ortaklığa özkaynaklarının % 15'inden yüksek oranda iştirak etmiş olan bankalar, durumlarını 31.12.1999 tarihine kadar bu orana uygun hale getirmek zorundadırlar.

18. Kanun'un 50 nci maddesinde yapılan değişiklikle, bankaların edinecekleri gayrimenkullerin amortismanlar düşüldükten sonraki kısmının özkaynaklarına oranı % 50'ye düşürülmüştür. Ancak bu sınırlama hesabında yeniden değerlendirme sonucu oluşan fonlar % 50 oranında dikkate alınacaktır. Şöyle ki, bankaların aktifinde kayıtlı olan yeniden değerlendirme fonlarının % 50'sinin bu gayrimenkullerin maliyet bedellerine eklenmesi ve bunlar için ayrılmış bulunan amortismanların düşülmesinden sonra oluşan tutarın özkaynaklara olan oranı % 50'yi geçemeyecektir. Bir riskin tasfiyesi için alacaklar dolayısıyla edinilmek zorunda kalınan ve 3 yıl içerisinde elden çıkarılması gereken gayrimenkuller bu maddedeki sınırlamaya tabi tutulmayacaktır.

Maddede belirtilen oranın üzerinde gayrimenkule sahip bankalar için 31.12.1996 tarihine kadar intibak süresi tanınmış olup, Kanun'a uygunluk sağlanıncaya kadar yeni gayrimenkul edinilemeyecektir.

19. Hesapların tutulmasına ve yıllık bilançolar ile kâr ve zarar cetvellerinin düzenlenmesine esas teşkil eden tek düzen hesap planı, tip bilanço ve kâr ve zarar cetveli ile bunlara ilişkin izahname Kanun'un 51 inci maddesine göre Türkiye Bankalar Birliği tarafından hazırlanmakta, Hazine Müsteşarlığı'nın onayı ile yürürlüğe girmektedir. Bu nedenle, konuyla ilgili olarak uygulamada ortaya çıkan tereddütler ve değişiklik talepleri için Türkiye Bankalar Birliği'ne başvurulması gerekmektedir.

20. Kanun'un 54 üncü maddesinde yapılan değişiklik ile bankaların bilançoları ile kâr ve zarar cetvellerinin bağımsız denetim kuruluşlarınca ve denetçilerce onaylı örneklerini genel kurullarının toplandığı tarihten itibaren üç ay içinde yurt çapında yayım yapan bir gazete ile Resmi Gazete'de ilan etmeleri ve aynı süre içerisinde Hazine Müsteşarlığı ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na tevdi etmeleri gerekmektedir. Genel kurulu bulunmayan bankalarda bu süre sözkonusu mali tabloların yönetim kurullarınca onaylandığı tarihten başlayacaktır. Bankalar ilan edecekleri bilançoları ile kâr ve zarar cetvellerinde bağımsız denetim kuruluşlarının bunların genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine uygun olup olmadığına dair değerlendirmelerine yer vermek zorundadırlar. Bağımsız Denetim Kuruluşlarının bu mali tablolara ilişkin onayının alınmasına dair hüküm 1.1.1996 tarihinden itibaren uygulanacaktır.

21. Kanun'un 62 nci maddesinde yapılan değişiklikle mevzuata aykırı işlem yaptıkları ve bankanın emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürdükleri tespit edilen banka mensuplarının, Bakanlığın talebi üzerine görevlerine son verilmesi yerine imza yetkisinin kaldırılması esası getirilmiştir. Böylelikle kamunun banka personelinin özlük hakları ile ilgili tasarruflarda bulunmasından sarfınazar edilmekte, sözkonusu kişilerin karar mekanizmalarındaki yerleri dolayısıyla bankaya müteakiben verecekleri zararların önlenmesi suretiyle maddenin işlerliği artırılmış olmaktadır.

Maddede yapılan değişiklik nedeni ile, daha önce bu maddeye göre görevlerine son verilenlere bankalarda, imza yetkili olmaksızın görev verilebileceği tabiidir.

22. Kanunun 74. maddesinde yapılan değişiklik ile münhasıran kıyı bankacılığı faaliyetinde bulunmak üzere kurulacak bankalar hakkında bu Kanun'un diğer maddeleri ile 1211 sayılı T.C. Merkez Bankası Kanunu'nun 40 ıncı maddesinin uygulanmayacağı açıklığa kavuşturulmuştur.

Serbest bölgelerde faaliyet göstermek üzere kurulacak bankalar ile Türkiye'de faaliyet gösteren bankaların serbest bölgelerdeki şubeleri ise bu Kanuna tabi olmaya devam edecektir. Bu bankaların veya şubelerinin serbest bölgelere yönelik faaliyetlerinde, Kanunun genel kredi sınırları da dahil olmak üzere kredilere dair hükümlerinin uygulanması gerekmektedir. Diğer taraftan, bir bankanın serbest bölgedeki şubesine veya serbest bölgedeki şubesinin merkezine yönelik olarak düzenleyeceği garantiler "garanti alan" ile "garanti veren" sıfatlarının aynı tüzel kişilikte toplanması nedeniyle hukuken geçerli bulunmamaktadır.

23. 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yürürlükten kaldırılan 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 8, 15, 16, 17, 45, 63 ve 73 üncü maddeleri ile 18 inci maddesinin 3 numaralı, 50 nci maddesinin 6 numaralı ve 75 inci maddesinin 2 numaralı fıkraları, anılan Kanun Hükmünde Kararname'nin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesi sonucunda yeniden hüküm ifade etmesi söz konusu olmayıp, 538 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile anılan maddelere dair yeni bir düzenleme yapılmamış olması ve Anayasa Mahkemesi kararlarının geriye yürümeyeceği ilkesi doğrultusunda bu maddeler ve 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yeniden düzenlenen 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 78 inci maddesinin 1 inci fıkrası 538 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile tekrar düzenlenmediğinden mülga olmuştur.

24. Bankalar Kanunu'nun uygulanmasında ortaya çıkabilecek tereddütlerin, zaman kaybına ve fuzuli yazışmalara yol açmamak bakımından doğrudan Hazine Müsteşarlığına iletilmesi gerekmektedir.

25. 3182 sayılı Bankalar Kanunu'na dair 1, 3, 5, 7, 9 ve 10 numaralı Tebliğler yürürlükten kaldırılmıştır.

3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 98 inci maddesi uyarınca tebliğ olunur.

TAAHHÜTNAME ÖRNEĞİ

3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 38 inci maddesinin 2 nci fıkrası hükmüne dayanarak, özkaynaklarınızın en çok % 25'ine (*) kadar sınır içinde bize açacağınız kredilerin tümünü.....işlerinde kullanacağımızı ve bankanızca açılmış kredilerden yararlanarak bunları yukarıda yazılı konu dışında ve özellikle üçüncü kişilerin finansmanında kullanmayacağımızı ya da kullandırmayacağımızı ve yapılacak soruşturma ve incelemeler sonucunda ve her ayda bir vereceğimiz hesap durumlarına veya istenebilecek diğer bilgi ve belgelere göre bu yükümlülüğümüzün yerine getirilmediğinin anlaşılması halinde (X) bankanızın, bankanızda bulunan kredilerimizin tümünü derhal kesmek ve alacağını muaccel olarak istemek hakkına da malik bulunacağını ve bu hususta hiçbir biçimde itiraza hakkımız olamayacağını şimdiden kabul ettiğimizi bildirir ve taahhüt ederiz.

(*) İhracatta kullanılmak üzere kredi istenmesi halinde aşağıdaki bölüm eklenecektir.

“ve ilgili mevzuatta belirtilen usulsüzlükleri yapmamız sonucunda ihracat belgemizin ya da ihracat belge ve ruhsatnamemizin iptali halinde ya da ilgili mevzuatta belirtilen şartlara uygun olarak ihracatı gerçekleştirmediğimiz takdirde”

4.4.12. 3182 sayılı Bankalar Kanunu'na İlişkin Tebliğ No : 12

(9.2.1995 tarih ve 22197 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

Bankalar Kanunu'nun 56 ncı maddesinin 3 üncü fıkrası gereğince bankaların sermaye artırımlarında ve özkaynaklarının mevcut ve potansiyel riskler nedeniyle oluşacak zarara karşı korunmasında uyulacak "Sermaye Tabanı/Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayrinakdi Krediler ve Yükümlülükler" standart rasyosu ile ilgili tanımlar, uygulama yöntemleri, risk ağırlıkları ve asgari oran aşağıda açıklanmaktadır.

Amaç

Madde 1- Bu Tebliğin amacı, bankaların özkaynakları ile varlıkları, gayrinakdi kredileri ve yükümlülükleri arasında kurulan ve aşağıda tanımları verilerek açıklanan "Sermaye Tabanı/Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayri Nakdi Krediler ve Yükümlülükler" standart rasyosuna dayanarak; bankaların sermaye artırımlarının ve özkaynaklarının riski karşılayabilecek belirli bir düzeyde idame ettirilmesinin sağlanması ve bu konuda sermaye yetersizliğinden doğabilecek riskin azaltılmasıdır.

Tanımlar

Madde 2- Bu Tebliğ’de geçen ve bankalarca uyulması gereken; "Sermaye Tabanı/Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayri Nakdi Krediler ve Yükümlülükler" standart rasyosu ile ilgili tanım ve kavramlar aşağıda açıklanmaktadır.

A- "Sermaye":

"Sermaye", ana sermaye ve katkı sermayeden meydana gelmiştir.

a- "Ana Sermaye":

"Ana Sermaye"yi, ödenmiş sermaye, kanuni yedek akçeler, ihtiyari ve fevkalade yedek akçeler, muhtemel zararlar karşılığı ve bankaların üç aylık hesap özetlerinde yer alan dönem kârı ve geçmiş yıllar kârı oluşturur. Söz konusu hesaplamada bankaların üç aylık hesap özetlerinde yer alan dönem zararı ile geçmiş yıllar zararı toplamı indirim kalemi olarak dikkate alınır.

b- "Katkı Sermaye":

"Katkı Sermaye", krediler serbest karşılığı, banka sabit kıymet yeniden değerlendirme fonu, iştirakler ve kuruluşlar sabit kıymet yeniden değerlendirme karşılığı ve alınan sermaye benzeri kredilerden oluşur. Katkı sermaye hesabında banka sabit kıymet yeniden değerlendirme fonunun tamamı, iştirakler ve kuruluşlar sabit kıymet yeniden değerlendirme karşılığının ise % 75'i dikkate alınır. Krediler serbest karşılığının risk ağırlıklı varlıklar, gayrinakdi krediler ve yükümlülükler toplamının % 2'sini aşan kısmı katkı sermaye hesaplamasına dahil edilmez.

Bankalar yalnızca bu Tebliğin uygulamasına münhasır olmak üzere, bu maddenin 1 inci paragrafında belirtilen rasyonun Mart, Haziran ve Eylül ayları sonları itibariyle hesaplanmasında aktiflerindeki sabit kıymetleri için Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından 1987 yılı baz alınarak açıklanan Toptan Eşya Fiyatları Genel İndeksinin söz konusu üçer aylık dönemler itibariyle hesap edilen oransal değişimlerinin % 10

eksiği esas alınarak yeniden değerlendirme yapabilir ve bulunacak tutara katkı sermaye içinde yer verebilirler.

Katkı sermayenin ana sermayenin % 100 ünden fazla olan kısmı sermayenin hesabında dikkat alınmaz.

Hazine Müsteşarlığı'nın uygun görüşünün alınması kaydıyla, bankalarca sağlanan ve kalan vadesi 5 yıl ve daha uzun olan sermaye benzeri krediler katkı sermaye içinde mütalâa edilir. Sermaye benzeri kredilerin, ana sermayenin % 50'sinden fazla olması halinde, bu oranı aşan kısım hesaplama dahil edilmez.

B- "Sermayeden İndirilen Değerler":

"Sermaye'den İndirilen Değerler"i ;

a- Mali İştirakler (Bankalar, Sigorta ve Reasürans Şirketleri, Özel Finans Kurumları, Finansal Kiralama Şirketleri, Finansman Şirketleri, Factoring Şirketleri, Sermaye Piyasası Aracı Kurumları, Risk Sermayesi Kuruluşları, Yatırım Danışmanlığı Kuruluşları, Yatırım Ortaklıkları, Genel Finans Ortaklıkları, Yetkili Müesseseler gibi diğer mali kuruluşlara olan iştirakler).

b- Özel maliyet bedelleri,

c- İlk tesis giderleri,

d- Peşin ödenmiş giderler,

e- İştiraklerin ve sabit kıymetlerin rayiç değeri bilançoda kayıtlı değerinin altında ise aradaki fark,

f- Türkiye'de faaliyet gösteren diğer bankalara verilen "Sermaye Benzeri Krediler",

g- Kamu tüzel kişileri hariç bankanın sermayesinin % 10 ve daha fazlasına sahip olan ortaklarına ve bunlarla dolaylı kredi kapsamına giren gerçek veya tüzel kişilere kullandırılan nakdi krediler, meydana getirir.

C- "Sermaye Tabanı":

"Sermaye Tabanı", sermayeden, bu Tebliğin 2nci maddesinin B fıkrasındaki değerlerin indirilmesi suretiyle hesaplanır.

D-"Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayrinakdi Krediler ve Yükümlülükler":

"Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayrinakdi Krediler ve Yükümlülükler", Tebliğ ekinde yeralan cetvelde çeşitli oranlardaki risk ağırlıklarına göre tasnif edilerek gruplandırılmış banka aktif değerleri ile gayrinakdi kredi ve yükümlülüklerden oluşur.

Sermayeden indirilen değerlere ilişkin indirim konusu tutarlar risk ağırlıklı varlıklar, gayrinakdi krediler ve yükümlülükler kapsamında ayrıca risk ağırlığına tabi tutulmaz.

Sözkonusu cetvelle ilgili açıklamalar ve değişiklikler Hazine Müsteşarlığı'nca yapılarak ilgililere duyurulur.

Bankalarla ilgili mevzuatta yapılan değişiklikler sonucu yeni tanımlanan kalemler ve yeni finansal enstrümanlar olarak geliştirilen ve tanımlanan işlemler ile ilgili olarak bu Tebliğ eki cetvelde henüz risk ağırlığı verilmemiş bulunan hesaplar Müsteşarlıkça aksi belirtilinceye kadar % 20 risk ağırlığına tabi tutulacaktır.

Asgari Oran, Hesaplama ve Gönderilme Dönemi

Madde 3- "Sermaye Tabanı/Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayrinakdi Krediler ve Yükümlülükler" standart rasyosu asgari % 8'dir.

Bankalarca sözkonusu rasyonun asgari % 8 olarak tutturulması ve idame ettirilmesi gereklidir.

Sermaye Tabanı/Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayrinakdi Krediler ve Yükümlülüklerle ilişkin tabloların her üç ayda bir Mart, Haziran, Eylül ve Aralık ayları sonları itibariyle düzenlenmesi ve en geç belirtilen tarihleri takip eden 1,5 aylık süre içerisinde Müsteşarlığa gönderilmesi gerekmektedir.

Müsteşarlık bankaların mali bünyesini etkileyen diğer faktörleri de dikkate alarak, her bir banka için belirtilen asgari oranın üzerinde bir oranın tesis edilmesini ve Sermaye Tabanı / Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayrinakdi Krediler ve Yükümlülüklerle ilişkin tabloların daha sık aralıklarla düzenlenmesini ve gönderilmesini kararlaştırabilir.

Sermaye Artırımının Şekli

Madde 4- "Sermaye Tabanı/Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayrinakdi Krediler ve Yükümlülükler" standart rasyosunun % 8'in altında teşekkül etmesi halinde, rasyonun hesaplanma tarihlerini izleyen 6 aylık dönem içerisinde sermaye tabanı gerekli miktarda artırılır. Sermaye tabanının eksik kısmının tamamlanması amacıyla sermayenin arttırılması halinde, arttırılan bedelden sermaye tabanının eksik kısmına eşit olan miktarın belirtilen 6 aylık sürede nakden tahsil edilmesi gerekir.

Geçici Madde 1- Kamu tüzel kişileri hariç bankanın sermayesinin % 10 ve daha fazlasına sahip olan ortaklarına ve bunlarla dolaylı kredi kapsamına giren gerçek veya tüzel kişilere kullandırılan nakdi kredilerin sermayeden indirilen değerler arasında hesaplamalara dahil edilmesine 1 Ocak 1997 tarihinden itibaren başlanır.

Kamu tüzel kişileri hariç bankanın sermayesinin % 10 ve daha fazlasına sahip olan ortaklarına ve bunlarla dolaylı kredi kapsamına giren gerçek veya tüzel kişilere kullandırılan nakdi kredilerin,

- a) 1997 yılı için % 10'u,
- b) 1998 yılı için % 30'u,
- c) 1999 yılı ve daha sonraki yıllar için % 100'ü,

sermayeden düşülür.

(x) **Madde 5** - Bankalar Kanunu'na ilişkin 8 no.lu Tebliğ ile değişik 6 no.lu Tebliğ yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

Madde 6- Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

.....
SERMAYE YETERLİLİĞİ ANALİZ FORMU
(.../.../..... TARİHİ İTİBARIYLA)

1- ANA SERMAYE

- A) Ödenmiş Sermaye
- B) Kanuni Yedek Akçeler
- C) İhtiyari ve Fevkalade Yedek Akçeler
- D) Muhtemel Zararlar Karşılığı
- E) Üç Aylık Hesap Özetiindeki Dönem Kârı ve Geçmiş Yıllar Kârı Toplamı
- F) Üç Aylık Hesap Özetiindeki Dönem Zararı ve Geçmiş Yıllar Zararı Toplamı (-)

II- KATKI SERMAYE

- A) Krediler Serbest Karşılığı
- B) Banka Sabit Kıymet Yeniden Değerleme Fonu
- C) Banka sabit kıymetleri için bu Tebliğin 2. maddesinin (A) fıkrasının (b) bendinin 2. paragrafı hükmüne göre üçer aylık dönemler itibarıyla Toptan Eşya Fiyatları Endeksine Göre Hesaplanan yeniden değerlendirme tutarı
- D) İştirakler ve Kuruluşlar Sabit Kıymet Yeniden Değerleme Karşılığı
- E) Alınan Sermaye Benzeri Krediler

III- SERMAYE (I + II)

IV- SERMAYEDEN İNDİRİLEN DEĞERLER

- A) Mali İştirakler (Bu Tebliğin 2. maddesinin (B) fıkrasının (a) bendinde sayılan kurum ve kuruluşlara olan iştirakler)
- B) Özel Maliyet Bedelleri
- C) İlk Tesis Giderleri
- D) Peşin Ödenmiş Giderler
- E) İştiraklerin ve Sabit Kıymetlerin rayiç değeri bilançoda kayıtlı değerinin altında ise aradaki fark
- F) Türkiye'de faaliyet gösteren diğer bankalara verilen "Sermaye Benzeri Krediler"
- G) Kamu tüzel kişileri hariç bankanın sermayesinin % 10 ve daha fazlasına sahip olan ortaklarına ve bunlarla dolaylı kredi kapsamına giren gerçek veya tüzel kişilere kullandırılan nakdi krediler

V- SERMAYE TABANI (III-IV)

VI- RİSK AĞIRLIKLIL VARLIKLAR, GAYRİNAKDE KREDİLER VE YÜKÜMLÜLÜKLER

- A) Risk Ağırlığı % 0 olanlar
- B) Risk Ağırlığı % 20 olanlar
- C) Risk Ağırlığı % 50 olanlar
- D) Risk Ağırlığı % 100 olanlar

TOPLAM

SERMAYE YETERLİLİĞİ STANDART RASYOSU (V/VI) %

KATKI SERMAYE / ANA SERMAYE (II/I) %

ALINAN SERMAYE BENZERİ KREDİLER / ANA SERMAYE (III/I) %

RİSK AĞIRLIĞI

HESAP ADI

% 0

- NAKİT DEĞERLER

a- Kasa

b- Efektif Deposu

c- Yoldaki Paralar

d- Alınan Banka Çekleri (Satın Alınan Dövizli Banka Çekleri hariç)

e- Vadesi Gelmiş Menkul Değerler (% 0 risk ağırlığına tabi menkul kıymetlere ilişkin)

- BANKALAR

a- T.C. Merkez Bankası Hesabı

- BANKALARARASI PARA PİYASASI

- MENKUL DEĞERLER CÜZDANI (Net)

a- Hazine Bonoları

b- Devlet İç Borçlanma Tahvilleri

c- Kamu Ortaklığı Fonu ve / veya Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından çıkarılan Gelir Ortaklığı Senetleri

d- Hazinesinin kefaletiyle ihraç edilen menkul kıymetler

e- OECD Ülkeleri Merkezi Yönetimleri ile Merkez Bankalarının ya da bunların kefaletiyle ihraç edilen menkul kıymetler

f- Altın

- MEVDUAT MUNZAM KARŞILIKLARI

- KREDİLER

a- Nakit karşılığında verilen nakdi krediler

b- Hazine kefaletini haiz nakdi krediler

c- Hazinece veya Hazinesinin kefaletiyle çıkarılan menkul kıymetler karşılığı verilen nakdi krediler

d- OECD Ülkeleri Merkezi Yönetimleri ile Merkez Bankalarının kefaletiyle verilen nakdi krediler ile OECD Ülkeleri Merkezi Yönetimleri ile Merkez Bankalarının ya da bunların kefaletiyle ihraç edilen menkul kıymetlerle teminat altına alınan nakdi krediler

e- İlgili Kanun, Kararname ve Tebliğle teşkil edilmiş fonlardan yetkili mercilerin talimatı ile tahsis olunan ve riski aracı bankaya ait bulunmayan fon kaynaklı nakdi krediler

f- Bankaların kendi ihraç ettikleri menkul kıymetlerle teminat altına alınan nakdi krediler (Yatırım Fonu Katılma Belgeleri Hariç)

- KANUNİ YEDEK AKÇELER KARŞILIĞI DEVLET TAHVİLİ HESABI

- T.C.M.B. ÖZEL HESAPLAR

- MUHTELİF ALACAKLAR

a- Fonlardan Alacaklar

b- % 0 risk ağırlığına tabi menkul kıymetlerle, OECD Ülkeleri Merkezi Yönetimlerinin ve Merkez Bankalarının kefaletiyle, Hazine kefaleti ve nakit ile teminat altına alınan muhtelif alacaklar

- FİNANSAL KİRALAMA AMAÇLI VARLIKLAR İÇİN VERİLEN AVANSLAR

a- Finansal Kiralama amaçlı varlıklar için verilen avanslardan % 0 risk ağırlığına tabi menkul kıymetlerle, OECD Ülkeleri Merkezi Yönetimleri ile Merkez Bankalarının kefaletiyle, nakit ve Hazine kefaletiyle teminat altına alınanlar

- SABİT KIYMETLER (Net)

a- Bankalar Kanunu'nun 50/5 inci maddesi hükümlerine istinaden bankaların alacaklarından dolayı edinmek zorunda kaldıkları gayrimenkuller hariç, Kanun, Kararname ve diğer mevzuat hükümleri gereği bankaların zorunlu olarak iktisab ettikleri ve aktiflerine kaydettikleri gayrimenkuller

- DİĞER AKTİFLER

a- Peşin Ödenmiş Vergiler

b- Özel Görev Hesapları

c- OECD Ülkeleri Merkezi Yönetimleri ile Merkezi Bankalarınca garanti edilen diğer alacaklar ile % 0 risk ağırlığına tabi menkul kıymetlerle, nakit ve Hazine kefaletiyle teminat altına alınan diğer alacaklar

d- Şubeler Cari Hesabı

- GARANTİ VE KEFALETLER

a- Nakit karşılığı verilen garanti ve kefaletler

b- Hazine kefaleti ile verilen garanti ve kefaletler

c- Hazinece veya Hazinenin kefaletiyle çıkarılan menkul kıymetler karşılığı verilen garanti ve kefaletler

d- OECD Ülkeleri Merkezi Yönetimleri ile Merkez Bankalarının kefaleti ile verilen garanti ve kefaletler ile OECD Ülkeleri Merkezi Yönetimleri ile Merkez Bankalarınca ya da bunların kefaletiyle ihraç edilen menkul kıymetler teminat alınarak verilen garanti ve kefaletler

e- Bankaların kendi ihraç ettikleri menkul kıymetlerle teminat altına alınarak verilen garanti ve kefaletler (Yatırım Fonu Katılma Belgeleri hariç)

f- Cirolar

- TAAHHÜTLER

a- Hazinece veya Hazinenin kefaletiyle çıkarılan menkul kıymetler, OECD Ülkeleri Merkezi Yönetimleri ile Merkez Bankalarınca ya da bunların kefaletiyle ihraç edilen menkul kıymetler ve % 0 risk ağırlığına tabi Gelir Ortaklığı Senetleri karşılığı yapılan repo ve ters repo işlemleri

b- Diğer menkul kıymetler karşılığı yapılan ters repo işlemleri

FAİZ VE GELİR TAHAKKUK VE REESKONTLARI (% 0 risk ağırlığına tabi tutulan kalemlerin)

% 20

- NAKİT DEĞERLER

a- OECD Ülkeleri bankalarınca keşide edilen satın alınan dövizli banka çekleri

b- Vadesi Gelmiş Menkul Değerler (% 20 risk ağırlığına tabi menkul kıymetlere ilişkin)

- BANKALAR

a- Türkiye'de Faaliyette Bulunan Bankalar Nezdindeki Hesaplar

b- OECD Ülkelerinde Kurulu Yurtdışı Bankalar Nezdinde Herhangi Bir Şekilde Teminata Verilmemiş, Bloke Edilmemiş, Vade Haricinde Bankanın Tamamen Serbest Tasarrufunda Bulunan Mevcutlar

c- Türkiye'de Faaliyette Bulunan Yabancı Bankaların Yurtdışındaki Merkez ve Diğer Şubeleri Nezdindeki Hesaplar

- ÖZEL FİNANS KURUMLARI

- MENKUL DEĞERLER CÜZDANI (Net)

a- Yatırım Fonu Katılma Belgeleri

b- OECD Ülkeleri bankalarınca ihraç edilen ya da garanti edilen menkul kıymetler

- KREDİLER

a- OECD ülkeleri bankalarının mukabil kefaletlerine dayanılarak verilen nakdi krediler

b- OECD ülkeleri bankalarınca veya bu bankaların kefaletiyle ihraç edilen menkul kıymetler teminat alınarak verilen nakdi krediler

- FİNANSAL KİRALAMA AMAÇLI VARLIKLAR İÇİN VERİLEN AVANSLAR

a- Finansal kiralama amaçlı varlıklar için verilen avanslardan OECD ülkeleri bankalarının mukabil kefaletlerine dayanılarak verilenler ile OECD ülkeleri bankalarınca veya bu bankaların kefaletiyle ihraç edilen menkul kıymetler teminat alınarak verilenler

- GARANTİ VE KEFALETLER

a- OECD ülkeleri bankalarının mukabil kefaletlerine dayanılarak verilen garanti ve kefaletler

b- OECD ülkeleri bankalarınca veya bu bankaların kefaletiyle ihraç edilen menkul kıymetler teminat alınarak verilen garanti ve kefaletler

c- Geçici ve kesin teminat mektupları (% 0 risk ağırlığına tabi olanlar haricindekiler)

d- Akreditifler

- TAAHHÜTLER

a- OECD Ülkeleri bankalarınca ihraç edilen ya da garanti edilen menkul kıymetler karşılığı yapılan repo işlemleri

b- Cayılabilir Taahhütler

- DÖVİZ VE FAİZ HADDİ İLE İLGİLİ İŞLEMLER (Döviz ve faiz haddi ile ilgili işlemlerde sadece karşı taraftan alacaklar)

- FAİZ VE GELİR TAHAKKUK VE REESKONTLARI (% 20 risk ağırlığına tabi tutulan kalemlerin)

- BU TEBLİĞİN 2. MADDESİNİN (D) FIKRASININ 4. BENDİNDE AÇIKLANDIĞI ÜZERE BU CETVELDE RİSK AĞIRLIĞI VERİLMEMİŞ OLAN HESAPLAR

% 50

- KREDİLER

a- İkamet amacıyla kullanılan gayrimenkullerin *1'inci derece ipoteği* karşılığı verilen nakdi krediler

b- Belediye sınırları dahilindeki tapulu arsa ve arazilerin *1'inci derece ipoteği* karşılığı verilen nakdi krediler

- FİNANSAL KİRALAMA KONUSU VARLIKLAR - Net (Finansal kiralama sözleşmesi uyarınca edinilen ve Finansal Kiralama Kanunu ve Vergi Usul Kanunu uyarınca bankaların sabit kıymetleri arasında gösterilen arazi, arsalar ve binalar, tesisler, makineler ve cihazlar, taşıtlar ve diğer finansal kiralama amaçlı değerler, % 0 ve % 20 risk ağırlığı uygulananlar haricindeki finansal kiralama amaçlı kıymetler için verilen avanslar)

- GARANTİ VE KEFALETLER

a- Diğer Teminat Mektupları (% 0 ve % 20 risk ağırlığına tabi tutulanlar haricindekiler)

b- İkamet amacıyla kullanılan gayrimenkullerin *1'inci derece ipoteği* karşılığı verilen garanti ve kefaletler

c- Belediye sınırları dahilindeki tapulu arsa ve arazilerin *1'inci derece ipoteği* karşılığı verilen garanti ve kefaletler

- TAAHHÜTLER

a- Senet İhracına Aracılık Taahhütleri

b- Diğer Cayılamaz Taahhütler (% 0, % 20 ve % 100 risk ağırlığına tabi olanlar hariç)

- DİĞER NAZIM HESAPLAR

a- Menkul değerler ihracına aracılık ve kefalet işlemleri

- FAİZ VE GELİR TAHAKKUK VE REESKONTLARI (% 50 risk ağırlığına tabi tutulan kalemlerin)

% 100

- NAKİT DEĞERLER

a- Vadesi Gelmiş Menkul Değerler (% 100 risk ağırlığına tabi menkul kıymetlere ilişkin)

b- Satın Alınan Diğer Banka Çekleri (Yabancı Para)

- BANKALAR

a- Diğer Yurtdışı Bankalar (OECD Ülkelerinde kurulu yurtdışı bankalar nezdinde teminata verilmiş, bloke edilmiş, bankanın serbest tasarrufunda bulunmayan mevcutlar dahil

- MENKUL DEĞERLER CÜZDANI (Net)

a- Diğer Menkul Değerler

- KREDİLER

a- Diğer Nakdi Krediler

- TAKİPTEKİ ALACAKLAR (Net)

-SABİT KIYMETLER-Net- (% 0 ağırlığına tabi tutulan gayrimenkuller, Finansal Kiralama konusu sabit kıymetler ve Özel Maliyet Bedelleri hariç)

- İŞTİRAKLER (Net)

a- Mali Olmayan İştirakler

- MUHTELİF ALACAKLAR

a- Diğer risk gruplarına girmeyen muhtelif alacaklar

- DİĞER AKTİFLER ("İlk tesis giderleri", "özel görev hesapları", "peşin ödenmiş giderler", "peşin ödenmiş vergiler hesabı" ile "OECD Ülkeleri Merkezi Yönetimleri ile Merkez Bankalarınca garanti edilen diğer alacaklar", "şubeler cari hesabı", "% 0 risk ağırlığına tabi menkul kıymetlerle, nakit ve hazine kefaleti ile teminat altına alınan diğer alacaklar" hariç Üç Aylık Hesap Özeti'nin "DİĞER AKTİFLER" başlıklı bölümü kapsamındaki diğer hesaplar)

- GARANTİ VE KEFALETLER

b- Banka Kabulleri

c- Garanti Verilen Prefinansmanlar

d- Riski Bankaya Rücü Edilebilen Banka Aktif Değerleri ile ilgili Satış İşlemleri

e- Verilen Diğer Garanti ve Kefaletler (% 0, % 20, % 50 risk ağırlığına tabi tutulanlar haricindekiler)

- TAAHHÜTLER

a- Diğer repo işlemleri (% 0 ve % 20 risk ağırlığına tabi tutulanlar hariç)

- FAİZ VE GELİR TAHAKKUK VE REESKONTLARI (% 100 risk ağırlığına tabi tutulan kalemlerin)

4.4.13. Bankalar Kanunu'na İlişkin 13 Sayılı Tebliğ
(20.5.1995 tarih ve 22288 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 36 ve 46 ncı maddelerindeki parasal miktarlar aynı Kanun'un 95 inci maddesine istinaden aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir;

1. 36 ncı maddenin 2 ve 3 üncü fıkralarındaki miktar 750 bin liraya,
 2. 46 ncı maddenin 4 üncü fıkrasındaki miktar 30 milyar liraya,
- çıkarılmıştır.
3. Bu Tebliğ yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

4.4.14. Bankalar Kanunu'na İlişkin 14 sayılı Tebliğ
(1.12.1995 tarih ve 22480 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 5 inci maddesinin 1 inci fıkrasının (d) bendinde belirtilen parasal miktar 2 trilyon liraya çıkarılmıştır.

Bankalar Kanunu'nun 95 inci maddesinin 3 üncü fıkrası uyarınca tebliğ olunur.

4.4.15. 3182 sayılı Bankalar Kanunu'na İlişkin 15 Sayılı Tebliğ
(16.5.1996 tarih ve 22638 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

3182 sayılı Bankalar Kanunu'na ilişkin 11 Sayılı Tebliğ’in hesap durumu aranmayacak kredilerle ilgili 16 ncı maddesinin 2 nci fıkrasının (A) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir

"A- 1 milyar lirayı geçmeyen işlemler."

Bankalar Kanunu'nun 46 ncı maddesinin 2 nci fıkrası uyarınca tebliğ olunur.

4.4.16. Bankalar Kanunu'na İlişkin 16 sayılı Tebliğ
(19.11.1996 tarih ve 22822 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

Amaç

Madde 1 - Bu Tebliğin amacı bankaların tüzel kişilere açacakları kredilerin banka özkaynaklarının belirli bir oranı ile sınırlandırılmasıdır.

Hukuki Dayanak

Madde 2 - Bu Tebliğ, 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 56 ncı maddesine dayanılarak yürürlüğe konulmuştur.

Azami Oran ve Hesaplanma Şekli

Madde 3 - Bir banka tüzel bir kişiye nakit, mal, kefalet ve teminat şekil ve mahiyetinde veya herhangi bir şekil ve surette kendi özkaynakları toplamının yüzde 20'sinden fazla kredi veremez, aval ve kefaletlerini kabul edemez veya hisse senetleri hariç, menkul değerlerini satın alamaz.

Bu standart rasyonun hesaplanmasında 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 3 ve 38 nci maddeleri hükümleri esas alınır.

Madde 4 - Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 5 - Bu Tebliğ hükümlerini Hazine Müsteşarlığı yürütür.

4.4.17. Bankalar Kanunu'na İlişkin 17 sayılı Tebliğ (8.2.1997 tarih ve 22902 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.)

3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 5, 22, 36 ve 46 ncı maddelerindeki parasal sınırlar aynı Kanun'un 95 inci maddesinin 3 üncü fıkrasına istinaden bu tebliğin yayımı tarihinden itibaren geçerli olmak üzere aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

- 1) 5 inci maddenin 1 inci fıkrasının (c) bendindeki miktar 600 milyon liraya,
 - 2) 5 inci maddenin 1 inci fıkrasının (d) bendindeki miktar 3 trilyon 600 milyar liraya,
 - 3) 22 nci maddenin 1 inci fıkrasındaki miktar 1 milyar 200 milyon liraya,
 - 4) 36 ncı maddenin 2 nci ve 3 ncü fıkralarındaki miktarlar 1 milyon 500 bin liraya,
 - 5) 46 ncı maddenin 4 üncü fıkrasındaki miktar 50 milyar liraya,
- çıkarılmıştır.

Tebliğ olunur.

4.4.18. Bankalar Kanunu'na İlişkin 18 sayılı Tebliğ (27 Ocak 1998 tarih ve 23243 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.)

1- 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 95 inci maddesinin 3 üncü fıkrasına istinaden aynı Kanun'un,

- a) 5 inci maddesinin 1 inci fıkrasının (c) bendindeki tutar 1 milyar liraya,
- b) 5 inci maddesinin 1 inci fıkrasının (d) bendindeki tutar 6 trilyon liraya,
- c) 22 nci maddesinin 1 inci fıkrasındaki tutar 2 milyar liraya,
- d) 36 ncı maddesinin 2 nci ve 3 üncü fıkralarındaki tutarlar 2 milyon 500 bin liraya,

e) 46 ncı maddesinin 4 üncü fıkrasındaki tutar 85 milyar liraya, yükseltilmiştir.

2- Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

4.4.19. Bankalar Kanunu'na İlişkin 19 sayılı Tebliğ
(17 Şubat 1998 tarih ve 23261 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

1. Bankalar Kanunu'na İlişkin 11 sayılı Tebliğ'in hesap durumu aranmayacak kredi işlemleri ile ilgili 16 ncı maddesinin 2 nci fıkrasının 15 sayılı Tebliğ ile değişik (A) bendi,

aynı Kanun'un 46 ncı maddesinin 2 nci fıkrası ile 98 inci maddesine istinaden aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"A- 2 milyar 500 milyon lirayı geçmeyen işlemler."

2. Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

4.4.20. 3182 sayılı Bankalar Kanununa İlişkin 20* sayılı Tebliğ
(21 Temmuz 1998 tarih ve 23409 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.)

25/4/1985 tarihli ve 3182 sayılı Bankalar Kanununun 5 inci maddesi hükümlerine göre bir kişinin, banka sermayesinin yüzde 5’i ve daha fazlasını temsil eden payları edinmesi veya bir ortağa ait payların banka sermayesinin yüzde 5, yüzde 20, yüzde 33 veya yüzde 50’ sini aşması sonucunu veren hisse edinimleri ile bir ortağa ait payların yukarıdaki oranların altına düşmesi sonucunu veren hisse devirleri Hazine Müsteşarlığının iznine tabi bulunmaktadır.

Anılan maddenin uygulama esasları 3182 sayılı Kanunda 16/6/1994 tarihli ve 538 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yapılan değişiklikler de gözönünde bulundurularak 9/2/1995 tarihli ve 22197 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanan 11 No’lu Bankalar Kanunu Tebliği ile açıklanmış olmakla beraber, uygulamada ortaya çıkan tereddütleri gidermek amacıyla aşağıdaki açıklamaların yapılmasına gerek duyulmuştur.

Bilindiği gibi, anılan maddenin (4) numaralı fıkrası “Sermayenin yüzde 5 ve daha fazlasına sahip olacak ortakların kurucularda aranan nitelikleri taşıması şarttır. Bu nitelikleri kaybeden ortaklar temettü dışındaki ortaklık haklarından yararlanamaz . Bu halde, diğer ortaklık hakları Tasarruf

Mevduatı Sigorta Fonu tarafından kullanılır” hükmünü amirdir.

Bu hükmün amacı, kamunun tasarruflarını toplayan güven ve itibar kurumları olan bankaların yönetimlerinin kanunda belirtilen şartları taşıyan ehil ellerde olmasını sağlamaktır. Kanun, kurucularda aradığı şartları gerçek veya tüzel kişi ayırımı

*Tebliğ sayısı, 28 Temmuz 1998 tarih ve 23416 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan düzeltme ile 20 olarak değiştirilmiştir.

yapmaksızın tüm ortaklarda aradığından, tüzel kişilerin banka ortağı olması halinde, yasanın güttüğü amacın sağlanması bakımından bunları yönetim ve denetimleri altında bulunduran kimselerin de kanuni şartları taşıyan muteber kimseler olmaları gerekir.

Bu itibarla, bankaların sermayelerinde Kanunun izne tabi tuttuğu oranlarda pay sahibi olan tüzel kişilerin yönetim ve denetiminin el değiştirmesi sonucunu veren hisse edinimleri ve devirlerinde, işlemin hukuken tamamlanmasından önce Hazine Müsteşarlığına müracat edilerek izin alınması gerekmektedir.

3182 sayılı Bankalar Kanununun 98 inci maddesi uyarınca tebliğ olunur.

4.4.21. 97/10497 sayılı Kararname Eki "Banka Kredilerinin Niteliklerine Uygun Olarak Muhasebeleştirilmesi, Değerlendirilmesi ve Kredi Karşılıkları Hakkında Karar"a İlişkin 1 sayılı Tebliğ

(17.02.1998 tarih ve 23261 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

Amaç ve Hukuki Dayanak

Madde 1- Bu Tebliğ, Bankalar Kanunu'nun 32 nci maddesine istinaden yayımlanan 97/10497 sayılı Kararname eki "Banka Kredilerinin Niteliklerine Uygun Olarak Muhasebeleştirilmesi, Değerlendirilmesi ve Kredi Karşılıkları Hakkında Karar"ın uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemek, uygulamaya açıklık kazandırmak ve ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermek amacıyla, sözkonusu Karar'ın 9 uncu maddesi hükmüne dayanılarak çıkarılmıştır.

Temerrüdün Sonuçları

Madde 2- Temerrüde uğrayan kredilerin Tasfiye Olunacak Alacaklar Hesabına intikal ettirilmesi zorunludur. Gayrinakdi kredilerin tazmin edilen bedelleri, tazmin tarihinden itibaren 30 gün içerisinde tahsil edilememeleri halinde, Tasfiye Olunacak Alacaklar Hesabına intikal ettirilir.

Temerrüdün Sona Ermesi

Madde 3- Temerrüde konu alacağın, Tasfiye Olunacak Alacaklar Hesabına intikal tarihinden itibaren;

- a) 30 gün içerisinde temerrüde neden olan kısmının tahsili,
- b) 3 üncü ayın sonuna kadar bu Tebliğ'in 4 üncü maddesine uygun olarak yenilenmesi veya itfa planına bağlanması,

hallerinde temerrüd sona erer.

Kredinin Yenilenmesi veya İtfa Planına Bağlanması

Madde 4- Temerrüdün münhasıran likidite sıkıntısından kaynaklanmış olması halinde, borçluya likidite gücü kazandırmak ve banka alacağının tahsilini sağlamak amacıyla temerrüde konu alacak, gerektiğinde bu alacağın % 20'sine kadar ilave kredi de açılmak suretiyle bir defaya mahsus olmak üzere yenilenebilir veya itfa planına bağlanabilir.

Temerrüde uğrayan kredinin bu madde hükmünden yararlandırılabilmesi için, yenileme ya da itfaya konu alacağın, tamamını karşılayacak düzeyde ve bu Tebliğ'in 5 inci maddesinde belirtilen ilk iki grup içinde yeralan teminatlarla teçhiz edilmesi gereklidir. Nakit teminat haricindeki diğer teminatların alacağın tamamını karşılayacak düzeyde olup olmadığı belirlenirken, öncelikle teminatın o tarihteki borsa değeri, borsa değeri yok ise piyasa değeri, bu da yoksa rayiç değeri dikkate alınır. Söz konusu değerlerin tutarları alacağın tamamını karşılayacak düzeyde olmasına rağmen kısa bir süre içerisinde bu teminatların değerlerini düşürecek bir gelişme olmuş ise banka tarafından ilave teminat alınması yoluna gidilerek alacağın tamamının teminatlandırılması sağlanır.

Yenileme ya da itfa planına bağlama anlaşması ve bu anlaşmanın uygulanmaya başlandığını gösteren işlemler kredinin Tasfiye Olunacak Alacaklar Hesabına intikal tarihinden itibaren en geç üç ay içerisinde yapılır. İtfa planının 120 günü geçmeyecek eşit taksitlerle ya da bu şekilde belirlenen taksit tutarının % 50'sinden az ya da fazla olmamak üzere artan veya azalan oranlı ve azami 3 yıl vadeli olarak yapılması zorunludur.

Yukarıda belirtilen şartlara uygun olarak yenilenen ya da itfa planına bağlanan krediler "Krediler- Yenilenen ve İtfa Planına Bağlanan Krediler Hesabı"na aktarılır ve vadesinde veya itfa planına göre tahsil edildiği sürece özel karşılığa tabi tutulmaz.

Kredilerin itfa planına bağlanmasına ilişkin bu maddede yeralan hükümler gayrinakdi kredilerin tazmin edilen bedelleri ile bankaların 31.12.1997 tarihi itibarıyla özel, idari ve kanuni takip hesaplarında izledikleri kredileri hakkında da uygulanır.

Tasfiye Olunacak Alacaklar

Madde 5- 1. Temerrüd tarihi itibarıyla Tasfiye Olunacak Alacaklar Hesabına intikal eden nakdi kredilerle gayrinakdi kredilerin tazmin edilen bedelleri, teminat gruplarına göre sınıflandırılarak ilgili alt hesaplarda izlenir. Mevcut teminatların borçlunun bankaya olan bütün yükümlülüklerini karşılayacak şekilde alınmış olduğu ve bu nedenle münhasıran temerrüde konu alacağın teminatının ayrılmadığı hallerde, gruplarına göre teminatların öncelikle temerrüde düşen kredinin teminatı olarak kabul edilmesi mümkündür.

Bankalar, Tasfiye Olunacak Alacaklar Hesabında izledikleri meblağları üç aylık dönem sonları itibarıyla teminatların karşılama seviyesine ve alınan ilave teminatların türüne göre yeniden değerlendirmek ve bu alacaklarını ortaya çıkan duruma göre yeniden teminatlarına göre sınıflandırmak zorundadırlar.

2. Teminat Grupları;

i- I inci Grup Teminatlar:

-Nakit karşılıklar ve mevduat rehni,

-Hazine, Kamu Ortaklığı İdaresi Başkanlığı ve Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından veya bunların kefaletiyle çıkarılan bono, tahvil ve gelir ortaklığı senetleri,

- Altın ve diğer kıymetli madenler,

- Türkiye'de faaliyette bulunan bankaların kendi kredi sınırları dahilinde verecekleri kefaletler ve teminat mektupları,

- OECD ülkelerinde faaliyet gösteren ve Bankalar Kanunu'nun 38/5-h bendine göre belirlenen bankaların bu maddeye göre tespit olunan limitler dahilindeki garantileri,

- OECD ülkeleri merkezi yönetimleri ile merkez bankalarının kefaletleri,

- OECD ülkeleri merkezi yönetimleri ile merkez bankalarınca ya da bunların kefaletiyle ihraç edilen menkul kıymetler,

- Firmaların kamu kurumları nezdindeki doğmuş istihkak alacaklarının temliki,

ii- II nci Grup Teminatlar:

- Borsaya kote edilmiş hisse senetleri,

- Varlığa dayalı menkul kıymetler,

- Özel sektör tahvilleri,

- Paraya tahvili kolay menkul kıymetler ile emtiayı temsil eden kıymetli evrak, piyasa değerini aşmayan tutarda rehinli her türlü emtia ile menkuller,

- Ekspertiz kıymeti yeterli olmak kaydıyla, belediye sınırları ve mücavir alan dahilindeki tapulu gayrimenkullerin ipotekleri,

iii- III üncü Grup Teminatlar:

- Kredibilitesi yüksek gerçek ve tüzel kişilerin kefaletleri,

- Gerçek müşteri senetleri,

iv- IV üncü Grup Teminatlar :

İlk üç grup dışında kalan teminat türleridir.

Genel ve Özel Karşılıkların Ayrılması

Madde 6- Bankalar bu Tebliğ'in 8 inci maddesi hükümlerini de dikkate alarak, nakdi kredileri ile 1 inci grup teminata bağlı tasfiye olunacak alacakları toplamının % 1'i ve gayrinakdi kredileri toplamının % 0.2'si oranında Mart, Haziran, Eylül ve Aralık

aylarının son günleri itibariyle genel kredi karşılığı, Tasfiye Olunacak Alacaklar Hesabında takip edilen diğer alacakları için de Karar'ın 6 ncı maddesindeki süre ve oranlara uygun şekilde özel karşılık ayırırlar. Genel karşılığa tabi gayrinakdi krediler;

a) Teminat mektupları,

b) Kabul kredileri,

c) Akreditif taahhütleri,

d) Cirolar,

gibi bankayı bir şartın ifa edilememesinden dolayı ileride doğabilecek bir borç yükümlülüğüne sokarken aynı zamanda da diğer şahıslardan alacaklı duruma getiren her türlü cayılamaz gayrinakdi kredilerdir.

Karar'ın Yürürlük Tarihi İtibariyle Mevcut Hesaplarla İlgili İşlemler

Madde 7- Genel ve özel karşılıklar aşağıdaki esaslara uyulmak suretiyle ayrılır;

1. 31.12.1997 tarihi itibariyle özel, idari ve kanuni takip hesaplarında izlenen krediler Tek Düzen Hesap Planı'nda yapılacak değişiklikleri müteakip 1 ay içerisinde bu Tebliğ'in 5 inci maddesine uygun şekilde sınıflandırılır. Mülga 88/12937 sayılı Kararname eki Karar'a göre 31.12.1997 tarihine kadar ayrılmış olan karşılıklar, bu şekilde sınıflandırılmış olan alacaklarla ilişkilendirilmek suretiyle, mer'i Karar'ın 6 ncı maddesindeki süre ve oranlara göre ayrılması zorunlu özel karşılıklara mahsup edilir. Sürelerin hesaplanmasında kredilerin mülga 88/12937 sayılı Kararname eki Karar uyarınca takip hesaplarına aktarıldığı tarihler esas alınır. Yapılan mahsup işleminden sonra kalan karşılık tutarları Genel Kredi Karşılıkları Hesabı'na aktarılır.

2. Bankalar 31.12.1997 tarihi itibariyle mevcut nakdi ve gayrinakdi kredileri için ayırmak zorunda oldukları genel kredi karşılıklarını hesaplayarak nazım hesaplarda gösterirler. Bu meblağ 31.3.1998 tarihinden başlamak üzere, 3'er aylık eşit taksitler halinde 31.3.2000 tarihine kadar gider yazılmak suretiyle yok edilir.

Tasfiye Olunacak Alacakların Değerlemesi ve Muhasebe Kayıtları

Madde 8- Tasfiye olunacak alacaklara ilişkin faiz tahakkuk ve reeskont işlemleri ile yabancı para değerlendirme işlemleri "Bankalarca Uygulanacak Muhasebe Standartları, Tek Düzen Hesap Planı ve İzahnamesi"nde yer alan esaslara göre yapılır.

Yürürlükten Kaldırılan Hükümler

Madde 9- 23.5.1988 tarih ve 19820 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 3182 Sayılı Bankalar Kanunu'na İlişkin 4 No.lu Tebliğ yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

Madde 10- Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 11- Bu Tebliğ hükümlerini Hazine Müsteşarlığı'nın bağlı bulunduğu Bakan yürütür.

4.4.22. Bankaların Konsolide Mali Tablolar Düzenlemesine ve Konsolide Mali Tabloların İlanına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ
(10 Mayıs 1997 tarih ve 22985 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.)

Amaç

Madde 1- Bu Tebliğin amacı 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 51. maddesinin 5. fıkrası uyarınca bankaların konsolide mali tablolar hazırlamalarına ve konsolide mali tabloların bildirim ve ilanına ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Tanımlar

Madde 2- Bu Tebliğ'de geçen;

Finansal (Mali) Kurumlar veya Kuruluşlar: Bankalar, sigorta ve reasürans şirketleri, özel finans kurumları, finansal kiralama şirketleri, finansman şirketleri, faktoring şirketleri, sermaye piyasası aracı kurumları, risk sermayesi kuruluşları, portföy yönetim ve yatırım danışmanlığı şirketleri, yatırım ortaklıkları, genel finans ortaklıkları, yetkili müesseseler, gayrimenkul yatırım ortaklıkları gibi hem yurtiçinde kurulu, hem de yabancı ülke mevzuatına göre yurtdışında kurulu ortaklıkları,

Finansal Kurumlar Topluluğu: Hukuksal yönden birbirlerinden bağımsız olmakla birlikte, sermaye, yönetim ve denetim açısından birbiriyle ilişkili; planlama organizasyon, sevk ve idare, finansman bakımından ana ortaklık çatısı altında hakim sermaye grubunca koordine edilen, finansal kurum niteliğine sahip bağlı ortaklıklar, iştirakler ve sınırlı iştirakler ile bu ortaklıkları doğrudan, dolaylı ve/veya beraberce kontrol gücüne ve doğrudan veya dolaylı olarak katılınan finansal ortaklıklar üzerinde önemli etkinliğe sahip, yurtiçinde kurulu banka ana ortaklığından meydana gelen grubu,

Ana Ortaklık: Sermaye ve yönetim ilişkileri çerçevesinde, üzerlerinde kontrol gücüne sahip olduğu bağlı ortaklıkları ve/veya iştirakleri ve/veya sınırlı iştirakleri bulunan, yurtiçinde kurulu diğer bir bankanın bağlı ortaklığı durumunda bulunmayan, 3182 sayılı Bankalar Kanunu kapsamında faaliyet gösteren yurtiçinde kurulu bankaları,

Bağlı Ortaklıklar: Sermaye ve yönetim ilişkileri çerçevesinde ana ortaklık tarafından doğrudan ve/veya dolaylı olarak;

- 1) hisselerinin % 50'sinden fazlasına; veya,
- 2) toplam oy hakkı içinde % 50'den fazla oranda oy hakkına; veya,
- 3) yönetim kurullarında çoğunluğu seçme hakkına,

sahip olunan, Bankalar Kanunu, Türk Ticaret Kanunu ve kendi özel mevzuatı kapsamında faaliyet gösteren yurtiçinde kurulu bankalar ve diğer finansal kuruluşlar

ile ilgili ülke mevzuatına göre yurtdışında kurulu bulunan ve faaliyet gösteren bankalar ve diğer finansal kuruluşları,
İştirakler: Sermaye ve yönetim ilişkileri çerçevesinde ana ortaklık tarafından doğrudan ve/veya dolaylı olarak;

- 1) hisselerinin en az % 10'una, en fazla % 50'sine kadar sahip olunan; veya,
- 2) aynı oranlar arasında oy hakkına sahip olunan,

Bankalar Kanunu, Türk Ticaret Kanunu ve kendi özel mevzuatı kapsamında faaliyet gösteren yurtiçinde kurulu bankalar ve diğer finansal kuruluşlar ile ilgili ülke mevzuatına göre yurtdışında kurulu bulunan ve faaliyet gösteren bankalar ve diğer finansal kuruluşları,

Bağlı Menkul Kıymetler: Uzun vadeli yatırımda bulunmak ve/veya faaliyetleri üzerinde müdahale imkanına sahip olmak amacıyla ana ortaklık tarafından doğrudan ve/veya dolaylı olarak, hisselerinin % 10'undan azına sahip olunan, bağlı ortaklıklar ve iştirakler haricindeki, finansal kurumlar topluluğuna dahil bankalar ve diğer finansal kuruluşlardaki sermaye paylarını temsil eden menkul kıymetleri,

Sınırlı İştirakler: Konsolide mali tabloların hazırlanması bakımından esas alınacak tarih itibariyle geriye doğru sürekli olarak 1 yıl ve bunun üzerinde bir süre nitelikleri gereği aktifte "bağlı menkul kıymetler" arasında tutulan veya 1 yıldan uzun bir süre için anılan kıymetler arasında tutulacak hisse senetlerini çıkaran yurtiçinde kurulu bankalar ve diğer finansal kuruluşlar ile ilgili ülke mevzuatına göre yurtdışında kurulu bulunan ve faaliyet gösteren bankalar ve diğer finansal kuruluşları,

Tali Ortaklıklar: Mali tabloları bu Tebliğ hükümlerine göre ana ortaklık banka nezdinde konsolide edilecek bağlı ortaklıkları, iştirakleri, sınırlı iştirakleri,

Kontrol Etme Gücü: Faaliyetlerden bir yarar sağlamak amacıyla ana ortaklık ile bağlı ortaklıklar, iştirakler ve sınırlı iştirakler arasında mevcut olan ve bu Tebliğin 5. maddesinde tanımlanan ilişkiyi,

Tek Başına Kontrol Etme: Ana ortaklığın, bir diğer ortaklığın doğrudan ve/veya dolaylı olarak sermayesine katılması neticesinde hissedar oy haklarında çoğunluğa ve/veya bu ortaklığın yönetim ve denetim kurulları üyeleri ile üst yönetimin çoğunluğunu tayin etme hakkına sahip olduğu durumları,

Berberce Kontrol Etme: Ortaklığın sermayesini temsil eden payların, ortak bir politika izlenmesi fikri ile ortaklığın yönetim kurullarını beraberce atayan sınırlı sayıda üye veya hissedar tarafından elde tutulması durumunda, bu ortaklığın doğrudan ve/veya dolaylı olarak finansal kurumlar topluluğu üyeleri ile diğer hissedarlar/üyeler tarafından beraberce kontrol edilmesini,

Önemli Etkinliğe Sahip Olma: Finansal kurumlar topluluğunun, bir banka veya finansal kuruluş niteliğine sahip ortaklığın hissedarlarına ilişkin oy haklarında doğrudan veya dolaylı olarak kontrol gücüne sahip olmayıp, sermayesinin doğrudan ve/veya dolaylı olarak en az % 10'unu elinde bulundurması durumunda, bu ortaklığın yönetiminde ve finansal politikasını kararlaştırmada önemli bir katılıma ve etkinliğe sahip olmasını,

Banka Konsolide Mali Tabloları: Banka olan ana ortaklığın ünvanı altında, bu Tebliğin 2. maddesi ile 10. maddesinin 1. fıkrasında açıklanan “Tam Konsolidasyon Yöntemi” ve/veya “Oransal Konsolidasyon Yöntemi” (Pro rata method) ve “ÖzsermayeYöntemi” nin kullanılması suretiyle düzenlenen ve konsolidasyona dahil ortaklıkların aktiflerini, pasiflerini, gelir ve giderlerini, gayri nakdi yükümlülüklerini, finansal durumlarındaki değişiklikleri bir bütün olarak gösteren konsolide bilanço, konsolide gelir tablosunu (kâr ve zarar cetveli), konsolide nakit akım tablosunu, konsolide özkaynaklar değişim tablosunu ve bu tablolar haricindeki diğer konsolide mali tabloları,

Topluluk Dışı Özsermaye: Finansal kurumlar topluluğu payı dışında kalan paylara, bağlı ortaklıkların, iştiraklerin ve sınırlı iştiraklerin özsermayesinden düşen kısmı veya özsermayedeki finansal kurumlar topluluğu dışındaki ortakların payını,

Topluluk Dışı Kâr/Zarar: Finansal kurumlar topluluğu payı dışında kalan paylara, bağlı ortaklıkların, iştiraklerin ve sınırlı iştiraklerin faaliyet sonuçlarından düşen kısmı veya kâr/zarar’da finansal kurumlar topluluğu dışındaki ortakların payını,

Tam Konsolidasyon: Sermayelerinin % 100’üne sahip olunmasa da, finansal kurumlar topluluğuna dahil olan ve konsolidasyon kapsamına alınan banka ve diğer finansal kuruluşların karşılıklı hesaplarının “Konsolide Mali Tablolar Çalışma Formu” üzerinde mahsup edilmesi suretiyle ana ortaklık haricindeki diğer ortaklıkların aktif, pasif, gelir, gider ve gayri nakdi yükümlülüklerinin % 100’ünün ana ortaklığın aktif, pasif, gelir, gider ve gayri nakdi yükümlülükleri ile bu Tebliğde belirtilen esaslara uygun olarak birleştirilmesini ve finansal kurumlar topluluğu dışındaki kısma düşen payın bilanço ve gelir tablosunda ayrı kalem olarak gösterilmesini öngören yöntemi,

Oransal Konsolidasyon: Konsolidasyon kapsamına alınan ortaklıkların aktif, pasif, gelir, gider ve gayri nakdi yükümlülüklerinin, bu ortaklıkların sermayelerinde sahip olunan oranlar kadar olmak üzere, ana ortaklığın aktif, pasif, gelir, gider ve gayri nakdi yükümlülükleri ile birleştirilmesini öngören yöntemi,

Özsermaye Yöntemi: Bir iştirakteki sermaye payının defter değerinin, iştirak edilen ortaklığın özsermayesinde dönem içinde ortaya çıkan değişiklik tutarından, iştirak eden şirkete düşen pay kadar artırılıp azaltılmasını ve iştirak edilen ortaklıktan alınan kâr paylarının, iştirak tutarının bu şekilde değiştirilmiş değerinden düşülmesini öngören yöntemi,

Yetkili Mercî: Hazine Müsteşarlığı’nı

İlgili Merciler: Hazine Müsteşarlığı’nı ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasını,

ifade eder. Yukarıdaki tanımlar sadece bu Tebliğ hükümlerinin uygulaması ile sınırlıdır.

Konsolide Mali Tablolar Düzenleme Yükümlülüğü

Madde 3- Finansal kurumlar topluluğuna dahil bankalardan, ana ortaklık niteliğine sahip olup, tek başına ve/veya topluluk içindeki diğer ortaklıklarla birlikte doğrudan

veya dolaylı olarak veya diğer hissedarlarla beraberce/ortaklaşa bir ya da daha fazla finansal ortaklığı kontrol etme gücüne sahip olan “bankalar” bu Tebliğ’de yer alan esaslara göre konsolide mali tablolar düzenlemek zorundadırlar. Finansal kurumlar topluluğuna dahil ortaklıkların mali tabloları ana ortaklık nezdinde konsolide edilir.

Ana ortaklık bankanın hakim sermaye grubu içindeki finansal olmayan ortaklıklarla ve/veya herhangi bir hissedar ile beraberce kontrol ettiği finansal kurumların mali tabloları da ana ortaklık banka nezdinde konsolide edilir. Topluluğa dahil ortaklıkların farklı finansal hizmetler vermeleri ve mali sektörde farklı alanlarda çalışmaları konsolide mali tablolar hazırlanmasına engel teşkil etmez.

Ana ortaklık bankanın, sadece, üzerlerinde önemli etkinliğe sahip olduğu finansal ortaklıklarının mevcut olması durumunda, anılan bankanın konsolide mali tablolar düzenleme yükümlülüğü bulunmaz.

Konsolide Mali Tabloların Düzenlenme Amacı

Madde 4- Konsolide mali tabloların düzenlenme amacı, finansal kurumlar topluluğuna dahil ana ortaklık ile bağlı ortaklıkların ve kontrolü ana ortaklıkta olan iştiraklerin ve sınırlı iştiraklerin aktif, pasif, gelir ve giderleri ile gayri nakdi yükümlülüklerini tek bir ortaklığa aitmiş gibi göstererek, topluluğun bir bütün olarak finansal durumu ve faaliyet sonuçları hakkında tasarruf sahiplerine, finansal yatırımcılara, denetim mercilerine ve ilgili diğer kişilere bilgi vermektir.

Kontrol Etme Gücünün Belirlenmesi

Madde 5- Finansal kurumlar topluluğunu kontrol, tek başına kontrol veya beraberce kontrol etme şeklinde olabilir. Aşağıda belirtilen şartların mevcudiyeti halinde, ana ortaklık niteliğine sahip bir bankanın bir ortaklığı tek başına veya beraberce kontrol etme gücüne sahip olduğu kabul edilir;

- 1- Ana ortaklık bankanın ilgili ortaklığın sermayesinde % 50’nin üzerinde bir paya sahip olması,
- 2- Ana ortaklık bankanın ilgili ortaklığın hisseye bağlı oy haklarının çoğunluğuna sahip olması,
- 3- Ana ortaklık bankanın ilgili ortaklığın yönetim ve denetim kurulu üyelerinin çoğunluğunu seçme veya görevden alma, üst kademe yöneticilerini görevlendirme hakkına sahip olması,
- 4- Ana ortaklık bankanın, hissedarlık ilişkisi içinde olduğu ortaklığın kabul ettiği bir anlaşmadaki veya ana sözleşmesindeki bir hüküm veya ilgili mevzuat hükümleri uyarınca bu ortaklığın yönetimine ve yönetim kararlarına etkide bulunma imkanına sahip olması,
- 5- Ana ortaklık bankanın, hissedarlık ilişkisi içinde olduğu ortaklığın, yönetim ve denetim kurullarında görevli üyelerin ve üst kademe yönetiminde görevli yöneticilerin çoğunluğunu, konsolide mali tabloların hazırlanmasında esas alınan cari faaliyet

dönemi ile bundan bir önceki faaliyet döneminde kendi oy hakkını kullanarak fiilen görevlendirmiş bulunması,

6- Ana ortaklık bankanın hissedarlık ilişkisi içinde olduğu ortaklığın diğer hissedarları ile yapılan anlaşmaya dayanarak veya yasal bir düzenleme gereği oy hakkı çoğunluğunu tek başına kontrol etmesi,

Bu Tebliğin uygulanmasında esas alınacak dolaylı iştirak oranları, 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 38 inci maddesinin 3 üncü fıkrasının c bendinde belirlenen esasa göre hesaplanır.

Konsolidasyon kapsamına alınacak ortaklıklar üzerindeki kontrol etme gücünün mevcudiyeti hususunda bir tereddüt doğması halinde, bu ortaklıkların mali tablolarının konsolidasyona alınıp alınmamasını belirlemeye Hazine Müsteşarlığı yetkilidir.

Ana Ortaklığın Oy Haklarının Hesabı

Madde 6- Kontrol etme gücünün belirlenmesi bakımından ana ortaklığın oy haklarının hesabında aşağıdaki esaslara uyulur.

1- Kendi adına, ancak ana ortaklığın ve/veya bir bağlı ortaklığın ve/veya iştirakin ve/veya sınırlı iştirakin hesabına iş yapan üçüncü bir kişinin ve tali ortaklıkların “oy hakları”, ana ortaklığın oy haklarına ve yönetim ve denetim kurulları ile üst yönetim kadrolarını görevlendirme ve görevden alma haklarına ilave edilir.

2- Oy hakları toplamının hesabında bu maddenin birinci bendinde belirtilen toplam haklardan aşağıdakiler çıkartılır:

a) Ana ortaklık ile tali ortaklıkların mülkiyetinde bulunan hisse senetlerinin üçüncü kişilerce kullanılan hakları,

b) Ortaklığın menkul kıymet yatırımı şeklinde elinde bulundurduğu hisse senetlerine ilişkin olarak, üçüncü kişilerden alınan talimatlara göre kullanılan oy hakları ile ortaklığın normal faaliyetlerinin sürdürülmesi kapsamında verilen borçlara teminat olarak alınan hisse senetlerinden doğan her türlü haklar.

Bu maddenin ikinci bendinde belirtilen üçüncü kişiler, finansal kurumlar topluluğunu tek başına ve beraberce kontrol gücüne sahip ortaklar dışındaki kişilerdir. Söz konusu üçüncü kişilerin, kurulmuş bulunan kontrol gücü hilafına verebilecekleri talimatlara dayanılarak ilgili ortaklığın yönetim kurulunda kullanılan oy hakları kontrol etme gücünü azaltıcı bir unsur olarak kabul edilir.

Bu Tebliğin 5. ve 6. maddelerinin uygulanmasında üst yönetim kadroları ifadesi içine, ilgili ortaklıkların genel müdür ya da genel müdür vekilleri, ortaklıkların faaliyetleri üzerinde sözsahibi veya yetkili genel koordinatörler, genel müdür yardımcıları ya da genel müdür yardımcısı vekilleri, genel müdür veya genel müdür yardımcılarının bir alt seviyesinde çalışan ve ortaklıkların temel fonksiyonlarından sorumlu diğer yöneticileri ve başka hangi amaçla olursa olsun bunların temsil ettiği görevleri üstlenenler girer.

Mali Tabloları Konsolidasyon İşlemine Dahil Edilecek Ortaklıklar

Madde 7- 1- 8. Madde hükmü saklı kalmak kaydıyla, bu Tebliğin 3. maddesi kapsamındaki ana ortaklık ile tali ortaklıkların mali tabloları, ana ortaklık niteliğindeki bankanın merkezinin bulunduğu yer hariç, diğer ortaklıkların merkezlerinin nerede olduğuna bakılmaksızın konsolidasyon işlemine dahil edilir. Finansal kurumlar topluluğundaki tali ortaklıklarla beraber, üzerinde ilgili toplulukça önemli etkinliğe sahip olunan finansal kurumun/kurumların bulunması halinde bu kurum/kurumlar da bu Tebliğin 10-1/c. maddesinde belirtilen esaslara göre konsolidasyon işlemine dahil edilirler.

Mali tabloların konsolidasyon kapsamına alınması esnasında yurtdışında kurulu tali ortaklıkların banka veya finansal kuruluş niteliğinde olup olmadığı hususunda bir tereddüt doğması halinde, bunların niteliğini belirlemeye Hazine Müsteşarlığı yetkilidir.

2- Mali tabloları konsolidasyon kapsamına alınan ana ortaklık çatısı altındaki tali ortaklıkların, üzerlerinde kontrol gücüne sahip oldukları başka finansal ortaklıklarının bulunması durumunda, sözkonusu dolaylı bağlı ortaklıklar ve/veya iştirakler ve/veya sınırlı iştirakler de ana ortaklığın tali ortaklıkları olarak kabul edilerek, bunlara ilişkin mali tablolar konsolidasyon işlemine dahil edilirler.

3- Bir finansal ortaklığın hisse senetlerinin, ana ortaklığa bir yarar sağlayacak şekilde, bu ortaklığın finansal ve idari yapısının iyileştirilmesi, bu kuruluşa finansal yardım sağlanması, reorganizasyonunun veya yeniden yapılanmasının gerçekleştirilmesi veya finansal sıkıntıdan kurtarılması amacıyla ana ortaklık tarafından tek başına veya finansal kurumlar topluluğuna üye ortaklıklar ile diğer kişiler tarafından beraberce satın alınarak bu ortaklık üzerinde kontrol gücünün sağlanması durumunda, sözkonusu ortaklık da konsolidasyon kapsamına alınır.

Konsolide mali tablo dipnotlarında finansal yardım ve yeniden yapılanma projesinin kapsamı ve koşulları açıklanır.

Mali Tabloları Konsolidasyon Kapsamına Alınmayacak Ortaklıklar

Madde 8- Aşağıda belirtilen durumlardan birinin mevcudiyeti veya gerçekleşmesi halinde, ilgili ortaklıklara ait mali tablolar konsolidasyon kapsamına alınmaz.

1- Ortaklıkların banka veya finansal kuruluş niteliğine sahip olmaması,

2- Ana ortaklığın, tali ortaklıklar üzerindeki kontrolünün geçici olması,

3- Ana ortaklığın sahip olduğu sermaye payı veya oy hakkı veya yönetimin çoğunluğunu belirleme hakkının, bağlı ortaklığı, iştiraki ve sınırlı iştiraki kontrol etme gücünü sağlamaması ya da sözleşme veya mevzuat hükümleri nedeniyle ya da diğer zorlayıcı nedenlerle sözkonusu ortaklıkların kontrol edilmesinde ana ortaklığın sürekli olarak bir kısıtlama ile karşılaşması,

4- Tali ortaklıkların uzun dönemli ciddi kısıtlamaların bulunduğu bir ortamda faaliyet göstermesi nedeni ile ana ortaklığın, bu ortaklıkların üzerindeki kontrolünün imkansız hale gelmesi,

5- Konsolide mali tabloların düzenlenmesi için gerekli mali tablo ve bilgilerin ana ortaklıkca elde edilmesinde yasal sınırlamalar ile yurtdışındaki farklı ortaklıkların sahip oldukları muhasebe düzenleri bakımından yetkili merciye tevsik edilen önemli kısıtlamaların mevcut olması,

6- Bağlı ortaklıklar, iştirakler ve sınırlı iştiraklerin ayrı ayrı aktif toplamalarının ana ortaklığın aktif toplamının % 1'inden az olması,

Bu maddenin uygulanmasında geçici kontrol, ilgili ortaklığın üzerinde kesintisiz şekilde 6 aydan fazla sürdürülmeyecek kontrol etme gücünü ifade eder.

Konsolide Mali Tabloların Düzenlenmesine İlişkin Genel Esaslar

Madde 9- Konsolide mali tabloların düzenlenmesinde uyulacak esaslar aşağıda belirtilmiştir.

1- Banka konsolide mali tabloları; bu Tebliğin 2. maddesinde belirtilen mali tablolar ile bunların dipnot ve eklerinden oluşur. Konsolide bilanço ve gelir tablosu bu Tebliğin ekinde belirlenen şekilde tek tip olarak hazırlanır. Nakit akım tablosu, özkaynaklar değişim tablosu ile diğer konsolide finansal tabloların şekilleri Hazine Müsteşarlığı tarafından ayrıca belirlenir.

2- Banka konsolide mali tabloları, konsolidasyona dahil edilen ortaklıkların tümünün mali bünyesini, aktiflerini, pasiflerini, gelir ve giderlerini, gayri nakdi yükümlülüklerini, kâr ve zararlarını, yetkili merci tarafından onaylanarak uygulamaya konulan “Bankalarca Uygulanacak Muhasebe Standartları, Tek Düzen Hesap Planı ve İzahnamesi”nde yer alan usul ve esaslara göre gerçeğe uygun, doğru ve tam olarak gösterecek şekilde düzenlenir. Finansal Kurumlar Topluluğu’na dahil olup konsolidasyon işlemine alınan ortaklıkların mali tabloları, yukarıda belirtilen banka muhasebe standartlarına uygun olarak düzenlenmemiş ise, konsolide mali tabloların hazırlanması sırasında sözkonusu ortaklıkların mali tablolarında, ilgili hesapların yeniden revizyonu suretiyle gerekli düzeltmeler yapılarak muhasebe standartlarına uygunluk sağlanır. Sözkonusu uygunluğun zorunlu nedenlerle sağlanamadığı durumlarda uyumsuz kalemler de konsolidasyon işlemine dahil edilir. Ancak konsolide mali tablo dipnotlarında, ortaya çıkan farklılıklar konusunda gerekli açıklamalar yapılır. Muhasebe politikalarının neden olduğu farklılıkların belirlenmesi ve tam olarak hesaplanması imkansız ise, düzeltme işlemi belirli varsayımlar ve tahminlere göre yapılabilir ve bu varsayımlar ve tahminler konsolide mali tabloların dipnotlarında açıklanır. Varsayımlar ve tahminlere göre yapılan düzeltme işlemi konsolide mali tabloların gerçeğe uygunluğunu zedeleyecek ise, düzeltme işlemi yapılmaksızın sözkonusu hesaplar konsolide edilir ve bu konuda konsolide mali tablo dipnotlarında gerekli açıklamalarda bulunulur.

3- Mali tabloları konsolidasyona dahil edilen ortaklıkların aktifleri, pasifleri, gelir ve gider hesapları, gayri nakdi yükümlülükleri ile kârları veya zararları “Konsolide Mali Tablolar Çalışma Formu” üzerinde birleştirilerek tek bir ortaklığın finansal yapısını göstermişçesine konsolide mali tablolar düzenlenmelidir. Konsolide mali tablolar

Çalışma formu ana ortaklık tarafından bilgisayar ortamında oluşturulabilir ve birleştirme, mahsup ve/veya eliminasyon kayıtları ile konsolidasyon düzeltmeleri bilgisayar ortamında programlar kullanılarak yapılabilir. Konsolidasyon işlemlerinde bilgisayar programlarının kullanılması durumunda bu işlemlere ilişkin kayıtların dökümleri, ana ortaklık tarafından, yetkili mercinin denetimi bakımından 5 yıllık bir süre ile korunur.

4- Banka konsolide mali tabloları, ana ortaklığın mali tablolarının düzenlendiği tarih itibariyle hazırlanmalı ve konsolidasyon kapsamına alınan ortaklıkların mali tabloları ile ana ortaklığın mali tablolarının düzenlenme tarihleri esas itibariyle aynı olmalıdır.

5- Ana ortaklık ile mali tabloları konsolidasyon işlemine tabi tutulan ortaklıkların hesap dönemlerinin kapanış tarihleri ya da mali tablolarının düzenlenme tarihleri arasında üç aydan fazla bir sre olması halinde, konsolidasyonda söz konusu ortaklıklar için ara dönem geçici mizanları veya ana ortaklığın hesap dönemi dikkate alınarak hazırlanan özel mali tablolar kullanılır. Eğer ara dönem geçici mizanları ve özel mali tabloların hazırlanması mümkün değil ise, söz konusu ortaklıkların hesap dönemlerinin kapanış tarihleri ya da mali tablolarının düzenlenme tarihleri arasındaki farkın üç aylık süreyi aşmaması koşuluyla mali tablolar üzerinde düzeltmeler yapılarak konsolidasyon işlemine devam edilir ve konsolide mali tablo dipnotlarında bu konuda bilgi verilir.

6- Faaliyet yılı veya raporlama dönemi içinde mali tabloları konsolidasyon kapsamına alınan ortaklıkların sayı ve türlerinde, iş yapılarında önemli değişiklikler meydana gelmişse, konsolide mali tablolara ilişkin dipnotlarda, birbirini takip eden konsolide mali tabloların doğru bir yargıya ve sağlıklı bir karara varılacak şekilde karşılaştırılmasını olanaklı kılacak bilgilere yer verilmelidir.

Konsolide Bilançonun Düzenlenmesine İlişkin Esaslar

Madde 10- Konsolide bilançonun düzenlenmesinde aşağıdaki esaslara uyulması zorunludur.

1- a) Ana ortaklık tarafından doğrudan ve/veya dolaylı bir şekilde tek başına kontrol edilen ve konsolidasyon kapsamına alınan ortaklıkların bilançolarındaki aktif ve pasif hesaplar ‘‘Tam Konsolidasyon Yöntemi’’ (Bire bir veya % 100 konsolidasyon) uygulanarak konsolide bilançoya alınır.

b) Finansal kurumlar topluluğu yeleri ve diğer hissedarlar tarafından beraberce kontrol edilen ortaklıklara ait mali tabloların konsolidasyon kapsamına alınmasında ‘‘Oransal Konsolidasyon Yöntemi’’ (Pro rata method) uygulanır.

c) Finansal kurumlar topluluğu üyelerinin üzerlerinde önemli etkinliğe sahip olduğu ortaklıkların mali tabloları ‘‘zsermaye Yöntemi’’ (Equity Method) kullanılarak konsolidasyon işlemine dahil edilir.

d) Mali tabloları konsolidasyon kapsamına alınan ana ortaklık çatısı altındaki tali ortaklıkların, üzerlerinde kontrol gücüne sahip oldukları finansal kuruluş niteliğini haiz başka alt ortaklıklarının bulunması durumunda, söz konusu dolaylı bağlı ortaklıklar ve/veya iştirakler ve/veya sınırlı iştiraklerin mali tablolarının bu Tebliğin

7. maddesine göre konsolide edilmesi amacıyla, öncelikle bu dolaylı ortaklıkların mali tabloları ana ortaklığın doğrudan bağlı ortaklığı, iştiraki ve sınırlı iştiraki olan ortaklıkların mali tabloları ile konsolide edilir. İkinci aşamada ise sözkonusu konsolide mali tablolar, ana ortaklık nezdinde düzenlenecek konsolide tabloların hazırlanması amacıyla, ana ortaklığın mali tabloları ile konsolide edilerek finansal kurumlar topluluğunun ana ortaklık nezdindeki konsolide mali tabloları oluşturulur.

2- Konsolidasyon kapsamına alınan ortaklıkların ana ortaklık elindeki sermaye paylarının defter değerleri, sözkonusu ortaklıkların özsermayelerinde bu paylara isabet eden tutarlar ile mahsup edilir. Mahsup işlemi, bu ortaklığın, ilk defa konsolidasyon kapsamına alındığı andaki defter değerine göre yapılır. Konsolide edilecek ortaklığın hisselerinin farklı zamanlarda iktisap edilmesi durumunda, mahsup işlemi bu ortaklığın konsolidasyon kapsamına giren bir ortaklık olduğu tarih itibarıyla yapılır.

Bir ortaklığın hesapları ilk defa konsolidasyon işlemine alındığında, bu ortaklığın elde edilme maliyeti ile özsermayesinden elde edilen paya düşen tutar arasında oluşan fark konsolidasyon şerefiyesi tutarını gösterir. Sözkonusu ortaklığın hesaplarının muhasebe kuralları dikkate alınarak yeniden yapılacak değerlemeye göre müteakiben düzeltilmesi neticesinde, bu ortaklığın elde edilmesinden doğan ve konsolide bilançoda yer alacak “Net Konsolidasyon Şerefiyesi” tutarı bulunur.

Konsolidasyon şerefiyesinin bulunmasına ilişkin formül aşağıda belirtilmiştir.

$$\begin{array}{lcl} \text{Konsolidasyon} & & \text{Bağlı Ortaklıkların} \\ \text{Şerefiyesi} & = & \text{veya İştiraklerin} \\ & & \text{veya Sınırlı İştiraklerin} \\ & & \text{“Satın Alma Fiyatı”} \\ & & \text{(Elde Etme Maliyeti)} \end{array} - \begin{array}{l} \text{Konsolidasyon kapsamındaki} \\ \text{bu ortaklıkların “Öz Sermayesi”} \end{array}$$

a) Pozitif konsolidasyon şerefiyesinin (farkının) oluşması durumunda, söz konusu fark bir aktif olarak kabul edilerek, konsolide bilançonun aktifinde “Konsolidasyon Şerefiyesi” kaleminde gösterilir ve 5 yıllık bir sürede amortismanına tabi tutularak itfa edilir.

b) Negatif konsolidasyon şerefiyesinin (farkının) oluşması durumunda ise bu tutar konsolide bilançonun pasifinde özkaynaklar grubunda gösterilir.

Birden fazla ortaklığın şerefiyesinin hesaplanmasında ise, şerefiyeler netleştirilmiş tek bir değer olarak konsolide bilançoya yansıtılır.

3- Konsolidasyon kapsamına alınan ortaklıkların finansal kurumlar topluluğu dışında, üçüncü şahısların elinde bulunan sermaye paylarının tutarları, konsolide bilanço pasifinde “Topluluk Dışı Paylar” olarak gösterilir.

4- Konsolide bilançonun düzenlenmesinde, konsolidasyon kapsamına alınan ortaklıkların aktifleri ve pasiflerinin bir bütün oluşturması için aşağıdaki işlemler yapılır;

a) Ana ortaklık ile konsolidasyon kapsamındaki ortaklıkların aktif kalemleri ve özkaynak kalemleri dışındaki pasif kalemleri ayrı ayrı toplanır.

b) Yapılan toplama işleminde, finansal kurumlar topluluğuna dahil ortaklıkların birbirlerinden olan alacak ve borçları karşılıklı indirilir. Ortaklıklar, birbirlerinin borçlanmayı temsil eden menkul kıymetlerine veya benzer nitelikteki diğer senetlerine sahiplerse, söz konusu kıymetlere ilişkin tutarlar karşılıklı olarak indirimine tabi tutulur.

c) Konsolidasyona alınan ortaklıkların birbirlerinden satın almış oldukları dönen ve duran varlıklar, ilke olarak, bu varlıkların finansal kurumlar topluluğuna olan maliyetleri üzerinden gösterilmesini sağlayacak düzeltmeler yapılmak suretiyle bulunan tutarları üzerinden konsolide bilançoda yer alır. Bunun sağlanması için de konsolidasyon kapsamına alınan ortaklıklar arasındaki faaliyetlerden doğan aktiflerin defter değeri içindeki kâr ve zararlar elimine edilir. Ancak söz konusu kâr ve zarar tutarları ilgili kalemin tutarının % 1'ini aşmıyorsa eliminasyon işlemi yapılmayabilir. Bu durum konsolidasyon kapsamına alınan bütün ortaklıkların mali bünyelerine olan etkileri ile beraber konsolide mali tabloların dipnotlarında belirtilir.

d) Finansal kurumlar topluluğu içinde alım-satıma konu olan amortismanla tabi iktisadi kıymetlerin, topluluk içi işlem nedeniyle oluşmuş gelir ve gider kalemlerinden arındırılarak konsolide mali tablolara yansıtılmasını sağlamak üzere, satış kâr veya zararının yanı sıra, satış nedeniyle doğan yeni şartlar çerçevesinde yapılan hesaplamaların sonucu ile satış öncesi şartların devamı niteliğindeki hesaplamaların sonucu arasındaki farkı yansıtan “amortisman farkları” ve yeniden değerlendirme yapılması halinde “yeniden değerlendirme değer artış fonu farkları” da ilgili hesaplarla karşılıklı mahsup edilir.

Söz konusu değer artış fonunun sermayeye ilave edilmesi halinde, bu tutar özkaynaklardan, “Topluluk İçi Sabit Kıymet Alım Satımıyla İlgili Sermayeye İlave Edilen Değer Artış Fonu” adı altında mali tablo dipnotlarında tutarı belirtilmek suretiyle düşülmelidir.

Finansal kurumlar topluluğuna dahil ortaklıklar arasındaki işlemler nedeniyle oluşan amortismanla tabi maddi duran varlık satış kârı veya zararının, söz konusu kâr veya zararın mahsup edilmesinden önceki konsolide net kâr/zararın % 1'ini aşmaması halinde, yukarıda belirtilen mahsup işlemleri yapılmayabilir.

e) İlk konsolidasyondan sonraki dönemlerde, konsolidasyon kapsamındaki ortaklığın ödenmiş sermaye kalemi dışındaki özkaynak hesaplarındaki artışlar, ana ortaklığın sermaye payı oranında olmak üzere ana ortaklığın özkaynak kalemleri ile birleştirilerek konsolide bilançoda yer alır. Söz konusu hesapların finansal kurumlar topluluğu dışındaki paylara ait olan kısmı ise konsolide bilançoda topluluk dışı paylar kaleminde gösterilir. Konsolide bilançonun ödenmiş/çıkarılmış sermayesi, ilke olarak, ana ortaklığın ödenmiş/çıkarılmış sermayesine eşit olmalıdır. Konsolide bilançoda, kontrolü ana ortaklıkta olan bağlı ortaklıkların, iştiraklerin ve sınırlı iştiraklerin ödenmiş/çıkarılmış sermayesi yer almaz. Ancak kontrolü ana ortaklıkta olan bağlı ortaklıkların, iştiraklerin ve sınırlı iştiraklerin ana ortaklıkta pay sahibi olmaları durumunda, konsolide bilançonun ödenmiş/çıkarılmış sermayesi ana ortaklığın ödenmiş/çıkarılmış sermayesinden daha az olabilir.

f) Finansal kurumlar topluluğuna dahil ortaklıkların birbirlerine sermaye taahhütlerinden kaynaklanan borçlarının bulunması durumunda, bu borçlar, ilgili oldukları ödenmemiş sermaye ve varsa hisse senedi ihraç primi (emisyon primi) alacaklarından indirilerek tasfiye edilir.

g) Topluluğa dahil ortaklıkların birbirlerine karşılıklı olarak vermiş oldukları garantiler, kefaletler ve taahhütler gibi bilanço dışı işlemlerine ilişkin hesaplar, nazım hesaplardan arındırılarak, konsolide bilançonun bilanço dışı kalemleri netleştirilir.

h) Topluluğa dahil ortaklıkların mali tablolarında gösterilen “bağlı ortaklıklar sermaye payları değer düşüş karşılıkları”, “iştirakler sermaye payları değer düşüş karşılıkları” ve “sınırlı iştirakler değer düşüş karşılıkları” ile ilgili gider hesapları konsolide mali tablolarda düzeltme yapmak suretiyle kapatılır.

Konsolide Gelir Tablosunun Düzenlenmesine İlişkin Esaslar

Madde 11- Konsolide gelir tablosunun düzenlenmesinde aşağıdaki esaslara uyulması zorunludur.

1- Konsolidasyon kapsamına alınan ortaklıkların gelir ve giderleri, kullanılacak konsolidasyon yöntemine göre konsolide gelir tablosuna alınır.

2- Konsolidasyon kapsamına alınan sözkonusu ortaklıklar arasındaki işlemlerden doğan gelir ve giderler karşılıklı olarak mahsup edilir.

3- Hesapları konsolidasyona tabi tutulan tali ortaklıkların net dönem kârları veya zararlarından topluluk dışı paylara isabet eden kısım, konsolide gelir tablosundaki net kâr/zarar kaleminin altında “Topluluk Dışı Payların Kârı (Zararı)” adıyla ayrı bir alt kalem olarak gösterilir.

4- Hesapları konsolidasyona dahil edilmiş tali ortaklıklarda topluluk dışı paylara düşen kârlar, özkaynaklar dışında olmak üzere bilançonun pasifinde “Kâr veya Zararda Topluluk Dışı Paylar” bölümünde gösterilir.

Konsolide Mali Tablolara İlişkin Dipnotlar

Madde 12- Bu Tebliğin iliştiğinde yer alan konsolide mali tablolara ilişkin dipnotların, konsolide mali tabloların ayrılmaz bir bölümü olarak bu Tebliğ’de belirtildiği şekilde yetkili mercilere ve kamuya açıklanmak üzere düzenlenmesi zorunludur.

Mali Tablolardaki Hesapların Değerlemesine İlişkin Olarak Konsolidasyon İşleminde Uyulması Gereken Kurallar

Madde 13- Konsolide mali tabloların düzenlenmesi çerçevesinde, münferit konsolide edilmemiş mali tabloları oluşturan hesaplara ilişkin daha önce ortaklık bazında yapılmış bulunan değerlemelerin, gerekli uyumun sağlanması amacıyla yeniden gözden geçirilmesi ve düzeltmelerin yapılması işlemlerinde bu Tebliğin 9. maddesinin

2. fıkrası hükmü saklı kalmak kaydıyla, aşağıda belirtilen esaslara uyulması gereklidir.

1- Konsolide mali tabloların düzenlenmesinde aktif ve pasif hesaplar, 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 51/2. maddesi hükmü uyarınca belirlenen "Bankalarca Uygulanacak Muhasebe Standartları, Tek Düzen Hesap Planı ve İzahnamesi"nde belirtilen esaslara uygun olarak değerlendirilir.

2- Konsolidasyona alınan mali tablolardaki aktif ve pasif hesaplar, münferit ortaklıklar tarafından konsolidasyonda kullanılan değerlendirme yöntemlerinden farklı bir yöntemle değerlendirilmiş ise, bu kalemler, konsolidasyon işleminden önce, konsolide mali tabloların hazırlanmasında temel alınacak değerlendirme yöntemlerine göre düzeltilerek yeniden değerlendirilmelidir.

3- Konsolidasyon kapsamına alınmayan ortaklıklardaki sermaye paylarının konsolide bilançoda maliyet değerleri ile gösterilmesi durumunda, sermayesine katılan ortaklığın özkaynak toplamından (dönem net kârı özkaynak toplamına dahildir) iştirak eden ortaklığın sermaye payına düşen tutar ile sermaye paylarının maliyet bedeli arasındaki fark, konsolide mali tablo dipnotlarında ayrı olarak gösterilir.

Yabancı Bir Para Birimi Esas Alınarak Düzenlenen Mali Tabloların Türk Parasına Çevrilmesine İlişkin Esaslar

Madde 14- Konsolidasyon kapsamında olup, yurtdışında kurulu bulunan ortaklıkların yabancı bir para birimi üzerinden düzenlenen mali tabloları aşağıda belirtilen esaslar dahilinde Türk parasına dönüştürülür.

1- Aktif, pasif ve nazım hesaplar dönem sonu kuru uygulanmak suretiyle Türk parasına dönüştürülür. Bu yönteme göre uygulanacak dönem sonu kuru, ana ortaklığın kendi mali tablolarında yer alan yabancı para hesaplarla ilgili olarak dönem sonundaki değerlendirme işlemlerinde kullandığı "Değerleme kuru"dur. Söz konusu ortaklıkların mali tabloları, ana ortaklığın kurunu belirlememiş olduğu bir yabancı para birimi üzerinden düzenlenmiş ise, değerlendirme kuru olarak T.C. Merkez Bankası tarafından belirlenen, bu da mevcut değilse Maliye Bakanlığı tarafından ilan edilen, bu da yoksa anılan yabancı para birimi ile diğer yabancı para birimleri arasında yurtdışı piyasalarda oluşan pariteler üzerinden hesaplanacak dönem sonu kuru esas alınır.

2- Gelir tablosu kalemleri, gelir ve giderlerin döneme eşit olarak yayıldığı varsayımı altında, döneme ilişkin ağırlıklı ortalama veya döneme ilişkin günlük basit aritmetik ortalama döviz alış kuruna göre Türk parasına dönüştürülür.

3- Özkaynak kalemlerinden, ödenmiş sermaye kalemi ile nominal sermaye ve ödenmemiş sermaye "Tarihi Kur"a göre Türk parasına çevrilir. Tarihi kur işlemin yapıldığı tarihdeki kurdur.

4- Özkaynak hesap grubunun diğer kalemleri dönem sonu kuruna göre Türk parasına çevrilir.

5- Dönem net kâr ya da zararı gelir tablosu kalemlerinin düzeltilmiş bir unsuru ve sonucu olarak mali tablolarda yer alır. Yabancı para üzerinden düzenlenen mali tabloların Türk parasına çevrilişi sırasında kur değişimlerinden kaynaklanan artış ve azalışların, "Çevrimden Doğan Kur Farkları" olarak konsolide bilançoda özkaynak grubunda yer alması gerekir.

6- Konsolidasyon kapsamında olan yurtdışında kurulu ortaklığın bir yabancı para birimi üzerinden düzenlenmiş mali tablolarının Türk parasına çevrilmeden önce, yüksek oranlı bir enflasyondan etkilenmiş olması söz konusu ise ve anılan ortaklığın mali tablolarının enflasyon muhasebesi uygulanarak düzeltilmesi hususunda ilgili ülke mevzuatında bir zorunluluk bulunması durumunda, ilk olarak yüksek enflasyonun mali tablolar üzerindeki etkilerinin giderilmesi ve daha sonra da Türk parasına çevriminin yapılması gerekir.

7- Konsolidasyon kapsamındaki ortaklıkların yabancı bir para birimi üzerinden düzenlenmiş mali tabloları Türk parasına çevrildikten sonra, bu Tebliğ’de belirtilen konsolidasyon ilkeleri çerçevesinde konsolidasyon işlemine tabi tutulur.

Konsolide Mali Tabloları İlan Yükümlülüğünün Kapsamı

Madde 15- 3182 sayılı Bankalar Kanunu’na göre Türkiye’de kurulup faaliyet izni alan bankalardan ana ortaklık niteliğine sahip olanlar, bu Tebliğ hükümlerine ve bu Tebliğ ekindeki tip konsolide mali tablolar ile dipnot örneklerine uygun olarak içinde yer aldıkları finansal kurumlar topluluğunun bütününe ilişkin hazırlayacakları konsolide mali tablolarını yılda iki defa olmak üzere; birinci ve ikinci 6 aylık dönem sonları itibarıyla düzenleyerek ilgili mercilere düzenlenme tarihinden itibaren en geç 4 ay içinde ibraz etmek ve Bankalar Kanunu’nun 54. maddesi kapsamında kamuya açıklayacakları bilanço ve kâr ve zarar cetvelleri ile beraber yayınlamak zorundadırlar.

Konsolide mali tabloların, ana ortaklık bankanın Yönetim Kurulu Murahhas Üyesi, Genel Müdür, ilgili Genel Müdür Yardımcısı ve Muhasebe Müdürü’nden ikisi ile banka denetçileri tarafından ad, soyad ve ünvan belirtilmek suretiyle imzalanarak onaylanması zorunludur. Konsolide mali tabloların, sözkonusu bankanın denetimini üstlenen bağımsız denetim kuruluşu tarafından bu Tebliğde yer alan esaslar kapsamında denetlenmesi ve onaylanması zorunlu olup, kamuya açıklanacak konsolide mali tablolarda bu tabloların bağımsız denetim kuruluşlarınca denetlendiğine ve onaylandığına dair açıklamaların açıkca yer alması gereklidir.

Ancak, ana ortaklık niteliğine sahip bir banka tarafından ibraz edilecek konsolide mali tablolar ile bunlara ilişkin dipnotların ilgili mercilere bildirilmesinde, yetkili merciye tevsik edilecek zorunlu bir nedenle geç kalınması durumunda ilgili bankaya 15 günlük ilave bir süre verilebilir.

Finansal kurumlar topluluğuna dahil ortaklıkların birbirleriyle olan sermaye ilişkileri, kontrol etme gücü ilişkileri ve belirli bir etkinliğe sahip olma durumları, dolaylı ilişkiler de dahil olmak üzere şematik ve detaylı bir organizasyonel form şeklinde ana ortaklık banka tarafından konsolide mali tablolar ve bunlara ilişkin dipnotlarla beraber ilgili mercilere bildirilecektir. Bu forma kamuya açıklanacak konsolide mali tabloların ekinde yer verilmeyecektir.

Bu Tebliğ hükümlerine aykırı olarak düzenlenmiş mali tablolar, gerçeğe aykırı olarak düzenlenmiş mali tablolar olarak kabul edilirler. Bu kapsamdaki mali tablolar ve bunlara ilişkin veriler hiç bir şekilde, halka yapılacak duyurularda ve banka

reklamlarında kullanılamaz, konsolide bazda mali tablolara göre hesaplanacak standart rasyoların belirlenmesinde esas alınamazlar.

Ana ortaklık niteliği olan ve yurtiçinde kurulu bulunan banka dışı bir finansal kurumun kontrolünde bulunan tali ortaklık niteliğindeki yurtiçinde kurulu bankalar, içinde bulunduğu finansal kurumlar topluluğuna ilişkin olarak hazırlanan konsolide mali tabloları istenildiğinde ilgili mercilere bildirmek zorundadır.

Ana ortaklık niteliğindeki yurtdışında kurulu bir banka ya da finansal kuruluşun tali ortaklıkları olan yurtiçinde kurulu bankaların, içinde bulunulan topluluğa ait konsolide mali tabloları, ilgili mercilerce talep edilmesi ve bu tabloların açıklanmasında ilgili ülke mevzuatı bakımından bir engel bulunmaması durumunda, ilgili mercilere bildirmeleri zorunludur. İlgili ülke mevzuatında konsolide mali tabloların düzenlenmesi ile ilgili bir zorunluluk bulunmaması durumunda sözkonusu bankalar bu yükümlülüğe tabi değildir.

Çeşitli Hükümler

Madde 16- Konsolidasyona tabi ortaklıkların mali tablolarının konsolidasyonunda, uygulanacak muhasebe tekniği bakımından, bu Tebliğde yer alan düzenlemeler dikkate alınmasına rağmen çözümlenemeyen bir sorunla karşılaşılması durumunda, bu konuyla sınırlı kalınarak öncelikle Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu'nun hazırladığı Türkiye Muhasebe Standardı 5 ve konsolide mali tabloların hazırlanması hususundaki “27 No.lu Uluslararası Muhasebe Standardı”nda, daha sonra Avrupa Birliği'nin konsolide mali tablolar ile ilgili direktiflerinde yer alan hüküm ve açıklamalara göre konsolidasyon uygulamalarına devam edilmelidir.

Geçici Hükümler

Geçici Madde 1- Bu Tebliğe göre konsolide mali tablo düzenlemekle yükümlü bankalar, konsolide mali tablolar ile bunlara ilişkin dipnotları ve eklerini 1997 yılının birinci 6 aylık dönemi sonundan başlamak üzere hazırlamaya başlayacaklar ve bu Tebliğin 15. maddesinde belirtilen usul ve sürelerde ilgili mercilere ibraz ve kamuya ilan edeceklerdir.

Yürürlük

Madde 17- Bu Tebliğ yayınlandığı tarihte yürürlüğe girer.

.....BANKASI
KONSOLİDE BİLANÇOSU (ANA ORTAKLIK)
(MİLYAR TL)

AKTİFLER		CARİ DÖNEM (.../.../...)
I-	Nakit Değerler	-----
	A. Kasa	-----
	B. Efektif	-----
	C. Diğer Nakit Değerler	-----
II-	Bankalar	-----
	A. T.C. Merkez Bankası	-----
	B. Diğer Bankalar	-----
	1) Yurtiçi Bankalar	-----
	2) Yurtdışı Bankalar	-----
III-	Diğer Mali Kuruluşlardaki Alacaklar	-----
IV-	Bankalararası Para Piyasası	-----
V-	Menkul Değerler Cüzdanı (Net)	-----
	A. Kamu Kesimi Borçlanma Senetleri	-----
	B. Özel Kesim Borçlanma Senetleri	-----
	C. Hisse Senetleri	-----
	D. Diğer Menkul Değerler	-----
VI-	Krediler	-----
	A. Kısa Vadeli	-----
	B. Orta ve Uzun Vadeli	-----
VII-	Faktoring Alacakları	-----
VIII-	Finansal Kiralama Alacakları (Net)	-----
	A. Finansal Kiralama Alacakları	-----
	B. Kazanılmamış Gelirler (-)	-----
IX-	Takipteki Alacaklar (Net)	-----
	A. Takipteki Alacaklar	-----
	B. Ayrılan Karşılıklar (-)	-----
X-	Faiz ve Gelir Tahakkuk ve Reeskontları	-----
	A. Kredilerin	-----
	B. Menkul Değerlerin	-----
	C. Diğer	-----
XI-	Kanuni Karşılıklar	-----
	A. Mevduat Munzam Karşılıkları	-----
	B. Kanuni Yedek Akçeler Karşılığı Devlet Tah. Hes.	-----
	C. Diğer Kanuni Karşılıklar	-----
XII-	Muhtelif Alacaklar	-----
XIII-	Konsolidasyon Dışı İştirakler (Net)	-----
	A. Mali iştirakler	-----
	B. Mali Olmayan İştirakler	-----
XIV-	Konsolidasyon Dışı Bağlı Ortaklıklar (Net)	-----
	A- Mali İştirakler	-----
	B- Mali Olmayan İştirakler	-----
XV-	Konsolidasyon Dışı Bağlı Menkul Kıymetler (Net)	-----
	A. Hisse Senetleri	-----
	B. Diğer Menkul Kıymetler	-----
XVI-	Sabit Kıymetler (Net)	-----
	A. Defter Değeri	-----
	B. Birikmiş Amortismanlar (-)	-----
XVII-	Konsolidasyon Şerefiyesi (Net)	-----
XVIII-	Diğer Akifler	-----
TOPLAM AKTİFLER		-----

PASİFLER		CARİ DÖNEM (.../.../...)
I-	Mevduat	-----
	A. Tasarruf Mevduatı	-----
	B. Döviz Tevdiat Hesabı	-----
	C. Altın Depo Hesapları	-----
	D. Bankalar Mevduatı	-----
	E. Diğer Mevduat (A,B,C,D Dışında Kalan)	-----
II-	Bankalararası Para Piyasası	-----
III-	Alınan Krediler	-----
	A. T.C. Merkez Bankası Kredileri	-----
	B. Diğer Kuruluşlardan Alınan Krediler	-----
	1) Yurtiçi banka ve diğer kuruluşlardan	-----
	2) Yurtdışı banka, diğer kuruluş ve fonlardan	-----
	3) Sermaye Benzeri Krediler	-----
IV-	Faktoring Borçları	-----
V-	Finansal Kiralama Borçları (Net)	-----
	A. Finansal Kiralama Borçları	-----
	B. Ertelenmiş Finansal Kiralama Giderleri (-)	-----
VI-	Çıkarılan Menkul Kıymetler (Net)	-----
	A. Tahviller ve Bonolar	-----
	B. Varlığa Dayalı Menkul Kıymetler	-----
	C. Diğer Menkul Kıymetler	-----
VII-	Faiz ve Gider Reeskontları	-----
	A. Mevduatın	-----
	B. Alınan Kredilerin	-----
	C. Diğer	-----
VIII-	Ödenecek Vergi, Resim, Harç ve Primler	-----
IX-	İthalat Transfer Emirleri	-----
X-	Muhtelif Borçlar	-----
XI-	Karşılıklar	-----
	A. Kıdem Tazminatı Karşılığı	-----
	B. Krediler Serbest Karşılığı	-----
	C. Vergi Karşılığı	-----
	D. Sigorta Teknik Karşılıkları (Net)	-----
	E. Diğer Karşılıklar	-----
XII-	Topluluk Dışı Paylar	-----
XIII-	Diğer Pasifler	-----
XIV-	Özkaynaklar	-----
	A. Ödenmiş Sermaye	-----
	1) Nominal Sermaye	-----
	2) Ödenmemiş Sermaye (-)	-----
	B. Yedek Akçeler	-----
	C. Muhtemel Zararlar Karşılığı (Bankalar Kanunu M.32/1)	-----
	D. Yeniden Değerleme Fonları	-----
	E. Değerleme Farkları	-----
	F. Negatif Konsolidasyon Şerefiyesi (Net)	-----
XV-	Kâr veya Zarar	-----
	A. Dönem Karı veya Zararı	-----
	1) Grubun Payı	-----
	2) Topluluk Dışı Paylar	-----
	B. Geçmiş Yıl Kârları veya Zararları	-----
	1) Grubun Payı	-----
	2) Topluluk Dışı Paylar	-----
TOPLAM PASİFLER		-----
Bilanço Dışı Yükümlülükler		
I-	Garanti ve Kefaletler	-----
II-	Taahhütler	-----
III-	Döviz ve Faiz Haddi ile İlgili İşlemler	-----
IV-	Diğer Yükümlülükler	-----
TOPLAM		

.....BANKASI
KONSOLİDE KÂR VE ZARAR CETVELİ (ANA ORTAKLIK)
(MİLYAR TL)

		CARİ DÖNEM (.../.../...)
I-	Faiz Gelirleri	-----
	A. Kredilerden Alınan Faizler	-----
	B. Mevduat Munzam Karşılıklarından Alınan Faizler	-----
	C. Bankalardan Alınan Faizler	-----
	D. Bankalararası Para Piyasası İşlemlerinden Alınan Faizler	-----
	E. Menkul Değerler Cüzdanından Alınan Faizler	-----
	F. Diğer Faiz Gelirleri	-----
II-	Faiz Giderleri	-----
	A. Mevduata Verilen Faizler	-----
	1) Tasarruf Mevduatına	-----
	2) Döviz Tevdiat Hesaplarına	-----
	3) Altın Depo Hesaplarına	-----
	4) Bankalar Mevduatına	-----
	5) Diğer Mevduata (1, 2, 3, 4 Dışındaki)	-----
	B. Bankalararası Para Piyasası İşlemlerine Verilen Faizler	-----
	C. Kullanılan Kredilere Verilen Faizler	-----
	D. Çıkarılan Menkul Kıymetlere Verilen Faizler	-----
	E. Diğer Faiz Giderleri	-----
III-	Net Faiz Geliri (I-II)	-----
IV-	Faiz Dışı Gelirler	-----
	A. Alınan Ücret ve Komisyonlar	-----
	B. Sermaye Piyasası İşlem Kârları	-----
	C. Kambiyo Kârları	-----
	D. İştiraklerden ve Bağlı Ortaklıklardan Alınan Kâr Payları	-----
	E. Olağanüstü Gelirler	-----
	F. Diğer Faiz Dışı Gelirler	-----
V-	Faiz Dışı Giderler	-----
	A. Verilen Ücret ve Komisyonlar	-----
	B. Sermaye Piyasası İşlem Zararları	-----
	C. Kambiyo Zararları	-----
	D. Personel Giderleri	-----
	E. Kıdem Tazminatı Provizyonu	-----
	F. Kira Giderleri	-----
	G. Amortisman Giderleri	-----
	H. Vergi ve Harçlar	-----
	I. Olağanüstü Giderler	-----
	J. Takipteki Alacaklar Provizyonu	-----
	K. Diğer Provizyonlar	-----
	L. Diğer Faiz Dışı Giderler	-----
VI-	Net Faiz Dışı Gelirler (IV-V)	-----
VII-	Vergi Öncesi Kâr/Zarar (III-V)	-----
VIII-	Vergi Provizyonu	-----
IX-	Net Kâr/Zarar (VII-VIII)	-----
	A. Grubun Kârı/Zararı	-----
	B. Topluluk Dışı Payların Kârı/Zararı	-----

Konsolide Mali Tablolara İlişkin Dipnotlar

1- Konsolidasyon kapsamına alınan bağlı ortaklıkların, iştiraklerin ve sınırlı iştiraklerin, üzerlerinde önemli etkinliğe sahip olunan ortaklıkların;

- ünvanları, ana merkezlerinin bulundukları yerler,
- sermayeleri ve sözkonusu sermayelerin içinde ana ortaklık ile diğer ortaklıkların sahip olduğu paylar,
- çalıştırdıkları personel sayıları,

Ana ortaklık ve/veya finansal kurumlar topluluğunun diğer üyeleri ile beraberce kontrol durumuna sahip olan topluluk dışı diğer üyelerin/hissedarların dökümü,

2- Konsolidasyon kapsamına alınan ortaklıkların yapısında bir önceki döneme göre oluşan değişiklikler; faaliyet yılı veya raporlama dönemi içinde mali tabloları konsolidasyon kapsamına alınan ortaklıkların sayı ve türlerinde, iş yapılarında önemli değişiklikler meydana gelmiş

7- Finansal kurumlar topluluğunun finansal durumunu bir bütün olarak aydınlatma bakımından önemi haiz olup, bilançoda yer almayan şarta bağlı borçlar,

8- Yabancı para aktif ve pasiflerin toplam konsolide tutarları,

9- a) Konsolide mali tabloların değişik hesap veya kalemlerinde kullanılan değerleme yöntemleri ile konsolidasyon bakımından belirli mali tablo kalemlerinde yapılan düzeltmelere ilişkin olarak kullanılan yöntemler,

b) Konsolidasyon kapsamındaki yabancı para üzerinden düzenlenen mali tabloların veya konsolide mali tablolar içinde yer alan yabancı para hesapların Türk parasına çevrilmesinde kullanılan kurlar, konsolidasyonda, yabancı para üzerinden düzenlenen mali tablolar veya yabancı para hesaplar için uygulanan çevrim yöntemleri,

10- Konsolidasyona alınan mali tablolardaki hesapların münferit ortaklıklar tarafından, konsolidasyonda esas alınacak değerleme yöntemlerinden farklı bir yöntemle değerlendirilmiş olduğu zaman, yeniden bir

16- Yeniden değerleme değer artış fonu sermayeye ilave edildiğinde, bu tutarın “Topluluk İçi Sabit Kıymet Alım Satımıyla İlgili Sermayeye İlave Edilen Değer Artış Fonu” adı altında zkaynaklardan düşülen kısmına ilişkin bilgi,

17- Mali tabloları konsolide edilen ortaklıklardan dolayı ortaya çıkan pozitif veya negatif konsolidasyon şerefiyelerinin ortaklık bazında dökümü ve buna ilişkin açıklamalar,

18- Konsolide bilanço ile gelir tablosunun “Diğer” başlıklı ana ve alt kalemlerinde yer alan farklı türlerdeki finansal kuruluşlara ilişkin önemli ve özelliği olan hesaplarının ayrı ayrı dökümleri ve bunlara ilişkin açıklamalar,

19- Belirtilmesi gereken diğer dipnot ve a

Bu Tebliğ'in uygulanmasında, hesaplanan en son Sermaye Tabanı/Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayrinakdi Krediler ve Yükümlülükler Standart Rasyosu'nda yer alan sermaye tabanı dikkate alınır. Ancak sözkonusu rasyonun hesaplanmasını takiben ödenmiş sermaye ve mali iştirak tutarlarında değişiklik olması halinde bu değişiklikler, belgelenmek koşuluyla sermaye tabanı hesabında dikkate alınabilir.

Döviz endeksli varlık ve yükümlülüklerin %50'si döviz varlık ve yükümlülükleri içinde mütâlâa edilir. Döviz endeksli varlık ve yükümlülüklerin bu madde kapsamında kabul edilebilmesi için sözkonusu varlık ve yükümlülüklerin üzerinde veya bununla ilgili sözleşmede veya mevzuatta döviz endeksli bir araç olduğunun açıkça belirtilmesi gerekir.

Yukarıda sayılan döviz varlık ve yükümlülüklerinin kapsam ve niteliği Hazine Müsteşarlığı ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nca belirlenir.

####

Geçici Hükümler

Geçici Madde 1- 28.2.1995 tarihli bilançolarına göre hesaplanacak net genel pozisyon/sermaye tabanı oranı 4 üncü maddede belirtilen oranın üzerinde olan bankalar net genel pozisyon/sermaye tabanı oranlarını Tebliğ'in yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 12 ay içinde her ay 28.2.1995 tarihi itibariyle hesaplanan oran ile 4 üncü maddede belirtilen oran arasındaki farkın en az 1/12'si kadar mevcut oranlardan indirim yapmak suretiyle 4 üncü maddede belirtilen orana uyumlu hale getirirler.

Geçiş süresi içinde herhangi bir ayda, net genel pozisyon/sermaye tabanı oranının o ay için belirlenen oranın altında gerçekleşmesi halinde, süre sonunda 4 üncü maddede belirtilen orana uyum sağlamak üzere her ay indirilmesi gereken oran, buna göre yeniden hesaplanır.

Geçici Madde 2- Yurtdışı şubelerin hesapları bu Tebliğ'in yürürlüğe girişinden itibaren 6 ay süreyle yalnızca ay sonları itibariyle yapılacak hesapl

4.4.24. “Yabancı Para Net Genel Pozisyon / Sermaye Tabanı” ve “Yabancı Para Net Vadeli İşlem Pozisyonu / Sermaye Tabanı” Standart Rasyolarının Bankalarca Hesaplanmasına ve Uygulanmasına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ
(30 Haziran 1998 tarih ve 23388 sayılı (Mükerrer) Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.)

Madde 1- Bu Tebliğ, 3182 sayılı Bankalar Kanunu’nun 56 ncı maddesinin 3 üncü fıkrası, 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Kanunu’nun 4/I - a, b ve 40/II - a maddeleri uyarınca yürürlüğe konulmuştur.

Amaç ve Kapsam

Madde 2- Bu Tebliğ’in amacı, bankaların döviz varlık ve yükümlülükleri arasındaki ilgi ve dengelerin kurulmasını ve bunların sermaye tabanları ile uyumlu bir seviyede döviz pozisyonunu tutmalarını temin etmek üzere,

Sermaye Tabanı : Bankalar Kanunu’nun 56 ncı maddesinin üçüncü fıkrasına istinaden yayımlanan, “Sermaye Tabanı / Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayrinakdi Krediler ve Yükümlülükler Standart Rasyosu”nu düzenleyen Tebliğ’de yer alan Sermaye Tabanı tanımını,

Yabancı Para Net Genel Pozisyon / Sermaye Tabanı Standart Rasyosu : Yabancı para net genel pozisyon tutarının, sermaye tabanına bölünmesi suretiyle hesaplanacak oranı,

Yabancı Para Net Vadeli İşlem Pozisyonu / Sermaye Tabanı Standart Rasyosu : Yabancı para net vadeli işlem pozisyonu tutarının, sermaye tabanına bölünmesi suretiyle hesaplanacak oranı,

Döviz Endeksli Varlık ve Yükümlülükler : Üzerlerinde, ilgili sözleşmelerde veya mevzuatta döviz endeksli bir araç olduğu açıkça tanımlanan ve değerleri döviz kurlarındaki değişimlerden doğrudan etkilenen varlık ve yükümlülükleri ifade eder.

Hazine Müsteşarlığı, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasının görüşünü almak suretiyle ve mali bünyelerini etkileyen diğer faktörleri de dikkate alarak, her bir banka veya banka grupları için 4 üncü maddede belirtilen standart rasyolar için farklı oranlar tesis edilmesini kararlaştırabilir.

Bu Tebliğin 4 üncü maddesinde belirtilen sınırlamaya tabi olmayan bankalar, bu Tebliğin 5 inci maddesinde belirtilen hesaplama ve bildirim yükümlülüğüne tabidir.

Pozisyon Aşımaları

Madde 6- “Yabancı Para Net Genel Pozisyon / Sermaye Tabanı” standart rasyosu ve/veya “Yabancı Para Net Vadeli İşlem Pozisyonu / Sermaye Tabanı” standart rasyosu bu Tebliğin 4 üncü maddesinde belirtilen sınırı aşan bankaların, aşan kısma karşılık gelen ve Türk Lirası ya da döviz temin etme yükümlülüğünü gösteren net genel pozisyon ve net vadeli işlem pozisyonu açıkları, 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Kanununun 40/II

Geçici Madde 3- Dövizle endeksli krediler, “Yabancı Para Net Genel Pozisyon / Sermaye Tabanı” standart rasyosunun hesaplanmasında bu Tebliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay boyunca aşağıda belirtilen oranlarda dikkate alınır.

Tebliğin Yürürlüğe Girdiği Tarihten İtibaren;	Dövizle Endeksli Kredilerin Dikkate Alınma Oranları;
-----	-----
Birinci ay boyunca	% 50
İkinci ay boyunca	% 55
Üçüncü ay boyunca	% 60
Dördüncü ay boyunca	% 70
Beşinci ay boyunca	% 80
Altıncı ay boyunca	% 90

Yürürlük

Madde 8- Bu Tebliğ, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

DÖVİZ VARLIKLARI**Ek - 1**

Sıra No	Hesap No	Hesap Adı
1	011	Efektif Deposu
2	013	Yoldaki Paralar
3	015	Satın Alınan Banka Çekleri
4	017	Vadesi Gelmiş Menkul Değerler
5	019	Altın Deposu
6	021	T.C Merkez Bankası
7	023	Yurtiçi Bankalar
8	025	Yurtdışı Bankalar
9	027	Yurtdışı Merkez ve Şubeler
10	029	Özel Finans Kurumları
11	031	Menkul Değerler Cüzdanı (Net)
12	041	<u>Bankalararası Para Piyasası İşlemlerinden Alacaklar</u>
13	101	İskonto Senetleri
14	103	İştira Senetleri
15	111	Kısa Vadeli Açık İhracat Kredileri
16	113	Kısa Vadeli Teminatlı İhracat Kredileri
17	115	Kısa Vadeli Teminatlı İthalat Kredileri
18	117	Kısa Vadeli Açık Diğer Krediler
19	119	Kısa Vadeli Teminatlı Diğer Krediler
20	121	Kısa Vadeli İhtisas Kredileri
21	123	Altın Kredisi
22	125	Kısa Vadeli Fon Kaynaklı Krediler
23	127	Mali Kesime Verilen Kısa Vadeli Krediler
24	129	Yurtdışı Kısa Vadeli Krediler
25	131	Orta ve Uzun Vadeli Açık İhracat Garantili Yatırım Kredileri
26	133	Orta ve Uzun Vadeli Teminatlı İhracat Garantili Yatırım Kredileri
27	135	Orta ve Uzun Vadeli Açık Diğer Yatırım Kredileri
28	137	Orta ve Uzun Vadeli Teminatlı Diğer Yatırım Kredileri
29	139	Orta ve Uzun Vadeli Açık İşletme ve Diğer Krediler
30	141	Orta ve Uzun Vadeli Teminatlı İşletme ve Diğer Krediler
31	143	Orta ve Uzun Vadeli İhtisas Kredileri
32	145	Orta ve Uzun Vadeli Fon Kaynaklı Krediler
33	147	Mali Kesime Verilen Orta ve Uzun Vadeli Krediler
34	149	<u>Yurtdışı Orta ve Uzun Vadeli Krediler</u>
35	151	Yenilenen ve İtfâ Planına Bağlanan Kısa Vadeli Teminatsız Krediler
36	153	Yenilenen ve İtfâ Planına Bağlanan Kısa Vadeli Teminatlı Krediler
37	155	Yenilenen ve İtfâ Planına Bağlanan Orta ve Uzun Vadeli Teminatsız Krediler
38	157	Yenilenen ve İtfâ Planına Bağlanan Orta ve Uzun Vadeli Teminatlı Krediler
39	159	Tanzim Edilen Gayri Nakdi Kredi Bedelleri
40	171	Tasfiye Olunacak Alacaklar / Kısa Vadeli Krediler (Net)
41	173	Tasfiye Olunacak Alacaklar / Orta ve Uzun Vadeli Krediler (Net)
42	175	Tasfiye Olunacak Alacaklar / Tazmin Edilen Gayri Nakdi Kredi ve Yükümlülükler (Net)
43	177	<u>Tasfiye Olunacak Alacaklar / Hesapta 90 Günlük Süreyi Dolduranlar (Net)</u>
44	203	Finansal Kiralama İşlemlerinden Alacaklar (Net)
45	211	Mevduat Munzam Karşılıkları
46	221	Kredi Faiz Gelir Tahakkuk Reeskontları
47	223	Diğer Faiz ve Gelir Reeskontları
48	241	İştiraklerimiz (Net)
49	243	Bağlı Ortaklıklar (Net)
50	245	Bağlı Menkul Değerler (Net)
51	251	Menkuller (Net)
52	253	Gayrimenkuller (Net)
53	275	Tahsili Şüpheli Ücret, Komisyon Diğer Alacaklar (Net)
54	279	Muhtelif Alacaklar
55	281	Borçlu Geçici Hesaplar (Aktifleştirilen gider hesapları dışındakiler)
56	291	Şubeler Cari Hesabı (borç bakiye verme durumunda)
57	297	Özel Görev hesapları
58		Türk Parası hesaplarda izlenen ve Tebliğ Kapsamında tanımlanan dövizde endeksli tüm Varlıklar

	<u>Bilanço Dışı Hesaplar</u>	
59		Repo İşlemlerinden Alacaklar
60		Vadeli (Forward) Döviz Alımları
61		Swap Para Alımları
62		Diğer türev enstrümanlarla ilgili nazım hesaplarda izlenen döviz alımları / alacaklar

DÖVİZ YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Sıra No	Hesap No	Hesap Adı
1	301-311	Döviz Tevdiat Hesapları
2	305-315	Altın Depo Hesabı
3	309-319	Bankalar Mevduatı
4	325	7 Gün İhbarlı Döviz Tevdiat Hesapları
5	329	Bankalar Arası Para Piyasasından Alınan Borçlar
6	341	T.C. Merkez Bankası Kredileri
7	343	Yurtiçi Bankalardan Kullanılan Krediler
8	345	Yurtiçi Diğer Kuruluşlardan Kullanılan Krediler
9	347	Sermaye Benzeri Krediler
10	349	Yurtdışından Kullanılan Krediler
11	359	Yurtdışından Kullanılan Altın Kredileri
12	351	Karşılıklar
13	353	Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar (Net)
14	361	Faiz ve Gider Reeskontları
15	367	Yurtdışı Merkez ve Şubeler
16	371	İthalat Transfer Emirleri
17	381	Ödenecek Vergi, Resim, Harç ve Primler
18	383	Çıkarılan Menkul Kıymetler (Net)
19	385	Fonlar
20	391	Muhtelif Borçlar
21	393	Alacaklı Geçici Hesaplar
22	395	Ödeme Emirleri
24	397	Özel Görev Hesapları
25	(291)	Şubeler Cari Hesabı (alacaklı bakiye verme durumunda)
26	441	Banka Sabit Kıymet Yeniden Değerleme Fonu
27	443	İştirakler ve Bağlı Ortaklık (Bağ. Menkul Değer. dahil) Sabit Kıymet Yeniden Değerleme Karşılığı
28	445	Menkul Değerler Değer Artış Fonu
29		Türk Parası hesaplarda izlenen ve Tebliğ kapsamında tanımlanan dövizde endeksli tüm yükümlülükler
<u>Bilanço Dışı Hesaplar</u>		
30		Repo İşlemlerinden Borçlar
31		Vadeli (Forward) Döviz Satımları
32		Swap Para Satımları
33		Diğer türev ve enstrümanlarla ilgili nazım hesaplarda izlenen döviz satımları / borçlar

4.4.25. “Yabancı Para Net Genel Pozisyon / Sermaye Tabanı” Standart Rasyosunun Bankalarca Hesaplanmasına ve Uygulanmasına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ

(29 Ağustos 1998 tarih ve 23448 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.)

Madde 1- Bu Tebliğ, 3182 sayılı Bankalar Kanunu’nun 56 ncı maddesinin 3 üncü fıkrası, 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu’nun 4/I-a, b ve 40/II-a maddeleri uyarınca yürürlüğe konulmuştur.

Amaç ve Kapsam

Madde 2- Bu Tebliğ’in amacı, bankaların döviz varlık ve yükümlülükleri arasındaki ilgi ve dengelerin kurulmasını ve bunların sermaye tabanları ile uyumlu bir seviyede döviz pozisyonu tutmalarını temin etmek üzere, döviz yönetimlerinde uygulayacakları “Yabancı Para Net Genel Pozisyon / Sermaye Tabanı” standart rasyosuna ilişkin esasları tespit etmektedir.

Tanımlar

Madde 3- Bu Tebliğ’de geçen;

Döviz Varlıkları : Bankaların, yurtdışı şubelerine ilişkin hesaplar da dahil olmak üzere, Tebliğ eki listede belirtilen, tüm yabancı para aktif hesaplarını, dövizde endeksli varlıklarını, yabancı para repo alacakları ile vadeli döviz alım taahhütlerini,

Döviz Yükümlülükleri : Bankaların, yurtdışı şubelerine ilişkin hesaplar da dahil olmak üzere, Tebliğ eki listede belirtilen, tüm yabancı para pasif hesaplarını, dövizde endeksli yükümlülüklerini, yabancı para repo borçları ile vadeli döviz satım taahhütlerini,

Vadeli Döviz Alım Taahhütleri : Nazım hesaplarda gayri nakdi bir taahhüt olarak yer alan, belirli bir vade sonunda bankaya belirli bir döviz /yabancı fon girişine yol açacak olan, repo taahhütleri hariç, forward döviz alımları ve swap para alımları ile diğer cayılamaz anlaşmaları,

Vadeli Döviz Satım Taahhütleri : Nazım hesaplarda gayri nakdi bir taahhüt olarak yer alan, belirli bir vade sonunda bankadan belirli bir döviz/yabancı para fon çıkışına yol açacak olan, repo taahhütleri hariç, forward döviz satımları ve swap para satımları ile diğer cayılamaz anlaşmaları,

Yabancı Para Net Genel Pozisyon : Bu maddede belirtilen “Döviz Varlıkları” toplamı ile “Döviz yükümlülükleri” toplamının Türk Lirası karşılıkları arasındaki farkı,

Sermaye Tabanı : Bankalar Kanunu’nun 56 ncı maddesinin üçüncü fıkrasına istinaden yayımlanan, “Sermaye Tabanı / Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayrinakdi Krediler ve Yükümlülükler Standart Rasyosu”nu düzenleyen Tebliğ’de yer alan sermaye tabanı tanımını,

Yabancı Para Net Genel Pozisyon / Sermaye Tabanı Standart Rasyosu : Yabancı para net genel pozisyon tutarının, sermaye tabanına bölünmesi suretiyle hesaplanacak oranı.

Dövizde Endeksli Varlık ve Yükümlülükler : Üzerlerinde, ilgili sözleşmelerde veya mevzuatta dövizde endeksli bir araç olduğu açıkça tanımlanan ve değerleri döviz kurlarındaki değişimlerden doğrudan etkilenen varlık ve yükümlülükleri

ifade eder.

Bu Tebliğin uygulanmasında, bankaların “Sermaye Tabanı / Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayrinakdi Krediler ve Yükümlülükler” standart rasyosu hesaplamasında yer alan en son dönem sermaye tabanı tutarı dikkate alınır. Ancak, sözkonusu standart rasyonun hesaplanmasını takiben, bankaların ödenmiş sermaye ve mali iştirak tutarlarında değişiklik olması halinde, bu değişiklikler, belgelenmek koşuluyla 4 üncü maddede belirtilen standart rasyoların hesaplanmasında kullanılan sermaye tabanı tutarının belirlenmesinde bankalarca dikkate alınabilir.

Bu Tebliğin uygulanmasında dikkate alınacak olan Tebliğ eki listede belirtilen döviz varlık ve yükümlülüklerine ilişkin açıklamalar ve değişiklikler, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının görüşünün alınmasını müteakip Hazine Müsteşarlığınca ilgililere duyurulur.

Oransal Sınır

Madde 4- Bankalarca, bu Tebliğde belirlenen esaslara göre hesaplanan “Yabancı Para Net Genel Pozisyon / Sermaye Tabanı” Standart Rasyosu azami % 30’dur.

Hesaplama Şekli ve Bildirim

Madde 5- 4 üncü maddede belirtilen standart rasyo günlük olarak hesaplanır. Hazine Müsteşarlığı ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’nca belirlenecek cetvellere ve bunların açıklamalarına uygun şekilde, ay sonları itibariyle hesaplanan standart rasyoyu ihtiva eden cetvel en geç izleyen ayın sonuna kadar, haftalık olarak düzenlenecek cetvel ise ilgili hafta sonunu izleyen 2 hafta içerisinde Hazine Müsteşarlığı’na ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’na ulaşacak şekilde gönderilir.

Hazine Müsteşarlığı, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’nın görüşünü almak suretiyle ve mali bünyelerini etkileyen diğer faktörleri de dikkate alarak, her bir banka veya banka grupları için 4 üncü maddede belirtilen standart rasyo için farklı oranlar tesis edilmesini kararlaştırabilir.

Pozisyon Aşımaları

Madde 6- “Yabancı Para Net Genel Pozisyon / Sermaye Tabanı” standart rasyosu bu Tebliğin 4 üncü maddesinde belirtilen sınırı aşan bankaların, aşan kısma karşılık gelen ve Türk Lirası ya da döviz temin etme yükümlülüğünü gösteren net genel pozisyon açıkları, 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu’nun 40/II-a maddesine istinaden çıkarılan umumi disponibilite hakkında tebliğlerle düzenlenen disponibilite uygulamasında taahhüt olarak dikkate alınır.

Yapılacak incelemelerde Yabancı Para Net Genel Pozisyon / Sermaye Tabanı standart rasyosunun tutturulmasına yönelik fiktif işlem yapıldığının tespit edilmesi halinde, bu işlemlere tekabül eden tutarlar geriye yönelik olarak varlık ve yükümlülüklerden düşülerek ilgili döneme ilişkin Yabancı Para Net Genel Pozisyon / Sermaye Tabanı Standart Rasyosu ve aşan pozisyon tutarı yeniden hesaplanarak, aşan kısım hakkında 1 inci fıkraya göre işlem yapılır.

Kaldırılan Hükümler

Madde 7- 30.6.1998 tarih ve 23388 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan “Yabancı Para Net Genel Pozisyon / Sermaye Tabanı” ve “Yabancı Para Net Vadeli İşlem Pozisyonu / Sermaye Tabanı” Standart Rasyolarının Bankalarca Hesaplanmasına ve Uygulanmasına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici Madde 1- Bu Tebliğin 4 üncü maddesinde belirtilen Yabancı Para Net Genel Pozisyon / Sermaye Tabanı Standart Rasyosu, bankalarca Tebliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren aşağıda belirtilen oranlarda dikkate alınır.

Tebliğin Yürürlüğe Girdiği Tarihten İtibaren, -----	Yabancı Para Net Genel Pozisyon/Sermaye Tabanı Standart Rasyosu -----
Ağustos ayı boyunca :	% 47
Eylül ayı boyunca :	% 43
Ekim ayı boyunca :	% 40
Kasım ayı boyunca :	% 37
Aralık ayı boyunca :	% 34

Geçici Madde 2- Döviz endeksli krediler, Yabancı Para Net Genel Pozisyon / Sermaye Tabanı Standart Rasyosu’nun hesaplanmasında bu Tebliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren aşağıda belirtilen oranlarda dikkate alınır.

Tebliğin Yürürlüğe Girdiği Tarihten İtibaren, -----	Döviz Endeksli Kredilerin Dikkate Alınma Oranları, -----
Ağustos ayı boyunca :	% 55
Eylül ayı boyunca :	% 60
Ekim ayı boyunca :	% 70
Kasım ayı boyunca :	% 80
Aralık ayı boyunca :	% 90

Yürürlük

Madde 8- Bu Tebliğ, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

DÖVİZ VARLIKLARI

Sıra No	Hesap No	Hesap Adı
-----	-----	-----
1	011	Efektif Deposu
2	013	Yoldaki Paralar
3	015	Satın Alınan Banka Çekleri
4	017	Vadesi Gelmiş Menkul Değerler
5	019	Altın Deposu
6	021	T.C.Merkez Bankası
7	023	Yurtiçi Bankalar
8	025	Yurtdışı Bankalar
9	027	Yurtdışı Merkez ve Şubeler

Sıra No	Hesap No	Hesap Adı
-----	-----	-----
10	029	Özel Finans Kurumları
11	031	Menkul Değerler Cüzdanı (Net)
12	041	<u>Bankalararası Para Piyasası İşlemlerinden Alacaklar</u>
13	101	İskonto Senetleri
14	103	İştirâ Senetleri
15	111	Kısa Vadeli Açık İhracat Kredileri
16	113	Kısa Vadeli Teminatlı İhracat Kredileri
17	115	Kısa Vadeli Teminatlı İthalat Kredileri
18	117	Kısa Vadeli Açık Diğer Krediler
19	119	Kısa Vadeli Teminatlı Diğer Krediler
20	121	Kısa Vadeli İhtisas Kredileri
21	123	Altın Kredisi
22	125	Kısa Vadeli Fon Kaynaklı Krediler
23	127	Mali Kesime Verilen Kısa Vadeli Krediler
24	129	Yurtdışı Kısa Vadeli Krediler
25	131	Orta ve Uzun Vadeli Açık İhracat Garantili Yatırım Kredileri
26	133	Orta ve Uzun Vadeli Teminatlı İhracat Garantili Yatırım Kredileri
27	135	Orta ve Uzun Vadeli Açık Diğer Yatırım Kredileri
28	137	Orta ve Uzun Vadeli Teminatlı Diğer Yatırım Kredileri
29	139	Orta ve Uzun Vadeli Açık İşletme ve Diğer Krediler
30	141	Orta ve Uzun Vadeli Teminatlı İşletme ve Diğer Krediler
31	143	Orta ve Uzun Vadeli İhtisas Kredileri
32	145	Orta ve Uzun Vadeli Fon Kaynaklı Krediler
33	147	Mali Kesime Verilen Orta ve Uzun Vadeli Krediler
34	149	<u>Yurtdışı Orta ve Uzun Vadeli Krediler</u>
35	151	Yenilenen ve İtfa Planına Bağlanan Kısa Vadeli Teminatsız Krediler
36	153	Yenilenen ve İtfa Planına Bağlanan Kısa Vadeli

Sıra No	Hesap No	Hesap Adı
37	155	Teminatlđ Krediler
38	157	Yenilenen ve İtfı Planına Bağlanan Orta ve Uzun Vadeli Teminatsız Krediler
39	159	Yenilenen ve İtfı Planına Bağlanan Orta ve Uzun Vadeli Teminatlđ Krediler
40	171	Tazmin Edilen Gayri Nakdi Kredi Bedelleri
41	173	Tasfiye Olunacak Alacaklar / Kısa Vadeli Krediler (Net)
42	175	Tasfiye Olunacak Alacaklar / Orta ve Uzun Vadeli Krediler (Net)
43	177	Tasfiye Olunacak Alacaklar / Tazmin Edilen Gayri Nakdi Kredi ve Yüklümlölükler (Net)
44	203	<u>Tasfiye Olunacak Alacaklar / Hesapta 90 Günlük Süreyi Dolduranlar (Net)</u>
45	211	Finansal Kiralama İşlemlerinden Alacaklar (Net)
46	221	Mevduat Munzam Karşılıkları
47	223	Kredi Faiz Gelir Tahakkuk Reeskontları
48	223	Diğer Faiz ve Gelir Reeskontları
49	241	İştiraklerimiz (Net)
50	243	Bağlı Ortaklıklar (Net)
51	245	Bağlı Menkul Değerler (Net)
52	251	Menkuller (Net)
53	253	Gayrimenkuller (Net)
54	275	Tahsili Şüpheli Ücret, Komisyon Diğer Alacaklar (Net)
55	279	Muhtelif Alacaklar
56	281	Borçlu Geçici Hesaplar (Aktifleştirilen gider hesapları dışındakiler)
57	291	Şubeler Cari Hesabı (borç bakiye verme durumunda)
58	297	Özel Görev Hesapları
59		Türk Parası hesaplarda izlenen ve Tebliğ kapsamında tanımlanan dövize endeksli tüm varlıklar

Bilanço Dışı Hesaplar

Sıra No	Hesap Adı
59	Repo işlemlerinden Alacaklar
60	Vadeli (Forward) Döviz Alımları
61	Swap Para Alımları
62	Diğer türev enstrümanlarla ilgili nazım hesaplarda izlenen döviz alımları/alacaklar

DÖVİZ YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Sıra No	Hesap No	Hesap Adı
1	301-311	Döviz Tevdiat Hesapları
2	305-315	Altın Depo Hesabı
3	309-319	Bankalar Mevduatı
4	325	<u>7 Gün İhbarlı Döviz Tevdiat Hesapları</u>
5	329	Bankalararası Para Piyasasından Alınan Borçlar
6	341	T.C. Merkez Bankası Kredileri
7	343	Yurtiçi Bankalardan Kullanılan Krediler
8	345	Yurtiçi Diğer Kuruluşlardan Kullanılan Krediler
9	347	Sermaye Benzeri Krediler
10	349	Yurtdışından Kullanılan Krediler
11	359	<u>Yurtdışından Kullanılan Altın Kredileri</u>
12	351	Karşılıklar
13	353	Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar (Net)
14	361	Faiz ve Gider Reeskontları
15	367	Yurtdışı Merkez ve Şubeler
16	371	İthalat Transfer Emirleri
17	381	Ödenecek Vergi, Resim, Harç ve Primler
18	383	Çıkarılan Menkul Kıymetler (Net)
19	385	Fonlar
20	391	Muhtelif Borçlar
21	393	Alacaklı Geçici Hesaplar
22	395	Ödeme Emirleri
24	397	Özel Görev Hesapları
25	(291)	Şubeler Cari Hesabı (alacaklı bakiye verme durumunda)
26	441	Banka Sabit Kıymet Yeniden Değerlene Fonu
27	443	İştirakler ve Bağlı Ortaklık (Bağ.Menkul Değer. Dahil) Sabit Kıymet Yeniden Değerleme Karşılığı
28	445	Menkul Değerler Değer Artış Fonu
29		Türk Parasal hesaplarda izlenen ve Tebliğ kapsamında tanımlanan döviz endeksli tüm yükümlülükler

Bilanço Dışı Hesaplar

Sıra No	Hesap Adı
30	Repo İşlemlerinden Borçlar
31	Vadeli (Forward) Döviz Satımları
32	Swap Para Satımları
33	Diğer türev enstrümanlarla ilgili nazım hesaplarda izlenen döviz satımları / borçlar

4.4.26. Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ
30 Haziran 1998 tarih ve 23388 (Mük.)sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.)

Amaç

Madde 1- Bu Tebliğin amacı, 3182 sayılı Bankalar Kanununun 56 ncı maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, bankaların sermaye yeterliliğinin ölçülmesinde, buna bağlı olarak sermaye artırımlarında ve özkaynaklarının mevcut ve potansiyel riskler nedeniyle oluşacak zarara karşı korunmasında uyulacak “Sermaye Tabanı / Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayrinakdi Krediler ve Yükümlülükler” standart rasyosunun tanımlanması, uygulama ve raporlama esaslarının belirlenmesidir.

Tanımlar

Madde 2- Bu Tebliğde geçen tanım ve kavramlar aşağıda açıklanmaktadır.

A- Sermaye:

“Sermaye”, ana sermaye ve katkı sermayeden meydana gelir.

a- Ana Sermaye:

“Ana Sermaye”yi, ödenmiş sermaye, kanuni yedek akçeler, ihtiyari ve fevkalade yedek akçeler, muhtemel zararlar karşılığı ve bankaların üç aylık hesap özetlerinde yer alan vergi provizyonundan sonraki dönem kârı ve geçmiş yıllar kârı oluşturur. Ana sermayenin hesaplanmasında bankaların üç aylık hesap özetlerinde yer alan dönem zararı ile geçmiş yıllar zararı toplamı indirim kalemi olarak dikkate alınır.

b- Katkı Sermaye:

“Katkı Sermaye”, genel kredi karşılığı, banka sabit kıymet yeniden değerlendirme fonu, iştirakler ve bağlı ortaklıklar ile sermayelerine katılınan diğer ortaklıklar sabit kıymet yeniden değerlendirme karşılığı, alınan sermaye benzeri krediler, muhtemel riskler için ayrılan serbest karşılıklar ve menkul değer artış fonundan oluşur.

Genel kredi karşılığı tutarından, tasfiye olunacak alacaklar hesabının karşılıklarından sonra kalan net bakiyesinin indirilmesi sonucu kalan kısım, katkı sermaye toplamına dahil edilir. Muhtemel riskler için ayrılan serbest karşılıkların toplam tutarının, risk ağırlıklı varlıklar, gayrinakdi krediler ve yükümlülükler toplamının %2'sini aşan kısmı katkı sermaye hesaplamasına dahil edilmez.

Bankalar yalnızca bu Tebliğin uygulanmasına münhasır olmak üzere, “Sermaye Tabanı / Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayrinakdi Krediler ve Yükümlülükler” standart rasyosunun Mart, Haziran ve Eylül ayları sonu itibariyle hesaplanmasında aktiflerindeki sabit kıymetler için Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından 1987 yılı baz alınarak açıklanan Toptan Eşya Fiyatları Genel İndeksinin sözkonusu üçer aylık

dönemler itibariyle hesap edilen oransal değişimlerinin %10 eksikliği esas alınarak yeniden değerlendirilebilir ve bulunacak tutara katkı sermaye içinde yer verebilirler.

Katı sermayenin ana sermayenin %100'ünden fazla olan kısmı, sermayenin hesabında dikkate alınmaz.

Hazine Müsteşarlığının uygun görüşünün alınması kaydıyla, bankalarca sağlanan ve kalan vadesi 5 yıl ve daha uzun olan sermaye benzeri krediler katkı sermaye içinde mütalaa edilir. Sermaye benzeri kredilerin, ana sermayenin %50'sinden fazla olması halinde, bu oranı aşan kısım hesaplama dahil edilmez. Sermaye benzeri kredilerin nitelikleri Hazine Müsteşarlığı tarafından ayrıca belirlenir.

B- Sermayeden İndirilen Değerler

“Sermayeden İndirilen Değerler” i ;

a- Konsolide edilmemiş mali İştirakler, bağlı ortaklıklar ile sermayesine katılınan diğer mali ortaklıklar (Bankalar, Sigorta ve Reasürans Şirketleri, Özel Finans Kurumları, Finansal Kiralama Şirketleri, Finansman Şirketleri, Factoring Şirketleri, Sermaye Piyasası Aracı Kurumları, Risk Sermayesi Kuruluşları, Yatırım Danışmanlığı Kuruluşları, Yatırım Ortaklıkları, Genel Finans Ortaklıkları, Yetkili Müesseseler gibi diğer mali kuruluşlara olan sermaye katılımları),

b- Özel maliyet bedelleri

c- İlk tesis bedelleri

d- Peşin ödenmiş giderler

e- Konsolide edilmemiş iştiraklerin, bağlı ortaklıkların, sermayesine katılınan diğer ortaklıkların ve sabit kıymetlerin rayiç değeri bilançoda kayıtlı değer altında ise arasındaki fark,

f- Türkiye’de faaliyet gösteren diğer bankalara verilen “Sermaye Benzeri Krediler” ,

g- Kamu tüzel kişileri hariç bankanın sermayenin %10 ve daha fazlasına sahip olan ortaklarına ve bunlarla dolaylı kredi kapsamına giren gerçek veya tüzel kişilere kullandırılan nakdi krediler

h- Şerefiye,

i- Aktifleştirilmiş giderler,

meydana getirir.

C- Sermaye Tabanı

“Sermaye Tabanı”, sermayeden, bu Tebliğin 2’nci maddesinin B fıkrasındaki değerlerin indirilmesi suretiyle hesaplanır.

D- Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayrinakdi Krediler ve Yükümlülükler

“Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayrinakdi Krediler ve Yükümlülükler”, Tebliğ ekinde yer alan cetvelde çeşitli oranlardaki risk ağırlıklarına göre tasnif edilerek gruplandırılmış banka aktif değerleri ile gayrinakdi kredi ve yükümlülüklerden oluşur.

Sermayeden indirilen değerlere ilişkin indirim konusu tutarlar risk ağırlıklı varlıklar gayrinakdi krediler ve yükümlülükler hesaplaması kapsamında ayrıca risk ağırlığına tabi tutulmaz.

Sözkonusu cetvelle ilgili değişiklikler ve açıklamalar Hazine Müsteşarlığınca yapılarak ilgililere duyurulur. Konsolide mali tablolarındaki hesapları içeren cetvel Hazine Müsteşarlığı tarafından hazırlanır ve uygulamaya konulur.

Bankalarla ilgili mevzuatta yapılan değişiklikler sonucu yeni tanımlanan kalemler ve yeni finansal enstrümanlar olarak geliştirilen ve tanımlanan işlemler ile ilgili olarak, bu Tebliğ eki cetvelde henüz risk ağırlığı verilmemiş bulunan hesaplan Hazine Müsteşarlığınca aksi belirtilinceye kadar % 20 risk ağırlığına tabi tutulacaktır.

Risk ağırlıklı varlıkların ve sermayeden indirilen değerlerin hesaplanmasında, tükenme ve değer kaybı ile karşı karşıya olan varlıklar, ilgili amortismanlar ve karşılıklar düşüldükten sonra kalan net tutarlar üzerinden hesaplara intikal ettirilir.

Döviz ve faiz haddi ile ilgili işlemlerde kredi riskine esas tutarların hesaplanmasında sadece karşı taraftan alacaklar, öncelikle bu Tebliğin ekinde belirtilen krediye dönüştürme oranları yardımıyla ağırlıklandırılarak gayrinakdi yükümlülükler arasında ilgili risk grubuna dahil edilir. Daha sonra bu tutarlar ilgili risk grubunun ağırlığı ile ikinci defa ağırlıklandırılır. Döviz ve faiz haddi ile ilgili işlemlere ve diğer bilanço dışı yükümlülüklerle ilişkin hesapların netleştirilebilmesi hususundaki kurallar Hazine Müsteşarlığı tarafından ayrıca belirlenir.

E- Potansiyel Riskler:

Bankaların mali bakımdan karşılaşılabilecekleri potansiyel temel risklerden ikisi “Kredi Riski” ve “Piyasa Riski” dir. Piyasa riski, bilanço ve bilanço dışı hesaplara ilişkin bankalarca tutulan pozisyonların, finansal piyasalardaki fiyat değişimleri nedeniyle zarara yol açma ihtimalidir. Bankalarda piyasa riskinin unsurları faiz oranı riski, hisse senedi pozisyon riski, kur riskidir. Kredi risklerine ilişkin sermaye yeterliliği bu Tebliğ ile düzenlenmiştir. Kredi riski dışındaki diğer risklerin gerektiğinde “Sermaye Tabanı / Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayrinakdi Krediler ve Yükümlülükler” standart rasyosu hesaplamasına dahil edilmesi hususundaki usul ve esasları Hazine Müsteşarlığı ayrıca belirler.

F- Üçüncü Kuşak Sermaye:

“Üçüncü Kuşak Sermaye”, sermaye benzeri krediler haricindeki niteliği Hazine Müsteşarlığınca tespit edilecek uzun vadeli banka borçlarından oluşur ve sadece piyasa riskinin anılan standart rasyo hesaplamasına dahil edilmesi sırasında sermaye içinde mütalaa edilebilir.

Asgari Oran, Hesaplama ve Gönderilme Dönemi

Madde: 3- “Sermaye Tabanı / Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayrinakdi Krediler ve Yükümlülükler” standart rasyosu asgari % 8 dir.

Bankalarca söz konusu rasyonun konsolide ve konsolide edilmemiş bazda asgari % 8 olarak tutturulması ve idame ettirilmesi gereklidir.

“ Sermaye Tabanı / Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayrinakdi Krediler ve Yükümlülükler”, standart rasyosunun hesaplanmasında kullanılan muhasebe verileri, Türkiye Bankalar Birliği tarafından hazırlanarak Hazine Müsteşarlığınca onaylanan “Bankalarca Uygulanacak Muhasebe Standartları, Tek Düzen Hesap Planı ve İzahnamesi” ile bankaların hesap ve kayıt düzenlerine ilişkin diğer mevzuata uygun olarak düzenlenen verilerden elde edilir.

Bankalarca konsolide edilmemiş mali tablolar üzerinden elde edilen “Sermaye Tabanı / Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayrinakdi Krediler ve Yükümlülükler” standart rasyosuna ilişkin tabloların her üç ayda bir Mart, Haziran, Eylül ve Aralık ayları sonları itibariyle düzenlenmesi ve en geç belirtilen tarihleri takip eden 1 aylık süre içerisinde Hazine Müsteşarlığına ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’na gönderilmesi gerekmektedir.

Müsteşarlık bankaların mali bünyesini etkileyen diğer faktörleri de dikkate alarak, her bir banka veya banka grubu için belirtilen asgari oranın üzerinde bir oranın tesis edilmesini ve Sermaye Tabanı / Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayrinakdi Krediler ve Yükümlülükler ile ilişkin tabloların daha sık aralıklarla düzenlenmesini ve gönderilmesini kararlaştırabilir.

Bankaların Konsolide Mali Tabloları Esas Alınarak Ölçülen Sermaye Yeterliliği

Madde 4- “Sermaye Tabanı / Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayrinakdi Krediler ve Yükümlülükler” standart rasyosunun konsolide mali tablolar üzerinden hesaplanması hususundaki gerekli düzenlemeler Hazine Müsteşarlığı tarafından ayrıca yapılır. 3182 sayılı Bankalar Kanununun 51 inci maddesinin beşinci fıkrasına istinaden bankaların düzenleyecekleri konsolide mali tablolardaki hesaplara ilişkin verilerin sözkonusu standart rasyonun hesaplanmasında kullanılmasına Hazine Müsteşarlığının bu konudaki düzenlemeleri yürürlüğe koyması ile başlanır. Konsolide mali tablo düzenleyen bir banka “Sermaye Tabanı / Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayrinakdi Krediler ve Yükümlülükler” standart rasyosunu da belirlenen konsolide esaslara göre hesaplar. Bu yükümlülüğe sahip bankalar aynı zamanda konsolide edilmemiş mali tablolara göre de anılan standart rasyoyu hesaplamak ve bu Tebliğin 3 üncü maddesinde belirlenen orana uymak zorundadır.

Sermaye Artırımının Şekli

Madde 5- “Sermaye Tabanı / Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayrinakdi Krediler ve Yükümlülükler” standart rasyosunun % 8’ in altında teşekkül etmesi halinde, rasyonun hesaplanma tarihlerini izleyen 6 aylık dönem içerisinde sermaye tabanı gerekli miktarda artırılır. Sermaye tabanının eksik kısmının tamamlanması amacıyla sermayenin artırılması halinde, artırılan bedelden sermaye tabanının eksik kısmına

eşit olan miktarın belirtilen altı aylık sürede nakden tahsil edilmesi gerekir. Konsolide edilmiş ve konsolide edilmemiş mali tabloları üzerinden anılan standart rasyoyu hesaplayan bir bankanın, hesaplanan rasyolarından hangisi % 8' in altında teşekkül eder ise ilgili banka yukarıda belirtilen süre içerisinde sermaye tabanını gerekli miktarda artırır. Eğer, her iki esasa göre de hesaplanan rasyo yukarıda belirtilen oranın altında ise bankanın en düşük oranı dikkate alarak sermaye tabanını artırması gereklidir.

Kaldırılan Hükümler

Madde 6- 9.2.1995 tarihli ve 22197 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Bankalar Kanunu'na ilişkin 12 No' lu Tebliğ yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici Madde 1- Kamu tüzel kişileri hariç bankanın sermayesinin % 10 ve daha fazlasına sahip olan ortaklarına ve bunlarla dolaylı kredi kapsamına giren gerçek ve tüzel kişilere kullandırılan nakdi kredilerin 1998 yılı için % 30'u, 1999 yılı için % 50'si, 2000 ve sonraki yıllar için % 100' ü sermayeden indirilir.

Yürürlük

Madde 7- Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

KONSOLİDE EDİLMEMİŞ MALİ TABLOLAR ESAS ALINARAK
DÜZENLENEN
SERMAYE YETERLİLİĞİ ANALİZ FORMU
(... / ... / TARİHİ İTİBARIYLA)

I - ANA SERMAYE

- A) Ödenmiş Sermaye
- B) Kanuni Yedek Akçeler
- C) İhtiyari ve Fevkalade Yedek Akçeler
- D) Muhtemel Zararlar Karşılığı
- E) Üç Aylık Hesap Özeti'nde Yer Alan Vergi Provizyonundan Sonraki Dönem Kârı ve Geçmiş Yıllar Kârı Toplamı
- F) Üç Aylık Hesap Özeti'ndeki Dönem Zararı ile Geçmiş Yıllar Zararı Toplamı (-)

II- KATKI SERMAYE

- A) Genel Kredi Karşılığının, Tasfiye Olunacak Alacaklar (Net) Düşüldükten Sonra Kalan Kısmı
- B) Banka Sabit Kıymet Yeniden Değerleme Fonu (Maliyet Artış Fonu, Sermayeye Eklenecek İştirak ve Bağlı Ortaklık Hisseleri ile Gayrimenkul Satış Kazançları dahil.)
- C) Banka sabit kıymetleri için bu Tebliğin 2. Maddesinin (a) fıkrasının (b) bendinin 2. paragrafı hükmüne göre üçer aylık dönemler itibarıyla “**Toptan Eşya Fiyatları Endeksi**” ne göre hesaplanan yeniden değerlendirme tutarı
- D) İştirakler, Bağlı Ortaklıklar Sabit Kıymet Yeniden Değerleme Karşılığı (Menkul Kıymetler arasında İzlenilen İştirak Amaçlı Diğer Ortaklıklara İlişkin Olanlar Dahil)
- E) Alınan Sermaye Benzeri Krediler
- F) Muhtemel Riskler İçin Ayrılan Serbest Karşılıklar
- G) Menkul Değerler Değer Artış Fonu

III - SERMAYEDEN (I + II + Üçüncü Kuşak Sermaye)

- **Üçüncü Kuşak Sermaye** (Piyasa Riski Hesaplaması Düzenlendiğinde Sermayeye İlave Edilir)

IV - SERMAYEDEN İNDİRİLEN DEĞERLER

- A) Konsolide edilmemiş mali iştirakler ve bağlı ortaklıklar ile sermayesine katılınan diğer mali ortaklıklara ilişkin tutarlar (Bu Tebliğin 2. maddesinin (B) fıkrasının (a) bendinde sayılan kurum ve kuruluşlara olan sermaye katılımları,
- B) Özel Maliyet Bedelleri
- C) İlk Tesis Giderleri
- D) Peşin Ödenmiş Giderler
- E) Konsolide edilmemiş iştiraklerin, bağlı ortaklıkların, sermayesine katılınan diğer ortaklıkların ve sabit kıymetlerin rayiç değeri bilançoda kayıtlı değerinin altında ise aradaki fark
- F) Türkiye’de faaliyet gösteren diğer bankalara verilen “**Sermaye Benzeri Krediler**”

G) Kamu tüzel kişileri hariç, bankanın sermayesinin % 10 ve daha fazlasına sahip olan ortaklarına ve bunlarla dolaylı kredi kapsamına giren gerçek veya tüzel kişilere kullandırılan nakdi krediler

H) Şerefîye

I) Aktifleştirilmiş Giderler

V- SERMAYE TABANI (III - IV)

VI - RİSK AĞIRLIKLİ VARLIKLAR, GAYRİNAKDİ KREDİLER VE YÜKÜMLÜLÜKLER

A) Risk Ağırlığı % 0 olanlar

B) Risk Ağırlığı % 20 olanlar

C) Risk Ağırlığı % 50 olanlar

D) Risk Ağırlığı % 100 olanlar

E) Piyasa Riskine Maruz Tutar (Piyasa Riski Hesaplaması Düzenlendiğinde İlave Edilir)

TOPLAM

SERMAYE YETERLİLİĞİ STANDART RASYOSU (V / VI) %

KATKI SERMAYE / ANA SERMAYE (II / I) %

ALINAN SERMAYE BENZERİ KREDİLER / ANA SERMAYE(III/I)%

RİSK AĞIRLIKLİ AKTİFLER, GAYRİNAKDİ KREDİLER VE YÜKÜMLÜLÜKLER

% 0 RİSK AĞIRLIKLİ AKTİFLER, GAYRİNAKDİ KREDİLER VE YÜKÜMLÜLÜKLER

- NAKİT DEĞERLER

a) Kasa

b) Efektif Deposu

c) Yoldaki Paralar

- BANKALAR

a - T.C. Merkez Bankası Hesabı

- BANKALARARASI PARA PİYASASI

- MENKUL DEĞERLER CÜZDANI (Net)

a - Hazine Bonoları

b- Devlet İç Borçlanma Tahvilleri

c- Kamu Ortaklığı İdaresi ve Özelleştirme İdaresi tarafından çıkarılan gelir ortaklığı senetleri ve diğer borçlanma senetleri

- d-** Hazinesinin kefaletiyle ihraç edilen menkul kıymetler
- e-** OECD Ülkeleri Merkezi Yönetimleri ile Merkez Bankalarının ya da bunların kefaletiyle ihraç edilen menkul kıymetler
- f-** Altın
- g-** Vadesi Gelmiş Menkul Değerler (%0 risk ağırlığına tabi menkul kıymetlere ilişkin)

- MEVDUAT MUNZAM KARŞILIKLARI

-KREDİLER

- a-** Nakit karşılığında verilen nakdi krediler
- b-** Hazine ile Merkez Bankası'na verilen nakdi krediler ile Hazine kefaletini haiz nakdi krediler
- c-** Hazinece veya Hazinesinin kefaleti ile çıkarılan menkul kıymetler karşılığı verilen nakdi krediler
- d-** OECD Ülkeleri Merkezi Yönetimleri ile Merkez Bankalarının kefaletiyle verilen nakdi krediler, OECD Ülkeleri Merkezi Yönetimleri ile Merkez Bankalarının ya da bunların kefaletiyle ihraç edilen menkul kıymetlerle teminat altına alınan nakdi krediler
- e-** İlgili Kanun, Kararname ve Tebliğle teşkil edilmiş fonlardan yetkili mercilerin talimatı ile tahsis olunan ve riski aracı bankaya ait bulunmayan fon kaynaklı nakdi krediler
- f-** Bankaların kendi ihraç ettikleri menkul kıymetlerle teminat altına alınan nakdi krediler (Yatırım Fonu Katılma Belgeleri hariç)

- KANUNİ YEDEK AKÇELER KARŞILIĞI DEVLET TAHVİLİ HESABI

- MUHTELİF ALACAKLAR

- a-** Fonlardan Alacaklar
- b-** % 0 risk ağırlığına tabi menkul kıymetlerle, OECD Ülkeleri Merkezi Yönetimlerinin ve Merkez Bankalarının kefaletiyle, Hazine kefaleti ve nakit ile teminat altına alınan muhtelif alacaklar.
- c-** T.C. Merkez Bankası özel hesapları

- BAĞLI MENKUL DEĞERLER (NET)

- a-** % 0 risk ağırlıklı menkul değerlerden bağlı menkul değerler arasında gösterilenler

- FİNANSAL KİRALAMA AMAÇLI VARLIKLAR İÇİN VERİLEN AVANSLAR

- a)** Finansal kiralama amaçlı varlıklar için verilen avanslardan % 0 risk ağırlığına tabi menkul kıymetlerle, OECD Ülkeleri Merkezi Yönetimleri ile Merkez Bankalarının kefaletiyle, nakit ve Hazine kefaletiyle teminat altına alınanlar

- SABİT KIYMETLER (NET)

a- Bankalar Kanunu’ nun 50 / 5 inci maddesi hükümlerine istinaden bankaların alacaklarından dolayı edinmek zorunda kaldıkları gayrimenkuller hariç, Kanun, Karaname ve diğer mevzuat hükümleri gereği bankaların zorunlu olarak iktisab ettikleri ve aktiflerine kaydettikleri gayrimenkuller

-DİĞER AKTİFLER

- a) Peşin Ödenmiş Vergiler
- b) Özel Görev Hesapları
- c) OECD Ülkeleri Merkezi Yönetimleri ile Merkez Bankalarından olan diğer alacaklar, OECD Ülkeleri Merkezi Yönetimleri ile Merkez Bankalarınca garanti edilen diğer alacaklar ile % 0 risk ağırlığına tabi menkul kıymetlerle, nakit ve Hazine kefaleti ile teminat altına alınan diğer alacaklar
- d) Şubeler Cari Hesabı
- e) Altın Deposu

- GARANTİ VE KEFALETLER

- a- Nakit karşılığı verilen garanti ve kefaletler
- b- Hazine ve Merkez Bankası’ na kullandırılan garanti ve kefaletler ile Hazine kefaleti ile verilen garanti ve kefaletler
- c- Hazinece veya Hazinenin kefaletiyle çıkarılan menkul kıymetler karşılığı verilen garanti ve kefaletler
- d- OECD Ülkeleri Merkezi Yönetimleri ile Merkez Bankalarının kefaleti ile verilen garanti ve kefaletler ile OECD Ülkeleri Merkezi Yönetimleri ile Merkez Bankalarınca ya da bunların kefaletiyle ihraç edilen menkul kıymetler teminat alınarak verilen garanti ve kefaletler
- e- Bankaların kendi ihraç ettikleri menkul kıymetlerle teminat altına alınarak verilen garanti ve kefaletler (Yatırım Fonu Katılma Belgeleri hariç)
- f- Cirolar

-TAAHHÜTLER

- a- Hazinece veya Hazinenin kefaletiyle çıkarılan menkul kıymetler, OECD Ülkeleri Merkezi Yönetimleri ile Merkez Bankalarınca ya da bunların kefaletiyle ihraç edilen menkul kıymetler ve % 0 risk ağırlığına tabi Gelir Ortaklığı Senetleri karşılığı yapılan “**repo**” ve “**ters repo**” işlemleri / taahhütleri
- b- Herhangi bir şarta bağlı kalmaksızın banka tarafından, istenildiği zaman iptali mümkün “**cayılabilir taahhütler**”

- DÖVİZ VE FAİZ HADDİ İLE İLGİLİ İŞLEMLER (Döviz ve faiz haddi ile ilgili işlemlerde, % 0 risk ağırlığına tabi kredilerin özelliğine benzer özelliği olan karşı taraftan alacaklara ilişkin tutarlar - Kredi dönüşüm oranı ile ağırlıklandırılmış tutarlar)

- FAİZ VE GELİR TAHAKKUK VE REESKONTLARI (% 0 risk ağırlığına tabi tutulan kalemlerin)

% 20 RİSK AĞIRLIKLİ AKTİFLER, GAYRİNAKDİ KREDİLER VE YÜKÜMLÜLÜKLER

- NAKİT DEĞERLER

a- OECD Ülkeleri bankalarınca keşide edilen satın alınan yabancı para banka çekleri

- BANKALAR

a- Türkiye’de Faaliyette Bulunan Bankalar Nezindeki Hesaplar

b- OECD Ülkelerinde Kurulu Yurtdışı Bankalar Nezinde Herhangi Bir Şekilde Teminata Verilmemiş, Bloke Edilmemiş, Vade Haricinde Bankanın Tamamen Serbest Tasarrufunda Bulunan Mevcutlar

c- Türkiye’de Faaliyette Bulunan Yabancı Bankaların Yurtdışındaki Merkez ve Diğer Şubeleri Nezindeki Hesaplar

- ÖZEL FİNANS KURUMLARI

- MENKUL DEĞERLER CÜZDANI (Net)

a- Vadesi Gelmiş Menkul Değerler (% 20 risk ağırlığına tabi menkul kıymetlere ilişkin)

b- Yatırım Fonu Katılma Belgeleri

c- OECD Ülkeleri bankalarınca ihraç edilen ya da garanti edilen menkul kıymetler

- KREDİLER

a- OECD ülkeleri bankalarının mukabil kefaletlerine dayanılarak verilen nakdi krediler

b- OECD ülkeleri bankalarınca veya bu bankaların kefaleti ile ihraç edilen menkul kıymetler teminat alınarak verilen nakdi krediler

c- Risk bazlı sermaye yükümlülüğü dahil olmak üzere koruyucu denetim ve düzenlemelere tabi olan OECD ülkeleri sermaye piyasası aracı kurumlarına verilen veya bu aracı kurumların kefaleti veya garantisi ile verilen nakdi krediler

- MUHTELİF ALACAKLAR

a- Risk bazlı sermaye yükümlülüğü dahil olmak üzere koruyucu denetim ve düzenlemelere tabi olan OECD ülkeleri sermaye piyasası aracı kurumlarından alacaklar veya bu aracı kurumların kefaleti veya garantisi ile teminat altına alınan muhtelif alacaklar

- BAĞLI MENKUL DEĞERLER (NET)

a- % 20 risk ağırlıklı menkul değerlerden bağlı menkul değerler arasında gösterilenler

- FİNANSAL KİRALAMA AMAÇLI VARLIKLAR İÇİN VERİLEN AVANSLAR

a- Finansal kiralama amaçlı varlıklar için verilen avanslardan OECD ülkeleri bankalarının mukabil kefaletlerine dayanılarak verilenler ile OECD ülkeleri bankalarınca veya bu bankaların kefaleti ile ihraç edilen menkul kıymetler teminat alınarak verilenler

- GARANTİ VE KEFALETLER

- a- OECD ülkeleri bankalarının mukabil kefaletlerine dayanılarak verilen garanti ve kefaletler
- b- OECD ülkeleri bankalarınca veya bu bankaların kefaletiyle ihraç edilen menkul kıymetler teminat alınarak verilen garanti ve kefaletler
- c- Geçici ve kesin teminat mektupları (**% 0 risk ağırlığına tabi olanlar haricindekiler**)
- d- Bir yılın altında vadeye sahip, kendi kendine itfa olan ve bir “**yükleme**” yükümlülüğü ile teminatlandırılmış “**akreditifler**”

- TAAHHÜTLER

- a- OECD Ülkeleri bankalarınca ihraç edilen ya da garanti edilen menkul kıymetler karşılığı yapılan “**repo**” işlemleri.
- b- Diğer menkul kıymetler karşılığı yapılan “**ters repo**” işlemleri / taahhütleri
- c- Diğer “**cayılabilir taahhütler**”

- DÖVİZ VE FAİZ HADDİ İLE İLGİLİ İŞLEMLER (Döviz ve faiz haddi ile ilgili işlemlerde, % 20 risk ağırlığına tabi kredilerin özelliğine benzer özelliği olan karşı taraftan alacaklara ilişkin tutarlar - Kredi dönüşüm oranı ile ağırlıklandırılmış tutarlar)

- FAİZ VE GELİR TAAHHUK VE REESKONTLARI (% 20 risk ağırlığına tabi tutulan kalemlerin)

- BU TEBLİĞİN 2. MADDESİNİN (D) FIKRASININ 4. BENDİNDE AÇIKLANDIĞI ÜZERE BU CETVELDE RİSK AĞIRLIĞI VERİLMEMİŞ OLAN HESAPLAR

% 50 RİSK AĞIRLIKLİ AKTİFLER, GAYRİNAKDİ KREDİLER VE YÜKÜMLÜLÜKLER

- KREDİLER

- a- İkamet amacıyla kullanılan gayrimenkullerin **1’inci derece ipoteği** karşılığı verilen nakdi krediler
- b- Belediye sınırları dahilindeki tapulu arsa ve arazilerin **1’ inci derece ipoteği** karşılığı verilen nakdi krediler

- FİNANSAL KİRALAMA KONUSU VARLIKLAR - Net (Finansal kiralama sözleşmesi uyarınca edinilen ve Finansal Kiralama Kanunu ve Vergi Usul Kanunu uyarınca bankaların sabit kıymetleri arasında gösterilen arazi, arsalar ve binalar, tesisler, makinalar ve cihazlar, taşıtlar ve diğer finansal kiralama amaçlı değerler, % 0 ve % 20 risk ağırlığı uygulananlar haricindeki finansal kiralama amaçlı kıymetler için verilen avanslar)

- GARANTİ VE KEFALETLER

a- Diğer Teminat Mektupları (%0 ve %20 risk ağırlığına tabi tutulanlar haricindekiler)

b- İkamet amacıyla kullanılan gayrimenkullerin 1'inci derece ipoteği karşılığı verilen garanti ve kefaletler

c- Belediye sınırları dahilindeki tapulu arsa ve arazilerin 1'inci derece ipoteği karşılığı verilen garanti ve kefaletler

d- Diğer akreditifler (%0 ve %20 risk ağırlığına tabi tutulanlar haricindekiler)

- TAAHÜTLER

a- Senet İhracına Aracılık Taahhütleri

b- Diğer cayılamaz taahhütler (% 0, % 20 ve % 100 risk ağırlığına tabi olanlar hariç)

- DİĞER NAZIM HESAPLAR

a - Menkul değerler ihracına aracılık ve kefalet işlemleri

- FAİZ VE GELİR TAHAKKUK VE REESKONTLARI (% 50 risk ağırlığına tabi tutulan kalemlerin)

% 100 RİSK AĞIRLIKLİ AKTİFLER, GAYRİNAKDİ KREDİLER VE YÜKÜMLÜLÜKLER

- NAKİT DEĞERLER

a- Vadesi Gelmiş Menkul Değerler (% 100 risk ağırlığına tabi menkul kıymetlere ilişkin)

b- Satın Alınan Diğer Yabancı Para Banka Çekleri

- BANKALAR

a- Diğer Yurtdışı Bankalar (OECD Ülkelerinde kurulu yurtdışı bankalar nezdinde teminata verilmiş, bloke edilmiş, bankanın serbest tasarrufunda bulunmayan mevcutlar dahil)

- MENKUL DEĞERLER CÜZDANI (Net)

a - Diğer Menkul Değerler

- KREDİLER

a - Diğer Nakdi Krediler

- TAKİPTEKİ ALACAKLAR (Net)

- **SABİT KIYMETLER - Net - (% 0 risk ağırlığına tabi tutulan gayrimenkuller, Finansal Kiralama konusu sabit kıymetler ve Özel Maliyet Bedelleri hariç)**

- İŞTİRAKLER, BAĞLI ORTAKLIKLAR VE BAĞLI MENKUL DEĞERLER

a- Mali Olmayan İştirak ve bağlı ortaklıklara ilişkin hisseler

b- % 0 ve % 20 risk ağırlıklı bağlı menkul değerler hariç diğer menkul değerler

- MUHTELİF ALACAKLAR

a- Diğer risk gruplarına girmeyen muhtelif alacaklar

- **DİĞER AKTİFLER** (“İlk tesis giderleri”, “özel görev hesapları”, “peşin ödenmiş giderler”, “peşin ödenmiş vergiler hesabı”, “OECD Ülkeleri Merkezi Yönetimleri ile Merkez Bankalarından olan diğer alacaklar ve OECD Ülkeleri Merkezi Yönetimleri ile Merkez Bankalarınca garanti edilen diğer alacaklar”, “şubeler cari hesabı”, “altın deposu”, “% 0 risk ağırlığına tabi menkul kıymetlerle, nakit ve hazine kefaleti ile teminat altına alınan diğer alacaklar” hariç, finansal kiralama anlaşması kapsamında kiracı olarak kullanılan varlıklar dahil olmak üzere, Üç Aylık Hesap Özeti’nin “Diğer Aktifler” başlıklı bölümü kapsamındaki diğer hesaplar)

- GARANTİ VE KEFALETLER

a- Diğer Risk Gruplarında Bir Garanti Olarak Risk Ağırlığına Tabi Tutulmamış “**Banka Kabulleri**”

b- Diğer Risk Gruplarında Bir Garanti Olarak Risk Ağırlığına Tabi Tutulmamış “**Garanti Verilen Prefinansmanlar**”

c- Diğer Risk Gruplarında Bir Garanti Olarak Risk Ağırlığına Tabi Tutulmamış “**Riski Bankaya Rücü Edilebilen Banka Aktif Değerleri ile İlgili Satış İşlemleri**”

d- Verilen Diğer Garanti ve Kefaletler (% 0, % 20, % 50 risk ağırlığına tabi tutulanlar haricindekiler)

- TAAHHÜTLER

- Diğer “**Repo**” Taahhütleri (% 0 ve % 20 risk ağırlığına tabi tutulanlar hariç)

- **DÖVİZ VE FAİZ HADDİ İLE İLGİLİ İŞLEMLER** (Döviz ve faiz haddi ile ilgili işlemlerde, % 100 risk ağırlığına tabi kredilerin özelliğine benzer özelliği olan karşı taraftan alacaklara ilişkin tutarlar – Kredi dönüşüm oranı ile ağırlıklandırılmış tutarlar)
- **FAİZ VE GELİR TAHAKKUK VE REESKONTLARI** (% 100 risk ağırlığına tabi tutulan kalemlerin)

Döviz ve Faiz Haddi ile İlgili İşlemlerde Kredi Riskine Esas Tutarların Bankalarca Hesaplanmasında Karşı Taraftan Alacaklara İlişkin Krediye Dönüştürme Oranları

Döviz ve haddi ile ilgili işlemlerde kredi riskine esas tutarların hesaplanmasında karşı taraftan olan alacak tutarı, öncelikle anlaşmanın başlangıç vadesine göre aşağıda belirtilen dönüşüm oranları ile ağırlıklandırılacak, bundan sonra bulunacak tutarlar sermaye yeterliliği analiz formu üzerinde “ Bankalar” ve “ Krediler” kalemlerinde gösterilen, karşı tarafın / kredi borçlusunun niteliğine uygun olarak bir risk ağırlıklı gruba dahil edilecektir.

ORİJİNAL VADE (Anlaşma Üzerinde Vade)	Faiz Oranına İlişkin Anlaşmalar	Döviz Kuruna ve Altına İlişkin Anlaşmalar
İki Haftaya Kadar Vadeli	% 0	% 0
Bir Yıl ve Daha Az Vadeli	% 0.5	% 2
Bir Yıldan İki Yıla Kadar	% 1	% 5
İki Yıldan Sonraki Her İlave Yıl İçin	% 1	% 3

4.5. 3182 sayılı Bankalar Kanunu’na İlişkin Genelgeler

4.5.1. Bankalarca Tesisi Gereken Karşılıklar Hakkında 88/12937 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ve Aynı Tarihte Yayımlanan Söz konusu Karara İlişkin 4 No’lu Tebliğ ile İlgili Olarak Uygulamada Ortaya Çıkan Tereddütleri Gidermek Amacıyla Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı’nca Yayımlanan 19.10.1988 tarih ve 79239 sayılı Genelge

“Bankalarca Tesisi Gereken Karşılıklar Hakkında Karar”, 3182 sayılı Bankalar Kanunu’nun 32/3. maddesine dayanılarak 04.05.1988 gün ve 88/12937 sayılı Bankalar Kurulu Kararı ile 23.05.1988 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanarak, 31.03.1988 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

Aynı tarihte yayınlanan Bankalar Kanunu’na ilişkin 4 No.lu Tebliğ ile de, Karar’ın uygulama esasları düzenlenmiştir.

Uygulamada ortaya çıkan tereddütleri gidermek amacıyla söz konusu Karar ve Tebliğ ile ilgili olarak aşağıdaki açıklamaların yapılmasında yarar görülmüştür.

Yeniden Ödeme Planına Bağlanan Alacaklar

1- Halen özel, idari ve kanuni takipteki alacaklar hesaplarına intikal ettirilmiş olan alacakların, kredi müşterisi ile yeniden müzakere edilmesinde ve bu müzakere ve değerlendirmeler sonucunda kredi alacaklarının bir defaya mahsus olmak üzere yeniden ödeme planına bağlanmasında, mevcut Kararname ve Tebliğ hükümleri açısından bir sakınca bulunmamaktadır.

“Takipteki Alacaklar Hesabı”nda yer alan bu alacakların yeniden ödeme planına bağlanması halinde, “Takipteki Alacaklar Hesabı”ndan çıkarılarak “Krediler Hesabı”na intikal ettirilir ve bunlar için karşılık ayrılması gerekmez. Yeniden ödeme planına bağlanan alacaklar için, daha önceki takip aşamasında, varsa, ayrılan karşılıklar aynen muhafaza edilir. Taksitlerin tamamının ödenmesinden sonra muhafaza edilen karşılıklar ilgili hesaplardan çıkarılıp Kâr-Zarar Hesaplarına aktarılır.

Ancak, yeniden ödeme planına uygun olarak taksitlendirilen taksitlerden birinin zamanında ödenmemesi halinde, alacağın tamamı, 88/12937 sayılı Karar açısından, temerrüde düşmüş sayılır. Temerrüt haliyle birlikte, yeniden ödeme planına bağlanan alacaklar, “Krediler Hesabı”ndan çıkarılarak tekrar “Takipteki Alacaklar Hesabı”na alınır ve daha önce ayrılan karşılıklar bütün olarak dikkate alınarak, Karar’da belirtilen süre ve orana bağlı olarak, ayrılması gereken karşılık oranına tamamlanır.

Öte yandan, 88/12937 sayılı Karar’ın yayınlanmasından önce yeniden ödeme planına bağlanmış alacaklar için de yukarıda belirtilen hususlar geçerli olup, yeniden ödeme planına uyulması kaydı ile, karşılık ayrılmasına gerek bulunmamaktadır.

Kredi Değerliliğinin Yitirilmesi

2- 88/12937 sayılı Karar’ın 2-a maddesinde, kredi değerliliğinin yitirilmesi halinin tesbitinde esas alınacak kantitatif kriterler belirtilmiştir. Bu kriterlere göre; borçlunun özkaynaklarının borcun vadesinde ödenmesini karşılamada yetersiz kalması, borçlunun borç ödeme gücünden önemli ölçüde yoksun olması ve borçlunun işletme sermayesinin işletme ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalması hallerinde borçlunun kredi değerliliğini yitirdiği kabul edilmektedir.

Bankalar tarafından müşterilerin kredi değerliliği konusunda yapılacak incelemelerde, kantitatif kriterler olarak yukarıda belirtilen ve Türkiye Bankalar Birliği’nce sektörler itibariyle tespit edilecek standart rasyo değerleri veya söz konusu rasyo değerleri saptanana kadar bankaların kendilerinin ellerindeki tarihi verilere ve diğer kaynaklara dayanarak sektörler itibariyle tespit edilecek genel kabul görmüş standart değerler esas alınacaktır.

Kredi müşterilerinden alınacak mali tablolardaki verilere istinaden hesaplanacak oran değerleri, bu oranlara ilişkin genel kabul görmüş standart değerlerle karşılaştırılacak, ayrıca, 4 No.lu Tebliğin 1/a maddesinde yer alan kalitatif kriterler de dikkate alınarak, müşterinin ekonomik ve mali durumu bir bütün olarak değerlendirilecek ve banka yönetiminin kredi değerliliği hakkında karar verilecektir.

Kredi değerliliğinin yitirilmesinin saptanmasında çok sayıda kredi müşterisinin varlığı ve kredi büyüklüklerinin farklılığı nedeniyle, Kararın amacı gözönünde bulundurularak, bir bankadan kullanılan kredilerin toplamı 50 milyon TL.’yi aşan kredi müşterilerinin ele alınması ve bu müşterilerle ilgili olarak yukarıda belirtilen risk doğurucu tüm faktörlerin beraberce değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu değerlendirmeler, bankaların bu konuyla görevli birimleri tarafından yapılacak ve bunun sonucuna göre alacağın özel takibe alınıp alınmayacağına karar verilecektir.

Diğer taraftan, kredi değeri incelemlerinde kullanılmak üzere, toplam kredi kullanımları 50 milyon TL.'yi aşan kredi müşterilerinden, üçer aylık devreler itibariyle, hesap vaziyeti alınması gereği açıktır.

Bunun yanı sıra, bankaların yönetimle ilgili kendi birimleri veya organlarınca yapılan genel denetimler sırasında, kredilerin değerlendirilmesi hususunun da ayrıca gözönünde bulundurulması gerekmektedir.

Yapılan incelemeler sonucuna göre, Bankalar, kredi alacağının tamamen veya kısmen özel takibe alınıp alınmayacağına karar verecekler ve özel takibe alınan krediler için, özel takibe alınma tarihinden itibaren, Karar'ın 3. maddesinde belirtilen oranlarda karşılık ayırmaya başlayacaklardır.

Takip Şekli

3- 88/12937 sayılı Karar, bankaların açtıkları kredilerde, Karar'da belirtilen hallerden birinin tahakkuk etmesi halinde, bu alacakların hangi hesaplarda izlenmesi ve bunlara hangi sürelerde ne oranda karşılık ayrılması gerektiğini belirtmektedir.

Karar'ın 2-e maddesinde ifade edildiği üzere, bankalar, kendi iradeleriyle, gerekli gördükleri hallerde, sözleşmeden gelen haklarını kullanarak, alacaklarını idari takibe almadan doğrudan kanuni takibe de alabilirler. Örneğin, Karar'da tanımlanan temerrüt hallerinden biri de hesabın kat edilmesinden itibaren bir ay içinde ödenmemesidir. Burada, bankaca herhangi bir süre ile bağlı kalmaksızın hesabın kat edilmesi suretiyle kanuni takibe geçilmesi mümkün bulunmakta, diğer bir ifadeyle hesap kat edildikten sonra kanuni takibe geçilmesi için bir ay beklenmesine gerek bulunmamaktadır. Zira hesabın kat edilmesinden itibaren bir ay içinde ödenmemesi hali, kredinin riskine karine teşkil eden bir durum olup, sadece karşılık ayrılmasında başlangıç tarihini tespit etmektedir.

Gayrinakdi Krediler

4- 88/12937 sayılı Karar'ın 2-c maddesine göre, kredi değeri incelemlerinin yitirildiğinin tespiti halinde, bu tür alacaklar, özel takibe alınarak gerekli kayıtlar tesis edilecektir. Ancak, gayrinakdi krediler uygulamasında, tazmin olunmadıkça banka açısından bir alacak söz konusu olmadığından, nakde dönüşmemiş olan bir alacağın özel takibe alınması ve bunun için de karşılık ayrılması gerekli bulunmamaktadır.

Diğer taraftan, tazmin edilen gayrinakdi kredilerin idari veya kanuni takipteki krediler hesabına alınması ve bunlar için karşılık ayrılmasında (bu alacaklar nakde dönüştüğünden ve nakit alacaklar için karşılık ayrılmasında bir fark bulunmaması gerektiğinden), nakdi krediler için geçerli olan prosedür gayrinakdi krediler için de uygulanacaktır. Bu durumda, teminat mektubunun nakde dönüştüğü tarihten itibaren, bankaca bedelinin bir ay içinde tahsil edilememesi halinde, bu alacaklar temerrüde düşmüş sayılacak ve idari veya kanuni takipteki krediler hesaplarına intikal ettirilecektir.

Karşılık Oranlarındaki Farklılıklar

5- 88/12937 sayılı Karar uyarınca, özel takibe alınan bir alacağın daha sonra idari veya kanuni takipteki krediler hesabına alınmasında, özel takipteyken ayrılması gereken karşılık miktarı ile idari veya kanuni takipteyken ayrılması gereken karşılık miktarı arasındaki fark, uygun muhasebe kayıtları tesis edilerek, giderilir.

Serbest Karşılıklar

6- 88/12937 sayılı Karar'ın geçici 2. maddesinde "Bankalarca 87/11440 sayılı Karar'la değişik 85/10128 sayılı Karar'a göre tesis edilen serbest karşılıklar, bu Karar hükümlerine göre ayrılacak karşılıklardan düşülür." hükmü bulunmaktadır.

88/12937 sayılı Karar'da serbest karşılığa yer verilmediğinden, daha önceki Kararlara göre ayrılmış bulunan serbest karşılıklar, yeni Karar'a göre ayrılacak karşılıklardan mahsup edilecektir. Ancak, ayrılan serbest karşılıkların 88/12937 sayılı Karar'a göre ayrılması gereken karşılıklardan fazla olması veya mahsup edilecek bir karşılık bulunmaması hallerinde ise, aradaki fark kâr/zarar hesabına yansıtılarak muhasebeleştirilecektir.

Temerrüt Hali

7- 88/12937 sayılı Karar'ın 2 nci maddesinin (b) bendindeki hallerden birinin tahakkuk etmesi durumunda, bu Karar'ın uygulanmasında alacağın temerrüde düştüğü belirtilmiştir.

Anılan Karar'ın 2 nci maddesinin (b) bendinde bankaların kredi alacakları, borçlu cari hesap kredileri ve diğer krediler olmak üzere iki grupta mütalaa edilmiştir. Bunun sonucunda borçlu cari hesaplar için temerrüd sayılan haller belirtilmiş, diğer krediler de ise temerrüt sayılan hal ana para ve/veya faizin tahsil edilmesi gereken tarihten itibaren bir ay içinde ödenmemesi olarak hükme bağlanmıştır.

Bu nedenle, borçlu cari hesap şeklinde çalışmayıp avans şeklinde çalışması gereken kredilerin ana para ve/veya faizinin tahsil edilmesi gereken tarih, mezkur Kararname'nin uygulanması açısından, kredinin başlangıcında tespit edilen vade tarihidir. Diğer yandan, bu vadenin daha sonra çeşitli nedenlerle uzatılmasının ilgili mercilerce kararlaştırılması halinde ise bu kredinin ödenmesi gereken tarih, yeniden kararlaştırılan vade sonundaki tarihtir.

Diğer taraftan, söz konusu Karar'ın 2 nci maddesi (b) bendindeki temerrüt hali olarak tanımlanan; "Kullandırılan kredinin belirlenen vade tarihinden veya hesabın kat edilmesinden itibaren bir ay içinde ödenmemesi" hükmünde verilen bir aylık süreden kastedilen; Bankalar Kanunu'nun 90 ıncı maddesinde bahsi geçen hesap özeti kredi borçlusuna tebliğ tarihinden itibaren geçen bir aylık süredir.

4.5.1.1.Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı’nca Yayımlanan 19.10.1988 tarih ve 79239 sayılı Genelge’de Değişiklik Yapan 23.10.1989 tarih ve 73205 sayılı Genelge

3182 sayılı Bankalar Kanunu’nun 32/3 üncü maddesine dayanılarak 31.3.1988 tarihinde yürürlüğe giren 88/12937 sayılı “Bankalarca Tesisi Gereken Karşılıklar Hakkında Karar”a ilişkin 19.10.1988 tarihli sirkülerde yer alan açıklamalardaki bazı hususların aşağıdaki şekilde değiştirilmesi uygun görülmüştür.

1- 19.10.1988 tarihli sirkülerin “Yeniden Ödeme Planına Bağlanan Alacaklar” başlıklı birinci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Yeniden Ödeme Planına Bağlanan Alacaklar”

1- 24.10.1989 tarihinden itibaren, banka alacaklarının yeniden ödeme planına bağlanması halinde, bu alacaklar özel takibe alınarak, Kararname’nin III . maddesinin (a) fıkrasında belirtilen oranlarda karşılık ayrılır.

24.10.1989 tarihinden itibaren yeniden ödeme planına bağlanan alacaklar için, daha önceki dönemlerde, varsa ayrılan karşılıklar aynen muhafaza edilir. Eksik kalan kısımlar Karar’da belirtilen süreye bağlı olarak tamamlanır. Yeniden Ödeme Planı çerçevesinde taksitlerin tamamının ödenmesinden sonra bu alacaklar için ayrılan karşılıklar ilgili hesaplardan çıkarılıp kâr-zarar hesaplarına aktarılır.

Ancak, yeniden ödeme planına uygun olarak taksitlerden birinin zamanında ödenmemesi halinde, alacağın tamamı 88/12937 sayılı Karar açısından, temerrüde düşmüş sayılır. Temerrüt haliyle birlikte, bu alacaklar, idari veya kanuni takipteki alacaklar hesabına alınır ve daha önce ayrılan karşılıklar bütün olarak dikkate alınarak, Karar’da belirtilen süre ve oranlarda karşılık ayrılmasına devam olunur.

Bilindiği üzere, yeniden ödeme planına bağlanan alacaklar özel bir dikkati gerektirmektedir. Bu çerçevede, 19.10.1988 tarihinden itibaren yeniden ödeme planına bağlanan alacakların kredi değerliliğini yitirmiş olduğu varsayıldığından, bu alacakların da özel takibe alınarak karşılık ayrılması gerekmektedir. Ancak, bankaca kredi değerliliğinin yitirilmediğinin, denetçilerce kabul edilebilecek biçimde tevsiki halinde, bu alacakların takibe alınması ve bunlar için karşılık ayrılmasına gerek bulunmamaktadır.

Öte yandan, banka ile müşteri arasında yeniden ödeme planının yapılması sırasında; ana paradan vazgeçilen bir kısım varsa veya alaktan dolayı iktisap edilen değer alacağın gerçek değerinin altında kalıyorsa, söz konusu miktar zarar olarak yazılmadığı takdirde bu miktar kadar bir karşılığın ayrılması gerekmektedir. Ayrılan bu karşılıklar pasifte diğer karşılıklarda gösterilir.

2- 19.10.1988 tarihli sirkülerin “Gayrinakdi Krediler” başlıklı, dördüncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Gayrinakdi Krediler

4- “Açılan gayrinakdi kredilerle ilgili olarak, bankalarca müşterinin kredi değerliliğinin yitirildiğinin tespit edilmesi halinde, bu tür gayrinakdi krediler için Karar’ın III. maddesinin (a) fıkrasında belirtilen oranlarda karşılık ayrılır. Ayrılan bu karşılıklar pasifte diğer karşılıklar hesabında izlenir.

Karşılığa tabi gayrinakdi krediler her üç ayda bir (Mart, Haziran, Eylül, Aralık ayları sonu itibariyle) ek 1’deki tabloya uygun olarak Müsteşarlığa rapor edilir.

Diğer taraftan, tazmin edilen gayrinakdi kredilerin idari ve kanuni takipteki krediler hesabına alınması ve bunlar için karşılık ayrılmasında, nakdi kredilerdeki uygulama aynen geçerlidir. Buna göre, gayrinakdi kredinin nakde dönüştüğü tarihten itibaren, bankaca bedelinin bir ay içinde tahsil edilememesi halinde, bu alacaklar temerrüde düşmüş sayılır ve idari veya kanuni takipteki alacaklar hesaplarına intikal ettirilerek bu krediler için Karar’da belirtilen süre ve oranlarda karşılık ayrılır.”

3- Karşılık Kararnamesinin uygulanışına ilişkin ek 2 ve ek 3’teki tabloya uygun olarak üçer ayda bir (Mart, Haziran, Eylül, Aralık ayları sonu itibariyle) Müsteşarlığımıza bildirimde bulunulur.

4- 19.10.1988 tarihli sirkülerde yazılı olan diğer hususlarla ilgili açıklamalar geçerli olup, bankalarca bu yönde uygulamanın devamı gerekli bulunmaktadır.

Ek: 3 Tablo

Ek: 1

Kredi Değerliliğini Yitiren 50 Milyon TL.'nin Üzerindeki
Gayrinakdi Krediler ve Bunlara Ayrılan Karşılıklar
(Milyon TL.)

Firma Adı	Gayrinakdi Kredinin Miktarı	Ayrılan Karşılık Miktarı
1-		
2-		
3.		
.		
.		
.		
n		

TOPLAM

Ek: 2

Takipteki Alacaklar Hesabında İzlenen 50 Milyon TL.'nin
Üzerindeki Kredilerin Dökümü
(Milyon TL.)

Firma Adı	Takipteki Alacak Miktarı	İlgili Olduğu Hesap	Hesaba Alınış Tarihi	Ayrılan Karşılık Miktarı
1-				
2-				
3-				
4-				
.				
.				
.				
.				
n				

TOPLAM

Ek: 3

19.10.1988 Tarihinden İtibaren Yeniden Ödeme
Planına Bağlanan ve Krediler Hesabında Gösterilen
Alacaklar (Milyon TL.)

Firma Adı	Yeniden Ödeme Planına Bağlanan Alacak Miktarı	İtfa Tablosu ve Faiz Miktarı	İtfa Planına Göre Tahsilatın Yapılıp Yapılmadığı ve Şekli	Teminatın Cinsi Ve Miktarı	İlgili Olduğu Hesap	Ayrılan Karşılık Miktarı	Firmanın Başka Kredisinin Bulunup Bulunmadığı Varsa Miktarı
1-							
2-							
3-							
4-							
5-							
.							
.							
.							
.							
.							
n							

TOPLAM

4.5.1.2. Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı’nca Yayımlanan 23.10.1989 tarih ve 73205 sayılı Genelge ile Değişik 19.10.1988 tarih ve 79239 sayılı Genelge’de Değişiklik Yapan 14.10.1992 tarih ve 49769 sayılı Genelge

23.10.1989 tarih ve 73205 sayılı Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı Genelgesi’nin “Bankalarca Tesisi Gereken Karşılıklar Hakkında 88/12937 Sayılı Karar”a ilişkin Müsteşarlığımız Sirkülerinin 1’inci maddesinin 4’üncü paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bilindiği üzere, yeniden ödeme plânına bağlanan alacaklar özel bir dikkati gerektirmektedir. Bu çerçevede, 19.10.1988 tarihinden itibaren yeniden ödeme plânına bağlanan alacakların kredi değerliliğini yitirmiş olduğu varsayıldığından, bu alacakların da özel takibe alınarak karşılık ayrılması gerekmektedir. Ancak, bankaca kredi değerliliğinin yitirilmediğinin, denetçi bulunan bankalarda denetçilerce, denetçi bulunmayan bankalarda Yönetim Kurulu’nca oybirliği ile kabul edildiğinin tevsiki halinde, bu alacakların takibe alınması ve bunlar için karşılık ayrılmasına gerek bulunmamaktadır.”

4.5.1.3. Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı’nca Yayımlanan 23.10.1989 tarih ve 73205 sayılı, 14.10.1992 tarih ve 49769 sayılı Genelge ile Değişik 19.10.1988 tarih ve 79239 sayılı Genelge’de Değişiklik Yapan 05.07.1995 tarih ve 28330 sayılı Genelge

Bankalarca Tesisi Gereken Karşılıklar Hakkında 88/12937 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ve söz konusu Karar’a ilişkin 4 sayılı Tebliğ ile ilgili 19.10.1988 tarihli Müsteşarlığımız Genelgesi’nin 23.10.1989 tarihli ve 14.10.1992 tarihli Genelgeler ile değişik “Yeniden Ödeme Planına Bağlanan Alacaklar” başlıklı 1 inci maddesinin 4 üncü paragrafından, “Ancak, bankaca kredi değerliliğinin yitirilmediğinin, denetçi bulunan bankalarda denetçilerce, denetçi bulunmayan bankalarda yönetim kurulunca oybirliği ile kabul edildiğinin tevsiki halinde, bu alacakların takibe alınması ve bunlar için karşılık ayrılmasına gerek bulunmamaktadır.” cümlesi çıkarılmıştır.

19.10.1988 tarihli Genelge’nin “Kredi Değerliliğinin Yitirilmesi” başlıklı 2 nci maddesinin 4 üncü ve 5 inci paragrafları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir;

“Kredi değerliliğinin yitirildiğinin saptanmasında, çok sayıda kredi müşterisinin varlığı ve kredi büyüklüklerinin farklılığı nedeniyle, Karar’ın amacı gözönünde bulundurularak, bankadan kullandığı kredilerin toplamı Bankalar Kanunu’nun 46 ncı maddesinin 2 nci fıkrası hükmü uyarınca Hazine Müsteşarlığı’nca tespit ve ilan olunan tutarı aşan kredi müşterilerinin ele alınması ve bu müşterilerle ilgili olarak yukarıda belirtilen risk doğurucu tüm faktörlerin beraberce değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu değerlendirmeler, bankaların bu konuyla görevli birimleri tarafından yapılacak ve bunun sonucuna göre alacağın özel takibe alınıp alınmayacağına karar verilecektir.

Diğer taraftan, kredi değerliliği incelemelerinde kullanılmak üzere, toplam kredi kullanımları 4 üncü paragrafda belirtilen tutarı aşan kredi müşterilerinden üçer aylık dönemler itibariyle hesap vaziyeti alınması gereği açıktır.”

19.10.1988 tarihli Genelge’nin 23.10.1989 tarihli Genelge ile değişik “Gayrinakdi Krediler” başlıklı 4 üncü maddesinin 2 nci paragrafı, 23.10.1989 tarihli Genelge’nin 3 üncü maddesi ve Genelge eki tablolar yürürlükten kaldırılmıştır.

II. BÖLÜM

ÖDÜNÇ PARA VERME İŞLERİ İLE İLGİLİ YASAL DÜZENLEMELER

1. Murabaha Nizamnamesi*

1865

Birinci Madde- Devr-i şehri ile edane ve istidane mal-ı eytamı ve Kuyruklu tabir olunan senedi hamil olan sarrafanın ikraz ettikleri akçe faizleri hakkında mevzu olan nizamât bilaistisna meridir; şunun bunun ikraz eyledikleri akçe güzeştisi ayda yüzde biri tecavüz etmemesi binikiyüzaltmışsekiz senesinde neşrolunan nizam icabından olarak bundan ziyade faiz işletmek olmak devletçe memnudur.

İkinci Madde- Dain ile medyun arasında yapılmış olan senede hadd-i nizamiyesinden ziyade mukavelesi olduğu surette işbu mukavele Ticaret Mahkemesinde muteber tutulmayıp hadd-i mezkûre tenzil edilecektir. Ve fakat yukarda zikrolunan Murabaha Nizamnamesi'nin Memalik-i Mahrusada neşir tarihi olan binikiyüzaltmışsekiz senesinden evvel vuku bulan istikrazatta yüzde birden ziyade faiz mukavale olunmuş olduğu takdirde tarih-i mezkûre kadar mukavele ve senette gösterilmiş olan faiz tamamı ile hesap olunacak ve o tarihten sonra da miktar-ı nizamisine tenzil kılınacaktır.

Üçüncü Madde- Nizamı haddinden ziyade faizin miktarı borç senedinde zikredilmiş değilse ve anaparaya zam olunupda borçlu tarafından geçerli deliller yani senet veya mektup veyahut muteber defter ibraz ile veyahut daine mübeyyin tekâlifi ile ziyade faizin anaparaya zam olunmuş olduğu hakim tarafından sabit olursa o halde madde-i atiyenin ahkâmına göre muamele edilecektir.

Dördüncü Madde- Düyunu mutazammın senet dain ve duyun arasında cereyan eden muhasebeden mezkûrenin bittiği tarihten yani mezkûr senet tecdid-i duyun sebebiyle yani evvelce medyunun diğer senedi olup da vadesinin sona ermesinden sonra faiz zammı ile yeniden tanzim olunmuş ise o halde eski senet tarihinden itibaren yürütülmüş olan faizden miktar-ı fahişin nihayet on seneliği tenzil olunarak küsurunun tahsiline hüküm olunacaktır. Fakat işbu on sene müddet Murabaha fermanının neşir tarihi olan 1868 senesini tecavüz edemeyecektir. Ve eğer hesap olunan işbu on senelik fahiş miktar anapara ile nizamen kabul ve tasdik olunan faiz miktarından fazla zuhur ederse fazlanın borçtan çıkarılması gerekli olacaktır.

Hatta dayinin yine aynı borçludan cihet-i saireden dolayı diğer matlubu olsa dahi işbu evvel matluba mahsup olunamayacaktır.

Beşinci Madde- Borçlu ile alacaklı arasında itirazsız hesab-ı kati olup anapara ve faizi kâmilten tediye edilmiş olan duyun için hadd-i nizamından ziyade faiz alınıp verilmiş ise iade-i hesabile faizinin tenzili caiz olmayacaktır.

Altıncı Madde- Faizden başka ahaliden şubashılık aidatı namı ile ve diğer adlarla akçe alınmak katiyyen memnu olduğundan, böyle şeyler etmiş olduğu tebeyyün ederse hükümetçe kabul olunmayacağı gibi bundan böyle cüret edenler hakkında kanunen icra-i ceza kılınacaktır.

* Prof. Dr. Haydar Kazgan, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Türk Bankacılık Tarihi (Türkiye Bankalar Birliği 1997)

2. Ödünç Para Verme İşleri Kanunu

(18 Haziran 1933 tarih ve 2430 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

Kanun No: 2279

Kabul tarihi : 8/6/1933

Madde 1- Faizden para kazanmak için ödünç para verme işleriyle meşgul olan hakikî ve hükmi şahıslar bu kanun hükümlerine göre Hükûmetten izin alırlar.

Anonim, limitet, kooperatif ve sermayesi eshama ayrılmış komandit şirketi şeklindeki bankalar ile hususî kanunlar mucibince yapılan teşekküller bu izin usulüne tâbi değildir.

Madde 2- Ödünç para verme işleriyle uğraşanlar bu kanunun mer’iyetinden itibaren üç ay içinde ve bundan sonra her sene mayıs ayı içinde beyanname vermeğe mecburdurlar.

Beyannamede borçlulardan alınacak faizin en yüksek haddi ve borçlulara tahmil edecekleri şartlar bildirilecektir.

Anonim, limitet, kooperatif ve sermayesi eshama ayrılmış komandit şirketi şeklindeki bankalar, hususî kanunlar mucibince yapılan teşekküller müstesna olmak üzere diğer hükmi ve hakikî şahıslar ödünç para verme işlerine tahsis edecekleri sermayenin Türk lirası olarak miktarını ve ticarî ikametgâhlarını beyannamelerine kaydedeceklerdir.

Madde 3- Beyannameler üç nüsha olarak makbuz mukabilinde mahallin en büyük mülkiye memuruna verilir.

Bu beyannameler üzerine kendisine vilâyetlerce izin vesikası verilir. Beyannamelerin bir nüshası izin vesikası suretile birlikte İktisat Vekâletine, ikinci nüshası alâkadar malmemurluğuna, üçüncü nüshası da kayıt ve ilân edilmek üzere ticaret sicili memurluğuna gönderilir.

Madde 4- Ödünç para verme işleriyle meşgul olanlar beyannamenin büyük harflerle yazılmış bir suretini ticari ikametgâhlarına halkın görebileceği bir yere asmağa mecburdurlar.

Madde 5- Senesi içinde beyannamelerindeki şartlarını değiştirmek isteyenler İktisat Vekâletine müracaat ederler. Vekâletin muvafakati halinde kendilerine yeni bir izin vesikası verilir ve usulü dairesinde ilân edilir.

Madde 6- İzin usulüne tâbi hakikî ve hükmi şahıslar yaptıkları ödünç para verme işlerini noterlikten tasdikli bir deftere müfredatı ile yazarlar. Bu defterler İktisat Vekâletince her zaman tetkik olunabilir. Her ticarî sene sonunda defterlerin birer sureti İktisat Vekâleti teşkilâtı bulunan yerlerde bunlara, İktisat Vekâleti teşkilâtı bulunmayan mahallerde valilere verilir.

Madde 7- Ödünç para verme işleriyle uğraşanlar kendilerinden para alanlara verdikleri paranın miktarını ve şartlarını gösteren imzalı bir vesika vereceklerdir.

Madde 8- Müddeti içinde beyanname vermiyenlerin izin vesikaları iptal edilir.

Madde 9- Ödünç para verme işlerinde 15 nci maddede yazılı kumüsyon ve hesap masrafları da dahil olmak üzere en çok % 12 ye kadar (12 dahil) faiz alınabilir. Bundan fazla alınan faizlerin aşağıda gösterilen nisbetler dahilindeki miktarları vilâyet hususî idarelerine ait olup, bu idareler tarafından takip ve tahsil olunur.

- %12 den 15 e kadar alınacak faiz farkının % 25 i,
- % 15 den 18 e kadar alınacak faiz farkının % 35 i,
- % 18 den 20 ye kadar alınacak faiz farkının % 50 si,
- % 20 den 25 e kadar (25 dahil) alınacak faiz farkının % 90 ı.

25 den yukarıya alınacak faiz farkının tamamı birinci fıkra mucibince alınır.

Bu suretle hususî idarelerce toplanılacak paralardan izin beyannamesine uygun olanlardan hasıl olacak mebaliğin % 25 i ve izin beyannamesi hilâfında olup da borçlunun ihbarı üzerine tahakkuk ve tahsil edilenlerin % 50 si bu faizleri ödeyen borçlulara iade edilir.

Hususî idareler tahsil ettikleri paralardan borçluları ilân usulile haberdar ederler. Alâkadarlar ilân tarihinden itibaren altı ay zarfında müracaat ederek yukarıdaki fıkra mucibince kendilerine iade edilmesi lâzımgelen hisseyi almazlarsa bu hisseler de hususî idarelere kalır.

Madde 10- Kabul eyledikleri vadesiz mevduata % 4,5 dan fazla faiz verenler fazla verdikleri faizin aşağıda yazılı nisbetler dahilindeki miktarı vilâyet hususî idarelerince takip ve tahsil olunur:

- % 4,5 dan % 6 ya kadar alınacak faiz farkından % 50 si,
- % 6 dan % 7 ye kadar alınacak faiz farkından % 75 i,
- % 7 den (7 dahil) yukarı olanlardan alınacak faiz farkının % 90 ı.

Madde 11- Kabul eyledikleri altı ay ve daha uzun vadeli mevduata % 6,5 tan fazla faiz verenlerin fazla verdikleri miktar aşağıda yazılı nisbetler dahilinde vilâyet hususî idarelerince takip ve tahsil olunur:

- % 6,5 tan % 7 ye kadarından % 50,
- % 7 den % 8 e kadarından % 75,
- % 8 den yukarı olanlardan % 90,
- (Bu vergilerin tamamı hususî idarelere aittir)

Emlâk ve Eytam Bankasının kanunu mahsusu mucibince eytam hesabı carisine verdiği faizler onuncu madde ile bu madde hükümlerine tâbi değildir.

Listesi İcra Vekilleri Heyeti kararı ile tertip edilecek tasarruf sandıklarının tevdiata verecekleri faiz haddi % 5 e kadar olabilir. Fazlası yukarıda yazılı hükme göre muamele görür.

Madde 12- 9,10 ve 11 inci maddeler mucibince vilâyet hususî idarelerine verilecek paralar, tahsil edenler tarafından her ayın sonunda tahakkuk ettirilerek ertesi ayın ilk haftası içinde hususî idare sandıklarına yatırılır. Yatırılmazsa tahsili emval kanunu mucibince tahsil olunur.

Madde 13- Ödünç para verme işlerine tavassut edenler dahi ödünç para verenler gibi izin alırlar. Bu izin bir sene müddetle verilir.

Ödünç para verme işlerine tavassut edenlerin ödünç para alanlardan her hangi bir nam ile tavassut ücreti almaları yasaktır.

Madde 14- Birinci madde mucibince izin usulüne tâbi olupta izinsiz faizle ödünç para vermeği itiyat eden ve beyannamelerinde yazılı faiz hadlerinden fazla faiz alan ve beyannamelerindeki şartları veya faiz hadlerini muvazaa ile gizliyen hakikî ve hükmi şahıslara tefeci denir.

Madde 15- Faiz tabirinde, ödünç para verme mukabilinde borçludan muamele vergisile damga resminden başka komisyon ve hesap masrafı ve sair her ne nam ile olursa olsun alınan para dahildir.

Madde 16- Sermayesi bir milyon lira ve daha yukarı olan malî müesseselerin âmme hizmet ve menfaatlerine ait olan Nafia işleriyle sınaî ve ticarî tesisat ve teşebbüsât için uzun vade ile açacakları kredilerle temin edecekleri kazançlar mukabilinde faizden başka alacakları kâr ve menfaatler bu kanun hükmüne tâbi değildir.

Madde 17- Tefecilik edenler bir aydan bir seneye kadar hapse ve (500) liradan (10.000) liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir. Ayrıca iki seneden beş seneye kadar âmme hizmetlerinden memnuiyetlerine karar verilebilir. Bu cezalar tecil edilmez.

Madde 18- Tefecilik suçu ile mahkûm olanların izin vesikaları iptal edilir. İptal keyfiyeti ticaret siciline kayıt ve usulü dairesinde ilân olunur.

Madde 19- Tefecilik suçu ile mahkûm olanlara tekrar izin verilmesi için mahkûmiyetin infazından sonra üç senenin geçmesi şarttır.

Tekerrürü halinde tekrar izin verilmez.

Madde 20- Bu Kanunda yazılı suçların muhakemesine Sulh Mahkemelerince bakılır.

Madde 21- Bu Kanun neñri tarihinden muteberdir.

Madde 22- Bu Kanunun hükümlerini tatbika İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

2.1. 2279 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Kanununda Değişiklik Yapan Kanunlar ve Kanun Hükmünde Kararname

2.1.1. Ödünç Para Verme İşleri Kanununun Bazı Maddelerini Değiştiren Kanun

(28 Mayıs 1938 tarih ve 3919 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

Kanun No: 3399

Kabul tarihi 25/5/1938

Madde 1- Ödünç para verme işleri hakkındaki 8 haziran 1933 tarih ve 2279 sayılı kanunun 9 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Ödünç para verme işlerinde %8,5 dan fazla faiz almak yasaktır.

Ancak açık kredi şeklindeki muamelelerde %12 ye (12 dahil) kadar faiz alınabilir.

Madde 2- Mezkûr kanunun 14 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Birinci maddeye göre izin almağa mecbur olan hakikî veya hükmî şahıslardan bu mecburiyete riayet etmiyerek ödünç para vermeği itiyat edenlere veya 9 uncu ve 15 inci maddeler hükümlerine aykırı hareket eyliyenlere ve beyannamelerindeki şartları ve faiz hadlerini muvazaa ile gizliyenlere tefeci denir.

Madde 3- Mezkûr kanunun 15 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Faiz tabirinde, ödünç para verme mukabilinde borçludan kumüsyon ve hesap masrafı vesair her ne nam ile olursa olsun alınan para dahildir.

Ancak tahakkuk eden sigorta, ardiye ve eksper ücreti ile damga resmi ve muamele vergisi faiz tabirinden hariçtir.

Muvakkat Madde - Bu kanunun mer’iyetinden evvel mevcut kanunlara uygun olarak yapılmış mukavelelerin faize müteallik hükümlerine üç seneyi tecavüz etmemek şartile mukaveledeki müddetin devamınca riayet olunur.

Madde 4- Bu kanun ne’tri tarihinden muteberdir.

Madde 5- Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

2.1.2. Ödünç Para Verme İşleri Kanununun Bazı Maddelerini Değiştiren 3399 sayılı Kanunun 1 inci Maddesinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna İki Madde İlâvesi ve 2279 sayılı Kanunun 17 nci Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun

(15 Ağustos 1951 tarih ve 7885 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

Kanun no : 5841

Kabul tarihi 10/8/1951

Madde 1- 2279 sayılı kanunu tadil eden 3399 sayılı kanunun 1 inci maddesindeki faiz nispetleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

“Ödünç para verme işlerinde % 7 den fazla faiz almak yasaktır. Ancak açık kredi şeklindeki muamelelerde % 9 a kadar (9 dâhil) faiz alınabilir.”

Madde 2- Tâyin edilen faiz nispetleri bu kanunun yayımını takip eden ay başında yürürlüğe girer. Bu tarihten önce mevcut kanunlara göre yapılmış olan sözleşmelerin faize müteallik hükümleri, kanunun neşrini takip eden takvim yılı başına kadar ve sözleşme süresini aşmamak üzere tatbik olunur.

Madde 3- Kanunen mevduat kabulüne mezun olanların kabul edecekleri bilûmum mevduata (çeşitli tasarruf mevduatı dâhil) aşağıdaki hadler üstünde faiz verilemez:

Vâdesiz mevduat ile üç aya kadar vâdeli mevduata	2,50
Üç aydan altı aya kadar vâdeli mevduata	2,75
Altı aydan bir seneye kadar vâdeli mevduata	3
Bir sene vâdeli mevduata	3,50
Bir buçuk sene ve daha fazla vâdeli mevduata	4

Madde 4- 2279 sayılı kanunun 17 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

“Tefecilik edenlerle mevduata bu kanunda tespit edilen nispetler üstünde faiz ödeyenler bir aydan bir seneye kadar hapse ve (500) liradan (10.000) liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir. Ayrıca iki seneden beş seneye kadar âmme hizmetlerinden memnuiyetlerine karar verilebilir. Bu cezalar tecil edilemez.”

Madde 5- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 6- Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

2.1.3. Ödünç Para Verme İşleri Kanununun Bazı Hükümlerinin Değiştirilmesine Dair Geçici Kanun

(18 Temmuz 1960 tarih ve 10554 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

Kanun No:18

Kabul tarihi: 14.7.1960

Madde 1- 2279 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Kanununun 3399 ve 5841 sayılı kanunlarla değiştirilen 9 uncu, 3399 sayılı kanunla değiştirilen 14 üncü ve 5841 sayılı kanunla değiştirilen 17 nci maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 9- Ödünç Para Verme işlerinde ve mevduat kabulünde alınacak ve verilecek âzami faiz nispetleri ile temin edilecek sair menfaatlerin ve tahsil edilecek masrafların mahiyet ve âzami hadlerini tâyine ve bunların mer'iyet zamanlarını tesbite Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Bu hususta memleketin iktisadi faaliyetlerini devamlı surette takip, gereken tedbirlerin ittihazını temin, vâde müddetlerini ve buna göre verilecek faiz nispetlerini tesbit ve Amortisman ve Kredi Sandığınca mevduat karşılıkları mukabilinde verilecek faiz nispetlerini tâyin maksadiyle “Banka Kredilerini Tanzim Komitesi” Bakanlar Kuruluna Maliye Bakanlığı yoluyla tekliflerde bulunmakla mükelleftir.

Madde 14- 1 inci maddeye göre izin almaya mecbur olan hakikî veya hükmi şahıslardan bu mecburiyete riayet etmiyenlere veya 9 uncu madde hükümlerine göre Bakanlar Kurulunca ittihaz edilecek kararlara aykırı hareket eyleyenlere ve beyannamelerindeki şartları ve faiz hadlerini muvazaa ile gizleyenlere tefeci denir.

Madde 17- Tefecilik edenlerle, Bakanlar Kurulu tarafından tesbit edilen nispetler üstünde menfaat teminine müncer olabilecek herhangi bir fiil ve harekette bulunanlar veya alınacak faiz nispeti hususunda Hükümetçe ittihaz olunacak tedbir ve kararlara her ne suretle olursa olsun aykırı hareket edenler 6 aydan 2 seneye kadar hapis cezasıyla birlikte, temin ettikleri menfaatlerin 5 misli ağır para cezasıyla cezalandırılır.

Kabul ettikleri mevduata 9 uncu madde gereğince tesbit edilen nispetler üzerinde faiz verenlerle mezkûr madde gereğince tâyin olunan esaslar haricinde herhangi bir menfaat sağlayan veya menfaat taahhüdünde bulunanlar veyahut mevduata verilecek faiz hususunda Hükümetçe ittihaz olunan tedbir ve kararlara her ne suretle olursa olsun aykırı hareket edenler hakkında da yukarıki fıkrada yazılı cezalar tatbik olunur.

Bu suçların tekerrürü halinde cezalar 3 misline çıkarılarak hükmolunur.

Mezkûr suçların, hükmi şahsiyeti haiz bir teşekkül tarafından işlenmesi halinde para cezaları bu teşekküle, diğer cezalar ise İdare Meclisi veya İdare Komitesi Reis ve Âzalarından veya imzaları ile o müesseseyi ilzama salâhiyetli müdür veya memurlarından cezayı müstelzim fiili işlemiş veya buna iştirak etmiş veya buna emir vermiş olanlara uygulanır.

Bankalar Kanununun 80 inci maddesi hükmü mahfuzdur.

Madde 2- 9 uncu madde gereğince tâyin edilecek faiz nispetleri Bakanlar Kurulu kararlarının yayımı tarihinden itibaren 15 günden aşağı olmamak üzere müteakip ayın başında yürürlüğe girer.

Madde 3- 2279 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Kanununun 10, 11, 12, 16 ve 20 nci maddeleriyle bu kanunun bazı maddelerini değiştiren 3399, 5841 sayılı kanunlar ve 3202 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Kanununun 5389 sayılı kanunla değiştirilen 22 nci maddesinin 4 üncü bendinin (d) fıkrası ve 7129 sayılı Bankalar Kanununun 33 üncü maddesinin 3 üncü fıkrası kaldırılmıştır.

Geçici Madde 1- Bu kanunun mer'iyetinden evvel mevcut kanunlara uygun olarak yapılmış mukavelelere göre verilen vâdeli kredilerin faize mütaallik hükümleri mukavele vâdesi dâhilinde tatbik olunur.

Tahvilât için tâyin edilen faiz nispetleri bunların tedavülde bulunduğu müddetçe devam eder.

Geçici Madde 2- Bu kanun gereğince Bakanlar Kurulu tarafından alınacak kararlar yürürlüğe girinceye kadar bu kanunla kaldırılan hükümlerin uygulanmasına devam olunur.

Madde 4- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 5- Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

2.1.4. Ödünç Para Verme İşleri Kanununun Bazı Hükümlerinin Değiştirilmesine Dair Geçici Kanuna Geçici Bir Madde İlavesine Dair Geçici Kanun

(30 Temmuz 1960 tarih ve 10565 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.)

Kanun No: 36

Kabul tarihi: 27/7/1960

Madde 1 - 18 sayılı Geçici Kanuna aşağıdaki geçici 3 üncü madde eklenmiştir:

Geçici Madde 3 - Bu kanunun 9 uncu maddesine göre tâyin edilecek faiz nispetleri ile temin edilecek sair menfaatlerin ve tahsil edilecek masrafların mahiyet ve âzami hadleri mevzuunda Bakanlar Kurulunca ilk defa ittihaz olunacak karar hakkında bu kanunun 2 nci maddesi hükmü uygulanmaz ve bu husustaki Bakanlar Kurulu Kararı 1 Ağustos 1960 tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 2 - Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3 - Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

2.1.5. 2279 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Kanununun 9 uncu Maddesinin Tadiline ve Bu Kanuna Bir Madde Eklenmesine Dair Kanun

(18 Mayıs 1961 tarih ve 10810 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır)

Kanun No: 302

Kabul Tarihi:12/05/1961

Madde 1- 2279 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Kanununun 3399, 5841 ve 18 sayılı kanunlarla değiştirilen 9 uncu maddesi aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir:

Madde 9- Ödünç para verme işlerinde ve mevduat kabulünde alınacak ve verilecek âzami faiz nispetleri ile temin edilecek sair menfaatlerin ve tahsil edilecek masrafların mahiyet ve âzami hadlerini tâyine ve bunların mer'iyet zamanlarını tesbite Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Bu hususta, memleketin iktisadi faaliyetlerini devamlı surette takip, gereken tedbirlerin ittihazını temin, vâde müddetlerinin ve buna göre verilecek faiz nispetlerinin tesbit ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasıncı mevduat karşılıkları mukabilinde verilecek faiz nispetlerinin tâyini maksadiyle Banka Kredilerini Tanzim Komitesi, Bakanlar Kuruluna Maliye Bakanlığı yolu ile tekliflerde bulunmakla mükelleftir.

Madde 2- 2279 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Kanununa aşağıdaki madde eklenmiştir:

Ek Madde 1- Bankalar, bu kanunun 2, 3, 4, 5 ve 8 inci maddeleri hükümlerinden istisna edilmiştir.

Madde 3- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 4- Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

2.1.6. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu*

(26 Ocak 1970 tarih ve 13409 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

Kanun No: 1211

Kabul tarihi : 14/1/1970

Yürürlükten kaldırılan kanunlar

Madde 69- 2 /6/1929 tarih ve 1514 sayılı Evrakı Nakdiyenin İhtiyatları ile Değiştirilmesi Hakkındaki Kanun ve 11/6/1930 tarihli 1715 sayılı T.C.Merkez Bankası Kanunu ile bu kanunu değiştiren veya buna eklenen 12/2/1937 tarihli, 3133 sayılı, 12/6/1943 tarihli, 4431 sayılı, 4/2/1948 tarihli, 5167 sayılı, 8/7/1948 tarihli, 5256 sayılı, 2/5/1949 tarihli, 5377 sayılı, 27/4/1955 tarihli, 6544 sayılı, 18/5/1955 tarihli, 6571 sayılı, 25/6/1956 tarihli, 6758 sayılı, 24/2/1961 tarihli, 260 sayılı, 3/1/1963 tarihli, 142 sayılı, 21/4/1965 tarihli, 583 sayılı kanunlar ile 7129 sayılı Bankalar Kanununun 33 üncü ve 47 nci maddeleri, 2279 sayılı Ödünç Para Verme Kanununun 302 sayılı Kanunla değişik 9 uncu maddesinin 2 nci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştı

12 Mayıs 1964 tarihli ve 468 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin 3 üncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kamu İktisadî Teşebbüsü sayılmaz ve bu kanunla konulan denetime tabi değildir. Bu Bankanın Türkiye Büyük Millet Meclisince denetlenmesi, Anayasa’nın 94 üncü maddesinde söz konusu millî bütçenin incelenmesi yoluyla yapılır.

12 Mayıs 1964 tarihli ve 468 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

1 inci ve 2 inci fıkralarda yazılı idareler, kurumlar ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, 1 inci fıkra anlamında kamu tüzel kişisi sayılırlar.

*İlgili maddesi alınmıştır.

Yürürlükteki kanunların işbu kanuna uymıyan hükümleri Banka hakkında uygulanmaz.

Yürürlük

Madde 70- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 71- Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

2.1.7. 2279 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

(15.09.1981 tarih ve 17459 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.)

Kanun No: 2520

Kabul Tarihi: 11.09.1981

Madde 1- 2279 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Kanununun 1 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 1- Bankalar Kanununa tabi kuruluşlar ile özel kanunlarına göre yetkili kılınan kuruluşlar dışında, faizden para kazanmak için ödünç para verme işleriyle uğraşan ve menkul kıymetlerin satışına aracılık eden gerçek ve tüzelkişiler bu kanun hükümlerine göre Maliye Bakanlığından ruhsat almak mecburiyetindedirler.

Bunların faaliyet sahaları, sermayeleri ve çalışma usulleri ile uyacakları diğer şartlar Maliye Bakanlığınca tespit ve ruhsatlarda gösterilir.

Maliye Bakanlığı, bu gerçek ve tüzelkişilerin ödünç para verme işlerinde uygulayacakları faiz oranları ile alacakları sair menfaat ve masrafların nitelikleri ile azami ve asgari miktarlarını belirlemeye ve gerektiğinde bunları kısmen veya tamamen serbest bırakmaya yetkilidir.

Madde 2- 2279 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Kanununun bu Kanunla değiştirilmeyen maddelerinde yer alan Bakanlar Kurulu dışındaki mercilere ait görev ve yetkiler Maliye Bakanlığına devredilmiştir.

Madde 3- Geçici maddeler dahil olmak üzere bu Kanunda yazılı zorunluluk ve yükümlülöklere uymayanlar hakkında 2279 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Kanununun 17 nci maddesinde gösterilen hapis cezası ile birlikte 100 bin liradan 1 milyon liraya kadar ağır para cezası uygulanacağı gibi, yargı yoluna başvurma hakları saklı olmak üzere, işyerleri Maliye Bakanının talebi üzerine valilerce 1 ay süreyle geçici olarak kapatılır.

Madde 4- 2279 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Kanununa 2 nci ek madde olarak aşağıdaki madde eklenmiştir.

Ek Madde 2- Bu Kanunun uygulaması Maliye Bakanı tarafından görevlendirilecek denetim elemanlarınca denetlenir.

Geçici Madde 1- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önceki mevzuata göre ödünç para verme işleri ile uğraşanlar ile menkul kıymetlerin satışına aracılık eden gerçek ve tüzel kişiler muhtevası Maliye Bakanlığınca belirlenecek beyannameyi bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç 1 ay içinde Maliye Bakanlığına vererek yeniden ruhsat almak zorundadırlar.

Geçici Madde 2- Bu Kanunun 1 nci maddesi kapsamına giren gerçek ve tüzel kişilerin 1.6.1983 tarihine kadar basın, radyo, televizyon ve diğer her türlü yoldan yapacakları ilan ve reklamlar Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının öniznine tabidir.

Bakanlar Kurulu Sermaye Piyasası Kurulunun talebi üzerine Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca uygulanacak önizin şartını mezkûr tarihten önce kaldırabilir.

Madde 5- Bu Kanunun:

- a) Geçici 2 nci maddesinin birinci fıkrası yayımından 3 gün sonra,
- b) Diğer maddeleri ve fıkraları yayımı tarihinde,

Yürürlüğe girer.

Madde 6- Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

2.1.8. Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname*

(6.10.1983 tarih ve 18183 mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.)

Karar Sayısı: KHK/90

Birinci Bölüm

Genel Hükümler

Amaç:

Madde 1- Bu Kanun Hükmündeki Kararnamenin amacı, faizden para kazanmak için ödünç para verme işleriyle uğraşan gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetlerinin düzenlenmesi ve denetlenmesidir.

* Kararnameye ilişkin, Finansman Şirketlerinin Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik 26. 7.1994 tarih ve 22002 sayılı, İkrazatçılık Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik ile Faktöring Şirketlerinin Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik, 21.12.1994 tarih 22148 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Kapsam:

Madde 2-

- 1) İkrizatçılar bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine tabidir.
- 2) Bankalar, sigorta şirketleri ve özel kanunlara göre ödünç para vermeye yetkili kılınan kuruluşlar hakkında bu Kanun Hükmünde Kararname hükümleri uygulanmaz.
- 3) Bu Kanun Hükmünde Kararnamede hüküm bulunmayan hallerde genel hükümler uygulanır.

Tanımlar:

Madde 3- Bu Kanun Hükmünde Kararname’de,

- 1) İkrizatçı; faizden para kazanmak amacıyla ödünç para verme işleriyle uğraşan ve kendilerine izin belgesi verilen gerçek ve tüzel kişileri,
 - 2) İzin belgesi; ikrazatçılara defterdarlıklarca ödünç para verme işleriyle uğraşabilmeleri için verilen izne ilişkin belgeyi,
 - 3) Tefeci; Bu Kanun Hükmünde Kararname’nin 11’inci maddesinde sayılan fiilleri işleyenleri,
- ifade eder.

İkinci Bölüm

Faaliyet Esasları

Faaliyet izni:

Madde 4-

- 1) İkrizatçılar Maliye Bakanlığı’ndan izin almak zorundadırlar.
- 2) İkrizatçılar yalnızca beyannamelerinde gösterdikleri, Maliye Bakanlığınca kabul edilen sermaye ve varsa yedek akçeleri ile sınırlı olarak ödünç verebilirler.
- 3) İkrizatçılar mevduat toplayamayacakları gibi her ne ad altında olursa olsun tahvil ve benzeri borçlanmaya yönelik menkul kıymet ihraç edemezler.
- 4) Tüzel kişi ikrazatçıların, yönetim kurulu başkanı, üyesi, genel müdürü, müdürü veya işlerini fiilen idare eden veya imzaları tüzel kişi ikrazatçıyı bağlayan mensupları hissedarları arasından seçilmediği veya tayin olunmadığı takdirde bu tüzel kişilere izin belgesi verilmez.

Madde 5-

- 1) İkrazatçılar, şekli ve muhtevası Maliye Bakanlığı'nca tespit edilecek dört nüsha beyanname ile işyerlerinin bulunduğu ilin defterdarlığına başvururlar.
- 2) Beyannamede, faizden para kazanmak için konulacak sermaye ve ihtiyat durumu ile ödünç alanlara yüklenebilecek şartlar gösterilir.

İzin Verme ve İzin Belgesi:

Madde 6-

- 1) Bu beyannameler üzerine ikrazatçılık yapması uygun görülen başvuru sahiplerine Maliye Bakanlığı'nca tespit edilecek esas ve usullere göre defterdarlıklarca izin belgesi ile birlikte beyannamenin onaylı bir örneği verilir.
- 2) Beyannamenin ikinci nüshası Maliye Bakanlığı'na, üçüncü nüshası kayıt ve ilân edilmek üzere ticaret sicil memurluğuna gönderilir; dördüncü nüshası defterdarlıkta özel sicil verilerek saklanır.
- 3) İzin belgesi ile beyannamenin birer örneği Maliye Bakanlığı'nca Resmî Gazete'de ilân edilir.
- 4) İzin belgesi kıymetli evrak hükmündedir.

İkrazatçılık Yapamayacak Kişiler:

Madde 7- Aşağıdaki gerçek ve tüzel kişilere izin belgesi verilmez:

- 1) 35 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile ek ve değişiklikleri uyarınca haklarında mahkemelerce tasfiye kararı alınan ve uygulananlar,
- 2) Müflisler,
- 3) Yüz kızartıcı bir suçtan mahkûm olanlar.

İzin iptali:

Madde 8-

- 1) Tefecilik sayılan işlemleri yaptıkları mahkemece sabit görülenlerin izin belgeleri iptal edilir ve iş yerleri Maliye Bakanlığı'nın talebi üzerine Valiliklerce kapatılır.
- 2) İzni iptal edilen ve işyerleri kapatılanların mevcut işlemleri özel hukuk hükümleri dairesinde tasfiye edilir.
- 3) Birinci fıkrada belirtilen kişilere yeniden izin belgesi verilemez.
- 4) Tüzel kişi ikrazatçıların yönetim kurulu başkanı, yönetim kurulu üyesi, genel müdürü, müdürü veya işlerini fiilen idare eden veya imzaları tüzel kişiyi bağlayan

memurlarının, hissedarlık sıfatını kaybetmeleri veya hissedar olmayan kimselerin bu görevlere getirilmeleri halinde önceden verilmiş izin belgeleri iptal edilmiş sayılır.

Aleniyet:

Madde 9- İkrazaatçılar, kendilerine verilen izin belgesi ile tasdikli beyanname örneğini işyerlerinde halkın görebileceği bir yere asmak zorundadırlar.

Faizlerin Tespiti:

Madde 10-

- 1) Maliye Bakanlığı, ikrazaatçıların uygulayacakları faiz oranları ile alacakları diğer masraf ve gelirlerin azami oranlarını tespiti yetkilidir.
- 2) Maliye Bakanlığı, birinci fıkraya göre yapacağı tespitlerde Ticaret Bakanlığı ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının görüşlerini alır.

Tefecilik Sayılan İşlemler:

Madde 11-

- 1) Bu Kanun Hükmünde Kararname uyarınca ikrazaatçılık yapmak üzere izin belgesi alınmadan ödünç para verme işleri ile uğraşılması,
- 2) Bu Kanun Hükmünde Kararname uyarınca alınan izin belgesi iptal edildiği veya iptal edilmiş sayıldığı halde ödünç para verme işlerine devam edilmesi,
- 3) Bu Kanun Hükmünde Kararname'nin diğer hükümlerinin ihlâl edilmesi, tefecilik sayılır.

Defter ve Kayıtlar:

Madde 12- İkrazaatçılar, ödünç para verme işlemlerini noterce onaylı ve muhtevası Maliye Bakanlığı'na tespit edilen bir deftere ayrıntılı olarak kaydetmek zorundadırlar.

İkraza Belgesi Verilmesi:

Madde 13- İkrazaatçılar, ödünç alanlara, verdikleri paranın miktar, faiz ve şartlarını gösteren imzalı bir ikraza belgesi vermek zorundadırlar.

Üçüncü Bölüm

Diğer Hükümler

Denetleme:

Madde 14- İkrazatçıların faaliyetleri Maliye Bakanlığı'na denetlenir. İkrazatçılar, bu denetim elemanlarınca istenecek her türlü bilgiyi vermek, defter ve belgelerini incelemelere hazır tutmak zorundadırlar.

Para ve Hapis Cezaları:

Madde 15-

1) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 12, 13 ve 14 üncü maddelerinde yazılı yükümlülük ve sorumlulukları yerine getirmeyenler 100.000 liradan 500.000 liraya kadar ağır para cezasına çarptırılırlar.

2) 1'inci fıkra hükmü dışında kalan hallerde, tefeciler 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezasıyla birlikte 50 bin liradan az olmamak kaydıyla, sağladıkları menfaatlerin 5 katı ağır para cezasıyla cezalandırılır.

3) Bu suçların tekrarı halinde cezalar 3 katına çıkarılarak hükmolunur.

4) Yukarıda 1, 2 ve 3'üncü fıkralardaki cezalar:

a- Gerçek kişi ikrazatçıların kendilerine,

b- Tüzel kişi ikrazatçıların ortaklarına,

c- Yukarıda (a) ve (b) fıkralarında yer alan ikrazatçıların işlerini fiilen idare etme ve imzalarıyla o teşekkülü bağlayıcı işlem yapmaya yetkili müdür veya memurlarından cezayı gerektiren fiili işlemiş veya buna iştirak etmiş veya buna emir vermiş olanlara,

uygulanır.

5) Bakanlar Kurulu, bu maddede yazılı parasal miktarları, 1983 yılı temel olmak üzere, Ticaret Bakanlığınca yayımlanan toptan eşya fiyatları indeksinin gerektirdiği sınırları aşmamak kaydıyla artırmaya yetkilidir.

Kaldırılan Hükümler:

Madde 16- 2279 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Kanunu ile ek ve değişiklikleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici Madde 1- Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihte 11/9/1981 gün ve 2520 sayılı Kanuna göre ödünç para verme işleriyle uğraşmaya yetkili kılınanlar, bu Kanun Hükmünde Kararnameye göre izin alıncaya kadar

faaliyetlerine devam ederler. Ancak bunların bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımı tarihinden itibaren üç ay içinde izin almak için başvurmaları zorunludur.

Geçici Madde 2- Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımı tarihinde 2279 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Kanununun 9 uncu maddesine dayanarak Bakanlar Kurulunca alınmış kararlardan yürürlükte bulunanlar 28/6/1983 gün ve 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 37 ve 40 ncı maddeleri uyarınca yeni bir karar alınmadıkça yürürlükte kalır.

Yürürlük:

Madde 17- Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin;

1. 15 inci maddesi dışındaki hükümleri, yayımı tarihinde,
2. 15 inci maddesi Kararnamenin kanunlaştığı tarihte yürürlüğe girer.
3. 15 inci madde yürürlüğe girinceye kadar 2279 sayılı Kanunun suç saydığı fiiller hakkında, bu Kanunun 17 nci maddesinde yazılı hükümlerin uygulanmasına devam olunur.

Yürütme:

Madde 18- Bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

2.1.8.1. Ödünç Para Verme İşleri Hakkında 90 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine İlişkin Kanun Hükmünde Kararname

27 Haziran 1994 tarih ve 21973 mükerrer sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.)

Karar Sayısı: KHK/545

Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin bazı maddelerinin değiştirilmesi 16/6/1994 tarihli ve 4004 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulu’nca 21/6/1994 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Madde 1- 30.9.1983 tarihli ve 90 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Amaç

Madde 1- Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin amacı, faiz veya her ne ad altında olursa olsun bir ivaz karşılığı veya ipotek almak suretiyle sürekli olarak ödünç para verme işleriyle uğraşan gerçek kişilerin ve finansman şirketleri ile faktoring şirketlerinin faaliyetlerinin düzenlenmesi ve denetlenmesidir.”

Madde 2- Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Kapsam

Madde 2- İkrizatçılar, finansman şirketleri ve faktoring şirketleri bu Kanun Hükümünde Kararname hükümlerine tabidir.

Bankalar, sigorta şirketleri ve özel kanunlarına göre ödünç para vermeye yetkili kılınan kuruluşlar ile tüzel kişilerin doğrudan veya ortak veya iştirakleri vasıtasıyla dolaylı olarak ortaklık ilişkisi içinde bulundukları diğer tüzel kişilere ödünç para vermeleri ve Sermaye Piyasası Kanunu hükümleri çerçevesinde yetkili kurum ve kuruluşlarca yapılan işlemler hakkında bu Kanun Hükümünde Kararname hükümleri uygulanmaz.”

Madde 3- Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükümünde Kararnamenin 3 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Tanımlar

Madde 3- Bu Kanun Hükümünde Kararnamede geçen;

a) İkrizatçı: Devamlı ve mutad meslek halinde, faiz veya her ne ad altında olursa olsun bir ivaz karşılığı veya ipotek almak suretiyle, ödünç para verme işleriyle uğraşan veya ödünç para verme işlerine aracılık eden ve kendilerine faaliyet izni verilen gerçek kişileri,

b) Finansman Şirketi: Devamlı ve mutad iştirak konusu olarak her türlü mal ve hizmet alımını kredilendirmek üzere ödünç para veren tüketici kredi şirketlerini,

c) Faktoring Şirketi: Mal ve hizmet satışlarından doğmuş veya doğacak alacakları temellük ederek, tahsilini üstlenen, bu alacaklara karşılık ödemelerde bulunarak, finansman sağlayan şirketleri,

d) Bakanlık: Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanlığı,

e) Müşterşarlık: Hazine Müsteşarlığını,

ifade eder.”

Madde 4- Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükümünde Kararnamenin İkinci Bölüm başlığından sonra gelmek üzere aşağıdaki alt bölüm başlığı eklenmiş ve 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“I- İkrizatçılarla İlgili Hükümler”

“Faaliyetin Kapsamı

Madde 4- İkrizatçılar, ikrazatçılık faaliyeti dışında hiç bir iş yapamayacakları gibi mevduat veya her ne ad altında olursa olsun bir ivaz karşılığı para toplayamazlar. İkrizatçılar her ne ad altında olursa olsun tahvil ve benzeri borçlanmaya yönelik sermaye piyasası aracı ihraç edemezler; 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu çerçevesinde sermaye piyasası faaliyetinde bulunamazlar.

İkrazatçıların faaliyetlerini sürdürmek amacıyla bankalar dahil her türlü kaynaktan borçlanmaları ve bu fonları ödünç para verme işlerinde kullanmaları, bankaların da bu kişilere ödünç para verme işleri ile ilgili olarak kredi açmaları veya bunların borçlarını teminen teminat mektubu vermeleri yasaktır.”

Madde 5- Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 5 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Faaliyet İzni

Madde 5- İkrazatçılıkla uğraşacak gerçek kişiler bir beyanname ile Müşteşarlıktan faaliyet izni almak zorundadırlar.

Beyannamenin kapsamı ve örneği Müşteşarlık tarafından tespit olunur.

Faaliyet izin belgesi ile verdikleri beyannamenin tasdikli bir örneğini alan ikrazatçılar, izin tarihini takiben 30 gün içinde Ticaret Siciline başvurarak bu izni tescil ve ilan ettirirler.”

Madde 6- Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 6 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İkrazatçılık Yapamayacak Kişiler

Madde 6- Aşağıdaki gerçek kişilere izin belgesi verilmez:

- a) 35 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile ek ve değişiklikleri uyarınca haklarında tasfiye kararı alınanlar,
- b) Müflisler veya konkordato talep edenler,
- c) Vergi kaçakçılığı veya vergi kaçakçılığına teşebbüs suçlarından dolayı hüküm giyenler,
- d) Ağır hapis veya 5 yıldan fazla hapis yahut zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlardan mahkum olan gerçek kişiler.”

Madde 7- Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 7 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Faaliyet İzninin İptali

Madde 7- Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 4 üncü maddesindeki yasaklara aykırı hareket edenlerin faaliyet izinleri iptal edilir. Bu kişilere yeniden faaliyet izni verilmez.”

Madde 8- Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 8 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Aleniyet

Madde 8- İkrazatçılar, kendilerine verilen izin belgesi ile tasdikli beyanname örneğini işyerlerinde halkın görebileceği bir yere asmak zorundadırlar.”

Madde 9- Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 9 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Tefecilik Sayılan İşlemler

Madde 9- Bu Kanun Hükmünde Kararname uyarınca ikrazatçılık yapmak üzere izin alınmadan, faiz veya her ne ad altında olursa olsun, bir ivaz karşılığı veya ipotek almak suretiyle, ödünç para verme işlemlerinin yapılması veya bu işlerin meslek ittihaz edilmesi ve Kanun Hükmünde Kararname uyarınca alınan ikrazatçılık izni iptal edildiği halde, ödünç para verme işlerine devam edilmesi, tefecilik sayılır.

Tefecilik yaptığı mahkemece sabit görülenlerin işyerleri, Valiliklerce kapatılır.”

Madde 10- Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 10 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ödünç Sözleşmesi

Madde 10- Bu Kanun Hükmünde Kararnameye göre izin verilen ikrazatçıların ödünç para vermelerine dair sözleşmeler yazılı olarak yapılmadığı takdirde geçersiz sayılır.

Yazılı ödünç sözleşmesi iki nüsha olarak düzenlenir; bir nüshası ödünç alanlara verilir, diğer nüsha ise ikrazatçılar tarafından saklanır.

Müşteşarlık, ödünç sözleşmesinde bulunması gereken hususları tespitte yetkilidir.

Ödünç sözleşmeleri, müteselsil sıra numarası taşır ve Maliye Bakanlığınca kabul edilen matbaalarda bastırılır.”

Madde 11- Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 11 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Defter ve Kayıtlar

Madde 11- Müşteşarlık, ikrazatçıların kayıtlarının sağlıklı bir şekilde izlenmesini teminen, Türk Ticaret Kanunu ve Vergi Usul Kanununun tutulmasını zorunlu kıldığı defterlerin yanısıra başka yardımcı defter tutulmasını veya belge düzenlenmesini zorunlu hale getirmeye ve bu defter ve belgelerle ilgili usul ve esasları tesbite yetkilidir.”

Madde 12- Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 11 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki alt bölüm başlığı eklenmiş ve 12 nci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“II- Finansman irketleri ve Faktoring irketlerinin Faaliyetleri”

“ Kuruluş ve Faaliyet Şartları

Madde 12- Finansman irketleri ile faktoring irketleri Müsteşarlığın ön izni ile kurulurlar. Bu irketlerin;

- a) Anonim irket olmaları,
- b) Sermayelerinin Müsteşarlıkça belirlenen miktardan az olmaması,
- c) Sermayelerinin % 10 ve daha fazlasına sahip ortakları ile, yönetim kurulu üyeleri, genel müdürleri, genel müdür yardımcıları ve 1 inci derece imza yetkililerinin, 6 ncı madde hükümlerine aykırılık teşkil etmeyecek şartları taşımaları,

gerekir.

Finansman irketleri ile faktoring şirketleri, kuruluşlarının ticaret siciline tescili tarihinden itibaren en geç 180 gün içinde faaliyet izni almak için Müsteşarlığa başvururlar. Süresi içinde başvurmayanlara izin verilmez.”

Madde 13- Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükümünde Kararnamenin13 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değıştirilmiştir.

“DüzenlemeYetkisi

Madde 13- Müsteşarlık, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının görüşünü alarak, finansman şirketleri ile faktoring şirketlerinin kuruluş ve faaliyetleri ile ilgili usul ve esasları düzenlemeye yetkilidir.

Müsteşarlık, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının görüşünü alarak bu Kanun Hükümünde Kararname hükümlerine göre faaliyette bulunacak faktoring ve finansman şirketlerinin uygulayacakları faiz oranları ile alacakları diğerk masraf ve gelirlerin azami oranlarını tespiti veya serbest bırakmaya yetkilidir.

Finansman irketleri ile faktoring şirketleri;

- a) Ana faaliyet konuları dışında başka işle iştigal edemezler,
- b) Teminat mektubu veremezler,
- c) Mevduat veya her ne ad altında olursa olsun bir ivaz karşılığı para toplayamazlar. Sermaye Piyasası Kanununa göre menkul kıymet ihracı ile uluslararası piyasalardan ödünç para alınması bu hükmün dışındadır.

Finansman irketleri ve faktoring şirketlerinin anasözleşme değışikliklerine izin verilebilmesi Müsteşarlıktan uygun görüşünün alınmasına bağılıdır.

Müsteşarlık bu Kanun Hükümünde Kararnamenin uygulamasını izlemek amacıyla, faktoring şirketleri ve finansman şirketlerinden belirleyeceğı esaslar ve örneklere

uygun olarak cetvel rapor ve mali tablolar istemeye, mali bünyeleri ve kaynaklarının kullanımı ile ilgili standart rasyoları, bu rasyolar ile mali tabloların gerekli görüldüğü takdirde yayımlanmasına ilişkin usul ve esasları, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının da görüşlerini alarak tesbite yetkilidir. İlgili kişi ve kuruluşlar bu cetvel, rapor ve mali tabloları Müsteşarlığa tevdi etmek ve tesbit edilecek rasyolara uymak zorundadırlar.”

İkrazatçılar da birinci ve ikinci fıkra hükümlerine tabidir.

Madde 14- Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükümünde Kararnamenin 14 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Denetleme

Madde 14- Bu Kanun Hükümünde Kararnameye tabi gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetleri Müsteşarlıkça denetlenir.

Maliye Bakanlığı da, bu Kanun Hükümünde Kararnameye tabi gerçek ve tüzel kişileri her halükarda denetleme yetkisini haizdir.

Bu Kanun Hükümünde Kararnameye tabi gerçek ve tüzel kişiler, denetim elemanlarınca istenecek her türlü bilgiyi vermek, defter ve belgelerini ibraz etmek ve incelemelere hazır tutmak zorundadırlar.

Müsteşarlık Bu Kanun Hükümünde Kararnameye tabi gerçek ve tüzel kişilerden her türlü bilgi ve belgeyi talep edebilir.”

Geçici Madde 1- Bu Kanun Hükümünde Kararnamede yapılması öngörülen düzenlemelere ilişkin yönetmelikler 6 ay içinde hazırlanarak yürürlüğe konulur.

Geçici Madde 2- Bu Kanun Hükümünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten önce, kendilerine ikrazatçılık faaliyeti izni verilmiş olanlar, Kanun Hükümünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç 90 gün içinde, Müsteşarlığa başvurarak faaliyet izni almak zorundadırlar.

Geçici Madde 3- Bu Kanun Hükümünde Kararnamenin yayımı tarihinden önce kurulmuş bulunan faktoring şirketleri, durumlarını Kanun Hükümünde Kararnamenin yayımı tarihinden itibaren 1 yıl içinde bu Kanun Hükümünde Kararname hükümlerine intibak ettirmedikleri takdirde, faktoring işlemi yapamazlar.

Yürürlük

Madde 15- Bu Kanun Hükümünde Kararname yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 16- Bu Kanun Hükümünde Kararname hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.